MICHAEL BAR-ZOHAR
NISSIM MISHAL

MOSSAD

ISTORIA SÂNGEROASĂ
A SPIONAJULUI ISRAELIAN

Michael Bar-Zohar

Nissim Mishal

Mossad

Istoria sângeroasă a spionajului israelian

Traducere din limba engleză

Adela Motoc

Editura LITERA

2014

Michael Bar-Zohar

Nissim Mishal

Mossad: Th e Greatest Missions of the Israeli Secret Service

Copyright © 2012

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România

tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777

e-mail: comenzi@lira.ro

Ne puteţi vizita pe

www.litera.ro

Mossad.

Istoria sângeroasă a spionajului israelian

Michael Bar-Zohar, Nissim Mishal

Copyright © 2013 Litera

pentru versiunea în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidraşcu şi fiii

Redactor: Justina Bandol

Copertă: Florentina Tudor

Tehnoredactare şi prepress: Bogdan Mitea

ISBN ePUB: 978-606-686-698-9

ISBN PDF: 978-606-686-699-6

ISBN Print: 978-606-686-604-0

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

Pentru eroii neslăviţi,

Pentru bătăliile nepovestite,

Pentru cărţile nescrise,

Pentru secretele nedezvăluite

Şi pentru un vis de pace

niciodată abandonat, niciodată uitat.

Michael Bar-Zohar

Lui Amy Korman,

pentru sfaturile ei, pentru inspiraţie şi pentru că a fost stâlpul meu de sprijin.

Nissim Mishal

INTRODUCERE

SINGUR ÎN BÂRLOGUL LUPULUI

Pe 12 noiembrie 2011, o explozie teribilă a distrus o bază de rachete secretă din apropiere de Teheran, ucigând 17 membri ai Gărzilor Revoluţionare iraniene şi transformând zeci de rachete într-un morman de fier fumegând. În explozie a fost omorât generalul Hassan Tehrani Moghaddam, „părintele” rachetelor Shebab cu rază lungă de acţiune şi şeful programului de rachete al Iranului. Dar ţinta secretă a atentatului cu bombă nu fusese Moghaddam, ci un motor-rachetă cu combustibil solid, capabil să transporte o rachetă nucleară la peste 10 000 de kilometri distanţă, din buncărele Iranului până pe continentul american.

Noua rachetă plănuită de liderii iranieni trebuia să îngenuncheze principalele oraşe ale Americii şi să transforme Iranul într-o putere mondială. Explozia din noiembrie a amânat proiectul cu câteva luni.

Chiar dacă ţinta noii rachete cu rază lungă de acţiune era America, exploziile care au distrus baza iraniană au fost, probabil, opera serviciului secret israelian, Mossadul. De la începuturile sale în urmă cu mai bine de 60 de ani, Mossadul a activat în secret, cu curaj, împotriva pericolelor care ameninţau Israelul şi Occidentul. Şi, mai mult decât oricând în trecut, informaţiile culese de Mossad şi operaţiunile lui au influenţă astăzi asupra problemelor de securitate ale Americii – atât peste hotare, cât şi în interior.

Conform unor surse străine, în prezent Mossadul încearcă să desfidă promisiunea directă, explicită a conducătorilor iranieni de a şterge Israelul de pe harta lumii. Mossadul luptă, se pare, împotriva ameninţării unui Iran înarmat nuclear şi a consecinţelor existenţei lui pentru Statele Unite şi pentru restul omenirii, ducând un obstinat război din umbră împotriva Iranului prin sabotarea instalaţiilor nucleare, asasinarea oamenilor de ştiinţă, aprovizionarea uzinelor cu echipamente şi materii prime defecte via companii fictive, încurajarea unor înalţi ofiţeri din armată şi a unor cercetători importanţi să dezerteze şi introducerea unor viruşi periculoşi în computerele Iranului. Deşi a amânat cu câţiva ani bomba nucleară iraniană, bătălia sub acoperire a Mossadului este în faza ei de apogeu, cea care precedă măsurile extreme, adică o lovitură militară.

În lupta împotriva terorismului, Mossadul a capturat şi a eliminat începând din anii 1970 sute de terorişti violenţi în

bazele lor din Beirut, Damasc, Bagdad şi Tunis şi în posturile lor de luptă din Paris, Roma, Atena sau din Cipru. Potrivit mass-mediei occidentale, pe 12 februarie 2008 agenţi ai Mossadului l-au atacat şi ucis la Damasc pe Imad Mughniyeh, liderul militar al organizaţiei Hezbollah. Mughniyeh era un duşman de moarte al Israelului, dar şi numărul unu pe lista celor mai căutaţi oameni ai FBI. Era cel care plănuise şi executase masacrarea a 241 de puşcaşi marini ai SUA la Beirut şi care lăsase pretutindeni în urma sa o dâră sângeroasă presărată cu sute de americani, israelieni, francezi şi argentinieni ucişi. La ora actuală, serviciul secret israelian îi urmăreşte pe liderii Jihadului Islamic şi ai Al Qaeda prin tot Orientul Mijlociu.

Şi, totuşi, atunci când Mossadul a prevenit Occidentul că Primăvara Arabă ar putea deveni Iarna Arabă, nimeni n-a părut să audă. Pe tot parcursul anului 2011, ţările vestice au celebrat ceea ce ele credeau că este începutul unei noi ere de democraţie, libertate şi respectarea drepturilor omului în Orientul Mijlociu. Sperând să obţină aprobarea egiptenilor, occidentalii l-au presat pe preşedintele Mubarak, cel mai bun aliat al lor în lumea arabă, să abdice. Dar primele mulţimi care au inundat Piaţa Tahrir din Cairo au dat foc steagului american, apoi au luat cu asalt ambasada Israelului, au cerut rezilierea tratatului de pace cu această ţară şi au arestat activişti ai organizaţiilor neguvernamentale americane. Alegerile libere din Egipt au adus la putere Frăţia Musulmană, iar astăzi Egiptul este în pragul anarhiei şi al catastrofei economice. În Tunisia prinde rădăcini un regim islamic fundamentalist, şi la fel urmează să se întâmple probabil în Libia. Yemenul este şi el cuprins de frământări. În Siria, preşedintele Assad îşi masacrează propriul popor. Naţiunile moderate, ca Maroc, Iordania, Arabia Saudită şi Emiratele din Golful Persic, se

simt înşelate de aliaţii lor occidentali. Speranţele legate de respectarea drepturilor omului, a drepturilor femeilor şi de instituirea unor legi şi conduceri democratice, speranţe care au inspirat aceste revoluţii hotărâtoare, au fost măturate de partide religioase fanatice, mai bine organizate şi mai conectate la pulsul maselor.

Iarna Arabă a prefăcut Orientul Mijlociu într-o bombă cu ceas, ameninţând israelienii şi aliaţii lor vestici. În timp, sarcinile Mossadului vor deveni mai riscante, dar şi mai însemnate pentru Occident. Agenţia israeliană pare a fi cel mai bun scut de apărare împotriva ameninţării nucleare iraniene, împotriva terorismului, împotriva oricăror consecinţe ale măcelului din Orientul Mijlociu. Şi, mai important, Mossadul este ultima salvă trasă cu puţin înainte de un război deschis.

Forţa motrice a Mossadului sunt luptătorii săi fără nume – bărbaţi şi femei care-şi riscă viaţa, trăiesc departe de familiile lor sub identităţi asumate, execută operaţiuni temerare în ţări duşmane, unde cea mai mică greşeală le poate aduce arestarea, tortura sau moartea. În timpul Războiului Rece, cea mai rea soartă pentru un agent secret capturat în Occident sau în blocul comunist era să fie schimbat cu un alt agent pe vreun pod rece şi ceţos din Berlin. Rus sau american, britanic sau est-german, agentul ştia întotdeauna că nu era singur, exista întotdeauna cineva care să-l aducă înapoi din frig. Dar, pentru luptătorii singuratici ai Mossadului, nu există schimburi şi poduri în ceaţă; ei plătesc cu viaţa pentru cutezanţa lor.

În această carte scoatem la lumină cele mai importante misiuni şi pe cei mai curajoşi eroi ai Mossadului, dar şi greşelile şi eşecurile care, nu o dată, au pătat imaginea agenţiei şi au zguduit-o din temelii. Misiunile descrise aici

au conturat soarta Israelului şi, în bună măsură, chiar soarta lumii. Şi totuşi, ceea ce au în comun agenţii Mossadului este o dragoste profundă, idealistă pentru ţara lor, un devotament total faţă de existenţa şi supravieţuirea ei, o disponibilitate de a-şi asuma cele mai dramatice riscuri şi de a înfrunta pericole extreme – de dragul Israelului.

CAPITOLUL 1

REGELE UMBRELOR

În anul 1971, spre sfârşitul verii, o furtună violentă lovea coasta mediteraneeană. Valuri înalte biciuiau ţărmul Fâşiei Gaza. Pescarii arabi din partea locului rămăseseră prudenţi pe mal; nu era o zi potrivită pentru a înfrunta marea perfidă. Au văzut astfel, uluiţi, cum o ambarcaţiune avariată s-a ivit brusc din valurile care mugeau şi a tras greoi la ţărm pe nisipul umed. Câţiva palestinieni, cu hainele şi keffiyeh boţite şi ude leoarcă, au sărit din barcă şi şi-au făcut cu greu drum spre mal. Feţele lor nebărbierite trădau oboseala unei lungi călătorii pe mare. Dar nu aveau timp de pierdut. Au trebuit s-o ia la goană ca să-şi salveze vieţile. Pe marea furioasă şi-a făcut apariţia un torpilor israelian, care-i urmărea cu toată viteza şi transporta militari în echipament de luptă complet. Când s-a apropiat de ţărm, soldaţii au sărit în apele puţin adânci şi au deschis focul asupra palestinienilor care se îndepărtau în fugă. Câţiva băieţandri din Gaza, care se jucau pe plajă au alergat spre palestinieni şi i-au condus spre o livadă din apropiere, la adăpost. Soldaţii israelieni

le-au pierdut urma, dar au continuat să cerceteze toată plaja.

Noaptea târziu, un tânăr palestinian înarmat cu un kalaşnikov s-a furişat în livadă, tatonând terenul. I-a găsit pe fugari înghesuiţi unul într-altul într-un colţ mai îndepărtat.

— Cine sunteţi, fraţilor? a întrebat tânărul.

— Membri ai Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei, a venit răspunsul. Din tabăra de refugiaţi de la Tyr, din Liban.

— Marhaba[1], qqq bine aţi venit! a spus tânărul.

— Ai auzit de Abu-Seif, comandantul nostru? El ne-a trimis să ne întâlnim cu comandanţii Frontului Popular din Beth Lahia (o bază teroristă în sudul Fâşiei Gaza). Avem bani şi arme şi vrem să ne coordonăm operaţiunile.

— Vă ajut eu, a spus tânărul.

În dimineaţa următoare, câţiva terorişti înarmaţi i-au escortat pe nou-veniţi până la o casă izolată din interiorul taberei de refugiaţi Jabalia. Au fost duşi într-o încăpere mare şi invitaţi să se aşeze la masă. După puţin timp, în sală au intrat comandanţii Frontului Popular pe care oaspeţii sperau să-i întâlnească. Au schimbat calde saluturi cu fraţii lor libanezi şi s-au aşezat în faţa lor.

— Putem începe? a întrebat un tânăr îndesat, cu un început de chelie, purtând un keffiyeh roşu, care părea a fi liderul grupului libanez. E toată lumea aici?

[1] Formulă de salut (în limba arabă în original) (n.red.).

— Toată lumea.

Tânărul a ridicat o mână şi s-a uitat la ceas. Era un semnal stabilit dinainte. Brusc, „emisarii libanezi” şi-au scos armele şi au deschis focul. În mai puţin de un minut, teroriştii din Beth Lahia erau morţi. „Libanezii” au ieşit în fugă din casă, s-au strecurat pe aleile întortocheate ale taberei Jabalia şi pe străzile aglomerate din Gaza şi curând au intrat pe teritoriul israelian. În seara aceea, bărbatul cu keffiyeh roşu, căpitanul Meir Dagan, comandantul comandoului secret Rimon din Forţele de Apărare ale Israelului (FAI), îi raporta generalului Ariel (Arik) Sharon că operaţiunea Cameleonul reuşise. Toţi liderii Frontului Popular din Beth Lahia, o grupare teroristă extrem de periculoasă, fuseseră ucişi.

Dagan nu avea pe atunci mai mult de 26 de ani, dar era deja un luptător legendar. El fusese cel care plănuise întreaga operaţiune: deghizarea în terorişti libanezi, călătoria pe mare într-o ambarcaţiune veche, plecând din Ashdod, un port din Israel, ascunderea în timpul nopţii, întâlnirea cu liderii teroriști şi traseul de retragere după lovitură. El organizase chiar şi falsa urmărire de către torpilorul israelian. Dagan era luptătorul de gherilă prin excelenţă, temerar şi creativ, dispus să iasă din tiparele oricărei confruntări. Yitzhak Rabin a spus odată: „Meir are capacitatea unică de a inventa operaţiuni antiteroriste care seamănă cu un film poliţist”.

Danny Yatom, viitor şef al Mossadului, şi-l amintea pe Dagan ca pe un tânăr scund, cu o coamă de păr castaniu, care a cerut să se alăture celei mai prestigioase unităţi de comando israeliene, Sayeret Matkal, şi i-a uimit pe toţi graţie îndemânării cu care îşi azvârlea uriaşul cuţit de comando. Lovea cu cea mai mare precizie orice fel de

ţintă. Deşi excelent ţintaş, Dagan a căzut la testele de intrare în Sayeret Matkal şi, iniţial, a trebuit să se mulţumească să fie simplu paraşutist.

La începutul anilor 1970, a fost trimis în Fâşia Gaza, care fusese cucerită de Israel în Războiul de Şase Zile din 1967 şi devenise de atunci un cuib al teroriştilor palestinieni. Aceştia ucideau zilnic israelieni în Fâşia Gaza şi în Israel, folosind bombe, explozive şi arme de foc. FAI pierduseră aproape complet controlul asupra taberelor de refugiaţi din Gaza.

În ziua de 2 ianuarie 1971, când micuţii fraţi Arroyo Avigail, de cinci ani, şi Mark, de opt – au fost spulberaţi de o grenadă de mână pe care un terorist le-a aruncat-o în maşină, generalul Ariel (Arik) Sharon a decis că trebuie să pună capăt sângeroaselor masacre. A recrutat o mână de vechi prieteni din tinereţea lui marcată de lupte, plus câţiva soldaţi tineri talentaţi. Dagan a fost unul dintre aceştia din urmă, un ofiţer cu faţa rotundă, scund, robust, şchiop de la o mină pe care călcase în Războiul de Şase Zile. În perioada de recuperare la spitalul Soroka din Beersheba, se îndrăgostise de infirmiera sa, Bina. După ce se vindecase, Dagan o luase de soţie.

Unitatea specială a lui Sharon nu exista oficial. Misiunea ei era să distrugă organizaţiile teroriste din Gaza făcând uz de metode riscante şi neconvenţionale. Dagan obişnuia să cutreiere prin oraş cu un baston, un doberman, câteva pistoale, revolvere şi puşti-mitralieră. Unii pretindeau că-l văzuseră deghizat în arab, călărind nestingherit un măgar pe străduţele înşelătoare din oraşul Gaza. Infirmitatea pe care o avea nu-i diminua cu nimic hotărârea de a duce la bun sfârşit cele mai periculoase operaţiuni. Viziunea sa era

simplă: există duşmani – arabi răi care vor să ne omoare –, aşa că trebuie să-i omorâm noi mai întâi.

În cadrul Sayeret Matkal, Dagan a creat prima unitate de comando israeliană sub acoperire, Rimon, ai cărei membri operau deghizaţi în arabi chiar în mijlocul bazelor inamice. Deghizarea era indispensabilă pentru a se putea mişca liber în mulţimea arabă şi a-şi atinge ţintele fără să fie descoperiţi. Au devenit repede cunoscuţi drept „echipa de şoc a lui Arik" şi se zvonea că deseori îi ucideau cu sânge rece pe teroriştii capturaţi. Uneori, se povestea, escortau câte un terorist pe o străduţă întunecată şi-i ziceau: „Ai două minute să dispari". Când acesta încerca să scape, îl ucideau cu un glonţ. Câteodată, lăsau la îndemână un pumnal sau o armă şi, când teroristul întindea mâna după ea, îl omorau pe loc. Ziariştii scriau că în fiecare dimineaţă Dagan ieşea pe câmp, unde se ajuta de o mână pentru a urina şi de cealaltă pentru a trage într-o sticlă de Coca Cola goală. Dagan a respins însă poveştile de tipul acesta. „Există mituri care se lipesc de noi ca timbrul de scrisoare", spunea el, „dar unele din ele sunt, pur şi simplu, nişte scorneli."

Mica unitate de comando israeliană ducea un război îndârjit şi crud. Membrii ei îşi riscau zilnic viaţa. Aproape în fiecare noapte, îmbrăcaţi în haine femeieşti sau deghizaţi în pescari, plecau în căutarea teroriştilor cunoscuţi. Pe la mijlocul lui ianuarie 1971, dându-se drept terorişti arabi în nordul Fâşiei Gaza, au atras într-o ambuscadă mai mulţi membri ai Fatah, care au fost ucişi în schimbul de focuri ce a urmat. La 29 ianuarie 1971, Dagan şi oamenii lui, de data aceasta în uniformă, au sosit cu două jeepuri la periferia taberei Jabalia de refugiaţi palestinieni. Drumurile li s-au încrucişat cu un taxi, iar Dagan l-a recunoscut printre pasagerii acestuia pe un terorist notoriu, Abu

Nimer. La ordinul lui, jeepurile s-au oprit, iar soldaţii săi au încercuit taxiul. Dagan s-a apropiat, şi în momentul acela Abu Nimer a ieşit din maşină, agitând o grenadă. Cu ochii aţintiţi asupra lui Dagan, a tras siguranţa.

— Grenadă! a strigat Dagan.

Dar, în loc să caute să se salveze, a sărit asupra lui Nimer, l-a imobilizat şi i-a smuls grenada din mână. Pentru această ispravă a fost decorat în Israel cu Medalia Curajului. S-a spus chiar că, după ce a aruncat grenada, Dagan l-a omorât pe Abu Nimer cu mâinile goale.

Peste ani de zile, într-unul din rarele sale interviuri, Dagan declara în faţa ziaristului israelian Ron Leshem: „Rimon n-a fost o echipă de şoc. Nu era Vestul Sălbatic, unde toţi sunt în permanenţă cu degetul pe trăgaci. Noi n-am pricinuit niciodată vreun rău femeilor şi copiilor... Am atacat numai oameni care erau asasini violenţi. Pe aceştia i-am lovit, pe alţii i-am împiedicat să omoare. Pentru a-i proteja pe civili, statul este uneori silit să facă lucruri ce contravin comportamentului democratic. Este adevărat că, în unităţi precum a noastră, limitele acţiunilor posibile se pot estompa. Acesta este motivul pentru care trebuie să fii sigur că oamenii tăi sunt de cea mai bună calitate. Cele mai murdare misiuni trebuie să fie îndeplinite de oamenii cei mai corecţi.”

În mod democratic sau nu, Sharon, Dagan şi colegii lor au anihilat aproape complet terorismul în Gaza, şi ani de zile regiunea a rămas liniştită şi lipsită de incidente. Dar unii susţin că Sharon ar fi spus, pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios, despre loialul său aghiotant că

„specialitatea lui Meir este să-i separe unui arab capul de corp”.

Puţini erau însă oamenii care-l cunoşteau pe adevăratul Dagan. Meir Huberman s-a născut în 1945 într-un vagon de tren, la marginea Hersonului, în Ucraina, în timp ce familia sa se refugia din Siberia în Polonia. Cele mai multe rude ale sale pieriseră în Holocaust. Meir a imigrat cu părinţii în Israel şi a crescut într-un cartier sărac din Lod, un vechi oraş arab, situat la 23 de kilometri sud de Tel Aviv. Mulţi îl cunoşteau ca pe un luptător neîmblânzit; puţini îi ştiau pasiunile secrete: avid cititor de cărţi de istorie, avea un regim alimentar vegetarian, era îndrăgostit de muzica clasică şi, ca hobby, practica pictura şi sculptura.

A fost un om bântuit de la o vârstă fragedă de amintirea teribilei suferinţe a familiei sale şi în general a evreilor în timpul Holocaustului. Şi-a dedicat viaţa apărării statului Israel, pe atunci abia născut. Pe măsură ce urca în ierarhia armatei, primul lucru pe care-l făcea în orice birou repartizat lui era să agaţe pe perete o fotografie mare a unui evreu bătrân, înfăşurat în şalul său de rugăciune şi îngenuncheat în faţa a doi ofiţeri SS, din care unul ţinea un baston, iar celălalt, o puşcă.

— Mă uit la acest tablou şi ştiu că trebuie să fim puternici şi să ne apărăm noi înşine, pentru ca Holocaustul să nu se mai poată repeta.

Bătrânul acela era chiar bunicul lui Dagan, Ber Ehrlich Sluszny, ucis la Lukóv la câteva secunde după ce fusese făcută fotografia.

În 1973, în timpul Războiului de Yom Kippur, Dagan s-a aflat printre primii israelieni care au traversat Canalul Suez într-o unitate de recunoaştere. În 1982, în Războiul din Liban, el a intrat în Beirut în fruntea brigăzii sale blindate. A devenit curând comandantul zonei de securitate Libanul de Sud, şi acolo aventurosul luptător de gherilă a ieşit din nou la iveală de sub uniforma scrobită de colonel. Dagan a reînviat misiunile secrete, camuflajul şi vicleşugurile din zilele sale în Gaza. Soldaţii lui i-au găsit un nume nou: „Regele umbrelor”. Viaţa în Liban, cu alianţele ei secrete, cu trădările, cruzimea şi războaiele ei fantomă, i se potrivea mănuşă.

— Cunoşteam bine Beirutul chiar înainte ca brigada mea de tancuri să intre în el, spunea Dagan.

Nici când s-a terminat Războiul din Liban, el n-a renunţat la aventurile secrete. În 1984 a fost admonestat oficial de către şeful statului-major israelian, Moshe Levy, pentru că, deghizat în arab, se plimbase pe lângă cartierul general al teroriştilor din Bhamdoun.

În timpul Intifadei (rebeliunea palestiniană din anii 1987–1993), când a fost transferat în Cisiordania în calitate de consilier al lui Ehud Barak, şeful statului-major, Dagan şi-a reluat vechile obiceiuri şi chiar l-a convins pe Barak să i se alăture. Cei doi s-au îmbrăcat în treninguri, ca nişte autentici palestinieni, au găsit un Mercedes bleu cu plăcuţe de înmatriculare locale şi au făcut o excursie prin înşelătorul labirint de străduţe din centrul oraşului Nablus. La întoarcere, le-au speriat şi apoi le-au uluit pe santinelele care păzeau cartierul general al armatei israeliene, când acestea au recunoscut cine stătea pe locul din faţă.

În 1995, Dagan, acum general-maior, a părăsit armata şi a plecat împreună cu un vechi camarad, Yossi Ben Hannan, într-o călătorie de un an şi jumătate cu motocicleta prin podişurile Asiei. Excursia le-a fost întreruptă de vestea asasinării lui Yitzhak Rabin. Revenit în ţară, Dagan a devenit un timp şeful autorităţii antiteroriste israeliene, a făcut o tentativă şovăielnică de a intra în lumea afacerilor şi l-a ajutat pe Sharon în campania sa electorală pentru Likud. Apoi, în 2002, s-a retras la căminul său din Galileea, la cărţile, înregistrările, paleta şi dalta sa de sculptor.

La 30 de ani după Gaza, general în retragere, Dagan abia începea să-şi cunoască familia – „M-am trezit într-o zi şi mi-am descoperit copiii deja adulţi” –, când a primit un telefon de la vechiul său camarad, Arik Sharon, devenit acum prim-ministru. „Te vreau în fruntea Mossadului”, i-a spus Sharon prietenului său în vârstă de 57 de ani. „Am nevoie de un şef de Mossad cu pumnalul în dinţi.”

Era în 2002, şi Mossadul era în declin. O serie de eşecuri din anii precedenţi îi scăzuseră serios prestigiul. Mult mediatizata nereuşită de a asasina un important lider Hamas la Amman şi capturarea unor agenţi israelieni în Elveţia, Cipru şi Noua Zeelandă lezaseră grav reputaţia Mossadului. Cel mai recent şef al Mossadului, Efraim Halevy, nu se ridicase la înălţimea aşteptărilor. Fost ambasador în Uniunea Europeană la Bruxelles, Halevy era un bun diplomat şi un bun analist, dar nu un lider şi nu un luptător. Sharon voia să aibă în fruntea Mossadului un conducător temerar, creativ, care să devină o armă redutabilă împotriva terorismului islamic şi a programului nuclear iranian.

Dagan nu a fost bine primit în Mossad. Era un outsider, interesat mai ales de operaţiuni, care nu se prea sinchisea

de analize aprofundate ori de schimburi diplomatice secrete. Unii ofiţeri de la vârful Mossadului au demisionat în semn de protest, dar lui Dagan nu i-a păsat prea tare. A refăcut unităţile operative, a stabilit relaţii de lucru strânse cu servicii secrete străine şi s-a ocupat în mod special de ameninţarea pe care o reprezenta Iranul. În 2006, când a izbucnit al Doilea Război din Liban, un mare eşec pentru Israel, el a fost singurul lider israelian care s-a împotrivit strategiei bazate pe bombardamente masive ale forţelor aeriene. Dagan credea într-o ofensivă pe uscat, se îndoia că forţele aeriene ar putea câştiga războiul, şi a ieşit din război cu reputaţia nepătată.

Cu toate acestea, era foarte criticat de presă pentru atitudinea sa dură faţă de subordonaţi. Ofiţeri frustraţi care se pensionaseră din Mossad umpleau mass-media cu lamentările lor, aşa încât Dagan era sub foc continuu. „Cine e Dagan?”, vitupera un popular ziarist.

Dar iată că, într-o zi, ştirile s-au schimbat. Cotidienele au fost inundate de articole flatante, abundând în superlative şi elogiindu-l pe „omul care a redat onoarea Mossadului.”

Sub şefia lui Dagan, Mossadul a realizat ceea ce până atunci păruse de neimaginat: asasinarea conducătorului criminal al Hezbollah, Imad Mughniyeh, la Damasc, distrugerea reactorului nuclear sirian, lichidarea unor importanţi lideri ai teroriştilor din Liban şi Siria şi – lucrul cel mai de seamă – o campanie asiduă, extrem de dură şi eficientă împotriva programului secret de înarmare nucleară al Iranului.

CAPITOLUL 2

FUNERALII LA TEHERAN

În ziua de 23 iulie 2011, la ora 16.30, doi bărbaţi înarmaţi, călare pe motociclete, au apărut pe strada Bani Hashem din sudul Teheranului, şi-au scos armele automate de sub jachetele de piele şi au împuşcat un bărbat care era pe punctul de a intra în propria casă. Apoi au dispărut rapid, cu mult înainte de sosirea poliţiei. Victima era Darioush Rezaei-Nejad, de 35 de ani, profesor de fizică şi personaj important în programul secret de înarmare nucleară al Iranului, responsabil de conceperea întrerupătoarelor electronice necesare pentru activarea focoaselor nucleare.

Rezaei-Nejad nu era primul om de ştiinţă iranian care murea, recent, de moarte violentă. Oficial, Iranul elabora tehnologii nucleare în scopuri paşnice şi pretindea că reactorul de la Bushehr, o importantă sursă de energie construită cu ajutorul Rusiei, era o dovadă a bunelor sale intenţii. Dar, în afară de reactorul de la Bushehr, în Iran au fost descoperite şi alte instalaţii nucleare clandestine, toate extrem de bine păzite şi practic inaccesibile. În timp, Teheranul a fost nevoit să recunoască existenţa unora dintre ele, deşi a negat că ar fabrica arme nucleare. Dar, la vremea aceea, serviciile secrete occidentale şi organizaţiile clandestine locale demascaseră deja o seamă de importanţi oameni de ştiinţă din universităţile Iranului care fuseseră angajaţi să fabrice prima bombă nucleară a ţării. O serie de indivizi care putuseră fi catalogaţi oficial doar drept „persoane necunoscute” purtau un război dur pentru a stopa programul secret de înarmare nucleară al Iranului.

Pe 29 noiembrie 2010, la ora 7.45 dimineaţa, undeva în nordul Teheranului, o motocicletă a ţâşnit din spatele maşinii profesorului Majid Shahriari, conducătorul ştiinţific al proiectului nuclear al Iranului. Trecând pe lângă maşină, motociclistul protejat de cască a lipit un dispozitiv pe luneta automobilului. Câteva secunde mai târziu, dispozitivul a explodat, ucigându-l pe fizicianul de 45 de ani şi rănindu-i soţia. Simultan, pe strada Atashi din sudul Teheranului, un alt motociclist a plantat un dispozitiv similar pe un Peugeot 206 aparţinând profesorului Fereydoon Abbasi-Davani, un alt important specialist în domeniul nuclear. În urma exploziei, profesorul şi soţia sa au fost răniţi.

Imediat, guvernul iranian a învinuit Mossadul. Rolul jucat de cei doi oameni de ştiinţă în proiectul de înarmare atomică a Iranului era învăluit în secret, dar Ali Akbar Salehi, conducătorul proiectului, a declarat că atacul îl transformase pe Shahriari într-un „martir”, iar lui îi văduvise echipa de „cel mai preţios membru”.

Preşedintele Ahmadinejad şi-a exprimat, de asemenea, aprecierea faţă de cele două victime într-un mod ingenios: de îndată ce Abbasi-Davani s-a refăcut de pe urma rănilor, Ahmadinejad l-a numit vicepreşedintele Iranului.

Identitatea bărbaţilor care îi atacaseră pe cei doi oameni de ştiinţă nu a fost descoperită.

În ziua de 12 ianuarie 2010, la ora 7.50 dimineaţa, profesorul Masoud Ali Mohammadi ieşea din locuinţa sa de pe strada Shariati, cartierul Gheytarieh din nordul Teheranului. Se pregătea să plece spre laboratorul său de la Universitatea Politehnică Sharif.

Când a încercat să-şi deschidă maşina, o explozie uriaşă a zguduit liniştitul cartier rezidenţial. Forţele de securitate care s-au deplasat rapid la scena incidentului au găsit maşina lui Ali Mohammadi spulberată de explozie şi trupul acestuia făcut bucăţi. Profesorul fusese omorât de o încărcătură explozivă ascunsă într-o motocicletă parcată lângă maşina sa. Mass-media iraniană a afirmat că asasinatul fusese opera unor agenţi ai Mossadului, iar preşedintele Ahmadinejad a declarat că îi „aminteşte de metodele sioniste”.

Profesorul Ali Mohammadi, în vârstă de 50 de ani, era expert în fizica cuantică şi consilier pentru programul de înarmare nucleară al Iranului. Presa din Europa a relatat că fusese membru al Gărzilor Revoluţionare, armata paralelă proguvernamentală din Iran. Dar viaţa lui Mohammadi, la fel ca şi moartea lui, a rămas învăluită în mister. Unii dintre prietenii lui susţineau că fusese implicat doar în cercetarea teoretică, niciodată în proiecte militare, alţii afirmau că sprijinea mişcările disidente şi participase la proteste antiguvernamentale.

S-a dovedit însă că jumătate din cei prezenţi la funeraliile sale erau membri ai Gărzilor Revoluţionare. Sicriul i-a fost purtat de ofiţeri ai acestei armate. Investigaţii ulterioare au confirmat în cele din urmă că Ali Mohammadi fusese într-adevăr profund implicat în punerea în practică a ambiţiilor nucleare ale Iranului.

În ianuarie 2007, profesorul iranian Ardeshir Hosseinpour a fost ucis, se spune, cu otravă radioactivă de către agenţi ai Mossadului. Ştirea a apărut în cotidianul londonez Sunday Times, care cita informaţii furnizate de Institutul Stratfor pentru strategie şi contrainformaţii din Texas. Oficialii iranieni au ridiculizat relatarea, susţinând că Mossadul n-ar

putea niciodată să execute o asemenea operaţiune în interiorul Iranului şi că „profesorul Hosseinpour s-a sufocat inhalând fumul provocat de un foc din locuinţa sa”. Ei au subliniat, de asemenea, că profesorul în vârstă de 45 de ani era numai un renumit expert în fizica electromagnetică, fără a fi în nici un fel implicat în eforturile nucleare ale Iranului.

Şi totuşi s-a dovedit că Hosseinpour lucra la o instalaţie secretă din Isfahan, unde uraniul brut era convertit în gaz. Acest gaz se folosea apoi la îmbogăţirea uraniului printr-o serie („cascadă”) de centrifuge în îndepărtatul Natanz, într-o instalaţie subterană fortificată. În 2006, lui Hosseinpour îi fusese decernat cel mai prestigios premiu iranian pentru ştiinţă şi tehnologie; cu doi ani înainte primise cea mai înaltă distincţie din ţara sa pentru cercetări în domeniul militar.

Asasinarea unor specialişti iranieni în domeniul nuclear era doar unul dintre fronturile unui război cu mult mai amplu. Potrivit cotidianului londonez Daily Telegraph, Mossadul lui Dagan lansase o sumedenie de agenţi dubli, echipe speciale, sabotori, firme-fantomă şi le folosise timp de ani şi ani în operaţiuni sub acoperire împotriva programului iranian de înarmare nucleară.

Directorul departamentului de analiză de la Stratfor, Reva Bhalla, spunea: „Cu sprijin primit din Statele Unite, operaţiunile sub acoperire ale Israelului au vizat în primul rând eliminarea principalilor oameni de ştiinţă implicaţi în programul nuclear şi sabotarea lanţului de alimentare iranian.” Bhalla susţinea că Israelul folosise tactici similare în Irak, la începutul anilor 1980, când Mossadul ucisese specialişti irakieni în domeniul nuclear, împiedicând în felul

acesta terminarea reactorului atomic Osirak din apropiere de Bagdad.

În războiul său împotriva programului nuclear iranian, Mossadul lui Dagan a întârziat cât a putut fabricarea bombei nucleare iraniene şi a contracarat cel mai mare pericol pentru Israel apărut vreodată de la crearea acestui stat: ameninţarea proferată de Ahmadinejad că Israelul va fi şters de pe hartă.

Dar aceste mici victorii nu pot compensa cea mai mare nereuşită din istoria Mossadului – faptul că nu a putut să demaşte de la bun început proiectul nuclear secret al Iranului. De ani de zile, Teheranul îşi clădea puterea nucleară – iar Israelul nu ştia nimic. Iranul investea sume uriaşe de bani, recruta oameni de ştiinţă, construia baze secrete, efectua teste sofisticate – iar Israelul habar n-avea. Din momentul în care statul lui Khomeini a luat hotărârea de a deveni o putere nucleară, Iranul a făcut uz de tot felul de minciuni, şiretlicuri şi stratageme care au indus în eroare toate serviciile secrete occidentale, inclusiv Mossadul.

Şahul Iranului, Reza Pahlavi, a început să construiască două reactoare nucleare în scopuri paşnice şi militare. Proiectul său, început în deceniul al 8-lea al secolului trecut, n-a alarmat Israelul, care pe atunci era un aliat fidel al Iranului. În 1977, generalul Ezer Weizman, ministrul israelian al Apărării, l-a primit la ministerul de resort din Tel Aviv pe generalul Hasan Toufanian, însărcinat cu modernizarea armatei iraniene. Ca aliat, Israelul îşi aproviziona statul vecin cu echipament militar modern. Conform minutei încheiate la această întâlnire confidenţială, Weizman s-a oferit să livreze Iranului rachete sol-sol de ultimă generaţie, în vreme ce directorul

general al ministerului israelian, profesorul Pinhas Zusman, l-a impresionat pe Toufanian spunând că rachetele israeliene ar putea fi adaptate pentru a transporta focoase nucleare. Dar, înainte ca oficialii să apuce să pună în practică aceste planuri, revoluţia islamică a modificat relaţiile dintre Israel şi Iran. Guvernul revoluţionar de la Teheran i-a masacrat pe suporterii şahului şi s-a arătat ostil Israelului. Când ţara a ajuns sub controlul ayatollahului Khomeini şi al mullahilor loiali lui, şahul, bolnav, a fugit din Iran.

Khomeini a pus imediat capăt proiectului nuclear, pe care-l considera „anti-islamic”. Construirea reactoarelor a fost sistată, iar instalaţiile, demontate. Dar, în deceniul al 9-lea al secolului trecut, între Irak şi Iran s-a declanşat un război sângeros. Saddam Hussein a folosit gaze toxice împotriva iranienilor. Utilizarea armelor neconvenţionale de către principalul inamic al ţării l-a făcut pe ayatollah să-şi regândească politica. Încă înainte de moartea lui Khomeini, succesorul său, Ali Khamenei, a dat instrucţiuni armatei să conceapă arme noi – biologice, chimice şi nucleare – pentru a contracara armele de distrugere în masă pe care Irakul le utiliza împotriva Iranului. La scurtă vreme, liderii religioşi ascultători cereau de la amvon ridicarea interdicţiei de a folosi arme „anti-islamice”.

Pe la mijlocul anilor 1980, au început să se răspândească ştiri fragmentare despre planurile Iranului. După colapsul Uniunii Sovietice în 1989, Europa a fost inundată de zvonuri privind tentativele Iranului de a cumpăra bombe nucleare şi focoase de la ofiţeri şomeri sau oameni de ştiinţă muritori de foame din structurile militare ale fostei Uniuni Sovietice. Presa occidentală a descris în detalii dramatice dispariţia de la domiciliu a unor oameni de ştiinţă şi generali ruşi, recrutaţi de iranieni. Reporteri cu

imaginaţie fertilă au scris despre autocamioane sigilate care plecau din Europa spre est, evitând controalele de la graniţă, pentru a ajunge în Orientul Mijlociu. Surse din Teheran, Moscova şi Beijing au dezvăluit că Iranul semnase un acord cu Rusia privind construirea unui reactor atomic la Bushehr, pe ţărmul Golfului Persic, şi un alt acord cu China pentru construirea a două reactoare mai mici.

Alarmate, Statele Unite şi Israelul au trimis echipe de agenţi speciali prin Europa, în căutarea bombelor sovietice vândute Iranului şi a oamenilor de ştiinţă recrutaţi. N-au descoperit nimic. Statele Unite au exercitat presiuni considerabile asupra Rusiei şi Chinei pentru ca acestea să-şi anuleze înţelegerile cu Iranul. China a dat înapoi şi a reziliat acordul. Rusia a decis să continue, dar a tot temporizat lucrurile. Construirea reactorului a luat mai bine de 20 de ani, iar utilizarea lui a fost limitată de controalele stricte din partea Rusiei şi a comunităţii internaţionale.

Dar Israelul şi Statele Unite ar fi trebuit să-şi extindă cercetările atunci când îşi epuizaseră „firele”. Şefii Mossadului şi ai CIA nu au înţeles că reactoarele rus şi chinez nu fuseseră decât diversiuni, o perdea de fum care masca „cele mai bune servicii secrete din lume”. Iranul lansase pe ascuns un proiect-mamut, menit să-l transforme într-o putere nucleară.

În toamna anului 1987, în Dubai a avut loc o întâlnire secretă. Într-un birou mic şi prăfuit s-au adunat opt bărbaţi: trei iranieni, doi pakistanezi şi trei experţi europeni (dintre care doi germani) care lucrau pentru Iran.

Reprezentanţii Iranului şi Pakistanului au semnat un acord confidenţial. O mare sumă de bani a fost transferată către pakistanezi – mai exact, către profesorul Abdul Qadeer Khan, şeful programului oficial de înarmare nucleară al Pakistanului.

Cu câţiva ani înainte, Pakistanul îşi lansase propriul proiect nuclear, pentru a ajunge la egalitate militară cu marele său duşman, India. Khan avea mare nevoie de substanţe fisibile pentru asamblarea unei bombe nucleare. Prefera să nu facă uz de plutoniu, obţinut în reactoarele nucleare clasice, ci să utilizeze uraniu îmbogăţit. Minereul de uraniu conţine doar 1 procent de uraniu-235, care este esenţial pentru producerea armelor nucleare, şi 99 de procente de uraniu-238, absolut inutil. Khan a pus la punct o metodă pentru convertirea uraniului natural în gaz şi pentru introducerea acestui gaz într-o linie de centrifuge conectate în lanţ, numită cascadă. În centrifugele care prelucrează gazul de uraniu cu uluitoarea rată de 100 000 de rotaţii pe minut, uraniul-235, mai uşor, se separă de uraniul-238, mai greu. Repetând procesul de mii de ori, centrifugele produc un uraniu-235 îmbogăţit. Odată transformat în materie solidă, acest gaz devine substanţa necesară pentru o bombă nucleară.

Khan furase proiectul centrifugelor de la Eurenco, o companie europeană unde lucrase la începutul anilor 1970. Ulterior a început să-şi fabrice propria centrifugă, în Pakistan. Curând, Khan a devenit un „comerciant al morţii”, care şi-a vândut metodele, formulele şi centrifugele amatorilor de putere nucleară. Iranul a devenit principalul său client. I-au urmat Libia şi Coreea de Nord.

Iranienii au cumpărat centrifuge şi din alte părţi şi apoi au învăţat cum să le fabrice local. Periodic, în Iran ajungeau transporturi enorme de uraniu, centrifuge, produse electronice şi piese de rezervă. Au fost construite structuri uriaşe pentru tratarea uraniului brut, pentru depozitarea centrifugelor şi pentru convertirea gazului înapoi în materie solidă. Oameni de ştiinţă iranieni călătoreau în Pakistan, iar experţi pakistanezi soseau în Iran – şi nimeni n-a aflat despre asta.

Iranienii au avut grijă să nu joace totul pe o singură carte. Şi-au împărţit proiectul nuclear în baze militare, laboratoare mascate şi construcţii izolate. Unele erau afundate adânc în subteran şi înconjurate de baterii de rachete sol-aer. O uzină a fost ridicată în Isfahan, alta, în Arak; cea mai importantă – structura care adăpostea centrifuga – a fost amplasată în Natanz, iar o a patra în oraşul sfânt Qom. La cel mai neînsemnat indiciu că locaţia ar fi putut fi descoperită, iranienii mutau instalaţiile nucleare în altă parte, îndepărtând chiar straturile de pământ iradiate cu substanţe radioactive. Au reuşit să-i inducă în eroare cu abilitate pe inspectorii Agenţiei Internaţionale pentru Energie Atomică. Preşedintele acesteia, egipteanul Mohamed El-Baradei, s-a comportat ca şi când ar fi dat crezare tuturor declaraţiilor false ale iranienilor şi a publicat rapoarte cuminţi care au permis Iranului să-şi continue programul fatal.

La 1 iunie 1998, autorităţile americane au înţeles pentru prima dată amploarea reală a preocupărilor Iranului. Un dezertor pakistanez a apărut în faţa investigatorilor FBI din New York, cerând azil politic. S-a prezentat drept profesorul Iftikhar Khan Chaudhry şi a dezvăluit dimensiunile reale ale cooperării secrete dintre Iran şi

Pakistan. L-a demascat pe profesorul Khan, a descris întâlnirile la care participase şi i-a numit pe experţii pakistanezi care fuseseră implicaţi în proiectul iranian.

Faptele şi persoanele din depoziţia lui Chaudhry au fost verificate de FBI, care le-a confirmat veridicitatea. FBI a recomandat, într-adevăr, ca lui Chaudhry să i se acorde azil politic în Statele Unite, dar uluitoarea sa mărturie nu a fost niciodată exploatată. Poate că din pură neglijenţă, autorităţile americane au îngropat declaraţiile lui Chaudhry, nu au iniţiat nici un fel de acţiuni şi nu au avertizat Israelul. A fost nevoie de încă patru ani pentru ca adevărul despre Iran să iasă la lumină.

Pe neaşteptate, în august 2002, organizaţia clandestină iraniană de opoziţie Mujahedin Khalq (MEK) a dezvăluit mass-mediei internaţionale existenţa a două instalaţii nucleare în Arak şi Natanz. În anii următori, MEK a continuat să divulge informaţii legate de proiectul nuclear iranian, fiind suspectat că îşi ia datele din surse exterioare. CIA a rămas sceptică şi a presupus că israelienii şi englezii încercau să implice Statele Unite în operaţiuni riscante. Mai precis, CIA părea să creadă că Mossadul şi serviciul britanic MI6 alimentau MEK cu informaţiile confidenţiale pe care le obţineau ele însele, folosind opoziţia iraniană ca pe o portavoce – sperau ele – credibilă. Potrivit surselor israeliene, uriaşa centrifugă de la Natanz, din mijlocul deşertului, fusese de fapt descoperită de un vigilent ofiţer al Mossadului. În acelaşi an, 2002, MEK a remis CIA un laptop încărcat cu documente. Disidenţii n-au vrut să spună cum puseseră mâna pe el. Sceptici, americanii au suspectat că documentele fuseseră scanate recent şi introduse în computer şi au acuzat Mossadul că ar fi strecurat în el informaţii obţinute din propriile surse, după

care le-ar fi pasat liderilor MEK pentru ca aceştia să le livreze Occidentului.

Dar deja dovezi noi se strângeau pe birourile americanilor şi ale europenilor, silindu-i să deschidă, în sfârşit, ochii. Zvonurile despre lucrativul comerţ nefast al lui Abdul Qadeer Khan se răspândeau în toată lumea. În cele din urmă, pe 4 februarie 2004, Khan a apărut la televiziunea pakistaneză şi a mărturisit cu lacrimi în ochi că, într-adevăr, vânduse know-how, tehnologii şi centrifuge Libiei, Coreei de Nord şi Iranului, câştigând milioane de pe urma acestor tranzacţii. Guvernul pakistanez s-a grăbit să-l graţieze pe „domnul profesor Moarte", părintele bombei nucleare a ţării.

Israelul a devenit o importantă sursă de informaţii referitoare la Iran. Meir Dagan şi Mossadul său au furnizat serviciilor de contraspionaj americane date la zi despre instalaţiile secrete construite de iranieni la Qom. S-a spus că Israelul a avut, de asemenea, a face cu dezertarea unor ofiţeri superiori din Gărzile Revoluţionare şi din proiectul nuclear iranian. Mossadul a furnizat mai multor ţări date precise, pe baza cărora acestea au putut să captureze nave care transportau, plecând din porturile lor, echipament nuclear către Iran.

Dar numai obţinerea unor asemenea date nu putea fi de ajuns pentru Israel. În timp ce Iranul îl amenința, făţiş şi fanatic, cu anihilarea, restul lumii se eschiva de la orice acţiune în forţă. Israelului nu-i mai rămânea decât să lanseze un război secret extraordinar împotriva programului nuclear iranian.

După 16 ani în care predecesorii săi ignoraseră complet acest program, Dagan a decis să acţioneze.

În ianuarie 2006, un avion s-a prăbuşit în centrul Iranului. Toţi pasagerii dinăuntru au murit. Printre ei se aflau ofiţeri superiori din Gărzile Revoluţionare, inclusiv Ahmed Kazami, unul dintre comandanţii acesteia. Iranienii au declarat că accidentul s-a datorat condiţiilor meteorologice proaste, dar organizaţia Stratfor a sugerat că fusese vorba de un act de sabotaj înfăptuit de agenţi occidentali.

Cu numai o lună de zile înainte, un cargou militar se prăbuşise peste o clădire de apartamente din Teheran. Toţi cei 94 de pasageri muriseră. Mulţi fuseseră, de asemenea, ofiţeri din Gărzile Revoluţionare şi ziarişti influenţi susţinători ai regimului. În noiembrie 2006, un alt avion militar s-a prăbuşit în timpul decolării din Teheran, ucigând 36 de membri ai Gărzilor. La postul naţional de radio, ministrul Apărării a declarat: „Potrivit unor date furnizate de serviciile de contrainformaţii, putem spune că de aceste accidente aviatice sunt responsabili agenţi americani, britanici şi israelieni.”

În timpul acesta, încet-încet şi fără nici un fel de publicitate, Dagan devenise principalul strateg al politicii Israelului faţă de Iran. După părerea lui, era posibil ca Israelul să nu aibă altă opţiune decât lansarea unui atac total asupra Iranului. Dagan considera însă că la o asemenea acţiune ar fi trebuit să se recurgă doar în ultimă instanţă.

Sabotajul a început în februarie 2005. Presa internaţională a relatat despre o explozie la o instalaţie nucleară de la Dialem, care fusese lovită de o rachetă lansată dintr-un avion neidentificat. În aceeaşi lună a avut loc o altă

explozie aproape de Bushehr, la o conductă de alimentare cu gaze a reactorului nuclear construit de ruşi.

O altă instalaţie vizată a fost perimetrul de testare Parchin, din apropiere de Teheran. Experţii iranieni produceau aici „lentilele explozive”, mecanismul care transforma miezul bombei într-o masă critică şi iniţia reacţia în lanţ premergătoare unei explozii atomice. Organizaţiile clandestine iraniene au declarat că explozia de la Parchin a provocat pagube importante laboratoarelor secrete.

În aprilie 2006, „sfânta sfintelor” – fabrica de la Natanz – a fost scena unei adunări festive. O mare mulţime de oameni de ştiinţă, tehnicieni şi conducători ai proiectului nuclear s-a adunat în subteran, acolo unde mii de centrifuge funcţionau zi şi noapte. Într-o stare de spirit sărbătorească, veniseră să urmărească primul test de activare a noii cascade de centrifuge. Toată lumea aştepta momentul dramatic al pornirii instalaţiei. Inginerul-şef a apăsat butonul de activare... şi o explozie puternică a zguduit întreaga încăpere. Conductele au explodat cu o detunătură asurzitoare, şi întreaga cascadă a fost distrusă.

Furioşi, conducătorii proiectului nuclear au ordonat investigaţii amănunţite. Se părea că „persoane necunoscute” implantaseră piese defecte în echipament. Postul de televiziune CBS relata că centrifugele fuseseră distruse de mici încărcături explozive lipite de ele cu puţin timp înainte de test şi afirma, de asemenea, că, în declanşarea exploziei de la Natanz, serviciile de contrainformaţii din Israel colaboraseră cu agenţi americani.

În ianuarie 2007, centrifugele au devenit din nou ţinta unui sabotaj sofisticat. Serviciile secrete occidentale înfiinţaseră

companii est-europene de faţadă, care manufacturau material izolator folosit în tuburile dintre centrifuge. Iranienii nu puteau cumpăra astfel de material pe piaţa liberă din cauza restricţiilor ce le fuseseră impuse de ONU, drept care au recurs la falsele companii est-europene, conduse de exilaţi ruşi şi iranieni care lucrau în secret pentru agenţiile de spionaj din Vest. Abia după ce materialul izolator fusese deja instalat au constatat iranienii că era defect şi nu putea fi folosit.

În mai 2007, preşedintele George W. Bush a semnat un ordin prezidenţial secret care autoriza CIA să iniţieze operaţiuni sub acoperire de obstrucţionare a proiectului nuclear al Iranului. Curând după aceea, câteva servicii secrete occidentale au luat decizia de a sabota sistemul de aprovizionare iranian cu componente, echipament şi materii prime pentru proiectul nuclear. În august, Dagan s-a întâlnit cu subsecretarul de stat american, Nicholas Burns, pentru a discuta strategia Mossadului vizavi de Iran.

În ultimii şapte ani, în fabricile de pe tot cuprinsul Iranului au continuat să aibă loc avarii, sabotaje şi explozii: o pană misterioasă a provocat probleme la sistemul de răcire al reactorului de la Bushehr, ceea ce i-a întârziat cu doi ani finalizarea; în mai 2008, o explozie la o fabrică de cosmetice din Arak a adus serioase pagube instalaţiei nucleare vecine; o altă explozie a devastat un complex de securitate maximă din Isfahan, unde uraniul era transformat în gaz.

În 2008 şi 2010, New York Times a dezvăluit că Tinner, o familie elveţiană de ingineri, ajutase CIA să demaşte programul nuclear al Libiei şi al Iranului, primind în schimb 10 milioane de dolari. CIA îi ajutase, de asemenea, să scape de plângerea depusă de autorităţile elveţiene

împotriva lor pentru trafic ilegal de componente nucleare. Tatăl, Frederic Tinner, şi cei doi fii, Urs şi Marco, vânduseră iranienilor o instalaţie defectă pentru aprovizionarea cu curent electric a fabricii de la Natanz, instalaţie care a distrus 50 de centrifuge. Familia Tinner achiziţionase pompe de presiune de la Pfeiffer Vacuum Company din Germania, le modificase în New Mexico, după care le vânduse iranienilor.

Revista Time a relatat că Mossadul fusese implicat în deturnarea navei Arctic Sea, care naviga din Finlanda spre Algeria cu echipaj rusesc, sub pavilion maltez, transportând „o încărcătură de lemn”. Pe 24 iulie 2009, la două zile după ce pornise în cursă, nava a fost capturată de opt bandiţi. Abia după o lună autorităţile ruseşti au declarat că, într-adevăr, o unitate de comando rusească preluase controlul asupra navei. London Times şi Daily Telegraph au afirmat că Mossadul dăduse alarma. Oamenii lui Dagan îi informaseră pe ruşi că vasul transporta o încărcătură de uraniu, vândută iranienilor de un fost ofiţer rus. Dar amiralul Tarmo Kouts, care conduce lupta împotriva pirateriei în Uniunea Europeană, a oferit revistei Time propria versiune a celor petrecute. Singura explicaţie plauzibilă, a spus el, era că Mossadul însuşi capturase nava pentru a intercepta uraniul.

În ciuda acestor atacuri continue, iranienii n-au stat cu mâinile în sân. Între anii 2005 şi 2008, au construit în cel mai mare secret o nouă instalaţie, foarte aproape de Qom. Aveau de gând să instaleze în noile spaţii subterane 3 000 de centrifuge. În orice caz, pe la mijlocul anului 2009, şi-au dat seama că serviciile de contrainformaţii din Statele Unite, Marea Britanie şi Israel erau pe deplin edificate în privinţa uzinei de la Qom şi au reacţionat prompt. În septembrie 2009, Iranul a surprins lumea informând în

grabă Agenţia Internaţională pentru Energie Atomică despre existenţa instalaţiei de la Qom. Unele surse au afirmat că iranienii prinseseră un spion occidental (poate un agent al serviciului britanic MI6) care adunase informaţii corecte despre Qom, aşă că au dezvăluit existenţa fabricii pentru a atenua situaţia stânjenitoare în care se aflau.

O lună mai târziu, directorul CIA, Leon Panetta, declara revistei Time că organizaţia pe care o conduce ştia de trei ani de Qom şi că Israelul contribuise la descoperirea fabricii.

Aceste dezvăluiri au aruncat o lumină asupra alianţei secrete care se făurise între cele trei organizaţii angajate în lupta împotriva Iranului: CIA, MI6 şi Mossadul. Conform unor surse franceze, cele trei servicii acţionau împreună: Mossadul executa operaţiunile din interiorul Iranului, iar CIA şi MI6 îl ajutau. Mossadul a fost răspunzător de câteva explozii petrecute în octombrie 2010, în care 18 tehnicieni iranieni au fost ucişi într-o uzină din Munţii Zagros, unde se asamblau rachete Shehab. Tot Mossadul a eliminat, cu ajutorul aliaţilor săi britanici şi americani, cinci specialişti iranieni în domeniul nuclear.

Această alianţă se datora în mare măsură eforturilor lui Meir Dagan. Din momentul în care a devenit directorul Mossadului, el şi-a obligat oamenii să stabilească relaţii de cooperare strânsă cu serviciile străine de contrainformaţii. Apropiaţii l-au sfătuit să nu dezvăluie străinilor secretele Mossadului, dar el le-a respins argumentele fără să stea pe gânduri. „Încetaţi cu prostiile astea”, mârâia el, „apucaţi-vă să lucraţi cu ei!”

Pe lângă britanici şi americani, Dagan mai avea un aliat important, care îi aducea informaţii preţioase din interiorul Iranului: liderii rezistenţei iraniene. În câteva conferinţe neobişnuite de presă, ţinute în afara ţării, liderii Consiliului Naţional al Rezistenţei Iraniene au dezvăluit numele principalului om de ştiinţă din proiectul iranian. Identitatea lui fusese până atunci ţinută secretă. Mohsen Fakhrizadeh, în vârstă de 49 de ani, era profesor de fizică la Universitatea din Teheran. Se spunea că ar fi un om misterios, greu de urmărit. Rezistenţa a făcut cunoscute multe detalii despre el, inclusiv faptul că era membru al Gărzilor Revoluţionare de la vârsta de 18 ani, adresa lui – strada Shahid Mahallalti, Teheran –, numerele paşapoartelor sale – 0009228 şi 4229533 – şi chiar şi numărul lui de telefon de acasă, 021-2448413. Fakhrizadeh se specializase în procesul complex de creare a masei critice din instalaţia nucleară, necesară pentru declanşarea reacţiei în lanţ şi a exploziei nucleare. Echipa lui lucra, de asemenea, la miniaturizarea bombei, pentru a o adapta la focosul rachetei Shehab.

Ca urmare a acestor revelaţii, lui Fakhrizadeh i-a fost refuzată intrarea în Statele Unite şi Uniunea Europeană, iar conturile sale din băncile occidentale au fost îngheţate. Rezistenţa i-a descris în detaliu toate activităţile, a dezvăluit numele oamenilor de ştiinţă care lucrau cu el şi chiar şi amplasamentul laboratoarelor lui secrete. Această abundenţă de detalii şi mijloace de transmiterea informaţiei a trezit bănuieli că, din nou, „un anume serviciu secret”, suspectat permanent de ţările vestice că şi-ar urmări propria agendă, adunase cu migală fapte şi cifre referitoare la omul de ştiinţă iranian şi le pasase rezistenţei iraniene, care le transmisese Occidentului. Dezvăluirile aveau menirea de a-l avertiza pe Fakhrizadeh

că ar putea fi „următorul la rând” în seria asasinatelor şi de a-i sugera că trebuie fie să-şi asigure acoperirea, fie să aleagă soluţia mai bună: să fugă în Vest.

În februarie 2007, generalul Ali-Reza Asgari, fost ministru adjunct al Apărării iranian, a dispărut în timp ce călătorea spre Istanbul. Fusese implicat masiv în proiectul nuclear. Serviciile iraniene l-au căutat peste tot în lume, dar nu l-au putut găsi. După aproape patru ani, în ianuarie 2011, ministrul de Externe al Iranului, Ali Akbar Salehi, s-a adresat secretarului general al ONU, acuzând Mossadul că l-ar fi răpit pe Asgari şi l-ar fi ţinut prizonier într-o închisoare din Israel.

Dar, conform publicaţiei Sunday Telegraph din Londra, generalul ar fi cerut el însuşi azil politic în Occident. Mossadul îi organizase fuga şi îi asigurase protecţie în Turcia. Alte surse afirmă că Asgari ar fi fost interogat ulterior de CIA şi că ar fi furnizat informaţii valoroase privitoare la programul nuclear al Iranului.

La o lună de la dispariţia lui – în martie 2007 –, un alt ofiţer superior iranian s-a făcut nevăzut. Amir Shirazi servea în unitatea Quds, forţa de elită a Gărzilor Revoluţionare, însărcinată cu operaţiuni secrete dincolo de graniţele Iranului. O sursă iraniană a divulgat ziarului londonez The Times că, ulterior lui Asgari şi Shirazi, încă un ofiţer de rang înalt fusese dat dispărut: Mohammad Soltani, comandantul Gărzilor Revoluţionare din Golful Persic.

În iulie 2009, şirul de dezertori a continuat cu Shahram Amiri, specialist în domeniul energiei nucleare. Amiri, care era angajat la Qom, a dispărut în Arabia Saudită în timpul unui pelerinaj la Mecca. Iranienii au cerut saudiţilor să afle ce se întâmplase cu el. Amiri a apărut după câteva luni în

Statele Unite, unde a fost chestionat în detaliu, a primit 5 000 000 de dolari, o nouă identitate şi o nouă locuinţă în Arizona. Surse CIA au dezvăluit că lucra de ani de zile ca informator pentru serviciile de spionaj occidental şi le furnizase date confidenţiale „originale şi substanţiale”. Amiri a arătat că Universitatea Politehnică Malek-Ashtar, unde predase el, servea drept paravan academic pentru o unitate de cercetători care proiecta focoasele rachetelor cu rază lungă iraniene. La conducerea acestei universităţi se afla Fakhrizadeh.

După un an petrecut în America, Amiri s-a răzgândit şi a hotărât să se întoarcă în Iran. Aparent nu rezistase stresului noii sale vieţi. Într-o înregistrare video, de amator, postată pe internet, el acuza CIA că l-ar fi răpit. După doar câteva ore, Amiri a încărcat pe net o altă înregistrare care o contrazicea pe prima, apoi o a treia, care o contesta pe cea de a doua. A luat legătura cu ambasada Pakistanului, care reprezenta interesele Iranului în Statele Unite, şi a cerut să fie trimis înapoi în Iran. Pakistanezii l-au ajutat şi, în iulie 2010, Amiri ateriza la Teheran. A apărut într-o conferinţă de presă, a acuzat CIA că l-ar fi răpit şi maltratat şi... a dispărut. Observatorii au învinuit CIA de eşec, dar un purtător de cuvânt al serviciului secret american a remarcat cu subînţeles: „Noi am primit informaţii importante, iar Iranul l-a recuperat pe Amiri; cine credeţi că a făcut un târg mai bun?”

Dar iranienii nu erau neputincioşi în faţa Mossadului. În decembrie 2004, Iranul a arestat zece suspecţi de spionaj în favoarea Israelului şi a Statelor Unite; trei dintre ei lucrau în instalaţiile nucleare. În 2008, Teheranul anunţa că ar fi destructurat o altă celulă a Mossadului: trei cetăţeni iranieni care fuseseră antrenaţi pentru a folosi echipamente de comunicare sofisticate, arme şi explozive.

În noiembrie 2008, iranienii l-au spânzurat pe Ali Ashtari, în vârstă de 43 de ani, care a fost găsit vinovat de spionaj în favoarea Israelului. În cursul procesului, acesta a recunoscut că se întâlnise în Europa cu trei agenţi ai Mossadului, care i-ar fi dat bani şi echipamente electronice. „Oamenii Mossadului voiau să vând loturi de computere şi echipamente electronice special marcate serviciilor de informaţii iraniene şi să instalez aparatură de ascultare în instrumentele de comunicare pe care le vindeam”, a mărturisit Ashtari.

La 28 decembrie 2010, în mohorâta curte a închisorii Evin din Teheran, câţiva ofiţeri iranieni au spânzurat un alt spion, Ali-Akbar Siadat, învinuit de a fi lucrat pentru Mossad şi a fi furnizat informaţii cu privire la potenţialul militar al Iranului şi la programul de rachete gestionat de Gărzile Revoluţionare. Timp de şase ani, Siadat se întâlnise cu agenţi israelieni în Turcia, Thailanda şi în Ţările de Jos şi fusese plătit cu sume între 3 000 şi 7 000 de dolari pentru fiecare întâlnire. Oficialii iranieni au promis atunci că vor urma alte arestări şi execuţii.

Dar 2010 a fost anul celui mai mare recul în implementarea proiectului nuclear iranian. Să fi fost din cauza lipsei de piese de schimb de calitate pentru echipamentele din instalaţii? Din cauza pieselor defecte şi a metalelor impure vândute iranienilor de companiile fictive ale Mossadului? Din cauza accidentelor aviatice, a laboratoarelor incendiate, a exploziilor din rachete şi instalaţii nucleare, a dezertării unor oficiali marcanţi, a morţii unor importanţi oameni de ştiinţă, a revoltelor şi tulburărilor din rândurile minorităţilor naţionale ale Iranului – toate evenimente şi fenomene pe care Teheranul (în mod justificat sau nu) le punea pe seama oamenilor lui Dagan?

Sau să fi fost din cauza ultimei „teribile lovituri”, cum a numit presa europeană isprava lui Dagan? În vara anului 2010, mii de computere care controlau proiectul nuclear iranian au fost infectate cu perfidul virus Stuxnet. Considerat unul dintre cele mai sofisticate din lume, Stuxnet a afectat computerele care controlau centrifugele de la Natanz şi a făcut prăpăd. Complexitatea lui dovedea că fusese creat de o întreagă echipă de experţi, susţinuţi cu fonduri considerabile. Una dintre trăsăturile distinctive ale virusului era faptul că putea fi făcut să afecteze un calculator anume, fără a provoca daune altuia en route. În plus, prezenţa lui într-un computer era greu de depistat. Odată instalat în reţeaua de calculatoare, el putea modifica viteza de rotaţie a unei centrifuge, făcând produsul ei inutilizabil, fără ca cineva să-şi dea seama. Observatorii au menţionat două ţări care ar fi avut capacitatea de a lansa un asemenea atac cibernetic: Statele Unite şi Israelul.

Preşedintele Ahmadinejad a încercat să minimalizeze efectul virusului Stuxnet şi a declarat că Iranul deţinea controlul asupra situaţiei. Adevărul era însă că, la începutul lui 2011, aproximativ jumătate din centrifugele Iranului erau blocate.

Se spune că oamenii lui Dagan au întârziat programul de înarmare nucleară al Iranului acţionând pe mai multe fronturi în decurs de mai mulţi ani: prin presiuni diplomatice şi sancţiuni impuse de Consiliul de Securitate al ONU; împiedicându-i pe iranieni să obţină materialele necesare producerii unei bombe; prin război economic – interzicând băncilor din lumea liberă să deruleze afaceri cu Iranul; prin instigarea la tulburări politice şi sprijinirea lor şi prin încurajarea divergenţelor etnice în interiorul Iranului, unde kurzii, azerii, baluchii şi turkmenii constituie 50% din

populaţie – măsuri care ar fi putut duce la schimbarea regimului; şi, mai recent, prin operaţiuni speciale şi sub acoperire împotriva proiectului iranian.

Dar Mossadul n-a putut stopa definitiv acest program, indiferent cât de buni au fost oamenii săi şi cât au cooperat cu alte servicii. „Dagan este prototipul lui James Bond”, spunea un analist israelian bine cotat, dar nici chiar James Bond n-a putut salva lumea în acest caz. Tot ce a putut face a fost să-i încetinească pe iranieni. Doar o decizie a guvernului iranian sau un atac masiv de peste hotare poate pune capăt visului iranian de a crea un formidabil gigant nuclear acolo unde odată se afla Imperiul Persan.

Pe vremea când Dagan a fost numit ramsad (abreviere de la rosh hamossad – „şeful Mossadului”), experţii preziceau că Iranul va ajunge o putere nucleară în anul 2005. Ulterior, termenul a fost mutat în 2007, 2009, 2011. Iar când Dagan a părăsit serviciul pe 6 ianuarie 2011, a lăsat ţării sale un mesaj: proiectul Iranului fusese amânat pentru cel devreme 2015. Dagan a recomandat aşadar continuarea acţiunilor care se dovediseră eficiente în ultimii opt ani şi îngheţarea oricărui atac militar asupra Iranului. După cum spunea el, „ar trebui să atacăm doar atunci când lama pumnalului începe să ne intre în carne”. Dar până la momentul acela mai erau cel puţin patru ani.

Dagan a activat ca ramsad opt ani şi jumătate – mai mult decât majoritatea directorilor Mossadului. A fost înlocuit de Tamir Pardo, un ofiţer veteran al serviciului, care şi-a început cariera operaţională ca asistent al lui Yoni Netaniahu, eroul raidului israelian din 1976 de la Entebbe, şi ulterior s-a distins ca agent temerar, expert în tehnologii noi şi organizator de operaţiuni neobişnuite.

Când i-a înmânat ştafeta lui Pardo, Dagan a vorbit despre teribila solitudine a agenţilor Mossadului care operează în ţări inamice, unde nu au la cine să apeleze sau cine să-i ajute la nevoie. El şi-a recunoscut cinstit unele greşeli, dintre care cea mai importantă fusese neputinţa de a descoperi unde era ascuns soldatul israelian Gilad Shalit, răpit de organizaţia Hamas cu cinci ani înainte. În ciuda unor asemenea eşecuri, realizările lui Dagan îl recomandă drept cel mai bun ramsad de până acum. Prim-ministrul Beniamin Netaniahu i-a mulţumit „în numele poporului evreu" şi l-a îmbrăţişat cu căldură. Într-o reacţie spontană fără precedent, miniştrii cabinetului israelian s-au ridicat în picioare şi l-au aplaudat pe ramsad-ul în vârstă de 65 de ani. George W. Bush l-a salutat într-o scrisoare personală.

Dar cel mai important tribut adus lui Dagan apăruse cu un an în urmă într-o sursă străină, cotidianul egiptean Al-Ahram, cunoscut pentru criticile virulente la adresa Israelului. Pe 16 ianuarie 2010, ziarul a publicat un articol scris de binecunoscutul scriitor Ashraf Abu Al-Haul. „Fără Dagan", scria Al-Haul, „proiectul nuclear iranian ar fi fost deja realizat de câţiva ani... Iranienii ştiu cine a fost cauza morţii specialistului în domeniul nuclear Masud Ali Mohammadi. Toţi principalii lideri iranieni ştiu că factorul-cheie aici este Dagan. Puţini sunt cei care cunosc numele directorului Mossadului. El lucrează pe tăcute, departe de atenţia mass-media. Dar în ultimii şapte ani a dat lovituri dureroase proiectului nuclear iranian şi i-a stopat evoluţia."

„Mossadul este responsabil de o serie de operaţiuni îndrăzneţe în Orientul Mijlociu", adăuga Al-Haul, menţionând câteva dintre faptele eroice ale lui Dagan îndreptate împotriva Siriei, Hezbollahului, Hamasului şi Jihadului Islamic.

„Toate acestea”, conchidea el, „l-au transformat pe Dagan într-un Superman al statului Israel.”

Şi totuşi nici un superman nu se aflase lângă leagănul serviciilor secrete israeliene atunci când acestea luaseră naştere în mai 1948. Membrii iniţiali au fost doar o mână de veterani ai aşa-numitului Shai, care acumulase experienţă în spionaj şi operaţiuni sub acoperire ca unitate de contrainformaţii a Haganah, principala organizaţie militară clandestină a comunităţii evreieşti din Palestina. Iar în primul lor an, aceşti modeşti şi devotaţi luptători sub acoperire, serviciul secret militar în devenire, au fost martori la o serie de certuri intestine, la acte de violenţă şi cruzime şi la asasinat, în cursul aşa-numitei „afaceri Be’eri”.

CAPITOLUL 3

O EXECUŢIE PRIN SPÂNZURARE LA BAGDAD

Isser Be’eri, cunoscut şi drept „Marele Isser”, era un bărbat înalt, greoi, cu părul cărunt şi rar. Sprâncenele stufoase îi ascundeau orbitele întunecate, cavernoase, şi deseori un zâmbet sardonic îi rătăcea pe buzele subţiri. Născut în Polonia, avea reputaţia unui om ascetic, modest, de o integritate ireproşabilă, dar rivalii săi pretindeau că era de o megalomanie periculoasă, extremă. Vechi membru al Haganah, Marele Isser era directorul unei companii private de construcţii din Haifa. Era un singuratic

taciturn şi nesociabil şi trăia împreună cu soţia şi fiul său într-o casă mică, bătută de vânturi, din localitatea de coastă Bat Galim.

Cu puţin înainte de crearea Israelului, Be’eri fusese numit şef al Shai pe lângă comandanţii Haganah. La 14 mai 1948, când şi-a declarat independenţa, Israelul a fost atacat din toate părţile de vecini, iar Be’eri a devenit şeful serviciului secret militar nou creat. Activa în aripa stângă a Partidului Muncii şi avea relaţii politice foarte bune. Prietenii şi colegii îi lăudau devotamentul în apărarea Israelului. Războiul de Independenţă avea să continue până în aprilie 1949.

Dar, curând după numirea lui Be’eri în funcţia de şef al serviciului secret, au început să se petreacă unele evenimente ciudate, tulburătoare, aparent fără legătură între ele.

Un cuplu de turişti a făcut pe Muntele Carmel o descoperire înfiorătoare. Într-o râpă adâncă la poalele muntelui, cei doi au găsit un cadavru pe jumătate carbonizat, ciuruit de gloanţe, care a fost ulterior identificat drept Ali Kassem, un bine-cunoscut informator arab al serviciului secret israelian. Asasinii îl împuşcaseră, după care încercaseră să-i ardă trupul.

Câteva săptămâni mai târziu, la o întâlnire secretă cu prim-ministrul Ben Gurion, Marele Isser l-a acuzat pe Abba Hushi, un influent lider al Mapai – partidul lui Ben Gurion – că ar fi fost trădător şi agent britanic. Ben Gurion a fost consternat. Marea Britanie fusese puterea dominantă în Palestina înainte de instaurarea statului Israel; Haganah dusese o luptă subterană împotriva restricţiilor impuse de englezi comunităţii evreieşti. Serviciul militar de informaţii

britanic încercase frecvent să-şi plaseze spionii printre conducătorii evreilor. Dar Abba Hushi, stâlp al comunităţii evreieşti şi lider charismatic al muncitorilor din Haifa – trădător? Părea imposibil. La început, liderii Israelului care îl cunoşteau bine pe Hushi au respins cu indignare acuzaţia adusă de Be'eri. Dar Be'eri găsise două telegrame confidenţiale trimise de serviciile britanice de spionaj de la oficiul poştal din Haifa în mai 1948, pe care le-a pus pe biroul lui Ben Gurion – dovada irefutabilă a trădării comise de Hushi.

Concomitent, Be'eri a ordonat arestarea unui prieten al lui Hushi, Jules Amster, pe care l-a dus într-un depozit de sare din Atlit, nu departe de Haifa, l-a bătut şi torturat timp de 76 de zile şi l-a forţat să recunoască faptul că Hushi era un trădător abject. Amster n-a cedat şi, în cele din urmă, a fost eliberat, dar era deja un om distrus. Nu mai avea dinţi, picioarele îi erau acoperite de răni şi cicatrici şi ani de zile a trăit sub imperiul fricii.

În ziua de 30 iunie 1948, în timp ce-şi făcea cumpărăturile într-o piaţă din Tel Aviv, Meir Tubiansky, căpitan în forţele terestre, a fost arestat şi dus în Beth Giz, un sat arab ocupat de puţină vreme. Serviciul militar de informaţii îl suspecta că, în timp ce se afla la Ierusalim, divulgase informaţii strict secrete unui cetăţean britanic, care, la rândul lui, le pasase armatei iordaniene, Legiunea Arabă. Pe baza acestor informaţii, artileria iordaniană bombardase câteva ţinte strategice prin tot Ierusalimul. În cadrul unui proces sumar la curtea marţială, care a durat mai puţin de o oră, Tubiansky a fost acuzat de spionaj în favoarea arabilor, găsit vinovat şi condangat la moarte. Un pluton de trăgători adunat în grabă l-a executat în faţa unui grup de soldaţi israelieni consternaţi. (Tubiansky a

fost singura persoană executată vreodată în Israel, în afară de Adolf Eichmann).

Ancheta legată de moartea şi torturarea sa i-a condus pe investigatori spre „creierul” operaţiunii: Marele Isser.

El îl suspectase pe Ali Kassem că era agent dublu şi ordonase asasinarea lui.

El îl acuzase pe nedrept pe Abba Hushi. Potrivit unora dintre investigatori, Marele Isser avea de încheiat o răfuială personală cu Hushi. Şi ar fi reuşit poate dacă principalul falsificator angajat de serviciul secret israelian, copleşit de vinovăţie, n-ar fi mărturisit superiorilor săi că falsificase telegramele care-l implicau pe Abba Hushi, din ordinul direct al lui Be’eri.

Şi tot Be’eri fusese cel care ordonase arestarea precipitată şi execuţia căpitanului Tubiansky.

Prim-ministrul Ben Gurion a acţionat prompt. Be’eri a fost adus în faţa unui tribunal militar, apoi a unuia civil, condangat la degradare militară, destituit din Forţele de Apărare ale Israelului şi găsit vinovat de moartea lui Ali Kassem şi Meir Tubiansky.

Conducătorii Israelului au fost stupefiaţi. Metodele lui Be’eri păreau luate direct din arsenalul infamului KGB. Sinistra sa personalitate, ordinul de a falsifica documente incriminatorii, tortura şi asasinatul contraziceau total principiile morale şi umane pe care se întemeiase Israelul.

Cazul Be’eri a lăsat o pată ruşinoasă pe obrazul serviciilor secrete israeliene şi a avut un impact profund asupra evoluţiei lor. Dacă, pe timp de război, conducătorii civili ai

ţării ar fi ezitat să-l condange pe Be’eri, serviciile secrete israeliene ar fi putut căpăta cu totul alte trăsături. Ar fi putut foarte bine să devină o organizaţie asemănătoare KGB-ului, pentru care înscenările, falsurile, tortura şi asasinatul să fie practici de rutină. În schimb, începând din acel moment, metodele lui Be’eri au fost interzise. Serviciile secrete au fixat limite propriei puteri şi şi-au bazat operaţiunile pe principii morale şi legale care garantau drepturile individului.

Odată cu îndepărtarea lui Be’eri, în avanscena lumii subterane a Israelului a păşit un alt bărbat, total opus lui Be’eri: Reuven Shiloah.

Reuven Shiloah avea 40 de ani. Vorbea încet, tainic, şi părea un bărbat misterios. Venea dintr-o cultură bogată şi avea o minte ascuţită, analitică, dublată de cunoaşterea aprofundată a Orientului Mijlociu arab, cu tradiţiile lui tribale, clanurile conducătoare, alianţele instabile şi duşmăniile sale ancestrale. Unul dintre admiratorii lui îl numise „regina în partida de şah a lui Ben Gurion”, pe vremea când era consilierul politic al lui David Ben Gurion. Unii îl comparau cu Richelieu, puternicul cardinal francez, alţii vedeau în el un manipulator subtil, un maestru păpuşar care ştie să mânuiască sforile din spatele cortinei. Shiloah fusese implicat, toată viaţa lui, în misiuni secrete şi în acţiuni sub acoperire.

Fiu de rabin, văzuse lumina zilei în cartierul vechi al Ierusalimului. Cu mult înainte de formarea statului Israel, tânărul Shiloah, întotdeauna îngrijit şi atent îmbrăcat, plecase într-o misiune la Bagdad. Petrecuse trei ani în Iraq, pozând în jurnalist şi profesor şi cercetând politica ţării. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, negociase cu

britanicii formarea unui comando evreiesc care să saboteze acţiunile naziştilor în Europa ocupată. A sprijinit crearea a două astfel de unităţi: prima era un batalion german, echipat cu arme şi uniforme germane, care executa misiuni îndrăzneţe în spatele liniilor inamice din Europa, cea de-a doua era un batalion arab, ai cărui membri vorbeau limba arabă, purtau veşminte arăbeşti şi erau antrenaţi pentru misiuni care pătrundeau adânc în teritoriul arab. Shiloah îi convinsese de asemenea pe britanici să paraşuteze voluntari evrei din Palestina în Europa ocupată, pentru a organiza rezistenţa locală evreiască împotriva naziştilor. Tot el a fost primul care a intrat în contact cu OSS (Office of Strategic Services), precursorul CIA. În ajunul Războiului de Independenţă israelian, el călătorise în secret în capitalele arabe învecinate şi adusese înapoi un trofeu nepreţuit: planurile de invazie ale armatelor arabe.

Nevoia lui Shiloah de a acţiona sub protecţia unui văl gros de secretomanie a dat naştere la nenumărate legende. Prietenii lui glumeau spunând că, odată, chemase un taxi, iar la întrebarea şoferului încotro s-o ia, răspunsese: „Secret de stat!”

În timpul Războiului de Independenţă, Shiloah condusese serviciul de informaţii politice externe. Acesta era unul dintre grupurile semiindependente de servicii secrete create înainte de naşterea statului Israel. Însă, în data de 13 decembrie 1949, Ben Gurion a dat un ordin care stipula crearea „unei instituţii (mossad, în ebraică) menite să coordoneze toate serviciile secrete ale statului.” În fruntea acestei instituţii trebuia să se afle Reuven Shiloah.

Cu toate acestea, abia după doi ani de întârzieri şi dispute a putut fi creat Mossadul. Membrii uneia dintre agenţiile de

contrainformaţii, numită departamentul politic, care strângeau informaţii secrete peste hotare, profitând de sumele mari alocate şi de un stil de viaţă luxos, s-au revoltat şi au refuzat să mai spioneze pentru Israel când au aflat că unitatea lor urmează să fie încorporată în Mossad. Doar după ce revolta lor a fost reprimată şi mulţi dintre ei au fost concediaţi, Shiloah a putut crea Mossadul.

Numele îi va fi ulterior schimbat în Institutul de Contrainformaţii şi Operaţiuni Speciale, iar deviza îi va fi aleasă din Pildele lui Solomon 11:14: „Unde lipseşte cârmuirea, poporul cade; izbăvirea stă în mulţimea sfetnicilor.”

Dar nici noul nume, nici deviza nu făceau Mossadul unic. Shiloah era hotărât să-i imprime o trăsătură excepţională. Mossadul nu avea să fie doar arma cu bătaie lungă a Israelului, ci şi arma cu bătaie lungă a întregului popor evreu. La o întâlnire cu primii săi recruţi, ramsad-ul a declarat: „În afară de atribuţiile unui serviciu secret, noi mai avem o datorie importantă – să-i apărăm pe evrei, oriunde s-ar afla, şi să organizăm imigrarea lor în Israel.” Şi într-adevăr, în următorii ani, Mossadul avea să sprijine în secret organizarea de unităţi de autoapărare în zone în care comunităţile evreieşti erau în pericol: Cairo, Alexandria, Damasc, Bagdad, unele oraşe din America de Sud. Tineri evrei militanţi erau aduşi neoficial în Israel şi antrenaţi de armată şi de Mossad, arme erau introduse clandestin şi ascunse în ţări instabile sau inamice, evreii din zonă erau organizaţi în unităţi defensive pentru a crea grupări capabile să apere comunitatea evreiască de atacurile unei mulţimi sau ale unor grupuri armate neregulate, cel puţin până când primea ajutor din partea forţelor guvernamentale sau a organizaţiilor internaţionale.

În anii 1950, Mossadul a adus în Israel zeci de mii de evrei din ţările arabe ale Orientului Mijlociu sau din Maroc, iar în anii 1980, tot el a organizat salvarea evreilor prizonieri în Iranul condus de Khomeini şi a supervizat exodul în masă al celor din Ethiopia. Însă, în timpul celei dintâi operaţiuni sub acoperire a Mossadului în Iraq, lucrurile au luat o turnură catastrofală.

*

În marele magazin universal Orosdi-Back din Bagdad, pe strada Rashid, un tânăr pe nume Assad ţinea un raion de cravate. Refugiat palestinian, el îşi abandonase căminul din Akko după ce armata israeliană capturase oraşul. Cu puţin înainte de a părăsi Israelul, Assad îi făcuse o favoare vărului său bolnav şi-i ţinuse locul ca ospătar într-o cafenea din apropierea reşedinţei guvernatorului militar. Timp de o săptămână, bătuse culoarele clădirii guvernatorului, ducând o tavă de alamă bogat ornamentată şi servind ceşcuţe cu cafea turcească tare tinerilor ofiţeri ai armatei israeliene. Figurile unora dintre ei îi rămăseseră în minte.

În ziua de 22 mai 1951, Assad urmărea clienţii care umblau prin magazin, când a observat o figură familiară. „Nu se poate”, i-a trecut mai întâi prin minte, „e imposibil!” Dar îl cunoştea pe bărbatul pe care-l văzuse – nu în cămaşă de vară şi şort, ca astăzi, ci într-o uniformă kaki. Assad a alertat urgent poliţia.

— Am văzut un ofiţer din armata israeliană! Chiar aici, în Bagdad!

Poliţia l-a arestat imediat pe bărbatul cu aspect european, care era însoţit de un evreu irakian subţiratic, cu ochelari şi o figură comună. Numele celui din urmă era Nissim Moshe, şi el a declarat poliţiei că era un simplu angajat civil la Centrul Evreiesc local.

— Pe turistul acesta l-am întâlnit ieri la un concert, a explicat el, şi m-a rugat să-i arăt magazinele din zonă.

Când au ajuns la sediul poliţiei, cei doi bărbaţi au fost separaţi. Detectivii irakieni l-au interogat cu brutalitate pe Moshe în legătură cu bărbatul care fusese identificat drept israelian. Moshe a ţinut-o pe a lui: îl întâlnise cu doar o zi în urmă şi nu-l cunoştea. În celulele întunecoase ale comandamentului poliţiei, Moshe a fost atârnat de picioare şi apoi de mâini, a fost bătut şi ameninţat cu moartea. Dar prizonierul părea să nu ştie nimic. După o săptămână de torturi, irakienii au decis că Nissim Moshe era un evreu oarecare şi i-au dat drumul.

Celălalt prizonier repeta că era iranian, că se numea Ismail Salhun, şi le-a arătat celor care-l reţinuseră paşaportul iranian. Dar ei au continuat să-l tortureze. Străinul nu arăta ca un iranian şi nu vorbea boabă de persană. În cele din urmă, au organizat o întâlnire între el şi Assad, palestinianul care-l identificase.

— Mi-a îngheţat sângele în vine când l-am văzut, a declarat ulterior prizonierul.

A clacat atunci şi a mărturisit: era Yehuda Taggar (Yudke Tadjer), israelian, căpitan în Forţele de Apărare ale Israelului. Detectivii l-au târât în apartamentul pe care-l închiriase, au spart mobila, au cercetat pereţii şi au găsit o

ascunzătoare de documente – un dosar voluminos lipit pe fundul unui sertar din biroul lui.

Şi aşa a început coşmarul. Nu numai pentru Taggar, ci pentru întreaga comunitate evreiască din Bagdad.

În Bagdad operau câteva organizaţii clandestine evreieşti şi israeliene, inclusiv o unitate de emigraţie ilegală, un grup de autoapărare şi câteva mişcări sioniste şi de tineret. Unele fuseseră create chiar înainte de naşterea statului Israel. În jurul Bagdadului, arme şi documente erau stocate în câteva ascunzători, una chiar în interiorul sinagogii centrale Mas'uda Shemtov. Acestor grupuri li se adăugaseră recent câteva reţele de spionaj, create în grabă înaintea înfiinţării Mossadului. Erau practic necompartimentate, iar căderea uneia putea cu uşurinţă să le tragă după sine pe toate celelalte. Evreii din Irak stăteau pe un butoi cu pulbere: Irakul era inamicul cel mai aprig al tânărului stat Israel şi singurul care refuzase să semneze acordul de armistiţiu. Toţi membrii reţelelor secrete evreieşti ştiau că irakienii n-ar fi dat dovadă de milă şi că viaţa lor atârna de un fir de păr.

Yehuda Taggar fusese deci trimis acolo pentru a decupla reţeaua de spionaj de toate celelalte. Fost ofiţer în forţele de elită Palmach[2], Taggar avea 27 de ani, etala o buclă rebelă pe frunte şi un zâmbet amabil. Aceasta era prima sa misiune peste hotare, şi, înainte de a fi capturat, făcuse tot ce-i stătuse în putinţă pentru a izola reţeaua pe care o conducea de celelalte grupuri. Cu toate acestea, unii dintre oamenii lui încă luau parte la alte activităţi secrete. Un alt israelian cu paşaport britanic autentic, Peter Yaniv

[2] Forţele de elită ale Haganah în timpul mandatului britanic al Palestinei. (n.tr.).

(Rodney Hindusul), conducea o reţea separată, dar ţinea legătura cu Taggar.

Comunicarea lui Taggar cu Tel Avivul se făcea prin comandantul tuturor grupurilor care operau în Bagdad: un bărbat discret, a cărui identitate era cunoscută doar de câţiva oameni. Numele lui conspirativ era Zaki Haviv, dar în realitate omul se numea Mordechai Ben Porat şi era un israelian născut în Irak, fost ofiţer în Războiul de Independenţă purtat de Israel. Nu voise sub nici o formă să se întoarcă la Bagdad şi era pe punctul de a se căsători cu o fată pe care o întâlnise în armată, dar, în cele din urmă, cedase presiunilor exercitate de serviciile secrete israeliene şi îşi asumase această periculoasă misiune.

În zilele care au urmat arestării lui Taggar, întregul sistem de organizaţii secrete din Bagdad s-a fărâmiţat. Unităţi speciale ale poliţiei irakiene au arestat zeci de evrei. Unii au clacat la interogatorii şi i-au condus pe anchetatori la ascunzători. Irakienii au descoperit documente care dovedeau că unii evrei erau spioni. De sub lespezile de piatră ale sinagogii Shemtov poliţia a scos la iveală un uriaş depozit de arme adunate de-a lungul anilor, începând după un sângeros pogrom din 1941, în care 179 de evrei fuseseră măcelăriţi, 2 118 răniţi, iar sute de femei fuseseră violate. Numărul armelor găsite i-a uluit pe irakieni: 436 de grenade, 33 de pistoale automate, 186 de revolvere, 97 de încărcătoare de mitralieră, 32 de pumnale de comando şi 25 000 de cartuşe.

În timpul teribilelor interogatorii ale anchetatorilor irakieni, un nume a început să apară din ce în ce mai frecvent: Zaki Haviv, misteriosul om de la vârful organizaţiilor clandestine. Dar cine era acesta? Şi unde se afla? În cele din urmă, un tânăr detectiv inteligent a făcut legătura:

Zaki Haviv nu putea fi altul decât Nissim Moshe, discretul personaj care fusese arestat odată cu Taggar şi apoi pus în libertate. Zeci de agenţi au dat năvală în casa lui Moshe, însă n-au găsit pe nimeni. O intensă vânătoare s-a pornit prin tot Bagdadul. Dar Zaki Haviv dispăruse.

De fapt, el se afla în unicul loc unde poliţiştilor nici nu le-ar fi trecut prin cap să-l caute. Era... la închisoare.

La câteva zile după ce i se dăduse drumul din arestul iniţial, Ben Porat fusese trezit de nişte bubuituri puternice în uşă şi auzise agenţii strigând:

— Deschide, poliţia!

Bietul om crezuse că îi venise sfârşitul. Casa nu avea ieşire prin spate, şi în Bagdad nu era nimeni care să-l poată salva. Ştia că, pentru un om în situaţia lui, justiţia irakiană nu avea decât un singur verdict: spânzurătoarea. Se resemnase şi deschisese uşa. Afară erau doi poliţişti.

— Eşti arestat, spusese unul dintre ei.

Ben Porat se prefăcuse surprins.

— Dar ce-am făcut?

— A, nimic serios, spusese poliţistul, doar un accident de maşină. Îmbracă-te!

Ben Porat nu-şi credea urechilor. Uitase complet de accidentul în care fusese implicat cu câteva luni înainte. Ignorase citaţiile de la tribunal şi acum trebuia să compară în faţa justiţiei irakiene. Procesul durase puţin, aproape o oră, şi judecătorul îl condangase la două săptămâni de închisoare. Şi astfel, în timp ce o armată de agenţi irakieni

era în alertă maximă în căutarea lui, Zaki Haviv îşi achita datoria faţă de societate într-o închisoare din Bagdad.

Înainte de a fi eliberat, două săptămâni mai târziu, Haviv urma să fie dus la sediul poliţiei, ca să i se ia amprentele digitale şi să fie fotografiat. Israelianul ştia că, dacă acest lucru se întâmpla, era condangat. Ar fi putut fi identificat drept Zaki Haviv şi de data aceasta n-ar mai fi primit o condangare de doar două săptămâni. Doi gardieni l-au însoţit pe străzile Bagdadului spre secţia de poliţie, care se afla la oarecare distanţă. Pe drum au trecut prin aglomerata Shurja, o piaţă orientală cu minuscule magazine întunecoase, cu negustori care îşi laudă mărfurile în gura mare şi cu străduţe înguste şi întortocheate. La momentul – spera el – potrivit, Ben Porat le-a dat brânci gardienilor, s-a afundat în mulţime şi a dispărut. Poliţiştii nici măcar n-au încercat să se ia după el. Oricum, urma să fie pus în libertate în mai puţin de o oră; de ce să-şi mai bată capul?

Dar, când au raportat incidentul, asupra bieţilor agenţi s-a dezlănţuit un adevărat iad. Îl lăsaseră să plece pe Zaki Haviv, cel mai căutat om din Irak! Presa de opoziţie a aflat şi a atacat incapacitatea guvernului cu litere de-o şchioapă: „Unde este Haviv?” se întreba un jurnalist şi tot el răspundea: „Haviv – la Tel Aviv”.

La Tel Aviv, şefii lui Ben Porat pregăteau cu minuţiozitate evadarea lui din Irak. În vreme ce el stătea ascuns în casa unui prieten, un plan îndrăzneţ se punea în aplicare. La momentul acela, era în curs o iniţiativă aeriană de proporţii, prin care întreaga comunitate evreiască din Irak era transportată în Israel via Cipru. Aproape 100 000 de evrei au fugit din Irak la bordul unor avioane uriaşe, care decolau aproape în fiecare noapte.

În noaptea de 12 iunie, Ben Porat s-a îmbrăcat cu cele mai bune haine ale sale şi a chemat un taxi. Prietenii lui i-au îmbibat cămaşa cu arak – un lichior local – şi, duhnind a alcool, bărbatul s-a prăbuşit pe bancheta din spate a taxiului şi s-a prefăcut că doarme. Şoferul şi-a ajutat pasagerul turmentat să iasă din maşină şi să ajungă pe o stradă întunecoasă din apropierea aeroportului din Bagdad, după care a plecat. Rămas singur, Ben Porat a pornit în grabă spre gardul aeroportului – ştia exact unde fusese tăiat – şi s-a strecurat înăuntru. Pe pistă, un avion tocmai terminase îmbarcarea emigranţilor şi se pregătea să decoleze. Brusc, pilotul a îndreptat luminile spre turnul de control, orbindu-i pentru un moment pe controlorii de trafic aerian. Avionul a prins viteză şi uşa din spate s-a întredeschis, la trei metri de sol, lăsând să cadă o frânghie. Ieşind din beznă, Ben Porat s-a repezit spre el, a apucat frânghia şi a fost tras în avion, care a şi decolat imediat. Nici echipa de la sol, nici pasagerii n-au observat manevra, desprinsă parcă dintr-un film de acţiune.

În timp ce trecea pe deasupra oraşului, luminile avionului s-au aprins şi s-au stins de trei ori. „Slavă Domnului!” au murmurat câţiva oameni adunaţi pe un acoperiş. Prietenul lor era în siguranţă, în drum spre casă.

Într-adevăr, câteva ore mai târziu, Haviv se afla la Tel Aviv.

S-a căsătorit cu iubita lui şi, în anii care au urmat, s-a apucat de politică. A devenit membru al Parlamentului, apoi ministru, iar astăzi este un venerat lider al evreilor irakieni din Israel.

Cei rămaşi în Bagdad n-au avut tot atâta noroc. Zeci de evrei au fost arestaţi, bătuţi şi torturaţi. Taggar şi alţi 21 au fost trimişi în judecată pentru activitate subversivă. Doi evrei proeminenţi din oraş, Shalom Salah şi Batzri Joseph, au sfârşit prin a fi acuzaţi de deţinere de explozive şi arme şi condangaţi la moarte.

Cu puţin înainte de începerea procesului, Taggar a fost trezit în mijlocul nopţii. Celula era plină de poliţişti.

— Vei fi spânzurat în noaptea asta, i-a spus anchetatorul-şef.

— Dar nu puteţi spânzura un om fără proces! a protestat Taggar.

— Nu putem? Ştim totul despre tine: eşti ofiţer israelian, spion – nu ne mai trebuie altceva.

Un rabin cu barbă a intrat şi s-a aşezat lângă Taggar, citindu-i psalmi. La trei şi jumătate dimineaţa, ofiţerii l-au luat pe israelian şi au pornit spre camera unde avea să aibă loc execuţia. El mergea între ei, stupefiat. Doar cu câteva săptămâni în urmă îşi vizitase familia la Ierusalim, apoi, în drum spre Bagdad, admirase frumuseţea Parisului şi a Romei. Iar acum se pregătea să atârne în ştreang.

Irakienii l-au pus să semneze câteva formulare – birocraţia nu dormea nici măcar într-un asemenea moment –, apoi călăul i-a luat inelele şi ceasul. Taggar a cerut ca trupul să-i fie trimis în Israel. Călăul l-a pus să stea deasupra unei trape şi i-a legat saci cu nisip de picioare. Apoi l-a silit să-i întoarcă spatele, i-a pus laţul la gât şi a apucat mânerul trapei. Taggar a azvârlit gluga neagră pe care poliţiştii încercau să i-o pună pe cap. Călăul i-a aruncat o privire

ofiţerului comandant, care stătea împreună cu alţi câţiva în faţa bărbatului ce urma să moară. Taggar s-a gândit la familia lui, la Ierusalimul natal, la viaţa pe care ar fi putut s-o aibă. „Oare o să mi se rupă gâtul?” s-a întrebat, şi a simţit cum o groază devoratoare îi cuprinde întreaga fiinţă.

Apoi, ca din senin, ofiţerii au plecat. Taggar a fost tras la o parte de pe trapă. Furios, călăul i-a dezlegat sacii cu nisip de picioare şi laţul din jurul gâtului, bombănind că-şi pierduse plata pentru seara aceea. Taggar a înţeles, uluit, că n-avea să mai moară! Totul, până în cel mai mic detaliu, fusese o înscenare. Speraseră să-l descurajeze şi să-l facă să divulge mai multe amănunte despre complicii săi. Dar acum, târât înapoi în celula sa, rămas în viaţă, Taggar era sigur că nu va muri într-o închisoare din Irak. Prietenii lui aveau să-l scoată de aici.

Când procesul s-a încheiat, el a fost condangat la moarte, dar sentinţa i-a fost imediat comutată în închisoare pe viaţă. Batzri şi Salah au fost spânzuraţi. Ultima noapte şi-au petrecut-o cu Taggar, care a încercat să-i îmbărbăteze.

Apoi, pentru Yudke a început o Via Dolorosa, căreia el a reuşit să-i supravieţuiască. Deşi înconjurat de asasini, prizonieri politici şi gardieni sadici, Taggar a crezut totuşi, cu înfocare, că nu va muri în captivitate. Într-o bună zi avea să fie liber!

A avut de aşteptat nouă ani. În 1958, generalul Abdal-Karim Kassem a acaparat puterea în urma unei lovituri de stat şi i-a ucis pe prim-ministrul irakian şi familia regală. După doi ani, câţiva dintre cei mai apropiaţi susţinători ai săi au pus la cale un complot pentru a-l asasina (ceea ce au şi reuşit, dar doi ani mai târziu). Mossadul a aflat de complot, iar ramsad-ul a luat imediat legătura cu anturajul

loial lui Kassem. A fost încheiat un târg: numele conspiratorilor în schimbul lui Yehuda Taggar.

Taggar se afla în celula lui întunecoasă, lugubră, când gardianul a intrat la el cu un schimb de haine kaki.

— Pune-ţi astea! i-a ordonat. Pleci la Bagdad!

O maşină de poliţie l-a dus pe Taggar, consternat, la palatul regal. Câţiva soldaţi l-au escortat într-un birou uriaş. În spatele unei mese de scris bogat decorate stătea o figură familiară – preşedintele Kassem în persoană! Taggar a înţeles brusc că avea să fie pus în libertate!

Kassem a studiat un timp chipul israelianului.

— Spune-mi, a rostit el în cele din urmă, dacă s-ar declara un război între Irak şi Israel, ai lupta împotriva noastră?

— Când voi fi înapoi în ţara mea, a răspuns Taggar, voi face tot ce pot pentru a promova înţelegerea şi pacea între Israel şi statele arabe. Dar, de va fi să izbucnească un război, voi lupta pentru Israel, tot aşa cum şi dumneavoastră aţi luptat de multe ori pentru propria ţară.

Acest răspuns trebuie să-i fi plăcut lui Kassem. S-a ridicat.

— Când te întorci acasă, a spus, transmite poporului tău că Irakul este acum un stat independent. Nu mai suntem lacheii imperialismului.

Taggar a fost dus cu o maşină la aeroport. Încă nu-i venea să creadă ce se întâmplă. A fost îmbarcat într-un avion spre Beirut, apoi a luat un zbor spre Nicosia, în Cipru, şi în cele din urmă a aterizat în Israel. La aeroport îl aşteptau prietenii şi colegii. Se temeau că vor da cu ochii de un om

distrus, o epavă umană, dar bărbatul care a coborât din avion era acelaşi tovarăş viguros, extrovertit şi zâmbitor pe care-l văzuseră ultima dată cu nouă ani în urmă.

— Cum ai reuşit? l-au întrebat. Cum ai făcut să-ţi păstrezi mintea întreagă şi optimismul?

— Am ştiut că mă veţi scoate de aici, a spus simplu Yudke.

Aducându-l pe Taggar acasă, şefii Mossadului au respectat un alt principiu dintre cele stabilite la început: nici un efort, nici un mijloc şi nici un sacrificiu nu trebuie precupeţit pentru a ne aduce oamenii înapoi acasă.

În Israel, Taggar s-a căsătorit, şi-a întemeiat o familie şi, după o strălucită carieră diplomatică, a devenit profesor universitar.

Reuven Shiloah n-a fost implicat în nici un fel în tragedia de la Bagdad. Şi totuşi, la sfârşitul anului 1952, a demisionat. A fost înlocuit de o personalitate recent apărută în lumea întunecată a serviciilor secrete israeliene.

Micul Isser.

CAPITOLUL 4

O „CÂRTIŢĂ” SOVIETICĂ ŞI UN LEŞ ÎN MARE

Ze’ev Avni îşi dorea cu ardoare să devină agent al Mossadului.

Când a sosit, în ziua aceea ploioasă de aprilie din 1956, la sediul organizaţiei, spera din tot sufletul să iasă de acolo ca angajat al serviciilor secrete. Încerca de ani de zile să devină unul dintre puţinii aleşi, şi acesta era cel mai important ţel al vieţii sale.

Născut Wolf Goldstein la Riga, în Letonia, tânărul crescuse în Elveţia, servise în armata elveţiană în timpul celui de al Doilea Război Mondial şi în 1948 emigrase în Israel. Îşi schimbase numele în evreiescul Ze’ev Avni şi, după câţiva ani în care locuise şi muncise în kibuţul Hazorea, se angajase în Ministerul Afacerilor Externe, unde primise un post la Bruxelles. Prezentabil, instruit, fluent în câteva limbi, îşi fermecase superiorii cu manierele şi sârguinţa lui, ca şi cu disponibilitatea de a îndeplini voluntar orice fel de sarcini dificile, în special pe cele legate de Mossad. Oricând se întâmpla ca un diplomat să aibă nevoie de un curier secret pentru a face un drum urgent într-un alt oraş, pentru a livra documente clasificate unei unităţi sub acoperire a Mossadului undeva în Europa, Avni era primul care îşi oferea serviciile. Cooperarea lui frecventă cu Mossadul făcuse din el, în mod neoficial, unul dintre oamenii organizaţiei în Europa, iar această colaborare devenise tot mai intensă atunci când Avni fusese transferat la ambasada Israelului de la Belgrad, în Iugoslavia. În câteva scrisori adresate ramsad-ului, Isser Harel, Avni sugera înfiinţarea unei sucursale a Mossadului la Belgrad. Harel refuzase: Mossadul nu avea nevoie de o reprezentanţă în Iugoslavia. Dar Avni nu renunţase. În aprilie 1956 se întorsese în Israel în particular şi ceruse o audienţă la ramsad. Cererea îi fusese aprobată, şi în ziua aceea îl întâlnise pentru prima oară pe Isser Harel.

Tensionat şi nervos, Avni a intrat în biroul lui Harel dintr-o casă veche situată în cartierul fostei colonii germane de la Tel Aviv. Harel fusese numit ramsad cu mai puţin de patru ani înainte, dar era deja o legendă. Oamenii îl admirau pe acest bărbat scund, enigmatic, şi se temeau de el. Pe coridoarele întunecoase ale Mossadului circulau tot felul de poveşti despre el, unele adevărate, altele false. Avni auzise câte ceva despre Harel, poreclit „Micul Isser" pentru a-l deosebi de notoriul „Mare Isser". Date fiind zvonurile despre încăpăţânarea, manierele brutale şi intuiţia fantastică ale Micului Isser, Avni se temea de această întrevedere.

Dar bărbatul scund, slab şi chel, îmbrăcat în haine kaki şi cu o cămaşă cu mâneci scurte, care l-a primit pe Avni în biroul său ascetic avea o voce plăcută şi amabilă. I-a mărturisit că era impresionat de manierele lui Avni şi de cunoştinţele sale politice. L-a întrebat despre motivul vizitei sale în Israel, iar Avni i-a explicat că fiica sa din prima căsătorie îl rugase să vină s-o vadă.

— Câţi ani are fiica dumneavoastră? a întrebat Isser, zâmbind.

— Opt.

— Opt?

Isser a părut surprins. Considera, pesemne, bizar ca un diplomat să dea fuga acasă din străinătate numai pentru că fusese convocat de micuţa lui fiică. Avni s-a lansat într-o explicaţie detaliată despre relaţia complexă pe care o avea cu prima soţie, cu copilul său şi cu actuala soţie. Isser a început să-şi piardă răbdarea, i-a retezat vorba şi i-a spus că nu va exista nici o sucursală a Mossadului la

Belgrad. Cât despre viitorul tânărului diplomat, verdictul a fost: „Vom vedea după ce vă veţi încheia misiunea în Iugoslavia”.

Avni s-a simţit zdrobit.

În orice caz, înainte să plece, Isser s-a oferit să-l mai întâlnească o dată, după câteva zile, „dar nu în această clădire, unde tot intră şi ies o mulţime de oameni. O să ne vedem în biroul meu secret din centru, te va aduce şoferul meu.”

Avni s-a gândit că mai era o speranţă. Dacă nu, de ce ar fi vrut Isser să-l vadă din nou?

După câteva zile, Avni păşea într-un apartament anonim din centrul Tel Avivului. Acum nu mai avea nici un motiv să se teamă; la urma urmelor, Isser fusese prietenos la prima lor întâlnire.

Şeful Mossadului îl aştepta şi l-a condus într-o încăpere mare: pereţi goi, un birou, câteva scaune, ferestre cu jaluzele. Avni a luat loc, dar Isser s-a metamorfozat subit într-un taur furios. Chipul i s-a schimonosit, a început să lovească în masă şi să răcnească:

— Eşti agent sovietic! Mărturiseşte! Mărturiseşte!

Bătea întruna în birou cu pumnii strânşi şi urla:

— Ştiu că te-au trimis sovieticii! Ştiu că eşti spion! Mărturiseşte!

Avni a îngheţat, ca lovit de trăsnet. Era incapabil să scoată o vorbă.

— Mărturiseşte! Dacă vrei să cooperezi o să încerc să te ajut, dacă nu...

Lui Avni inima îi bătea nebuneşte în piept. Era scăldat într-o sudoare rece, limba îi înţepenise. Era sigur că-şi trăia ultimele clipe, că Isser avea să-l omoare.

În cele din urmă şi-a adunat toate puterile pentru a rosti câteva cuvinte.

— Mărturisesc, a bolborosit el, lucrez pentru ruşi.

Isser a deschis o uşă mascată, şi în încăpere au intrat doi dintre cei mai buni agenţi ai lui şi un ofiţer de poliţie. Ofiţerul l-a arestat pe Avni, care a fost luat şi dus în altă parte pentru a fi interogat. Apoi, treptat, el şi-a dezvăluit identitatea şi adevăratul scop. Comunist înfocat încă din adolescenţă, fusese recrutat de Direcţia de Contrainformaţii a Armatei Roşii încă de pe când trăia în Elveţia şi făcuse spionaj pentru Uniunea Sovietică în timpul celui de al Doilea Război Mondial. La scurtă vreme după aceea, fusese sfătuit să imigreze în Israel şi să aştepte. Urma să devină „cârtiţă” pe termen lung. Timp de mai mulţi ani aşteptase un mesaj de la Moscova, dar maeştrii ruşi ai spionajului îl contactaseră abia când primise postul de la Bruxelles. De acolo, el le furnizase informaţii importante cu privire la afacerile Israelului cu compania producătoare de arme F.N. din Belgia, le transmisese codurile Ministerului de Externe al Israelului şi le dezvăluise chiar numele a doi foşti nazişti germani care făceau spionaj pentru Israel în Egipt. Dar toate acestea nu fuseseră de ajuns pentru ofiţerii ruşi care se ocupau de Avni. Ei voiau ca omul lor să se infiltreze în Mossad. Şi asta era ceea ce Avni se străduise din răsputeri să facă, până în momentul când Isser urlase la el: „Mărturiseşte!”

Şi când mărturisise, el nu ştiuse de fapt lucrul cel mai şocant: că ar fi putut să scape din cursa lui Isser! Ramsad-ul n-avea nici cea mai vagă probă împotriva lui, numai suspiciuni, fără nici cea mai firavă dovadă că Avni era spion. E adevărat că cineva îi semnalase lui Isser cu mult timp în urmă că Avni fusese alungat din kibuţul său din cauza vederilor lui comuniste. Dar spion sovietic?

Isser acţionase numai din instinct. Eforturile asidue ale lui Avni de a se alătura Mossadului, vizita aparent bizară la fiica sa, tentativele lui de a-l convinge pe Isser să deschidă o reprezentanţă a Mossadului la Belgrad... În mintea ascuţită a lui Isser, toate aceste fapte minore fuzionaseră, făcându-l să tragă o concluzie greu de crezut: o cârtiţă, un trădător, era cât pe ce să pătrundă în sanctum sanctorum a Israelului.

La proces, Avni a făcut mărturisiri complete şi a fost condangat la 14 ani de închisoare. După nouă ani a fost eliberat condiţionat pentru bună purtare, a devenit cetăţean model şi psiholog. Isser i-a spus biografului său că Avni fusese cel mai periculos spion prins vreodată în Israel, dar şi „cel mai fermecător”, şi a vorbit despre el cu căldură, ca despre „spionul-gentleman”.

Avni însuşi ne-a spus că, peste ani, unii ofiţeri superiori de poliţie şi anchetatori de la Shabak (echivalentul aproximativ al FBI din America) i-au devenit buni prieteni.

Operaţiunea Pygmalion, cum a fost denumit cazul Avni, a fost ani de zile unul dintre cel mai bine păstrate secrete ale Mossadului. Dar, pentru acei puţini care ştiau de ea, operaţiunea a fost încă o dovadă a uluitoarelor instincte ale lui Isser.

Dar cine era Micul Isser? Taciturn, timid, încăpăţânat ca un catâr, se născuse, pare-se, în vechiul oraş-fortăreaţă Dvinsk, în Rusia ţaristă. Se spunea că emigrase în Israel la vârsta de 18 ani ducând în raniţă o pâine în al cărei miez vârâse un revolver. Micul Isser s-a stabilit mai întâi în kibuţul Shefayim, unde s-a căsătorit cu o crescătoare de cai, plină de viaţă, pe nume Rivka. Dur, încăpăţânat şi categoric, el a părăsit kibuţul din motive necunoscute, împreună cu soţia, un copil şi doar cămaşa de pe el. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a intrat în Haganah şi curând a devenit şeful Departamentului Evreiesc al Shai, care avea ca misiune să-i descopere şi să-i urmărească pe trădători şi disidenţi. „Disidenţii" erau membrii Irgun[3] şi ai grupului Stern[4] – două organizaţii clandestine de dreapta care contestau autoritatea lui David Ben Gurion şi politica dusă de el şi de comunitatea evreiască organizată. După demiterea Marelui Isser, Micul Isser a devenit şeful Serviciului de Securitate Internă, Shabak.

Mossadul abia fusese întemeiat când, pe neaşteptate, Ben Gurion a aprobat demisia lui Reuven Shiloah şi l-a numit pe Isser şeful Mossadului. Motivul oficial al schimbării a fost un accident rutier în care Shiloah fusese rănit. Mossadul însă bârfea că Isser l-ar fi alungat, practic, pe Shiloah de la conducere, convingându-l pe Ben Gurion că ramsad-ul era un tip erudit şi simpatic, dar incapabil să conducă agenţi duri şi să ducă la bun sfârşit operaţiuni secrete.

---

[3] Grup paramilitar sionist, desprins din Haganah, care a acţionat în Palestina între anii 1931 şi 1948 (n.tr.).

[4] Grup sionist radical, cvasiterorist, desprins în 1940 din Irgun, care milita pentru alungarea definitivă a englezilor din Palestina (n.red.).

Sub Isser, comunitatea serviciilor secrete şi-a dobândit ceea ce avea să devină forma sa definitivă. Era vorba de cinci servicii: Mossad, Shabak, Aman (Serviciul de Contrainformaţii Militare), departamentul de resort al poliţiei şi secţia de cercetări a Ministerului de Externe. Dintre acestea, doar Mossad, Shabak şi Aman erau importante; celelalte două nu erau privite cu acelaşi respect. Directorii celor cinci servicii şi adjuncţii lor constituiau Comitetul Şefilor de Servicii. Isser a fost numit preşedintele acestuia. Ben Gurion a creat şi un titlu special pentru el: memunneh – comandantul suprem al serviciilor de securitate. Atunci când l-a numit pe Micul Isser în această nouă funcţie, Ben Gurion a făcut următoarea remarcă:

— Bineînţeles că vei continua să conduci Shabakul, chiar dacă acum ai Mossadul.

Isser a numit apoi un nou director pentru Shabak, deşi controlul general asupra Mossadului şi a Shabakului a rămas în mâinile lui.

Astfel, Micul Isser a devenit ţarul serviciilor secrete israeliene.

Afacerea Pygmalion n-a fost decât una dintr-o serie de operaţiuni-cheie pe care Isser le-a condus în primii ani de existenţă a Israelului, preponderent împotriva spionilor sovietici, dintre care mulţi au fost capturaţi, arestaţi sau expulzaţi.

Dar nu toţi spionii lucrau pentru sovietici – şi nici toate istoriile cu spioni nu au avut un sfârşit fericit.

*

Într-una din primele după-amieze ale lui decembrie 1954, un avion comercial se rotea deasupra părţii răsăritene a Mediteranei. Când piloţii lui au fost siguri că în zonă nu se află nave maritime, una din uşile avionului s-a deschis şi un obiect mare a fost aruncat în apă – un leş.

Avionul a făcut cale întoarsă şi, după o oră, a aterizat în Israel, marcând sfârşitul Operaţiunii Inginerul (nu acesta a fost numele ei real), care a rămas strict secretă timp de mai bine de 50 de ani.

În 1949, trei fraţi dintr-o familie de evrei din Bulgaria au sosit la Haifa.

Cel mai mare, Alexander Israel, tocmai absolvise o şcoală tehnică la Sofia. S-a înrolat în armată, a primit gradul de căpitan şi a fost repartizat în marina israeliană. Israel era un tânăr frumos, de-a dreptul fermecător. Fiind apreciat de superiorii săi, a fost trimis să lucreze în laboratoarele strict secrete unde activau cercetătorii în domeniul războiului electronic şi al proiectării de noi arme. Beneficiind de o autorizaţie de acces la informaţii de maximă securitate, el avea cunoştinţă de materiale strict secrete. Şi-a schimbat prenumele în evreiescul Avner şi în 1953 s-a căsătorit cu Matilda Arditi, o tânără frumuşică de origine turcă. Tânărul cuplu s-a stabilit în Haifa, aproape de o importantă bază navală israeliană. Matilda era teribil de îndrăgostită de charismaticul ei soţ, dar habar nu avea de aspectele mai puţin plăcute ale personalităţii lui.

Nu ştia, de pildă, că el avea la poliţie un cazier lung şi pitoresc. Avner Israel fusese acuzat de a fi închiriat

simultan acelaşi apartament mai multor chiriaşi; de a se fi dat drept reprezentant al unei companii de frigidere, strângând bani pentru frigidere care nu erau niciodată livrate; şi de alte asemenea înşelătorii. Unul dintre cazuri a ajuns în faţa justiţiei, iar Israel a fost citat la proces pe 8 noiembrie 1954.

Matilda, gravidă, nu ştia nimic despre frauda soţului ei şi nici despre relaţia lui cu o angajată drăguţă de la consulatul italian din Haifa. Avner o ceruse chiar în căsătorie, dar tânăra italiancă fusese de acord numai cu condiţia ca mai întâi el să se convertească la catolicism.

Tânărului Avner această cerinţă nu-i pusese mari probleme. El se mai convertise o dată înainte, în Bulgaria, când fusese silit să se însoare cu o altă tânără creştină pe care o sedusese. Furioasă, familia fetei îi ceruse – aproape punându-i arma la tâmplă – să se convertească şi să o ia în căsătorie. Imediat după cununie, Israel fugise din Sofia, soţia lui se sinucisese, după care el revenise la Sofia şi la iudaism. Acum a refăcut traseul. A mers în călătorie la Ierusalim împreună cu iubita lui, s-a botezat în mănăstirea Terra Santa şi şi-a schimbat numele de familie în Ivor. Folosind documente procurate de la Biserică, şarmantul căpitan s-a înregistrat la Ministerul de Interne şi i-a fost emis un paşaport pe noul nume, Alexander Ivor.

Împreună cu iubita lui italiancă a stabilit apoi ca dată a cununiei ziua de 7 noiembrie 1954. Procesul din Haifa era fixat pentru 8 noiembrie. Avner Israel, aka Alexander Ivor, nu intenţiona să-şi onoreze nici una din aceste obligaţii. Pentru el sosise timpul să dispară.

La sfârşitul lui octombrie, căpitanul Israel şi-a luat o permisie de două săptămâni. El nu avea viză de ieşire, dar

Alexander Ivor avea, la fel cum avea şi un set întreg de documente, unele autentice, altele false. Şi-a cumpărat un bilet de avion până la Roma şi pe 4 noiembrie a decolat. Nici soţia, nici „logodnica” n-au ştiut nimic de plecarea lui. În scurt timp, italianca a început să-l caute cu disperare. În cele din urmă, s-a adresat poliţiei din Haifa. Cu ajutorul acesteia, i-a descoperit adresa, la care a fost consternată s-o întâlnească pe doamna Matilda Israel, gravidă în şapte luni.

La Roma, Avner Israel a dispărut, dar nu pentru multă vreme. Agentul Mossadului rezident acolo avea informatori buni în comunitatea diplomatică arabă din Italia. Pe 17 noiembrie, la sediul Mossadului din Tel Aviv a sosit o cablogramă urgentă: „Un ofiţer israelian, Alexander Ivor sau Ivon sau Ivy, se află aici şi încearcă să vândă informaţii militare ataşatului militar al Egiptului.”

Ramsad-ul şi Amos Manor, noul şef al Shabakului, şi-au unit forţele pentru a depista despre cine era vorba. În câteva zile au descoperit identitatea ofiţerului şi au fost îngroziţi să afle că lucra în marina israeliană. O altă telegramă de la Roma a adus veşti şi mai tulburătoare: agentul Mossadului raporta că Israel vânduse egiptenilor planurile detaliate ale unei mari baze a Forţelor de Apărare din Israel şi fusese plătit cu 1 500 de dolari, pe care îi depusese la banca Credit Suisse. Se spunea că le promisese egiptenilor şi mai multe informaţii şi că fusese de acord să ajungă cu avionul în Egipt, pentru a fi interogat acolo.

După doar câteva zile a sosit o nouă cablogramă: „Ambasada Egiptului a rezervat două bilete până la Cairo pentru sfârşitul lui noiembrie, la agenţia TWA. Se pare că

cei doi pasageri vor fi ataşatul militar al Egiptului şi un ofiţer israelian.”

La sediul Mossadului au sunat clopotele de alarmă. În ochii lui Isser, exista o diferenţă uriaşă între interogarea unui informator de către un ataşat militar într-o ţară străină şi transferarea aceluiaşi informator în capitala Egiptului, unde urma să fie interogat de experţi, care ar fi obţinut de la el încă mai multe detalii şi informaţii periculoase. Isser era hotărât să împiedice – cu orice preţ – zborul lui Avner Israel la Cairo. A decis să expedieze la Roma o echipă operativă. În acele zile de început, Mossadul încă nu avea un departament operativ propriu şi se folosea de unitatea operativă a Shabakului. Comandantul ei, unul dintre cei mai buni agenţi pe care i-a avut Israelul, Rafi Eitan, era o legendă pentru oamenii lui. Născut într-un kibuţ, era un omuleţ butucănos şi vesel, cu ochelari, dar temerar, creativ şi fără scrupule. În anii premergători independenţei luptase în Palmach şi se implicase activ în Aliya Beth, organizaţia secretă care aducea pe furiş evrei în Palestina în pofida restricţiilor britanice. Activiştii ei fuseseră nevoiţi să fugă din Europa în bărci improvizate, să evite navele de război britanice care executau raiduri pe ţărmurile Palestinei, să debarce pe plaje pustii şi apoi să-şi piardă urma în populaţia evreiască locală. Cea mai faimoasă ispravă a lui Rafi fusese aruncarea în aer a instalaţiei britanice de radar de pe Muntele Carmel, aproape de Haifa, care detecta apropierea navelor aparţinând Aliya Beth. Pentru a ajunge la ea, agentul se târâse prin canalizări, câştigându-şi porecla de „Rafi cel puturos”. Activitatea lui ulterioară din timpul Războiului pentru Independenţă îi confirmase temeritatea şi inteligenţa.

Atunci când şi-a format echipa operativă, Isser a recrutat oameni cu varii biografii: supravieţuitori ai Holocaustului,

veterani din Palmach şi Haganah, foşti membri ai Irgun şi ai grupului Stern – militanţi de dreapta, pe care-i vânase în perioada dificilă de dinaintea creării statului israelian. (Unul dintre recruţii Mossadului a fost Yitzhak Shamir, fost lider al grupului Stern şi viitor prim-ministru al ţării.)

Rafi a fost numit şeful echipei operative.

Împreună cu agenţii Raphael Medan şi Emmanuel (Emma) Talmor, Ravi a luat avionul spre Roma. Curând li s-au alăturat şi alţii. Au plănuit imediat o ambuscadă pe aeroportul Fiumicino. La ultimul instructaj dinainte de plecare, Isser le ordonase să-l oprească pe Avner Israel pe aeroport.

— Cu nici un preţ nu trebuie să ajungă în avion. Simulaţi o încăierare, doborâţi-l şi, dacă e nevoie, răniţi-l. Şi, dacă toate celelalte manevre dau greş, împuşcaţi-l!

A fost pentru prima oară când agenţii israelieni au primit permisiunea de a ucide.

Dar atacul de la aeroport nu a mai avut loc. Informaţiile referitoare la călătoria lui Israel în Egipt păreau să fi fost false.Acesta a rămas un timp la Roma şi apoi, dintr-odată, a plecat şi a început să călătorească prin Europa, urmărit de echipa lui Eitan. Ca şi când ar fi vrut să-i deruteze pe cei care îl urmăreau, Israel s-a dus la Zürich, apoi la Geneva, la Genova, la Paris, la Viena...

Şi apoi, pe nepusă masă, a dispărut. Agenţii Mossadului l-au căutat peste tot, dar fără succes. Însă, după un timp, norocul i-a surâs din nou lui Rafi Eitan. La Viena se găsea un reprezentant israelian al unei organizaţii secrete, Nativ, care sprijinea plecarea evreilor din Rusia şi din blocul

răsăritean şi transferul lor în Israel. Agentul acesta întreţinea legături strânse cu Mossadul. Într-o zi din decembrie, soţia lui, născută în Bulgaria, i-a făcut o surpriză.

— N-o să-ţi vină să crezi! i-a spus ea, radiind de bucurie. Azi-dimineaţă mă plimbam pe străzi, când am dat de un prieten de-al meu din Sofia. Nu l-am mai văzut de ani de zile. Am fost colegi la şcoală, în aceeaşi clasă! Îţi dai seama ce coincidenţă?

— Nu mai spune! Cum îl cheamă? a întrebat-o soţul.

— Alexander Israel. Mâine la prânz luăm masa împreună.

Reprezentantul lui Nativ ştia că Eitan căuta un bărbat care corespundea descrierii făcute de soţia lui şi l-a alertat imediat pe şeful echipei operative. În ziua următoare, doi agenţi ai Mossadului au intrat în restaurantul cu pricina să ia prânzul şi s-au aşezat aproape de locul în care Alexander Israel şi prietena lui din copilărie depănau amintiri. Când Israel s-a despărţit de fosta lui colegă, cei doi s-au luat după el ca nişte umbre.

După câteva zile, Alexander Ivor s-a îmbarcat într-un avion al companiei Austrian Airlines cu destinaţia Paris. Pe locul de lângă el stătea o femeie tânără şi atrăgătoare. Ivor, afemeiatul desăvârşit, a început să converseze, iar ea i-a răspuns cu plăcere. Au hotărât să se întâlnească din nou la Paris pentru a petrece o noapte în oraş. Chiar înainte de aterizare, ea i s-a adresat:

— La aeroport mă aşteaptă nişte prieteni. N-ai vrea să vii cu noi? Sunt sigură că se va găsi loc în maşină.

Ivor era încântat. În aeroport, pe tânăra femeie o aşteptau doi domni bine îmbrăcaţi. Au urcat toţi patru în maşină şi s-au îndreptat spre Paris. Ivor se aşezase lângă şofer. Se înnopta. La un moment dat, şoferul a observat un bărbat care stătea într-o intersecţie slab luminată şi făcea autostopul.

— Hai să-l luăm! a spus el.

A oprit maşina, şi deodată, „autostopistul” şi încă alţi câţiva bărbaţi, iviţi pe neaşteptate din întuneric, s-au năpustit asupra vehiculului, în timp ce un alt automobil s-a oprit în spatele lor.

— Suntem răpiţi! a strigat Ivor. Dar, brusc, bărbatul din spatele lui l-a apucat de gât. Ivor s-a luptat violent să scape din strânsoarea atacatorului. Uşa maşinii s-a deschis şi bărbatul de afară a sărit asupra lui şi l-a pus jos. A scos o armă şi i-a strigat în ivrit:

— Încă o mişcare şi eşti mort!

Ivor a îngheţat. O mână cu un tampon muiat în cloroform s-a apropiat de faţa lui, şi ofiţerul a căzut într-un somn adânc.

A fost adus pe furiş într-o casă conspirativă din Paris, unde a fost interogat de Rafi Eitan şi oamenii săi. A recunoscut că vânduse documente ultrasecrete egiptenilor şi că o făcuse pentru bani. Din Israel, Isser a trimis o telegramă prin care cerea să fie adus înapoi în ţară. Considera că până şi cel mai josnic trădător trebuia să aibă parte de un proces şi că drepturile lui legale trebuiau respectate. Eitan şi oamenii lui l-au drogat pe Avner, l-au pus într-o ladă mare şi l-au încărcat într-un avion comercial israelian Air

Force Dakota, care zbura o dată pe săptămână de la Paris la Tel Aviv.

Drumul spre casă a fost lung şi extenuant. Avionul a trebuit să se alimenteze la Roma şi la Atena. Împreună cu grupul a călătorit şi un bine cunoscut medic anestezist pe nume Iona Elian. Înaintea fiecărei decolări şi aterizări el trebuia să-i injecteze prizonierului un drog soporific. Dar, după decolarea din Atena, lucrurile au luat o întorsătură tragică. Avner Israel, inconştient, a început subit să respire cu greutate; pulsul i s-a accelerat, bătăile inimii i-au devenit neregulate. Doctorul Elian a făcut eforturi disperate să-l stabilizeze şi să-i atenueze criza, inclusiv să-l resusciteze prin respiraţie artificială, dar fără succes; scuturat de convulsii prizonierul a murit cu mult înainte de a ajunge în Israel.

Imediat după aterizare, agenţii Mossadului l-au sunat pe Isser şi l-au informat de moartea lui Israel. Ramsad-ul le-a ordonat să lase trupul în avion şi să-i spună pilotului să decoleze din nou. Cadavrul a fost aruncat din avion departe de ţărmurile Israelului.

Incidentul a provocat o mare tulburare la sediul Mossadului. Isser s-a dus imediat în biroul prim-ministrului Moshe Sharett şi a solicitat crearea unei comisii de anchetă care să investigheze moartea ofiţerului. Sharett a numit o comisie formată din doi oameni, care i-a absolvit pe agenţii Mossadului de orice vină: nu făcuseră decât să-l aducă pe Israel în faţa justiţiei şi nu aveau de ce să fie învinuiţi de moartea lui. Concluzia comisiei a fost că principala cauză a morţii fusese, după toate aparenţele, o supradoză de soporific administrată de doctor. Întrebat peste ani de zile, medicul a afirmat că moartea

prizonierului fusese cauzată de schimbările bruşte ale presiunii aerului în avion. (În 1960 Iona Elian a participat, tot ca anestezist, la capturarea lui Eichmann în Argentina.)

Oamenii lui Isser au verificat actele lui Avner Israel şi au descoperit afidavituri şi scrisori de recomandare din partea Bisericii Catolice din Ierusalim. După ce-şi vânduse secretele egiptenilor, ofiţerul intenţiona să fugă în America de Sud. Agenţii i-au găsit în bagaje un bilet de vapor spre Brazilia.

Următoarea problemă pe care Isser o avea de rezolvat era înştiinţarea familiei. Ar fi trebuit s-o invite pe Matilda şi să-i spună tot adevărul. Dar şefii Mossadului, stânjeniţi de finalul urât al cazului, au preferat să îngroape povestea – decizie susţinută fără ezitare şi de prim-ministrul Sharett. Mossadul a lansat în presă poveşti inventate despre căpitanul Avner Israel. A lăsat să se înţeleagă că acesta fugise din ţară pentru că se încurcase în datorii băneşti şi aventuri romantice. Asemenea istorii fanteziste au ţinut multă vreme prima pagină a ziarelor.

Mulţi ani de zile, Matilda, fraţii soţului ei şi fiul ei, Moshe Israel-Ivor, n-au ştiut ce se întâmplase. Credeau că fostul căpitan trăia încă pe undeva, poate în America de Sud. A fost o minciună de neiertat.

Prima greşeală a acestei operaţiuni a reprezentat-o tratamentul la care a fost supus Israel, chiar dacă era un trădător; cea de a doua a fost conspiraţia tăcerii – înlăturarea numelui lui Israel din actele militare, inducerea în eroare de către Mossad a soţiei şi fraţilor lui. Rafi Eitan şi câţiva ofiţeri din Mossad au obiectat vehement împotriva deciziei luate de ramsad de a arunca trupul în mare şi de a înşela familia, dar nu puteau face nimic. „În

vremurile acelea, Micul Isser era domnul Securitate Naţională”, ne-a spus Eitan. „El era conducătorul absolut al serviciilor secrete, iar comunitatea agenţiilor de contrainformaţii nu i-a disputat niciodată deciziile.”

Publicarea acestei istorii după ani de zile demonstrează cât de dificil este să distrugi orice urmă a existenţei unei persoane. Oamenii ne vorbesc uneori chiar şi după ce au murit, de dincolo de mormânt.

CAPITOLUL 5

DISCURSUL LUI HRUŞCIOV

Totul a pornit de la o poveste de iubire.

În primăvara lui 1956, Łucja Baranowska era îndrăgostită până peste cap de un ziarist chipeş, Wiktor Grajewski. Mariajul ei cu viceprim-ministrul Poloniei comuniste era pe butuci, cei doi soţi rareori se mai vedeau. Łucja lucra ca secretară a lui Edward Ochab, secretar general al Partidului Comunist Polonez. Colegii ei se obişnuiseră cu vizitele frecvente pe care seducătorul Wiktor i le făcea frumoasei lui prietene. Sentimentele Luciei faţă de acest tânăr fermecător nu mai erau pentru nimeni un secret.

Wiktor era redactor coordonator la Agenţia Poloneză de Ştiri, responsabil de problemele sovietice şi est-europene. De fapt, era evreu şi numele lui real era Wiktor Szpilman. Dar, cu ani în urmă, când aderase la Partidul Comunist, prietenii săi îi dăduseră de înţeles că un nume ca Szpilman n-ar fi putut ajunge prea departe. Aşa că Wiktor îşi

schimbase numele în Grajewski, care avea o rezonanţă poloneză.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, când armata germană invadase Polonia, el era copil. Familia lui reuşise să treacă în Rusia şi scăpase ca prin urechile acului de Holocaust. După război, se întorsese în Polonia. În 1949, părinţii lui Wiktor şi sora lui mai mică emigraseră în Israel. Dar el, comunist convins şi înflăcărat, rămăsese pe loc. Admirator al lui Stalin, visa să contribuie la crearea unui paradis al muncitorilor.

Dar nici prietenii ori colegii, nici măcar iubita lui nu ştiau că tânărul comunist începea să se trezească la realitate. În 1955 îşi vizitase familia în Israel şi văzuse acolo o altă lume – liberă, progresistă, o naţiune evreiască democratică, un fel de vis împlinit, extrem de diferit de imaginea promovată de propaganda comunistă la care fusese el expus. Întors în Polonia, Wiktor, acum în vârstă de 30 de ani, a început să se gândească la emigrarea în Israel.

Într-o dimineaţă de la începutul lui aprilie 1956, Wiktor a venit, ca de obicei, să-şi viziteze iubita în cabinetul secretarului general. Pe un colţ al biroului ei a văzut o broşură cu copertă roşie, numerotată şi ştampilată cu inscripţia „strict secret”.

— Ce-i asta? a întrebat-o el.

— Păi, discursul lui Hruşciov, i-a răspuns ea într-o doară.

Wiktor a îngheţat. Auzise de discursul lui Hruşciov, dar nu întâlnise niciodată pe nimeni care să fi ascultat sau să fi

citit măcar o singură propoziţie din el. Era unul din secretele cel mai bine păzite ale blocului comunist.

Wiktor ştia că Nikita Hruşciov, atotputernicul secretar general al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, rostise discursul la cel de al XX-lea Congres al partidului, care avusese loc în februarie acelaşi an la Kremlin. Pe 25 februarie, puţin înainte de miezul nopţii, toţi oaspeţii străini şi conducătorii partidelor comuniste din alte ţări fuseseră invitaţi să părăsească sala. Iar la miezul nopţii, Hruşciov urcase pe podium şi se adresase celor 1 400 de delegaţi sovietici. Se spunea că discursul fusese o surpriză şi un şoc teribil pentru toţi cei prezenţi.

Dar ce spusese secretarul general? Potrivit unui ziarist american care trimisese un prim raport în Occident, discursul durase patru ore, iar Hruşciov descrisese în detaliu teribilele crime comise de omul venerat de milioane de comunişti din toată lumea – Stalin. Se zvonea că Hruşciov l-ar fi acuzat pe Stalin de masacrarea a milioane de oameni. Unii şopteau că, în timp ce ascultaseră discursul, mulţi delegaţi plânseseră şi-şi smulseseră părul de disperare, unii leşinaseră sau suferiseră atacuri de inimă. Cel puţin doi se sinuciseseră după noaptea aceea.

Dar nimic din cele revelate de Hruşciov nu fusese publicat în presa din Uniunea Sovietică. Zvonurile pluteau deasupra Moscovei, şi unele pasaje din discurs fuseseră citite în şedinţe închise ale organelor superioare de partid. Dar textul complet era păzit ca şi când ar fi fost secret de stat. Reporteri străini îi spuseseră lui Wiktor că serviciile secrete occidentale făceau eforturi disperate de a obţine textul. CIA oferea chiar o recompensă de un milion de dolari. Se aprecia că publicarea textului într-un moment de vârf al

Războiului Rece dintre Occident şi blocul sovietic ar fi putut genera un cutremur în ţările comuniste şi ar fi declanşat o criză fără precedent. Sute de milioane de comunişti din Rusia şi din afara ei îl veneraseră orbeşte pe Stalin. Dezvăluirea crimelor lui le-ar fi putut distruge credinţa şi poate ar fi provocat chiar colapsul Uniunii Sovietice.

Dar toate eforturile de a obţine discursul eşuaseră. Textul lui rămăsese o enigmă.

Nu demult, Wiktor aflase că Hruşciov hotărâse să trimită câteva copii numerotate liderilor partidelor comuniste din Europa de Est. Aşa ajunsese broşura aceea cu copertă roşie pe biroul Lucjei.

Când a văzut-o, lui Wiktor Grajewski i-a venit o idee nebună. I-a cerut Lucjei să i-o împrumute pentru câteva ore, ca să poată citi textul acasă, fără forfota din biroul acela. Spre surprinderea lui, Łucja a fost de acord. Era fericită să-i îndeplinească o dorinţă.

— Poţi să-l iei, i-a spus, dar adu-l înapoi înainte de ora 16, pentru că trebuie să-l încui în seif.

Acasă, Wiktor a citit discursul. Era realmente consternant. Hruşciov distrugea, curajos şi fără milă, mitul lui Iosif Visarionovici Stalin. Dezvăluia că, în anii în care fusese la putere, Stalin comisese crime monstruoase şi ordonase asasinarea a milioane de oameni. Amintea auditoriului său că Lenin, părintele Revoluţiei bolşevice, prevenise partidul în privinţa lui Stalin. Condanga cultul propriei personalităţi întreţinut de omul care fusese aclamat drept „părintele popoarelor”. Vorbea de strămutarea forţată a unor întregi

grupuri etnice din Uniunea Sovietică, proces care provocase un şir nenumărat de decese; de „marea epurare” (1936–1937), în care un milion şi jumătate de comunişti fuseseră arestaţi şi 680 000 dintre aceştia, executaţi. Din ordinul lui Stalin fuseseră executaţi 848 din cei 1966 de delegaţi la al XVII-lea Congres al partidului şi 98 din cei 138 de candidaţi ai Comitetului Central. Hruşciov mai vorbea de „complotul medicilor”, de acuzaţiile fabricate împotriva unor doctori evrei care ar fi conspirat pentru asasinarea lui Stalin şi a altor lideri sovietici. Cuvintele lui îl demascau pe Stalin drept un ucigaş în serie, care masacrase milioane de ruşi şi de cetăţeni sovietici de alte naţionalităţi, mulţi dintre ei comunişti loiali. În decurs de patru ore, Messia se metamorfozase într-un monstru.

Discursul lui Hruşciov i-a spulberat lui Wiktor ultimele iluzii legate de comunism. Tânărul jurnalist a înţeles că ţinea în mâinile sale un mecanism exploziv care putea zgudui din temelii tot lagărul sovietic. S-a hotărât să-i înapoieze Lucjei broşura roşie. Dar pe drum i-a venit altă idee, şi picioarele l-au purtat singure spre ambasada Israelului. A intrat încrezător, iar zidul de poliţişti polonezi şi de agenţi ai serviciilor secrete s-a despărţit şi l-a lăsat să treacă. După câteva minute se afla în biroul lui Yaacov Barmor – în mod oficial, prim-secretarul ambasadei, dar în realitate reprezentantul Shabakului în Polonia.

Grajewski i-a înmânat broşura roşie. Israelianul a răsfoit-o atent şi a rămas cu gura căscată.

— Te rog să aştepţi câteva minute, a spus el, a apucat broşura şi a ieşit din cameră. S-a întors după o oră. Grajewski a înţeles că o fotocopiase, dar n-a pus întrebări. A luat-o, a ascuns-o sub haină şi a plecat. A ajuns la timp

la biroul Lucjei, iar ea a pus broşura în seif. Nimeni nu l-a deranjat, nimeni nu i-a pus întrebări despre surprinzătoarea sa vizită la ambasada Israelului.

Vineri, 13 aprilie 1956, în primele ore ale după-amiezii, Zelig Katz intra în biroul lui Amos Manor, directorul Shabakului. Katz era secretarul particular al lui Manor. Sediul Shabakului se afla într-o veche clădire arabă din Jaffa, nu departe de pitoreasca Piaţă de Vechituri. Manor i-a pus lui Katz întrebarea de rutină de vineri: „Ceva noutăţi din Europa de Est?" Vineri era ziua în care valiza diplomatică aducea rapoarte de la agenţii Shabakului din spatele Cortinei de Fier.

Zelig a remarcat cu nonşalanţă că, în urmă cu câteva minute, primise din Varşovia „un fel de discurs al lui Hruşciov la Congresul..." Manor a sărit de pe scaun, răcnind:

— Ce? Adu-l imediat!

Tânăr, înalt, frumos, şeful Shabakului emigrase în Israel cu doar câţiva ani în urmă. Născut în România sub numele de Artur Mendelovici, într-o familie avută, fusese trimis la Auschwitz, unde întreaga lui familie – părinţii, o soră şi doi fraţi – fusese omorâtă. El supravieţuise şi, la eliberarea lagărului, nu cântărea mai mult de 37 de kilograme. Întors la Bucureşti, lucrase pentru Aliya Beth, ajutând refugiaţii evrei să intre în Palestina aflată sub mandat britanic, folosind numele fals Amos şi alte câteva nume pentru a-şi acoperi urmele. În 1949, când venise rândul lui să plece în Israel, autorităţile române nu voiseră să-i dea drumul. Reuşise să fugă cu un paşaport ceh falsificat, sub numele

de Otto Stanek. Prietenii lui îl botezaseră „omul cu o mie de nume”. În Israel devenise Amos Manor.

În serviciile secrete făcuse rapid carieră. Isser era fascinat de el. Manor era opusul lui. Isser era mic, Manor, mare. Isser, inflexibil şi aspru, Amos, politicos şi civilizat. Isser nu făcea sport, Manor era înotător, juca fotbal, tenis şi volei. Isser vorbea rusa şi idiş, Manor vorbea şapte limbi. Isser era un membru devotat al Partidului Muncii, pe Amos nu-l interesa politica. Isser se îmbrăca modest, Amos era distins, avea aspect de european. Dar, pe lângă toate acestea, era inteligent şi inventiv. Isser îl recrutase în Shabak în 1949. După numai patru ani, Ben Gurion îl numise director, la recomandarea aceluiaşi Isser. I se încredinţase, de asemenea, responsabilitatea relaţiilor comunităţii serviciilor secrete israeliene cu CIA.

În vinerea aceea ploioasă, Manor s-a aruncat asupra teancului de hârtii fotocopiate. Textul nu i-a pus probleme – una din cele şapte limbi pe care le ştia era rusa. Citind mai multe pagini, a înţeles uriaşa importanţă a discursului lui Hruşciov. S-a urcat în maşină şi a pornit în grabă spre casa lui Ben Gurion.

— Trebuie să citiţi asta, i-a spus el prim-ministrului israelian. Cunoscător şi el de rusă, Ben Gurion a citit discursul. În dimineaţa următoare, zi de sabat, l-a convocat urgent pe Manor.

— Acesta e un document istoric, a spus, şi este dovada că în viitor Rusia va deveni o naţiune democratică.

Isser a primit discursul pe 15 aprilie şi a înţeles imediat că acesta putea fi o mină de aur pentru Israel. Avea în

mâinile lui un mijloc de a întări legăturile Mossadului cu CIA, iniţiate în 1947. În 1951, când vizitase Statele Unite, Ben Gurion trecuse pe la generalul Walter Bedell Smith, pe care-l întâlnise în Europa la sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial. Bedell Smith era directorul CIA (şi pe punctul de a fi înlocuit de Allen Dulles, veteran al Serviciului de Contrainformaţii[5] şi fratele unui viitor secretar de stat). El fusese de acord, deşi cu unele ezitări, să înceapă o cooperare limitată între CIA şi Mossad, în principal sub forma interogării de către israelieni a emigranţilor din Uniunea Sovietică şi blocul estic. Mulţi erau ingineri, tehnicieni şi chiar ofiţeri de armată care lucraseră în instalaţii militare sovietice sau ale Pactului de la Varşovia şi puteau furniza informaţii detaliate despre capacităţile armatelor din blocul comunist. Aceste informaţii erau transmise cu regularitate şi îi impresionau pe americani. CIA numise pe post de om de legătură cu Israelul o figură legendară, pe James Jesus Angleton, şeful contraspionajului CIA. Angleton vizitase Israelul şi îi cunoscuse pe şefii serviciilor secrete din această ţară. Stabilise raporturi prieteneşti cu Amos Manor şi chiar petrecuse câteva nopţi în minusculul apartament de două camere al acestuia în tovărăşia whiskyului scoţian.

Dar, de data aceasta, Isser şi Amos aveau de oferit mai mult decât interogări de emigranţi. Se hotărâseră să le transmită americanilor discursul lui Hruşciov – dar nu prin reprezentantul CIA la Tel Aviv, ci direct la Washington. Printr-un curier special, Manor i-a trimis o copie a discursului lui Izzi Dorot, omul Mossadului în Statele Unite, care a dat fuga până în Langley, Virginia[6], şi i-a înmânat-o

[5] Predecesorul CIA în perioada celui de-al Doilea Război Mondial (n.red.).

[6] Localitatea unde se află sediul CIA (n.red.).

lui Angleton. Pe 17 aprilie, Angleton i-a dus discursul lui Allen Dulles, iar ceva mai târziu în aceeaşi zi, discursul se afla pe biroul preşedintelui Eisenhower.

Experţii spionajului american au rămas consternaţi. Minusculul serviciu de spionaj al Israelului le punea la dispoziţie ceea ce uriaşele, sofisticatele servicii ale Statelor Unite, Marii Britanii şi Franţei nu fuseseră în stare să obţină. Sceptici, şefii CIA au dispus ca documentul să fie verificat de experţi, care au conchis în unanimitate că era autentic.

Bazându-se pe aceste concluzii, CIA a trimis în secret textul la New York Times, care, pe 5 iunie 1956, l-a publicat pe prima pagină. Apariţia lui a provocat un cutremur în lumea comunistă şi a convins milioane de oameni să întoarcă spatele Uniunii Sovietice. Unii istorici afirmă că revoltele spontane din Polonia şi Ungaria împotriva sovieticilor din toamna lui 1956 au fost motivate de dezvăluirile făcute de Hruşciov.

Lovitura dată de serviciile secrete a îmbunătăţit considerabil relaţiile Mossadului cu CIA, iar modesta broşură pe care frumoasa Lucja i-o împrumutase chipeşului ei Wiktor i-a adus Mossadului israelian o aură legendară.

La Varşovia, nimeni nu l-a suspectat pe jurnalist că transmisese Statelor Unite discursul lui Hruşciov. În ianuarie 1957, Wiktor a emigrat în Israel. În semn de recunoştinţă, Amos Manor i-a oferit un post în Departamentul pentru Europa de Est din Ministerul Afacerilor Externe. La scurtă vreme după aceea, proaspătul imigrant a fost numit editor şi reporter în secţia poloneză a reţelei de radiodifuziune de stat Kol Israel.

Dar curând a primit şi o a treia slujbă. La puţin timp după venirea sa în Israel, Wiktor a întâlnit la un ulpan, o şcoală specială unde imigranţii şi străinii învăţau limba ebraică, câţiva diplomaţi sovietici. Unul dintre aceştia a dat întâmplător peste el pe un culoar din Ministerul de Externe şi a fost impresionat de poziţia importantă pe care o ocupa acest imigrant sosit nu demult în Israel. La scurtă vreme după aceea, un agent KGB a apărut „din întâmplare" lângă Grajewski pe o stradă din Tel Aviv. A intrat în vorbă cu el şi i-a amintit de trecutul său în Polonia, ca duşman al nazismului şi militant comunist. Apoi i-a făcut o ofertă: să devină agent al KGB în Israel. Grajewski a promis că va reflecta asupra propunerii şi s-a dus direct la sediul Mossadului.

— Ce să fac? a întrebat.

Cei de la Mossad au fost încântaţi.

— Minunat! i-au spus. Nu sta pe gânduri şi acceptă!

Voiau să-l transforme pe Grajewski în agent dublu, care să le furnizeze ruşilor informaţii false.

Şi aşa, pentru Wiktor a început o nouă şi îndelungată carieră. Ani de zile el i-a aprovizionat pe ruşi cu informaţii născocite sau falsificate de către Mossad. Se întâlnea cu agenţii KGB în pădurile din jurul Ierusalimului şi al Ramle, în biserici şi mănăstiri ruse din Jaffa, Ierusalim şi Tiberias, „întâmplător" în restaurante aglomerate şi la recepţii diplomatice. În cei 14 ani cât a fost agent dublu, Grajewski n-a fost nici măcar o dată suspectat de sovietici că el era cel care se folosea de ei. Agenţii KGB îl complimentau mereu pentru excelentele informaţii pe care le furniza. La

sediul KGB se zvonea că Uniunea Sovietică are un agent infiltrat în înseşi cercurile guvernante ale Israelului.

În toţi anii aceia, sovieticii au avut încredere în Grajewski şi niciodată nu i-au pus la îndoială credibilitatea. O excepţie a fost în 1967, când l-au ignorat complet. Ironia a făcut ca tocmai atunci el să fi furnizat informaţii absolut corecte. În timpul „perioadei de aşteptare" dinaintea Războiului de Şase Zile, preşedintele Egiptului, Gamal Abdel Nasser, a crezut în mod greşit că Israelul intenţiona să atace Siria în mai. Şi-a masat de aceea trupele în peninsula Sinai, a expulzat forţele ONU de menţinere a păcii, a închis strâmtorile de la Marea Roşie pentru navele israeliene şi a ameninţat Israelul cu anihilarea. Israelul nu avusese intenţia de a ataca şi dorea să prevină un război cu Egiptul. Prim-ministrul Eshkol i-a cerut Mossadului să-i informeze pe sovietici că, dacă Egiptul nu renunţă la măsurile agresive, Israelul va fi nevoit să declare război. El spera că Uniunea Sovietică, care avea o influenţă uriaşă asupra Egiptului, îl va opri pe Nasser. Grajewski a transmis KGB-ului un document care detalia adevăratele intenţii ale Israelului. Dar URSS a făcut o evaluare eronată a situaţiei; Moscova a ignorat raportul lui Grajewski şi l-a încurajat pe Nasser în acţiunile sale beligerante.

Rezultatul a fost că, într-un atac preventiv, Israelul a distrus armatele Egiptului, Siriei şi Iordaniei şi a cucerit o bună parte din teritoriile acestor ţări. Uniunea Sovietică a fost, la rândul ei, o mare perdantă; armele ei s-au dovedit inferioare, şi-a negat promisiunile şi nu a fost în stare să-şi susţină aliaţii bătuţi măr.

Şi totuşi, în anul acela, lunga colaborare dintre Grajewski şi KGB a atins punctul culminant. Wiktor a fost convocat la o întâlnire cu omologul său sovietic într-o pădure din

centrul Israelului. Agentul KGB l-a informat solemn că guvernul sovietic dorea să-i mulţumească pentru serviciile sale devotate şi hotărâse să-i acorde cea mai înaltă distincţie, Ordinul Lenin!

S-a scuzat că nu putea să-i ofere medalia în Israel, dar l-a asigurat că ea îl aşteaptă la Moscova şi că o va primi oricând va ajunge acolo. Grajewski a preferat să rămână în Israel.

În 1971 el s-a retras din activitatea de spionaj.

Dar nu a fost uitat. În 2007 a fost invitat la sediul Shabakului, unde a fost întâmpinat de un grup select, care îi reunea pe directorii actuali şi trecuţi ai Shabakului şi Mossadului, ca şi pe mulţi dintre prietenii, foştii colegi şi rudele sale. Directorul Shabakului, Yuval Diskin, i-a oferit o prestigioasă distincţie pentru servicii sale deosebite – şi astfel Grajewski a devenit singurul agent dublu decorat de două ori: de propria ţară, pe care a servit-o cu devotament toată viaţa, şi de ţara inamică, pe care o indusese în eroare şi o înşelase, asumându-şi riscurile.

Un reporter l-a numit „omul care a iniţiat sfârşitul Imperiului Sovietic”, dar Grajewski nu a fost de acord.

— Nu sunt un erou şi n-am făcut istorie, a spus el. Singurul care a făcut istorie a fost Hruşciov. Eu doar am întâlnit istoria timp de câteva ceasuri, iar apoi drumurile noastre s-au despărţit.

A murit la vârsta de 81 de ani. Şi s-ar putea ca undeva în Kremlin, într-o cutiuţă căptuşită cu catifea roşie, să-l aştepte încă medalia lui, pe care e gravat profilul lui Vladimir Ilici Lenin.

CAPITOLUL 6

„ADUCEŢI-L PE EICHMANN VIU SAU MORT!”

— Şi cum te cheamă? a întrebat fata.

— Nicholas, i-a răspuns el zâmbind. Dar toţi prietenii îmi spun Nick. Nick Eichmann.

Fiica evreului orb

Spre sfârşitul toamnei lui 1957, Isser Harel a primit un mesaj straniu din Frankfurt, Germania. În mesaj se arăta că domnul Fritz Bauer, procuror general al regiunii Hesse, doreşte să transmită Mossadului nişte informaţii secrete. Isser îl ştia pe Bauer, un personaj foarte respectat în Germania. Înalt, charismatic, cu o limbă ascuţită, era cunoscut pentru urmărirea agresivă a criminalilor nazişti. Coama de păr alb leonin îl făcea să semene vag cu David Ben Gurion. Bauer era şi el evreu şi un luptător înnăscut. În 1933, după ascensiunea lui Hitler la putere, fusese aruncat într-un lagăr de concentrare. Dar teribila experienţă nu-i frânsese spiritul. Evadase în Danemarca şi apoi în Suedia. La sfârşitul războiului se hotărâse să-şi dedice viaţa urmăririi şi pedepsirii criminalilor nazişti. Îşi exprima deschis dezamăgirea faţă de autorităţile din

Germania de Vest, care făceau prea puţin pentru stârpirea nazismului.

În noiembrie 1957, Isser l-a trimis pe Shaul Darom, un ofiţer de securitate israelian, să se vadă cu Bauer. Darom a ajuns la Frankfurt şi a avut o lungă conversaţie cu procurorul general. Câteva zile mai târziu, intra în biroul lui Isser din Tel Aviv.

— Domnul Bauer mi-a spus că Eichmann este în viaţă şi se ascunde în Argentina, a relatat el.

Isser a tresărit. Ca atâtea alte milioane de evrei, îl considera pe colonelul SS Adolf Eichmann întruchiparea ororilor naziste. Eichmann dirijase personal „soluţia finală” – anihilarea sistematică a evreilor din Europa. Îşi dedicase viaţa masacrării meticuloase a şase milioane de evrei. După război dispăruse şi nimeni nu ştia unde se află; se spunea că ar trăi în Siria, Egipt, Kuweit, America de Sud...

Darom a relatat în detaliu convorbirea lui cu Bauer. Cu câteva luni în urmă, Bauer primise o scrisoare din Argentina, trimisă de un emigrant german pe jumătate evreu, care avusese de suferit sub nazişti în timpul războiului. Acesta citise reportaje din presă despre urmărirea asiduă a criminalilor nazişti de către Bauer şi ştia că în vârful listei celor căutaţi era Adolf Eichmann. Atunci când frumoasa lui fiică, Sylvia, îi spusese că avea întâlnire cu un tânăr pe nume Nick Eichmann, tatăl rămăsese consternat. Se gândise că tânărul Nick trebuia să fie rudă cu asasinul căutat. Îi scrisese deci lui Bauer că putea să-i ducă pe agenţii acestuia la bârlogul lui Eichmann, despre care se spunea că trăia la Buenos Aires sub o identitate falsă.

Bauer ştia deja că, după război, Eichmann fugise din Germania. Soţia lui, Vera, şi cei trei fii rămăseseră în Austria, dar după câţiva ani dispăruseră şi ei. În cele din urmă, Bauer aflase că emigraseră în Argentina, unde Vera se recăsătorise. Bauer era convins că ea se întorsese de fapt la Eichmann şi că al doilea mariaj era fictiv. „Cel de al doilea soţ” trebuia să fie însuşi Eichmann, care o aşteptase.

Bauer se temea că, dacă solicita guvernului german să ceară extrădarea din Argentina, l-ar fi pierdut pe Eichmann. Nu avea încredere în justiţia germană, încă plină de foşti nazişti. Îi suspecta, de asemenea, pe câţiva angajaţi ai ambasadei germane de la Buenos Aires. Se temea că, încă înainte ca cererea oficială de extrădare să fie remisă argentinienilor, cineva de la ambasadă sau din Germania l-ar fi prevenit pe Eichmann, iar acesta ar fi dispărut din nou.

Bauer discutase deschis cu Shaul Darom. El voia ca Mossadul să afle dacă bărbatul din Buenos Aires era într-adevăr Eichmann. Dacă era, Israelul urma să-i ceară extrădarea sau să lanseze o operaţiune sub acoperire şi să-l răpească.

— Vă vorbesc după multe zile şi nopţi de frământare sufletească, mărturisise Bauer. Un singur om din Germania ştie despre hotărârea mea de a vă furniza aceste informaţii, prim-ministrul regiunii Hesse, Georg August Zinn (un social-democrat şi viitor preşedinte al Bundesratului german).

Întors în Israel, Shaul Darom a pus pe biroul lui Isser o singură foaie de hârtie, pe care era notată ascunzătoarea

lui Eichmann. Privirile lui Isser s-au concentrat asupra unei adrese: „4261 Calle Chacabuco, Olivos, Buenos Aires”.

La începutul lui ianuarie 1958, un tânăr se plimba pe Calle Chacabuco. Era Emmanuel (Emma) Talmor, membru al unităţii de operaţiuni speciale a Mossadului. Isser îl trimisese să verifice acurateţea mesajului lui Bauer. Lui Talmor nu i-a plăcut ce a văzut. Olivos era un cartier sărăcăcios, locuit mai ales de muncitori. Pe ambele părţi ale străzii nepavate se vedeau doar barăci dărăpănate – inclusiv la numărul 4261. În curtea minusculă, Talmor a observat o femeie corpolentă, neglijent îmbrăcată.

— Nu pot să cred că asta e casa lui Eichmann, i-a spus, câteva zile mai târziu, Talmor lui Isser în biroul acestuia din Tel Aviv. Sunt sigur că Eichmann şi-a transferat o grămadă de bani în Argentina, ca toţi marii comandanţi nazişti, care şi-au pregătit fuga cu mult înainte de căderea Reichului. Nu pot să cred că trăieşte într-o asemenea cocioabă şi într-o asemenea mahala. Şi nici că femeia aceea grasă din curte era Vera Eichmann.

Obiecţiile lui Talmor nu l-au convins pe ramsad. Isser voia să continue investigaţiile, dar avea nevoie să ia legătura cu sursa lui Bauer. L-a contactat pe Bauer, care i-a dezvăluit imediat numele şi adresa informatorului său: Lothar Hermann. Acesta se mutase acum în alt oraş, Coronel Suárez, la vreo 500 de kilometri depărtare de Buenos Aires. Bauer i-a transmis lui Isser o scrisoare de recomandare, în care îl ruga pe Hermann să facă tot posibilul pentru a-l ajuta pe aducătorul scrisorii.

În februarie 1958, un vizitator de peste ocean a sosit în oraşul Coronel Suárez. Era Efraim Hoffstetter, şeful departamentului de investigaţii al poliţiei din Tel Aviv. Se

afla întâmplător în Argentina la o conferinţă a Interpolului şi fusese de acord să coopereze cu Isser. Dar, din precauţie, când a bătut la uşa casei de pe strada Libertad, s-a recomandat drept german – Karl Huppert. În camera de zi a dat cu ochii de un bărbat orb, îmbrăcat îngrijit, care-şi odihnea mâinile pe o masă masivă din lemn. Când a intrat Hoffstetter, orbul i-a auzit paşii şi s-a întors spre el, căutându-i pe bâjbâite mâna. Acesta era Lothar Hermann.

— Sunt un prieten al lui Fritz Bauer, i-a spus Hoffstetter. Şi a dat de înţeles că avea legătură cu serviciile secrete ale Germaniei.

Hermann i-a spus că era evreu şi că fusese poliţist până când naziştii veniseră la putere. Părinţii lui fuseseră ucişi, iar el fusese trimis la Dachau, unde îşi pierduse vederea. Mai târziu emigrase în Argentina împreună cu soţia lui nemţoaică. Când auzise de numele Eichmann, îl contactase pe Bauer. Singura lui motivaţie, după cum afirma, era dorinţa de a contribui la pedepsirea criminalilor nazişti care îi masacraseră familia.

— Uitaţi! a spus el, atingând braţul frumoasei sale fiice, Sylvia, care tocmai intrase. Ea este cea care l-a găsit pe Eichmann pentru dumneavoastră.

Fata s-a îmbujorat şi, şovăind, i-a spus lui Hoffstetter toată povestea.

Până în urmă cu un an şi jumătate, familia ei locuise în cartierul Olivos din Buenos Aires. Acolo ea îl întâlnise pe Nick Eichmann, un tânar simpatic, cu care îşi dăduse întâlnire de câteva ori. Ea nu-i spusese că este de origine evreiască, căci Hermannii erau cunoscuţi ca familie ariană. Dar Nick vorbea fără menajamente. O dată îi declarase că

nemţii ar fi trebuit să-şi ducă treaba la bun sfârşit şi să-i anihileze pe toţi evreii. Iar cu o altă ocazie menţionase că tatăl lui fusese ofiţer în Wehrmacht în timpul celui de-al Doilea Război Mondial şi-şi făcuse datoria faţă de patrie.

Nick îi împărtăşea Sylviei vederile sale, dar n-o invitase niciodată la el acasă. Chiar şi după ce familia ei plecase din Buenos Aires, iar ei rămăseseră să corespondeze, el nu-i dăduse adresa lui de acasă. Sylvia trebuia să-i scrie pe adresa unui prieten.

Acest comportament straniu îi trezise lui Lothar Hermann suspiciunea că Nick ar putea fi fiul lui Eichmann. Plecase împreună cu fiica lui la Buenos Aires şi luase autobuzul spre Olivos. Cu ajutorul unor prieteni, Sylvia găsise adresa lui Nick Eichmann şi chiar reuşise să intre în casa de pe Calle Chacabuco. Dar Nick nu era acasă. Dăduse acolo peste un bărbat chel, cu ochelari şi o mustaţă subţire, care îi spusese că era tatăl lui Nick.

Apoi Hermann i-a confirmat lui Hoffstetter că este de acord să meargă din nou la Buenos Aires împreună cu Sylvia, pentru a-l ajuta să continue investigaţia. Sylvia trebuia să-şi însoţească tatăl orb pretutindeni şi să-i scrie şi să-i citească toată corespondenţa. Hoffstetter i-a dat lui Hermann o listă cu toate elementele de care avea nevoie pentru identificarea definitivă a lui Eichmann: fotografia, numele actual, locul de muncă, documente oficiale referitoare la el, amprente. Apoi cei doi au stabilit un sistem sigur de corespondenţă, iar Hoffstetter i-a dat lui Hermann nişte bani de cheltuială. În final a scos din buzunar o carte poştală şi a rupt-o în două. O jumătate i-a dat-o lui Hermann.

— Dacă cineva îţi aduce cealaltă jumătate, poţi să-i spui totul. Va fi unul din oamenii noştri, a încheiat el.

Hoffstetter a plecat, s-a întors în Israel şi i-a raportat totul lui Isser.

După câteva luni, raportul lui Hermann a ajuns la sediul Mossadului. Informatorul relata cu entuziasm că aflase tot ce trebuia despre Eichmann. Casa de pe Calle Chacabuco fusese construită în urmă cu zece ani de un austriac, Francisco Schmidt, care o închiriase la două familii: Daguto şi Klement. Hermann afirma emfatic că Schmidt era Eichmann. Era de părere că Daguto şi Klement serveau doar ca acoperire pentru adevăratul Eichmann.

Isser a cerut agentului său din Argentina să verifice raportul lui Hermann. Omul i-a trimis o cablogramă: „În mod sigur Francisco Schmidt nu este Eichmann. Nu locuieşte şi n-a locuit niciodată în casa de pe Calle Chacabuco.”

Isser a conchis că Hermann nu era o sursă credibilă şi a decis să pună capăt investigaţiei.

Greşeala

Decizia lui Isser a fost o greşeală uriaşă, care ar fi putut anula posibilitatea de a-l captura pe Eichmann. De fapt, incompetenţa care a marcat primele faze ale operaţiunii pare azi de necrezut. Cum s-a putut ca o investigaţie sub acoperire, atât de complexă, să fie încredinţată unui om în vârstă, orb şi fără nici o pregătire de specialitate? Cum a putut Mossadul să ia în serios identificarea greşită a lui

Eichmann făcută de acest om? Cum a putut Isser să ignore faptul că Sylvia fusese pe Calle Chacabuco şi îl întâlnise pe tatăl lui Nick Eichmann? În loc să trimită la Buenos Aires un anchetator profesionist, care să verifice identitatea celor doi chiriaşi şi a proprietarului, Isser a abandonat, pur şi simplu, proiectul. O asemenea eroare gravă nu-i stătea în fire.

După un an şi jumătate, Bauer a venit în Israel. N-a vrut să se întâlnească aici cu Isser Harel, pe care-l acuza că ratase capturarea lui Eichmann. S-a dus la Ierusalim, la procurorul general Haim Cohen, şi a avut o întâlnire cu acesta. Acolo şi-a dat frâu liber furiei şi i-a descris lui Cohen modul absolut jalnic în care Mossadul abordase această investigaţie.

Haim Cohen i-a convocat la Ierusalim pe Isser şi pe Zvi Aharoni, anchetatorul-şef al Shabakului. Bauer îi aştepta în biroul procurorului general şi l-a acuzat pe Harel că lucrase de mântuială. A ameninţat apoi că, dacă Mossadul nu este capabil să ducă misiunea la bun sfârşit, avea să fie silit să ceară autorităţilor germane să şi-o asume. Dar nu ameninţarea lui l-a convins pe Harel să redeschidă cazul. Ci o nouă informaţie pe care o adusese Bauer: două cuvinte, care păreau să rezolve misterul. Bauer a dezvăluit faptul că numele fictiv al lui Eichmann în Argentina era Ricardo Klement.

Fiica lui Hermann îşi dăduse într-adevăr întâlnire cu fiul lui Eichmann şi familia Eichmann locuise cu adevărat pe Calle Chacabuco. Dar Hermann nu ştiuse că Eichmann îşi schimbase numele în Klement şi îl indicase greşit pe Francisco Schmidt. Dacă Isser şi-ar fi făcut bine treaba şi ar fi trimis agenţi competenţi să verifice povestea lui

Hermann, ar fi descoperit de mult adevărata identitate a lui Eichmann.

Isser le-a sugerat acum lui Cohen şi Bauer să-l însărcineze pe Zvi Aharoni cu continuarea cercetărilor. Aharoni era un bărbat înalt şi slab, cu o frunte largă, cu mustaţă şi o minte brici. El însuşi evreu german, era un apropiat al lui Cohen, dar mai puţin al lui Isser. Pe acesta era încă supărat pentru că, în 1958, când el fusese la Buenos Aires în legătură cu un alt caz, Isser nu îi dăduse voie să verifice afirmaţiile lui Hermann. Dar acum trebuia să treacă peste resentimente. Isser avea mare nevoie de experienţa lui Aharoni.

Şi, astfel, în februarie 1960, Aharoni a aterizat la Buenos Aires. L-a rugat pe un prieten, un evreu local, să arunce o privire asupra casei de pe Calle Chacabuco. Omul s-a întors supărat. Casa era goală. Câţiva zugravi şi zidari renovau unul din cele două apartamente – fostul cămin al familiei Klement. Dar aceasta se mutase la o adresă necunoscută. Aharoni trebuia să găsească deci o cale de a-i da de urmă lui Klement fără a trezi suspiciuni.

La începutul lui martie, un tânăr argentinian în uniformă de liftier de hotel a sosit la casa din Calle Chacabuco. Aducea un pacheţel ambalat frumos pentru Nicholas Klement, în care se aflau o brichetă scumpă şi un card parfumat cu o scurtă inscripţie: „Dragă Nick, felicitări de ziua de naştere!” Părea un cadou trimis de o femeie care dorise să rămână anonimă.

Mesagerul a intrat în apartament, unde lucrau câţiva zugravi, şi a întrebat de familia Klement. Dar cei mai mulţi dintre muncitori habar n-aveau de ei. Unul i-a spus totuşi mesagerului că ar fi auzit că se mutaseră în cartierul San

Fernando, în cealaltă parte a Buenos Airesului. Apoi l-a condus pe băiat la un atelier din vecinătate, unde lucra fratele lui Nick Eichmann. Era un bărbat blond cu numele de Dieter, dar care, deşi manierat, a refuzat să divulge noua adresă a familiei Klement. Cu toate acestea, vorbăreţul Dieter i-a dezvăluit mesagerului că tatăl lui lucra temporar în îndepărtatul oraş Tucumán.

Mesagerul s-a întors în Calle Chacabuco şi i-a tot bătut la cap pe zugravi cu nesfârşite întrebări. În cele din urmă, a dat de un bărbat care îşi amintea vag de noua adresă a familiei Klement.

— Trebuie să iei trenul până la gara San Fernando, a spus acesta. De acolo te urci în autobuzul 203 şi cobori la Avijenda. Peste drum o să vezi un chioşc. În dreapta lui, puţin mai la o parte de celelalte case, e o casă mică din cărămidă. Aceea e casa lui Klement.

Încântat, mesagerul s-a întors în grabă şi i-a raportat lui Aharoni. A doua zi, Aharoni a luat trenul spre San Fernando, a urmat instrucţiunile zugravului şi a găsit imediat casa. S-a oprit la chioşcul din apropiere şi a întrebat de numele străzii.

— Calle Garibaldi, i-a spus vânzătorul.

Căutarea începea să dea roade.

Calle Garibaldi

La mijlocul lui martie, Aharoni s-a îmbrăcat ca un om de afaceri şi s-a îndreptat spre o casă de pe Calle Garibaldi, vizavi de casa lui Klement.

— Reprezint o companie americană, i-a spus el femeii care îi deschisese uşa. Producem maşini de cusut şi vrem să construim o fabrică în această zonă. Am vrea să vă cumpărăm casa.

După care a adăugat, arătând spre casa lui Klement: Şi pe aceea. Aţi vrea să vindeţi?

În timp ce sporovăia cu femeia, Aharoni apăsa mereu un buton de pe mânerul unui mic bagaj pe care-l căra în mână. Acesta activa o cameră ascunsă, care fotografia casa lui Klement din diferite unghiuri.

A doua zi, Aharoni a verificat în arhivele oraşului şi a găsit că lotul pe care se afla casa lui Klement îi aparţinea doamnei Vera Liebl de Eichmann, o dovadă că Vera nu se recăsătorise şi că, potrivit regulilor din Argentina, înregistrase actul pe ambele nume de familie, cel de dinainte de căsătorie şi cel de după. După cât se părea, Ricardo Klement prefera să nu fie menţionat în documentele oficiale.

Aharoni s-a mai întors în Calle Garibaldi de câteva ori, pe jos, cu automobilul sau într-o camionetă şi a fotografiat casa, pe Vera şi pe băieţelul pe care l-a văzut jucându-se în curte. Pe Ricardo Klement nu l-a văzut, dar a hotărât că trebuie să aştepte o zi specială: 21 martie. În dosarul lui, această dată marca a douăzeci şi cincea aniversare a căsătoriei lui Adolf Eichmann cu Vera Liebl. Aharoni se aştepta ca Eichmann să se întoarcă din Tucumán pentru a sărbători împreună cu familia.

Pe 21 martie, Aharoni s-a întors cu aparatul lui de fotografiat. În curte a văzut un bărbat slab, chel, de înălţime medie, cu buze subţiri, nas mare şi mustaţă, purtând ochelari. Trăsăturile lui se potriveau cu descrierea din dosarul serviciilor secrete.

Eichmann.

În Israel, Isser s-a dus imediat acasă la Ben Gurion.

— L-am localizat pe Eichmann în Argentina, a spus el. Cred că îl putem captura şi aduce în Israel.

Răspunsul lui Ben Gurion a venit prompt:

— Aduceţi-l viu sau mort!

Timp de un moment a stat pe gânduri, apoi a adăugat:

— Ar fi mai bine să-l aduceţi viu. Este foarte important pentru tineretul nostru.

Soseşte echipa operativă

Isser şi-a format echipa. Toţi cei 12 membri ai ei erau voluntari. Unii erau supravieţuitori ai Holocaustului, cu numerele din lagărele de concentrare tatuate pe antebraţ. Nucleul echipei era unitatea operativă a serviciilor de securitate, condusă de doi dintre cei mai buni agenţi ai Shabakului. Rafi Eitan a fost numit comandant. Îl avea lângă el pe Zvi Malkin, pe care îl descria ca pe un bărbat „curajos, puternic şi înzestrat cu creativitate în materie de tactică”. Chel, cu sprâncene stufoase, maxilar puternic şi ochi adânci, melancolici, Malkin era cunoscut drept cel mai

bun vânător de spioni al Shabakului. Nu purta niciodată armă („aş fi tentat s-o folosesc”), se baza pe „bun simţ, inventivitate şi improvizaţie” şi demascase mai mulţi importanţi agenţi sovietici. Îşi petrecuse o parte din copilărie în Polonia şi, după un sângeros pogrom în satul său, Kraśnik Lubelski, emigrase cu familia în Israel. Doar sora sa Fruma şi familia ei rămăseseră pe loc şi, la fel ca alte rude ale lui Zvi, pieriseră în Holocaust. Malkin îşi petrecuse tinereţea în Haifa şi luptase în Războiul de Independenţă. Avea numeroase pasiuni, între care pictura, scrisul „compulsiv” şi teatrul. În timpul unei şederi la New York îl cunoscuse pe Lee Strasberg, fondatorul Studioului Actorilor, şi învăţase de la acesta o mulţime de lucruri legate de arta dramatică. Ulterior, avea să spună:

— În multe din operaţiunile Mossadului la care am participat, am jucat ca şi când aş fi fost pe scenă, folosind deghizări şi machiaj. În altele, am avut senzaţia că regizez o piesă. Mi-am redactat ordinele operative ca pe nişte scenarii.

Un alt membru al echipei era Avraham (Avrum) Shalom, originar din Viena, un bărbat îndesat şi rezervat, adjunctul lui Eitan şi viitor director al Shabakului. Colegi de echipă îi erau, între alţii, Yaacov Gat, un agent de teren discret, staţionat în Paris; Moshe Tavor, fost soldat în armata britanică şi fost membru al grupului secret Răzbunătorii, care urmărise criminalii nazişti la sfârşitul războiului (Gat omorâse personal pe câţiva dintre aceştia); şi liniştitul, modestul Shalom Danny, pictor talentat şi genial falsificator de documente despre care unii spuneau că scăpase dintr-un lagăr de concentrare nazist falsificând o autorizaţie pe hârtie igienică.

Cei mai mulţi erau căsătoriţi, aveau familii.

Echipa era bine aleasă şi din punct de vedere profesional. Efraim Ilani cunoştea bine Argentina, străzile din Buenos Aires. Era un lăcătuş priceput, înzestrat cu o mare forţă fizică şi cu o faţă foarte „onestă”, care inspira oricui încredere. Yehudith Nissiyahu, o femeie religioasă, cea mai bună agentă a Mossadului, şi ea voluntară, era calmă, timidă, modestă, corpolentă şi un om simplu. Era măritată cu un activist al Partidului Muncii, Mordechai Nissiyahu. L-a găzduit de mai multe ori pe unul dintre autorii acestei cărţi şi s-a dovedit de fiecare dată o femeie absolut obişnuită.

Iona Elian, medic care participase în trecut la mai multe operaţiuni ale Mossadului, urma să fie lângă Eichmann, în timpul călătoriei spre Israel. Zvi Aharoni se alăturase şi el echipei. Dar primul voluntar fusese însuşi Isser. Îi plăcea să-şi conducă oamenii în operaţiuni periculoase în străinătate. Dar de data aceasta ştia şi că, pe parcursul acţiunii, aveau să fie necesare decizii imediate la nivelul cel mai înalt al Mossadului. Misiunea putea avea vaste consecinţe politice. De aceea era extrem de important ca israelienii să fie conduşi de cineva care putea lua deciziile politice necesare. Şi Isser simţise că trebuie să-şi asume comanda.

La sfârşitul lui aprilie, o primă echipă formată din patru agenţi a intrat în Argentina din patru direcţii diferite. Au fost introduse ilegal în ţară echipamente esenţiale: dispozitivele walkie-talkie, unelte şi instrumente electronice, produse medicale, ca şi o parte din laboratorul ambulant al lui Shalom Danny, echipat pentru a produce paşapoarte, documente şi afidavituri.

Cei patru au închiriat un apartament în Buenos Aires (numele de cod „Castelul”), unde aveau să locuiască şi să lucreze câţiva membri ai echipei, şi au făcut acolo provizii

de alimente. În ziua următoare, au închiriat o maşină şi au plecat la San Fernando, unde au ajuns la ora 19.40.

Se lăsase întunericul, şi agenţii israelieni au avut o mare surpriză. În timp ce mergeau încet pe şoseaua 202, l-au văzut deodată pe Ricardo Klement venind pe jos drept spre ei. Nu le-a dat nici o atenţie, a cotit şi a intrat în casă.

Agenţii au dedus că Ricardo Klement venea probabil în fiecare seară acasă aproximativ la aceeaşi oră şi că putea fi capturat exact pe acea porţiune întunecată şi pustie dintre staţia de autobuz şi casa sa.

Noaptea, au trimis o telegramă codată în Israel: „Operaţiune realizabilă”.

Un avion pentru Abba Eban

Isser simţea că-i surâde norocul. Aflase că pe 20 mai Argentina sărbătorea cea de a 150-a aniversare a independenţei. La festivităţi urma să participe delegaţii de demnitari din toată lumea. Din Israel avea să vină o delegaţie condusă de ministrul Educaţiei, Abba Eban. Abba Eban s-a bucurat aflând că El Al, compania aeriană a Israelului, îi va pune la dispoziţie un avion special al firmei Britannia. Nimeni nu i-a spus că motivul real al generozităţii manifestate de El Al era operaţiunea Eichmann.

Zborul 601 spre Buenos Aires a fost stabilit pentru 11 mai. Echipajul aeronavei fusese selectat cu grijă. Isser dezvăluise secretul doar la doi dintre şefii El Al, Mordechai Ben Ari şi Efraim Ben Artzi. Pilotul, Zvi Tohar, a fost sfătuit

să ia cu el un mecanic calificat, pentru cazul în care avionul ar fi trebuit să decoleze brusc, fără asistenţa echipei argentiniene de la sol.

Pe 1 mai, la apusul soarelui, Isser a aterizat în Buenos Aires cu un paşaport european. Un vânt îngheţat mătura pistele aeroportului. În Argentina era aproape iarnă. Opt zile mai târziu, în seara de 9 mai, câţiva israelieni intrau într-o clădire de apartamente nouă şi înaltă din Buenos Aires. Au urcat într-un apartament ce fusese închiriat cu câteva zile înainte (sub numele de cod „Înălţimi”). Se adunaseră aici toţi membrii unităţii operative. Până atunci locuiseră în diferite hoteluri din jurul oraşului. Ultimul intrat a fost Isser. „Cei 12” erau pentru prima oară împreună.

De la venirea în Argentina, Isser stabilise un ingenios mod de comunicare cu echipa: avea în buzunar o listă cu trei sute de cafenele din Buenos Aires, cu adresele şi programul lor. În fiecare dimineaţă pornea să colinde aceste cafenele, urmând un itinerar şi un orar stabilit dinainte. În felul acesta, oamenii lui ştiau exact unde putea fi găsit în orice moment al zilei. Singurul mare inconvenient al planului îl constituiau litrii de cafea argentiniană tare pe care ramsad-ul trebuia să îi înghită în circuitele sale zilnice. Din cafenele, Isser dirija pregătirile pentru răpire.

Au urmat zile de activitate febrilă: a fost adus şi montat echipamentul necesar pentru a ţine un prizonier; au fost închiriate maşini pentru supraveghere şi capturare; au fost căutate apartamente de rezervă şi vile izolate în afara oraşului, unde urma să fie ţinut Eichmann. Cea mai importantă vilă („Baza”) se afla pe drumul spre aeroport. Fusese închiriată de doi agenţi ai Mossadului care se

dăduseră drept turişti. Unul dintre ei era Yaacov Meidad (Mio), un bărbat îndesat, născut în Germania, care-şi pierduse părinţii în Holocaust şi luptase în armata britanică în timpul războiului. Femeia care trecea drept partenera lui era Yehudith Nissiyahu. În interiorul vilei agenţii au amenajat o ascunzătoare pentru Eichmann şi gardienii lui, pentru cazul în care poliţia locală ar fi făcut investigaţii. Ca alternativă era pregătit un al doilea apartament.

Ideea era ca Eichmann să fie capturat pe 10 mai, avionul să sosească pe 11 mai, iar pe 12 mai să-şi ia zborul spre Israel.

Dar o schimbare de ultim moment a dat planul echipei peste cap. Din cauza numărului mare de vizitatori care veneau la sărbătorile aniversare, Departamentul de protocol al Ministerului Afacerilor Externe din Argentina a informat delegaţia israeliană că sosirea acesteia trebuia amânată până pe 19 mai, la ora 14. Pentru Isser aceasta însemna fie să amâne capturarea lui Eichmann până pe 19 mai, fie să execute planul pe 10 mai şi apoi să aştepte, ascunzând captivul, încă nouă sau zece zile. Această ultimă variantă era riscantă, în special dacă, la cererea familiei lui Klement, poliţia ar fi organizat o căutare asiduă. Exista pericolul real ca Eichmann şi răpitorii săi israelieni să fie găsiţi.

În pofida acestor considerente, Isser a decis să pună în aplicare planul aşa cum fusese stabilit iniţial. Dar, din cauză că oamenii lui obosiseră, a hotărât să amâne totul cu 24 de ore. Ziua răpirii a fost stabilită pe 11 mai, iar ora Z era 19.40.

Planul operaţiunii fusese finalizat în cele mai mici detalii: Eichmann se întorcea de la lucru în fiecare seară la 19.40.

Cobora din autobuzul 203 la chioşc şi mergea pe jos spre casă de-a lungul străzii Garibaldi. Strada era întunecoasă, traficul, slab. Operaţiunea urma să fie executată cu ajutorul a două maşini: una pentru răpire, alta pentru securitate şi protecţie. Prima maşină urma să fie parcată la marginea drumului, cu capota ridicată, iar agenţii aveau să pară că repară ceva. Când Eichmann avea să treacă pe lângă ei, ei trebuia să sară asupra lui, să-l imobilizeze şi să-l arunce în maşină, apoi să demareze rapid, urmaţi de celălalt automobil. Doctorul avea să meargă în a doua maşină, pentru cazul în care captivul trebuia drogat.

Pe un ton strict, Isser a dat ordine precise:

— Dacă daţi de bucluc în vreun fel sau altul, nu-l lăsaţi pe Eichmann să plece, chiar dacă sunteţi opriţi. Dacă poliţia vă arestează, spuneţi că sunteţi israelieni şi acţionaţi pe cont propriu pentru a-l aduce în faţa justiţiei pe un criminal nazist.

Apoi a adăugat că toţi cei care scapă de arest vor părăsi ţara potrivit planului existent.

I-a instruit apoi pe Meidad şi Yehudith Nissiyahu să stea în vilă şi să se comporte ca un cuplu de turişti.

— Ieşiţi cât mai des afară şi răsfăţaţi-vă pe pajişte cu gustări şi ziare.

Toţi ceilalţi agenţi au primit ordinul de a-şi părăsi hotelurile şi de a aştepta în casele considerate sigure.

Numărătoarea inversă

11 mai, dimineaţa.

Unitatea operativă îşi finalizează pregătirile. Chiar înainte de ora Z, agenţii au început să-şi şteargă urmele. Majoritatea vehiculelor închiriate au fost returnate. Toţi membrii grupului aveau cu ei cele necesare deghizării – truse de machiaj, mustăţi şi bărbi false, peruci. Fiecare primise documente noi, care se potriveau cu noile lor feţe. Cei 12 care sosiseră la Buenos Aires cu câteva zile înainte – care se plimbaseră pe străzi, închiriaseră maşini şi apartamente, se înregistraseră la hoteluri, supravegheaseră casa de pe Calle Garibaldi – au dispărut; le-au luat locul alte 12 persoane, cu înfăţişare diferită, documente diferite şi nume diferite.

Isser şi-a părăsit şi el hotelul, şi-a depus bagajul la gară şi s-a întors în oraş. Ca în fiecare zi, avea să cutreiere cafenelele. Urma să se afle într-un cartier de birouri şi comercial, unde cafenelele erau la nici cinci minute una de alta.

13.00. Isser, Rafi Eitan şi alţi câţiva comandanţi se întâlnesc pentru instrucţiuni finale într-un restaurant mare din centrul oraşului. În jurul lor, argentinieni veseli râd, beau şi devorează grătarele locale. La ora 14.00, echipa se dispersează.

14.30. Agenţii iau maşina principală dintr-o parcare mare centrală, unde se afla de câteva zile, şi o duc la „Bază”. Al doilea automobil pleacă dintr-un alt garaj.

15.30. Cele două maşini staţionează la „Bază”, gata de pornire.

16.30. Ultimele instrucţiuni la „Bază”. Membrii unităţii operative îşi schimbă îmbrăcămintea, îşi iau actele şi se pregătesc de plecare.

18.30. Cele două maşini pleacă spre destinaţie. În prima se află patru agenţi: Zvi Aharoni, şofer, Rafi Eitan, comandant, Moshe Tavor şi Zvi Malkin. Alţi trei au urcat în al doilea automobil: Avraham Shalom, Yaacov Gat şi doctorul Elian, care duce o trusă cu medicamente, instrumente medicale şi sedative.

Maşinile vin pe trasee separate şi se întâlnesc la o intersecţie, nu departe de casa lui Klement. Agenţii verifică zona şi constată că nu există puncte de control sau forţe de poliţie în apropiere.

19.35. Cele două maşini parchează pe Calle Garibaldi. S-a lăsat deja o beznă groasă. Primul automobil, un Chevrolet sedan negru, e oprit lângă trotuar, cu faţa spre casa lui Klement. Doi agenţi coboară din el şi saltă capota. Aharoni rămâne la volan, iar al patrulea bărbat stă ghemuit în maşină, ţinând sub observaţie locul unde se aşteaptă să apară din întuneric Eichmann. Unul dintre agenţi şi-a pus mănuşile, pentru cazul că l-ar atinge pe Eichmann; doar gândul acesta şi îl umple de scârbă. Peste drum staţionează cea de a doua maşină, un Buick negru. Doi agenţi coboară din el şi-şi fac de lucru în jur. Cel de al treilea a rămas pe locul şoferului, gata să aprindă farurile şi să-l orbească pe Klement când se va apropia. Cursa e gata întinsă.

Dar Klement nu se arată.

19.40. Autobuzul 203 opreşte la colţ, dar din el nu coboară nimeni.

19.50. Mai vin două autobuze, unul după altul. Klement nu este în nici unul. Agenţii încep să devină nervoşi. Ce s-a întâmplat? Şi-a schimbat Eichmann obiceiurile? A simţit pericolul şi a fugit?

20.00. La un instructaj mai devreme, Isser spusese că, în cazul în care Klement nu apare până la ora 20.00, membrii grupului trebuie să abandoneze misiunea şi să plece. Rafi Eitan decide totuşi să aştepte până la 20.30.

20.05. Un alt autobuz opreşte la colţ. Mai întâi, israelienii nu văd nimic. Dar Avrum Shalom, membru al celei de a doua echipe, distinge o siluetă venind de-a lungul străzii. Klement! Shalom aprinde farurile, îndreptând fasciculul orbitor spre trecătorul care se apropie.

Ricardo Klement se îndreaptă spre casă. Lumina orbitoare îl loveşte în faţă şi el îşi fereşte privirile. Continuă să meargă. A observat o maşină lângă trotuar – probabil o defecţiune a motorului – şi câţiva oameni lângă ea. În acel moment, un bărbat de lângă Chevrolet se întoarce spre el.

— Momentito, señor, spune acesta. E Zvi Malkin, întrebuinţând singurele două cuvinte pe care le ştie în spaniolă.

Klement bagă mâna în buzunar şi îşi caută lanterna, pe care o foloseşte deseori în această parte întunecată a străzii. Ceea ce urmează se petrece cu viteza luminii. Malkin s-a speriat că Klement va scoate o armă. Sare asupra lui şi îl aruncă în praful de la marginea drumului. Klement scoate un strigăt puternic, ascuţit. Din maşină, un bărbat şi apoi încă unul sar asupra lui. Braţe puternice îl apucă de cap şi îi acoperă gura. E împins în fundul maşinii şi întins, stupefiat, pe jos. Şoferul porneşte maşina şi

ţâşneşte înainte. N-a trecut nici măcar o jumătate de minut din momentul în care Klement a apărut pe stradă.

După câteva secunde şi celălalt automobil demarează şi se ia după ei.

Mâini agile îi leagă rapid lui Klement mâinile şi picioarele. Cineva îi îndeasă o cârpă în gură. I se iau ochelarii, înlocuiţi cu alţii negri şi opaci. O voce îi latră în germană, aproape de ureche:

— Încă o mişcare şi eşti mort!

El se supune şi nu se clinteşte tot timpul drumului. Două mâini i se strecoară sub haine şi-i pipăie pielea – mâinile lui Rafi Eitan. Îi caută cicatricele – una sub axila stângă, cealaltă în partea dreaptă a burţii. Eitan îi aruncă apoi o privire lui Malkin şi dă din cap. Îşi strâng mâinile. Eichmann e al lor.

Eitan a crezut că-şi ţine sub control sentimentele. Dar, brusc, îşi dă seama că mormăie un cântec al partizanilor evrei din timpul războiului şi că repetă refrenul: „Suntem aici! Suntem aici!”[7]

Maşina se deplasează foarte repede, apoi, brusc, se opreşte cu motorul încă mergând. Klement n-are cum să ştie că e din cauza unei bariere de cale ferată. Cele două automobile sunt nevoite să aştepte minute lungi până trece un interminabil marfar. Agenţilor, acesta li s-a părut momentul cu adevărat critic al întregii operaţiuni. Maşinile lor sunt înconjurate de alte automobile, toate aşteptând să

[7] E vorba de aşa-numitul „Cântec al partizanilor”, ale cărui versuri au fost compuse în 1943. Este considerat unul dintre imnurile supravieţuitorilor Holocaustului. (n.red.).

se ridice bariera. De afară se aud voci, dar Klement nu îndrăzneşte să facă vreo mişcare. Nici unul dintre argentinienii din preajmă nu observă ceva ciudat zăcând pe podeaua maşinii. După câteva minute, bariera se ridică şi toată lumea se pune în mişcare.

20.55. Cele două maşini opresc pe aleea din faţa „Bazei”. Târşindu-şi picioarele ca un orb între răpitorii săi, Klement este dus în casă. Nu protestează când bărbaţii care îl ţin încep să-l dezbrace. Îi cer, în germană, să deschidă gura, şi el se supune. Îi verifică interiorul gurii, căutând vreo capsulă cu otravă ascunsă printre dinţi. Cum încă poartă ochelarii opaci, nu vede nimic, dar simte mâinile care-i cercetează corpul şi-i ating cicatricele. O mână expertă i se strecoară sub axila stângă şi îi pipăie cicatricea mică rămasă de când, cu ani în urmă, a încercat să îndepărteze micul tatuaj cu grupa sanguină, obişnuit printre ofiţerii SS.

Deodată, o voce răsună în germană.

— Măsura pălăriei... la pantofi... data naşterii... numele tatălui... numele mamei.

El răspunde în germană, ca un robot. Vorbeşte şi atunci când ei îl întreabă:

— Ce număr avea carnetul tău de membru al Partidului Nazist? Numărul tău din SS?

— 45326. Şi celălalt număr, 63752.

— Cum te numeşti?

— Ricardo Klement.

— Cum te numeşti? repetă vocea.

Se înfioară.

— Otto Heninger.

— Cum te numeşti?

— Adolf Eichmann.

În jur se lasă tăcerea. Tot el e cel care o rupe.

— Sunt Adolf Eichmann, repetă. Ştiu că sunt în mâinile israelienilor. Ştiu şi eu puţină ebraică, am studiat cu un rabin la Varşovia...

Îşi aminteşte câteva versuri din Biblie şi începe să le recite, încercând să pronunţe corect cuvintele ebraice.

Nimeni nu scoate un cuvânt.

Israelienii se uită la el stupefiaţi.

Un mesager la Sdeh Boker

Isser mergea de la o cafenea la alta. Se făcuse târziu noaptea când a intrat într-o nouă cafenea şi s-a prăvălit într-un scaun cu faţa spre uşă. Deodată i-a văzut la intrare pe doi dintre oamenii lui. A sărit în sus.

–L-am prins, a spus Aharoni radios. A fost identificat categoric şi a mărturisit că este Adolf Eichmann.

Isser le-a strâns mâinile, şi cei doi au plecat. Acum trebuia să se întoarcă la gară, să-şi scoată bagajul şi să se înregistreze într-un hotel nou sub o nouă identitate, ca şi

când tocmai ar fi sosit la Buenos Aires. Aerul nopţii era răcoros şi proaspăt, aşa că s-a hotărât să meargă pe jos. Avea puţină febră şi răcise, dar se simţea minunat. Umbla singur prin întuneric, savurând aerul rece al nopţii şi simţindu-se euforic – într-o stare de exaltare pe care n-o va uita niciodată.

A doua zi, în faţa unei căsuţe de lemn din kibuţul Sdeh Boker oprea o maşină. Din ea a coborât un bărbat zvelt, purtând mănuşi, care le-a arătat paznicilor cartea sa de identitate şi a intrat în biroul lui Ben Gurion. Era Yaacov Caroz, un asistent al lui Isser.

— M-a trimis Isser, a spus el. Avem o cablogramă de la el. Eichmann este în mâinile noastre.

Bătrânul a tăcut. Apoi a întrebat:

— Când se întoarce Isser? Am nevoie de el.

Privind feţele răvăşite ale oamenilor lui, Isser şi-a dat seama cât de tare îi deprima simpla prezenţă a lui Eichmann printre ei. Monstrul era în imediata lor apropiere acum, separat doar printr-un perete subţire – şi asta îi sleia de puteri şi îi umplea de dezgust pe aceşti oameni căliţi. Nu se puteau obişnui să aibă grijă de un om care, în ochii lor, era simbolul Răului, care, pentru mulţi dintre ei, fusese asasinul celor mai apropiate rude ale lor – taţi, mame, fraţi şi surori, pieriţi cu toţii în crematorii. A avea grijă de Eichmann însemna a ţine seama de nevoile lui 24 de ore din 24. Nu-i puteau da o lamă, aşa că îl bărbiereau ei; nu-l puteau lăsa singur o secundă, ca să nu se sinucidă; erau nevoiţi să fie lângă el chiar şi când mergea la toaletă. Yehudith Nissiyahu gătea şi-i servea masa, dar a refuzat să spele vasele din care mâncase Eichmann. Repulsia pe

care i-o provoca era copleşitoare. Aşezat într-un colţ, Zvi Malkin încerca să-şi tempereze dezgustul schiţându-i portretul pe un exemplar vechi din Ghidul Americii de Sud. Paznicii, care se schimbau la fiecare 24 de ore, erau într-o stare de nervozitate extremă, şi Isser şi-a dat seama că trebuia să dea fiecăruia o zi liberă. „Lasă-i să hoinărească prin Buenos Aires", s-a gândit, „să guste viaţa fremătătoare a acestui mare oraş şi, timp de câteva ore, să uite realitatea respingătoare de la «Bază»."

Acestea aveau să devină cele mai lungi zece zile din viaţa membrilor echipei operative – ascunşi într-o ţară străină şi trăind cu spaima vreunei greşeli cât de mici care ar fi stârnit un raid al poliţiei şi un scandal internaţional.

Pregătiri de fugă

Eichmann stătea într-o cameră goală, fără ferestre, iluminată ziua şi noaptea de un singur bec. Era supus şi îndeplinea fără ezitare instrucţiunile celor care-l păzeau. Părea că se resemnase cu soarta sa. Singurul care vorbea cu el era Aharoni. Acesta l-a interogat asupra vieţii pe care o dusese înainte de a fi capturat. Eichmann a răspuns la toate întrebările. I-a spus că, după înfrângerea Germaniei în mai 1945, îşi asumase identitatea unui angajat al Luftwaffe[8], Adolf Karl Barth. Mai târziu se dăduse drept Otto Eckmann, locotenent în Divizia 22 de cavalerie a Waffen-SS[9] şi fusese închis într-un lagăr al prizonierilor de război. La sfârşitul aceluiaşi an, când numele lui fusese introdus pe lista conducătorilor nazişti care urma să fie

[8] Aviaţia nazistă (n.red.).

[9] Organizaţia militară a Partidului Nazist (n.red.).

judecaţi în procesele de la Nürnberg, Eckmann evadase din lagăr. Până în 1950 stătuse ascuns sub numele de Otto Heninger în orăşelul Zelle din Saxonia Inferioară şi în acelaşi an fugise în Argentina via Italia, folosind traseele de evadare ale criminalilor nazişti.

Trecuseră nouă ani de când debarcase în Argentina, îmbrăcat într-o cămaşă albă, cu papion şi palton, purtând ochelari de soare şi etalând o mustaţă subţire ca un creion. Stătuse patru luni la nişte prieteni în pensiunea Jurmann dintr-o suburbie a Buenos Airesului şi patru luni acasă la un neamţ, pe nume Rippler, care-i fusese recomandat. Abia apoi îndrăznise să circule singur şi părăsise Buenos Aires, mutându-se la Tucumán, un orăşel aflat la o depărtare de circa 1 000 de kilometri. Aici fusese angajat de Capri, o firmă de construcţii puţin cunoscută, despre care se spunea că era o companie înfiinţată special pentru a procura locuri de muncă naziştilor evadaţi.

Pe 4 aprilie 1952, Eichmann îşi primise cartea de identitate argentiniană pe numele de Ricardo Klement, născut la Bolzano, Italia, necăsătorit, de profesie mecanic.

Cu un an înainte, la începutul lui 1951, Eichmann trimisese, sub un nume fals, o scrisoare către soţia sa din Austria. O informase în ea că „unchiul copiilor ei, bărbatul pe care-l credea mort, era, de fapt, în viaţă şi o ducea bine”. Vera Liebl îi recunoscuse imediat scrisul şi le spusese fiilor ei că unchiul Ricardo, vărul tatălui lor mort, îi invita la el în Argentina.

Obţinuse un paşaport legal pentru ea şi pentru copii. Maşinăria secretă nazistă se pusese febril în mişcare şi avusese grijă să-i şterge orice urmă. Când agenţii secreţi israelieni puseseră, în cele din urmă, mâna pe dosarul

„Vera Liebl” din arhivele austriece, nu găsiseră decât copertele goale. Conţinutul părea să se fi evaporat.

În iunie 1952, Vera Liebl şi cei trei fii ai ei, Horst, Dieter şi Klaus, dispăruseră de la domiciliul lor din Austria. La începutul lui iulie apăruseră pentru scurt timp la Genova şi la 28 iulie debarcaseră în Buenos Aires. Pe 15 august, coborau din tren în prăfuita gară Tucumán.

Moshe Pearlman scria în cartea sa: „Vera Eichmann păstra încă în memorie imaginea elegantului ofiţer nazist care arătase cândva atât de impresionant în uniforma lui de gală şi cu cizmele strălucind. Dar omul care o aştepta pe peronul din Tucumán era un bărbat de vârstă mijlocie, modest îmbrăcat, cu un chip palid şi ridat, cu o expresie deprimată şi mersul greoi. Aşa arăta Adolf al ei.”

Teribilul Eichmann era de nerecunoscut. Slăbise şi începea să chelească, obrajii îi căzuseră şi faţa îşi pierduse aerul arogant atât de caracteristic. Părea resemnat şi anxios; doar buzele subţiri mai sugerau cruzime şi răutate.

În 1953, Capri dăduse faliment şi Eichmann trebuise să-şi caute o nouă slujbă. La început voise să-şi deschidă o spălătorie în Buenos Aires, împreună cu alţi doi nazişti, apoi lucrase pentru o fermă de iepuri şi ulterior într-o fabrică de sucuri de fructe. În cele din urmă, cu ajutorul unei alte organizaţii naziste secrete, fusese numit maistru într-o fabrică de asamblare Mercedes-Benz din Suarez. Cam pe atunci începuse să creadă că ar putea trăi liniştit până la moarte. Asta până la 11 mai 1960.

În tot timpul cât fostul lider nazist a fost ţinut prizonier, fiii lui şi-au căutat tatăl prin spitale, la morgă şi la poliţie, apoi s-au adresat, cerând ajutor, organizaţiei de tineret

fascisto-peroniste Tacuara, care li s-a alăturat în cercetări. Dar, curând, cei trei tineri au ajuns la concluzia că tatăl lor fusese răpit de israelieni. Au încercat atunci, fără succes, să convingă organizaţiile pronaziste să întreprindă nişte acţiuni drastice, poate să-l răpească pe ambasadorul Israelului şi să-l ţină captiv până când tatăl lor va fi fost eliberat, dar argentinienii au refuzat.

Isser şi-a instruit oamenii asupra a ce aveau de făcut în cazul în care ascunzătoarea lor ar fi fost localizată de poliţie. Dacă s-ar fi făcut o descindere la „Bază”, Eichmann trebuia dus rapid în camera secretă pe care o pregătiseră în interiorul casei. Dacă poliţia iniţia o căutare temeinică, Eichmann trebuia scos imediat din casă printr-o ieşire laterală, special pregătită pentru asemenea situaţii critice. Câţiva agenţi urmau să fugă împreună cu Eichmann, iar ceilalţi trebuiau să facă tot posibilul să obstrucţioneze căutările, cu orice risc.

Isser i-a spus fiecăruia dintre cei care s-ar fi putut afla cu Eichmann:

— Dacă poliţia găseşte ascunzătoarea şi dă buzna înăuntru, te încătuşezi cu el şi arunci cheile, ca să nu poţi fi despărţit de el. Le spui că eşti israelian şi că, împreună cu prietenii tăi, l-ai capturat pe cel mai detestat criminal din lume, Adolf Eichmann, pentru a-l aduce în faţa justiţiei. Apoi dai poliţiei numele meu real – Isser Harel –, identitatea mea falsă şi numele hotelului în care stau. Dacă te arestează pe tine şi pe Eichmann, voi fi şi eu arestat.

Câteva zile mai târziu, Eichmann a acceptat să semneze un document în care afirma că este de acord să fie dus în Israel şi judecat. Iată-l:

Subsemnatul, Adolf Eichmann, declar de bunăvoie că acum, când adevărata mea identitate a fost descoperită, îmi dau seama că nu are rost să mai încerc să fug de mâna justiţiei. Sunt de acord să fiu dus în Israel şi să compar în faţa unei instanţe competente. Ştiu că mi se asigură sprijinul unui avocat şi că voi avea posibilitatea de a depune o mărturie corectă despre ultimii mei ani de serviciu în Germania, aşa încât generaţiile viitoare să aibă parte de o descriere fidelă a acelor evenimente. Fac această declaraţie nesilit de nimeni. Nu mi s-a promis nimic şi nu am fost ameninţat. Dorinţa mea este să-mi găsesc în sfârşit pacea interioară.

Întrucât sunt incapabil să-mi amintesc toate detaliile şi este posibil să mă încurc în privinţa unor fapte, solicit să mi se pună la dispoziţie documente relevante şi depoziţii care m-ar putea ajuta în eforturile mele de a stabili adevărul.

Adolf Eichmann, Buenos Aires, mai 1960

Această declaraţie nu avea, desigur, nici o valabilitate legală.

Sosirea avionului

18 mai 1960, ora 11.00 dimineaţa.

Pe aeroportul internaţional Lod din apropierea Tel Avivului a avut loc o ceremonie oficială. Mai multe personalităţi de rang înalt, inclusiv şeful statului-major israelian, generalul Laskov, directorul general al Ministerului Afacerilor Externe şi ambasadorul Argentinei în Israel au venit să vadă impresionanta delegaţie a statului evreu la cea de a 150-a aniversare a Argentinei. Cursa El Al a decolat, luând cu ea şi câţiva pasageri obişnuiţi care urmau să coboare în aeroporturile de escală.

Puţini au fost cei care au observat că, la Roma, la bordul aeronavei au mai urcat trei civili. După câteva ore, aceştia au devenit membri ai echipajului şi au început să circule pe culoare în uniforma El Al. Erau, de fapt, agenţi ai Mossadului, pregătiţi să-i ajute pe colegii lor din Buenos Aires. Unul dintre ei era Yehuda Carmel, un tip chel cu un nas proeminent şi o mustaţă subţire. Nu era foarte încântat de această călătorie. Ştia că nu fusese ales pentru talentele sale, ci pentru felul cum arăta. Cu câteva zile în urmă fusese chemat în biroul şefului, unde văzuse pe masă două fotografii – una a lui şi cealaltă a unui bărbat necunoscut. Semănau foarte tare. Când i se spusese că străinul era Adolf Eichmann, Yehuda se cutremurase. Şi mai şocat fusese când i se spusese că fusese ales să servească drept sosia lui Eichmann. Planul lui Isser era să-l aducă pe Carmel în Argentina ca membru al echipajului El Al, să-i ia uniforma şi documentele şi apoi să le folosească pentru a-l introduce în avion pe Eichmann, drogat. Carmel avea un paşaport israelian pe numele Ze’ev Zichroni.

Isser pregătise şi un plan de rezervă. Îl chemase, printr-un intermediar, pe un tânăr membru al unui kibuţ, Meir Bar-Hon, aflat în vizită la rudele sale din Buenos Aires. Meir fusese instruit să vină la barul Gloria de pe strada

Bartolome Mitre, unde îl aşteptau doi bărbaţi – Isser şi Elian. Isser îi dăduse instrucţiuni:

— Când vei ajunge acasă la rudele tale, cheamă un doctor şi spune-i că ai avut un accident de maşină şi că te simţi ameţit, ţi-e greaţă şi ai o stare de slăbiciune generală. Doctorul va considera, probabil, că ai suferit o comoţie şi te va interna în spital. Pe 19 mai, dimineaţa, îi vei spune că te simţi mult mai bine şi vei cere să pleci acasă. Vei fi externat, şi spitalul îţi va elibera un document care să certifice că ai fost tratat de comoţie.

Apoi, doctorul Elian îl instruise rapid pe Meir cu privire la simptomele specifice comoţiei pe care trebuia să le manifeste.

Meir plecase de la barul Gloria şi urmase instrucţiunile lui Isser. Zăcuse şi se văitase trei zile într-un mare spital din Buenos Aires. Pe 19 mai fusese externat. O oră mai târziu, Isser ţinea în mâini un document oficial, eliberat de spital pe numele Meir Bar-Hon, prin care se certifica externarea posesorului după ce fusese rănit într-un accident de maşină.

Astfel, în cazul în care planul de a-l scoate pe Eichmann ilegal din Argentina ca membru al echipajului El Al ar fi eşuat, Isser l-ar fi pus pe o brancardă şi l-ar fi dus la avion sub numele de Meir Bar-Hon, pacientul încă suferind de pe urma unei comoţii.

19 mai

După-amiaza, avionul El Al a aterizat la Buenos Aires. De o parte şi de alta a covorului roşu întins la ieşire se aflau

oficiali de la Ministerul Afacerilor Externe argentinian, evrei locali entuziaşti şi copii care fluturau steguleţe albastru-albe.

Câteva ore mai târziu, Isser se sfătuia cu pilotul, Zvi Tohar, şi cu un reprezentant al companiei El Al, fixând momentul decolării: 20 mai, la miezul nopţii.

Ramsad-ul şi-a prezentat intenţiile. După o scurtă discuţie, au căzut de acord asupra planului A: Eichmann urma să fie adus la bord ca membru al echipajului, în aparenţă bolnav. Sosia lui, Yehuda Carmel, predase deja echipei Mossadului uniforma şi documentele pe numele de Ze'ev Zichroni, pilot El Al, iar Shalom Danny, maestrul falsificator al echipei, le preschimbase în aşa fel încât să i se potrivească perfect lui Eichmann. Carmel primise documente noi şi i se spusese că va părăsi curând Argentina.

În seara aceea, „Baza" părea un adevărat stup. După o săptămână de aşteptare prelungită, agenţii Mossadului se trezeau din nou la viaţă. Eichmann a fost drogat şi a adormit. Israelienii au golit complet casa. Diversele instrumente şi aparate au fost dezasamblate, lucrurile personale împachetate, vila a revenit la starea ei iniţială. La orele dimineţii, în ea nu mai rămăsese nimic care ar fi putut să sugereze măcar rolul pe care-l jucase în ultimele opt zile. Acţiuni similare au avut loc în toate celelalte case închiriate de Mossad.

20 mai

Isser şi-a părăsit hotelul pentru ultima oară, a luat un taxi până la gară şi şi-a lăsat bagajul. Apoi şi-a reluat rutina cafenelelor din zilele precedente. Cei de la El Al au fost

primii care au venit să-l întâlnească, iar împreună au pregătit orarul detaliat al operaţiunii.

La amiază a început ultima etapă. Isser şi-a achitat nota de plată în ultima cafenea vizitată, şi-a luat bagajul şi a pornit spre aeroport pentru a supraveghea operaţiunea. A străbătut terminalul, căutând un loc unde să-şi poată instala cel mai bine postul de comandă. S-a plimbat prin zona magazinelor şi a caselor de bilete şi, în cele din urmă, a descoperit cantina pentru angajaţi. Afară era cumplit de frig, iar cantina era plină de funcţionari, echipe la sol şi personal navigant, care intrau cu toţii să ia o băutură caldă sau ceva uşor de mâncare. Isser a fost încântat. Locul era ideal. Nimeni n-avea să observe sau să supravegheze consultările lui rapide şi furişe cu agenţii. A aşteptat până s-a eliberat un scaun şi de acolo a început să coordoneze ultimele mişcări ale oamenilor săi pe pământ argentinian.

„Salut, El Al!”

21.00. În casa închiriată de Mossad, totul era pregătit. Eichmann fusese spălat, bărbierit, îmbrăcat într-o uniformă El Al şi avea în buzunar o carte de identitate pe numele Ze’ev Zichroni. Faţa îi era atât de bine machiată, încât nici propriul fiu nu l-ar fi recunoscut. Medicul şi doi agenţi erau şi ei în uniforme El Al. Doctorul i-a făcut lui Eichmann o injecţie cu un drog care nu l-a adormit, dar i-a atenuat simţurile. Putea să audă, să vadă şi chiar să meargă, dar nu putea vorbi şi nu putea înţelege ce se petrece.

Aharoni, îmbrăcat şi el în uniformă El Al, s-a urcat la volanul maşinii. Lângă el s-a instalat un agent. Eichmann a

fost aşezat pe bancheta din spate, între medic şi un alt agent al Mossadului, şi automobilul a pornit.

În acelaşi timp, două alte maşini au plecat de la un cunoscut hotel din centrul oraşului, transportând adevăratul echipaj al El Al. Călătoria lor spre aeroport a fost sincronizată meticulos cu cea a vehiculelor Mossadului.

La postul său de comandă improvizat, Isser primea din minut în minut ultimele noutăţi. A ordonat ca bagajele oamenilor lui să fie aduse la aeroport. Pregătise trasee individuale de evadare pentru fiecare dintre ei, dar, dacă planul mergea fără probleme, toţi urmau să părăsească Argentina în avionul El Al. Nu departe de Isser, Shalom Danny sorbea dintr-o cană de cafea aburindă. Cei care treceau pe lângă el habar n-aveau că liniştitul client dădea dovadă de o neobrăzare strigătoare la cer: îşi amenajase laboratorul de falsificări chiar sub nasul lor şi era ocupat să contrafacă paşapoartele agenţilor Mossadului, punând toate ştampilele şi inscripţiile necesare pentru ca aceştia să plece uşor din ţară.

23.00. Un bărbat a apărut pe neaşteptate lângă Isser şi i-a raportat că toate maşinile, Mossadul şi El Al, sosiseră. Isser s-a precipitat spre parcare şi a verificat maşinile El Al. Membrii echipajului erau tăcuţi. Au simţit că participau la ceva extraordinar, dar n-aveau idee despre ce era vorba. Au ascultat în linişte instrucţiunile lui Isser şi n-au pus întrebări. Isser a aruncat o privire în cea de a treia maşină, unde Eichmann moţăia între doi agenţi.

— Daţi-i drumul! a spus el. Succes!

Cele trei maşini au pornit, iar Isser s-a întors în terminal. Micul convoi a ajuns la barierele Argentinean Airlines; aeronava israeliană era parcată în zona rezervată lor.

— Salut, El Al! a strigat vesel unul dintre israelieni. Paznicii l-au recunoscut. De fapt, erau obişnuiţi cu israelienii, care intrau şi ieşeau toată ziua de pe terenul lor. Au aruncat o privire vagă spre oamenii din cele trei vehicule, toţi îmbrăcaţi în uniformele El Al. În două dintre maşini aceştia cântau, râdeau şi sporovăiau tare, în timp ce pasagerii din a treia dormeau.

Bariera a fost ridicată, şi toate trei automobilele s-au îndreptat spre avion. Uşile s-au deschis şi vreo duzină de bărbaţi în uniforme s-au îndreptat unul lângă altul spre pistă. Eichmann mergea târşindu-şi picioarele în mijlocul lor, ascuns în cea mai mare parte de ceilalţi. Îl ţineau doi agenţi, care l-au ajutat să urce scările şi l-au plasat pe un loc la clasa întâi, la fereastră. Doctorul şi echipa de pază s-au aşezat pe locurile din jurul lui şi s-au prefăcut că dorm. Dacă ofiţerii de imigraţie argentinieni ar fi venit să le controleze actele, li s-ar fi spus că aceştia erau oamenii care lucrau în schimbul al doilea şi aveau nevoie să se odihnească înainte de tura următoare.

23.15 – Aşezat în scaunul lui din cantină, Isser a auzit huruitul caracteristic al motoarelor aeronavei. Avionul a rulat spre terminal şi s-a oprit la poarta plecărilor. Isser s-a îndreptat rapid spre holul Plecări şi a privit împrejur. Şi-a văzut oamenii stând prin colţuri lângă bagajele lor. S-a dus de la unul la altul, şoptindu-le:

— Urcă în avion!

Subordonaţii lui au pornit nonşalant şi s-au aşezat la coada pentru controlul paşapoartelor. Toţi aveau documentele pregătite. Shalom Danny le aranjase bine.

23.45. După ce a trecut fără probleme de controlul vamal, grupul a trecut prin poarta de plecări şi s-a îndreptat spre avion. Isser a fost ultimul care şi-a luat bagajul, a trecut de punctul de control şi s-a urcat în avion. Au pornit aproape imediat spre pistă.

0.00. Noaptea dinspre 20 spre 21 mai. Avionul s-a oprit. Turnul de control transmisese un ordin de întârziere a decolării. Agenţii erau cu toţii cu sufletul la gură. Se întâmplase ceva? Ajunsese cumva vreo informaţie de ultimă oră la poliţia argentiniană? Aveau să primească ordin de a se întoarce? Dar, după câteva minute de anxietate terifiantă, avionul a căpătat, în sfârşit, permisiunea să plece şi şi-a luat zborul pe deasupra apelor argintii ale lui Rio de la Plata. Isser a scos un oftat de uşurare.

„Vreau să informez Knessetul”

22 mai. Avionul a aterizat dimineaţa devreme pe aeroportul Lod.

La 9.50, Isser a ajuns la Ierusalim. Yitzhak Navon, secretarul lui Ben Gurion, l-a introdus imediat în biroul prim-ministrului.

Acesta a fost surprins.

— Când ai venit?

— Acum două ore. L-am adus pe Eichmann.

— Unde e?

— Aici, în Israel. Adolf Eichmann este în Israel şi, dacă sunteţi de acord, îl predăm imediat poliţiei.

Ben Gurion tăcea. Nu a izbucnit în lacrimi, aşa cum au relatat unii ziarişti, nici n-a râs triumfător, cum au declarat alţii. Nu l-a îmbrăţişat pe Isser şi nu şi-a manifestat emoţia.

— Eşti sigur că este Eichmann? a întrebat el. Cum l-aţi identificat?

Surprins, Isser a răspuns că da. I-a detaliat toate criteriile după care fusese identificat Eichmann şi a subliniat faptul că prizonierul însuşi recunoscuse că este Adolf Eichmann. Dar Bătrânul nu era pe deplin satisfăcut.

— Nu e suficient, a spus el.

Înainte de a autoriza următorii paşi, Ben Gurion voia ca una sau două persoane care îl cunoscuseră pe Eichmann să-l întâlnească şi să-l identifice oficial. Trebuia să fie sigur sută la sută. Până atunci nu avea de gând să sufle nici o vorbă guvernului.

Isser a sunat la biroul său şi le-a ordonat oamenilor săi să caute câteva persoane care l-ar putea identifica personal pe Eichmann. Extrem de rapid, agenţii Mossadului au localizat doi israelieni care îl întâlniseră în trecut pe Eichmann. Aceştia au fost aduşi la celula în care era ţinut prizonierul, au vorbit cu el şi l-au identificat oficial.

La amiază, un trimis israelian a dat buzna într-un restaurant din Frankfurt şi s-a repezit spre una dintre

mese, unde stătea singur un bărbat cu părul alb, vizibil nervos şi tensionat.

— Domnule Bauer, a spus el, Adolf Eichmann este în mâinile noastre. Oamenii noştri l-au capturat şi l-au adus în Israel. Aşteptăm din moment în moment declaraţia prim-ministrului în Knesset.

Palid şi profund mişcat, Bauer s-a ridicat. Mâinile îi tremurau. Omul care dăduse Mossadului adresa lui Eichmann din Argentina, omul fără de care, probabil, Eichmann n-ar fi fost niciodată prins, nu s-a mai putut abţine. A izbucnit în lacrimi, l-a apucat de umeri pe israelian, l-a îmbrăţişat şi l-a sărutat.

16.00. În sesiunea plenară a Knessetului, Ben Gurion a urcat la pupitru şi a citit cu o voce fermă şi clară o scurtă declaraţie:

— Vreau să informez Knessetul că serviciile de securitate ale Israelului tocmai au pus mâna pe unul dintre cei mari criminali nazişti, Adolf Eichmann, care, împreună cu alţi conducători ai Reichului, a fost răspunzător de ceea ce ei au numit „soluţia finală”, adică exterminarea a şase milioane de evrei europeni. La ora actuală, Eichmann se află sub arest aici, în Israel. În curând va fi adus în faţa justiţiei în ţara noastră şi judecat conform legii crimelor comise de nazişti şi colaboratorii lor.

Cuvintele lui Ben Gurion au fost primite cu consternare şi nedumerire, care apoi s-au transformat în aplauze nesfârşite, spontane. Uluirea şi admiraţia au cuprins Knessetul şi apoi întreaga omenire. La sfârşitul sesiunii, un bărbat s-a ridicat de pe locul său din spatele tribunei

guvernului. Puţini erau cei care îi cunoşteau chipul sau numele. Era Isser Harel.

Procesul lui Adolf Eichmann a început la Ierusalim pe 11 aprilie 1961. O sută zece supravieţuitori ai Holocaustului au fost martori ai acuzării. Unii dintre ei nu vorbiseră până atunci niciodată despre trecutul lor, iar acum îşi spuneau poveştile cutremurătoare. Întreg statul Israel părea să asculte radioul şi urmărea cu durere şi cu oroare poveştile înfricoşătoare din mărturiile foştilor deţinuţi. Toţi evreii se identificaseră cu procurorul, Gideon Hausner, care l-a înfruntat pe criminalul nazist ca reprezentant al celor şase milioane de victime ale acestuia.

Pe 15 decembrie 1961, Eichmann a fost condangat la moarte. Recursul lui a fost respins de Curtea Supremă, iar amnistia i-a fost refuzată de preşedintele Yitzhak Ben Zvi. Pe 31 mai 1962, Adolf Eichmann a fost informat că i se apropie sfârşitul. În celula lui, condangatul a scris câteva scrisori către familie şi a băut jumătate de sticlă de vin roşu Carmel. Spre miezul nopţii, reverendul Hull, un preot al sectei engleze a nonconformiştilor, a intrat în celula lui Eichmann, aşa cum mai făcuse şi înainte. Eichmann i-a spus:

— În noaptea asta nu vom mai discuta despre Biblie, nu mai am timp de pierdut.

Preotul a plecat, dar în celula lui Eichmann a intrat un vizitator neaşteptat. Rafi Eitan.

Cel care-l răpise a rămas în picioare în faţa condangatului îmbrăcat în uniforma maro-deschis a deţinuţilor. N-a scos nici un cuvânt. Eichmann l-a privit şi i-a spus în germană:

— Sper să-ţi vină rândul după mine.

Gardienii l-au dus într-o încăpere mică, transformată în cameră de execuţie. A fost pus pe o trapă şi în jurul gâtului i-a fost trecut un laţ. La execuţie au fost prezenţi un mic grup de oficiali şi ziarişti şi un doctor, care au auzit cu toţii ultimele cuvinte ale condangatului, rostite conform tipicului nazist:

— Ne vom întâlni din nou... Am trăit cu credinţă în Dumnezeu... Am respectat legile războiului şi am fost loial steagului ţării mele...

Doi ofiţeri de poliţie din spatele ecranului au apăsat simultan două butoane, din care numai unul a acţionat trapa. Nimeni n-a ştiut care fusese butonul corect, aşa încât numele celui care l-a executat pe Eichmann rămâne necunoscut. Eitan n-a văzut execuţia propriu-zisă, dar a auzit bufnitura trapei.

Trupul lui Eichmann a fost incinerat într-un cuptor de aluminiu în incinta închisorii.

„Spre cer s-a înălţat un fum negru”, scria un reporter american. „Nimeni n-a scos o vorbă, dar era imposibil să nu-ţi aminteşti de crematoriile de la Auschwitz...”

La 1 iunie 1962, puţin înainte de apusul soarelui, o ambarcaţiune rapidă a Gărzii de Coastă israeliene a înaintat în mare până dincolo de apele teritoriale ale Israelului. A oprit apoi motorul şi, în timp ce barca plutea fără zgomot, un ofiţer de poliţie a aruncat cenuşa lui Eichmann în Mediterana.

Vântul şi valurile au împrăştiat rămăşiţele omului care declarase vesel cu 20 de ani în urmă:

— Voi muri fericit, ştiind că am exterminat şase milioane de evrei.

Lângă patul mamei sale, pe moarte, Zvi Malkin se gândea la rudele sale masacrate, la sora lui, Fruma, şi la copilaşii ei, pieriţi în Holocaust. S-a aplecat spre mama lui şi i-a şoptit:

— Mamă, l-am prins pe Eichman. Fruma este răzbunată.

— Ştiam eu că nu-ţi vei uita sora, i-a şoptit femeia muribundă.

CAPITOLUL 7

UNDE ESTE YOSSELE?

În timp ce Isser, agenţii lui şi captivul Eichmann aşteptau în casele lor conspirative din Buenos Aires sosirea aeronavei de la Tel Aviv, ramsad-ul se ocupa de un alt proiect. Isser hotărâse să verifice zvonurile conform cărora în oraş se ascundea un alt criminal nazist: Josef Mengele, „îngerul morţii”, monstruosul doctor care primea pe peronul de la Auschwitz trenurile încărcate cu evrei şi, imperturbabil, îi trimitea pe cei care păreau sănătoşi la muncă, iar pe cei mai slabi, pe femei, copii şi bătrâni, la camerele de gazare. Mengele devenise un simbol al cruzimii şi nebuniei celui de-al Treilea Reich. După război dispăruse, posibil în Argentina.

Mengele provenea dintr-o familie bogată. În tot timpul în care se ascunsese, membrii ei continuaseră să-l întreţină, trimiţându-i sume mari de bani. Traseul acestora, urmărit de agenţii Mossadului, ducea la Buenos Aires. Însă, până atunci, israelienii eşuaseră în eforturile lor de a-l găsi pe Mengele.

Dar de data aceasta aveau noroc. În mai 1960, cu puţin timp înainte ca avionul Britannia să aterizeze la Buenos Aires, agenţii lui Isser au găsit adresa lui Mengele. Fostul criminal trăia la Buenos Aires sub numele lui real! Aproape sigur era bine protejat. Isser l-a trimis pe cel mai bun anchetator al său, Zvi Aharoni, să verifice adresa, dar Mengele nu era acasă. Vecinii i-au spus că soţii Mengele plecaseră pentru câteva zile, dar se vor întoarce curând. Entuziasmat, Isser l-a convocat pe Rafi Eitan.

— Supraveghează-l şi urmăreşte-l, i-a spus, şi, când Mengele se întoarce, îl răpim şi pe el şi-l aducem în Israel împreună cu Eichmann.

Rafi a refuzat.

— Operaţiunea Eichmann este foarte complexă, a replicat el. Am capturat un om şi avem şansa să-l suim în avion şi să-l ducem cu bine în Israel. Dar o nouă operaţiune pentru capturarea unui al doilea om ar creşte înspăimântător riscurile. Ar fi o greşeală gravă.

Isser a cedat, şi Rafi i-a făcut o ofertă alternativă:

— Dacă îl aduceţi pe Eichmann în Israel şi ţineţi totul secret timp de o săptămână, îl aduc pe Mengele.

— Şi cum ai să reuşeşti? a întrebat Isser.

— Avem încă vreo câteva locuri sigure la Buenos Aires, rămase de la operaţiunea Eichmann, pe care nu le cunoaşte nimeni. Putem să le păstrăm. În timp ce voi plecaţi cu Eichmann spre Israel, eu am să zbor cu Zvi Aharoni şi Avraham Shalom într-una din ţările vecine Argentinei. Voi ajungeţi în Israel şi ţineţi secretă capturarea lui Eichmann. Nimeni nu va şti că noi am fost cei care l-am prins şi nimeni nu ne va căuta. Ne vom întoarce la Buenos Aires şi-l vom prinde şi pe Mengele. O să-l ţinem într-una din casele noastre conspirative şi, după câteva zile, îl aducem în Israel.

Isser a fost de acord. În vreme ce avionul Britannia, cu Eichmann la bord, îşi lua zborul spre Israel, Eitan, Shalom şi Malkin au plecat spre Santiago, capitala ţării vecine, Chile. Aveau de gând să se întoarcă la Buenos Aires după o zi sau două, dacă răpirea lui Eichmann rămânea secretă, şi să declanşeze operaţiunea Mengele.

Dar, în dimineaţa următoare, mass-media din întreaga lume anunţa pe prima pagină capturarea lui Eichmann în Argentina de către israelieni. Nici vorbă nu mai putea fi ca agenţii cei mai buni ai Mossadului să se întoarcă în această ţară şi să ducă la bun sfârşit o altă răpire. Rafi şi prietenii lui au trebuit să-şi abandoneze proiectul şi să revină în Israel.

Ulterior, Isser i-a spus lui Rafi că îi ceruse lui Ben Gurion să ţină secretă timp de o săptămână capturarea lui Eichmann, dar Bătrânul refuzase.

— Prea multă lume ştie deja că Eichmann este în mâinile noastre, i-ar fi spus Ben Gurion lui Isser. Nu mai putem păstra secretul. Am hotărât să informez Knessetul despre prinderea lui Eichmann chiar în după-amiaza asta.

Capturarea lui Eichmann a fost aşadar anunţată, şi Israelul a pierdut şansa de a aduce în faţa justiţiei pe unul dintre cei mai sadici criminali din istorie.

La scurt timp după capturarea lui Eichmann, Mengele a simţit că îi ardea pământul sub picioare. S-a mutat în Paraguay şi a rămas de negăsit până când a murit, de un atac de cord, după aproape 20 de ani, în februarie 1979.

La începutul lui martie 1962, Isser Harel a fost convocat de Ben Gurion. Bătrânul l-a salutat cu căldură, întreţinându-se cu el un timp pe diferite teme. Ce voia? se întreba Isser. Îl ştia bine pe Ben Gurion şi era sigur că nu-l invitase ca să stea la taclale. Cei doi semănau. Erau scunzi, încăpăţânaţi şi fermi, lideri înnăscuţi, dedicaţi securităţii Israelului. Nici unul, nici celălalt nu erau genul care pierde timp şi vorbe. Iar după capturarea lui Eichmann deveniseră şi mai apropiaţi.

Brusc, în mijlocul conversaţiei, Ben Gurion s-a întors spre Isser:

— Ia spune-mi, poţi găsi copilul?

N-a spus despre ce copil era vorba, dar Isser a înţeles imediat. În ultimii doi ani, Israelul era obsedat de o întrebare, repetată de ziare, lansată de la tribuna Knessetului şi azvârlită cu furie în obraz evreilor ultraortodocşi[10] de către tineretul laic:

[10] Categorie socio-religioasă care respectă cu stricteţe tradiţia mozaică şi respinge în general avansul tehnologic al lumii moderne. În Israel există până la ora actuală o schismă în societate între evreii seculari sau ortodocşi şi cei ultraortodocşi. (n.red.).

— Unde este Yossele?

Yossele era Yossele Schuchmacher, un băiat de opt ani din oraşul Holon, care fusese răpit de evrei ultraortodocşi conduşi de bunicul lui. Bătrânul, adept al hasidismului[11], voia să-l crească pe Yossele în tradiţia ultraortodoxă şi îl răpise de la părinţii lui. De atunci, copilul dispăruse fără urmă. Părinţii nu-l mai găsiseră, disputa legată de el se amplificase, transformându-se dintr-o problemă de familie într-un scandal naţional şi într-o confruntare din ce în ce mai violentă între laici şi ultraortodocşi. Unii se temeau chiar de izbucnirea unui război civil care ar fi sfâşiat naţiunea. Ben Gurion i se adresa lui Isser în disperare de cauză.

— Dacă vreţi să acţionez, am să încerc, a spus acesta. S-a întors aşadar la biroul lui şi a deschis dosarul operaţiunii Puiul de tigru.

Yossele era un copil frumos, plin de viaţă. Aparent, singura lui greşeală fusese că îşi alesese greşit părinţii. Aceasta era părerea bunicului său, Nahman Shtarkes. Bătrânul Shtarkes, un bărbat scheletic, cu barbă şi ochelari, era un fanatic adept al hasidismului, un om dur şi încăpăţânat. Nimic nu-l putuse înfrânge, nici bătăuşii KGB-ului, nici lagărele de muncă sovietice din îngheţata Siberie, unde petrecuse o parte din cel de-al Doilea Război Mondial. În Siberia îşi pierduse un ochi şi trei degete de la picioare, degerate, dar moralul îi rămăsese intact. Vicisitudinile nu

[11] Curent în iudaism, apărut în Europa Răsăriteană, care susţine că prezenţa divinităţii se poate manifesta în viaţa şi activitatea oricărui membru al comunităţii religioase, nu doar a rabinilor. Încurajează asceza, studiul textelor sacre şi o anumită fervoare mistică a fiecărei zile. (n.red.).

făcuseră decât să-i alimenteze ura împotriva sovieticilor, care ajunsese la apogeu în 1951, când o bandă de huligani îi omorâse în bătaie un băiat. Se consolase cu ceilalţi doi fii, Shalom şi Ovadia, şi cu fiica sa, Ida, care se măritase cu un croitor.

Tânărul cuplu locuise un timp în vechea casă a familiei Shtarkes din Lvov, unde se stabilise după ce cutreierase prin Rusia şi Polonia. Acolo se născuse, în 1953, cel de al doilea copil al familiei Shtarkes, Yossele.

Băiatul avea patru ani când emigrase împreună cu părinţii în Israel. Bunicul şi bunica Shtarkes, precum şi unul din fiii lor, Shalom, ajunseseră acolo cu câteva luni înainte. Nahman Shtarkes, care făcea parte din secta hasidică de la Wroctaw, se stabilise în Mea Shearim, cartierul ultraortodox din Ierusalim. Era o altă lume: bărbaţi îmbrăcaţi în lungi vestoane negre sau caftane de mătase, cu pălării negre sau căciuli de blană, cu bărbi stufoase şi perciuni lungi; femei în rochii lungi, modeste, cu părul ascuns sub peruci sau basmale; o lume cu yeshiva[12], cu sinagogă, cu rabini faimoşi. Shalom aderase la o yeshiva; fratele lui, Ovadia, plecase în Anglia.

Ida şi Alter Schuchmacher se stabiliseră în Holon. În cele din urmă, Alter primise o slujbă într-o fabrică de textile din zona Tel Aviv, iar Ida îşi găsise de lucru la un fotograf. Cumpăraseră un mic apartament şi se luptau să-şi facă o viaţă. Erau plini de datorii. Ca să o poată scoate la capăt, îşi trimiseseră fiica, pe Zina, la o instituţie religioasă în K’far Habad, iar pe Yossele îl lăsaseră în grija bunicilor.

---

[12] Instituţii educaţionale evreieşti, axate pe studierea textelor religioase tradiţionale (n.tr.).

Chinuiţi de vremurile grele, Ida şi Alter Schuchmacher le scriseseră prietenilor din Rusia că poate ar fi fost mai bine să nu vină în Israel. Câteva dintre răspunsuri căzuseră în mâinile bătrânului Nahman Shtarkes. El trăsese concluzia că familia Schuchmacher intenţiona să se întoarcă în Rusia împreună cu copiii şi, furios, decisese să nu-l mai dea pe Yossele înapoi părinţilor.

Cu toate acestea, la sfârşitul lui 1959, situaţia economică a familiei Schuchmacher se îmbunătăţise. O duceau mai bine acum, aşa că hotărâseră să-şi reîntregească familia. În decembrie, Ida venise la Ierusalim să-şi ia copilul, dar nici copilul, nici bunicul nu erau acasă.

— Mâine o să vi-l aducă fratele tău, Shalom, a spus mama Idei. Acum e la sinagogă cu bunicul lui şi nu trebuie să-i deranjezi.

Dar, a doua zi, Shalom venise la Holon singur şi-i spusese surorii lui că tatăl lor hotărâse să nu i-l dea înapoi pe Yossele. Înnebunită, Ida dăduse fuga la Ierusalim împreună cu soţul ei. Îşi petrecuseră weekendul în casa familiei Shtarkes, şi în tot acest timp Yossele fusese acolo. Sâmbătă seara, când se pregăteau să plece cu copilul, mama Idei se opusese:

— Afară e foarte frig, spusese ea. Lăsaţi copilul să doarmă aici şi vi-l aduc eu mâine.

Părinţii fuseseră de acord. Ida îşi sărutase fiul, care se răsucise în patul lui, şi plecase împreună cu soţul ei. Cum ar fi putut să ştie că vor trece ani înainte să-şi vadă din nou băiatul?

A doua zi, nici Yossele, nici bunica lui nu se arătaseră în Holon. Din nou, Ida şi Alter luaseră drumul Ierusalimului. Dar fără folos. Copilul dispăruse, şi bătrânul Shtarkes refuzase fără menajamente să li-l dea, în pofida lacrimilor Idei. Fiul ei plecase.

După alte câteva drumuri, Ida şi Alter înţeleseseră că bătrânul nu le mai dă fiul înapoi şi nu vrea să le divulge locul unde se află. În ianuarie 1960, deciseseră aşadar să se adreseze justiţiei. Depuseseră o plângere împotriva lui Nahman Shtarkes la tribunalul rabinic din Tel Aviv, la care Shtarkes nu răspunsese. Şi aşa începuse coşmarul...

Pe 15 ianuarie, Tribunalul Suprem dispusese ca Nahman Shtarkes să înapoieze copilul părinţilor lui în decurs de 30 de zile şi îl citase în instanţă. El răspunsese după două zile:

— Nu pot să vin din cauza sănătăţii şubrede.

Pe 17 februarie, familia depusese o plângere la poliţie şi ceruse ca Nahman Shtarkes să fie arestat şi ţinut în custodie până le va da înapoi fiul. Curtea Supremă dispusese ca poliţia să găsească copilul. După zece zile, poliţia deschisese un dosar pe numele lui Yossele şi începuse căutările.

7 aprilie. Neputând da de urma băiatului, poliţia solicitase Curţii Supreme să fie degrevată de obligaţia de a-l căuta.

12 mai. Indignată, Curtea Supremă ceruse poliţiei să continue cercetările şi, în final, ordonase arestarea lui Nahman Shtarkes. A doua zi, acesta fusese luat în custodie.

Dar, dacă cineva îşi închipuise că statul la închisoare avea să schimbe hotărârea bătrânului Shtarkes, se înşelase amarnic. Încăpăţânatul bunic nu scosese o vorbă.

Devenise imediat limpede că Shtarkes nu ascunsese copilul de unul singur, ci ajutat de o reţea de evrei ultraortodocşi care induseseră în eroare poliţia. Erau implicaţi cu toţii într-o misiune sacrosanctă: să dejoace planul necinstit de a duce copilul în Rusia şi a-l converti la creştinism – cel puţin aşa le spusese Shtarkes. Până şi Frank, rabinul-şef al Ierusalimului, publicase o hotărâre în sprijinul bătrânului Shtarkes şi ceruse comunităţii ortodoxe să-l ajute în orice chip.

Cazul apăruse pe agenda Knessetului în mai 1960, când presa avusese o zi memorabilă. Primii care înţeleseseră vastele implicaţii ale cazului fuseseră reprezentanţii partidelor religioase. Shlomo Lorenz, membru al Knessetului, intuise că răpirea copilului ar putea aprinde un război religios în Israel şi îşi oferise serviciile de negociator între Shtarkes şi Schuchmacher. Îi dusese lui Shtarkes, aflat încă în închisoare, un proiect de înţelegere în care părinţii promiteau să-i dea copilului o educaţie ortodoxă. Shtarkes fusese de acord să semneze hârtia doar cu condiţia ca rabinul Meizish, unul dintre cei mai fanatici rabini din Ierusalim, să-i poruncească el însuşi s-o facă.

Lorenz se dusese îndată la Ierusalim şi se întâlnise cu rabinul. Meizish lăsase să se înţeleagă că el ar consimţi la înţelegere doar cu condiţia ca răpitorii să nu fie urmăriţi în justiţie.

Apoi Lorenz mersese la şeful poliţiei, Joseph Nahmias.

— Sunt de acord, spusese Nahmias. Ia maşina mea şi adu copilul. Ai imunitate parlamentară şi, oricum, nimeni nu-mi va urmări maşina, aşa că cei implicaţi vor rămâne necunoscuţi.

Încântat peste măsură, Lorenz revenise la rabinul Meizish, dar acesta îşi schimbase părerea. Lorenz luase jocul de la capăt. Înţelesese că Yossele era, probabil, ascuns într-una din comunităţile religioase, în vreo şcoală talmudică sau în vreun sat ortodox. Dar, în faţa unui zid al tăcerii, găsirea lui era o misiune imposibilă.

La 12 aprilie 1961, Nahman Shtarkes fusese eliberat din închisoare „din motive de sănătate”, după ce promisese că va încerca să-l găsească pe băieţel. Dar nu-şi ţinuse promisiunea, şi Curtea Supremă îl arestase din nou, declarând că răpirea era „o crimă şocantă şi abjectă”. În august 1961 se crease o comisie naţională pentru înapoierea lui Yossele, care începuse să distribuie foi volante, să organizeze mitinguri publice, să alerteze mass-media. Mii de oameni îi semnaseră petiţiile; perspectiva sinistră a unui război cultural se profila la orizont.

În august 1961, poliţia făcuse o descindere în satul hasidic Komemiut, doar ca să descopere că pasărea zburase din cuib. Yossele fusese ascuns în sat cu un an şi jumătate înainte, în decembrie 1959, când unchiul său Shalom îl adusese în casa lui Zalman Kot. Copilul locuise acolo sub numele de „Israel Hazak”.

Între timp însă, se făcuse nevăzut, iar Shalom Shtarkes părăsise ţara şi se stabilise în comunitatea hasidică Golders Green din Londra. La cererea poliţiei israeliene, Shalom fusese arestat de britanici; când se născuse primul

său copil, Kalman, familia îi adusese bebeluşul la închisoare pentru ritualul circumciziei.

Dar Yossele dispăruse fără urmă. Unii credeau că fusese scos ilegal din ţară sau chiar că se îmbolnăvise şi murise. Poliţia ajunsese de râsul tuturor. Izbucniseră ciocniri violente între evreii laici şi cei ortodocşi. Elevii şcolilor yeshiva erau prinşi şi bătuţi în stradă de trecători. Adolescenţii laici îi zeflemiseau pe tinerii ortodocşi strigându-le: „Unde-i Yossele?”

Publicul israelian fierbea. Dezbateri furtunoase zguduiau Knessetul.

Atunci Ben Gurion îl chemase pe Isser.

Atunci când a fost de acord să înceapă căutarea lui Yossele, Isser Harel nu şi-a dat seama că acceptase cea mai dificilă şi mai complicată sarcină din cariera sa. Nu obişnuia niciodată să discute probleme de serviciu cu soţia lui, Rivka. Dar de data aceasta i-a spus:

— Miza este autoritatea guvernului.

Avraham Shalom, unul dintre cei mai buni agenţi ai săi, era de altă părere:

— Isser vrea să demonstreze că poate reuşi acolo unde poliţia a dat greş.

Poliţia era însă fericită să paseze altcuiva sarcina aceasta incomodă. Joseph Nahmias, şeful poliţiei, l-a întrebat pe Isser:

— Crezi, într-adevăr, că ai putea să găseşti copilul?

Amos Manor, şeful Shabakului şi colaborator apropiat al lui Isser, era împotriva întregului proiect. Mulţi agenţi ai Mossadului şi ofiţeri superiori din Shabak îl aprobau pe Manor. Cu toţii credeau că acest obiectiv nu era de competenţa lor. Se presupunea că ei lucrau pentru securitatea Israelului, nu vânau un copil dintr-o şcoală hasidică. Spre deosebire de Isser, ei nu credeau că serviciilor secrete le revenea şi misiunea de a proteja reputaţia statului Israel. Cu toate acestea, de vreme ce Isser se hotărâse în acest sens, ceilalţi nu i-au contestat decizia. Autoritatea lui era absolută.

Isser şi adjuncţii lui au creat o unitate de şoc formată din aproximativ 40 de agenţi – cei mai buni anchetatori ai Shabakului, membri ai echipei operative, agenţi religioşi sau care doar se pretindeau ca atare şi chiar civili care se oferiseră benevol să participe la această operaţiune. Cei mai mulţi dintre voluntari erau membri ai comunităţii ortodoxe, care înţeleseseră pericolul reprezentat de răpirea lui Yossele pentru naţiune. Dar primele lor tentative s-au încheiat cu un eşec deprimant. Încercaseră în mod naiv să pătrundă în bastioanele ultraortodoxe şi fuseseră imediat recunoscuţi, luaţi în râs şi respinşi.

— Am avut senzaţia că aterizasem pe Marte şi că trebuia să mă amestec, fără a fi observat, într-o mulţime de omuleţi verzi, spunea unul dintre agenţii lui Isser.

Isser a studiat atent dosarul, a citit şi recitit fiecare document. Nici urmă de Yossele în tot Israelul. În cele din urmă, Isser a ajuns la concluzia că băiatul fusese scos din ţară.

Afară din ţară, dar unde? Atenţia i-a fost atrasă de o informaţie bizară. La mijlocul lui martie 1962, un grup

mare de evrei hasidici veniseră în Israel din Elveţia. Zeci de bărbaţi, femei şi copii călătoriseră cu avionul pentru a-l conduce pe ultimul drum pe rabinul lor venerat şi a-l îngropa în Ţara Sfântă. Isser a început să suspecteze că funeraliile erau tocmai acoperirea folosită pentru a-l scoate pe Yossele din ţară atunci când, câteva săptămâni mai târziu, grupul avea să se întoarcă în Elveţia. Şi-a postat oamenii la aeroport şi a trimis o mică echipă formată din agenţii lui, condusă de Avraham Shalom, la Zürich, pentru a supraveghea întoarcerea grupului hasidic. Agenţii Mossadului s-au dus chiar la internat şi s-au furişat în curtea lui noaptea pentru a spiona prin ferestre şi a examina cu atenţie fiecare copil.

— Am ajuns la o yeshiva în mijlocul unei păduri, îşi aminteşte Shalom. Ne-am lipit de ferestre; ştiam că Yossele ar putea fi deghizat, dar am căutat un copil cam de aceeaşi vârstă.

După o săptămână de aventuri nocturne, a trebuit să-i raporteze însă lui Isser că în mod sigur Yossele nu se afla printre copiii elveţieni.

Isser a hotărât să-şi asume conducerea operaţiunii. A lăsat toate cazurile nerezolvate în seama ajutoarelor lui, şi-a stabilit cartierul general la Paris şi şi-a trimis oamenii peste tot în lume. Aceştia au efectuat investigaţii în Franţa, Italia, Elveţia, Belgia, Anglia, America de Sud, Statele Unite şi Africa de Nord. Sub diferite acoperiri, au încercat să pătrundă în şcolile yeshiva şi în comunităţile ortodoxe, pentru a nota centrele în care putea fi ascuns copilul. În faimoasa yeshiva a rabinului Soloveicic din Elveţia a apărut un tânăr evreu ortodox care pretindea a fi un discipol dornic să studieze Thora cu renumitul maestru. La Londra a sosit o modestă femeie religioasă, pioasă şi

devotată, înarmată cu mai multe scrisori călduroase de recomandare de la soacra lui Shalom Shtarkes, căreia îi câştigase încrederea. Fusese invitată ca oaspete în casa familiei Shtarkes, care nu ştia că buna femeie era Yehudith Nissiyahu, cea mai pricepută agentă al lui Isser, care participase la răpirea lui Eichmann.

În zilele acelea, Yehudith nu era singurul agent al Mossadului care acţiona la Londra. Londra era un important centru al ultraortodocşilor hasidici din secta Satmar (denumită după oraşul Satu Mare din România, unde-şi avea originile). Isser a plasat o altă echipă de agenţi în cartierul rezidenţial hasidic din Londra. O a treia a fost trimisă urgent în Irlanda. În timpul operaţiunilor din Anglia, oamenii lui au dat de un tânăr cuplu religios, care a închiriat pe neaşteptate o casă izolată din Irlanda. Agenţii Mossadului au crezut că soţii urmau să utilizeze clădirea drept ascunzătoare pentru Yossele şi au pregătit un plan detaliat de răpire a copilului. Au închiriat în mare grabă apartamente şi maşini, echipamente de contrabandă, au pregătit documente false. Operaţiunea era planificată până în cele mai mici detalii.

Şi a urmat eşecul.

Primii care s-au întors acasă frustraţi au fost membrii echipei din Irlanda. „Cuplul religios” s-a dovedit realmente un cuplu religios. Pur şi simplu se hotărâseră să meargă în vacanţă în Irlanda. Yehudith Nissiyahu a eşuat şi ea în obţinerea vreunei informaţii de la familia Shtarkes, iar tânărul care s-a dus să studieze Sfânta Scriptură în Elveţia s-a întors mai înţelept, dar cu mâinile goale. În cartierul său general, Isser primea răspunsuri negative de peste tot din lume.

Copilul dispăruse.

Cea mai rea soartă a avut echipa care încerca să se infiltreze printre hasidicii din secta Satmar din Londra. Câţiva elevi tineri şi inteligenţi de la yeshiva din cartierul Stamford Hill s-au postat în faţa musafirilor nepofitiţi, strigând:

— Au venit sioniştii! Hai, intraţi, Yossele este aici!

Ba chiar au chemat poliţia. Adjuncţii lui Isser au avut multă bătaie de cap până să-şi scoată colegii din închisoarea Majestăţii Sale.

Cei mai devotaţi suporteri ai lui Isser îşi pierdeau unul după altul speranţa. Şi îi spuneau:

— Isser, nu merge. Las-o baltă! Căutăm acul în carul cu fân. N-o să găsim copilul.

Dar el n-a cedat. Încăpăţânat ca un buldog, a ales să ignore toate dubiile şi lamentările şi a continuat, obsedat de căutare şi încrezător că, în pofida tuturor vicisitudinilor, va găsi băiatul.

L-a convocat la cartierul general pe Yaacov Caroz, şeful centrului Mossad din Paris. Născut în România, Caroz îşi pierduse părinţii în Holocaust şi se implicase în activităţi de spionaj şi probleme de securitate încă din timpul studiilor la Universitatea Ebraică din Ierusalim. Zvelt, cu trăsături delicate şi ochelari, Caroz avea înfăţişarea unui intelectual. Era fostul şef al Tevel („Universul”), secţia Mossadului însărcinată cu relaţiile cu serviciile secrete străine, şi încheiase câteva din cele mai secrete şi

neaşteptate alianţe ale Israelului. Contribuise la perfectarea „pactului periferic” dintre Israel şi Iran, Etiopia, Turcia şi chiar Sudan (ţările non-arabe de la periferia Orientului Mijlociu); stabilise o colaborare strânsă cu şefii serviciilor secrete din Franţa, Marea Britanie şi Germania; făurise o alianţă cu formidabilul general Oufkir, temutul ministru de Interne al Marocului, şi îl vizita în secret pe regele Marocului, Hassan; ba chiar îl ajutase pe împăratul etiopian Haile Selassie să zdrobească o tentativă de lovitură de stat, pusă la cale de cei mai apropiaţi oameni ai săi. În timpul unei misiuni sub acoperire în Algeria, se îndrăgostise de o tânără pe nume Juliette (Yael), care îi devenise soţie. Posesor al unui limbaj cuceritor şi al unei politeţi înşelătoare, Caroz era un maestru al spionajului în costum şi cravată. Nu acţiona niciodată ca agent de teren; era un om de lume, care vorbea fluent franceza şi engleza, ceea ce făcea din el o piesă de valoare pentru Isser.

Isser lucra din zori şi până-n noapte. Îşi închiriase o cameră la hotel, dar cea mai mare parte a zilelor şi nopţilor şi-o petrecea în apartamentul pe care-l transformase în sediul lui operativ. Adjuncţii i-au cumpărat un pat pliant (pe care l-au numit „patul lui Yossele”) şi, din când în când, ramsad-ul se prăbuşea pe el să tragă un pui de somn. Povestea a durat luni de zile. În cea mai mare parte a timpului, Isser se ocupa de verificarea rapoartelor, scria telegrame şi vorbea cu oamenii lui, risipiţi prin toată Europa. Dimineaţa devreme îşi părăsea biroul şi mergea la hotel, unde făcea un duş, se împrospăta şi se întorcea la lucru. În prima noapte când s-a întors la hotel la ore mici, portarul i-a aruncat un zâmbet măgulitor. Oaspetele părea să guste din plin viaţa de noapte a Parisului. A doua oară, portarul şi-a permis să-i facă gentlemanului un semn

prietenesc. Dar, când aventurile nocturne au continuat şi în a treia şi în a patra şi în a cincea noapte, portarul nu s-a mai putut stăpâni. Când Isser s-a întors în zori, cu ochii roşii de nesomn, cu faţa acoperită de o barbă ţepoasă şi hainele şifonate, portarul şi-a scos cu un gest teatral pălăria, s-a înclinat şi i-a spus: „Respectele mele, monsieur!”

Apoi, într-o dimineaţă de aprilie, agenţii Mossadului au primit un raport bizar, venit de la un tânăr evreu ortodox, pe nume Meir, care fusese trimis la Anvers, în Belgia. Acolo Meir cunoscuse un grup de comercianţi de diamante religioşi, care îl urmau pe bătrânul rabin Itzikel şi-l considerau un om sfânt. Când voiau să-şi rezolve disputele legate de afacerile lor, nu căutau ajutor la autorităţile statului, ci îl rugau pe rabin să le fie mediator şi judecător, deseori chiar pentru tranzacţii valorând milioane de dolari. Cuvântul lui era lege. Chiar şi în Europa modernă, acest grup cu totul aparte de comercianţi respecta obiceiul din timpuri străvechi.

Meir reuşise să intre în acest cerc de adepţi ai rabinului şi aflase că, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, ei acţionaseră în clandestinitate împotriva naziştilor şi salvaseră de Gestapo mulţi evrei. După război, folosind aceleaşi metode şi experienţa pe care o dobândiseră ca organizaţie clandestină, se angajaseră în afaceri comerciale cu întreaga lume. Negustorii de diamante îi spuseseră lui Meir o poveste extraordinară despre o franţuzoaică blondă cu ochi albaştri, catolică; în timpul războiului, ea făcuse parte din organizaţia lor şi-i ajutase să salveze evrei din ghearele lui Hitler. Femeia fusese profund impresionată de charisma rabinului Itzikel; se convertise la iudaism şi devenise o ortodoxă devotată şi, mai mult, o membră nepreţuită a grupului. Anii pe care-i

petrecuse în clandestinitate o învăţaseră multe lucruri; era spirituală, temerară, ştia cum să-şi acopere urmele, se deghiza uşor şi-şi folosea şarmul ca pe o armă. Pe lângă toate acestea, avea instinct pentru afaceri şi o ascuţită inteligenţă naturală. Călătorise prin lume în numele grupului de la Anvers cu paşaportul ei francez.

— Este o femeie sfântă, îi spuseseră lui Meir evreii din Anvers. Tot ei îi relataseră că ea călătorise în Israel; fiul ei din prima ei căsătorie, Claude, se convertise şi el şi, după ce studiase în şcoli yeshiva din Elveţia şi Aix-les-Bains, acum învăţa la o şcoală talmudică din Ierusalim. Dar nici măcar cei din Anvers nu ştiau unde era acum această fabuloasă femeie sfântă.

Povestea a aprins imaginaţia lui Isser. La prima vedere, în raport nu exista nimic care să poată face vreo legătură între franţuzoaică şi Yossele. Dar, în ochii lui Isser, ea era o persoană cu un potenţial enorm, o femeie cu o mie de feţe, care putea fi o adevărată mană cerească pentru liderii ortodocşi dacă aceştia ar fi avut nevoie să aranjeze o misiune secretă legată de Yossele.

Isser s-a hotărât să-şi urmeze intuiţia, să abandoneze toate celelalte piste şi să se concentreze asupra misterioşilor convertiţi. A trimis în Israel o cablogramă cu toate detaliile pe care le ştia şi i-a instruit pe cei din serviciul lui să-i găsească pe fiu şi pe mama sa.

După câteva zile a venit răspunsul. Numele fiului era Ariel, şi el se afla, într-adevăr, în Israel. Nimeni nu ştia însă unde e mama lui. Numele ei original era Madeleine Ferraille; în Israel i se spunea Ruth Ben David.

Rapoartele care ajungeau la cartierul general al lui Isser au conturat un portret mai clar al lui Madeleine Ferraille. Frumoasa femeie studiase istorie şi geografie la Universitatea din Toulouse şi la Sorbona în Paris. Se măritase cu iubitul ei Henri, un coleg de facultate, iar fiul lor se născuse la scurtă vreme după izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial. În timpul războiului, Madeleine se alăturase Rezistenţei, iar activităţile ei clandestine o puseseră în legătură cu evrei francezi şi belgieni, între care şi cu grupul de la Anvers. La sfârşitul războiului chiar iniţiase împreună cu câţiva dintre ei afaceri de import-export.

În 1951, Madeleine divorţase de Henri după ce se îndrăgostise de un tânăr rabin dintr-un mic oraş alsacian. Rabinul, sionist fervent, voia să emigreze în Israel, şi cei doi iubiţi hotărâseră să se căsătorească acolo. Prin urmare, convertirea la iudaism nu fusese atât de mult din dragoste faţă de religie în sine, cât din dragoste pentru unul din aderenţii ei. Convertită, Ruth Ben David îşi legase o eşarfă peste părul blond, îşi schimbase îmbrăcămintea elegantă cu hainele informe ale evreicelor ortodoxe şi îşi urmase logodnicul în Ţara Sfântă. Dar în Israel povestea luase o turnură proastă; rabinul o părăsise, iar ea rămăsese singură, deprimată şi frustrată. Criza ei personală motivase, aparent, apropierea de cercurile religioase extremiste din Ierusalim şi de conducătorul lor, rabinul Meizish. Madeleine îşi folosise paşaportul francez pentru a trece în sectorul iordanian din Ierusalim şi a se ruga la Zidul Plângerii, câştigându-şi astfel un imens respect în cercurile religioase.

Abia trecută de 50 de ani, Ruth se întorsese în Franţa şi începuse să călătorească din nou foarte mult. Agenţii Mossadului au descoperit că stătea deseori în Aix-les-Bains

sau într-o instituţie religioasă pentru femei, aproape de Paris. Dar nu avea o adresă permanentă.

Serviciile de imigraţie i-au informat pe oamenii lui Isser că, în ultimii ani, Ruth vizitase Israelul de două ori. A doua oară părăsise ţara pe 21 iunie 1960 împreună cu o fetiţă înregistrată pe paşaportul ei ca fiică. Plecase cu un zbor Alitalia, iar destinaţia ei finală fusese Zürich. Dar cine era fetiţa? Ben David n-avea nici o fiică. Isser a simţit că era pe drumul cel bun.

— Găseşte-o! i-a spus lui Yaacov Caroz.

Înarmaţi cu o descriere detaliată a femeii, Caroz şi un alt agent au pornit spre Aix-les-Bains. Dar, în timp ce intrau în orăşel, au văzut ceva uluitor: Ruth Ben David – sau, în acest caz, Madeleine Ferraille –, îmbrăcată elegant, făcea autostopul. Au încremenit. Franţuzoaice elegante, rafinate, care încercau să oprească o maşină pe drumurile Franţei nu erau deloc o privelişte obişnuită, ca să nu spunem mai mult. Şoferul a întors imediat maşina şi s-a îndreptat ca o săgeată spre frumoasa femeie, dar o altă maşină a oprit în faţa lui şi a luat-o.

Agenţii s-au întors de la Aix-les-Bains cu mâinile goale, dar au aflat dintr-o altă sursă că Ruth Ben David întreţinea strânse relaţii cu Joseph Domb, un bogat negustor de bijuterii din Londra. Fusese văzută stând singură cu Domb într-un automobil, lucru de neconceput pentru o credincioasă hasidică. Isser îl ştia pe Domb – era un duşman înverşunat al statului Israel. Făcea parte din secta hasidică Satmar, era un om de încredere al rabinului din New York şi-i cunoştea pe principalii conducători ai Satmar din diferite comunităţi evreieşti din Europa.

— Dacă rabinul Satmar din New York este popă, atunci Domb este arhiepiscop, i-a spus un expert.

Isser a înţeles că toate firele duceau spre Londra. Aici trăiau cei doi fii ai bătrânului Shtarkes. Aici îşi avea baza o comunitate activă a sectei Satmar, condusă de Domb. Aici fusese el văzut cu Ruth Ben David, care, probabil, îl scosese ilegal pe Yossele din Israel. Isser nu mai avea dubii: hasidicii Satmar din Israel şi Europa organizaseră răpirea copilului. Domb fusese cel însărcinat cu operaţiunea. Ruth Ben David se dovedise utilă în cursul acesteia graţie talentelor ei, experienţei şi paşaportului ei francez. Probabil ea ştia unde era ascuns Yossele.

Suspiciunile lui Isser au fost confirmate de un agent Shabak, care a interceptat câteva scrisori trimise de Ruth Ben David fiului ei. Ele conţineau indicii voalate cu privire la Yossele Schuchmacher.

Cu toate acestea, Isser avea nevoie de mai multe informaţii şi a hotărât că trebuie să pătrundă în comunitatea hasidică Satmar. Oamenii lui de la Londra au identificat un mohel – un rabin specializat în circumcizia băieţilor evrei nou-născuţi – pe nume Freyer (nu acesta era numele lui real). Freyer era un flecar, un amator de plăcerile vieţii sub masca virtuţii şi – nu în cele din urmă – un apropiat al lui Domb care susţinea că ştie unde se află Yossele.

Isser a demarat o operaţiune complicată cu intenţia de a-l aduce pe Freyer la Paris: unul dintre oamenii lui, care se dădea drept prinţ marocan, a venit în secret la rabin şi i-a spus că s-a îndrăgostit de o tânără evreică. Se căsătoriseră în taină şi acum, acasă la el, în Maroc, urmau credinţa evreiască. Soţia îi născuse un băiat şi el voia ca acesta să

fie circumcis, dar nu putea face aşa ceva în Maroc; dacă ar prinde de veste, familia l-ar omorî... Soţia şi bebeluşul lui se aflau la Paris – ar fi rabin Freyer de acord să facă circumcizia copilului? Ar fi răsplătit generos.

Freyer s-a învoit rapid şi după câteva zile era la Paris. În momentul în care a intrat în apartamentul „prinţului marocan”, a fost reţinut de agenţii Mossadului. Ei l-au dus într-o cameră goală, unde a fost interogat ore în şir de Victor Cohen, şeful departamentului de investigaţii al Shabakului. Mohel se speriase de moarte, nu a opus rezistenţă şi s-a arătat gata să vorbească. Dar, când a fost întrebat de Yossele, a ridicat braţele:

— Îmi pare extrem de rău, dar nu ştiu absolut nimic.

S-a dovedit că, într-adevăr, Freyer nu ştia nimic de copilul răpit, şi toată lăudăroşenia lui fusese doar dorinţa de a-şi impresiona prietenii. Din nou, eforturile lui Isser se izbeau de un zid.

În mod surprinzător, o altă echipă de oameni de-ai lui a dat lovitura. Cu ajutorul serviciilor secrete franceze, ei au reuşit să intercepteze câteva scrisori trimise lui Madeleine Ferraille, iar într-una din ele au găsit oportunitatea pe care o căutau. Era un răspuns la un anunţ de ziar prin care femeia îşi oferea spre vânzare casa din Orléans, un oraş fermecător în „grădina Franţei”, Valea Loirei. Agenţii israelieni au trimis o scrisoare la cutia poştală indicată în anunţ şi i-au oferit lui Ferraille mai mult decât ceruse ea pentru casă, declarând că sunt oameni de afaceri austrieci care caută un loc unde să-şi poată petrece vacanţele. Madeleine Ferraille le-a răspuns, indicând adresa casei. Curând după aceea, ei i-au scris din nou, spunând că vizitaseră adresa şi că se potrivea cu pretenţiile lor. Au

fixat o întâlnire pentru încheierea tranzacţiei pe data de 21 iunie 1962, în holul unui mare hotel din Paris.

Cu câteva zile înainte de întâlnire, oamenii lui Isser au sosit la Paris unul câte unul şi au demarat o activitate febrilă. Au închiriat maşini şi case în oraş şi în suburbii, au stabilit trasee de fugă, au pregătit documente şi echipamente şi au adus din Israel experţi în supraveghere şi interogare.

Isser a decis că cel mai bun mijloc de a o face pe Ruth Ben David să-şi dezvăluie secretele era s-o şantajeze cu fiul ei. Ariel studia într-o şcoală yeshiva din Israel şi părea să ştie multe despre Yossele. Isser a decis să-l aresteze simultan cu răpirea mamei lui în Franţa. Ariel era ortodox, dar mai puţin fanatic decât mama sa. Isser a stabilit un sistem de comunicare care permitea agenţilor Mossadului să sincronizeze chestionarea lui Ruth cu cea a fiului ei în Israel, aşa încât ei să poată folosi răspunsurile fiului pentru interogatoriul mamei.

Şi, într-adevăr, în dimineaţa de 21 iunie, în holul hotelului a intrat o femeie înaltă, elegantă, de o frumuseţe frapantă. Era Madeleine Ferraille.

Fermecătoarea franţuzoaică s-a prezentat singură austriecilor care o aşteptau. Unul dintre ei era domnul Furber, celălalt, domnul Schmidt. Ea vorbea o engleză excelentă şi stăpânea bine şi germana. N-a suspectat deloc identitatea celor doi cumpărători. Au ajuns rapid la o înţelegere în privinţa vânzării casei, dar avocatul lor întârzia. Furber l-a sunat de la una din cabinele telefonice ale hotelului. S-a întors spunând că avocatul îşi cerea mii de scuze, dar fusese reţinut acasă de nişte treburi urgente. Întreba dacă n-ar putea ei veni acasă la el în

oraşul Chantilly, aproape de Paris, şi îi dăduse lui Furber adresa şi instrucţiuni detaliate. I-ar primi imediat, iar ei ar putea semna toate hârtiile pe loc.

— Mergem? a întrebat Furber.

Madeleine a acceptat. Au luat maşina închiriată de cei doi austrieci şi au pornit spre vila avocatului. Dar şarmul franţuzoaicei a fost cât pe ce să provoace eşecul întregii operaţiuni. Furber, agentul de la volan, era atât de captivat de Madeleine, încât a trecut pe roşu. Un sunet strident l-a adus la realitate. Spre el alerga un poliţist gras, furios, fluierând şi arătând spre culoarea roşie a semaforului.

Furber a oprit maşina, stăpânit de presimţiri sumbre. Ce să facă? Era într-o ţară străină, cu documente contrafăcute, conducând o maşină închiriată, cu o femeie gata să dispară în orice clipă. S-ar fi ales cu un proces verbal de contravenţie, poliţia ar fi iniţiat nişte proceduri împotriva lui şi... Dar tot Madeleine Ferraille, care provocase buclucul, a fost cea care l-a salvat. Scoţând capul pe fereastră, i-a dăruit poliţistului cel mai cuceritor zâmbet.

— Monsieur l’agent, a spus ea cu o voce dulce, domnul acesta este turist. Este într-o ţară străină, călătoreşte în maşină cu o femeie şi încearcă s-o distreze cu povestirile lui... Cu siguranţă puteţi înţelege asta. Vă rog să-l scuzaţi!

Poliţistul a fost, şi el, cucerit de şarmul doamnei şi i-a lăsat pe agenţii intraţi în panică să plece, fără măcar un proces verbal de contravenţie.

Curând maşina a intrat în frumosul oraş Chantilly, unde locuia „avocatul”. Au cotit pe aleea din faţa vilei şi au oprit

în faţa intrării principale. Politicoşi, cei doi oameni de afaceri au ajutat-o pe invitată să coboare din maşină, au însoţit-o până la casă, uşa s-a deschis şi ea a intrat.

A fost condusă în „biroul avocatului”.

Rolul avocatului era jucat de Yaacov Caroz.

— Madame, a spus el în franceză, nu sunteţi aici pentru a discuta despre casa dumneavoastră din Orléans, ci pe o altă temă.

— Poftim? Ce se petrece aici?

— Vreau să discut cu dumneavoastră despre Yossele Schuchmacher.

În acel moment, alţi doi bărbaţi au apărut lângă Madeleine. Întorcându-se, ea a înţeles că cei doi „oameni de afaceri” dispăruseră fără urmă. A intrat în panică.

— Am căzut într-o cursă! a şoptit răguşit în franceză.

— Aţi căzut în mâinile serviciilor israeliene, madame, a spus Caroz.

În acelaşi timp, poliţiştii israelieni îl arestau pe Ariel Ben David, fiul franţuzoaicei, în oraşul Be’er Yaacov.

La Chantilly, Caroz i s-a adresat lui Ruth Ben David:

— Madame, sunteţi implicată în răpirea lui Yossele Schuchmacher. Vrem copilul!

— Nu ştiu nimic şi nu voi spune nimic, a răspuns ea pe un ton categoric.

După şocul iniţial, şi-a revenit rapid. Caroz îşi adusese cumnata, soră medicală, pentru a interveni în caz de urgenţă.

Israelienii au înţeles că Ruth era ultima lor speranţă. Dar au intuit şi că această doamnă de fier nu se va frânge cu uşurinţă, şi că interogatoriul le va lua ceva vreme. A fost dată pe mâna lui Yehudith Nissiyahu, care venise de la Londra. Nissiyahu a tratat-o bine şi s-a îngrijit de nevoile ei de femeie credincioasă. I-a adus cărţi de rugăciuni şi lumânări pentru Sabbath, a gătit pentru ea mâncare cuşer. Aripa în care locuiau prizonierele era interzisă bărbaţilor. Sora ocupa camera alăturată.

A început interogatoriul. Convertita a înfruntat ore în şir agenţii, în special pe Yaacov Caroz şi Victor Cohen, care i se adresau în franceză. A fost uluită să descopere că israelienii ştiau totul despre ea, dar refuza cu obstinaţie să divulge vreo informaţie despre Yossele.

— N-am nimic de spus, repeta ea întruna.

Îl numea pe Victor Cohen flic, ceea ce în argoul francez înseamnă „curcan”, şi nega cu îndărătnicie orice legătură cu răpirea.

„Am început să discut cu ea tot felul de subiecte”, îşi va aminti ulterior Victor Cohen, „numai ca s-o înmoi. Voiam să înţeleg cum o tânără creştină putuse deveni o evreică ortodoxă fanatică. Sunt două lumi complet diferite. La început, în timp ce stăteam de vorbă, ea insista să fie o

altă femeie în cameră cu noi. Mai târziu a acceptat să stea numai cu mine, dar uşa trebuia să rămână deschisă.”

Unul dintre anchetatori a primit sarcina dezagreabilă de a-i arunca în faţă acuzaţii insultătoare, cu scopul de a o face să-şi iasă din fire. Oamenii Mossadului sperau ca Madeleine să reacţioneze impulsiv şi să lase să-i scape lucruri pe care nu voia să le spună. Acestea ar fi putut fi folosite în interogatoriul simultan al fiului ei în Israel.

Şi, într-adevăr, interogarea lui Ariel Ben David a început să dea roade. Anchetator-şef în Israel era Avraham Hadar, un tip dur, căruia nu i se potrivea numele de cod „Pashosh” (Mierlă). El i-a spus tânărului că mama lui recunoscuse.

— Mama ta a mărturisit totul, a insistat el. Cu minciunile nu vei ajunge nicăieri. Spune adevărul!

Şi, după un timp, Ariel s-a prăbuşit. A spus că ştia ce se întâmplase cu copilul şi că va vorbi doar dacă lui şi mamei sale li se va garanta imunitatea.

Pashosh i-a spus:

— O aveţi!

Şi l-a dus imediat pe Ariel la Amos Manor, şeful Shabakului. Când au intrat, Manor i-a strigat lui Ariel:

— Sunt de acord cu orice ţi-a promis Pashosh. Unde este copilul?

Ariel era zguduit. În cele din urmă a recunoscut că mama lui îl scosese ilegal pe Yossele din Israel, deghizându-l în fetiţă. Îşi falsificase paşaportul, în care el, Ariel, era trecut sub fostul său nume, Claude. Ea schimbase numele în

Claudine şi modificase şi data naşterii, ca să se potrivească vârstei lui Yossele. Ariel ştia că băiatul fusese dus în Elveţia.

Mărturisirea lui a fost trimisă urgent la Chantilly, iar anchetatorii lui Ruth Ben David i-au pus pe masă noile informaţii.

— Ariel e în mâinile noastre, i-a spus Victor Cohen. Îl aşteaptă o pedeapsă aspră. A mărturisit totul. Nu-ţi pasă ce se va întâmpla cu fiul tău?

— Nu mai e fiul meu, a mormăit ea şi a rămas imperturbabilă.

Anchetatorii nu şi-au putut reţine admiraţia faţă de colosala tărie a acestei femei.

Situaţia ajungea încet-încet într-un impas. Rezolvarea părea aproape, şi totuşi anchetatorii simţeau că totul se putea încheia cu un eşec.

Într-un sfârşit, Isser a decis că sosise momentul să ia în mâini frâiele operaţiunii.

În camera goală, întunecoasă, Isser Harel şi Ruth Ben David stăteau faţă în faţă la masă. Câţiva agenţi ai Mossadului se aşezaseră în spatele lor. Cohen şi Caroz serveau drept interpreţi.

Isser era ferm convins că această femeie extraordinar de fermă nu va ceda la nici un fel de ameninţări. Singurul mod de a o convinge consta, în opinia lui, în a-i aduce argumente de ordin moral. Era, într-adevăr, o persoană

religioasă, dar trebuia să reacţioneze la logică. La urma urmei, nu fusese toată viaţa o evreică ultraortodoxă şi în vinele ei nu curgea încă de la naştere fanatismul generaţiilor anterioare. Era o femeie inteligentă, subtilă şi trebuia abordată ca atare.

— Reprezint guvernul Israelului, a spus Isser, cântărindu-şi fiecare cuvânt. Fiul dumneavoastră ne-a spus totul, avem o mulţime de informaţii despre dumneavoastră însevă. Vă cunoaştem majoritatea secretelor. Regretăm că am fost nevoiţi să vă aducem aici prin forţă. V-aţi convertit la iudaism, şi iudaismul înseamnă Israel. Fără Israel, iudaismul n-ar supravieţui. Răpirea lui Yossele a produs o teribilă schismă în comunitatea religioasă din Israel. A stârnit sentimente de furie împotriva ortodocşilor. Aţi putea fi cauza unui măcel şi a unui război civil. Dacă nu veţi înapoia copilul, s-ar putea să fim martori la vărsare de sânge. Gândiţi-vă numai la ce s-ar putea întâmpla cu copilul! Ar putea să se îmbolnăvească, chiar să moară. Cum aţi mai putea sta în faţa părinţilor lui – dumneavoastră şi complicii dumneavoastră? Un asemenea deznodământ v-ar urmări tot restul vieţii şi n-aţi fi niciodată absolviţi!

— Sunteţi femeie şi mamă. Cum v-aţi simţi dacă cineva v-ar condanga pentru modul cum v-aţi crescut fiul şi vi l-ar lua de lângă dumneavoastră? Aţi putea dormi noaptea?

— Noi nu luptăm împotriva religiei. Singurul nostru ţel este să găsim copilul. De îndată ce el va ajunge în mâinile noastre, veţi fi liberă, fiul dumneavoastră va fi liber, şi Israelul va fi din nou unit.

Isser a observat cum pe chipul femeii se oglindea un conflict interior. Ruth părea sfâşiată de sentimente

contradictorii. Era într-o stare de mare încordare: lupta contra ei înseşi, aşa cum numai o persoană puternică poate s-o facă, în faţa unei dileme care nu acceptă compromisul.

Agenţii Mossadului nici nu clinteau, păreau nişte statui. Şi lor li se părea că sosise momentul adevărului.

Ruth a ridicat capul.

— Cum pot eu să ştiu că sunteţi un reprezentant autentic al statului Israel? Cum pot să vă cred?

Fără să tresară, Isser şi-a scos paşaportul diplomatic, emis pe numele său, şi i l-a întins lui Ruth Ben David.

Oamenii lui au rămas consternaţi. Isser înnebunise? Să-ţi dai numele şi paşaportul era un risc formidabil! Dar ramsad-ul simţea că doar arătându-i acestei femei că era sincer şi avea încredere în ea putea avea şanse s-o convingă.

Ruth a privit îndelung ştampila Israelului de pe paşaport. Şi-a muşcat buzele până la sânge.

— Nu mai rezist, a şoptit. Simt că mă prăbuşesc...

Brusc, a ridicat capul.

— Copilul este la familia Gertner, pe strada Penn numărul 126, în cartierul Brooklyn din New York. Ei îi spun Yankele.

Isser a sărit în picioare.

— De îndată ce avem copilul, veţi fi liberă.

Şi a ieşit din cameră.

Un schimb febril de telegrame a alertat Ierusalimul, apoi New Yorkul şi Washingtonul. Isser l-a sunat pe Israel Gur-Arie, ofiţerul de securitate al misiunilor diplomatice ale Israelului în America de Nord. Gur-Arie, care trăia la New York, a verificat adresa din Brooklyn, a răspuns că era exactă şi că familia Gertner locuia într-un cartier populat masiv de hasidici Satmar. Ierusalimul i-a trimis o cablogramă lui Avraham Harman, ambasadorul Israelului la Washington, în care îl instruia să contacteze FBI-ul şi să-i ceară să găsească copilul şi să-l trimită în Israel.

Gur-Arie, la rândul lui, l-a chemat pe omologul său de la FBI şi i-a dat toate detaliile – „ce mănâncă băiatul, ce poartă etc.” Agentul FBI a răspuns:

— Dacă ştii atât de multe despre el, du-te să-l iei.

Gur-Arie i-a răspuns:

— Dă-mi autorizaţie!

Dar FBI-ul a refuzat.

La sediul lui Isser a început să sosească un şir de telegrame alarmante. Americanii ezitau, după cum raportau Gur-Arie şi ambasadorul Israelului. Se întrebau dacă adresa era exactă. Ce s-ar întâmpla dacă ar face o razie la locuinţa respectivă şi n-ar găsi copilul? FBI-ul lăsa să se înţeleagă că reticenţa sa s-ar fi datorat apropiatelor alegeri pentru Congres. Secta Satmar controla aproape o sută de mii de voturi, şi administraţia nu voia să rişte să le piardă.

La Chantilly, Isser începea să-şi piardă răbdarea. În creierii nopţii, a pus mâna pe telefon.

— Daţi-mi-l pe Harman, la Washington! a cerut el.

Când i s-a făcut legătura, a fost direct şi fără menajamente:

— Harman, sunt Isser Harel. Vreau să iei legătura neîntârziat cu procurorul general Robert Kennedy şi să-i spui, în numele meu, că FBI trebuie să dea băiatul imediat înapoi.

Harman a fost stupefiat.

— Isser, cum poţi să vorbeşti aşa?

Voia să-i dea de înţeles că era posibil ca serviciile americane să le monitorizeze conversaţia.

— Cu atât mai bine, a spus Isser. Nu vorbesc numai cu tine.

Spera ca americanii să asculte conversaţia şi ca atitudinea lui fermă să-i îndemne să acţioneze.

Harman continua să ezite şi a încercat să-l prevină pe Isser asupra unor posibile complicaţii diplomatice.

— Nu ţi-am cerut părerea, i-a retezat-o Isser. Spune-le că, dacă nu acţionează imediat, vor fi făcuţi răspunzători de tot ce se va întâmpla.

Câteva ore mai târziu, Isser era chemat la telefon din New York. Oficiali ai consulatului îl informau că Robert Kennedy luase imediat măsuri. O echipă de agenţi FBI, însoţiţi de un

ofiţer de securitate israelian, plecase spre Brooklyn. Copilul fusese, într-adevăr, găsit şi dus într-un loc sigur. Era Yossele.

Un tânăr reporter pe nume Elie Wiesel (viitorul câştigător al Premiului Nobel pentru pace) l-a sunat pe Gur-Arie.

— Am auzit că aţi găsit copilul.

Gur-Arie, care jurase să păstreze secretul, a negat vehement. Wiesel nu l-a iertat ani de zile.

4 iulie 1962 a fost şi pentru Israel sărbătoare naţională, căci în acea zi avionul în care se afla Yossele a aterizat pe aeroportul Lod. Presa a elogiat entuziast eficienţa şi devotamentul serviciilor secrete. Israelul devenea rapid singura ţară din lume în care această organizaţie din umbră era iubită şi admirată de întreaga naţiune. Shlomo Cohen Zidon, un bine-cunoscut avocat israelian, i-a scris lui Ben Gurion o scrisoare de mulţumire pentru că găsise copilul. Răspunsul lui Ben Gurion a fost:

— Ar trebui să mulţumiţi serviciilor noastre secrete şi, în special, conducătorului lor, care a muncit zi şi noapte şi nu şi-a găsit odihna, nici măcar atunci când adjuncţii lui aproape cedaseră, până nu a dat de băiat şi nu l-a scos din ascunzătoare – ceea ce n-a fost lucru uşor.

În timp ce tot Israelul sărbătorea salvarea lui Yossele, Isser era la Paris, unde oamenii lui i-au organizat o modestă petrecere. Unul dintre agenţi a ridicat paharul „pentru copilul întors în patria sa, pentru omul cu o voinţă de fier care l-a găsit, pentru statul care ştie atât de bine să-şi protejeze cetăţenii”. Un alt agent i-a dăruit lui Isser un pui

de tigru de pluş ca suvenir al operaţiunii. Colegii i-au trimis acasă în Tel Aviv „patul lui Yossele”, în care Isser petrecuse atâtea nopţi fără somn.

După ce băiatul a fost găsit, întreg adevărul a ieşit la lumină.

Totul începuse cu o telegramă.

În primăvara lui 1960, în timp ce Yossele era trecut clandestin dintr-o yeshiva într-alta în Israel, Ruth Ben David primise o telegramă de la prietenul ei, rabinul Meizish: „Vino imediat la Ierusalim, am ceva potrivit pentru tine.” Când sosise, Ruth înţelesese că „potrivită pentru ea” era, de fapt, o misiune secretă: scoaterea ilegală a lui Yossele din Israel.

Ruth se întorsese în Franţa şi-şi modificase paşaportul – schimbase numele fiului ei din Claude în Claudine, iar data naşterii, din 1945 în 1953. Îşi schimbase îmbrăcămintea şi numele, devenind Madeleine Ferraille. Se dusese cu avionul la Genova şi-şi cumpărase bilet pe un vas care pleca spre Israel cu pasageri şi noi imigranţi.

Pe docul din Genova, începuse să se joace, ca din întâmplare, cu fiica de opt ani a unor imigranţi. Când se dăduse startul îmbarcării, iar imigranţii se luptau cu pachetele şi bagajele lor, fermecătoarea Madeleine o luase de mână pe fetiţă şi o dusese sus pe punte. Ofiţerul de imigraţie italian îi verificase paşaportul şi notase în el că femeia urcase la bord cu fetiţa ei. În Israel ea repetase procedura, şi autorităţile de imigraţie israeliene notaseră, corect, că franţuzoaica părăsise vaporul împreună cu fetiţa ei.

După câteva zile, Madeleine Ferraille urcase într-un avion pe aeroportul Lod cu micuţa ei „fiică Claudine” – nimeni altcineva decât Yossele Schuchmacher, purtând o elegantă rochiţă şi pantofiori de lac.

Yossele petrecuse apoi aproape doi ani în internate ultraortodoxe din Elveţia şi Franţa. Dar când, în Israel, căutările se extinseseră, Madeleine îşi făcuse apariţia la internatul din Meaux, unde copilul era ascuns sub identitatea falsă „Menahim, orfan dintr-o familie elveţiană”.

Îl îmbrăcase din nou cu haine de fetiţă şi plecase cu el în America. Acolo fusese ajutată de şeful sectei Satmar, rabinul Joel Teitelbaum, care i-a spus unui lăptar pe nume Gertner să-l ia pe „Yankele” la el acasă şi să-l dea drept un văr din Argentina, venit într-o vizită lungă.

Experţii Mossadului au înţeles că reţeaua ultraortodoxă clandestină, întinsă peste tot în America şi Europa, era comparabilă cu organizaţiile secrete ale celor mai bune servicii de spionaj din lume. Şi, mai ales, au fost uluiţi de Ruth Ben David. Ea respecta toate regulile conspiraţiei: nu avea niciodată o adresă permanentă, îşi ţinea cele mai importante documente în geantă, îşi schimba identitatea tot aşa cum unii îşi schimbă hainele. Adorabila franţuzoaică era Mata Hari a lumii evreilor ortodocşi.

Dar, în timp ce tot Israelul se bucura de întoarcerea lui Yossele la părinţii lui, Ruth Ben David se simţea sleită şi înfrântă. „Sunt vinovată”, le-a spus ea suspinând prietenilor săi. „Am trădat cauza noastră. N-am să mi-o iert niciodată. Mi se încredinţase o preţioasă comoară, şi eu n-am fost în stare s-o păstrez.”

Şi totuşi, Madeleine Ferraille / Ruth Ben David făcuse dovada indubitabilă a tuturor calităţilor necesare unui agent secret, aşa încât Isser Harel a hotărât să-i ofere un post în Mossad. Dar era prea târziu. Ruth se întorsese la Ierusalim şi dispăruse în lumea ultraortodoxă. Trei ani mai târziu, s-a căsătorit cu rabinul Amram Blau, în vârstă de 72 de ani, conducătorul celei mai fanatice dintre toate sectele, Neturei Karta.

Isser Harel şi Yossele Schuchmacher s-au întâlnit abia după nouă ani, când unul dintre autorii acestei cărţi a dat o petrecere în onoarea lui Isser şi l-a invitat pe Yossele. Yossele – acum soldat fruntaş într-o divizie de tancuri – i-a strâns mâna lui Isser şi a declarat: „Sunt profund mişcat. Isser Harel a fost persoana cea mai importantă din viaţa mea. Fără el, n-aş fi acum aici, printre voi.”

CAPITOLUL 8

UN EROU NAZIST ÎN SERVICIUL MOSSADULUI

Într-o zi sufocantă din august 1963, doi bărbaţi s-au prezentat la o firmă de aparatură tehnică din Madrid şi au cerut să stea de vorbă cu proprietarul, un austriac pe nume Otto Skorzeny. I s-au prezentat lui Skorzeny drept ofiţeri de contrainformaţii ai NATO şi i-au spus că veniseră la el la recomandarea soţiei sale din străinătate. Aveau pentru el o ofertă pe care n-o putea refuza...

Foarte repede, respectabilul om de afaceri avea să-şi dea seama că vizitatorii lui ştiau totul despre el şi despre trecutul lui. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, ofiţerul SS Skorzeny fusese unul dintre marii eroi ai naziştilor din Germania– dacă nu cel mai mare. Atlet de meserie, înalt, charismatic, cu faţa brăzdată de o cicatrice dintr-un duel, Skorzeny devenise un ofiţer temerar, implicat în operaţiuni spectaculoase de comando. Pe 12 septembrie 1943, aterizase cu un batalion de paraşutişti lansaţi din planoare pe vârful Gran Sasso, cel mai înalt vârf din Apeninii italieni, şi luase cu asalt hotelul Campo Imperator, în care noul guvern antinazist îl ţinea prizonier pe fostul dictator fascist Benito Mussolini. Căpitanul SS Skorzeny îl salvase pe Mussolini şi i-l adusese lui Hitler, care, recunoscător, îl acoperise pe Skorzeny de medalii şi îl promovase. În bătălia de la Bulge de la sfârşitul anului 1944, Skorzeny – acum colonel în Waffen SS – se furişase dincolo de linia frontului inamic împreună cu 20 de oameni ai lui, îmbrăcaţi în uniforme de soldaţi americani, şi provocase dezordine şi confuzie în rândurile aliaţilor. Operaţiunile lui îi aduseseră reputaţia de „cel mai periculos bărbat din Europa”. În procesul Dachau de după război fusese găsit nevinovat, după care plecase în Spania, unde se bucurase de protecţia dictatorului fascist Franco şi îşi întemeiase o firmă.

Vizitatorii lui din acea zi din 1963 nu şi-au pierdut vremea cu conversaţii mărunte.

— Nu suntem chiar de la NATO, a recunoscut unul dintre ei într-o germană perfectă. De fapt, facem parte din serviciile secrete israeliene.

Cei doi bărbaţi erau Rafi Eitan şi şeful filialei Mossadului în Germania, Avraham Ahituv.

Skorzeny a pălit. Cu numai un an înainte, israelienii îl spânzuraseră pe Adolf Eichmann. Acum erau pe urmele lui? Fusese achitat în procesele de după război, dar unii afirmau că participase la incendierea sinagogilor evreieşti din Noaptea de Cristal, în noiembrie 1938.

Dar bărbatul scund din faţa sa i-a risipit temerile.

— Avem nevoie de ajutorul dumneavoastră, i-a spus. Ştim că aveţi legături bune în Egipt.

Apoi i-a explicat fostului colonel SS de ce statul Israel îi cerea ajutorul.

Pe 21 iulie 1962, la numai două săptămâni după întoarcerea triumfală a lui Yossele în Israel, Egiptul uluise întreaga lume scoţând la iveală patru rachete de luptă. Două erau de tipul Al-Zafir („Învingătorul”), cu o rază de acţiune de 250 de kilometri, şi două de tipul Al-Qahir („Cuceritorul”), cu o rază de acţiune de 550 de kilometri. Cele două uriaşe rachete, împodobite cu steagul egiptean, fuseseră purtate cu mândrie pe străzile din Cairo de Ziua Revoluţiei, pe 23 iulie. Preşedintele Gamal Abdel Nasser se lăudase în faţa unei mulţimi în extaz că rachetele sale erau capabile să lovească orice ţintă „la sud de Beirut”.

La sud de Beirut, conducătorii Israelului fuseseră cuprinşi de uimire şi teamă. Rachetele lui Nasser ar fi putut să lovească, realmente, orice ţintă în Israel. Era o surpriză totală pentru Israel, iar pe culoarele puterii circulau cuvinte furioase la adresa lui Isser Harel. Criticii spuneau că, în vreme ce Nasser îşi construia proiectilele sale mortale, Micul Isser fusese ocupat să-l găsească pe Yossele. În vreme ce pericole teribile ameninţau însăşi

existenţa statului Israel, cei mai buni agenţi ai lui Isser alergau de la o yeshiva la alta, deghizaţi în evrei ultraortodocşi. Îngrijorat, Ben Gurion îl convocase pe Isser Harel, care promisese că va obţine cât mai curând posibil toate informaţiile referitoare la proiectul egiptean. Întors la sediul său, ramsad-ul îşi trimisese cei mai buni oameni în misiune şi îşi activase „cârtiţele” şi informatorii din Egipt. Şi, într-adevăr, pe 16 august, la mai puţin de o lună de la lansarea celor patru rachete, el revenise la Ben Gurion cu un raport detaliat.

Principala concluzie era că rachetele fuseseră construite de oameni de ştiinţă germani.

În 1959, Nasser hotărâse să-şi creeze un arsenal secret de arme neconvenţionale. Se întâlnise cu generalul Mahmoud Khalil, fostul comandant al Serviciului de Contrainformaţii al Aviaţiei egiptene, şeful Biroului de programe militare speciale, pentru a dezvolta arme moderne ultrasecrete – avioane de vânătoare cu reacţie, rachete şi substanţe chimice şi radioactive. Biroului i se alocase un buget uriaş.

Primul obiectiv al lui Khalil fusese să găsească oameni care să transforme aceste planuri în realitate. Şi ştiuse încotro să se îndrepte.

Agenţii lui începuseră să recruteze sute de experţi şi oameni de ştiinţă germani, majoritatea foşti angajaţi în institute de cercetări şi baze de testare pentru rachete şi aeronave din Germania nazistă. Atraşi de salariile mari, de bonusuri şi de nenumăratele privilegii, mai bine de 300 de germani se infiltraseră clandestin în Egipt şi îl ajutaseră pe Nasser să construiască trei instalaţii secrete.

Prima fusese Fabrica 36, unde genialul constructor de avioane Willy Messerschmitt asamblase primul avion de vânătoare cu reacţie egiptean. Messerschmitt era părintele teribilelor avioane de vânătoare ale Luftwaffe, forţele aeriene naziste din timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Mahmoud Khalil semnase un contract cu el pe 29 noiembrie 1959.

În cea de a doua fabrică, purtând numele de cod 135, un inginer numit Ferdinand Brandner construia motoarele cu reacţie pentru avioanele lui Messerschmitt. Brandner petrecuse câţiva ani în Rusia şi, după întoarcerea în Germania, fusese contactat de Khalil cu ajutorul unui anume Eckart, director la Daimler-Benz.

Dar cea mai importantă era fabrica 333, ascunsă într-o zonă îndepărtată din deşert. Acolo, foştii copii-minune ai lui Hitler construiau armele-minune ale lui Nasser, rachetele cu rază medie de acţiune.

Potrivit surselor lui Isser, proiectul egiptean luase avânt în decembrie 1960. În luna aceea, un avion de recunoaştere american U-2 fotografiase o aglomerare de construcţii în localitatea Dimona, Israel, care aducea a reactor nuclear. Presa din toată lumea anunţase descoperirea cu titluri de o şchioapă; nimeni nu crezuse declaraţiile sforăitoare ale Israelului, cum că redutabilul complex era o fabrică de textile. Egiptul şi câteva naţiuni arabe îl ameninţaseră furibund. Dar ameninţările nu erau de ajuns, iar Egiptul spera să neutralizeze proiectul nuclear secret concepându-şi propriile arme neconvenţionale.

Şeful specialiştilor germani în rachete aflaţi în Egipt era profesorul Eugen Sänger, director la Institutul de Cercetări asupra Propulsării cu Aer Cald din Stuttgart. După război,

Sänger petrecuse câţiva ani în Franţa, unde construise racheta Veronique, o replică mediocră a rachetei germane V-2. În Egipt venise cu asistenţii lui – profesorul Paul Görke, expert în electronică şi ghidare, şi Wolfgang Pilz, altădată inginer la Peenemünde, unde strălucitul Wernher von Braun construise rachetele V-2 ale Germaniei naziste. Un alt expert în ghidare şi control, care colabora strâns cu colegii lui din Egipt, era Hans Kleinwachter, al cărui laborator de sisteme de ghidare a rachetelor se afla în pitorescul oraş german Lorrach, foarte aproape de graniţa cu Elveţia. Departamentul de chimie era condus de Ermin Dadieu, fost ofiţer SS. Germanii şi egiptenii fondaseră câteva companii de acoperire – Intra, Intra-Handel, Patwag şi Linda –, care achiziţionau componente şi materiale pentru proiectarea rachetelor. Directorul administrativ de la Intra-Handel era Heinz Krug, care condusese, de asemenea, Institutul de Cercetări asupra Propulsiei cu Aer Cald din Stuttgart. Hassan Kamil, un milionar egiptean care trăia în Elveţia, fusese şi el recrutat ca faţadă şi om de legătură. Cu ajutorul lui, egiptenii înfiinţaseră în Elveţia două companii fictive, MECO (Mechanical Corporation) şi MTP (Motors, Turbines and Pumps), care aveau ca obiectiv achiziţionarea de materiale de bază, aparatură electrică şi instrumente de precizie şi, de asemenea, recrutarea de specialişti şi experţi. Directorii acestor companii erau Messerschmitt, Brandner şi Kamil.

În 1961, Sänger şi mai multe sute de ingineri, tehnicieni şi angajaţi locali egipteni demaraseră construirea rachetelor egiptene. Dar, la sfârşitul acelui an, guvernul german descoperise legătura secretă dintre proiectul egiptean şi Institutul pentru Cercetări din Stuttgart. Autorităţile germane îl siliseră pe Sänger să demisioneze, să se

întoarcă în Germania şi să sisteze orice activitate. La şefia proiectului egiptean venise profesorul Pilz.

Până în iulie 1962, fabrica 333 produsese 30 de rachete. Patru dintre ele fuseseră prezentate cu mare pompă în faţa unei mulţimi selecte de invitaţi guvernamentali şi ziarişti; alte 20 (unele dintre ele machete), înfăşurate în steagul egiptean, defilaseră pe străzile din Cairo.

Când venise la Ben Gurion în august, Isser Harel îi arătase o scrisoare adresată de Pilz lui Kamil Azzab, directorul egiptean al fabricii 333, pe care Rafi Eitan şi oamenii lui reuşiseră s-o copieze. În scrisoare se solicita suma de 3 700 000 franci elveţieni pentru componente de maşini şi alte echipamente necesare construirii a 500 de rachete de tip 2 şi a 400 de rachete de tip 5.

900 de rachete! Raportul lui Isser produsese o mare nelinişte în comunitatea specialiştilor în apărare. Experţii israelieni erau siguri că egiptenii nu intenţionau să încarce focosul rachetelor cu explozive convenţionale. N-ar fi cheltuit milioane de dolari construindu-i-le doar pentru rachete care să poarte o jumătate de tonă de dinamită. Un bombardier ar fi putut face acelaşi lucru cu o precizie şi mai mare. Era clar că Egiptul avea să doteze aceste focoase cu bombe atomice sau cu alte substanţe interzise de legile internaţionale, de pildă cu gaze toxice, culturi de bacterii sau deşeuri radioactive letale.

Potrivit lui Isser, oamenii de ştiinţă germani lucrau la un plan indirect pentru distrugerea Israelului: ei concepeau arme extreme, rachete uriaşe, focoase radioactive care puteau ucide „orice fiinţă vie” şi otrăvi aerul din Israel

pentru mulţi ani, ba lucrau chiar la raze mortale şi la alte tipuri de invenţii diabolice.

— I-am luat prea în serios, a recunoscut ulterior generalul Zvi Zur, şeful echipei de atunci. Oamenii noştri de ştiinţă erau amatori şi n-au ştiut cum să prelucreze informaţiile.

Totuşi, israelienii descoperiseră călcâiul lui Ahile în proiectul egiptean – nemţii nu reuşiseră să creeze un sistem de ghidare capabil să trimită rachetele la ţintă. Atâta timp cât acest obstacol nu era depăşit, rachetele nu puteau fi folosite.

Isser nu mai era omul pe care agenţii săi îl ştiau şi-l admirau. De la capturarea lui Eichmann, el suferise o profundă schimbare. Omul acesta cu judecată rece, faimos pentru nervii săi de oţel, considera acum Germania veşnicul inamic al Israelului şi al poporului evreu. Era ferm convins că actualul guvern german îi sprijinea pe oamenii de ştiinţă din Egipt şi-i ajuta în secret în eforturile lor de a distruge Israelul. Ramsad-ul îi solicitase lui Ben Gurion să-l alerteze pe cancelarul german Konrad Adenauer şi să-i ceară să stopeze imediat activităţile specialiştilor din Egipt. Ben Gurion refuzase. Cu foarte puţin timp înainte, Germania oferise Israelului un împrumut uriaş de 500 000 000 de dolari pentru dezvoltarea unor zone din deşertul Negev. Între Ben Gurion şi Adenauer se stabiliseră relaţii personale de încredere şi respect reciproc. Adenauer şi ministrul german al Apărării, Franz Josef Strauss, aprovizionau Israelul cu uriaşe cantităţi de arme moderne, în valoare de sute de milioane de dolari – tancuri, tunuri, elicoptere, avioane –, toate gratuit, într-un efort secret de expiere a Holocaustului şi a crimelor Germaniei împotriva poporului evreu. Ben Gurion avea încredere în actualul

guvern german şi nu voia să pericliteze relaţiile Israelului cu acesta lansând acuzaţii împotriva lui şi cereri de a interveni în criza egipteană. El îi ordonase ministrului adjunct al Apărării, Shimon Peres, să-i scrie o scrisoare personală lui Strauss şi să-i ceară discret ajutor.

Dar gestul acesta nu fusese suficient pentru Isser, care hotărâse să-şi lanseze propria campanie extraordinară pentru a lichida activităţile germane în Egipt.

Pe 11 septembrie 1962, la ora 10.30, un străin oacheş cu aer oriental intra în birourile Intra de pe strada Schiller din München. Funcţionarul care l-a introdus în biroul lui Heinz Krug, directorul companiei, l-a auzit spunând că fusese trimis de colonelul Nadim, un ofiţer egiptean care cultiva relaţii strânse cu Krug. O jumătate de oră mai târziu, egipteanul părăsea clădirea împreună cu directorul. O stewardesă de la United Arab Airlines i-a zărit la un moment dat pe cei doi bărbaţi îndreptându-se spre ghişeul de bilete. A fost ultima persoană care l-a văzut pe Krug.

În dimineaţa următoare, doamna Krug anunţa poliţia că soţul ei dispăruse. După două zile, poliţia i-a găsit Mercedesul alb abandonat la periferia Münchenului. Maşina era acoperită de noroi şi cu rezervorul complet gol. Un telefon anonim la poliţie a anunţat că „domnul Krug este mort”. Dar informaţii provenite din alte surse au făcut poliţia să creadă că Krug fusese răpit de agenţi ai Mossadului şi dus în Israel. Astăzi nu mai există nici o îndoială că Krug a murit.

Pe 27 noiembrie, Hannelore Wende, secretara lui Pilz la fabrica 333, a găsit în poşta de dimineaţă un plic gros. Expeditorul era un bine-cunoscut avocat din Hamburg. Hannelore a desfăcut ambalajul, şi biroul a fost zguduit de

o explozie asurzitoare. Grav rănită, secretara lui Pilz a fost dusă la spital, unde a rămas câteva luni. A ieşit de acolo oarbă, surdă şi cu faţa plină de cicatrici.

A doua zi, la fabrica 333 a sosit un colet mare pe care scria „CĂRŢI”; când un funcţionar egiptean l-a deschis, coletul a explodat, ucigând cinci persoane. Adresa expeditorului, un editor din Stuttgart, s-a dovedit a fi falsă.

Colete explozive au continuat să sosească şi în zilele următoare. Unele erau expediate din Germania, altele din Egipt. Unele au explodat, provocând accidente, altele au fost dezamorsate de experţi ai armatei egiptene alertaţi de oficialii de la 333. Identitatea expeditorului n-a fost stabilită oficial, dar egiptenii şi ziariştii erau siguri că bombele erau fabricate şi trimise la Cairo de către Mossadul israelian. Mult mai târziu s-a dovedit că o bună parte din scrisorile-bombă fuseseră expediate de aşa-numitul „Champagne Spy”. Acesta era un agent israelian, Ze’ev Gur-Arie, care opera în Egipt sub numele de Wolfgang Lotz, proprietarul unei ferme de cai din apropierea capitalei egiptene. Dându-se drept fost ofiţer SS, se stabilise la Cairo cu soţia lui nemţoaică şi legase relaţii strânse cu înalta societate egipteană şi cu liderii militari ai ţării.

Scrisorile-bombă i-au speriat de-a binelea pe oamenii de ştiinţă germani, care acum îşi simţeau viaţa în pericol. Mulţi dintre ei primeau telefoane anonime, care-i ameninţau pe ei sau pe familiile lor cu evenimente tragice în cazul în care continuau să lucreze la proiectul lui Nasser. În cele trei fabrici din Egipt şi în companiile-surori din Europa s-au luat măsuri de securitate severe. Când vizitau Europa, oamenii de ştiinţă trebuiau să se deplaseze

în grupuri mari, însoţite de ofiţeri de securitate germani. Această practică l-a salvat, probabil, pe profesorul Pilz în călătoria sa în Europa la sfârşitul anului 1962. În Germania şi Italia a fost urmărit de un grup de străini, care însă n-au avut ocazia de a se apropia de el.

Isser a petrecut toamna şi iarna anului 1962 în Europa, conducând numeroase operaţiuni ale Mossadului cu intenţia de a obţine informaţii mai exacte şi actualizate. Rafi Eitan a reuşit să se infiltreze într-o misiune diplomatică responsabilă de corespondenţa specialiştilor germani. Asemenea operaţiuni erau favoritele sale.

— E mult mai eficientă decât recrutarea de agenţi, spunea el. Când recrutezi un agent, trebuie să-l antrenezi, să-i creezi o acoperire impenetrabilă, să-l plasezi şi să-i dai timp să-şi creeze contacte... Dar lectura corespondenţei inamicului este mult mai bună – ai rezultate imediate şi material de primă mână.

Pentru operaţiunile lui neconvenţionale, Eitan avea nevoie de echipamente electronice sofisticate, dar nu ştia de unde să le procure. Echipamentele folosite de CIA şi alte agenţii de spionaj nu se găseau în magazine. În timp ce citea presa în biroul său din Paris, a observat un scurt anunţ despre un notoriu gangster evreu, Meyer Lansky, şeful unei bande din Miami. Mintea lui întotdeauna gata de combinaţii a părut să vadă aici o oportunitate. A sunat:

— Găsiţi-mi-l pe Meyer Lansky la Miami!

După trei minute, Lansky era pe fir.

— Shalom, Meyer! i-a spus Eitan. Sunt un israelian care activează la Paris şi am nevoie de ajutorul tău pentru statul Israel.

— Nici o problemă, a răspuns Lansky. Peste o lună voi fi la Lausanne, în Elveţia. Hai să ne întâlnim acolo!

Eitan s-a întâlnit cu Lansky la Lausanne şi i-a spus de ce avea nevoie. Lansky i-a dat adresa unui individ din Chicago.

— O să te ajute cu tot ce doreşti, i-a spus el.

După o săptămână, Lansky ateriza la Chicago şi se îndrepta spre adresa indicată.

— Echipamentele electronice pe care le-am luat de la individul acesta ne-au fost de mare folos în operaţiunile împotriva oamenilor de ştiinţă germani, a concluzionat Eitan.

Una din aceste operaţiuni i-a făcut lui Isser Harel cunoştinţă cu un personaj nou: Otto Joklik. Potrivit declaraţiilor informatorului, Joklik era un om de ştiinţă austriac specializat în radiaţia nucleară. Era, chipurile, angajat într-un proiect egiptean strict secret, care viza obţinerea de arme nucleare într-un timp record. Egiptenii intenţionau să înfiinţeze în Austria o companie fictivă, Austra, care să achiziţioneze materiale radioactive pentru proiectul lui Joklik şi să le transporte în Egipt. Austra urma să fie separată de Intra, ca să nu fie verificată de autorităţile germane. Joklik trebuia să efectueze două teste nucleare pentru Egipt şi să fabrice câteva bombe atomice adaptabile la focoasele rachetelor.

Toate acestea indicau faptul că Joklik era un individ foarte periculos, poate cel mai periculos dintre oamenii de ştiinţă angajaţi de egipteni. Toate centrele Mossadului din Europa au primit ordin urgent: Găsiţi-l pe Joklik!

Dar pe Isser îl aştepta o surpriză bulversantă. În ziua de 23 octombrie 1962, un străin a sunat la uşa unei ambasade a Israelului din Europa şi a cerut să stea de vorbă cu ofiţerul de securitate.

— Numele meu este Otto Joklik. Sunt dispus să vă fac o relatare completă despre activitatea mea în sprijinul efortului de război egiptean.

Peste două săptămâni, Joklik ateriza în Israel în cel mai mare secret.

După mai multe luni de zile, când dezertarea lui a ieşit la lumină, reporterii europeni au scris că, probabil, omul de ştiinţă austriac îi contactase pe israelieni în urma dispariţiei lui Heinz Krug, directorul de la Intra. Joklik întreţinea strânse legături cu Krug, care se număra printre puţinii cunoscători ai rolului jucat de el în „programul militar special” al Egiptului. Când Krug dispăruse, Joklik intrase în panică. Dacă Krug fusese răpit de israelieni? Putea să vorbească şi să divulge misiunile secrete ale lui Joklik. Iar Joklik ştia că, într-un asemenea caz, el era ca şi mort. De aceea decisese să treacă în cealaltă tabără şi să se predea israelienilor, sperând că, în felul acesta, putea cel puţin să-şi salveze viaţa.

Joklik a petrecut patru zile în Israel. A fost ţinut în izolare strictă, într-o locaţie de maximă securitate a Mossadului. Isser a hotărât să-l folosească în două moduri: ca spion al

proiectului egiptean şi ca agent dublu, care urma să se întoarcă în Egipt şi să lucreze acolo pentru Mossad.

Otto Joklik le-a spus israelienilor că fusese recrutat de un înalt funcţionar german din United Arab Airlines, care îl prezentase generalului Mahmoud Khalil, poreclit de savanţii germani „domnul doctor Mahmoud”. Întâlnirea lui cu „domnul doctor” se soldase cu două proiecte: Ibis şi Cleopatra. Secretul acestora nu fusese cunoscut decât profesorului Pilz şi lui Heinz Krug.

Operaţiunea Ibis trebuia să aprovizioneze Egiptul cu o armă capabilă să disperseze radiaţie nucleară. Joklik se angajase să obţină mari cantităţi din izotopul radioactiv cobalt-60 şi să facă experimente în Egipt. Dacă acestea reuşeau, Joklik trebuia să obţină şi mai mult cobalt, care ar fi fost plasat în focoasele rachetelor şi ar fi emis radiaţii letale la impact.

Scopul celui de al doilea proiect, Cleopatra, era să producă două bombe atomice. Joklik sugerase o metodă ingenioasă de fabricare a bombelor: cumpărarea de uraniu îmbogăţit cu 20% din Statele Unite sau din Europa, îmbogăţirea lui până la 90% în centrifuge speciale din Germania şi Olanda de către savanţii Wilhelm Groth, Jacob Kistemaker şi Gernot Zippe; şi construirea bombei cu uraniul îmbogăţit.

Joklik fusese în Statele Unite şi încercase să obţină acolo uraniu îmbogăţit. Se întâlnise de asemenea cu unii oameni de ştiinţă germani şi îi invitase să construiască centrifuge în Egipt. Simultan, achiziţionase cobalt-60 în Europa şi i-l expediase unui medic ginecolog din Cairo, al cărei nume de familie era Khalil – sora „doctorului” Mahmoud...

Când interogarea lui Joklik în Israel s-a terminat, declaraţia lui a fost trimisă mai multor experţi pentru analiză şi evaluare. Dintr-un motiv sau altul, rapoartele acestora n-au primit atenţia cuvenită. În ce priveşte proiectul Cleopatra, experţii au spus că şansele ca Joklik să obţină uraniu îmbogăţit cu 20% erau aproape inexistente. Chiar dacă l-ar fi obţinut, Egiptul ar fi avut nevoie de cel puţin o sută din cele mai bune centrifuge pentru a produce uraniul necesar asamblării unei bombe în doi-trei ani. Şi, chiar dacă reuşea să construiască o bombă, ea n-ar fi explodat, pentru că formulele lui Joklik erau incorecte. Experţii au respins de asemenea proiectul Ibis şi armele radiologice, al căror impact, după spusele lor, n-ar fi produs pagube mai mari decât o bombă obişnuită.

Tonul liniştitor al rapoartelor nu i-a calmat pe liderii naţiunii. Ei au fost chiar mai alarmaţi de rapoartele conform cărora egiptenii creau şi arme chimice. Pe 11 ianuarie 1963, temerile lor şi-au găsit justificarea atunci când egiptenii au folosit gaze toxice în războiul lor din Yemen. Golda Meir, ministrul Afacerilor Externe ale Israelului, s-a întâlnit cu preşedintele John F. Kennedy şi a discutat cu el despre pericolul ca egiptenii să-şi armeze rachetele cu focoase neconvenţionale. Ea i-a cerut să intervină, dar Kennedy a refuzat.

Focoasele neconvenţionale erau într-adevăr foarte periculoase, dar prioritatea a fost considerată necesitatea de a opri cercetările privind sistemul de ghidare a rachetelor.

În iarna lui 1963, specialistul în programe de ghidare al fabricii 333, profesorul Kleinwachter, a petrecut câteva săptămâni în Germania. Pe 20 februarie, seara, a plecat de la laboratorul său din Lorrach şi se îndrepta cu maşina

spre străduţa îngustă care ducea la locuinţa sa. Aleea era întunecată şi pustie, acoperită de un strat gros de zăpadă. Brusc, o maşină a ţâşnit de pe o stradă laterală, cu un scârţâit strident de roţi, şi i-a blocat calea. Din maşină a coborât un bărbat, care s-a îndreptat spre Kleinwachter. Acesta a zărit în spate şi o a doua siluetă.

— Unde locuieşte domnul Shenker? a întrebat bărbatul. Dar n-a mai aşteptat răspunsul, a scos un revolver cu amortizor şi a tras. Glonţul a pătruns prin parbriz şi s-a înfipt în fularul de lână al savantului. Kleinwachter şi-a căutat pe dibuite în torpedou propriul revolver, dar agresorul lui s-a repezit într-o maşină, care a dispărut fulgerător.

Poliţia a găsit primul automobil abandonat la aproximativ o sută de metri depărtare de scena atacului. Cei trei bărbaţi fugiseră cu o altă maşină. Au lăsat în urmă un paşaport pe numele Ali Samir, unul dintre şefii serviciului secret egiptean. Aceasta s-a dovedit însă o pistă falsă; în ziua atacului, Samir se afla la Cairo şi fusese fotografiat împreună cu un jurnalist german.

Bărbaţii care l-au atacat pe Kleinwachter n-au fost găsiţi niciodată. Dar părerea unanimă a presei a fost că tentativa de asasinat aparţinuse israelienilor – şi eşuase.

Câteva săptămâni mai târziu, Mossadul a încercat din nou – de data aceasta împotriva profesorului Paul Goerke, elveţian de origine germană.

Ca şi Kleinwachter, Goerke lucra la un sistem de ghidare a rachetelor egiptene în laboratorul său din fabrica 333. Egiptenii îl considerau un pion foarte important – şi

Mossadul era de aceeaşi părere. Fiica lui, Heidi, trăia la Freiburg, un oraş german aproape de graniţa elveţiană. La scurt timp după tentativa de asasinat asupra lui Kleinwachter, Joklik a sunat-o pe Heidi şi i-a spus că se întâlnise cu tatăl ei în Egipt, unde acesta lucra la fabricarea unor arme teribile menite să distrugă Israelul. I-a dat de înţeles că, dacă Goerke nu-şi încetează activitatea, se va expune unor riscuri majore. Pe de altă parte, dacă ar pleca din Egipt, nu i s-ar întâmpla nimic rău.

— Dacă vă iubiţi tatăl, a încheiat Joklik, veniţi sâmbătă, 2 martie, la ora 16, la hotelul Three Kings din Basel şi vă voi prezenta unuia dintre prietenii mei.

Speriată, Heidi l-a contactat imediat pe H. Mann, fost ofiţer nazist, însărcinat de egipteni cu securitatea oamenilor de ştiinţă germani. Mann a alertat poliţia din Freiburg, care a înştiinţat autorităţile elveţiene. Şi astfel, când Joklik şi prietenul lui au intrat în hotelul Three Kings, câteva maşini ale poliţiei aşteptau în spatele clădirii, în holul de la intrare se postaseră câţiva detectivi, iar foarte aproape de masa la care stătea Heidi Goerke fusese instalată aparatură de înregistrare.

Joklik şi prietenul lui – Joseph Ben Gal, agent al Mossadului – au nimerit direct în capcană. Fără să suspecteze nimic, au stat de vorbă cu Heidi Goerke timp de o oră, atenţi să nu profereze vreo ameninţare făţişă, dar dându-i de înţeles cât de periculos era pentru tatăl ei să continue fabricarea teribilelor sale arme. I-au oferit lui Heidi un bilet de avion până la Cairo, pentru ca ea să meargă să-şi convingă tatăl să se întoarcă în Germania, unde atât el, cât şi familia lui ar fi fost în siguranţă.

După încheierea întâlnirii, cei doi bărbaţi au părăsit hotelul şi au luat trenul de ora 18.00 spre Zürich, unde drumurile lor s-au separat. Dar, în timp ce aştepta pe peron un alt tren, Joklik a fost arestat de poliţişti îmbrăcaţi civil. Ben Gal a fost reţinut în apropierea consulatului israelian.

În seara aceea, poliţia germană a cerut Elveţiei să-i extrădeze pe cei doi bărbaţi, care erau suspectaţi de a o fi ameninţat pe Heidi Goerke, ca şi de a fi participat la atacul asupra lui Kleinwachter.

Din sediul său din Europa, Isser şi-a activat contactele şi a încercat să-i convingă pe elveţieni să-i elibereze pe Ben Gal şi Joklik, dar aceştia au refuzat, din cauza cererii germane de extrădare. Isser a luat avionul spre Israel şi s-a întâlnit cu ministrul Afacerilor Externe, Golda Meir. Deveniseră în ultima vreme foarte apropiaţi şi împărtăşeau aceeaşi ostilitate şi suspiciune faţă de Germania. Golda a sugerat ca Israelul să-l abordeze pe cancelarul Adenauer şi să-i solicite ca Germania Federală să-şi retragă cererea de extrădare.

Isser a plecat imediat la Tiberias, unde era în vacanţă prim-ministrul Ben Gurion, şi i-a cerut acestuia să trimită un emisar special la Bonn, capitala Germaniei, care să-i prezinte lui Adenauer dovezile activităţilor desfăşurate de oamenii de ştiinţă germani în Egipt şi să solicite retragerea cererii de extrădare.

Ben Gurion a refuzat.

Isser n-a plecat.

— Va trebui să hotărâţi ce se va întâmpla, dacă arestarea este făcută publică. Întreaga afacere va exploda.

— Cum adică „va exploda”? a întrebat Ben Gurion.

— De îndată ce se va şti că Ben Gal a fost arestat, toată povestea cu oamenii de ştiinţă germani din Egipt va ieşi şi ea la lumină. Israelul va trebui să explice de ce Ben Gal a făcut ceea ce a făcut. Va trebui, de asemenea, să anunţăm că egiptenii au cumpărat din Germania echipament pentru rachete şi pentru alte proiecte militare.

Ben Gurion s-a gândit o clipă şi, în cele din urmă, a spus:

— Atunci aşa să fie.

Acesta a fost începutul rupturii dintre cei doi bărbaţi.

În seara de joi, 15 martie 1963, United Press International anunţa arestarea lui Joklik şi Ben Gal, „suspectaţi de a fi ameninţat-o pe fiica unui om de ştiinţă german angajat în Egipt”. Isser Harel a convocat o întâlnire secretă cu redactorii-şefi ai mai multor cotidiene din Israel, cărora le-a descris tot contextul arestării lui Ben Gal. El a insistat în mod deosebit asupra rolului jucat de Joklik în acest caz, a muncii pe care o prestase în folosul proiectului egiptean şi asupra faptului că el schimbase din proprie voinţă taberele, încercând să repare răul produs.

În cursul următoarelor câteva zile, adjuncţii lui Isser au instruit în secret trei jurnalişti israelieni: Naftali Lavi de la Haaretz, Shmuel Segev de la Ma’ariv şi Yeshayahu Ben Porat de la Yedioth Ahronoth. Li s-a povestit totul şi li s-au furnizat adresele firmelor Intra şi Patwag şi a Institutului de Cercetări din Stuttgart. Cei trei bărbaţi au plecat în Europa să culeagă date despre savanţii germani şi să le trimită ziarelor din Israel. Isser s-a gândit că informaţiile

despre proiectul savanţilor germani ar fi mult mai credibile dacă ar veni din Europa. Alţi angajaţi ai Mossadului au fost trimişi în străinătate pentru a instrui jurnalişti proisraelieni.

Isser Harel nu şi-a dat seama că tema Germaniei era una dintre cele mai sensibile în Israel. Atacul lui dezlănţuit la adresa acestei ţări a provocat o avalanşă care n-a mai putut fi oprită, un potop de acuzaţii împotriva savanţilor, stârnind o panică reală în rândul populaţiei israeliene.

Pe 17 martie, presa israeliană şi străină titra senzaţional: oamenii de ştiinţă germani, cei mai mulţi dintre ei foşti nazişti, produceau arme letale în Egipt – biologice, chimice, nucleare şi radioactive. Inventau gaze toxice, bacterii teribile, raze mortale, focoase echipate cu bombe atomice sau deşeuri care emiteau radiaţii letale. Ziarele se întreceau să publice rapoarte luate parcă din benzile desenate cu eroi malefici: raza morţii, şuierând şi pârjolind totul în calea ei... aerul de deasupra Israelului otrăvit pentru cel puţin 90 de ani... bacteriile împrăştiind molime cumplite etc. Campania acuza, de asemenea, guvernul Republicii Federale Germania de a fi şovăit să pună capăt activităţilor diabolice ale cetăţenilor ei care lucrau pentru Egipt şi, de fapt, călcau pe urmele lui Hitler. Reporterii trimişi în Europa turnau gaz pe foc, „descoperind” zilnic noi detalii despre diabolicul complot al savanţilor.

Procesul lui Ben Gal şi Joklik de la Basel s-a încheiat cu sentinţe uşoare pentru cei doi – două luni de închisoare, care fuseseră deja executate. Dar a avut efecte secundare cu numeroase consecinţe.

În timpul procesului, judecătorul a observat brusc că unul dintre cei de faţă avea armă.

— Cum îndrăzniţi să purtaţi armă în sala de judecată? a întrebat el indignat.

Omul a răspuns:

— Am permis de a purta armă permanent. Sunt ofiţerul de securitate al savanţilor germani în Egipt.

Şi s-a prezentat drept H. Mann, persoana contactată de Heidi Goerke în urma telefonului lui Joklik şi cel care alertase de fapt poliţia germană.

Un informator sub acoperire al Mossadului a părăsit imediat sala de judecată şi a raportat incidentul superiorilor săi. Când a auzit raportul, veteranul Mossadului, Raphi Medan, a sărit în primul tren spre Viena şi s-a dus glonţ la locuinţa faimosului vânător de nazişti Simon Wiesenthal. Acesta a fost imediat de acord să ajute Mossadul.

— Ştiţi ceva despre un neamţ pe nume H. Mann? l-a întrebat Medan.

Wiesenthal a căutat în uriaşele sale arhive şi după câteva ore s-a întors la Medan cu un dosar în mână.

— A fost ofiţer SS în război, a spus. A servit într-o unitate de comando sub colonelul Otto Skorzeny.

Medan i-a transmis informaţia omniprezentului Rafi Eitan şi lui Avraham Ahituv.

Ahituv, un bărbat chel, ars de soare, cu mustaţă şi ochelari, se născuse în Germania cu numele de Avraham Gotfried şi imigrase în Israel la vârsta de cinci ani, împreună cu părinţii săi religioşi. La 16 ani era deja

membru al Haganah, iar la 18, unul dintre fondatorii Shabakului. Extrem de inteligent, îşi completase studiile în timpul serviciului şi absolvise Facultatea de Drept summa cum laude. În 1955 îl prinsese pe cel mai important spion egiptean în Israel, Rif'at El Gamal, care opera sub identitatea israeliană de Jack Bitton. Ahituv îl convertise pe El Gamal, făcând din el unul dintre cei mai buni agenţi dubli ai Mossadului, care le-a furnizat egiptenilor informaţii atent falsificate timp mai bine de 20 de ani. În 1967, în ajunul Războiului de Şase Zile, El Gamal avea să-i informeze pe egipteni că Israelul va lansa un atac la sol înainte de a-şi trimite avioanele în luptă. Relaxarea forţelor aeriene egiptene avea să faciliteze distrugerea lor la sol de către avioanele cu reacţie israeliene. Ahituv, la rândul său, avea să devină unul dintre cei mai buni directori ai Shabakului, apreciat mai ales pentru eforturile sale de a-i integra pe arabii israelieni în societate.

În seara aceea de mai din 1963, Ahituv a ascultat raportul lui Medan despre Mann şi Skorzeny, apoi s-a întors către Eitan:

— De ce nu încercăm să-l recrutăm pe Skorzeny?

La început ideea a părut bizară, dar ea avea o logică: dacă Skorzeny l-ar fi abordat pe Mann, avea şansa de a obţine materiale secrete foarte preţioase de la fostul lui subordonat. Întrebarea era acum cum se putea lua legătura cu Skorzeny. O verificare rapidă a arătat că soţia acestuia, deşi trăiau separaţi, rămăsese în relaţii foarte bune cu el. Ea conducea acum o companie specializată în comerţul cu metale. Agenţii Mossadului au găsit un om de afaceri israelian, Shlomo Zablodovici, care activa în aceeaşi branşă, şi au luat legătura cu el. Da, a spus Zablodovici, o cunoaşte pe doamna Skorzeny. I-a

prezentat deci pe cei doi doamnei, care le-a spus tot ce trebuia să ştie.

Astfel au ajuns Eitan şi Ahituv în biroul lui Skorzeny din Madrid. Acum îi cereau fostului erou al celui de-al Treilea Reich să devină agentul lor şi să furnizeze Mossadului informaţii despre activităţile oamenilor de ştiinţă germani în Egipt. Skorzeny mai cunoştea câţiva lideri ai comunităţii germane din Egipt, în afară de Mann, mulţi dintre ei foşti ofiţeri care-i fuseseră tovarăşi de arme.

— Cum pot avea încredere în voi? a întrebat Skorzeny. Cum pot să fiu sigur că, după aceea, nu mă veţi urmări pe mine?

Se temea că, răzbunători, israelienii îl vor găsi, aşa cum îl găsiseră pe Eichmann, şi îi vor rezerva aceeaşi soartă.

Rafi Eitan a găsit soluţia imediat.

— Suntem autorizaţi să-ţi oferim „o viaţă fără teamă”, a spus el.

A scos o coală de hârtie şi i-a scris lui Skorzeny o scrisoare, în numele statului Israel, care îi garanta „o viaţă fără teamă” şi îl asigura că nu va fi subiectul nici unui fel de persecuţie sau violenţă.

Skorzeny a citit atent documentul, apoi a rămas un timp tăcut. S-a ridicat şi a început să păşească încoace şi încolo, cufundat în gânduri.

În cele din urmă, s-a întors spre israelieni.

— Sunt de acord, le-a spus.

În lunile următoare, Skorzeny le-a furnizat agenţilor Mossadului informaţii nepreţuite referitoare la activităţile specialiştilor germani în Egipt. Cu ajutorul lui H. Mann şi al celorlalţi foşti complici, a obţinut lista detaliată a tuturor oamenilor de ştiinţă şi a adreselor lor, rapoarte despre evoluţia proiectelor lor, planurile şi schiţele rachetelor, corespondenţa legată de eşecul elaborării unui sistem de ghidare pentru rachete.

Dar Isser Harel nu mai era la post să citească rapoartele lui Skorzeny.

În acest timp, presa din Israel o luase razna. Titluri stridente, editoriale, caricaturi şi chiar poeme anunţau că Germania din 1963 era aceeaşi cu Germania din 1933; şi aceeaşi Germanie care masacrase 6 000 000 de evrei ajuta acum Egiptul să pregătească un nou Holocaust. În Knesset, liderul opoziţiei, Menahem Begin, îi striga lui Ben Gurion într-o tiradă bombastică:

— Le vindeţi nemţilor Uzi[13] şi ei trimit bacterii inamicilor noştri!

Aliatul lui Isser, Golda Meir, îi acuza într-un discurs pe nemţii din Egipt că produc arme „capabile să distrugă orice mişcă”.

Aceste acuzaţii erau exagerate, aproape total rupte de realitate. Ulterior, Amos Manor, şeful Shabakului şi prieten apropiat al lui Isser, avea să ne spună:

— În perioada în care a dirijat campania împotriva specialiştilor germani, Isser era un om dezechilibrat.

[13] Pistoale-mitralieră de producţie israeliană (n.red.).

Teama devenise mai mult decât o obsesie. Nu se putea conversa normal cu el pe această temă.

Shimon Peres, ministrul adjunct al Apărării, care pe 24 martie s-a întors în Israel dintr-o călătorie în Africa, şi-a dat seama imediat de teribilul pericol care pândea dedesubtul cruciadei lui Isser. El a înţeles, de asemenea, că poveştile despre armele care ucid „orice mişcă” erau pur şi simplu absurde. Aman, serviciul de spionaj al Forţelor de Apărare ale Israelului, i-a prezentat lucrurile într-o lumină total diferită.

— Am strâns toate informaţiile pe care le-am putut colecta, a spus şeful spionajului militar, generalul Meir Amit, şi, încet-încet tabloul a ieşit la iveală: povestea asta a depăşit orice limită... Oamenii noştri spun că aşa ceva nu e adevărat; nu poate fi ceva serios.

Oamenii lui Amit nu găsiseră nici un indiciu că specialiştii germani fabricau arme chimice sau bacteriologice. Poveştile despre arme care distrugeau totul păreau împrumutate din literatura ştiinţifico-fantastică. Cantităţile de cobalt aduse în Egipt erau infinitezimale. S-a constatat, de asemenea, că Otto Joklik, a cărui depoziţie jucase un rol decisiv în întreaga afacere, nu era decât un oportunist, în care nu se putea avea încredere.

Raportul Aman a ajuns pe biroul lui Ben Gurion pe 24 martie. Acesta l-a convocat imediat pe Isser Harel şi l-a chestionat asupra surselor lui de informaţii. A cerut răspunsuri complete şi exacte. Isser a recunoscut că trimisese reporteri în Europa, după o instruire temeinică, şi că nu avusese nici un fel de informaţii despre gaze toxice, radiologice sau bombe cu cobalt.

A doua zi, Ben Gurion s-a întâlnit cu Shimon Peres, care a venit împreună cu şeful de stat-major şi cu generalul Amit. Şeful Amanului a prezentat celorlalţi trei un raport detaliat, care contura o imagine clară: oamenii de ştiinţă angajaţi de Egipt erau mediocri şi fabricau rachete învechite. Activităţile lor erau, într-adevăr, periculoase, dar panica stârnită în cercurile guvernamentale din Israel, inclusiv în Ministerul Apărării şi în Forţele de Apărare, era mult exagerată.

Ben Gurion l-a convocat din nou pe Isser. Convorbirea a fost tensionată, şi Ben Gurion a exprimat dubii în privinţa exactităţii rapoartelor şi a evaluărilor lui Isser. Încrederea deplină ce caracterizase relaţiile dintre cei doi a fost înlocuită de o dispută furibundă, care a atins şi alte aspecte ale relaţiilor germano-israeliene. Isser s-a întors furios în biroul lui şi i-a trimis lui Ben Gurion demisia sa.

Ben Gurion a încercat să discute cu el, dar Isser a fost de neclintit.

— Demisionez, a spus, şi cu asta basta!

Acesta a fost sfârşitul unei ere.

Ben Gurion i-a cerut să rămână pe post până ce va fi găsit un înlocuitor. Isser a refuzat.

— Spune-i lui Ben Gurion să trimită neîntârziat pe cineva să ia cheile! a anunţat-o el pe secretara prim-ministrului. Acesta a trebuit să caute rapid un înlocuitor pentru legendarul ramsad.

— Fă-mi imediat legătura cu Amos Manor, i-a spus el secretarei, care s-a precipitat spre telefon.

Dar şeful Shabakului nu era de găsit; se afla în drum spre kibuţul Maagan din Valea Iordanului, unde voia să-şi viziteze nişte rude, iar telefonul mobil încă nu fusese inventat la vremea aceea.

— Atunci fă-mi legătura cu Meir! a spus impacientat Ben Gurion.

Generalul Meir Amit era într-un tur de inspecţie în Negev, dar a fost găsit prin staţia radio şi convocat la Tel Aviv. La sosire a aflat că fusese numit director interimar al Mossadului până când un nou şef avea să-şi asume conducerea organizaţiei. După câteva săptămâni, numirea lui Amit a devenit definitivă.

*

În urma scrisorii discrete trimise de Peres lui Franz Josef Strauss, Germania l-a însărcinat pe un respectat expert, profesorul Böhm, să găsească modalitatea optimă de a-i aduce acasă pe oamenii de ştiinţă din Egipt. Statul german a reuşit, într-adevăr, să-i tenteze pe mulţi dintre ei, oferindu-le angajamente în institute de cercetare. Ceilalţi au părăsit treptat Egiptul. N-au terminat construirea rachetelor, au eşuat în elaborarea sistemelor de navigaţie, focoasele rachetelor n-au fost umplute până la urmă cu material radioactiv şi nici avionul lui Messerschmitt n-a decolat vreodată.

Unul dintre autorii acestei cărţi a făcut o călătorie la Huntsville, în Alabama, şi acolo s-a întâlnit cu Werner von Braun, un tip cu ochi albaştri de la NASA. Von Braun a examinat lista specialiştilor germani din Egipt şi

presupusele lor proiecte şi a tras concluzia că existaseră şanse foarte mici ca aceşti oameni de ştiinţă de mâna a doua să fi fost în stare să construiască rachete eficiente.

Efortul „domnului doctor” Mahmoud eşuase lamentabil.

Afacerea oamenilor de ştiinţă germani a provocat căderea lui Isser Harel şi înălţarea lui Meir Amit. Harel a căpătat o aversiune profundă faţă de succesorul său şi a luptat crâncen împotriva lui în anii în care acesta a fost ramsad. Povestea a subminat şi autoritatea politică a lui Ben Gurion, care s-a retras de la putere după doar câteva luni.

La Cairo, serviciile secrete egiptene l-au demascat pe Wolfgang Lotz, „Champagne Spy”, şi în 1965 l-au arestat. Totuşi, ei n-au reuşit să-i descopere identitatea israeliană; a fost condangat la închisoare şi eliberat după doi ani şi jumătate.

Sfârşitul acestei operaţiuni a însemnat, de asemenea, sfârşitul colaborării Mossadului cu Otto Skorzeny, cel mai improbabil agent care a făcut vreodată spionaj pentru statul Israel.

CAPITOLUL 9

OMUL NOSTRU DIN DAMASC

Dragii mei, draga mea Nadia!

Vă scriu aceste ultime cuvinte sperând că veţi rămâne uniţi pentru totdeauna. O rog pe soţia mea să mă ierte, să aibă grijă de ea şi să dea o bună educaţie copiilor noştri... Scumpa mea Nadia, poţi să te recăsătoreşti, aşa încât copiii noştri să aibă un tată. În această privinţă ai toată libertatea. Îţi cer să nu jeleşti trecutul, ci să te întorci cu faţa către viitor. Te sărut pentru ultima oară.

Roagă-te pentru sufletul meu.

Al vostru, Elie

Această scrisoare a ajuns pe biroul noului ramsad, Meir Amit, în mai 1965. Elie Cohen, unul dintre cei mai temerari spioni din istoria serviciilor secrete, a scris-o cu o mână tremurândă cu doar câteva minute înainte ca viaţa să i se sfârşească abrupt în laţul spânzurătorii din Damasc.

Viaţa secretă a lui Elie Cohen începuse cu mai bine de 20 de ani înainte. Într-o după-amiază umedă de la mijlocul lui iulie 1954, Cohen, un evreu egiptean tânăr şi frumos, se îndrepta spre casă. Avea 30 de ani, înălţime medie, o mustaţă neagră îngrijită şi un zâmbet dezarmant. Pe o stradă din Cairo a dat peste un vechi prieten, ofiţer de poliţie.

— Diseară o să arestăm nişte terorişti israelieni, i-a destăinuit acesta. Unul dintre ei se numeşte Shmuel Azar.

Elie s-a prefăcut uimit şi plin de admiraţie, dar, de îndată ce s-a despărţit de prietenul lui, a fugit în apartamentul său închiriat şi a aruncat pistolul, explozivele şi documentele pe care le ţinea acolo. Elie era implicat până

peste cap în activităţi clandestine. Proiecta trasee şi pregătea documente false pentru familiile de evrei care voiau să emigreze în Israel. Era, de asemenea, membru al organizaţiei clandestine evreieşti care răspundea de o operaţiune ambiţioasă, cunoscută drept Afacerea Lavon.

La începutul anului 1954, liderii israelieni au aflat că guvernul britanic hotărâse să se retragă complet din Egipt. Egiptul era cea mai puternică dintre ţările arabe şi duşman declarat al Israelului. Atâta timp cât armata britanică era prezentă acolo şi avea zeci de baze şi aerodromuri militare de-a lungul Canalului Suez, Israelul putea conta pe influenţa ei moderatoare asupra juntei militare care guverna Egiptul. Odată cu decizia de a evacua însă Egiptul, această influenţă ar fi dispărut dintr-odată. În plus, toate bazele militare moderne, aerodromurile şi uriaşele depozite de echipamente şi material de război ar fi căzut în mâinile armatei egiptene. Israelul, care număra pe atunci doar şase ani de existenţă, ar fi putut deveni ţinta unui atac agresiv declanşat de armata egipteană, numeroasă şi mai bine echipată, care dorea să se răzbune pentru ruşinoasa înfrângere din 1948 în Războiul de independenţă al Israelului.

Putea fi revocată decizia britanică? Ben Gurion nu mai era la cârma ţării, se retrăsese în kibuţul Sdeh Boker. Fusese înlocuit de un lider moderat, dar slab, Moshe Sharett, căruia Pinhas Lavon, ministrul Apărării, îi disputa deseori autoritatea. Fără ştirea lui Sharett şi fără să informeze Mossadul, Lavon şi colonelul Binyamin Gibli, şeful serviciului militar de contrainformaţii (Aman), au pus la cale un plan periculos şi nechibzuit. Ei au descoperit o clauză în acordul britanico-egiptean care permitea Marii Britanii să revină la fostele ei baze în cazul unei crize grave şi au conchis cu naivitate că, în cazul în care câteva

bombardamente teroriste ar fi zguduit Egiptul, britanicii ar fi dedus că liderii egipteni nu puteau păstra legea şi ordinea în ţară şi, ca urmare, şi-ar fi anulat decizia de a evacua Egiptul. Lavon şi Gibli au decis să lanseze câteva bombardamente asupra oraşelor Cairo şi Alexandria, ţintind biblioteci şi centre culturale americane şi britanice, cinematografe, oficii poştale şi alte clădiri publice. Agenţii secreţi ai Amanului în Egipt au recrutat tineri evrei locali, sionişti fervenţi, care erau gata să-şi dea viaţa pentru Israel. Procedând astfel, Amanul a încălcat regula sacrosanctă a serviciilor de informaţii ale Israelului: niciodată nu folosi evrei locali în operaţiuni ostile, pentru că asta îi poate costa viaţa şi poate pune întreaga comunitate evreiască într-un grav pericol. În plus, tinerii bărbaţi şi femei nu erau antrenaţi pentru asemenea operaţiuni.

Bombele erau rudimentare, făcute din cutii de ambalaje pentru lentile, în care se punea o substanţă chimică. O altă substanţă era turnată într-un prezervativ introdus în cutie. Fiind foarte corozivă, substanţa chimică ardea prezervativul şi intra în contact cu cealaltă substanţă, producând o explozie minoră. Prezervativul era folosit pe post de temporizator, permiţând persoanei care plasa dispozitivul incendiar să se salveze înainte de explozie.

Planul era din start condangat. Pe 23 iulie, după câteva operaţiuni minore, una din bombe a explodat în buzunarul lui Philip Natanson, membru al reţelei sioniste, care se afla la intrarea în cinematograful Rio din Alexandria. El a fost arestat de poliţie, iar în zilele următoare toţi membrii reţelei au fost prinşi.

Elie Cohen a fost arestat şi el, dar percheziţionarea apartamentului său n-a dus la descoperirea niciunei dovezi

incriminatorii. A fost pus în libertate, dar poliţia egipteană a deschis un dosar pe numele lui. Dosarul cuprindea trei fotografii şi o foaie despre Elie Shaul Jundi Cohen, născut în 1924 în Alexandria, fiul lui Shaul şi al lui Sophie Cohen, care emigraseră în 1949 spre o destinaţie necunoscută împreună cu două surori şi cei cinci fraţi ai lui Elie. Suspectul era absolvent al Colegiului Francez şi student la Universitatea Farouk din Cairo.

Egiptenii nu ştiau că familia lui Elie emigrase în Israel şi se stabilise în Bat Yam, o suburbie a Tel Avivului.

În pofida arestărilor, Elie a hotărât să rămână în Egipt şi să nu fugă de acolo. Temându-se de ce era mai rău pentru prietenii lui, a adunat orice fărâmă de informaţie despre încarcerarea lor, despre bătăile şi torturile din închisorile egiptene.

În octombrie, egiptenii au anunţat public arestarea „spionilor israelieni”, şi procesul lor a început pe 7 decembrie la Cairo. Max Bennet, un agent israelian sub acoperire care fusese arestat împreună cu grupul, s-a sinucis tăindu-şi venele de la încheietura mâinii cu un cui ruginit scos din uşa celulei sale. La proces, acuzarea a cerut pedeapsa cu moartea pentru câţiva dintre deţinuţi. Un potop de cereri de graţiere a venit de la nunţiul papal, de la ministrul de Externe francez, de la ambasadorii SUA şi Marii Britanii, de la Richard Crossman şi Maurice Auerbach, membri ai Camerei Comunelor din Anglia, de la rabinul-şef al Egiptului... Totul a fost în zadar. Pe 17 ianuarie 1955, Tribunalul militar extraordinar a anunţat sentinţele: doi dintre acuzaţi au fost găsiţi nevinovaţi; doi au fost condangaţi la şapte ani închisoare cu muncă silnică, doi la 15 ani şi doi pe viaţă. Cei doi lideri ai reţelei, Moshe Marzuk şi inginerul Shmuel Azar, au fost condangaţi

la moarte şi spânzuraţi după patru zile în curtea închisorii din Cairo. În Israel, guvernul a fost zguduit de un teribil scandal politic. Cine dăduse stupidul, criminalul ordin pentru această operaţiune? Comisiile de anchetă n-au reuşit să obţină un răspuns clar. Lavon şi Gibli aruncau vina unul asupra celuilalt. Ministrul Apărării, Lavon, a fost silit să demisioneze şi a fost înlocuit de Ben Gurion, care a revenit de la pensie, iar colonelul Gibli n-a mai fost niciodată promovat şi în scurt timp s-a văzut nevoit să părăsească armata.

În Egipt, Elie Cohen şi-a pierdut câţiva dintre cei mai buni prieteni. Deşi încă suspect în ochii autorităţilor, el a rămas în Cairo şi şi-a văzut de activităţile lui clandestine. A emigrat în Israel abia în 1957, după Criza Suezului.

O stradă liniştită, umbroasă din oraşul Bat Yam se numeşte Martirii din Cairo. Elie trecea pe această stradă în fiecare zi când venea să-şi viziteze familia. Primii săi paşi în Israel n-au fost uşori. Câteva săptămâni a tot căutat de lucru. Datorită abilităţii lui de a vorbi fluent câteva limbi (arabă, franceză, engleză şi puţin ebraică), şi-a găsit un post: traducea reviste săptămânale şi lunare pentru Aman. Biroul lui de pe o stradă din Tel Aviv părea să fie o agenţie comercială. Primea un salariu modest: 170 de lire israeliene (95 de dolari) pe lună. După câteva luni a fost concediat, dar unul dintre prietenii lui, tot evreu egiptean, i-a găsit o nouă slujbă: contabil în cadrul lanţului de magazine universale Hamashbir. Munca era plictisitoare, dar era mai bine plătită. În acea perioadă, fratele lui l-a prezentat unei tinere surori medicale, drăguţă şi inteligentă, de origine irakiană. La o lună după ce a întâlnit-o, Elie s-a căsătorit cu Nadia, care era sora unui intelectual în ascensiune, Sami Michael.

Într-o dimineaţă, în biroul lui Elie a intrat un bărbat.

— Mă numesc Zalman, a spus acesta. Sunt ofiţer de contrainformaţii. Vreau să-ţi ofer o slujbă.

— Ce fel de slujbă?

— O slujbă interesantă, vei vedea. Vei călători mult în Europa. Poate va trebui chiar să mergi în alte ţări arabe ca agent al nostru.

Elie a refuzat.

— Tocmai m-am căsătorit, a spus el. Nu vreau să călătoresc în Europa şi nici în altă parte.

Acesta a fost sfârşitul conversaţiei, dar nu şi al poveştii. Nadia a rămas însărcinată şi a trebuit să-şi abandoneze serviciul. Hamashbir a trecut printr-o restructurare şi a concediat câţiva angajaţi, printre care şi pe Elie. Tânărul nu şi-a putut găsi altă slujbă. Şi atunci, ca din întâmplare, la uşa apartamentului său a bătut un vizitator neaşteptat.

Din nou Zalman.

— De ce refuzi să lucrezi pentru noi? l-a întrebat el pe Elie. Îţi plătim 350 lire (195 de dolari) pe lună. O să te antrenezi şase luni. Pe urmă, dacă îţi place, rămâi. Dacă nu, eşti liber să pleci.

De data aceasta, Elie n-a mai spus nu. Şi a devenit agent secret.

O parte dintre veteranii Aman susţin o versiune diferită a evenimentelor. Ei afirmă că, atunci când a ajuns în Israel, Elie n-a fost primit în Aman pentru că testele psihologice la

care fusese supus arătaseră că era prea sigur de sine. Era talentat, curajos şi avea o memorie excelentă, dar avea tendinţa de a se supraaprecia şi de a-şi asuma riscuri inutile. Combinate, aceste trăsături de caracter îl făceau necorespunzător pentru Aman.

Dar, la începutul anilor 1960, lucrurile s-au schimbat. Unitatea 131 a Amanului, însărcinată cu operaţiuni speciale, a început să caute urgent un agent calificat în Damasc, capitala Siriei. În ultimii câţiva ani, Siria devenise cea mai agresivă ţară arabă şi inamicul declarat al Israelului. Nu rata nici o ocazie de a ataca. Înfruntase Israelul în bătălii sângeroase pe Înălţimile Golan şi pe malurile Mării Galileei. Trimisese bande de terorişti dincolo de graniţele Israelului. Iar acum plănuia un grandios proiect tehnic pentru a devia cursurile afluenţilor râului Iordan şi a priva Israelul de apă.

Spre finele anilor 1950, Israelul lansase construcţia unei reţele uriaşe de conducte şi canale care să conducă o parte din debitul Iordanului spre deşertul Negev. Apa urma să fie luată dintr-o porţiune a râului care trecea pe teritoriu israelian. Proiectul acesta a declanşat o serie de conferinţe arabe la vârf. Naţiunile arabe au hotărât solemn să devieze afluenţii Iordanului şi să ucidă proiectul israelian. Misiunea i-a revenit Siriei.

Israelul nu putea supravieţui fără apa Iordanului. Nu putea să lase Siria să acţioneze, aşa că a început să plănuiască o replică. Avea nevoie de un agent la Damasc, cineva demn de încredere, sigur de sine şi temerar. Caracteristicile care înainte determinaseră Amanul să-l respingă pe Elie îl făceau acum perfect pentru Unitatea 131. (După 50 de ani a reieşit că Amanul încercase să recruteze pe altcineva pentru această slujbă – pe Sami Michael, fratele Nadiei

Cohen! Michael refuzase, rămăsese în Israel şi devenise unul dintre marii poeţi ai ţării.)

Antrenamentele lui Cohen au fost lungi şi epuizante. În fiecare dimineaţă, Elie pleca de acasă sub un pretext sau altul şi se ducea la centrul de antrenament al Amanului. Timp de câteva săptămâni n-a avut decât un singur instructor, un bărbat pe nume Yitzhak. La început, a învăţat să memorizeze. Yitzhak arunca o duzină de obiecte pe masă – un creion, o legătură de chei, o ţigară, o gumă, câteva ace. Elie se uita la ele o secundă sau două. Apoi trebuia să închidă ochii şi să le descrie. A învăţat, de asemenea, tipul şi structura tancurilor, ale avioanelor şi ale tunurilor.

— Hai să ne plimbăm! îi spunea Yitzhak şi hoinăreau amândoi pe străzile aglomerate ale Tel Avivului. Vezi standul de ziare de acolo? şoptea instructorul. Acum du-te acolo, prefă-te că te uiţi la ziare şi descoperă cine te urmăreşte.

Când se întorceau la centru, Yitzhak asculta raportul lui Elie, apoi arunca pe masă un teanc de poze.

— L-ai observat bine pe acesta. Într-adevăr, te-a urmărit. Dar ce zici de tipul de lângă copac? Şi el a fost umbra ta.

Într-o dimineaţă, Zalman l-a prezentat pe Elie unui alt instructor, Yehuda, care l-a învăţat cum să folosească un transmiţător mic şi sofisticat. Apoi l-a trimis să facă nişte examene medicale şi teste psihologice. După ce a trecut de teste, Zalman l-a prezentat unei tinere femei, Marcelle Cousin.

— Elie, a sosit timpul să susţii testul decisiv, i-a spus el. Marcelle îţi va da un paşaport francez pe numele unui evreu egiptean care a emigrat în Africa şi acum trebuie să vină în Israel ca turist. Cu acest paşaport te vei duce la Ierusalim şi vei sta acolo zece zile. Marcelle îţi va da toate detaliile despre povestea ta de viaţă – trecutul tău în Egipt, familia ta, ce ai lucrat în Africa. La Ierusalim vei vorbi doar franceza şi araba. Va trebui să te întâlneşti cu oameni, să-ţi faci prieteni şi să stabileşti contacte noi fără să-ţi deconspiri identitatea. Trebuie, de asemenea, să te asiguri că nu eşti urmărit.

Elie a petrecut zece zile la Ierusalim. La întoarcere a primit câteva zile de concediu. Nadia tocmai născuse o fetiţă, Sophie. După Rosh Hashana – Anul Nou evreiesc –, Zalman l-a prezentat altor doi bărbaţi, care nu şi-au spus numele.

— Ai trecut testul de la Ierusalim, Elie, i-a spus unul dintre ei zâmbind. E timpul să treci la lucruri mai serioase.

Într-o încăpere goală din clădirea Amanului, Elie s-a întâlnit cu un şeic musulman, care l-a învăţat răbdător Coranul şi rugăciunile musulmane. Elie încerca să se concentreze, dar făcea mereu greşeli.

— Nu te necăji, i-a spus instructorul. Dacă cineva începe să-ţi pună întrebări, spune-i că nu eşti un musulman evlavios şi că ai doar vagi amintiri religioase din zilele de şcoală.

Lui Elie i s-au dat apoi câteva informaţii despre viitoarea lui misiune: avea să fie trimis curând într-o ţară străină neutră şi, după un antrenament suplimentar, avea să se mute într-o capitală arabă.

— În care? a întrebat el.

— Ţi se va spune la timpul potrivit.

Zalman a continuat:

— Te vei da drept arab, vei stabili contacte locale şi vei înfiinţa o reţea israeliană de spionaj.

Elie a acceptat fără să ezite. Se simţea capabil să-şi îndeplinească misiunea.

— O să primeşti acte de sirian sau irakian, i-au spus instructorii lui.

— De ce? Nu ştiu absolut nimic despre Irak. Daţi-mi acte egiptene!

— Imposibil, a spus Zalman. Egiptenii şi-au adus la zi înregistrările despre populaţia lor şi despre toate paşapoartele eliberate. Este prea periculos. Irakul şi Siria n-au asemenea înregistrări. Ei nu pot să-ţi dea de urmă.

După două zile, Zalman şi colegii lui i-au dezvăluit lui Elie noua sa identitate.

— Numele tău este Kamal. Numele tatălui tău este Amin Tabet, aşa că numele tău complet va fi Kamal Amin Tabet.

Ofiţerul care îl avea în grijă pe Elie a pregătit o istorie detaliată – o poveste de acoperire – pentru noul lor agent.

— Eşti fiul unor părinţi sirieni. Numele mamei tale este Saida Ibrahim. Ai o soră. Te-ai născut la Beirut, în Liban. Când aveai trei ani, familia ta a plecat din Liban şi s-a mutat în Egipt, la Alexandria. Să nu uiţi că familia ta e

siriană. După un an, sora ta a murit. Tatăl tău a fost negustor de textile. În 1946, unchiul tău a emigrat în Argentina. La scurtă vreme după aceea, i-a scris tatălui tău şi v-a chemat familia la el la Buenos Aires. În 1947 aţi ajuns cu toţii în Argentina. Tatăl tău şi unchiul tău au încheiat un parteneriat cu o a treia persoană şi au deschis un magazin de textile, care însă a dat faliment. Tatăl tău a murit în 1956 şi, după şase luni, ţi-a murit şi mama. Ai rămas să locuieşti cu unchiul tău şi ai lucrat la o agenţie de turism. Mai târziu ai intrat în afaceri şi te-ai descurcat foarte bine.

Acum Elie avea nevoie de o poveste pe care s-o livreze familiei sale.

— Am primit un job la o companie care lucrează cu Ministerul Apărării şi cu Ministerul de Externe, i-a spus el Nadiei când s-a întors acasă. Au nevoie de cineva care să călătorească în Europa să cumpere instrumente, echipamente şi materiale pentru Ta’as (industria militară a Israelului) şi să găsească pieţe pentru produsele ei. Voi veni des acasă, în concedii mai lungi. Ştiu că separarea va fi grea – pentru amândoi –, dar tu vei primi aici tot salariul meu, şi în câţiva ani vom cumpăra mobilă din Europa şi ne vom aranja apartamentul.

La începutul lui februarie 1961, o maşină fără număr de înmatriculare l-a dus pe Elie la aeroportul Lod. Un tânăr care i s-a prezentat drept Gideon i-a înmânat un paşaport israelian pe numele lui real, 500 de dolari şi un bilet de avion spre Zürich.

Sosind la Zürich, Elie s-a întâlnit cu un bărbat cu părul alb, care i-a luat paşaportul şi i-a dat un altul emis de o ţară europeană, pe un alt nume. Acest al doilea paşaport avea

o viză de intrare în Chile şi o viză de tranzit pentru Argentina.

— La Buenos Aires oamenii noştri îţi vor prelungi viza de tranzit, i-a spus bărbatul cel cărunt, strecurându-i în mână un bilet de avion spre Santiago, cu escală la Buenos Aires. Mâine vei sosi la Buenos Aires. După o zi, la ora 11 dimineaţa, să fii la cafeneaua Corrientes. Oamenii noştri te vor aştepta acolo.

Elie a ajuns în capitala Argentinei şi s-a cazat la un hotel. În dimineaţa următoare, la ora 11 fix, un bărbat mai în vârstă a venit la masa din cafeneaua Corrientes şi i s-a prezentat drept Abraham. Cohen a primit instrucţiuni să se instaleze într-un apartament mobilat, deja închiriat pentru el. Avea să fie contactat de un profesor local, care urma să-l înveţe limba spaniolă.

— Nu trebuie să te îngrijeşti de nimic altceva, i-a spus Abraham. Voi avea eu grijă de finanţele tale.

După trei luni, Elie era pregătit pentru stadiul următor. Vorbea acceptabil spaniola, cunoştea bine Buenos Airesul, se îmbrăca şi se comporta la fel ca miile de imigranţi arabi care trăiau în capitala Argentinei. Un alt tutore l-a instruit să vorbească araba cu accent sirian.

S-a întâlnit din nou cu Abraham la cafenea şi a primit de la el un paşaport sirian pe numele de Kamal Amin Tabet.

— La sfârşitul săptămânii va trebui să-ţi schimbi adresa, i-a spus Abraham. Deschide-ţi un cont bancar pe noul nume. Începe să frecventezi restaurantele arabe, cinematografele în care rulează filme arabe şi cluburile culturale şi politice arabe. Fă-ţi cât mai mulţi prieteni şi

stabileşte contacte cu liderii comunităţii arabe. Eşti un om cu posibilităţi materiale, negustor şi foarte bun om de afaceri. Lucrezi în import-export, dar te ocupi şi de transporturi şi investiţii. Să contribui cu generozitate la fondurile caritabile ale comunităţii arabe. Mult noroc!

Într-adevăr, spionul israelian a avut foarte mult noroc. În câteva luni, Elie Cohen a pătruns în miezul comunităţii arabo-siriene din Buenos Aires. Farmecul lui personal, încrederea în sine, simţul practic şi averea lui i-au atras pe mulţi dintre cei mai importanţi arabi din Argentina. A devenit curând o figură bine-cunoscută în cercurile arabe locale. Şansa i-a surâs într-o seară, în clubul musulman, unde a întâlnit un gentleman respectabil, bine îmbrăcat, cu un început de chelie şi chipul împodobit de o mustaţă stufoasă. Străinul i s-a prezentat drept Abdel Latif Hassan, redactor-şef la revista Arab World, care apărea în Argentina. Hassan a fost profund impresionat de personalitatea serioasă a „imigrantului sirian”, şi cei doi au devenit prieteni apropiaţi.

Evenimentelor culturale de la club le-au urmat întâlniri mai intime în compania unor lideri ai comunităţii arabe. Elie a ajuns să figureze pe lista de invitaţi a ambasadei siriene şi să fie chemat la petreceri şi recepţii elegante. La un dineu oficial de la ambasadă, Hassan l-a condus pe prietenul său Tabet spre un ofiţer impozant, îmbrăcat în uniformă de general sirian.

— Permiteţi-mi să vă prezint un patriot sirian autentic şi devotat, i-a spus Hassan generalului. După care a adăugat, întorcându-se spre Elie: Dânsul este generalul Amin al-Hafiz, ataşatul militar al ambasadei.

Elie părea să fi încheiat şi ultima etapă a confirmării legendei sale. Venise momentul să-şi înceapă misiunea de spionaj. În iulie 1961, în cursul unei întâlniri scurte, clandestine, Abraham i-a dat instrucţiuni precise. În ziua următoare, Elie s-a dus la biroul lui Hassan.

— M-am săturat de traiul în Argentina, a recunoscut el.

Iubea Siria mai mult decât orice şi voia să se întoarcă. N-ar putea Hassan să-l ajute cu câteva scrisori de recomandare? Redactorul-şef i-a scris imediat patru scrisori: una către cumnatul său din Alexandria, două către prietenii din Beirut (unul dintre ei un bancher foarte influent) şi a patra către fiul său din Damasc. Elie şi-a vizitat prietenii arabi, şi curând servieta lui era plină de scrisori entuziaste, scrise de lideri ai comunităţii din Buenos Aires.

Spre sfârşitul lui iulie 1961, Kamal Amin Tabet a plecat spre Zürich. Acolo a schimbat avionul şi s-a îndreptat spre München. Pe aeroportul capitalei bavareze a fost abordat de un agent israelian pe nume Zelinger, care i-a înmânat paşaportul lui iniţial israelian şi un bilet de avion spre Tel Aviv. La începutul lui august, Elie s-a întors acasă.

— O să rămân câteva luni, i-a spus el Nadiei.

În lunile următoare, Elie s-a antrenat intens. Avea o acoperire perfectă şi se identificase total cu noul său personaj. Vechiul lui instructor îl învăţa cum să transmită mesaje radio codificate. După câteva săptămâni, Elie era în stare să recepţioneze şi să transmită între 12 şi 16 cuvinte pe minut. Citea cu nemiluita cărţi şi documente despre Siria, despre armata, armele şi strategia ei. După

nenumărate şedinţe cu specialişti, devenise expert în politica internă siriană.

În decembrie 1961, Elie a plecat din nou la Zürich. Dar destinaţia lui finală era Damasc, bârlogul lupului.

Tensiunea la graniţa siriano-israeliană se accentuase pe măsură ce regimul sirian pierdea puterea. Din 1948, o lungă serie de lovituri de stat militare zguduise ţara. Rareori se întâmpla ca un dictator sirian să moară de moarte naturală – mai toţi sfârşeau în ştreang, în faţa unui pluton de execuţie sau de mâna vreunui asasin. Instabilă, ţara era într-un haos permanent. Foarte des, vrând cu disperare să distragă atenţia publică de la problemele interne, liderii sirieni provocau în mod deliberat incidente la graniţă. Execuţiile publice erau o privelişte obişnuită în pieţele din Damasc. Unul după altul, călăii trimiteau la moarte oameni etichetaţi drept conspiratori, spioni, duşmani ai statului şi suporteri ai regimului anterior. Nu cu mult timp înainte de venirea lui Elie, pe 28 septembrie 1961, avusese loc o altă lovitură de stat. Ea pusese capăt uniunii siriano-egiptene, numită pompos Republica Arabă Unită, care avusese doar o existenţă scurtă.

Înainte de a-şi prelua misiunea, Elie s-a întâlnit din nou cu atotprezentul Zalman, care i-a dat instrucţiuni detaliate:

— Vei primi radiotransmiţătorul de la Zelinger, omul nostru de la München. După ce ajungi la Damasc, vei fi contactat de un angajat al corporaţiei de radiodifuziune siriene. Şi el este, ca şi tine, „imigrant” şi nu se află de multă vreme în Siria. Nu-ţi cunoaşte adevărata identitate. Să nu încerci să-l găseşti! Va găsi el momentul cel mai potrivit de a intra în contact cu tine.

La München, Zelinger i-a înmânat lui Elie un impresionant colet cu echipamentul de spion: coli de hârtie pe care cheia cifrului de transmisiune era scrisă cu cerneală invizibilă, cărţi ce serveau drept cifru de transmisiune, o maşină de scris specială, un radiotranzistor în care era încastrat un transmiţător, un aparat de ras electric al cărui cordon servea drept antenă pentru transmiţător, beţigaşe de dinamită ascunse în săpun Yardley şi în trabuce, câteva pastile cu cianură pentru sinucidere în caz de nevoie...

Elie se întreba cum va putea să introducă tot acest echipament în Siria, unde controalele vamale erau foarte amănunţite şi severe.

Zelinger avea răspunsul:

— O să-ţi iei bilet pe vasul Astoria, care pleacă de la Genova la Beirut la începutul lui ianuarie. La bord te va contacta cineva care te va ajuta să treci de controlul de la graniţa Siriei.

Elie s-a îmbarcat pe Astoria. Într-o dimineaţă, în timp ce stătea pe punte aproape de un grup de pasageri egipteni, un bărbat s-a apropiat de el şi i-a şoptit:

— Urmează-mă!

Elie s-a ridicat şi s-a îndepărtat de grup. Bărbatul i-a vorbit din nou:

— Numele meu este Majeed Sheikh El-Ard. Am o maşină.

Aceasta însemna că îl va duce pe Elie cu maşina la Damasc.

El-Ard, un bărbat scund, cu o figură de şoarece, era un antreprenor internaţional şi un bine-cunoscut – şi dubios – om de afaceri din Damasc. Era căsătorit cu o evreică egipteană, dar, cu toate acestea, hotărâse să-şi petreacă anii celui de-al Doilea Război Mondial în Germania nazistă. Caracterul lui schimbător şi avar îl făcuse să pară un partener dezagreabil, ceea ce atrăsese atenţia serviciilor secrete israeliene. Acestea îl transformaseră curând în agentul lor, chiar dacă el nu-şi dădea seama de asta. El credea că lucrează pentru extremiştii sirieni de dreapta, care operau sub acoperire. A crezut sincer în povestea lui Kamal Amin Tabet, iar în anii următori avea să-i fie de mare ajutor spionului israelian.

Prima sarcină a lui El-Ard pe lângă Tabet a fost să se asigure că bagajul acestuia va trece în siguranţă de controalele siriene.

10 ianuarie 1962. Venind de la Beirut, maşina lui El-Ard este oprită la graniţa siriană. În portbagaj se află bagajul lui Elie Cohen, doldora de echipamente de transmisiuni şi alte materiale incriminatorii. Elie stă pe locul din dreapta, alături de Sheikh El-Ard.

— Ne vom întâlni cu prietenul meu Abu Khaldun, îi spune acesta când se apropie de graniţă. Trece printr-o situaţie financiară dificilă. 500 de dolari îi vor ridica în mod sigur moralul.

Şi astfel, 500 de dolari au fost transferaţi rapid din portofelul agentului israelian în buzunarul lui Abu Khaldun, inspectorul vamal sirian. Bariera a fost ridicată şi maşina a pornit prin deşert. Elie Cohen era în Siria.

În veşnic treazul Damasc, înţesat de moschei aglomerate şi de pieţe în aer liber pline de culoare, nu era greu să te topeşti în mulţime. Dar Elie îşi dorea exact contrariul. Voia să fie remarcat, şi încă rapid. Şi-a închiriat o vilă luxoasă în elegantul cartier Abu Ramen, aproape de cartierul general al armatei siriene. Din balconul reşedinţei sale putea supraveghea intrarea în casa de oaspeţi oficială a guvernului sirian. Vila era situată între ambasade străine, locuinţele unor bogaţi oameni de afaceri şi reşedinţele oficiale ale unor conducători ai naţiunii. Elie şi-a ascuns imediat echipamentul secret în diferite locuri dosnice de prin casă. Ca să evite riscul de a se trezi cu informatori sau trădători la domiciliu, a hotărât să nu angajeze servitori şi să locuiască singur.

A avut din nou noroc. Sosise la Damasc la momentul potrivit. Colapsul Republicii Arabe Unite fusese luat de preşedintele egiptean Nasser ca un afront personal şi o umilire a Egiptului. Liderii sirieni, atât politicieni, cât şi militari, erau obsedaţi de posibilitatea unei lovituri de stat susţinute de Egipt, aşa că spionajul israelian nu era pe agenda lor de priorităţi. Pe de altă parte, aveau nevoie disperată de noi aliaţi, suporteri şi de surse de finanţare, atât în Siria, cât şi printre imigranţii sirieni de peste ocean. Kamal Amin Tabet, loialul milionar naţionalist, înarmat cu excelente scrisori de recomandare, era omul potrivit la timpul potrivit.

Cohen a stabilit contacte rapid şi eficient. Scrisorile de recomandare i-au pavat drumul spre înalta societate, spre lumea bancherilor şi a marilor comercianţi care inspiraseră lovitura de stat din 28 septembrie. Noii lui prieteni l-au prezentat pe Elie unor oficiali guvernamentali importanţi, unor ofiţeri superiori din armată şi câtorva dintre liderii partidului de la guvernare. Doi oameni de afaceri bogaţi îl

curtau pe tânărul şi frumosul milionar în speranţa că se va căsători cu vreuna din fiicele lor. Făcând paradă de generozitate, Tabet a contribuit cu o substanţială sumă la construirea unei cantine publice pentru săracii Damascului. Popularitatea lui i-a asigurat intrarea în cercurile guvernamentale. Cu toate acestea, Elie se abţinea să se identifice cu noii conducători ai Siriei, pentru că simţea intuitiv că şi regimul acesta era doar temporar. Siria avea să mai resimtă o vreme undele de şoc ale separării de Egipt.

La o lună de la sosirea lui la Damasc, Elie a fost vizitat de George Salem Seif, gazda unei emisiuni de la Radio Damascus, care se ocupa de problemele sirienilor de peste hotare. Era omul pe care Zalman îl menţionase la ultimul instructaj. Seif se „întorsese" în Siria cu puţin înaintea lui Tabet. Datorită funcţiei sale, putea să-i furnizeze lui Elie informaţii din interior despre situaţia politică şi militară a ţării. I-a arătat de asemenea directivele secrete ale Ministerului Propagandei care stipulau ce putea difuza şi ce trebuia să ascundă audienţei. La petrecerile de la locuinţa lui Seif, Elie a întâlnit înalte oficialităţi şi politicieni cunoscuţi.

Ca şi El-Ard, Seif nu cunoştea identitatea reală a lui Elie Cohen. Şi el credea că Tabet era un naţionalist fanatic, care-şi avea propria agendă politică.

Elie Cohen a înţeles că devenise cel mai singur spion din lume – fără nici un prieten şi nici un confident. Nu ştia dacă există vreo reţea israeliană de spionaj care să opereze la Damasc. Avea nevoie de nervi de oţel pentru a rezista stresului teribilei sale singurătăţi şi a juca un rol atât de periculos 24 de ore din 24. Ştia că, în timpul rarelor

sale vizite acasă, nu-i putea împărtăşi soţiei secretul lui, ba trebuia s-o inducă şi pe ea în eroare.

A început să transmită zilnic mesaje în Israel, la ora 8.00 dimineaţa şi, câteodată, şi seara. Avea o acoperire perfectă. Transmiţătorul era instalat în vila sa, foarte aproape de statul-major al armatei, sursa a nesfârşite transmisiuni cu caracter militar. Nimeni nu putea face diferenţa între transmisiunile lui Elie şi miriadele de mesaje emise de centrul de comunicaţii al armatei.

La şase luni după sosirea în Siria, Kamal Amin Tabet devenise o figură bine-cunoscută în înalta societate a Damascului. Apoi a hotărât să plece peste hotare „cu afaceri”. Prima dată a fost în Argentina, unde s-a întâlnit cu unii dintre prietenii lui arabi. Apoi s-a întors spre Europa, a schimbat avioane şi identităţi şi, într-o noapte fierbinte de vară, a aterizat în aeroportul Lod. Încărcat cu daruri, „comis-voiajorul” a ajuns în modestul său apartament din Bat Yam, unde îl aşteptau Nadia şi Sophie.

La sfârşitul toamnei, Elie Cohen a luat din nou avionul spre Europa. După câteva zile, Kamal Amin Tabet revenea la Damasc. În timpul cât stătuse în Israel, superiorii lui din Aman îl echipaseră cu o cameră miniaturală, aşa încât acum putea fotografia locuri şi documente. Microfilmele le ascundea în cutii scumpe cu piese pentru jocul de table. Cutiile erau confecţionate din lemn lăcuit şi decorate cu un mozaic din sidef şi fildeş. Mozaicul putea fi scos din lemnul lăcuit şi, după ce microfilmul era plasat în adâncitura de dedesubt, se putea pune la loc. Tabet trimitea seturile de jocuri de table „prietenilor din Argentina”, care le trimiteau în Israel cu valiza diplomatică.

Printre primele documente trimise de Elie s-au aflat rapoarte despre creşterea tensiunilor din armată şi despre puterea tot mai mare a Partidului Socialist Ba’ath. Elie a sesizat o schimbare profundă a stării de spirit în Siria şi s-a lăsat ghidat de intuiţie. A stabilit contacte strânse cu lideri ai Ba’ath şi a donat partidului mari sume de bani.

Făcuse exact ce trebuia. Pe 3 martie 1963, Damascul a fost zguduit de o nouă lovitură. Armata a înlăturat guvernul de până atunci, şi partidul Ba’ath a preluat puterea în Siria. Generalul Hafiz, prietenul lui Elie de la Buenos Aires, a fost numit ministru al Apărării în cabinetul Salah Al-Bitar. În iulie a avut loc o nouă lovitură de stat, de data aceasta în interiorul regimului. Hafiz a devenit preşedintele Consiliului Revoluţionar şi şeful statului. Cei mai buni prieteni ai lui Tabet au fost numiţi în funcţii-cheie în cabinet şi în ierarhia militară. Spionul israelian era acum membru al cercului intern al puterii.

O fastuoasă petrecere la Damasc. Una după alta, maşinile luxoase ale miniştrilor şi generalilor sosesc la vila impunătoare. Un lung şir de oaspeţi în ţinută de seară şi în uniforme splendide se îndreaptă spre casa în care gazda îşi întâmpină cu căldură invitaţii. Lista musafirilor arată ca un pomelnic al celor mai puternici oameni din stat: miniştri, inclusiv al Apărării şi al Reformei Agrare, un mare număr de generali şi colonei, lideri ai partidului Ba’ath, oameni de afaceri şi magnaţi. Mulţi dintre ei se strâng în jurul colonelului Salim Hatum, ofiţerul care şi-a condus tancurile în Damasc în noaptea loviturii de stat şi care, în fapt, i-a oferit generalului Hafiz preşedinţia. Preşedintele Hafiz în persoană soseşte mai târziu şi strânge îndelung mâna gazdei – prietenul său Kamal Amin Tabet. Este însoţit de doamna Hafiz, strălucitoare în haina de nurcă

oferită ei de Tabet din partea emigranţilor sirieni, admiratori ai preşedintelui şi soţiei sale. Nu e singura care a primit cadouri scumpe. Mai multe femei poartă bijuterii dăruite de Tabet şi diverşi ofiţeri superiori din armată conduc maşini primite în dar. O serie întreagă de politicieni de top şi-au umplut conturile cu banii lui Tabet.

În living, un grup de oficiali şi ofiţeri din armată, întorşi de la graniţa cu Israelul, discută situaţia militară. Li se alătură mai mulţi antreprenori şi ingineri care lucrează la ambiţiosul proiect de deviere a afluenţilor râului Iordan. În holul spaţios s-au adunat directorii de la Radio Damascus, sponsorizat de guvern, şi directori din Ministerul Propagandei. Tabet este acum de-al lor – guvernul i-a cerut să preia conducerea unor emisiuni radio pentru comunităţile de emigranţi de peste ocean. Are şi un show radiofonic în care analizează teme politice şi economice.

La fel ca multe altele, petrecerea îl costă o avere pe Tabet, dar el nici măcar nu clipeşte. A ajuns la apogeul succesului şi pare că nu există uşă care să nu i se deschidă. Are prieteni buni în statul-major al armatei şi participă cu regularitate la întâlnirile unde se elaborează politica partidului Ba’ath.

Elie a continuat să transmită Israelului rapoarte cu caracter militar, nume şi funcţii ale ofiţerilor superiori, ordine militare strict secrete şi alte materiale. A fotografiat şi livrat Amanului hărţi militare, majoritatea scheme detaliate ale fortificaţiilor de-a lungul graniţei cu Israelul. A furnizat rapoarte despre arme noi introduse în armata siriană, a descris capacitatea Siriei de a absorbi arme noi. Câteva luni mai târziu, un general sirian recunoştea cu amărăciune:

— Nu exista nici un secret al armatei care să nu-i fie cunoscut lui Elie Cohen...

Elie transmitea în fiecare dimineaţă mesaje către Israel şi nu se temea să fie interceptat, căci se afla sub umbrela protectoare a transmisiunilor armatei siriene de la cartierul general din apropiere. Dar s-a întâmplat o dată ca un prieten, locotenentul Zahir al-Din, să-i facă o vizită-surpriză. Elie a reuşit să ascundă transmiţătorul, dar o coală de hârtie cu codul secret, sub forma unor careuri cu litere, i-a rămas pe masă.

— Ce e asta? a vrut să ştie Zaher.

— A, cuvinte încrucişate, a spus Elie.

În afară de transmisiuni şi de cutiile cu jocuri de table pentru „prietenii argentinieni”, Elie folosea şi un al treilea mod de comunicare cu Israelul: Radio Damasc. Elaborase împreună cu superiorii lui de la Tel Aviv un cod de cuvinte şi fraze pe care le insera în emisiunile sale radio şi care erau decodate imediat de Aman.

A făcut apoi un alt pas în eforturile lui de a obţine informaţii strict secrete. În cercurile guvernamentale din Damasc au început să circule zvonuri cum că Tabet organiza în vila sa partide de sex ilegale. Doar prietenii cei mai apropiaţi erau invitaţi la aceste orgii, unde invitaţii erau înconjuraţi de un mare număr de femei frumoase. Unele dintre ele erau femei de stradă; altele, fete din familii bune. Oaspeţii lui Tabet savurau partide de sex nebun, dar gazda lor era singurul care nu-şi pierdea firea.

Tabet furniza de asemenea secretare sexy – şi generoase – prietenilor lui cu funcţii înalte. Unul dintre ei era colonelul

Salim Hatum, a cărui amantă îi transmitea lui Tabet fiecare cuvânt pe care-l auzea de la colonel.

Tabet afişa o fervoare patriotică extremă ori de câte ori vorbea despre Israel, pe care îl definea drept „cel mai abject duşman al naţionalismului arab”. I-a îndemnat pe liderii Siriei să-şi intensifice propaganda anti-israeliană şi să deschidă un „al doilea front” împotriva Israelului, alături de Egipt. Ba chiar şi-a acuzat prietenii că nu fac suficient împotriva agresorului israelian. Procedând astfel, şi-a atins ţinta. Prietenii lui din armată s-au hotărât să-i demonstreze că nu avea dreptate şi că erau gata să se lupte cu duşmanul. De trei ori l-au luat cu ei să inspecteze poziţiile siriene de-a lungul graniţei cu Israelul. I-au permis să vadă fortificaţiile şi buncărele, i-au arătat armele concentrate în zonă şi i-au descris planurile defensive şi ofensive. Locotenentul Zahir al-Din l-a dus în tabăra militară al-Hamah, unde erau depozitate mari cantităţi de arme noi. În cea de a patra vizită la graniţa israeliană, Tabet a fost singurul civil într-un grup de ofiţeri superiori sirieni şi egipteni. Grupul era condus de cel mai respectat lider militar arab, generalul egiptean Ali Amer, şeful Comandamentului Arab Unit, care comanda – cel puţin pe hârtie – forţele combinate ale Egiptului, Siriei şi Irakului.

Imediat după vizita lui Amer, liderii Ba’ath l-au însărcinat pe Tabet cu o misiune vitală: a fost trimis în misiune de reconciliere cu bătrânul lider al Ba’ath, Salah Al-Bitar, care fusese înlăturat de la putere de generalul Hafiz şi de atunci se afla „la tratament” în Ierihon. Tabet a plecat spre Iordan şi a petrecut câteva zile cu fostul prim-ministru. Întors la Damasc, l-a însoţit la aeroport pe preşedintele Hafiz, care, bolnav fiind, pleca la un tratament medical la Paris. Când Hafiz s-a întors după câteva săptămâni, Tabet

a fost din nou printre cei care l-au întâmpinat pe pista de aterizare. Îşi îndeplinise cu succes misiunea.

În 1963, în Israel s-a petrecut o schimbare importantă. Noul ramsad, Meir Amit, care-l înlocuise pe Micul Isser, a fost vreme de câteva luni responsabil atât de Aman, cât şi de Mossad. Amit a hotărât să desfiinţeze Unitatea 131 şi să-i transfere toţi oamenii şi operaţiunile către Mossad. Elie Cohen a aflat într-o dimineaţă că angajatorul său se schimbase şi că acum era agent al Mossadului.

În acelaşi an, Nadia a mai născut o fetiţă, Iris. Iar în noiembrie 1964, în timpul celei de a doua vizite în Israel din acelaşi an, Elie şi-a văzut împlinit visul secret: Nadia a născut al treilea copil, un fiu! I-au pus numele Shaul.

— În timpul acestei vizite am observat că Elie se schimbase, au spus ulterior membrii familiei sale. Era retras, nervos şi aspru. Şi-a pierdut cumpătul de câteva ori. Nu voia să iasă, nu voia să se vadă cu prietenii. „Curând o să renunţ la slujba asta”, ne-a spus el. „Anul viitor mă întorc în Israel. Nu vreau să-mi mai părăsesc familia.”

Spre sfârşitul lui noiembrie, Elie şi-a sărutat de rămas-bun soţia şi cei trei copii şi a plecat din nou. Nadia nu ştia că-şi luau adio pentru ultima oară.

13 noiembrie 1964 cădea într-o miercuri. Poziţiile siriene de-a lungul graniţei israeliene, aproape de Tel-Dan, au deschis focul asupra tractoarelor israeliene care lucrau în zona demilitarizată. Reacţia israeliană a fost formidabilă. Tancurile şi tunurile au ripostat cu foc intens şi, după câteva minute, avioane Mirage şi Vautour au intrat în

luptă. Forţele aeriene au bombardat poziţiile siriene, apoi au coborât spre locul în care erau deviate apele Iordanului şi au aruncat în aer canalele săpate de sirieni, distrugând sistematic echipamente mecanice grele, buldozere, tractoare şi cuve de excavatoare. Forţele aeriene siriene n-au intervenit, deoarece încă nu ajunseseră să piloteze bine avioanele de luptă sovietice MIG, recent achiziţionate.

Presa din întreaga lume a legitimat aproape unanim răspunsul dat de israelieni agresiunii siriene. După luni de zile, anumiţi ofiţeri sirieni aveau să spună că unul dintre arhitecţii atacului israelian fusese Elie Cohen, care în timpul luptei se afla în Israel. Mulţumită lui Cohen, israelienii erau perfect conştienţi de starea precară a forţelor aeriene siriene şi de incapacitatea lor de a intra în luptă la vremea respectivă. Israelienii cunoşteau, de asemenea, în detaliu fortificaţiile siriene şi lucrările de deviere a apelor şi ştiau exact ce tipuri şi ce cantităţi de arme fuseseră amplasate în fiecare bază şi buncăr.

Dar Elie Cohen ştia mai mult de atât. El reuşise să se apropie de un antreprenor saudit, care semnase contractul de proiectare şi săpare a primelor canale siriene. Graţie acestei prietenii, israelienii aflaseră cu multe luni înainte unde se vor face excavaţii, cât de adânci şi de largi vor fi canalele, ce echipament va fi folosit, ca şi alte detalii tehnice. Antreprenorul îi divulgase, de asemenea, prietenului său Tabet capacitatea canalelor de a rezista la bombardamente din aer şi amploarea măsurilor de securitate folosite. Numele bunului prieten al lui Cohen era Bin Laden, tatăl micului Osama. Pe baza informaţiilor amănunţite strânse de spionul din Damasc, Israelul a atacat proiectul de câteva ori, până ce ţările arabe au decis să-l abandoneze complet în 1965.

La mijlocul lui ianuarie 1965, la câteva săptămâni după ce Elie părăsise Israelul, în cutia poştală a Nadiei Cohen a aterizat o frumoasă ilustrată.

„Draga mea Nadia”, scria Elie în franceză. „Doar câteva urări cu ocazia Anului Nou, care sper să aducă fericire întregii familii. Nenumărate sărutări iubiţilor mei Fifi (Sophie), Iris şi Shaaikeh (Shaul) şi ţie din tot sufletul meu! Elie.”

Dar, în momentul când Nadia a primit ilustrata, Elie zăcea, bătut şi torturat, pe podeaua dură de piatră a închisorii din Damasc.

Deja de câteva luni, Mukhabarat – serviciul secret sirian – era în alertă maximă. Alarma fusese dată de Tayara, şeful Departamentului Palestinian al Mukhabaratului. Tayara observase că, din vara lui 1964, aproape orice decizie luată de guvernul sirian seara – sau chiar în timpul nopţii – era difuzată în ziua următoare în programele de limbă arabă ale Kol Israel – radiodifuziunea israeliană sponsorizată de guvern. În plus, Israelul făcuse publice unele hotărâri siriene strict secrete, care fuseseră luate în spatele uşilor închise. Tayara fusese de asemenea uluit de precizia bombardamentelor israeliene în timpul incidentului din 13 noiembrie. Concluzia lui logică fusese că israelienii aveau cunoştinţe exacte despre amplasarea armatei siriene pe liniile de front şi ştiau precis unde să lovească şi cum. Tayara devenise sigur că Israelul avea un spion în cercurile cele mai înalte ale guvernului sirian. Informaţiile furnizate de acesta erau transmise de Kol Israel în decurs de câteva ore, ceea ce însemna că el îşi transmitea rapoartele prin radio. Dar unde era transmiţătorul?

În toamna lui 1964, Tayara şi colegii lui au făcut mari eforturi pentru a localiza transmiţătorul secret cu echipamente de provenienţă sovietică, dar fără succes.

Dar apoi, în ianuarie 1965, norocul le-a surâs.

Un vas sovietic a descărcat în portul Latakia câteva containere uriaşe pline cu echipamente noi de comunicaţii, care trebuiau să înlocuiască instrumentele depăşite ale armatei siriene. Punerea în funcţiune a aparaturii avansate a avut loc pe 7 ianuarie 1965, şi pentru instalarea şi verificarea noilor instalaţii toate comunicaţiile armatei au fost suspendate timp de 24 de ore.

În timp ce peste toate bazele armatei din întreaga ţară se lăsase liniştea, un ofiţer de serviciu la un receptor al armatei a interceptat o transmisiune slabă, răzleaţă. Emiţătorul spionului. Ofiţerul s-a repezit la telefon.

Echipele Mukhabarat, echipate cu locatori sovietici, s-au mobilizat imediat pentru a găsi sursa transmisiunii. Din păcate, transmisiunea s-a oprit înainte ca ei să-i detecteze originea. Dar calculele febrile ale tehnicianului sugerau un loc anume: locuinţa lui Kamal Amin Tabet.

— Este o greşeală, a decis un ofiţer superior al Mukhabarat. Era inimaginabil ca Tabet, pe care liderii Ba’ath voiau să-l numească ministru în noul cabinet, să fi fost spion. Tabet era mai presus de orice suspiciune.

Dar seara, transmisiunea s-a repetat. Mukhabarat şi-a trimis din nou detectorii, şi rezultatul a fost acelaşi.

La ora 8.00 dimineaţa, într-o însorită zi de ianuarie, patru ofiţeri Mukhabarat au dat buzna în splendida casă din

cartierul Abu Ramen. Au distrus uşa de la intrare, smulgând-o din balamale, şi apoi s-au repezit spre dormitor, cu armele în mână. Spionul era acolo, dar nu dormea. A fost prins asupra faptului, în mijlocul unei transmisiuni. A sărit în picioare şi a rămas nemişcat în faţa ofiţerilor; nu a încercat să fugă şi nu a opus rezistenţă. Era singura dată când sorţii îi stătuseră împotrivă.

— Kamal Amin Tabet, a tunat ofiţerul comandant, eşti arestat!

Ştirea s-a răspândit în Damasc cu iuţeala fulgerului. Fabulaţie, absurd, imposibil, minciună! Surpriza şi stupoarea liderilor Siriei când au aflat ştirea nu cunoştea margini. Cum – unul dintre liderii partidului aflat la putere, prieten al preşedintelui, milionar şi gazda tuturor petrecerilor să fie spion?!

Dar dovezile erau irefutabile. Transmiţătorul pe care Tabet îl ascundea în spatele jaluzelelor, micul acumulator ascuns în marele candelabru din living, microfilmele, ţigările umplute cu explozibil, paginile cu coduri... Omul era, într-adevăr, un trădător.

Cuprinşi de panică, conducătorii regimului au ordonat investigaţii temeinice. Ce ştia Tabet cu precizie? Putea să-i incrimineze? Preşedintele Hafiz în persoană a venit în celula lui să-l interogheze.

— În timpul interogatoriului, a declarat ulterior Hafiz, când l-am privit pe Tabet în ochi, am avut brusc o teribilă suspiciune. Am simţit că bărbatul din faţa mea nu era câtuşi de puţin arab. I-am pus, foarte prudent, câteva întrebări despre religia musulmană, despre Coran. I-am cerut să recite sura Al-Fatiha – primul capitol din Coran.

Tabet abia putea să citeze câteva versete. A încercat să se apere spunând că plecase din Siria la o vârstă foarte fragedă şi că memoria îl trăda. Dar în momentul acela am ştiut: era evreu.

Torţionarii Damascului au făcut restul. În timp ce Tabet încă zăcea în celula lui întunecoasă, inconştient, cu faţa şi corpul acoperite de răni sângerând, cu unghiile smulse, confesiunea lui a fost transmisă rapid generalului Hafiz. Bărbatul acesta nu era Tabet. Era Elie Cohen, un evreu din Israel.

Pe 24 ianuarie 1965, oficialităţile Damascului au anunţat „arestarea unui important spion israelian”. Un ofiţer superior, livid de furie, a urlat la conferinţa de presă:

— Israelul este diavolul, iar Cohen este agentul diavolului!

Panica s-a răspândit în tot Damascul. Cohen fusese un lup singuratic sau şeful unei grupări de spioni? Au fost arestate, una după alta, 69 de persoane; 27 dintre acestea erau femei. Printre suspecţi se numărau Majeed Sheikh El-Ard, George Salem Seif, locotenentul Zahir al-Din, oficiali importanţi din Ministerul Propagandei, prostituate şi alte femei, a căror identitate nu a fost dezvăluită. Au fost chestionate alte 400 de persoane care avuseseră legături cu Tabet. Investigaţia a scos la iveală o seamă de probleme grave. Mulţi dintre liderii politici, militari şi de afaceri ai Siriei se numărau printre cei mai apropiaţi prieteni ai lui Cohen. Anchetatorii nu-i puteau atinge. Numele lor nu puteau fi menţionate, deoarece orice aluzie publică la ei ar fi putut crea impresia că erau complici la spionajul lui Tabet. Sirienii au înţeles şi că Tabet făcuse toate eforturile pentru a preîntâmpina dezvăluirea oricărui

contact între diferiţii lui informatori. De aceea era foarte dificil de stabilit anvergura reală a cercului de spioni.

În Israel, cenzura militară a blocat orice menţiune despre arestarea lui Cohen. Israelienii încă sperau să-l salveze şi erau hotărâţi să împiedice presa locală să primească ştiri despre el. Dar erau câţiva oameni care aveau dreptul să ştie. Într-o seară, un străin i-a vizitat pe fraţii lui Elie.

— Fratele dumneavoastră a fost arestat la Damasc şi acuzat de spionaj în favoarea Israelului, le-a spus el.

Ascultătorii lui au rămas consternaţi. Unul dintre ei, Maurice, s-a dus în grabă acasă la mama lor, în Bat Yam.

— Mamă, trebuie să fii tare, i-a spus el. Elie a fost arestat în Siria.

Bătrâna a rămas fără grai. În cele din urmă, a reuşit să se adune.

— În Siria? Cum? A trecut graniţa din greşeală?

Când Maurice i-a explicat ce făcea Elie la Damasc, biata femeie s-a prăbuşit.

Nadia stătea în mijlocul celor trei copii ai ei, uluită. Deşi suspectase tot timpul că soţul ei nu-i dezvăluia totul, nu-şi imaginase niciodată care era adevăratul lui gen de muncă. Colegii lui Elie au încercat s-o liniştească.

— Vei pleca la Paris imediat, i-a spus unul dintre ei. Vom angaja cel mai bun avocat. Vom face tot posibilul să-l salvăm.

Meir Amit s-a ocupat personal de încercările de a-l elibera pe Cohen.

Pe 31 ianuarie, unul dintre cei mai mari avocaţi ai Franţei, Jacques Mercier, a sosit la Damasc. Oficial, fusese angajat de familia lui Cohen; de fapt, statul Israel era cel care îi acoperea cheltuielile şi onorariul. A venit în Siria într-o misiune imposibilă. „Am înţeles din prima zi la Damasc", a spus el ulterior, „că soarta lui Elie Cohen era pecetluită. Avea să fie spânzurat. Tot ce mai puteam face era să câştig timp şi să încerc să închei un târg care să-i salveze viaţa."

Pentru început, Mercier a încercat să preîntâmpine un proces. S-a întâlnit cu lideri ai regimului şi a cerut să i se permită să-l vadă pe Cohen, pe care voia să-l pună să semneze că e de acord ca el, Mercier, să-l reprezinte în instanţă.

Cererea i-a fost categoric respinsă.

Dar, foarte curând, Mercier a descoperit că avea o serie de aliaţi în unele cercuri guvernamentale, care tratau cu respect opinia publică mondială. Ei voiau un proces care să apere drepturile acuzatului. Aceştia erau susţinuţi – dintr-un cu totul alt motiv – de „păsările de pradă" din armată, duşmani declaraţi ai lui Hafiz, care doreau să dea în vileag în plin proces strânsele legături ale preşedintelui cu Tabet. În opinia lor, un asemenea gest ar fi făcut cunoscută publicului corupţia regimului şi i-ar fi subminat poziţia.

Dar acestei abordări i se opunea cu dârzenie un alt grup – toţi cei care întreţinuseră legături strânse cu Tabet. Ei ştiau că un proces public îi putea trimite la spânzurătoare.

Această facţiune avea un singur ţel: să preîntâmpine cu orice preţ un proces public şi să-l elimine cât mai curând posibil pe Cohen.

Până la urmă, procesul a avut loc în faţa unui tribunal militar special, în spatele uşilor închise, într-o încăpere goală. Televiziunea de stat a difuzat doar câteva secvenţe, selectate conform regulilor. Nu au existat nici procurori, nici avocaţi ai apărării. Când Elie Cohen a cerut curţii un apărător, judecătorul care prezida şedinţa a explodat:

— Nu ai nevoie de apărător! Toată presa coruptă e de partea ta şi toţi duşmanii revoluţiei sunt apărătorii tăi!

Judecătorul şi-a asumat apoi şi funcţiile de interogator şi procuror. Dar partea cea mai rea a fost că omul acesta era generalul de brigadă Salah Dali, fost prieten bun al lui Tabet. Un alt prieten apropiat, chiar intim, al lui Tabet, colonelul Salim Hatum, se afla printre juraţi. Pentru a dezminţi orice zvonuri referitoare la legăturile acestuia cu Cohen, Dali l-a întrebat pe învinuit:

— Îl cunoşti pe Salim Hatum? Iar acuzatul, ca un actor care respectă un scenariu stabilit în detaliu, s-a întors spre sala de şedinţă goală, apoi l-a privit în ochi pe Hatum şi a răspuns:

— Nu, nu-l văd aici.

Această secvenţă a apărut la televizor.

— Tot Damascul a râs la acest episod, a spus Mercier. De fapt, nu a fost un proces. A fost o tragicomedie, un circ.

Camerele de televiziune i-au arătat pe cei acuzaţi în acelaşi timp cu Elie Cohen: El-Ard, al-Din, Seif, câteva prostituate... Dar cine erau celelalte femei? Soţiile ofiţerilor superiori? „Secretarele”? Prietene ale lui Tabet şi ale liderilor Ba’ath? Şi care erau secretele pe care Cohen le comunicase agenţilor israelieni? Fusese acuzat de spionaj, dar, pe parcursul întregului proces, nu s-a spus o vorbă despre ceea ce făcuse şi despre conţinutul transmisiunilor sale. Singurul lucru pe care camerele nu l-au putut ascunde a fost tremurul nervos al unui muşchi din obrazul stâng al lui Cohen şi felul cum clătina violent din cap – rezultatul torturii cu electrozi ataşaţi la tâmple şi pe corp.

Israelul a urmărit procesul în tăcere. În fiecare seară, familia lui Elie se întâlnea în faţa televizorului pe care li-l împrumutase Mossadul. Copiii, Nadia, fraţii plângeau încet la vederea feţei lui Elie pe ecran. La un moment dat, mama lui a sărutat impulsiv ecranul şi a apăsat pe chipul fiului ei mica stea a lui David pe care o purta atârnată pe un lanţ. Sophie a spus:

— Este tăticul meu! E un erou!

Nadia plângea în tăcere.

La Damasc, Mercier s-a trezit în toiul nopţii, scăldat într-o sudoare rece şi bântuit de coşmaruri oribile. Inutilitatea lui îl deprima profund. La 31 martie, tribunalul militar şi-a dat verdictul: Elie Cohen, Majeed Sheikh El-Ard şi locotenentul Zahir al-Din au fost condangaţi la moarte.

Mercier a demarat un nou efort. În aprilie şi mai 1965, el a fost de trei ori la Damasc, aducând oferte substanţiale din partea Israelului. Prima dintre ele a fost un târg: Israelul era dispus să livreze Siriei medicamente şi echipamente

agricole importante, în valoare de milioane de dolari, pentru viaţa lui Cohen. Sirienii au respins oferta. Israelul a făcut atunci o altă ofertă: să-i trimită acasă pe cei 11 spioni sirieni care fuseseră prinşi şi închişi în Israel. Sirienii au respins şi această ofertă, dar au dat de înţeles că o graţiere de către preşedinte era încă posibilă.

Pe 1 mai, sentinţa lui El-Ard a fost comutată în închisoare pe viaţă. Pe 8 mai a fost publicată oficial sentinţa lui Elie Cohen. Mossadul şi-a adunat toate forţele pentru un ultim efort. La Paris, Nadia Cohen a înaintat ambasadei Siriei un apel la clemenţă. Apeluri asemănătoare au venit de peste tot din lume, semnate de personaje de renume internaţional precum papa Paul VI sau filosoful britanic Bertrand Russell; de oameni de stat ca Edgar Faure şi Antoine Pinay din Franţa; de regina-mamă Elisabeta şi politicianul Camille Huysmans din Belgia sau de canadianul John Diefenbaker; de cardinali şi miniştri italieni; de 22 de membri ai Parlamentului britanic; de Liga Drepturilor Omului; de Crucea Roşie Internaţională... Dacă Elie le-ar fi auzit, şi-ar fi amintit de apelurile similare care încercaseră în zadar să salveze vieţile prietenilor lui de la Cairo cu 11 ani în urmă.

Pe 18 mai, în toiul nopţii, Elie Cohen a fost trezit de gardieni. Îmbrăcat într-o lungă haină albă, a fost dus în piaţa Damascului. I s-a permis să scrie o scrisoare familiei sale şi să schimbe câteva cuvinte cu rabinul din Damasc, Nissim Andabo. Apoi soldaţii sirieni i-au prins pe piept un poster uriaş, pe care sentinţa lui era scrisă cu litere arabe mari, iar televiziunea şi camerele presei s-au concentrat asupra bărbatului singur care a urcat treptele spre spânzurătoare între două şiruri de soldaţi înarmaţi.

Călăul aştepta şi i-a legat rapid laţul în jurul gâtului. Apoi l-a pus să urce pe un scăunel.

Elie a înfruntat mulţimea tăcut, resemnat, dar nu înfrânt. Spectatorii şi-au ţinut respiraţia. Au auzit clar zgomotul puternic când scaunul de sub picioarele lui a fost împins la o parte. Bărbaţi şi femei au urlat încântaţi urmărind cum spionul israelian se zbătea în ghearele morţii.

O mare mulţime de locuitori ai Damascului, treziţi în mod misterios la acele ore mici, a trecut în următoarele şase ore prin faţa spânzurătorii pentru a vedea trupul neînsufleţit. În Israel, vălul greu al tăcerii a fost îndepărtat instantaneu. În câteva ore, Elie a devenit erou naţional. Sute de mii de oameni au participat la durerea familiei. Şcoli, străzi şi parcuri şi-au luat numele după el. Soarta i-a fost descrisă în articole şi cărţi. Nadia nu s-a recăsătorit niciodată.

Chiar şi astăzi, la 46 de ani de la moartea lui Elie Cohen, Siria refuză să-i înapoieze trupul pentru a fi înmormântat în Israel. Elie este considerat unul dintre eroii Mossadului. Dar nu puţini au fost şi cei care au arătat acuzator cu degetul spre serviciile secrete ale Israelului. Familia lui Cohen şi diferiţi autori afirmă că Mossadul l-a folosit pe Elie extrem de imprudent punându-l să-şi transmită rapoartele zilnic, uneori chiar de două ori pe zi, ba chiar ordonându-i să transmită cu regularitate dezbaterile Parlamentului sirian, deşi importanţa lor era aproape nulă. O misiune fără sens, care l-a făcut pe Elie să-şi asume riscuri inutile.

Elie Cohen a fost un mare spion, iar sfârşitul lui a fost sfârşitul tuturor marilor spioni.

Prea marea siguranţă de sine şi pretenţiile exagerate ale superiorilor l-au împins spre moarte.

CAPITOLUL 10

„VREAU UN MIG-21!”

Meir Amit, succesorul lui Isser Harel, era un om special. Ferm, hotărât, câteodată aspru şi cârcotaş, dar şi cald, fermecător, apropiat de subordonaţii săi şi priceput să-şi facă prieteni. Moshe Dayan ne-a spus odată:

— A fost singurul prieten pe care l-am avut.

Povestea vieţii lui Meir Amit simbolizează schimbarea petrecută în sistemul de conducere a Mossadului. Isser Harel se născuse în Rusia şi aparţinea generaţiei de pionierat, în vreme ce Meir Amit, un sabra (născut în Israel), a fost primul dintr-un lung şir de generali israelieni veniţi la şefia serviciilor secrete. Luptase în războaiele Israelului şi se alăturase Mossadului după mulţi ani în uniformă. Generaţia lui Isser era discretă, reticentă, ascunsă în umbra anonimatului, a conspiraţiei şi camuflajului. Meir Amit era un militar get-beget, cu o mulţime de prieteni şi colegi care ştiau cu ce se ocupa. Viaţa în umbră nu era genul lui. Dacă Micul Isser avea de partea lui charisma şi misterul, Amit şi succesorii lui au avut francheţea brutală şi autoritatea pe care le conferă gradul şi uniforma.

Născut la Tiberias, crescut la Ierusalim şi, în cele din urmă, membru al kibuţului Alonim, Meir îşi petrecuse cea mai

mare parte din viaţă în uniformă. Membru al Haganah de la vârsta de 16 ani, comandant de batalion la vremea când se înfiinţaseră Forţele de Apărare ale Ierusalimului, fusese rănit în Războiul de Independenţă, iar apoi făcuse o strălucită carieră militară. Comandant al brigăzii de elită din Golan, şef de operaţiuni în timpul campaniei din Sinai, şeful Comandamentului de Sud, apoi al celui Central, se îndrepta în mod sigur spre funcţia de şef al statului-major, când o săritură ghinionistă cu paraşuta îl imobilizase timp de un an într-un pat de spital. Restabilit parţial, după o lungă convalescenţă şi după studii la Universitatea americană Columbia, fusese numit şeful Amanului. Aici l-a găsit Ben Gurion în acea dramatică după-amiază din aprilie 1963 când a avut nevoie de cineva care să-l înlocuiască pe Micul Isser.

Primii paşi ai lui Meir în Mossad n-au fost uşori. Mulţi dintre colegii lui Isser Harel, precum Yaacov Caroz, nu i-au putut tolera manierele abrupte şi încrederea în sine. Unii au demisionat imediat, alţii şi-au lăsat un răgaz. Sub conducerea lui Amit a început o schimbare de gardă. Dar tărăboiul intern împotriva noului ramsad n-a fost nimic în comparaţie cu ceea ce i-a făcut Micul Isser.

Spre sfârşitul primăverii lui 1963, Ben Gurion a demisionat din funcţie şi a fost înlocuit ca prim-ministru şi ministru al Apărării de consilierul lui apropiat, Levi Eshkol. Eshkol a lansat câteva iniţiative care l-au înfuriat pe predecesorul său. Una dintre ele a fost numirea Micului Isser în funcţia de consilier al său pe probleme de contrainformaţii. După plecarea de la Mossad, Micul Isser rămăsese dezamăgit şi cu un gust amar. Iar când a auzit că Meir Amit le-a făcut marocanilor o favoare neobişnuită, i-a sărit la gât.

Mossadul lui Meir Amit intrase în relaţii foarte strânse cu regatul Marocului.

Apropierea începuse pe timpul când Isser era încă în funcţie. Primele legături cu marocanii le stabiliseră Yaacov Caroz şi Rafi Eitan. În iarna lui 1963, Isser i-a spus lui Eitan în cea mai mare taină:

— Hassan II, regele Marocului, se teme că preşedintele Egiptului, Nasser, pune la cale un asasinat împotriva lui, din cauza politicii pro-occidentale pe care o duce. Hassan vrea ca Mossadul să se îngrijească de securitatea sa personală.

Povestea părea puţin probabilă. Un rege arab care se adresează serviciilor secrete israeliene cerând ajutor? Rafi Eitan, pragmatic din fire, şi un alt agent, David Shomron, au luat imediat avionul spre Rabat, capitala Marocului, echipaţi cu paşapoarte false. S-au strecurat în palatul regelui printr-o intrare secretă şi aici s-au întâlnit cu temutul general Oufkir, ministrul de Interne al regelui, care făcea oamenii să tremure numai la auzul numelui său. Era cunoscut pentru cruzimea sa, folosea tortura împotriva duşmanilor regelui şi ştia câte ceva despre dispariţiile inexplicabile ale multor oponenţi ai regimului. Cu toate acestea, era cel mai valoros consilier al regelui în domeniul contrainformaţiilor, iar orice înţelegere între Israel şi Maroc avea nevoie de aprobarea sa. A venit la Eitan împreună cu adjunctul său, colonelul Dlimi.

Eitan şi Oufkir au ajuns la o înţelegere pe loc: Mossadul şi serviciile secrete marocane vor stabili legături strânse şi vor avea birouri permanente în ambele ţări; Mossadul îi va antrena pe membrii serviciilor secrete marocane, iar Marocul va furniza agenţilor Mossadului acoperiri credibile

peste tot în lume; va fi creată o instituţie specială comună care să culeagă informaţii; iar Mossadul va antrena unitatea specială însărcinată cu securitatea regelui. Înţelegerea a fost pecetluită de o vizită la rege. Eitan s-a înclinat stângaci şi i-a sărutat mâna – şi Mossadul şi-a câştigat primul aliat în lumea arabă.

Două săptămâni mai târziu, Oufkir se afla în Israel. Obişnuit cu palate somptuoase şi hoteluri luxoase, generalul şi-a petrecut lunga sa vizită în minusculul apartament de trei camere deţinut de Eitan într-un modest cartier din Tel Aviv. Israelianul a reuşit să-l facă pe Philip, legendarul bucătar al Mossadului, să-i gătească oaspetelui său marocan. Oufkir a plecat şi a venit din nou. Relaţiile dintre cele două servicii s-au îmbunătăţit continuu. În 1965, Oufkir i-a cerut lui Meir Amit o favoare specială.

Principalul lider al opoziţiei şi cel mai periculos duşman al regelui era un marocan pe nume Mehdi Ben Barka. Acuzat de complot împotriva regelui, fusese exilat, dar continua să dirijeze din ascunzătoarea sa acţiuni subversive. Întrucât fusese condangat la moarte în contumacie, ştia că viaţa îi era în pericol şi opera cu extremă prudenţă, iar oamenii lui Oufkir nu reuşeau să-l găsească. Putea Mossadul să-i ajute?

Oamenii lui Amit i-au ajutat într-adevăr pe marocani. Sub un pretext inteligent, ei au luat legătura cu Ben Barka în Elveţia şi l-au convins să vină la Paris pentru o întâlnire importantă. La uşa faimosului restaurant Brasserie Lipp de pe malul stâng al Senei, exilatul a fost arestat de doi ofiţeri de poliţie francezi, care – după cum a reieşit mai târziu – erau pe statul de plată al lui Oufkir. Ben Barka a fost predat lui Oufkir şi a dispărut, dar un martor a povestit

cum nefericitul fusese înjunghiat de moarte de Oufkir. Meir Amit l-a informat personal pe prim-ministrul Eshkol:

— Individul e mort.

În Franţa, dispariţia lui Ben Barka a provocat un scandal politic fără precedent. Preşedintele de Gaulle şi-a ieşit din minţi de furie şi, când a auzit de rolul jucat de Israel în răpire, nu şi-a ascuns resentimentele. Isser Harel a fost consternat. Cum de putuse Mossadul să participe la o asemenea misiune? Cum putuse Amit să se implice într-o operaţiune criminală, imorală, şi să pericliteze strânsa alianţă a Israelului cu Franţa? Isser i-a cerut lui Eshkol să-l demită imediat pe Amit. Eshkol a ezitat, dar apoi a numit două comisii de anchetă, care n-au găsit motive pentru a lua măsuri împotriva lui Amit. La urma urmei, Amit îl ademenise pe Ben Barka la Paris, dar nu participase la răpirea şi asasinarea lui. Atunci Micul Isser a demisionat şi a cerut demiterea imediată a lui Eshkol şi Amit. A încercat să lanseze o campanie în presă, dar cenzura militară a interzis total orice menţionare a întregii afaceri.

Isser a continuat să lupte cu obstinaţie împotriva lui Amit, dar ramsad-ul era deja angajat într-o altă operaţiune, crucială pentru apărarea Israelului: o alianţă secretă cu liderii kurzi din Irak.

„Spre sfârşitul lui 1965”, scrie Amit în memoriile sale, „visul nostru a început să devină realitate. Incredibilul s-a produs. O delegaţie oficială israeliană s-a instalat în tabăra lui Mullah Mustafa Barzani (liderul rebelilor kurzi din nordul Irakului).”

Sosirea ofiţerilor Mossadului în Kurdistan a fost considerată o victorie strălucită a serviciilor secrete

israeliene. Pentru prima oară se stabilise o legătură cu una dintre cele trei componente ale naţiunii irakiene – kurzii, care duceau un război încăpăţânat şi fără sfârşit împotriva guvernului de la Bagdad. (Celelalte două componente erau musulmanii şiiţi şi sunniţi.) Rebelii conduşi de Barzani controlau un teritoriu considerabil în interiorul Irakului. Dacă Mossadul reuşea să-i transforme pe rebelii kurzi într-o forţă militară puternică, liderii irakieni ar fi fost obligaţi să-şi concentreze eforturile asupra problemelor interne, iar capacitatea ţării de a lupta împotriva Israelului ar fi fost diminuată. Alianţa cu liderii kurzi se putea transforma într-un real avantaj pentru Israel.

Primii doi agenţi ai Mossadului au petrecut trei luni în Kurdistan. Barzani le-a urat bun sosit în cercul său intern, i-a luat cu el oriunde mergea şi le-a dezvăluit toate secretele sale. Prima întâlnire a pus bazele unei strânse cooperări, ce avea să dureze mulţi ani. Barzani şi şefii militari kurzi au vizitat Israelul; Meir Amit şi adjuncţii săi au fost în Kurdistan; Israelul i-a aprovizionat pe kurzi cu arme şi le-a apărat interesele în forumurile internaţionale.

Beni Ze’evi, agentul israelian care vizitase primul Kurdistanul, îşi lăsase soţia, pe Galila, la Londra, însărcinată. Fiul lor, Nadav, s-a născut în timp ce tatăl lui mergea după Barzani prin munţii colţuroşi ai Kurdistanului. Ze’evi a primit o telegramă codată. Era semnată de „Rimon” – numele de cod al lui Meir Amit – şi suna astfel: „Mama şi copilul sunt perfect sănătoşi. Mazal tov!”[14]

Când Barzani a auzit de naşterea copilului, a luat patru pietre şi a marcat cu ele o bucată de pământ.

[14] Felicitări! (în limba ebraică în original) (n.red.).

— Acesta este darul meu pentru fiul tău, i-a spus el lui Ze’evi. Când va fi mare, poate veni în ţara noastră şi-şi poate cere bucata lui de pământ.

Şi, în timp ce promova relaţiile cu liderii kurzi, Meir Amit a început să plănuiască o altă mare operaţiune a Mossadului, cu numele de cod Yahalom („Diamantul”), operaţiune de care, poate, a fost cel mai mândru.

În anul dinainte să moară, ne-am întâlnit de câteva ori cu el în locuinţa lui din oraşul Ramat Gan.

— Povestea a început la una din întâlnirile mele cu generalul Ezer Weizman, care era pe atunci comandantul forţelor aeriene, şi-a început el istorisirea. Obişnuiam să luăm micul dejun împreună o dată la două sau trei săptămâni. La una din aceste întâlniri, l-am întrebat pe Ezer ce aş putea face eu ca ramsad pentru el. El a răspuns imediat:

— Meir, vreau un MIG-21.

I-am spus:

— Aţi înnebunit? În tot Occidentul nu există nici măcar un singur avion de felul ăsta.

MIG-21 era cel mai sofisticat avion de luptă sovietic la acea vreme. Ruşii livrau numeroase exemplare statelor arabe.

Dar Ezer nu s-a lăsat.

— Avem nevoie de un MIG-21, te rog fă tot ce poţi să ne procuri unul.

Amit a hotărât să încredinţeze operaţiunea lui Rehavia Vardi, un ofiţer veteran care încercase deja în trecut să obţină un MIG-21 în Egipt sau Siria.

— Ne-a luat multe luni să punem la cale operaţiunea, spunea peste ani Vardi. Principala problemă a fost cum să transformăm ideea într-o serie de acţiuni concrete.

Vardi şi-a trimis informatorii prin toată lumea arabă. După multe săptămâni, a primit un raport de la Yaacov Nimrodi, ataşatul militar al Israelului în Iran. Nimrodi îi scria despre un evreu irakian, Yossef Shemesh, care pretindea că ştie un pilot care ar putea aduce un MIG-21 în Israel. Shemesh, un celibatar inteligent şi afemeiat şi un bonvivant, avea o neobişnuită abilitate de a se împrieteni cu oamenii şi de a se face crezut.

— A fost un manipulator fin şi putea fi foarte persuasiv, spunea Nimrodi. L-a recrutat pe pilot într-un mod cu totul profesionist. S-a ocupat de el un an de zile. Numai el putea face aşa ceva, nimeni altul.

Nimrodi s-a hotărât să-l testeze pe Shemesh şi l-a trimis să efectueze câteva operaţiuni minore de spionaj. Shemesh a trecut testul cu brio, obţinând informaţii excelente. După aceea, Nimrodi i-a dat undă verde să-şi lanseze operaţiunea.

Shemesh avea o amantă creştină la Bagdad. Sora ei, Camille, era măritată cu Munir Redfa, un creştin, pilot în Forţele Aeriene Irakiene. Shemesh ştia că Redfa era frustrat şi resentimentar. Deşi era un excelent pilot de MIG-21, nu fusese promovat în grad. Mai mult, i se ordonase să zboare pe un MIG-17 antic pentru a executa o misiune oribilă: bombardarea satelor kurde. El considerase

asta o umilire şi o retrogradare. Se plânsese superiorilor şi i se dăduse de înţeles că, fiind creştin, nu avea să fie niciodată promovat la rangul de comandant de escadrilă. Redfa, un bărbat foarte ambiţios, trăsese concluzia că nu avea nici un sens să mai trăiască în Irak.

Timp de aproape un an, Shemesh a purtat lungi discuţii cu tânărul pilot şi, în cele din urmă, a reuşit să-l convingă să facă o scurtă călătorie la Atena. Făcând uz de toată elocvenţa sa şi de forţa sa de persuasiune, Shemesh le-a explicat autorităţilor irakiene că soţia lui Redfa, Camille, suferea de o boală gravă şi că singurul mod de a o salva era să fie examinată de medici din Vest. Trebuie să plece imediat în Grecia, spunea el, şi a cerut, în numele ei, permisiunea de a fi însoţită de soţ, care era singurul vorbitor de limbă engleză din familie.

Autorităţile au cedat şi i-au permis lui Munir Redfa să călătorească împreună cu soţia la Atena. Acolo ei s-au întâlnit cu un alt pilot – colonelul Ze’ev Liron (Londner), ofiţer în Forţele Aeriene Israeliene. Liron, născut în Polonia şi supravieţuitor al Holocaustului, era şeful serviciului de contrainformaţii al aviaţiei militare. Fusese rugat de Mossad să dea o mână de ajutor în cazul Redfa. Liron şi Redfa au avut câteva discuţii tete-à-tete. Liron a pretins că este un pilot polonez care lucra pentru o organizaţie anticomunistă. Munir i-a povestit de familia lui, de viaţa lui în Irak şi despre cât era de dezamăgit de superiorii lui, care îl trimiseseră să bombardeze sate kurde. Toţi bărbaţii kurzi apţi de muncă erau plecaţi la luptă, spunea el, iar în sate nu rămăseseră decât femei, copii şi bătrâni. Aceştia erau cei pe care trebuia să-i ucid? A fost pentru el ultima picătură, care l-a condus la decizia finală: avea să plece pentru totdeauna din Irak.

Urmând ordinele Mossadului, Liron l-a invitat pe Munir să meargă cu el pe o mică insulă grecească. Mossadul i-a dat lui Redfa un nume de cod – Yahalom („Diamantul”). În atmosfera senină şi liniştită a insulei, cei doi şi-au continuat conversaţiile şi au devenit buni prieteni. Târziu, într-o seară, Liron l-a întrebat pe Redfa ce s-ar întâmpla dacă ar pleca din Irak cu tot cu avionul lui.

— M-ar omorî, a spus Redfa. Şi apoi, nu există nici o ţară care să-mi acorde azil.

— Există o ţară care te-ar primi cu braţele deschise, a replicat Liron şi i-a spus adevărul prietenului său uluit: Eu sunt pilot israelian, nu polonez.

A urmat o lungă tăcere.

— Hai să vorbim despre toate acestea mâine, a propus Liron, şi cei doi s-au despărţit în noapte.

În dimineaţa următoare, Redfa i-a spus lui Liron că hotărâse să accepte oferta. Cei doi au început să discute condiţiile cererii de azil politic pentru Redfa şi suma de bani pe care urma s-o primească.

Redfa era foarte modest.

— Meir Amit mi-a spus să-i ofer o anumită sumă de bani, a relatat ulterior Liron, şi s-o dublez dacă e nevoie. Dar Redfa a acceptat imediat oferta mea iniţială. Am căzut de acord ca familia lui să vină cu el în Israel.

De pe insula grecească, cei doi au plecat cu avionul la Roma. Shemesh şi amanta lui au sosit şi ei de la Bagdad, iar după câteva zile li s-a alăturat Yehuda Porat, ofiţer de

investigaţii în serviciul de contrainformaţii al aviaţiei militare israeliene, care a început să-l chestioneze pe Redfa.

— Era politicos, prevenitor – un om de onoare, îşi amintea Porat. Era curajos, nu trăncănea, n-avea nici una din inhibiţiile la care te-ai fi aşteptat de la un om în situaţia lui.

La Roma, Liron şi Redfa au discutat despre metodele de comunicare. Au convenit că semnalul de acţiune va fi dat atunci când Redfa va auzi la emisiunea în arabă a postului de radio Kol Israel popularul cântec arab Marhabtein Marhabtein. Dar pilotul nu ştia că, în timp ce se întâlnea cu agenţii israelieni în diferite cafenele din Roma, el era supravegheat de şefi ai Mossadului.

— Am decis, ne-a spus Meir Amit, să-l cunosc şi eu pe irakian înainte ca operaţiunea să intre în faza ei finală. Am luat avionul spre Roma şi m-am dus la cafeneaua unde pilotul şi oamenii mei urmau să se întâlnească. M-am aşezat la o masă vecină şi am aşteptat. Apoi în cafenea a intrat un grup mai mare. Tânărul a produs asupra mea o impresie bună. I-am făcut semn ofiţerului nostru care stătea cu el că totul e în ordine şi am plecat.

Amit a insistat să ne citească un pasaj din cartea lui Head on („Cu capul înainte”), care descrie grupul ce intrase în cafeneaua din Roma: „Amantul evreu (Shemesh), purtând papuci din cauza unei răni la picior; iubita lui, o doamnă grasă şi aproape urâtă (n-am înţeles ce vedea el la ea); şi Diamantul (numele de cod al lui Munir), un bărbat scund, robust, lat în umeri, cu o faţă serioasă. Nu ştiau că sunt testaţi.”

Doar când a fost convins că se putea încrede în Munir, Amit i-a ordonat lui Rehavia Vardi să treacă la stadiul următor – instruirea pilotului irakian în Israel. Liron şi Redfa s-au întors la Atena pentru a lua avionul spre Tel Aviv. Dar un obstacol neaşteptat pe aeroportul din Atena a fost cât pe ce să compromită operaţiunea. Din greşeală, Redfa s-a urcat la bordul unei curse spre Cairo, în locul celei spre Tel Aviv. Liron şi-a dat seama că Redfa dispăruse abia când s-a urcat în avionul El Al.

— Am fost disperat, a relatat el mai târziu. Eram convins că pierduserăm totul. Dar, după câteva minute, Munir a apărut lângă mine. Însoţitorii de bord din avionul de Cairo număraseră pasagerii, constataseră că unul era în plus şi îl trimiseseră pe Munir în avionul spre Tel Aviv.

Redfa n-a petrecut decât 24 ore în capitala ţării. A fost instruit şi a simulat chiar itinerarul de zbor spre Israel. Într-o clădire a Mossadului a fost învăţat un cod secret, apoi noii lui prieteni l-au luat la o plimbare pe strada Allenby, una din arterele principale ale Tel Avivului, iar seara l-au invitat la un restaurant elegant din Jaffa, „ca să se simtă ca acasă”.

Redfa a luat o cursă aeriană înapoi spre Atena, a schimbat avionul şi a aterizat la Bagdad, ca să se pregătească pentru ultima etapă.

Dar... „în momentul acela aproape am făcut un atac de inimă”, îşi amintea Amit. „Cu câteva zile înainte de a dezerta, pilotul irakian s-a hotărât să-şi vândă toată mobila. Încearcă acum să-ţi imaginezi consecinţele posibile ale faptului că un pilot de avioane de luptă se apucă brusc să se debaraseze de aproape tot ce are în casă! Mă îngrozea gândul că Mukhabarat (serviciile de

securitate irakiene) va afla de vânzare, îl va interoga pe Redfa, îl va aresta, şi toată operaţiunea se va prăbuşi. Slavă Domnului că Mukhabarat nu s-a prins şi că vânzarea mobilei aceleia sărăcăcioase n-a dus la arestarea lui Munir!...”

S-a ivit apoi altă problemă: cum să scoţi din Irak familia pilotului, mai întâi în Anglia şi apoi în Statele Unite? Redfa avea destule surori şi destui cumnaţi, care trebuiau să părăsească Irakul înainte de plecarea lui. Familia lui urma să vină în Israel, aşa cum fusese convenit. Soţia lui Redfa nu ştia nimic de toate acestea, iar el se temea să-i spună adevărul. A anunţat-o doar că se vor muta în Europa pentru o lungă perioadă de timp. Ea a plecat cu cei doi copii la Amsterdam. Oamenii Mossadului, care o aşteptau acolo, i-au dus la Paris, unde i-a întâmpinat Liron. Soţia irakianului încă nu ştia cine sunt aceşti oameni.

„Au fost instalaţi într-un mic apartament cu un pat dublu”, îşi amintea Liron. „Ne-am aşezat pe patul acela, şi acolo, în noaptea dinaintea zborului spre Israel, i-am mărturisit că eram ofiţer israelian, că soţul ei urma să aterizeze în Israel a doua zi şi că noi vom ajunge tot acolo.”

Reacţia femeii a fost dramatică. „A plâns şi a urlat toată noaptea”, a raportat Liron superiorilor lui. „Spunea că soţul ei este un trădător, că fapta lui însemna trădare de patrie şi că fraţii ei îl vor omorî pe Munir când vor afla ce a făcut.”

„Voia să se ducă imediat la ambasada Irakului şi să le spună ce avea de gând să facă soţul ei. A plâns şi a ţipat toată noaptea. Am încercat s-o liniştesc. I-am spus că, dacă vrea să-l vadă, trebuie să vină cu mine în Israel. A înţeles că nu avea de ales. Cu ochii umflaţi şi cu un copil

bolnav, s-a urcat în avion şi am plecat amândoi spre Israel.”

Pe 16 iulie 1966, unul din centrele Mossadului din Europa a primit o scrisoare codată de la Munir, care îi informa că se pregăteşte să zboare spre Israel. Pe 14 august, pilotul a decolat, dar o defecţiune la sistemul electric al aparatului l-a făcut să se întoarcă. A aterizat la baza aeriană Rashid.

— Mai târziu, a spus Amit, a descoperit că nu era ceva grav. Carlinga se umpluse brusc de fum din cauza unei siguranţe arse. Dacă ar fi continuat cursa, ar fi ajuns fără probleme. Dar nu a vrut să rişte şi s-a întors la bază, iar mie mi-au mai ieşit câteva fire albe...

După două zile, Munir Redfa a decolat din nou. A respectat ruta prestabilită, şi pe ecranele de radar israeliene a apărut un punct care indica apropierea de spaţiul aerian israelian a unui avion străin. Noul comandant al Forţelor Aeriene ale Israelului, generalul Mordechai (Motti) Hod, informase doar câţiva piloţi despre această misiune. Ei trebuiau să escorteze avionul irakian la baza lor aeriană. Toate celelalte unităţi, piloţii, escadrilele şi bazele Forţelor Aeriene au primit de la Hod următorul ordin:

— Astăzi nu faceţi absolut nimic fără ordin verbal de la mine. Îmi cunoaşteţi vocea.

Hod nu voia ca vreun pilot prea zelos să doboare „avionul inamic” care încălca teritoriul israelian.

MIG-ul a intrat în spaţiul aerian israelian. Ran Pecker, unul dintre aşii Forţelor Aeriene, fusese ales să-l escorteze pe Redfa.

— Oaspetele nostru reduce din viteză, a raportat Ran turnului de control, şi-mi semnalizează cu degetul mare că vrea să aterizeze. Şi-a înclinat puţin aripile, ceea ce în codul internaţional înseamnă că vine cu intenţii paşnice.

La ora 8 dimineaţa, la 65 de minute după decolarea din Bagdad, Redfa a aterizat la baza aeriană Hatzor din Israel.

La un an de la demararea operaţiunii şi cu zece luni înainte de Războiul de Şase Zile din 1967, Air Force îşi avea propriul MIG-21. Împreună cu el au aterizat două avioane de luptă Mirage, care îl escortaseră de la graniţă. Meir Amit şi oamenii lui realizaseră imposibilul. MIG-21, care la vremea aceea era considerat vedeta arsenalului sovietic şi cea mai mare ameninţare la adresa forţelor aeriene occidentale, se afla acum în mâinile Israelului.

După aterizare, încă uimit şi confuz, Munir a fost condus acasă la comandantul bazei Hatzor. Câţiva ofiţeri superiori i-au organizat o petrecere, ignorându-i sentimentele.

— Munir a fost surprins de petrecere şi, la început, s-a simţit ca şi când ar fi nimerit la nunta altuia, îşi amintea Meir Amit. A stat tăcut într-un colţ.

După ce s-a odihnit puţin şi s-a asigurat că soţia şi copiii lui se aflau deja într-un avion El Al în drum spre Israel, Munir Redfa a participat la o conferinţă de presă. În declaraţia lui, a vorbit despre persecutarea creştinilor în Irak, despre bombardarea kurzilor şi despre motivele care îl făcuseră să dezerteze.

După conferinţa de presă a fost dus la Herzliya, un oraş pe ţărmul mării, la nord de Tel Aviv, pentru a-şi întâlni familia.

„Am făcut tot ce ne-a stat în putinţă pentru a-l linişti, l-am încurajat şi l-am felicitat pentru întreaga operaţiune”, scria Meir Amit. „I-am promis să fac tot posibilul pentru a-l ajuta pe el şi familia lui să-şi revină, dar mă temeam de următorul stadiu, căci înţelesesem că familia lui Munir era foarte problematică.”

La câteva zile după ce Redfa a aterizat cu MIG-ul la Hatzor, a sosit în Israel fratele soţiei lui, ofiţer în armata irakiană, însoţit de Shemesh şi iubita lui, Camille. Ofiţerul era turbat de furie. I se spusese că trebuia să-şi viziteze urgent sora bolnavă în Europa şi, spre uimirea lui, fusese adus în Israel. Când l-a văzut pe Munir, şi-a ieşit din minţi, l-a numit trădător, a sărit la el şi a încercat să-l bată. Şi-a acuzat şi sora, pe soţia lui Munir, că ştia de planurile acestuia, şi că devenise complice la fapta aceea monstruoasă. Ea a respins toate învinuirile, dar zadarnic. După câteva zile, fratele ei a plecat din Israel.

Primul ales să piloteze MIG-ul a fost Danny Shapira, un faimos ofiţer al Forţelor Aeriene Israeliene şi cel mai bun pilot de testare din Israel. Motti Hod l-a chemat a doua zi după aterizarea avionului şi i-a spus:

— În curând vei deveni primul pilot occidental care zboară cu un MIG-21. Studiază-l, zboară cât poţi de mult şi învaţă-i punctele tari şi punctele slabe.

Shapira s-a întâlnit cu Redfa.

— Ne-am întâlnit la Herzlyia la câteva zile după sosirea lui, a povestit Danny Shapira. Când am fost prezentaţi unul altuia, el aproape că a sărit în poziţie de drepţi. Mai târziu, ne-am întâlnit la Hatzor, la avion. El mi-a arătat contactele,

ne-am uitat peste comenzile scrise în rusă şi arabă, şi, după o oră, i-am spus că sunt gata să zbor cu avionul. A fost uluit!

— Dar n-ai făcut nici o cursă! mi-a spus.

I-am explicat că eu eram pilot de testare. Părea foarte îngrijorat şi a cerut să fie lângă avion când voi decola. I-am promis că aşa se va face.

Toţi ofiţerii superiori ai forţelor aeriene au venit la Hatzor să urmărească zborul inaugural. Ezer Weizman, până nu de mult comandantul aviaţiei militare israeliene, era şi el de faţă.

„Ezer a venit la mine”, îşi amintea Shapira, „m-a bătut pe umăr, şi a spus: Danny, fără glumă, adu avionul înapoi, OK?”

Redfa era şi el acolo. Am decolat, am făcut ce-am făcut şi, după ce am aterizat, el a venit la mine şi m-a îmbrăţişat. Avea lacrimi în ochi.

— Cu piloţi ca tine, a spus el, arabii n-o să vă bată niciodată.

După câteva zboruri de testare, experţii Forţelor Aeriene Israeliene au înţeles de ce Occidentul admira atât de mult MIG-21. Zbura la mare altitudine şi cu viteză foarte mare. Cântărea cu o tonă mai puţin decât Mirage III, avionul creat de francezi şi israelieni.

Operaţiunea MIG-21 a ajuns pe prima pagină a presei internaţionale. Americanii erau consternaţi. La scurtă vreme după aceea au trimis o delegaţie de tehnicieni şi au

cerut să li se permită să studieze avionul şi să zboare cu el. Israelul a refuzat să-i lase să se apropie de MIG până când Statele Unite nu-i arătau dosarele SAM-2, despre noua rachetă antiaeriană sovietică. Până la urmă, americanii s-au învoit. Piloţii lor au venit în Israel, au examinat MIG-21 şi au făcut mai multe zboruri.

Dezvăluirea secretelor avionului a ajutat enorm Forţele Aeriene Israeliene şi a jucat un rol esenţial în pregătirea pentru confruntările cu MIG-uri care au avut loc după zece luni, în timpul Războiului de Şase Zile din iunie 1967.

— MIG a avut un rol important în victoria Forţelor Aeriene Israeliene asupra celor arabe şi, în mod deosebit, în distrugerea în câteva ore a forţelor aeriene egiptene, a spus cu mândrie Amit.

Mossadul şi Forţele Aeriene Israeliene obţinuseră, într-adevăr, o uriaşă victorie, dar Munir Redfa şi familia lui au plătit scump pentru ea.

— După sosire, Munir a dus o viaţă grea, tristă şi mizerabilă, ne-a spus un ofiţer superior al Mossadului. Pentru un agent, a-şi face o viaţă nouă (în altă ţară) este o misiune aproape imposibilă. Munir se simţea frustrat, iar cei de lângă el sufereau şi ei. O întreagă familie se destrămase.

Timp de trei ani, Munir a tot încercat să-şi găsească locul în Israel, şi a pilotat chiar avioane Dakota pentru companiile petroliere israeliene, spre Sinai şi retur. Familia lui locuia la Tel Aviv. Mossadul îi transformase în refugiaţi iranieni. Dar soţia lui Munir, catolică ferventă, a fost incapabilă să-şi facă prieteni, se simţea izolată şi nu s-a putut adapta la viaţa din Israel. În cele din urmă au plecat

într-o ţară occidentală sub identităţi false. Dar chiar şi acolo, departe de casă şi de rude, înconjuraţi de agenţi de securitate locali, se simţeau singuri şi se temeau de braţul lung al Mukhabaratului irakian.

În august 1988, la 22 de ani după ce dezertase, Munir Redfa a murit acasă la el de un subit atac de cord. Plângând, soţia lui l-a sunat pe Meir Amit (care părăsise de mult Mossadul) şi i-a spus că, ceva mai devreme în dimineaţa aceea, soţul ei coborâse de la etaj şi, în timp ce stătea lângă fiul lor, în holul de la intrare se prăbuşise brusc şi murise pe loc.

Mossadul a ţinut o slujbă de pomenire pentru Munir Redfa. Mai mulţi ofiţeri veterani nu şi-au putut reţine lacrimile.

— A fost o privelişte neverosimilă, a spus Liron. Mossadul israelian plângea pierderea unui pilot irakian.

Ca urmare a succesului Operaţiunii Diamantul şi a remarcabilei victorii din Războiul de Şase Zile, Meir Amit a avut şansa de a lansa o nouă operaţiune. El le-a cerut superiorilor săi să solicite eliberarea agenţilor israelieni capturaţi de Egipt în Afacerea Lavon în cadrul unui schimb de prizonieri de război. Aceştia zăceau în închisoare de 13 ani, fără perspectiva de a fi graţiaţi sau eliberaţi înainte de termen. Amit simţea că Israelul părea să-i fi uitat. Acum, când Războiul de Şase Zile se terminase, Israelul era în negocieri cu Egiptul. Capturase 4 338 de soldaţi egipteni şi 830 de civili, în timp ce Egiptul nu făcuse prizonieri decât 11 israelieni. Cu toate acestea, egiptenii au refuzat ferm să includă prizonierii din Afacerea Lavon în negocieri.

Meir Amit nu s-a lăsat.

— Las-o baltă, Meir! i-a spus ministrul Apărării, Moshe Dayan, prietenului său. Egiptenii n-o să-i pună niciodată în libertate.

Prim-ministrul Eshkol era de aceeaşi părere. Dar Amit refuza să se dea bătut. În cele din urmă, i-a trimis o notă personală preşedintelui Nasser, „ca de la soldat la soldat”, şi i-a cerut eliberarea vechilor prizonieri, ca şi pe a lui Wolfgang Lotz, „Champagne Spy”, care fusese arestat în timpul operaţiunii îndreptate împotriva oamenilor de ştiinţă germani.

Amit a purtat negocieri şi cu sirienii pentru un schimb de prizonieri. Avea şi un interes personal: le-a cerut sirienilor să-l ajute s-o elibereze pe Shula Cohen dintr-o închisoare libaneză. Shula Cohen (numele de cod „Perla”) era o spioană legendară a Mossadului. O simplă gospodină la origine, ea stabilise relaţii cu lideri oficiali din Liban şi Siria, organizase emigrarea clandestină a mii de evrei sirieni şi libanezi şi condusese un cerc de spioni care repurtase numeroase succese.

Spre uimirea sa, Nasser a dat curs rugăminţii lui, iar sirienii i-au îndeplinit cererea la scurtă vreme după aceea. Meir Amit a câştigat. Agenţii din Afacerea Lavon, Wolfgang Lotz şi Shula Cohen au fost înapoiaţi Israelului într-un schimb confidenţial de prizonieri.

Uneori, misiunile de recuperare a cetăţenilor naţiunii sunt de fapt cele mai importante.

CAPITOLUL 11

CEI CARE NU VOR UITA NICIODATĂ

La începutul lui septembrie 1964, un bărbat chel, robust, între 40 şi 50 de ani, purtând ochelari de soare, a sosit cu un tren expres de la Paris în gara din Rotterdam, Olanda. S-a înregistrat la luxosul Rheinhotel din centrul oraşului sub numele de Anton Kunzle, om de afaceri austriac. S-a dus apoi la oficiul poştal din apropiere şi a închiriat pe acelaşi nume o căsuţă poştală. De acolo a mers la Amro Bank şi şi-a deschis un cont în care a depus 3 000 de dolari. La un centru de copiere şi-a comandat cărţi de vizită şi articole de papetărie pe numele de Anton Kunzle, managerul unei companii de investiţii din Rotterdam. De aici a dat o fugă la consulatul Braziliei şi a completat formulare pentru o viză de turist în Brazilia. La o clinică medicală a făcut un control superficial şi a obţinut un certificat medical de sănătate, după care s-a dus la un oculist şi, trişând la testare, şi-a comandat nişte ochelari cu lentile groase, deşi nu avea nevoie de ei.

În dimineaţa următoare a făcut o scurtă călătorie la Zürich şi şi-a deschis un cont la Banca Credit Suisse, în care a depus 6 000 de dolari. S-a întors apoi la Paris, unde un machior i-a ataşat o mustaţă stufoasă, apoi şi-a făcut un set de fotografii de paşaport cu ochelarii cei noi. Întors la Rotterdam, i-a dus pozele funcţionarului de la consulatul brazilian, care i-a pus viza de turist pe paşaportul austriac. Acum şi-a putut cumpăra biletul de avion spre Rio de Janeiro şi, de acolo, spre São Paulo şi Montevideo, în Uruguay. Oriunde mergea, volubilul Kunzle pomenea despre înfloritoarea lui afacere din Austria. Bacşişurile generoase pe care le împărţea, alegerea celor mai bune hoteluri şi a celor mai exclusiviste restaurante vorbeau de

la sine – Kunzle era, în mod cert, un întreprinzător bogat şi de succes.

Cu ajutorul unor astfel de acţiuni aparent simple, agentul Mossad Yitzhak Sarid (nu acesta era numele său real) şi-a fabricat o mască impenetrabilă. Israelianul dispăruse undeva între Paris, Rotterdam şi Zürich, şi în locul lui se ivise un personaj nou: Anton Kunzle, om de afaceri austriac, cu o adresă în Rotterdam, conturi în bancă, cărţi de vizită, viză şi bilet de avion spre Brazilia.

Pe 1 septembrie, cu doar câteva zile înainte, Yitzhak Sarid fusese convocat la o întâlnire la Paris. Era membru al echipei operative a Mossadului cunoscută sub numele de cod Caesarea. Într-o casă de pe Avenue de Versailles se întâlnise cu comandantul Caesarea, Yoske Yariv, un bărbat masiv, musculos, admirat de subordonaţii săi. Fost ofiţer în armată, Yariv îl înlocuise pe Rafi Eitan la conducerea echipei operative. Eitan fusese numit şeful centrului Mossad din Europa, cu sediul la Paris.

Yariv începuse prin a-i spune că, în scurt timp, parlamentul Germaniei avea să adopte un proiect de lege de prescriere a crimelor de război, ceea ce însemna că toţi criminalii nazişti rămaşi în viaţă, care trăiau acum sub alte identităţi, ar fi putut ieşi din ascunzătorile lor ca să-şi reia viaţa normală, ca şi când n-ar fi comis niciodată acte atât de atroce. Yariv spunea că mulţi nemţi voiau să încheie un capitol şi să claseze pentru totdeauna hidosul trecut al Germaniei hitleriste. Nici măcar alte naţiuni care avuseseră de suferit de pe urma naziştilor nu mai ţineau cu tot dinadinsul să continue căutarea criminalilor nazişti. După capturarea lui Eichmann cu patru ani înainte, interesul faţă de crimele naziste se redusese, ca şi când procesul lui Eichmann şi execuţia lui ar fi încheiat un

capitol din istoria lumii. Yariv spusese că noul proiect de lege nu avea voie să intre în vigoare. Omenirea nu trebuia să uite că nişte monştri cu chip de om erau încă în libertate.

— Ar trebui să asasinăm un mare criminal nazist, îi spusese Yariv lui Sarid.

Şi, într-adevăr, unul dintre agenţii Mossadului în misiune în Africa de Sud găsise omul potrivit. „Măcelarul din Riga”, un nazist leton vinovat de masacrarea a 30 000 de evrei, fusese identificat indubitabil. Trăia în Brazilia sub numele lui real, Herberts Cukurs. Ramsad-ul, Meir Amit, dăduse operaţiunii undă verde.

Yariv îl abordase pe Sarid. Şi nu numai pentru că Sarid era un agent inteligent şi ingenios, care participase la operaţiunea Eichmann. Sarid se născuse în Germania şi ambii săi părinţi pieriseră în Holocaust. El se refugiase în Palestina, dar jurase să lupte împotriva lui Hitler şi fusese unul dintre primii voluntari palestinieni din armata britanică în timpul războiului. Yariv nu mai trebuia să-l motiveze.

— Vreau să te dai drept om de afaceri austriac, îi spusese comandantul. Va trebui să iei avionul spre Brazilia, să-l găseşti pe Cukurs şi să-i câştigi încrederea. Aceasta este prima etapă.

În timpul instrucţiei detaliate ce a urmat, Yariv îi dăduse lui Sarid un nou nume: Anton Kunzle.

La zece zile după întâlnirea de la Paris, Anton Kunzle a luat un avion spre Rio de Janeiro. Misiunea îi dădea o stare de euforie, dar îl şi îngrijora. Nu mai fusese niciodată într-o

asemenea situaţie. Trebuia să opereze, absolut singur, într-o ţară străină şi să încerce să se apropie de un om diabolic, cu simţurile ascuţite, care cu siguranţă se aştepta ca într-o bună zi cineva să încerce să-l omoare. Kunzle ştia că o singură greşeală putea provoca eşecul întregii operaţiuni; un singur pas greşit îl putea costa viaţa.

Pe durata zborului, a citit atent un dosar voluminos de documente, mărturii şi decupaje din presă referitoare la Herberts Cukurs. Acesta devenise faimos în jurul vârstei de 30 de ani ca un pilot talentat şi curajos care zburase din Letonia în Gambia africană într-un mic avion construit de el însuşi. Tânărul şi frumosul aviator ajunsese peste noapte eroul naţional al Letoniei. Fusese premiat cu medalia internaţională Santos Dumont, numită după pionierul brazilian al aviaţiei. Presa îl numea „vulturul din Letonia" şi „Lindberg al Letoniei". Muzeul războiului de la Riga era asaltat de mulţimile dornice să vadă avionul lui Cukurs, expus acolo.

Cukurs era un naţionalist leton de dreapta care avea totuşi mulţi prieteni evrei. Zburase chiar în Palestina, de unde se întorsese profund impresionat de realizările sioniştilor. Cuvântările lui entuziaste despre pionierii palestinieni îl făcuseră să pară un aliat al evreilor letoni.

Cu toate acestea, când izbucnise cel de-al Doilea Război Mondial, situaţia se schimbase brusc. Letonia fusese ocupată mai întâi de sovietici, care îşi atrăseseră rapid ura locuitorilor şi care îi persecutaseră pe eroii naţionali precum Cukurs. Dar Armata Roşie se retrăsese după invadarea Rusiei de către Hitler, şi Letonia fusese cucerită de armata germană. Cukurs se transformase complet. Naţionalist înveterat şi lider al fanaticei organizaţii fasciste Crucea Tunetului, intrată voluntar în slujba naziştilor,

Cukurs devenise cel mai crud şi mai nemilos asasin al evreilor din Riga. La scurt timp după venirea germanilor, el şi soldaţii lui mânaseră 300 de evrei într-o sinagogă locală şi îi dăduseră foc, ucigându-i pe toţi cei care erau înăuntru. Arestase evrei, îi omorâse lovindu-i cu revolverul, împuşcase sute de oameni, umilise şi ucisese evrei religioşi, zdrobise nou-născuţi de zidurile oraşului. Într-o noapte o pusese pe o tânără evreică să se dezbrace în faţa unui grup de prizonieri evrei, apoi silise un rabin bătrân s-o mângâie şi s-o lingă, în hohotele de râs ale gardienilor letoni beţi. În vară, ordonase înecarea a 1 200 de evrei într-un lac de lângă oraşul Kuldiga, iar în noiembrie 1941 trimisese 30 000 de evrei din Riga în pădurea Rumbula, unde soldaţii germani îi puseseră să se dezbrace şi îi împuşcaseră cu sânge rece.

Citind mărturiile câtorva evrei care supravieţuiseră ca prin minune, Kunzle a fost profund şocat. Documentele din dosar arătau că, la sfârşitul războiului, Cukurs zburase în Franţa cu acte falsificate. Dându-se drept fermier, reuşise să se îmbarce pe un vas cu destinaţia Rio de Janeiro. Îşi luase cu el o ciudată „poliţă de asigurare” – o tânără evreică, Miriam Keitzner, pe care o apărase în timpul războiului. Miriam, care era acum susţinătoarea lui, vorbea în toată Brazilia despre nobilul ei „salvator din Riga”.

La Rio, Cukurs stabilise rapid relaţii amicale cu mulţi evrei brazilieni. Îi plăcea să descrie auditoriului său fascinanta poveste a lui Miriam.

— Naziştii au prins-o în Letonia, povestea el. Era condangată la o moarte cumplită, dar eu am salvat-o, riscându-mi viaţa.

Un asemenea erou şi salvator al evreilor nu venea la Rio în fiecare zi, aşa că evreii din oraş făceau tot ce puteau pentru a-i arăta bravului leton ce mult îi preţuiau nobilele fapte.

Cukurs devenise foarte popular în comunitatea evreiască – până într-o noapte în care bravul leton băuse prea mult. Alcoolul îi dezlegase limba şi, ameţit, Cukurs se apucase să istorisească auditoriului său o poveste foarte diferită. Vorbise, într-adevăr, de evrei, dar acum îi numea „porci" şi „lepădături". Relatase entuziast despre mijloacele pe care el şi prietenii săi nazişti le folosiseră pentru a-i măcelări pe evreii din Europa, despre oameni arşi, înecaţi, împuşcaţi şi omorâţi în bătaie... Prietenii evrei ai letonului rămăseseră stupefiaţi. Începuseră să facă investigaţii, iar rezultatul cercetărilor lor se dovedise terifiant.

Când adevărata sa identitate fusese dezvăluită, Cukurs dispăruse. Nu părăsise Rio, dar se mutase într-un cartier îndepărtat al oraşului. O abandonase pe Miriam Keitzner, de care nu mai avea nevoie. Ulterior, Miriam avea să se mărite cu un evreu local şi să se integreze complet în societatea braziliană. Cât despre Cukurs, el îşi adusese soţia şi pe cei trei fii în Brazilia.

După zece ani, Cukurs devenise respectatul proprietar al unei companii de taxiuri aeriene. Dar întâmplarea făcuse să fie din nou descoperit de comunitatea evreiască din Rio. Membrii ei organizaseră un marş pentru a atrage atenţia oamenilor. Studenţii intraseră cu forţa în birourile Air Taxi, spărseseră ferestrele, distruseseră echipamentele şi goliseră dosarele... Cukurs părăsise Rio imediat împreună cu familia şi se stabilise în São Paulo.

Chiar dacă acolo nimeni nu-l mai deranjase, Cukurs încă se simţea în pericol. Era bântuit de temeri şi suspecta pe orice străin care se apropia de el. În iunie 1960, la câteva zile după capturarea lui Eichmann, venise la sediul central al poliţiei din São Paulo şi ceruse protecţie. Cererea lui fusese admisă, dar fusese de asemenea publicată în presă, şi acum rudele victimelor lui Cukurs din toată lumea ştiau unde se află criminalul.

Pe măsură ce anii treceau, frica lui Cukurs creştea. Le spusese soţiei şi fiilor lui că evrei dornici de răzbunare i-ar putea descoperi ascunzătoarea şi ar putea veni oricând să-l omoare. Pregătise chiar o listă cu cei mai periculoşi duşmani ai săi, cei mai mulţi dintre ei importanţi evrei brazilieni din Rio de Janeiro. În capul listei erau Aharon Steinbruck, senator, Alfredo Gartenberg, Marcus Constantino, Israel Skolnikov, Klinger şi Pairitzki.

Cukurs îşi păstrase numele real, dar îşi transformase casele în fortăreţe şi, după cât se pare, plătea o mită substanţială poliţiei şi serviciilor de securitate.

Demarase câteva afaceri, una după alta, dar eşuase. Potrivit dosarului lui Kunzle, ultima sa adresă era pe malul unui lac artificial din afara oraşului São Paulo. De obicei, Cukurs închiria câteva bărci şi organiza plimbări aeriene pentru turişti pe deasupra oraşului, în hidroavioanele sale.

Kunzle ştia foarte bine că, dacă încerca să se apropie de Cukurs direct, i-ar fi trezit suspiciuni, aşa că a petrecut mai întâi câteva zile la Rio. Sejurul lui în fascinantul oraş brazilian a contrastat total cu misiunea sumbră pe care o avea de îndeplinit. A mers pe plajele Copacabana şi Ipanema, unde a admirat frumoasele mulatre în bikini, a contemplat muntele Pão de Açúcar (Căpăţâna de zahăr), a

cărui înălţime îţi taie respiraţia, şi uriaşa statuie a lui Hristos de pe vârful Corcovado, a asistat la o ceremonie macumba (voodoo brazilian), s-a răsfăţat în razele fierbinţi ale soarelui şi în ritmurile sambei. A făcut pe turistul tipic, dar a intrat în contact cu câţiva oficiali şi investitori particulari din domeniul turismului, s-a întâlnit cu ministrul local al Turismului şi s-a prezentat ca investitor interesat de întreprinderile turistice din Brazilia. A primit câteva scrisori de recomandare către personaje importante ale industriei turismului din São Paulo.

A plecat apoi într-acolo şi imediat a găsit cartierul de pe lac al lui Cukurs. Pe chei, puţin mai la o parte de vasele de agrement, a văzut un hidroavion vechi şi, lângă el, un bărbat înalt, zvelt, cu salopetă de pilot. Herberts Cukurs.

Kunzle s-a apropiat de nemţoaica tânără şi frumuşică din ghereta unde se vindeau bilete pentru excursiile organizate de Cukurs şi i-a cerut informaţii despre turismul din zonă. Nu ştia că tânăra femeie era soţia fiului mai mare al lui Cukurs. Ea a recunoscut că nu ştia foarte multe despre turism, dar a arătat spre bărbatul în salopetă.

— Întrebaţi-l pe domnul acela, o să vă ajute.

Kunzle s-a îndreptat spre pilot şi s-a prezentat ca investitor austriac. A pus câteva întrebări profesioniste, la care Cukurs a răspuns fără chef. Dar atitudinea lui s-a schimbat atunci când Kunzle i-a spus că vrea să-l angajeze şi să facă o plimbare cu avionul lui pe deasupra oraşului. După câteva minute, erau deja în aer. Au avut o conversaţie lungă, amicală – Kunzle se pricepea să-şi facă prieteni. La întoarcere, Cukurs l-a invitat în barca lui la un pahar de brandy.

În timp ce beau, s-a lansat deodată într-o diatribă furibundă împotriva acuzatorilor lui.

— Eu, criminal? urla el. Eu am salvat o fată evreică în timpul războiului!

Kunzle l-a suspectat că simulează indignarea numai ca să vadă ce reacţie va avea interlocutorul lui.

— Ai luptat în război? l-a întrebat Cukurs.

— Da, a spus Kunzle, pe frontul rusesc.

Dar tonul lui părea să indice contrariul, să insinueze că servise în armată, dar nu chiar pe frontul rusesc. Şi-a descheiat nasturii de la cămaşă şi i-a arătat lui Cukurs o cicatrice pe piept.

— Din război, i-a spus, fără să dea amănunte.

Kunzle şi-a făcut repede o idee despre gazda sa. Cukurs avea o situaţie economică proastă – salopetele uzate, avionul gata să se prăbuşească, starea mizerabilă a bărcilor, toate indicau un nivel de trai scăzut. Kunzle a înţeles că trebuia să-l facă pe Cukurs să creadă că el, omul de afaceri, reprezenta o ocazie nesperată de a-şi îmbunătăţi soarta. El era cel care îi putea aduce profituri mari. De aceea, i-a vorbit întruna de compania şi de partenerii lui şi de grandioasele lor proiecte de a investi o mulţime de bani în turismul din America Latină. A insinuat că şi Cukurs se putea alătura grupului lor, deoarece cunoştea foarte bine scena turistică a Braziliei.

Cukurs a părut interesat de cuvintele oaspetelui său, dar Kunzle a sărit pe neaşteptate în picioare.

— Ei bine, a spus el, nu vă mai plictisesc. Trebuie să fiţi foarte ocupat.

— Nu, deloc, a spus Cukurs şi i-a propus musafirului ca într-una din zilele următoare să vină la el acasă, după încheierea programului de lucru, „ca să putem discuta despre interesele noastre comune”.

Contactul se stabilise. Momeala fusese aruncată. Acum Cukurs trebuia convins s-o înghită.

În seara aceea, Kunzle i-a trimis o telegramă codificată lui Yoske Yariv, în care a folosit pentru prima oară numele de cod pe care Yariv îl alesese pentru Cukurs –„Decedatul”.

La rândul lui, Cukurs a scris şi el ceva în noaptea aceea. A luat lista celor mai periculoşi duşmani ai lui şi a mai adăugat unul.

Anton Kunzle.

După o săptămână, un taxi a oprit în faţa unei case din cartierul Riviera din São Paulo. Casa era modestă, dar semăna cu o fortăreaţă. Era înconjurată de un zid şi de sârmă ghimpată, intrarea era străjuită de o poartă de fier şi lângă ea stătea un tânăr cu un câine fioros.

Kunzle i-a cerut tânărului – care s-a dovedit a fi unul dintre fiii lui Cukurs – să-l informeze pe pilot de sosirea lui. Cukurs l-a întâmpinat călduros, l-a plimbat prin casă, l-a prezentat soţiei sale, Milda, apoi a tras un sertar şi a scos din el vreo 15 medalii din zilele războiului. Multe dintre ele erau împodobite cu o svastică.

A deschis apoi un alt sertar şi i-a arătat lui Kunzle, care rămăsese uluit, arsenalul lui privat: trei revolvere mari şi o puşcă semiautomată. Mândru, a dezvăluit că primise permise pentru ele de la serviciile secrete braziliene.

— Ştiu să mă apăr singur, a adăugat el.

Kunzle a luat cuvintele lui Cukurs drept o ameninţare voalată. „Dacă încerci să mă loveşti”, părea să spună gazda sa, „ai grijă că sunt înarmat şi periculos.”

Brusc, Cukurs a avut o idee.

— Nu vrei să vii cu mine într-o excursie la fermele mele de la ţară? Putem petrece o noapte acolo.

Kunzle s-a învoit bucuros. Dar, în drum spre hotel, s-a oprit la un magazin şi şi-a cumpărat un cuţit cu lamă retractabilă. Pentru orice eventualitate.

După câteva zile, cei doi s-au urcat în maşina închiriată a austriacului şi au pornit spre munţi.

A fost o călătorie stranie, tensionată. Anton Kunzle, înarmat doar cu un cuţit, se temea de Cukurs, dar era hotărât să-l tenteze cu perspectiva unor bani câştigaţi uşor şi să-l împingă spre moarte. Iar în maşină lângă el stătea Herberts Cukurs, puternic, sobru, dar sărac, suspicios în privinţa noului său prieten, înarmat cu un revolver puternic, dar incapabil să reziste ispitei cu care-l ademenea Kunzle.

Oaspetele s-a gândit că poate el era victima în acest joc de-a şoarecele şi pisica. Oare Cukurs nu credea în povestea lui şi îl luase pe munte ca să-l ucidă acolo?

Pe drum, au vizitat o fermă părăsită. Pe neaşteptate, Cukurs şi-a scos din geantă puşca semiautomată, şi Kunzle a tresărit. De ce îşi adusese Cukurs şi un revolver, şi puşca?

— Ce-ai zice de un concurs de trageri? a întrebat pilotul.

Kunzle a înţeles imediat: Cukurs voia să-i testeze abilităţile de fost luptător pe frontul rusesc şi să vadă dacă ştia să tragă. Letonul a fixat o ţintă de hârtie pe un copac, şi-a încărcat puşca şi a tras zece focuri unul după altul, pe un spaţiu cu diametrul de zece centimetri. A scos apoi din geantă o a doua ţintă de hârtie, şi-a încărcat din nou arma şi i-a întins-o lui Kunzle. Veteran al armatei britanice şi al Forţelor de Apărare Israeliene, Kunzle era un excelent ţintaş. A luat arma şi, fără să mai stea pe gânduri, a tras zece focuri, înghesuite pe un spaţiu de numai trei centimetri. Cukurs a dat din cap aprobator.

— Excelent, Herr Anton! a spus.

Cei doi s-au urcat din nou în maşină şi au mers până la o a doua fermă. Aceasta era mult mai mare şi se afla în apropierea unei păduri dese şi a unui râu, în care aligatorii înotau leneş. Cukurs a pornit-o spre pădure, şi Kunzle a fost din nou cuprins de spaimă. Era o capcană? Cukurs îl adusese aici ca să-l poată omorî fără a lăsa urme?

L-a urmat pe Cukurs. Deodată, a călcat pe o piatră, un cui din pantof i-a ieşit sub talpă şi i-a intrat adânc în călcâi. Încovoiat de durere, Kunzle a îngenuncheat şi şi-a scos pantoful. Rana îi sângera.

Cukurs s-a aplecat asupra lui şi şi-a scos arma. Kunzle era acum expus, complet lipsit de apărare. A crezut că-i sosise

ceasul. Letonul avea să-l omoare ca pe un câine. Dar Cukurs i-a întins puşca.

— Bate cuiul cu patul armei! i-a spus el.

Kunzle a luat puşca. Dintr-odată, rolurile se schimbaseră. Erau singuri într-o fermă montană. Nici un suflet viu pe o rază de mai mulţi kilometri. Arma era încărcată. Îl putea omorî pe Cukurs într-o clipită. Doar să îndrepte puşca şi să apese pe trăgaci.

În loc de asta, s-a aplecat şi a bătut tare în capul ascuţit al cuiului, după care i-a înapoiat proprietarului arma.

La căderea nopţii, au ajuns la o colibă dărăpănată şi au improvizat o cină din mâncarea pe care o aduseseră. Şi-au întins sacii de dormit pe două paturi de fier, şi Kunzle l-a văzut pe Cukurs strecurându-şi revolverul sub pernă. Muncit de gânduri sumbre, şi-a scos şi el cuţitul din buzunar şi l-a pus la îndemână, dar n-a putut să doarmă.

În toiul nopţii a auzit un zgomot venind dinspre patul lui Cukurs. Pilotul s-a ridicat, şi-a luat arma şi a ieşit încet. „De ce?” s-a gândit Kunzle. A încercat să tragă cu urechea la zgomotele de afară şi deodată a auzit un zgomot uşor de recunoscut. Cukurs stătea în picioare afară şi urina. Probabil că în jur erau animale în căutare de pradă.

A doua zi, s-au întors la São Paulo întregi şi nevătămaţi. Când a intrat în hotelul său, Kunzle a răsuflat uşurat.

În săptămâna următoare, l-a invitat pe Cukurs la restaurante de lux, în cluburi de noapte scumpe şi în baruri. A observat privirea lacomă a lui Cukurs şi a înţeles că trecuseră ani buni de când omul acesta gustase ultima

oară din plăcerile pe care le pot cumpăra banii. Următoarea mişcare a fost să-i ceară lui Cukurs să-l însoţească în câteva zboruri interne – pe cheltuiala lui Kunzle, desigur. Au vizitat câteva importante locaţii turistice, iar Cukurs a beneficiat de cele mai bune mese şi camere de hotel.

Apoi Kunzle i-a propus letonului să ia avionul spre Montevideo, capitala Uruguayului. I-a spus că partenerii lui voiau să-şi stabilească acolo centrul de afaceri sud-american, şi el voia să verifice dacă putea găsi un sediu potrivit. A plătit chiar un paşaport nou pentru Cukurs.

Kunzle a luat avionul spre Montevideo şi, după câteva zile, Cukurs i s-a alăturat. Dar suspiciunile letonului nu se spulberaseră; îşi adusese cu el aparatul de fotografiat. Când a coborât din avion pe aeroportul din Montevideo, l-a văzut pe Kunzle, care îl aştepta. Cukurs şi-a scos aparatul şi i-a făcut câteva poze prietenului său, luându-l prin surprindere. Partenerul şi finanţatorul lui era pentru el suspectul principal al unui complot organizat pentru a-l asasina.

Între timp, Kunzle închiriase o maşină americană mare. Era de-a dreptul stânjenit de culoarea ei –roz-bombon –, dar acesta fusese singurul vehicul disponibil la agenţia de închirieri. Rezervase de asemenea camere pentru amândoi în cel mai bun hotel din oraş, Victoria Plaza. Au petrecut câteva zile la Montevideo, căutând o clădire care să poată servi drept sediu central al companiei lui Kunzle. N-au găsit ce voiau, dar au savurat o vacanţă superbă. Kunzle l-a invitat pe Cukurs la cele mai bune restaurante, l-a luat în cluburi de noapte, au făcut turul oraşului, au fost în cazinouri unde austriacul şi-a împărţit câştigul cu oaspetele său. Cukurs era încântat. În cele din urmă, s-au

despărţit. Kunzle a plecat în Europa, după ce i-a promis lui Cukurs că se va întoarce în câteva luni pentru a continua proiectul. Cukurs s-a întors la São Paulo, dar i-a spus soţiei sale că la Montevideo fusese urmărit de cineva, aşa încât acum trebuia să fie vigilent şi pregătit să se apere.

La Paris, Kunzle s-a întâlnit din nou cu Yariv şi prietenii săi, şi au început imediat să pregătească operaţiunea. Din mai multe motive, s-a decis ca execuţia lui Cukurs să aibă loc la Montevideo. În Brazilia el era protejat de poliţia locală, care ar fi putut crea anumite probleme. Marea comunitate evreiască din această ţară era vulnerabilă la atacuri venite din partea neonaziştilor sau a nemţilor care voiau să se răzbune. Şi, în sfârşit, în Brazilia pedeapsa cu moartea era încă în vigoare şi, dacă o echipă de agenţi ai Mossadului ar fi fost prinsă şi judecată, ei puteau fi omorâţi.

În echipa operativă au intrat cinci agenţi, conduşi de însuşi Yoske Yariv. Unul dintre oamenii lui era Ze’ev Amit (Slutzky), un văr al ramsad-ului Meir Amit. Ceilalţi membri erau Kunzle, Arye Cohen (nu acesta îi era numele real) şi Eliezer Sudit (Sharon), care avea şi el un paşaport austriac pe numele de Oswald Taussig.

Membrii echipei au sosit la Montevideo în februarie 1965. Oswald Taussig a închiriat un Volkswagen verde şi o căsuţă, Casa Cubertini, pe strada Cartagena din cartierul Carrasco. În ultimul moment, Yariv i-a dat o sarcină sinistră: să cumpere un cufăr mare, de genul celor folosite de călători în secolul al XIX-lea. Urma să fie sicriul improvizat pentru corpul nazistului la terminarea operaţiunii.

Kunzle l-a invitat din nou pe Cukurs la Montevideo.

Pe 15 februarie 1965, Cukurs a mers la sediul poliţiei locale unde a fost primit de un ofiţer, Alcido Cintra Bueno Filho.

— Sunt om de afaceri, i-a spus letonul. De câţiva ani mă aflu sub protecţia poliţiei braziliene, pentru că am motive serioase să mă tem pentru viaţa mea. Acum, un partener de afaceri european îmi cere să călătoresc la Montevideo, ca să ne întâlnim acolo. Ce părere aveţi, pot să călătoresc în Uruguay? Nu este riscant?

— Nu vă duceţi! i-a răspuns categoric ofiţerul. Aici trăiţi liniştit pentru că noi vă protejăm. Dar nu uitaţi – în momentul în care plecaţi din Brazilia, nu vă mai protejează nimeni. Vă expuneţi duşmanilor. Şi, dacă aveţi duşmani, presupun că nu v-au uitat.

Cukurs s-a gândit un timp, a părut să ezite, dar, în final, s-a ridicat şi a spus:

— Am fost întotdeauna un om curajos. Nu mi-e frică. Ştiu cum să-mi apăr viaţa. Întotdeauna am o armă la mine. Şi, credeţi-mă, în ciuda anilor care au trecut, sunt încă un bun trăgător.

Kunzle şi Cukurs s-au întâlnit la Montevideo pe 23 februarie. Capcana fusese pregătită. Au pornit cu un Volkswagen negru închiriat spre Casa Cubertini, unde echipa îi aştepta. Pe drum, s-au mai oprit de câteva ori să „verifice” câteva clădiri care puteau servi drept sediu pentru companie. În cele din urmă, au ajuns la Casa Cubertini. Câţiva oameni reparau casa vecină. Maşina verde a lui Taussig, tot un Volkswagen, era parcată alături. Kunzle a oprit motorul, a coborât din maşină şi s-a

îndreptat hotărât spre uşă. Cukurs l-a urmat. Kunzle a deschis uşa şi a văzut o imagine terifiantă: în casa întunecoasă, membrii echipei de acţiune stăteau la perete, îmbrăcaţi doar în lenjerie intimă. Ştiau că nu-l pot birui pe Cukurs fără o luptă sângeroasă şi se dezbrăcaseră, pentru a nu-şi păta hainele cu sângele lui. Vederea unui grup de oameni în indispensabili, care-şi aşteptau victima în beznă, era macabră.

Kunzle s-a dat la o parte şi Cukurs a intrat în casă. De cum a păşit înăuntru, Kunzle a trântit uşa în urma lui şi trei bărbaţi au sărit asupra pilotului. Ze'ev a încercat să-l prindă de gât, cum fusese învăţat la Paris. Ceilalţi au sărit asupra lui din laturi.

Letonul nu s-a lăsat. A reuşit să-şi zvârle cât colo atacatorii şi a luat-o spre uşă. A apucat clanţa uşii, apoi a încercat să scoată arma pe care o purta în buzunar, în timp ce striga în germană:

— Lassen Sie mich sprechen! (Lăsaţi-mă să vorbesc!)

În timpul luptei, Yariv a încercat să-i acopere gura cu mâna, ca să-l împiedice să strige. Cukurs l-a muşcat cu furie şi aproape i-a smuls un deget. Yariv a urlat de durere. În momentul acela, Amit a apucat un ciocan de construcţii şi l-a izbit cu el pe Cukurs. Din rană a ţâşnit sânge. Corpurile atacatorilor şi al victimei s-au împletit, contorsionate pe podea. Letonul încerca deznădăjduit să-şi scoată arma. Era o chestiune de secunde. Arye şi-a pus arma la tâmpla lui Cukurs şi a tras de două ori. Amortizorul a înăbuşit sunetul împuşcăturilor.

Trupul lui Cukurs s-a prăbuşit. Pe hainele lui şi pe dalele podelei se scurgea sânge. Membrii echipei operative erau ei înşişi năclăiţi.

Oswald Taussig a alergat în curte şi a deschis robinetul conductei principale de apă. Prietenii lui şi-au spălat sângele de pe corp, apoi au curăţat podeaua şi pereţii. Câteva pete mari au mai rămas totuşi pe lespezi.

Mai târziu, unul dintre agenţi a pretins că intenţia lor fusese să-l captureze viu pe Cukurs şi să-l aducă în faţa unei curţi marţiale improvizate înainte de a-l executa. Dar planificarea defectuoasă sau subestimarea forţei fizice a letonului transformase misiunea într-o respingătoare baie de sânge, neintenţionată şi inutilă. Agentul Mossadului închiriase casa de pe strada Cartagena în ultimul moment, cufărul de călătorie fusese şi el cumpărat tot în ultimul moment. În loc să sară asupra victimei, agenţii Mossadului ar fi putut să-l ucidă pe loc. Dar, după cum ne-au spus câţiva membri ai echipei operative, important era că misiunea fusese îndeplinită.

Agenţii au pus trupul lui Cukurs în cufăr, pentru a face poliţia să creadă că voiseră să-l răpească şi să-l scoată pe furiş din Uruguay. Apoi au aşezat pe trupul victimei o scrisoare dactilografiată, pregătită dinainte: „Având în vedere gravitatea crimelor de care era acuzat Herberts Cukurs, îndeosebi responsabilitatea sa personală în uciderea a 30 000 de bărbaţi, femei şi copii, şi având în vedere teribila cruzime arătată de el în comiterea acestor crime, îl condangăm pe numitul Cukurs la moarte. Acuzatul a fost executat pe 23 februarie 1965 de către cei care nu vor uita niciodată.”

Echipa a părăsit clădirea şi a plecat în două Volkswagenuri închiriate. În casa vecină, muncitorii continuau să ciocănească; nu auziseră absolut nimic. Yariv avea dureri cumplite la mână; tot restul vieţii nu a mai fost în stare să-şi folosească pe deplin unul din degete. Taussig şi Kunzle au înapoiat maşinile şi au plecat din hoteluri. Întreaga echipă a părăsit Montevideo şi, pe rute complicate, s-a înapoiat în Europa şi în Israel. Ze'ev Amit s-a întors la Paris „rănit la trup şi cu sufletul zdrobit". Luni de zile a fost bântuit de coşmaruri teribile şi nu şi-a putut depăşi şocul şi durerea.

După ce toţi membrii echipei de acţiune părăsiseră America Latină, un agent al Mossadului a sunat la agenţiile de ştiri din Germania şi a raportat executarea unui criminal nazist la Montevideo de către „cei care nu vor uita niciodată".

Reporterii care au primit mesajul l-au şters imediat – crezuseră că era o farsă. Văzând că nu se întâmplă nimic, agenţii Mossadului au pregătit un mesaj mult mai detaliat şi mai credibil şi l-au trimis agenţiilor de ştiri şi unui reporter de la un ziar din Montevideo, care a alertat poliţia. Pe 8 martie, la mai bine de zece zile de la asasinarea lui Cukurs, poliţia a intrat, în sfârşit, în Casa Cubertini.

A doua zi, presa internaţională anunţa, cu litere de-o şchioapă, descoperirea trupului lui Cukurs într-o casă goală din Montevideo. În articole s-au vehiculat două nume de suspecţi – Anton Kunzle şi Oswald Taussig. După câteva zile, un săptămânal din Rio de Janeiro a publicat o fotografie uriaşă a lui Anton Kunzle făcută de Cukurs. Revista l-a numit pe suspect „Austriacul zâmbitor". Fotografia a fost reprodusă pe prima pagină a ziarului

israelian Maariv şi unii prieteni ai agentului secret l-au identificat imediat pe Anton Kunzle.

Câteva zile mai târziu, acasă la Cukurs a sosit o scrisoare. Era un efort destul de jalnic al lui Anton Kunzle de a-şi acoperi urmele.

Dragă Herberts,

Cu ajutorul lui Dumnezeu şi al câtorva din compatrioţii noştri, am ajuns cu bine în Chile. Acum mă odihnesc după o călătorie obositoare şi sunt sigur că şi tu vei fi foarte curând acasă. Între timp, am descoperit că am fost urmăriţi de doi oameni, un bărbat şi o femeie. Trebuie să avem grijă şi să ne luăm măsuri de precauţie. Aşa cum am spus mereu, rişti foarte mult lucrând şi călătorind sub propriul tău nume. Ai putea provoca un dezastru pentru noi, care ar duce şi la descoperirea adevăratei mele identităţi.

Sper, deci, că toate complicaţiile din Uruguay îţi vor fi o lecţie pentru viitor şi că acum vei fi mai prudent. Dacă observi ceva suspect în casă sau în preajma casei tale, aminteşte-ţi sfatul pe care ţi l-am dat: du-te şi ascunde-te printre oamenii lui Von Leeds (un lider nazist care fugise la Cairo cu un grup de nemţi exilaţi) timp de un an sau doi, până se va rezolva problema amnistiei.

Când vei primi scrisoarea, răspunde la adresa pe care o ştii din Santiago, Chile.

Al tău,

Anton K.

Bineînţeles, scrisoarea n-a păcălit pe nimeni. Soţia lui Cukurs, Milda, a fost de neclintit: asasinul era Kunzle.

Cei mai mulţi dintre participanţii la uciderea lui Cukurs sunt morţi. Ze’ev Amit, pe care autorii acestei cărţi l-au cunoscut bine, a fost ucis în Războiul de Yom Kippur din 1973.

Misiunea lor a fost însă răsplătită. Parlamentele Germaniei şi Austriei au respins legea prescrierii crimelor naziste.

Ani mai târziu, fostul ramsad Isser Harel l-a sunat pe unul dintre autorii acestei cărţi şi i-a spus că un bun prieten al lui vrea să-l întâlnească. N-a dat nici un detaliu, doar o adresă din nordul Tel Avivului. Acolo autorul a găsit o casă mică şi cochetă. I-a deschis uşa un bărbat masiv, chel, cu ochelari. Recunoscându-l imediat, autorul l-a salutat:

— Guten Abend, Herr Kunzle!

CAPITOLUL 12

ÎN CĂUTAREA PRINŢULUI ROŞU

Pe 5 septembrie 1972, la ora 16.30, opt terorişti înarmaţi, purtând ochelari de schi, au năvălit în apartamentul echipei israeliene venite la Olimpiada de la München. L-au omorât pe Moshe Weinberg, antrenorul echipei de lupte,

care a încercat să le bareze calea, şi pe Joe Romano, campion la ridicarea greutăţilor. Câţiva atleţi, treziţi de strigăte şi împuşcături, au scăpat sărind pe fereastră; nouă au fost luaţi ostatici de către teroriştі.

La locul faptei a sosit poliţia germană, urmată de reporteri, fotografi şi echipe de televiziune care relatau drama ce se desfăşura în Satul Olimpic. Pentru prima oară în istorie, întreaga omenire a urmărit în transmisiune directă pe ecranele televizoarelor un atac terorist ucigaş. L-a urmărit şi Golda Meir, prim-ministrul Israelului, alertată de aghiotantul său militar. Golda s-a simţit legată de mâini şi de picioare: atacul se petrecuse într-o ţară prietenă şi responsabilitatea salvării ostaticilor cădea în seama Germaniei. Autorităţile statului Bavaria, unde avusese loc tragedia, au respins politicos sugestia Israelului de a trimite acolo Sayeret Matkal, cea mai bună unitate de comando israeliană. „Nu vă faceţi griji”, le-au spus nemţii reprezentanţilor israelieni, „îi vom elibera pe ostatici.” Dar Germaniei îi lipseau experienţa, creativitatea şi curajul necesare pentru a face faţă unei organizaţii teroriste înverşunate şi abile. După o negociere extenuantă de o zi întreagă, între atacatori şi autorităţile germane, teroriştii şi ostaticii au fost duşi la aeroportul Fürstenfeldbruck, în afara oraşului München. Nemţii le promiseseră teroriştilor că acolo îi vor îmbarca într-un avion cu destinaţia aleasă de ei. De fapt, poliţia le pregătise la aeroport o cursă naivă şi amatoristică: un avion Lufthansa gol şi fără personal îi aştepta în centrul aeroportului. Pe acoperişuri au fost plasaţi trăgători de elită incompetenţi. Liderul teroriştilor s-a dus să inspecteze avionul fără echipaj şi cu motoarele reci. Cum ar fi putut o astfel de aeronavă să decoleze în câteva minute? Teroriştii au înţeles imediat că fuseseră înşelaţi; au deschis focul şi au aruncat grenade de mână.

În timpul schimbului de focuri cu poliţia care a urmat, ei au ucis toţi ostaticii. Au fost ucişi de asemenea un ofiţer de poliţie german şi cinci din cei opt terorişti (ceilalţi trei vor fi capturaţi, dar eliberaţi la scurt timp după aceea, când un avion Lufthansa va fi deturnat de către organizaţia teroristă din care făceau parte). Generalul israelian Zvi Zamir, care îl înlocuise de curând pe Meir Amit ca ramsad, a urmărit neputincios din turnul de control sângeroasa dramă. Fusese trimis la München de prim-ministrul Golda Meir, dar nu a avut dreptul de a interveni în operaţiunea germană. Gazdele lui îl asiguraseră că planul lor era excelent şi că lui nu-i rămânea decât să urmărească desfăşurarea evenimentelor şi să se convingă. Ce a văzut ramsad-ul a fost masacrarea atleţilor israelieni. El a înţeles că Israelul avea un nou duşman: o organizaţie teroristă care se autointitula Septembrie Negru.

„Septembrie Negru”. Aşa numiseră teroriştii palestinieni luna septembrie a anului 1970, în care regele Hussein al Iordaniei masacrase mii de palestinieni din regatul său. În anii de după Războiul de Şase Zile din 1967, teroriştii preluaseră treptat controlul asupra unor mari porţiuni din teritoriul iordanian şi a multor cartiere din capitala Amman. Se instalaseră într-o serie de oraşe şi sate de-a lungul graniţei israeliene, unde cutreierau înarmaţi pe străzi. Nu recunoşteau autoritatea regelui Hussein şi, pas cu pas, deveniseră adevăraţii stăpâni ai ţării. Regele ştia toate acestea, dar nu întreprindea nimic. Într-una din vizitele sale la o tabără a armatei, a văzut un sutien fâlfâind ca un steag de pe o antenă de tanc.

— Ce e asta? a întrebat el supărat.

— Asta înseamnă că nu suntem decât nişte femei, a răspuns comandantul tancului. Nu ne lăsaţi să luptăm.

În cele din urmă, Hussein n-a mai putut răbda lucrurile aşa cum erau. Nu mai avea cum să continue să-şi ascundă capul în nisip ca struţul în timp ce controlul asupra regatului îi scapă printre degete. Pe 17 septembrie 1970, regele şi-a trimis armata împotriva bazelor şi a taberelor de teroriştі. A fost un masacru înspăimântător. Teroriştii au fost împuşcaţi în stradă, vânaţi, capturaţi şi executaţi fără proces. Unii şi-au găsit adăpost în taberele de refugiaţi palestinieni, dar artileria iordaniană a bombardat taberele fără nici o remuşcare, ucigând oameni cu miile. Zeci de teroriştі îngroziţi au trecut râul Iordan şi s-au predat armatei israeliene. Au preferat să putrezească în închisorile Israelului decât să fie omorâţi de iordanieni. Mulţi supravieţuitori au fugit în Siria şi Liban. Până azi, numărul teroriştilor morţi în „Septembrie Negru” a rămas necunoscut; estimările sunt între două mii şi şapte mii de oameni.

Yasser Arafat, şeful Fatah, principala organizaţie teroristă palestiniană, a devenit atunci obsedat de ideea răzbunării. A creat în interiorul Fatah o celulă secretă, dublu clandestină. Membrii şi comandanţii de rând ai Fatah nici nu ştiau de existenţa ei. El a numit-o „Septembrie Negru”. Această unitate nu urma „respectabilele” norme de conduită pe care Arafat încerca să le impună grupării sale în ideea de a dobândi recunoaştere internaţională şi simpatie. Ea trebuia să fie un grup de oameni cruzi, fără scrupule, care să-i atace pe „duşmanii poporului palestinian” în orice mod posibil, fără milă. Formal, Septembrie Negru nu exista, iar Arafat ar fi negat orice legătură cu ea, dar, în secret, el era creatorul şi liderul ei. El l-a numit pe Abu Yussef, unul dintre comandanţii

superiori ai Fatah, în funcţia de lider al noii organizaţii. Şef al operaţiunilor a devenit Ali Hassan Salameh, un tânăr cu vederi fanatice, dar extrem de inteligent şi de curajos. Ali era fiul lui Hassan Salameh, care fusese ultimul comandant suprem al forţelor palestiniene în timpul Războiului Arabo-Israelian din 1948. Hassan Salameh fusese ucis în timpul confruntărilor, iar fiul lui, Ali, jurase să continue lupta dusă de tatăl său.

Primele operaţiuni ale noii organizaţii nu au prea îngrijorat Israelul, fiindcă erau îndreptate direct împotriva Iordaniei. Teroriştii au bombardat birourile din Roma ale Forţelor Aeriene Naţionale iordaniene, au deturnat un avion iordanian spre Libia, au sabotat ambasada iordaniană de la Berna, o uzină de electronice din Germania şi rezervoare de petrol din Hamburg şi Rotterdam. În subsolul unei case din Bonn au ucis cinci agenţi secreţi iordanieni. Cea mai sângeroasă operaţiune a fost uciderea fostului prim-ministru iordanian, Wasfi al-Tal, în holul hotelului Sheraton din Cairo. Unul dintre asasini s-a ghemuit asupra trupului şi a lins sângele victimei.

După victoria Israelului în Războiul de Şase Zile din 1967, teroriştii şi-au asumat misiunea de a continua războiul împotriva statului evreu. Au deturnat avioane, au încălcat graniţele Israelului şi au asasinat civili, au plantat bombe şi încărcături explozive în oraşele mari. Acum Shabakul şi Mossadul aveau de luptat împotriva unui nou duşman. Trebuia să penetreze organizaţii teroriste, să le zădărnicească planurile şi să le aresteze membrii. Principala organizaţie cu care avea de furcă Israelul era Fatah, nu Septembrie Negru.

Dar, curând, Septembrie Negru şi-a depăşit scopul iniţial şi a început să acţioneze împotriva naţiunilor occidentale – în primul rând şi cu precădere împotriva Israelului.

Masacrul de la München a fost primul ei atac sângeros.

De aici şi-a luat Ali Hassan Salameh porecla. El a fost creierul operaţiunii München. Printre terorişti s-a împrăştiat zvonul că era obsedat de sânge, de a ucide, şi aceştia au început să-i spună „Prinţul Roşu”.

La începutul lui octombrie 1972, doi generali în retragere au solicitat o întâlnire cu prim-ministrul israelian Golda Meir, care îl înlocuise pe Levi Eshkol după moartea subită a acestuia în 1969. Erau noul ramsad, Zvi Zamir, şi consilierul pe probleme de contraspionaj al premierului, fostul şef al Amanului, Aharon Yariv.

Golda Meir era traumatizată de ceea ce văzuse în „noaptea de la München”, când atleţii israelieni fuseseră ucişi.

— Evrei capturaţi şi legaţi sunt din nou ucişi pe pământ german, spusese ea.

Golda era o femeie puternică, dură. Era clar că n-avea de gând să lase masacrul de la München nerăzbunat.

Exact asta veniseră să-i propună Zamir şi Yariv.

Zvi Zamir, scheletic, chel şi pistruiat, cu trăsături ascuţite şi o faţă triunghiulară, era un fost luptător Palmach, dar nu era considerat un general excepţional. Cea mai înaltă poziţie la care ajunsese în timpul serviciului militar fusese

cea de comandant al Frontului de Sud. Ulterior fusese ataşat militar şi reprezentant al Ministerului israelian al Apărării în Marea Britanie. În 1968, fusese numit ramsad în locul lui Meir Amit, care-şi încheiase mandatul. Mulţi criticaseră numirea lui Zamir. Era un om amabil şi timid, fără experienţă în operaţiunile secrete. Lipsit de charismă, nu se considera şeful Mossadului, precum Harel şi Amit înaintea lui. Prefera să acţioneze ca un fel de preşedinte de comisie şi-şi delega autoritatea mai multor adjuncţi. Avea să-şi câştige faima abia în Războiul de Yom Kippur (vezi capitolul 14), dar în 1972 nu se putea lăuda cu nici un succes remarcabil. Unii dintre agenţii cu state vechi ai Mossadului, ca Rafi Eitan, îl antipatizau şi îşi părăsiseră serviciul în semn de protest.

Ca şi Zamir, Yariv era mai mult un om de culise decât de prim-plan. Fusese un excepţional şef al Amanului în timpul Războiului de Şase Zile, dar era de admirat mai ales pentru mintea lui instruită, analitică. Zvelt, convingător, cu ochelari şi o frunte înaltă, foarte manierat, Yariv părea mai mult un profesor erudit decât un as al spionajului.

Yariv şi Zamit aveau multe în comun. Ai fi zis că trebuia să fie rivali, din cauză că funcţiile lor se suprapuneau parţial, dar ei lucrau în armonie, încrezându-se unul în altul. Amândoi erau calmi, nepretenţioşi, rezervaţi şi mai degrabă timizi. Nu le plăcea să apară în lumina reflectoarelor şi erau foarte prudenţi în analize şi planificări. Dar ideea pe care i-au prezentat-o Goldei în acea după-amiază de octombrie era surprinzător de brutală: serviciile secrete urmau să-i identifice şi să-i localizeze pe liderii organizaţiei Septembrie Negru şi apoi să-i ucidă. Pe toţi.

După evenimentele de la München, Yariv şi Zamir desfăşuraseră o activitate febrilă şi adunaseră informaţii secrete foarte pertinente referitoare la Septembrie Negru. Veniseră la Golda pregătiţi. I-au spus că Septembrie Negru intenţiona să lanseze un război total împotriva Israelului. Jurase să ucidă cât mai mulţi evrei – militari, civili, femei şi copii. Singura modalitate de a-i opri era asasinarea tuturor liderilor organizaţiei, unul după altul. Trebuia strivit capul şarpelui.

Golda a ezitat. Nu-i era uşor să ia o decizie care însemna trimiterea unor oameni tineri într-o riscantă campanie asasină. Israelul nu mai făcuse niciodată aşa ceva. A rămas tăcută mult timp. Apoi a început să murmure, cu o voce abia perceptibilă, ca şi când ar fi vorbit cu sine însăşi. A pomenit teribila memorie a Holocaustului şi tragicul drum al poporului evreu prin vremuri, mereu persecutat, vânat şi masacrat.

În cele din urmă, a ridicat capul şi a spus, privindu-i pe Yariv şi Zamir:

— Trimiteţi-vă oamenii!

Zamir a început imediat pregătirea operaţiunii. A denumit-o Mânia lui Dumnezeu.

Dar Golda avea şi ea ceva de spus. Ca prim-ministru al unui stat democratic evreu, ea nu se putea baza doar pe promisiunea lui Yariv şi Zamir că agenţii lor nu vor lovi pe nimeni în afară de liderii şi de militanţii cei mai însemnaţi ai lui Septembrie Negru. Promisiunile nu erau îndeajuns. Ştia bine că o asemenea operaţiune era în afara legii şi că, dacă supravegherea de către societatea civilă a acţiunilor

Mossadului ar slăbi, ar apărea pericolul real să fie uciși oameni nevinovați. A hotărât de aceea să exercite un control strict asupra operațiunii „Mânia lui Dumnezeu”. A înființat un comitet secret, care-i includea, afară de ea, pe ministrul Apărării, Moshe Dayan, și pe adjunctul premierului, Yigal Allon, un strălucit fost general. Cei trei au format un tribunal secret care trebuia să analizeze și să aprobe fiecare acțiune concretă din cadrul operațiunii. S-au autointitulat Comitetul X. Yariv și Zamir trebuia să supună aprobării acestui trio fiecare dosar și nume, și abia după obținerea acordului lor echipa Mossadului putea intra în scenă.

Massada (Caesarea), departamentul operativ al Mossadului, a fost însărcinat să ducă Mânia lui Dumnezeu la bun sfârșit. Era condus de Mike Harari, un bărbat brunet, robust și secretos. Aproape toate loviturile urmau să fie date în Europa, unde organizația își trimisese agenții, protejați de forme sofisticate de acoperire.

Harari și-a ales oamenii din Kidon, echipa operațională a Massada. Fiecare unitate trimisă împotriva unui lider al grupării Septembrie Negru includea câteva echipe auxiliare. Un grup de șase bărbați și femei avea sarcina de a-i identifica și urmări pe suspecți. Ei trebuiau să se asigure că omul pe care-l vizau era realmente cel căutat, lupul în blană de oaie. Mergeau în orașul în care opera teroristul suspectat, îl urmăreau, îl fotografiau în secret, îi aflau obiceiurile, îi localizau prietenii, îi găseau adresa exactă, barurile și restaurantele pe care le frecventa, programul zilnic, ceas de ceas. O unitate mai mică, în majoritatea cazurilor doar un bărbat și o femeie, avea în sarcină logistica operațiunii – închirierea de apartamente, camere de hotel și mașini. Un alt grup redus răspundea de comunicarea cu centrele operative înființate în

respectivele oraşe europene şi cu sediul Mossadului din Israel.

Echipa principală consta din câţiva agenţi care soseau întotdeauna ultimii. Misiunea lor era să aibă o adresă sigură, la un moment precis, şi să-l ucidă pe omul ale cărui fotografie şi detalii de identificare le fuseseră date. În timpul în care operau în oraşele-ţintă, erau protejaţi de o altă echipă – un grup de agenţi înarmaţi şi de şoferi, poziţionaţi în apropiere, cu vehiculele gata să demareze şi cu trasee de fugă prestabilite şi învăţate pe de rost. Misiunea lor era să-i protejeze – cu arme, dacă se impunea – pe membrii echipei principale. Imediat după terminarea operaţiunii, toţi agenţii celulei principale şi cei care le asiguraseră siguranţa părăseau ţara.

Echipa care identificase şi urmărise suspectul pleca din ţară înainte ca operaţiunea să aibă loc. Ceilalţi mai rămâneau câteva zile pentru a şterge urmele, a împacheta echipamentele şi a înapoia maşinile închiriate folosite.

Primul oraş ales pentru o operaţiune a Mâniei lui Dumnezeu a fost Roma.

În cetatea eternă, echipa de cercetaşi a identificat şi urmărit un bărbat pe care nimeni nu l-ar fi suspectat vreodată de terorism: un funcţionar inferior de la ambasada Libiei, un palestinian de 38 de ani, născut la Nablus – Wael Zwaiter. Era zvelt, amabil şi liniştit, fiul unui bine-cunoscut om de litere şi traducător în limba arabă. Wael însuşi era cunoscut pentru excelentele traduceri de literatură de ficţiune şi poezie din şi în limba arabă. Era, de asemenea, un împătimit iubitor de artă. Lucra ca interpret la ambasada Libiei pentru un salariu mizer de 100 de dinari libieni pe lună, ducea o viaţă foarte modestă şi trăia

într-un apartament minuscul în Piazza Annibaliano. Prietenii îl ştiau ca pe un om moderat, care respingea orice formă de violenţă şi-şi exprima deseori dezaprobarea faţă de terorism şi asasinate.

Dar nici măcar cei mai apropiaţi amici nu cunoşteau secretul lui Wael: bunul lor prieten era un fanatic crud, care dirija activitatea lui Septembrie Negru cu neclintită fermitate. Recent, el concepuse şi executase o operaţiune letală: identificase două englezoaice tinere, care îşi petreceau primele zile de vacanţă la Roma, cu gândul să-şi continue călătoria în Israel. Zwaiter instruise doi palestinieni tineri, frumoşi şi plini de farmec să ia contact cu fetele şi să încerce să le seducă. Şi, într-adevăr, tinerii Casanova aterizaseră în paturile englezoaicelor. La despărţire, unul dintre ei îi ceruse partenerei sale să ia cu ea un mic pick-up, un dar pentru familia lui din Cisiordania. Fata, neştiutoare, acceptase imediat, iar pick-upul trecuse reglementar, împreună cu celelalte bagaje ale tinerei, pe la ghişeul El Al din aeroportul din Roma. Cele două fete nu ştiau că Zwaiter şi cavalerii săi le trimiteau direct la moarte. Sub directa îndrumare a lui Zwaiter, agenţii lui Septembrie Negru desfăcuseră pick-upul, îl umpluseră cu explozibil, după care îl recompuseseră într-o cutie nou-nouţă. Mecanismul exploziv-capcană era programat să explodeze de îndată ce aeronava atingea altitudinea de croazieră. Avionul şi pasagerii lui erau condangaţi.

Din fericire, teroriştii nu ştiau că, după ce o aeronavă elveţiană care făcea curse regulate spre Israel fusese aruncată în aer de un mecanism similar, compartimentele de depozitare ale avioanelor El Al fuseseră acoperite cu o armătură groasă, aşa încât nici o explozie nu putea avaria avionul. Pick-upul explodase, dar explozia fusese blocată de armătură. Alertat de o lumină roşie intermitentă, pilotul

El Al se întorsese imediat la aeroport. Consternate, englezoaicele fuseseră interogate şi mărturisiseră că se încurcaseră cu tinerii cuceritori palestinieni. Dar aceştia doi părăsiseră Italia imediat după ce îşi luaseră un sfâşietor rămas-bun de la fetele pe care le trimiseseră la moarte.

Primii oameni ai echipei operative au sosit la Roma şi l-au urmărit pe Zwaiter câteva zile. Un cuplu tânăr s-a plimbat prin faţa ambasadei Libiei, şi femeia acţiona un aparat de fotografiat ascuns în geantă ori de câte ori Zwaiter intra sau ieşea din ambasadă. Nişte „turişti" au sosit la Roma în curse diferite. Unul dintre ei, un canadian de 47 de ani, cu numele de Anthony Hutton, a închiriat o maşină de la firma Avis şi i-a spus funcţionarului că stă la Hotel Excelsior, pe Via Veneto. Dacă acesta ar fi verificat informaţia, ar fi aflat că nici o persoană cu acest nume nu stătea la Excelsior, exact la fel cum alţi „turişti" care închiriaseră maşini în aceeaşi săptămână dăduseră adrese false agenţiilor respective.

În noaptea de 16 octombrie, Zwaiter s-a întors acasă şi tocmai voia să pună o monedă de zece lire în fanta liftului. Intrarea în clădire era întunecată, şi cineva de la etajul al treilea cânta la pian o melodie melancolică. Deodată, doi bărbaţi au apărut din umbră şi au descărcat 12 gloanţe Beretta în trupul lui. Nimeni n-a auzit împuşcăturile. Cei doi au sărit într-un Fiat 125, parcat în Piazza Annibaliano şi, câteva ore mai târziu, erau în afara ţării.

Acum, că Zwaiter fusese ucis, acoperirea lui nu mai era necesară. Un ziar din Beirut i-a publicat necrologul semnat de câteva organizaţii teroriste, care-l plângeau pe Zwaiter ca pe „unul din cei mai buni combatanţi ai noştri".

Liderul micii echipe care îl asasinase pe Zwaiter era un israelian de vreo 25 de ani, David Molad (nu acesta este numele lui real). Se născuse în Tunisia şi emigrase, copil fiind, în Israel. Moştenise de la părinţii săi, ambii profesori şi sionişti, stăpânirea perfectă a limbii franceze, o dragoste profundă faţă de statul Israel şi un patriotism înflăcărat. Visase încă de tânăr să fie în serviciul Israelului, chiar cu riscul vieţii. În armată, fusese voluntar într-o unitate de comando de elită şi-şi uimise comandanţii prin cutezanţă şi creativitate. După terminarea stagiului, se alăturase Mossadului şi devenise rapid unul dintre cei mai buni agenţi, participând la cele mai hazardate operaţiuni. Datorită faptului că vorbea fluent franceza, îşi putea asuma uşor o identitate franceză, belgiană, canadiană sau elveţiană. Se căsătorise de tânăr şi curând devenise tatăl unui băieţel. Dar acest fapt nu-i domolise dorinţa de a servi în primele rânduri ale Mossadului.

După moartea lui Zwaiter, Molad a rămas câteva zile în Israel, apoi a plecat la Paris.

După câteva zile, telefonul suna într-un apartament de pe strada Alesia numărul 175 din Paris. La apel a răspuns Mahmoud Hamshari.

— Domnul Hamshari? Reprezentantul Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei în Franţa?

Cel care sunase avea un puternic accent italian. S-a recomandat drept jurnalist italian, simpatizant al cauzei palestiniene şi doritor să-i ia lui Hamshari un interviu. S-au înţeles să se întâlnească într-o cafenea, departe de locuinţa palestinianului. Hamshari, istoric respectat care trăia la Paris împreună cu soţia lui franţuzoaică, Marie-Claude, şi cu fetiţa lor, îşi luase în ultima vreme precauţii

foarte stricte. Când mergea pe stradă, se uita mereu după oamenii care l-ar fi putut urmări; pleca din cafenele şi restaurante înainte de a fi terminat ceea ce comandase; deseori verifica la vecini dacă nu cumva se interesase de el vreun străin.

La prima vedere, n-ar fi avut de ce să se îngrijoreze. Era un universitar, un om moderat, bine integrat în cercurile intelectuale pariziene.

„Nu are nevoie de nici un fel de precauţii”, scria Annie Francos în săptămânalul Jeune Afrique, „pentru că nu este periculos. Serviciile secrete israeliene ştiu bine acest lucru.”

Dar serviciile secrete israeliene ştiau ceva mai mult: faptul că Hamshari participase la tentativa zădărnicită de asasinare a lui Ben Gurion din Danemarca, în 1969; că în 1970 fusese implicat în aruncarea în aer a unui avion elveţian de linie, în urma căreia îşi pierduseră viaţa 47 de persoane; ca şi legăturile lui cu misterioşi tineri arabi, care se strecurau noaptea în apartamentul său, purtând bagaje grele.

Serviciile secrete israeliene ştiau de asemenea că acum Hamshari era al doilea în ierarhia de comandă a organizaţiei Septembrie Negru în Europa.

Aşadar, în ziua în care Hamshari a plecat la interviul cu reporterul italian, doi bărbaţi au intrat pe furiş în apartamentul lui, din care au ieşit după 15 minute.

A doua zi, străinii au aşteptat până ce soţia şi fiica lui Hamshari au ieşit din apartament, iar el a rămas singur

înăuntru. Atunci telefonul a sunat, şi profesorul a ridicat receptorul.

— Domnul Hamshari? Era din nou jurnalistul italian.

— La telefon.

În acel moment, Hamshari a auzit un şuierat puternic şi, după el, o explozie asurzitoare. Sărise în aer o mică bombă ascunsă sub biroul lui, şi Hamshari s-a prăbuşit, grav rănit. A murit după câteva zile la spital, nu înainte de a fi învinuit Mossadul de moartea sa.

La câteva săptămâni după moartea lui, Mike Harari şi un bărbat pe nume Jonathan Ingleby au sosit pe insula Cipru şi s-au cazat la hotelul Olympic din Nicosia. În ultima vreme, Ciprul devenise câmpul de bătaie dintre agenţii israelieni şi arabi din cauza poziţiei sale, aproape de Israel, Siria, Liban şi Egipt. De data aceasta, cei doi agenţi israelieni urmăreau un palestinian numit Hussein Al Bashir. Cu câteva luni înainte, Al Bashir fusese numit reprezentantul lui Septembrie Negru în Cipru; tot el răspundea de relaţiile cu Uniunea Sovietică şi cu naţiunile blocului estic, care deveniseră un paradis şi un adăpost sigur pentru terorişti. În Rusia, Cehoslovacia, Ungaria şi Bulgaria, teroriştii palestinieni se antrenau în clădirile armatei şi în unităţi ale forţelor speciale. Ţările acestea trimiteau arme şi echipamente organizaţiilor teroriste. Nu puţini lideri palestinieni, entuziaşti partizani ai ideologiei sovietice, studiau la Universitatea Patrice Lumumba din Moscova.

Al Bashir era, de asemenea, responsabil de infiltrarea teroriştilor în Israel şi de uciderea spionilor arabi care

veneau în Cipru pentru a se întâlni cu şefii lor israelieni. Comitetul X îl condangase la moarte.

În noaptea aceea, Al Bashir s-a întors în camera lui de hotel, a stins lumina şi s-a dus să se culce. Jonathan Ingleby s-a asigurat că adormise, după care a apăsat pe butonul unei telecomenzi. O explozie distrugătoare a zguduit hotelul. Într-o cameră de la etajul al treilea, un cuplu de israelieni aflaţi în luna lor de miere s-au vârât sub pat ca să se păzească. Funcţionarul de la recepţie a alergat spre camera lui Al Bashir. Când fumul s-a mai împrăştiat, el a văzut o scenă terifiantă care l-a făcut să leşine: capul însângerat al lui Al Bashir îl privea din vasul WC-ului.

*

Septembrie Negru s-a răzbunat instantaneu.

Pe 26 ianuarie 1973, un israelian pe nume Moshe Hanan Ishai s-a întâlnit cu un prieten palestinian la Morrison Pub pe strada Jose Antonio din Madrid. După ce au părăsit pubul, doi bărbaţi au apărut în faţa lor şi le-au tăiat calea. Palestinianul a fugit, iar cei doi bărbaţi şi-au tras armele, l-au împroşcat cu gloanţe pe israelian şi au dispărut.

După numai câteva zile s-a constatat că numele real al lui Ishai era Baruch Cohen, un veteran agent al Mossadului, care înfiinţa o reţea de studenţi palestinieni la Madrid. Tânărul cu care se întâlnise în pub era unul dintre informatorii lui, care fusese de fapt plantat în reţea de către Septembrie Negru. Camarazii lui răzbunaseră moartea lui Al Bashir lichidându-l pe Baruch Cohen.

Septembrie Negru a fost de asemenea suspectat de împuşcarea şi rănirea altui agent israelian, Zadok Ophir, într-o cafenea din Bruxelles, şi de asasinarea lui Ami Shechori, ataşat la ambasada israeliană din Londra, prin intermediul unei scrisori explozive.

La două săptămâni după moartea lui Al Bashir, Septembrie Negru a numit un nou agent în Cipru. La numai 24 de ore de la sosirea sa la Nicosia, palestinianul s-a întâlnit cu persoana sa de contact de la KGB, s-a întors la hotelul lui, a stins lumina... şi a murit în acelaşi fel ca predecesorul lui.

Arafat şi Ali Hassan Salameh au hotărât atunci să dezlănţuie un masiv atac de răzbunare. Au plănuit să deturneze un avion, să-l încarce cu explozibili şi să-l facă să zboare spre Israel cu un comando sinucigaş.

Avionul urma să se prăbuşească în mijlocul Tel Avivului, omorând sute de oameni. Era o versiune timpurie a lui 11 septembrie din New York.

Informatorii Mossadului au prins de veste despre aceste pregătiri şi câţiva agenţi au început să urmărească un grup de palestinieni din Paris care păreau responsabili de proiect. Într-o noapte, agenţii au observat un bărbat mai în vârstă alăturându-se grupului. Au trimis fotografia lui la sediile Mossadului şi străinul a fost identificat drept Basil Al-Kubaissi, un important lider al lui Septembrie Negru. Kubaissi era un bine-cunoscut jurist, profesor de drept la Universitatea Americană din Beirut şi un savant respectat. Dar şi el – ca şi Zwaiter, şi Hamshari, şi nu puţini alţii – era în secret un om periculos. În 1956 încercase să-l asasineze pe regele Faisal al Irakului plasând o maşină explozivă pe traseul convoiului regal. Bomba explodase prea devreme, şi Al-Kubaissi fugise în Liban şi apoi în Statele Unite. După

câţiva ani încercase s-o asasineze pe Golda Meir, aflată în vizită în Statele Unite. Tentativa de atunci eşuase, dar el încercase din nou s-o ucidă la congresul Internaţionalei Socialiste de la Paris. Şi iar ratase. Al-Kubaissi nu abandonase încă. Aderase la Frontul Popular pentru Eliberarea Palestinei şi devenise adjunctul lui George Habash, liderul grupului. Participase la planificarea masacrului din 30 mai 1972, în care pasageri nevinovaţi din aeroportul Lod fuseseră atacaţi de terorişti arabi şi japonezi. În atac muriseră 26 de persoane, majoritatea pelerini portoricani în Ţara Sfântă. Ulterior, Al-Kubaissi aderase la Septembrie Negru, iar acum se afla la Paris, probabil pentru a dirija operaţiunea cu avionul. Se cazase într-un mic hotel de pe Rue des Arcades, foarte aproape de Place de la Madeleine.

Pe 6 aprilie, după o cină la Café de la Paix, Al-Kubaissi a plecat spre hotelul lui. În Place de la Madeleine îl aştepta echipa operativă a Mossadului. Doi oameni erau pe stradă, alţi doi într-o maşină. Unul din ei avea o perucă blondă. Când Al-Kubaissi s-a apropiat, cei doi agenţi s-au îndreptat spre el, ridicând piedica armelor. Dar s-a întâmplat ceva neaşteptat. O maşină vopsită ţipător s-a oprit lângă Al-Kudaissi şi o tânără drăguţă s-a aplecat în afară pe fereastră. Au schimbat câteva fraze, şi Al-Kubaissi s-a urcat în automobil, care a plecat imediat. Frustraţi, agenţii au înţeles că femeia era o prostituată şi că tocmai îl agăţase pe Al-Kubaissi.

Toată operaţiunea fusese ratată din cauza unei femei de stradă!

Dar comandantul echipei, prezent la locul întâmplării, şi-a liniştit luptătorii dezamăgiţi.

— Aşteptaţi şi uitaţi-vă, a spus el competent, o să-l aducă înapoi chiar aici, în scurt timp.

Oamenii nu l-au întrebat de unde ştia, dar comandantul a avut dreptate. De-abia trecuseră 20 de minute, că maşina era înapoi. Al-Kubaissi s-a despărţit de prostituată şi a pornit-o spre hotel. Făcuse doar câţiva paşi, când doi bărbaţi au ieşit din umbră, blocându-i calea. Unul dintre ei era David Molad.

Al-Kubaissi a înţeles imediat.

— Nu! a strigat el în franceză. Nu! Nu faceţi asta!

Nouă gloanţe i-au perforat trupul, şi el s-a prăbuşit lângă biserica Madeleine. Agenţii Mossadului au sărit înapoi în maşini, care au demarat şi au părăsit piaţa.

A doua zi, ca şi în cazul Zwaiter, reprezentanţii Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei au dezvăluit adevăratul rol al profesorului de drept.

În lunile care au urmat, Molad şi membrii Kidon au ucis câţiva mesageri ai lui Septembrie Negru, veniţi în Grecia să cumpere vapoare, să le încarce cu explozibili şi să le trimită spre porturile Israelului.

Dar o întrebare rămânea fără răspuns: Unde era creierul operaţiunii München? Unde era Salameh?

Salameh se afla în sediul său de la Beirut, plănuindu-şi următoarele mişcări. Prima era ocuparea ambasadei Israelului din Thailanda de către o echipă a lui Septembrie Negru. Dar operaţiunea a eşuat. Ameninţaţi de

neînduplecaţii generali thailandezi şi presaţi de ambasadorul egiptean la Bangkok, teroriştii şi-au eliberat ostaticii şi au părăsit Thailanda umiliţi.

Următoarea operaţiune a lui Salameh a fost mai temerară: oamenii lui, înarmaţi până-n dinţi, au năvălit în ambasada saudită de la Khartoum în timpul unei petreceri de rămas-bun în cinstea unui agent european şi au capturat aproape întreg corpul diplomatic din capitala sudaneză. La ordinul lui Arafat, ei i-au eliberat pe aproape toţi ostaticii şi l-au reţinut numai pe ambasadorul Statelor Unite, Cleo A. Noel, pe adjunctul şefului misiunii SUA, George C. Moore, şi pe ambasadorul belgian interimar, Guy Eid. Urmând instrucţiunile lui Salameh, i-au ucis cu o cruzime monstruoasă, trăgând mai întâi în picioarele victimelor, apoi ridicând încet gurile puştilor Kalaşnikov până când le-au sfârtecat piepturile.

Teroriştii au fost arestaţi după masacru, dar după câteva săptămâni, guvernul sudanez i-a pus în libertate.

Lumea a reacţionat cu furie şi dezgust la asasinarea barbară a diplomaţilor. Israelul a simţit atunci că venise timpul să dea o lovitură mortală grupării Septembrie Negru.

La Ierusalim, Golda Meir a dat undă verde operaţiunii Primăvara tinerilor – noua fază a operaţiunii Mânia lui Dumnezeu, aflată în curs de desfăşurare.

*

Pe 1 aprilie 1973, un turist belgian în vârstă de 35 de ani, Gilbert Rimbaud, se caza la hotelul Sands din Beirut. În aceeaşi zi, un alt turist, Dieter Altnuder, trăgea şi el la acelaşi hotel. Aparent, cei doi bărbaţi nu se cunoşteau. Ambii au primit camere cu vedere la ocean.

Pe 6 aprilie, la hotel au mai sosit trei turişti. Andrew Whichelaw, un bărbat spilcuit, îmbrăcat impecabil, era britanic; David Molad, care a ajuns pe aeroportul din Roma două ore mai târziu, a prezentat un paşaport belgian pe numele Charles Boussard; George Elder, care a venit seara, era şi el britanic, dar exact opusul compatriotului său. Un alt turist britanic, Charles Macy, s-a cazat la hotel Atlantic de pe plaja El-Baida. Englez adevărat, se interesa de două ori pe zi de buletinul meteorologic.

Fiecare pe cont propriu, cei şase au făcut turul Beirutului, s-au plimbat pe străzi şi s-au familiarizat cu principalele artere. De la agenţiile Avis şi Lenacar au închiriat trei Buick-uri Skylarks, un Plymouth break, un Valiant şi un Renault-16.

Pe 9 aprilie, o flotilă de nouă nave purtătoare de rachete şi vase de patrulare ale forţelor navale israeliene a ieşit în larg şi s-a integrat în liniile de trafic internaţional. Vaporul Mivtah transporta o unitate de paraşutişti sub comanda colonelului Amnon Lipkin, care trebuia să atace sediile Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei. Două alte unităţi s-au îmbarcat pe nava Gaash: încă un pluton de paraşutişti şi unitatea Sayeret Matkal, sub conducerea colonelului Ehud Barak. Ei aveau un alt fel de misiune. Înainte de îmbarcare, fiecare dintre soldaţi primise fotografiile a patru persoane. Primii trei erau Abu Yussef, comandantul suprem al grupării Septembrie Negru; Kamal Adwan, comandantul suprem al operaţiunilor Fatah, care

răspundea, de asemenea, de operaţiunile desfăşurate de Septembrie Negru în teritoriile ocupate de Israel; şi Kamal Nasser, principalul purtător de cuvânt al Fatah. Toţi trei, după cum li s-a spus soldaţilor, locuiau în aceeaşi clădire de apartamente de pe strada Verdun.

A patra fotografie era a lui Ali Hassan Salameh. Dar despre el nimeni nu ştia unde se află.

Membrii comandourilor purtau haine civile. La ora 21.30, în timp ce navele se apropiau de Beirut, ei şi-au pus peruci şi s-au îmbrăcat în haine hippie. Ehud Barak şi-a pus o rochie, încercând să se transforme într-o brunetă voluptuoasă. În sutien ascunsese câteva încărcături explozive.

Ieşite din întuneric, câteva bărci de cauciuc au ţâşnit spre plaja pustie a Beirutului, aducându-i pe paraşutiştii de pe navele-mamă. În faţa lor au văzut şase maşini, cu câte unul din „turişti” la volan. Fiecare soldat ştia la ce maşină fusese repartizat. În câteva minute, automobilele au demarat în trombă în direcţii diferite. Câteva s-au îndreptat spre sediul Frontului Popular. Altele, din care unul condus de Molad, au luat-o spre clădirea de apartamente în care locuiau liderii organizaţiei teroriste.

Unitatea de comando care se îndrepta spre sediul Frontului Popular repetase atacul înainte, folosind o clădire în construcţie dintr-o suburbie a Tel Avivului. Într-o noapte, când şeful statului-major al armatei, David (Dado) El’azar venise să urmărească antrenamentul, de el se apropiase un locotenent tânăr şi frumos, Avida Shor.

— S-a stabilit să folosim 120 de kilograme de explozibil pentru a demola clădirea din Beirut, îi spusese Avida. Dar

este o cantitate inutilă şi periculoasă. Explozia ar afecta clădirile din apropiere, şi sunt o mulţime de locatari în ele.

Apoi a scos un carneţel din buzunar.

— Am făcut nişte calcule. Ar trebui să folosim doar 80 de kilograme de explozibil. Cu ele am demola clădirea fără să rănim oameni nevinovaţi din alte case.

El'azar verificase cifrele şi fusese de acord cu sugestia lui Shor. Îl instruise apoi pe comandantul operaţiunii să folosească o încărcătură de maximum 80 de kilograme.

Paraşutiştii au ajuns acum la sediul Frontului Popular. După un scurt schimb de focuri, în care şi-au pierdut viaţa doi combatanţi israelieni, paraşutiştii au ocupat holul de la intrare al clădirii şi au plasat cele 80 de kilograme de explozibil. Explozia a prefăcut clădirea într-un morman de ruine, ucigând o mulţime de terorişti. Dar nici una din casele învecinate n-a fost afectată.

Unul dintre combatanţii ucişi era Avida Shor.

*

În acelaşi timp, alte unităţi de paraşutişti şi comando navale au atacat câteva tabere teroriste la sud de Beirut într-o mişcare de diversiune, cu intenţia de a forţa un răspuns din partea teroriştilor şi a armatei libaneze. Dar răspunsul aşteptat nu a venit.

Chiar în acel moment, agenţii Sayeret Matkal au ajuns la clădirea de pe strada Verdun. Tocmai voiau să intre, când

doi poliţişti libanezi au trecut pe lângă ei. N-au văzut însă decât un cuplu de îndrăgostiţi îmbrăţişându-se tandru pe trotuar. Romeo nu era altul decât Muki Betzer, unul dintre cei mai buni luptători Sayeret, iar unduioasa lui Julietă era Ehud Barak. De îndată ce poliţiştii au dat colţul, israelienii s-au năpustit în clădire. Au pătruns simultan în apartamentul lui Kamal Adwan, de la etajul al doilea, al lui Kamal Nasser, la etajul al treilea, şi al lui Abu Yussef, la al şaselea.

Liderii teroriştilor n-au avut nici o şansă. Când paraşutiştii au năvălit în apartamentele lor, ei au pus mâna pe arme, dar soldaţii israelieni au fost mai rapizi. În câteva minute, cei trei au fost ucişi. Soţia lui Abu Yussef a încercat să-şi apere consortul cu propriul corp, dar a fost şi ea lovită de gloanţe. O altă victimă a fost o italiancă bătrână care locuia pe acelaşi palier cu Adwan. Auzind împuşcăturile, femeia a deschis uşa – şi a fost lichidată cu o rafală de gloanţe.

În timpul operaţiunii, soldaţii au adunat documentele pe care le-au găsit în dulapurile şi sertarele celor trei lideri. Apoi şi-au luat răniţii şi morţii şi s-au grăbit spre maşini, care au demarat spre plajă, unde îi aşteptau bărcile de cauciuc.

Pe plajă, cei şase „turişti” ai Mossadului şi-au parcat cu grijă automobilele închiriate, lăsând cheile în contact. După câteva zile, companiile de închirieri şi-au primit plata via American Express.

Echipa operativă s-a reunit pe vasul-mamă şi a pornit spre Israel. Operaţiunea fusese încununată de succes deplin. Sediile Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei nu mai

existau, liderii lui Septembrie Negru fuseseră uciși – și, printre ei, Abu Yussef, comandantul organizației.

Israelienii n-au știut însă că, la numai 50 de metri depărtare de casa de pe strada Verdun, Ali Hassan Salameh dormea liniștit într-un apartament oarecare. N-a fost deranjat. A doua zi, când s-a anunțat moartea lui Abu Yussef, el a devenit liderul lui Septembrie Negru.

„Primăvara tinerilor" a însemnat sfârșitul organizației Septembrie Negru. Ea nu s-a mai refăcut niciodată după ce toți liderii ei au fost uciși.

Toți, cu excepția unuia.

La Tel Aviv, documentele adunate în timpul operațiunii au contribuit la rezolvarea unui mister pe care Mossadul nu-l putea dezlega de doi ani de zile. Era vorba de Cazul Paștelui.

În aprilie 1971, două franțuzoaice tinere și drăguțe aterizaseră pe aeroportul Lod și încercaseră să treacă de serviciul de imigrație cu pașapoarte franceze false. Serviciul de securitate al aeroportului primise o avertizare prealabilă despre sosirea lor. Fetele fuseseră duse într-o cameră laterală, unde fuseseră controlate de polițiste și de agente ale Shabakului. S-a constatat că, în mod straniu, îmbrăcămintea pasagerelor, inclusiv lenjeria lor, cântărea de două ori mai mult decât era normal. Polițistele au observat că hainele franțuzoaicelor erau impregnate cu un praf alb. Aparent, hainele fuseseră cufundate într-o soluție densă care conținea pulberea aceea albă. Când îmbrăcămintea a fost scuturată și frecată, din ea au căzut mari cantități din praful respectiv. Aceeași pulbere a fost

găsită în tocurile sandalelor scumpe ale franţuzoaicelor. Cele două tinere cărau aproape zece kilograme de praf alb, care s-au dovedit a fi un puternic explozibil plastic. Într-o cutie cu tampoane dintr-unul din bagajele fetelor, poliţia a găsit o mulţime de detonatoare.

La interogatoriu, cele două tinere au clacat şi au recunoscut că erau surori, fiicele unui bogat om de afaceri marocan. Se numeau Nadia şi Madeleine Bardeli. Fuseseră contactate de un bărbat la Paris şi, aventuroase din fire, fuseseră de acord să introducă pe furiş praful în Israel.

— Cine mai e cu voi în afacerea asta? le-au întrebat anchetatorii.

În după-amiaza aceea, câţiva ofiţeri de poliţie au descins în micul hotel Commodore din Tel Aviv şi au arestat un cuplu francez în vârstă – Pierre şi Edith Bourghalter. Când le-au dezasamblat radioul cu tranzistori, au constatat că era umplut cu fuzibile cu acţiune întârziată pentru manufacturarea de încărcături explozive. Pierre Bourghalter a izbucnit în lacrimi.

În ziua următoare, comandantul operaţiunii, neştiutor, a aterizat şi el în Israel, sub înfăţişarea unei atrăgătoare franţuzoaice de 26 de ani, identificată în paşaport drept Francine Adeleine Maria. Pe numele ei adevărat Evelyne Barges, era bine cunoscută Mossadului ca teroristă profesionistă, marxistă convinsă, care mai participase la câteva atacuri teroriste în Europa.

Când au fost interogaţi de poliţie, membrii aşa-numitei Echipe a Paştelui au mărturisit că intenţionau să detoneze încărcăturile cu exploziv în nouă hoteluri mari din Tel Aviv, în perioada de vârf a sezonului turistic, şi să omoare cât

mai mulţi turişti şi israelieni, dând o lovitură puternică Israelului.

Simpaticul grup de francezi a ajuns la închisoare, dar omul care trăsese sforile din spatele scenei n-a fost prins. Acesta era Mohammad Boudia, un algerian fermecător, directorul unui teatru din Paris şi el însuşi actor. Din nou un doctor Jekyll şi domn Hyde – un om de cultură, intelectual şi artist, a cărui viaţă pe scenă era doar o acoperire pentru activităţile sale criminale. Era iubitul Evelynei Barges şi implicat în atât de multe poveşti de dragoste, încât agenţii Mossadului l-au numit Barbă Albastră.

Boudia se aflase iniţial sub comanda lui George Habash şi a Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei. La un an după ce Echipa Paştelui fusese capturată, el aderase la Septembrie Negru şi fusese numit şeful organizaţiei în Franţa. Avusese de a face cu asasinarea lui Khader Kanou, un reporter sirian din Paris, suspectat că era informator al Mossadului. Boudia răspundea, de asemenea, de operaţiunile organizate de Septembrie Negru în Europa şi planificase un atac asupra unei tabere de tranzit pentru evreii imigranţi din Rusia. După asasinarea lui Hamshari, devenise extrem de precaut, iar urmărirea lui ajunsese să fie incredibil de dificilă.

În mai 1972, o echipă a grupului Massada a sosit la Paris şi a încercat să-l găsească pe Boudia. Aveau numele şi adresa noii lui amante. Agenţii au aşteptat cu răbdare la colţul clădirii în care locuia femeia. În cele din urmă, Boudia a apărut ca din senin şi s-a furişat înăuntru. Dar a doua zi, când cei mai mulţi dintre rezidenţi au părăsit clădirea plecând la lucru, el nu era printre ei! Abia după o lună frustrantă, când agenţii au comparat rapoartele

zilnice, au observat ceva straniu: în fiecare dimineaţă, după nopţile toride petrecute de Boudia cu iubita sa, printre cei care ieşeau din casă se afla o femeie înaltă, solidă. Uneori era blondă, alteori, brunetă... Până la urmă, agenţii au rezolvat enigma: folosindu-şi talentele de actor, Boudia se deghiza în femeie înainte de a ieşi din clădire.

Dar acum, din cine ştie ce motiv, el încetase să-şi mai viziteze metresa, iar agenţii Mossadului i-au pierdut urma. Singurul indiciu pe care-l mai aveau era că pleca în fiecare dimineaţă cu metroul la întâlnirile lui şi schimba trenul la staţia Étoile, sub Arcul de Triumf. Staţia aceasta de metrou era un nod de transport – o mulţime de trenuri treceau prin ea, milioane de oameni se grăbeau prin pasajele subterane, schimbând liniile. Cum ar fi putut să-l găsească aici pe Boudia, „omul cu o mie de feţe”?

Dar nu aveau de ales. Au fost alertaţi agenţi ai Mossadului de peste tot din Europa. O mulţime de israelieni au primit fotografii ale lui Boudia şi au fost postaţi în coridoarele, pasajele, culoarele şi platformele giganticei staţii Étoile. A trecut o zi, apoi două, trei, şi nimic nu se întâmpla. Dar, într-a patra zi, unul dintre agenţi l-a identificat pe terorist – deghizat, machiat, şi totuşi acelaşi. De data aceasta israelienii s-au ţinut după el ca nişte umbre, până ce s-a urcat în maşina lui, parcată aproape de ieşirea din metrou. I-au urmărit automobilul şi l-au ţinut sub observaţie toată noaptea, pentru că Boudia a rămas într-o casă de pe strada Fossés-Saint-Bernard, probabil domiciliul noii sale amante. În dimineaţa următoare, pe 29 iunie 1973, Boudia s-a dus la maşina lui, a inspectat-o temeinic din exterior, a aruncat o privire sub şasiu şi, aparent satisfăcut, a deschis portiera şi s-a aşezat pe locul şoferului. În clipa următoare, o explozie asurzitoare a prefăcut maşina într-un morman înnegrit de metal contorsionat şi l-a ucis pe terorist.

Potrivit jurnaliştilor europeni, ramsad-ul Zvi Zamir a urmărit explozia dintr-un colţ al străzii.

Dar şefii Mossadului n-au avut timp să-şi sărbătorească succesul. La sediul serviciilor secrete israeliene a sosit un mesaj urgent: un mesager special al lui Septembrie Negru, algerianul Ben Amana, fusese trimis la o întâlnire cu Ali Hassan Salameh. Ben Amana traversase Europa urmând un itinerar bizar, întortocheat, şi ajunsese la Lillehammer, o staţiune din Norvegia.

După câteva zile, echipa operativă Kidon, sub comanda lui Mike Harari, s-a postat în Lillehammer. Nimeni n-avea habar ce căuta Salameh în liniştitul oraş norvegian. Un prim grup l-a urmărit pe Ben Amana la piscina oraşului şi l-a văzut luând contact cu un bărbat ce părea să vină din Orientul Mijlociu. Cei trei membri ai echipei s-au uitat la fotografiile pe care le aveau şi au ajuns la concluzia că bărbatul era, indubitabil, Salameh. Au ignorat opinia celui de al patrulea coleg, care îl auzise vorbind cu alte persoane şi le atrăsese atenţia asupra faptului că era imposibil ca Salameh să vorbească norvegiana.

Agenţii au fost absolut siguri de identitatea celui pe care îl urmăreau, aşa că l-au urmărit pe Salameh pe străzile din Lillehammer şi l-au văzut în compania unei tinere norvegiene gravide.

Operaţiunea a intrat în faza finală. Din Israel au sosit mai mulţi agenţi, printre care Zvi Zamir. Eliminarea lui Salameh trebuia să fie ultimul pas în distrugerea definitivă a organizaţiei Septembrie Negru, iar Zvi Zamir voia să fie acolo la final. Asasinii urmau să fie ubicuul Jonathan Ingleby, Rolf Baehr şi Gerard Emile Lafondo. David Molad

n-a participat la această operaţiune. Echipa auxiliară a închiriat maşini şi camere la hotel. Unii afirmă că rezidenţii oraşului au observat imediat o activitate bizară; prezenţa mai multor „turişti” ale căror maşini străbăteau oraşul în toate direcţiile nu era o privelişte obişnuită în Lillehammer pe timpul verii.

Pe 21 iulie 1973, Salameh şi prietena lui gravidă au ieşit dintr-un cinematograf, unde-l văzuseră pe Clint Eastwood în filmul Acolo unde se avântă vulturii. Cuplul a luat autobuzul şi a coborât pe o stradă liniştită, pustie. Pe neaşteptate, o maşină albă a frânat lângă ei; doi bărbaţi au sărit din ea pe trotuar, înarmaţi cu pistoale Beretta, şi au ciuruit trupul lui Salameh cu 14 gloanţe.

Prinţul Roşu era mort.

Operaţiunea odată terminată, Mike Harari le-a ordonat oamenilor lui să părăsească imediat Norvegia. Ieşirea din ţară s-a făcut după toate regulile: primii au plecat asasinii, abandonând maşina albă în centrul oraşului Lillehammer şi luând primul avion de la Oslo. Mike Harari şi majoritatea celorlalţi agenţi au fost următorii, lăsând în urmă echipa care trebuia să elibereze casele şi să înapoieze maşinile închiriate. Dar o coincidenţă neaşteptată a întors totul pe dos. O femeie care locuia aproape de locul unde se trăseseră focurile de armă notase culoarea albă şi marca – Peugeot – a maşinii asasinilor; un ofiţer de poliţie, care descongestiona un blocaj în trafic între Lillehammer şi Oslo, văzuse la rândul său un Peugeot alb condus de o femeie cu o înfăţişare ciudată şi notase numărul de înmatriculare. A doua zi, când maşina a fost înapoiată la biroul de închirieri de pe aeroport, poliţia i-a arestat pe ocupanţi, Dan Aerbel şi Marianne Gladnikoff. Interogarea lor a dus la arestarea a încă doi agenţi, Sylvia Raphael şi

Avraham Gemer. Alţi doi au fost arestaţi în aceeaşi zi. Aerbel şi Gladnikoff au cedat interogatoriilor dure. Ei au dezvăluit informaţii ultrasecrete privitoare la operaţiune, adresele caselor închiriate de Mossad în Norvegia şi în toată Europa, reguli conspirative, numere de telefon şi modul de operare al serviciului secret. Poliţia a descins într-un apartament din Oslo şi a găsit acolo o sumedenie de documente; a mai descoperit şi că Ig'al Eyal, responsabilul cu securitatea al Ambasadei Israelului, avea legături cu Mossadul. A fost un dezastru.

A doua zi, presa din Norvegia a publicat ştiri despre arestarea agenţilor israelieni. A fost o lovitură teribilă pentru prestigiul şi credibilitatea Mossadului. Dar presa a mai publicat o ştire, de data asta devastatoare: Mossadul ucisese pe altcineva.

Bărbatul asasinat la Lillehammer nu era Ali Hassan Salameh. Era Ahmed Bushiki, un chelner marocan care venise în Norvegia în căutare de lucru. Se căsătorise cu o norvegiană blondă, Torril, gravidă în luna a şaptea.

Ziarele din toată lumea s-au umplut de titluri senzaţionale. Agenţii prinşi au fost judecaţi şi unii dintre ei, condangaţi la ani lungi de închisoare. Sylvia Raphael a făcut o puternică impresie asupra norvegienilor prin atitudinea ei mândră şi nobilă. Procesul i-a oferit o neaşteptată recompensă: s-a îndrăgostit de avocatul ei norvegian şi, după ce a fost eliberată din închisoare, s-a măritat cu el şi a trăit fericită până în 2005, când a murit de cancer.

După fiascoul de la Lillehammer, şefii Mossadului au trebuit să o ia de la capăt – să schimbe regulile conspirative, să abandoneze ascunzătorile, să stabilească

noi contacte... Au fost siliţi să-şi asume responsabilitatea pentru moartea lui Ahmed Bushiki şi să plătească familiei lui 400 000 de dolari. Dar cel mai rău a fost că legenda gloriosului, invincibilului Mossad fusese distrusă.

Golda Meir i-a ordonat lui Zvi Zamir să încheie imediat operaţiunea „Mânia lui Dumnezeu”. Dar, curând, eşecul acesteia a fost eclipsat de evenimente mult mai dramatice. Pe 6 octombrie, armatele Egiptului şi Siriei au demarat un atac-surpriză împotriva Israelului. Începea Războiul de Yom Kippur. (vezi capitolul 14)

Au trecut doi ani.

Într-o frumoasă seară de primăvară a anului 1975, o familie din Beirut o găzduia pe cea mai frumoasă femeie din lume. Georgina Rizk merita cu prisosinţă acest titlu. Cu patru ani în urmă fusese aleasă Miss Univers în celebrul concurs de frumuseţe desfăşurat la Miami, în Florida. Superba tânără libaneză câştigase faimă, premii, călătorii, întâlniri cu lideri din toată lumea... Întoarsă în Liban, făcuse o carieră remarcabilă ca supermodel şi proprietar al unui lanţ de magazine de modă.

În seara aceea, în casa prietenilor ei, Georgina a întâlnit un tânăr chipeş şi charismatic. S-au îndrăgostit. După doi ani, pe 8 iunie 1977, se căsătoreau. Fericitul mire era Ali Hassan Salameh.

Cariera lui luase şi ea tot mai mult avânt în anii din urmă. La finele lui 1973, Septembrie Negru încetase să existe. În ciuda colapsului organizaţiei sale, Salameh devenise mâna dreaptă a lui Arafat şi „fiul adoptiv” al acestuia; se zvonea

că urma să fie numit succesorul lui Arafat la cârma Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei.

După căderea lui Septembrie Negru, Salameh devenise şeful Forţei Şaptesprezece, care răspundea de securitatea personală a liderilor Fatah şi de toate loviturile date prin surprindere. Salameh l-a însoţit pe Arafat într-o călătorie la New York. Liderul palestinian a intrat în Adunarea Generală a Naţiunilor Unite ţinând în mână o ramură de măslin, dar purtând la curea o armă. Salameh a fost lângă Arafat când acesta a făcut o călătorie la Moscova şi s-a întâlnit cu mai mulţi lideri internaţionali. Spre consternarea Israelului, era curtat şi de CIA.

Central Intelligence Agency a făcut o mare gafă atunci când a decis să ignore trecutul sângeros al Prinţului Roşu, rolul său în masacrul de la München, asasinarea bestială a diplomaţilor americani la Khartoum, pe care tot el o pusese la cale, simplul fapt că Salameh era unul din cei mai periculoşi terorişti din lume, şi să-l recruteze ca informator. CIA spera că Salameh va ajunge să servească loial interesele americane. I-a oferit lui Salameh sute de mii de dolari, dar el a refuzat. Pe de altă parte, palestinianul a fost de acord să petreacă o lungă vacanţă împreună cu Georgina în Hawaii, unde toate cheltuielile i-au fost acoperite de agenţia americană.

Stilul de viaţă al lui Salameh se schimbase, prietenii săi începuseră să creadă că viaţa nu-i mai era în pericol. Dar el simţea că zilele îi sunt numărate. Nu înceta să vorbească despre moarte.

— Ştiu, i-a spus unui reporter, că, atunci când soarta mea va fi pecetluită, va veni sfârşitul. Nimeni nu va mai fi în stare să mă salveze.

Şi Israelul a hotărât să-i pecetluiască soarta.

În Israel se petrecuseră multe schimbări după dispariţia lui Septembrie Negru. Golda Meir plecase, succesorul ei, Yitzak Rabin, demisionase, şi la putere era acum un nou prim-ministru, Menahem Begin. Zvi Zamir fusese înlocuit ca ramsad de generalul Yitzhak (Haka) Hofi, un fost comandant al Regiunii de Nord. Teroarea palestiniană împotriva Israelului continua în erupţii sporadice. În 1976, deturnarea unui avion Air France spre Entebbe, în Uganda, se încheiase cu un temerar raid de salvare executat de paraşutişti israelieni şi de Sayeret Matkal. În 1978, terorişti Fatah aterizaseră în Israel, deturnaseră un autobuz civil şi îl îndreptaseră spre Tel Aviv. Fuseseră opriţi de un baraj rutier la periferia oraşului, şi, în final, învinşi, dar nu înainte de a fi ucis 35 de pasageri. Oameni obişnuiţi – bărbaţi, femei şi copii – erau cu regularitate omorâţi brutal ca urmare a incursiunilor teroriste pe teritoriul Israelului.

Menahem Begin a simţit că nici un terorist cu mâinile pătate de sânge nu poate fi lăsat să-şi continue crimele. Spre sfârşitul anilor 1970, numele lui Salameh era din nou pe lista agenţilor israelieni.

La Beirut a fost trimis un agent sub acoperire al Mossadului, care a reuşit să se înscrie în clubul de fitness unde se antrena Salameh. Într-o zi, ducându-se la saună, acesta s-a trezit faţă în faţă cu Salameh nud.

Întâmplarea a declanşat o dezbatere aprinsă la sediul Mossadului. Un Salameh nud într-un club sportiv era o pradă uşoară. Pe de altă parte, orice tentativă de a-l ucide acolo s-ar fi încheiat cu moartea unor civili. De aceea, planul a fost abandonat.

A intrat apoi în scenă Erika Mary Chambers.

Era o englezoaică singură, excentrică şi stranie, care, în ultimii patru ani, locuise în Germania. A sosit la Beirut şi a închiriat un apartament la etajul al optulea al unei clădiri, la colţul dintre strada Verdun şi strada Madame Curie. Vecinii ei au poreclit-o Penelopa. Ea le-a spus că lucra ca voluntar pentru o organizaţie internaţională care se îngrijea de copiii săraci. Era văzută, într-adevăr, în spitale şi centre de ajutorare. Unii spuneau chiar că se întâlnise cu Ali Hassan Salameh. Părea să fie o femeie foarte singură. Întotdeauna ciufulită, îmbrăcată neglijent, Penelopa apărea pe stradă cu farfurii pline cu mâncare pentru pisici vagaboande. Se spunea că apartamentul îi era plin şi el de felinele ei iubite. Era şi o pictoriţă pasionată, dar cei care îi vedeau pânzele erau de părere că are un talent limitat.

Dar, pe lângă peisajele libaneze, ceea ce o interesa cu adevărat pe Miss Chambers era traficul aglomerat de pe strada de sub balconul ei şi, în mod deosebit, trecerea zilnică a două maşini: un Chevrolet break cafeniu, întotdeauna urmat de un jeep Land Rover. Folosind un cod, Erika nota scrupulos momentul şi direcţia în care treceau cele două vehicule. Veneau în fiecare dimineaţă din cartierul Snoubra, pe străzile Verdun şi Curie, îndreptându-se spre sud, către sediul Fatah; se întorceau la vremea prânzului şi reapăreau în primele ore ale după-amiezii, luând-o din nou într-acolo.

Observând maşinile cu un binoclu, Erika îl recunoscuse pe Salameh pe bancheta din spate a Chevroletului, între doi bodyguarzi înarmaţi. Alţi câţiva terorişti înarmaţi se aflau în Land Roverul care venea în spatele lor.

Gărzile lui Salameh puteau, desigur, să-l protejeze, dar nu-l puteau salva de cel mai mare duşman al unui agent secret: rutina. De când se căsătorise cu frumoasa Georgina, viaţa lui Salameh urma un tipar neschimbat: se mutase cu soţia sa în cartierul Snoubra şi mergea la lucru ca un funcţionar, în fiecare dimineaţă la aceeaşi oră, venea acasă să mănânce prânzul şi să se odihnească şi, după ce-şi făcea siesta, se întorcea la slujbă. Ignora regulile de bază ale oricărei activităţi secrete: niciodată să nu ai obiceiuri fixe, niciodată să nu rămâi mai multă vreme la aceeaşi adresă, niciodată să nu foloseşti de două ori acelaşi itinerar, niciodată să nu călătoreşti la aceleaşi ore.

Pe 18 ianuarie 1979, un turist englez pe nume Peter Scriver a sosit la Beirut, s-a cazat la hotelul Mediteranée şi a închiriat de la agenţia Lenacar un Volkswagen Golf albastru. În aceeaşi zi s-a întâlnit cu un turist canadian, Ronald Kolberg, care stătea la hotelul Royal Garden şi închiriase un Simca Chrysler, tot de la Lenacar. Kolberg nu era altul decât David Molad. Cel de-al treilea client al popularei agenţii de închirieri a apărut a doua zi. Era Erika Chambers, care voia să închirieze o maşină „pentru o excursie la munte”. A semnat pentru un Datsun, pe care l-a parcat foarte aproape de casă.

În noaptea aceea, trei nave purtătoare de rachete israeliene s-au apropiat de plaja pustie dintre Beirut şi portul Junia şi au lăsat pe nisipul umed o încărcătură masivă de explozibil. Kolberg şi Scriver se aflau acolo şi au încărcat explozibilul în Volkswagen.

Pe 21 ianuarie, Peter Scriver şi-a părăsit hotelul, şi-a dus Volkswagenul albastru pe strada Verdun şi l-a parcat într-un loc care putea fi perfect văzut de la ferestrele Erikăi Chambers. Apoi a luat un taxi spre aeroport şi s-a îmbarcat

într-un avion spre Cipru. Ronald Kolberg şi-a încheiat şi el socotelile la hotel şi s-a dus la hotelul Montmartre din Jounieh.

La ora 15.40, ca de obicei, Ali Hassan Salameh s-a urcat în Chevroletul său. Bodyguarzii lui au intrat în Land Rover, iar cele două maşini s-au îndreptat spre sediul Fatah. Maşinile au venit încet pe strada Marie Curie şi au dat colţul pe strada Verdun.

Erika Chambers le urmărea de la etajul opt al clădirii unde locuia. Molad stătea lângă ea, ţinând în mână o telecomandă.

Chevroletul s-a apropiat lin de Volkswagenul albastru. În acel moment, Molad a apăsat butonul telecomenzii.

Volkswagenul a explodat, prefăcându-se într-o uriaşă minge de foc. Cuprins de flăcări, Chevroletul a explodat şi el. Bucăţi mari de metal şi cioburi de sticlă au fost proiectate violent în aer. Ferestrele caselor vecine s-au cutremurat şi pe trotuar au căzut bucăţi de sticlă. Oripilaţi, trecătorii nu-şi puteau lua privirile de la trupurile pasagerilor din Chevrolet, amestecate cu rămăşiţele înnegrite ale maşinii.

Maşini de poliţie şi ambulanţe s-au repezit spre locul evenimentului şi medicii au scos din caroseria deformată a Chevroletului trupul şoferului, pe ale celor doi bodyguarzi şi pe al lui Ali Hassan Salameh.

La Damasc, un mesager tulburat i-a adus o telegramă urgentă lui Yasser Arafat, care prezida un miting la hotelul Meridien. Consternat, Arafat a parcurs în fugă telegrama şi a izbucnit în lacrimi.

În aceeaşi noapte, o barcă mică de cauciuc, lansată la apă de o navă purtătoare de rachete, a acostat pe plaja Junia. Ronald Kolberg şi Erika Chambers au sărit în ea şi au fost transportaţi la nava-mamă. După câteva ore erau în Israel. Poliţia libaneză a găsit maşinile lor închiriate parcate pe plajă, cu cheile în contact.

Erika Mary Chambers era numele real al unui agent al Mossadului, o evreică britanică. Femeia trăise în Anglia şi Australia înainte de a imigra în Israel şi fusese recrutată de Mossad în timp ce studia la Universitatea Ebraică. S-a întors în Israel şi nu s-a mai auzit niciodată de ea.

Acesta a fost sfârşitul operaţiunii Căutarea şi totodată sfârşitul Mâniei lui Dumnezeu.

Septembrie Negru fusese eliminat.

După mai mulţi ani, detaliile operaţiunii au ieşit la lumină. Generalul Aharon Yariv a recunoscut într-un interviu televizat că o sfătuise pe Golda Meir „să ucidă cât mai mulţi lideri ai grupării Septembrie Negru”. A recunoscut de asemenea că a fost surprins să vadă că „o operaţiune militară a forţelor noastre din Beirut şi câteva asasinate în Europa fuseseră suficiente pentru a-i face pe liderii Fatah să înceteze terorismul peste hotare. Este o dovadă că am avut dreptate folosind un timp această metodă.”

Dar întunecata poveste a avut un epilog surprinzător şi promiţător. În 1996, jurnalistul israelian Daniel Ben Simon a fost invitat de prieteni la o petrecere la Ierusalim. Acolo a întâlnit un palestinian tânăr şi simpatic, îmbrăcat impecabil şi vorbind fluent engleza, care i s-a prezentat drept Ali Hassan Salameh.

— Este numele celui care a pus la cale masacrarea atleţilor israelieni la München, a spus Ben Simon.

— Era tatăl meu, a confirmat tânărul. A fost ucis de Mossad.

Şi i-a spus lui Ben Simon, rămas mut de uimire, că trăia de ani de zile cu mama sa în Europa şi că venise la Ierusalim invitat de Yasser Arafat.

— N-aş fi crezut niciodată, a adăugat el, că va veni ziua când voi dansa împreună cu tineri israelieni la o petrecere la Ierusalim.

Şi-a descris voiajul prin Israel, calda ospitalitate a oamenilor întâlniţi şi şi-a exprimat dorinţa de a contribui la reconcilierea dintre israelieni şi palestinieni.

— Sunt un om al păcii sută la sută, a spus tânărul Salameh. Tatăl meu a trăit în vremuri de război şi a plătit cu viaţa pentru aceasta. Acum a început o eră nouă. Sper ca pacea între israelieni şi palestinieni să fie cel mai important eveniment din viaţa celor două popoare.

CAPITOLUL 13

FECIOARELE SIRIENE

Într-o noapte furtunoasă din noiembrie 1971, o navă purtătoare de rachete a marinei israeliene lupta împotriva valurilor Mediteranei furibunde, care îi îngreunau drumul spre coasta siriană. Lăsase în urmă marea bază navală din

Haifa la căderea serii, plutise de-a lungul coastei libaneze şi intrase în apele teritoriale siriene. Întunecată, trecuse de portul iluminat Latakia şi-şi continua cursa către nord. În cele din urmă, a acostat la o distanţă sigură de plaja pustie, aproape de graniţa turcă. Mai mulţi soldaţi din unităţile de comando ale Flotilei navale 13 au apărut la bordul navei care se balansa violent şi au lansat la apă câteva bărci de cauciuc.

Când au fost gata de plecare, uşa unei cabine laterale încuiate s-a deschis şi dinăuntru au ieşit trei bărbaţi îmbrăcaţi civil. Aveau feţele acoperite de keffiyeh în carouri şi în bagajele lor impermeabile transportau mici aparate de emisie-recepţie, paşapoarte falsificate, obiecte personale şi revolvere încărcate. Fără a scoate un cuvânt, au sărit în bărcile de cauciuc, care s-au îndreptat spre plajă. Soldaţilor nu li se spusese cine erau aceşti bărbaţi sau motivul pentru care îi aduceau în Siria. Când bărcile s-au apropiat de coastă, puţin înainte de ivirea zorilor, cei trei civili s-au cufundat în apa rece ca gheaţa şi au înotat spre ţărm. Au stat ascunşi în valuri până când au văzut silueta unui bărbat care aştepta pe nisip. Atunci au străbătut ultimii câţiva metri care îi despărţeau de plajă şi s-au apropiat de el. Omul era Yonatan, nume de cod „Prosper”, şeful lor. Adusese haine uscate pentru prietenii săi îngheţaţi şi ei s-au schimbat imediat. I-a condus apoi la maşina lui, ascunsă în apropiere. La volan aştepta un străin, probabil un ajutor local al Mossadului, care a demarat şi a intrat abil în traficul de pe una din principalele autostrăzi ale Siriei. Câteva ore mai târziu, intrau în Damasc.

Străinii s-au cazat în două hoteluri. După un somn lung, s-au întâlnit şi au pornit să exploreze capitala siriană. Toţi erau foşti membri ai unităţilor de comando ale Flotilei 13,

acum agenţi ai Mossadului, şi se aflau în cea mai neobişnuită misiune din viaţa lor. Printre ei se afla şi David Molad.

Operaţiunea fusese proiectată cu câteva săptămâni în urmă, la sediul Mossadului din Tel Aviv. Ramsad-ul, Zvi Zamir, şeful Caesarea, Mike Harari, şi câţiva alţi şefi de departament se întâlniseră cu cei patru tineri, ale căror vârste erau cuprinse între 23 şi 27 de ani. Cei patru erau prieteni buni şi participaseră împreună la câteva operaţiuni care îmbinaseră abilităţile lor de soldaţi de marină cu trainingul Mossadului. Toţi erau născuţi în Africa de Nord şi vorbeau excelent franceza şi araba. Îşi spuneau Cosa Nostra, la fel ca Mafia siciliană. Zamir începuse să-i instruiască.

În urmă cu doi ani, Mossadul primise un mesaj din Siria, de la liderii comunităţii evreieşti tot mai rărite. Regimul autocrat al preşedintelui Hafez Al-Assad, care preluase puterea în 1970, îi oprima şi îi persecuta pe evreii locali. Mulţi dintre ei reuşiseră să fugă din ţară, lăsând în urmă o comunitate infimă, îmbătrânită. Bărbaţii tineri şi capabili evadaseră din Siria, lăsând în urmă evreice tinere care n-aveau nici o speranţă să-şi găsească soţi. Cea mai bună opţiune pentru ele era să ajungă în Israel.

După cum le spusese Zamir celor din Cosa Nostra, o parte dintre fete încercaseră să fugă prin Liban, cu ajutorul unor contrabandişti pe care-i mituiseră. Unele fuseseră prinse, bătute, torturate, chiar împuşcate. Puţine reuşiseră să ajungă la Beirut. Toate aveau adresa unei case conspirative din capitala libaneză. Ajutoarele locale ale Mossadului aveau grijă de ele până ce erau transferate în Israel.

Într-o noapte din iarna lui 1970, o navă israeliană se apropiase de portul Junia, la nord de Beirut, unde pescarii locali aduseseră 12 fete evreice fugite din Siria.

Căpitanul navei israeliene era un veteran lup de mare, fost membru de echipaj pe submarin, colonelul Avraham (Zabu) Ben Ze'ev. Înaintea operaţiunii, el şi oamenii lui făcuseră un antrenament foarte riguros pe o navă-simulacru pe care-o construiseră la o bază navală. Antrenamentul fusese excelent, şi transferul fetelor la bord se făcuse acum lin şi eficient. Zabu îşi pusese oamenii să le dea pături, sandviciuri şi cafele fetelor îngheţate de frig şi tremurânde şi apoi le dusese în cea mai mare viteză la Haifa. Acostase la ora 16.00 şi, spre marea lui surpriză, văzuse silueta inconfundabilă a prim-ministrului, Golda Meir, care aştepta pe chei împreună cu şeful statului-major al Forţelor de Apărare ale Israelului, generalul Haim Bar-Lev, şi cu adjunctul său, generalul David (Dado) El'azar. Golda dăduse o petrecere frugală pentru fetele siriene şi fusese profund mişcată de istorisirile lor. Pe parcursul anului următor, Ben Ze'ev şi succesorul lui, Amnon Gonen, mai executaseră câteva operaţiuni, aducând alte tinere siriene de pe coastele libaneze în Israel. Dar trecerea graniţei siriano-libaneze devenise o afacere foarte riscantă, iar în contrabandiştii şi pescarii arabi nu se putea avea încredere. Atunci Golda hotărâse că trebuia să aducă fetele rămase direct din Siria în Israel.

Îl sunase pe Zamir şi îl instruise să le salveze pe fecioarele siriene.

La întâlnirea cu Cosa Nostra, Zamir s-a adresat celor patru tineri:

— Trebuie să salvaţi fetele. Asta e îndatorirea voastră.

În sala de conferinţe s-a declanşat o dezbatere încinsă. Putea fi aceasta o misiune potrivită pentru agenţi ai Mossadului? a întrebat unul dintre bărbaţi. O asemenea sarcină ar trebui încredinţată Agenţiei Evreieşti din Shabak. Un altul a adăugat supărat că Mossadul nu era o agenţie matrimonială, iar ofiţerii lui n-ar trebui să-şi rişte vieţile într-una din cele mai periculoase şi crude ţări arabe numai pentru a se asigura că o mână de fecioare evreice aveau să-şi găsească miri.

Ramsad-ul a fost de neclintit. Le-a amintit oamenilor lui că salvarea comunităţilor evreieşti din ţările duşmane era una din misiunile Mossadului încă de la începuturile sale.

Operaţiunea a primit numele de cod Smicha – cuvântul ebraic pentru „pătură”.

A doua zi, după ce au debarcat pe teritoriul sirian, membrii Cosa Nostra au căpătat mai multă încredere în sine. S-au plimbat pe străzile Damascului, pălăvrăgind în franceză. Au cercetat împrejurimile şi s-au asigurat că nu erau urmăriţi de Mukhabarat, temutul serviciu de spionaj sirian. Mai târziu în aceeaşi zi, s-au plimbat prin pieţele iluminate ale oraşului şi au intrat într-un magazin de bijuterii. Prosper şi Claudie (Emanuel Allon) tocmai examinau bijuteriile, conversând în franceză, când vânzătorul s-a aplecat spre ei şi le-a şoptit:

— Sunteţi dintre bnai amenu (în ebraică „oamenii noştri”), nu-i aşa?

Agenţii au fost stupefiaţi. Dacă erau atât de uşor de identificat, însemna că se aflau într-un pericol mortal. Au ignorat remarca vânzătorului şi s-au furişat rapid afară din magazin, dispărând în mulţime.

Vestea despre ivirea unei şanse de a fugi din Siria şi a ajunge în Israel se răspândise deja printre fetele din comunitatea evreiască.

„Situaţia noastră în Siria a fost foarte proastă", avea să spună ulterior Sara Gafni, una din tinerele femei. „Eram presate să ne măritǎm – dar cu cine? Nu era nimeni. Auziserăm o mulţime de poveşti şi zvonuri, şi eram obsedate de ideea de a ajunge în Israel, ţara evreilor."

Prosper a primit un mesaj secret: mâine seară, fetele vor aştepta într-o camionetă nu departe de hotelurile voastre.

În seara următoare, într-adevăr, Cosa Noastră a găsit camioneta, acoperită din spate cu o prelată, parcată pe o stradă întunecoasă. Agenţii şi-au plătit hotelurile şi şi-au luat bagajele cu ei. Doi dintre membrii Cosa Nostra s-au aşezat în faţă, ceilalţi doi în spate, sub copertină, unde au văzut câteva fete între 15 şi 20 de ani şi un adolescent. Cosa Nostra purtau din nou keffiyeh, care le acopereau capul şi lăsau doar o deschizătură îngustă pentru ochi. Ştiau că pe autostrada siriană armata şi poliţia instalau deseori bariere şi puncte de control. Au hotărât ca, dacă aveau să fie opriţi de poliţie, să spună că duceau fetele cu camioneta într-o excursie şcolară.

Camioneta era condusă de ajutorul local al Mossadului, care o şi adusese până acolo. A mai cules câteva fete din locuri stabilite dinainte şi apoi a pornit la drum spre Tartus. Au ajuns la o plajă pustie şi tinerele evreice siriene şi

agenţii s-au ascuns într-o cabană abandonată. La distanţă în largul mării aştepta o navă a marinei militare israeliene. Prosper a semnalizat cu lanterna sa în direcţia navei şi i-a chemat pe cei din larg prin radio. Bărcile de cauciuc, în care se aflau soldaţii Flotilei 13, au pornit spre plajă.

Dintr-odată, în imediata apropiere a lui Prosper şi a prietenilor lui s-a auzit o salvă de foc automat. S-au aruncat toţi la pământ şi s-au târât în căutarea unui adăpost, dar curând şi-au dat seama că împuşcăturile nu-i vizau pe ei. Cine trăgea? Oare sirienii detectaseră bărcile flotilei? „Tulburări pe plajă”, a fost comunicatul radio transmis în Israel de şeful comandoului naval, Gadi Kroll. Dar n-a renunţat. A chemat înapoi bărcile flotilei şi s-a îndreptat spre nord, spre o plajă alternativă, care fusese selectată în prealabil. Simultan, Prosper şi oamenii lui au dus în grabă fetele înapoi la camionetă, au demarat în aceeaşi direcţie şi au luat din nou legătură cu nava. În tot acest timp, plaja a fost liniştită. Fetele şi membrii Cosa Nostra, cu feţele acoperite din nou de keffiyeh, şi-au făcut cu greu drum prin apa până la mijloc şi au sărit în bărcile care i-au dus imediat în larg. După ce au plutit multă vreme, luptându-se cu valurile înalte, s-au urcat în cele din urmă la bordul navei care se întorcea în Israel. Agenţii au dispărut într-o cabină. Fetele au fost duse într-alta şi li s-a ordonat să nu spună nimănui o vorbă despre fuga lor din Siria. Îşi părăsiseră familiile la Damasc şi, dacă fuga lor în Israel devenea cunoscută, părinţii lor ar fi putut plăti cu viaţa.

Omul local al Mossadului s-a întors cu camioneta la Damasc, unde urma să înceapă faza următoare.

Nava purtătoare de rachete a ajuns la Haifa fără alte incidente. Dar, înainte de a-şi trimite băieţii în următoarea

misiune, Mossadul a încercat să descopere cine trăsese în noaptea aceea pe plajă. Departamentul de contrainformaţii a verificat rapoartele spionilor, şi-a activat agenţii din Siria, şi-a contactat sursele din armată – dar fără folos. Au tras concluzia că incidentul putuse fi o ambuscadă prost proiectată sau un răspuns nervos al soldaţilor sirieni la mişcări suspicioase în apă.

Data următoare, Cosa Nostra a ajuns la Damasc pe calea aerului. Membrii ei au venit de la Paris, dându-se drept studenţi la arheologie care voiau să viziteze antichităţile siriene. Aveau cu ei acte false, iar buzunarele le erau pline de bilete de la metroul parizian, de monede, de bonuri din cafenele şi restaurante şi de tot felul de alte dovezi ale identităţii proaspăt asumate. Documentele lor erau în ordine, dar ei erau nervoşi şi iritabili – dacă Mukhabarat le aflase acoperirea? Au trecut fără probleme de ghişeul de imigrări, şi totuşi nu se puteau linişti. Au traversat holul aglomerat de la sosirea în aeroport şi au pornit spre oraş în câteva taxiuri. S-au cazat în hoteluri diferite. Claudie a ajuns la Hilton.

De data aceasta, prima noapte petrecută în Damasc a fost tensionată. Cei patru tineri ştiau foarte bine că, dacă erau prinşi, soarta le-ar fi fost pecetluită: urmau tortura şi o moarte teribilă. L-au rugat pe ajutorul lor local să-i ducă la piaţa unde cu câţiva ani în urmă sirienii îl spânzuraseră pe cel mai mare spion al Israelului, Elie Cohen. A sta chiar pe locul unde corpul lui Cohen atârnase în spânzurătoare în timp ce o gloată fanatică jubila şi-şi agita pumnii s-a dovedit prea mult pentru ei. Claudie şi-a părăsit prietenii şi a alergat înapoi la hotel, profund marcat de experienţa trăită.

Bântuit de sinistra imagine a pieţii, s-a sucit şi s-a răsucit în pat, dar tot n-a putut dormi. Deodată, în toiul nopţii, a auzit un zgomot venind dinspre uşă şi a înţeles imediat ce se întâmpla: o cheie era introdusă în broască. „Gata, asta a fost!” şi-a spus. „M-au prins. Voi fi următorul spânzurat în piaţă.” S-a repezit la uşă şi s-a uitat prin vizor. A văzut o turistă americană mai în vârstă, care încerca în zadar să deschidă uşa. După câteva încercări ratate, a plecat. Coborâse din lift la un alt etaj. Claudie a simţit că învie din morţi.

În aşteptarea următorului grup de fete ce se pregătea să plece, cei trei tineri s-au plimbat pe străzile Damascului şi au vizitat cafenele şi restaurante. Chelnerii rămâneau cu gura căscată în faţa cvartetului de fransaouees (francezi) care se strâmbau de râs în timpul mesei. Era numai din vina lui Claudie: el reuşea mereu să împrăştie tensiunea exasperată a camarazilor lui – ca şi pe a sa – improvizând discursuri bombastice în franceză, în care insera cuvinte şi glume în argou ebraic.

Aceasta şi operaţiunile viitoare au fost executate perfect, până în ziua în care Prosper şi prietenii lui au observat o circulaţie neobişnuită şi mari concentrări de trupe de-a lungul plajei. Nu puteau risca o operaţiune pe coasta pe care se patrula intens. Prosper a luat hotărârea de a schimba itinerarul.

— Ia-o spre Beirut! i-a spus ajutorului său, şi au pornit spre capitala Libanului, la distanţă de o sută de kilometri. După ce au trecut graniţa în Liban, Prosper s-a îndreptat spre Jounieh, un port la nord de Beirut, locuit mai mult de creştini. Cât ai clipi din ochi, a închiriat o barcă, un iaht de mărime medie, explicându-i proprietarului că voia să ia vreo 15 invitaţi într-o croazieră de agrement, o petrecere-

surpriză pentru ziua de naştere a unui prieten. Barca odată rezervată şi gata de plecare, el şi-a informat codificat superiorii de la Paris de schimbările de plan. La scurt timp, a primit prin acelaşi sistem o confirmare că putea acţiona.

În noaptea aceea, camioneta a venit de la Damasc, cu încărcătura ei obişnuită de tinere evreice. La volan era Claudie. S-a oprit la câţiva kilometri de graniţa libaneză şi şi-a descărcat pasagerii. Singur în camionetă, Claudie a mers mai departe prezentându-şi actele la punctul de control de la graniţă, şi a intrat în Liban. Aici a oprit camioneta pe marginea drumului şi a aşteptat. Tinerele escortate de agenţii Mossadului au mers prin întuneric ore întregi, târându-şi bagajele grele, împiedicându-se în pietrele de pe drum şi ocolind barierele de control de la graniţă. După un marş extenuant, au ajuns la şoseaua de pe cealaltă parte a graniţei şi l-au întâlnit pe Claudie, care le-a dus la Jounieh. S-au urcat la bordul iahtului, una câte una, şi, în cele din urmă, vasul a pornit în voiajul său pentru „ziua de naştere”. În largul mării, fetele au fost transferate pe navă.

Membrii Cosa Nostra şi-au petrecut ziua următoare la Beirut, la plimbare şi la cumpărături. Noaptea, au luat-o înapoi spre Damasc, pe calea pe care veniseră. Cu câţiva kilometri înainte de graniţă, trei agenţi au coborât şi au luat-o la picior peste câmpurile întunecate din jurul punctului de control. Claudie a trecut legal cu vehiculul lui, şi-a întâlnit prietenii mai departe pe şosea şi i-a dus înapoi la Damasc.

În ziua următoare erau deja pe drumul înapoi spre Paris şi apoi Tel Aviv.

Operaţiunea s-a încheiat în aprilie 1973, când Golda Meir a venit la baza navală din Haifa pentru a mulţumi personal lui Prosper, Claudie şi prietenilor lor pentru ceea ce făcuseră. Între septembrie 1970 şi aprilie 1973, Mossadul şi forţele navale au executat mai bine de 20 de operaţiuni pentru a-i culege pe tinerii evrei – fete şi băieţi din Siria de pe plaja de la Tartus şi de pe coasta libaneză. Toate au fost încununate de succes, şi mai bine de 120 de tineri au fost aduşi în Israel. Povestea lor a fost însă ţinută secretă peste 20 de ani.

Acesta a fost sfârşitul Cosei Nostra. Membrii ei s-au întors la activităţi mai paşnice, precum afacerile, turismul şi serviciile publice, chiar dacă uneori erau chemaţi înapoi pentru operaţiuni speciale ale Mossadului.

Timpul a trecut, şi Emanuel Allon (Claudie) a fost invitat la cununia unei rude. A fost prezentat miresei şi a recunoscut-o imediat: era una dintre fecioarele pe care le ajutase să vină din Siria. A întrebat-o atunci:

— De unde vii?

Fata a pălit. Secretul trecutului apăsa asupra ei. Allon i-a zâmbit:

— N-ai venit din Siria? Pe mare?

Consternată, tânăra aproape a leşinat, dar deodată i-a apucat braţul şi l-a sărutat cu foc.

— Tu erai! ea murmurat ea. Tu m-ai scos de acolo!

Acest moment, avea să spună ulterior Allon, a meritat toate riscurile pe care ni le asumaserăm.

CAPITOLUL 14

„DE ASTĂZI SUNTEM ÎN RĂZBOI!”

Pe 5 octombrie 1973, la ora 1.00 noaptea, agentul Mossadului cu numele de cod „Dubi” a primit un telefon din Cairo. Dubi, ofiţer superior, opera dintr-o casă conspirativă din Londra. Telefonul a fost un şoc teribil. La celălalt capăt al firului se afla cel mai important şi mai secret agent al Mossadului, a cărui existenţă era cunoscută doar de câţiva aleşi: aşa-numitul „Înger” (în unele rapoarte, numele lui de cod era „Rashash” sau „Hot’el”). Îngerul a rostit câteva cuvinte, dar două dintre ele l-au făcut pe Dubi să se cutremure – „substanţe chimice”. Dubi a sunat imediat la sediul Mossadului din Israel şi a comunicat cuvintele cifrate. De îndată ce mesajul a ajuns la ramsad, acesta i-a spus şefului de stat-major, Freddie Eini:

— Plec la Londra.

Ştia că nu era timp de pierdut. Expresia cifrată „substanţe chimice” era purtătoarea unui mesaj de rău augur: „Aşteptaţi-vă la un atac imediat asupra Israelului!”

Israelul se aştepta la un atac din partea vecinilor lui arabi încă de la Războiul de Şase Zile din 1967, în care dobândise teritorii considerabile: Peninsula Sinai şi Fâşia Gaza de la Egipt, Înălţimile Golan de la Siria, Cisiordania şi Ierusalimul de la Iordania. Acum forţele defensive se instalaseră pe Înălţimile Golan, pe ţărmul estic al Canalului

Suez şi de-a lungul râului Iordan. Ţările arabe îşi zăngăneau armele, promiţând răzbunare, dar, în războiul de uzură care urmase bătăliilor Războiului de Şase Zile, Israelul dominase. Toate eforturile sale de a negocia pacea în schimbul teritoriilor de curând cucerite fuseseră respinse cu furie de statele arabe. Între timp, temutul preşedinte egiptean Nasser murise şi fusese înlocuit de Anwar Sadat, un bărbat lipsit de charismă, considerat de experţii israelieni un om slab, nehotărât şi incapabil să-şi conducă poporul la un nou război. După moartea prim-ministrului Eshkol, conducerea Israelului revenise charismaticei Golda Meir, o femeie de stat dură şi plină de forţă, ajutată de Moshe Dayan, faimosul ministru al Apărării. Securitatea Israelului părea să fie în cele mai bune mâini.

Cu câteva săptămâni înaintea telefonului respectiv, în cel mai mare secret, regele Hussein al Iordaniei luase avionul către Israel şi o avertizase pe Golda că egiptenii şi sirienii plănuiau un atac împotriva Israelului. Hussein devenise aliatul secret al Israelului şi purta negocieri intense cu mesagerii Goldei. Dar, pe moment, Golda nu dădea prea mare importanţă avertizărilor lui Hussein. Era mult mai interesată de apropiatele alegeri, iar Partidul Muncii, a cărui membră era, îşi făcea campanie sub sloganul „Nimic nou la Canalul Suez”.

Cu numai 18 ore înainte de Yom Kippur, a reieşit că, de fapt, Canalul Suez nu era deloc liniştit. Zvi Zamir a luat foarte în serios avertizarea Îngerului. Conform procedurilor prestabilite pe care le declanşa automat expresia cifrată, ramsad-ul trebuia să se vadă cu agentul său la Londra de îndată ce primea semnalul.

Zamir a urcat la bordul primului avion spre Londra. Mossadul ţinea o discretă locuinţă conspirativă la etajul al şaselea al unei clădiri de apartamente din capitala britanică, nu departe de hotelul Dorchester. Fusese prevăzută cu microfoane ascunse, era îngrijită şi securizată de agenţi israelieni, totul cu un singur scop: întâlnirile cu Îngerul.

De îndată ce a sosit Zvi Zamir, un detaşament de zece agenţi a ocupat poziţii în jurul clădirii, pentru a-şi proteja şeful în cazul în care semnalul de la Cairo ar fi fost parte a vreunui complot pentru capturarea sau rănirea lui. Conducătorul detaşamentului era veteranul Zvi Malkin, legendarul agent care ajutase la prinderea lui Eichmann în Argentina.

Încordat şi agitat, Zamir l-a aşteptat toată ziua pe Înger. Acesta a făcut o escală la Roma, venind de la Cairo, şi a ajuns la Londra abia seara târziu. Cei doi s-au întâlnit în locuinţa conspirativă la ora 23.00.

Între timp, în Israel începuse Yom Kippur – o sărbătoare de rugăciune, post şi căinţă. Orice activitate încetase, televiziunea şi radioul îşi suspendaseră transmisiunile, nici o maşină nu se mişca pe stradă. Graniţele statului evreu erau apărate de unităţi minimale.

Întâlnirea dintre Zamir şi Înger a durat două ore. Dubi şi-a notat fiecare cuvânt.

Se făcuse aproape ora 1.00 când Dubi l-a invitat pe agent într-o altă cameră, unde i-a plătit taxa uzuală de 100 000 de dolari. Alertat, a compus apoi în mare grabă o telegramă urgentă spre Israel. Dar agenţii Mossadului n-au putut să-l găsească pe angajatul ambasadei care ştia

codul secret, pentru a transmite mesajul vital. Până la urmă, Zamir şi-a pierdut stăpânirea de sine şi a cerut o convorbire cu însuşi Freddie Eini. Apelurile lui au fost însă în van şi, hărţuit, operatorul i-a spus:

— Nu răspunde nimeni, domnule. Cred că astăzi este o sărbătoare importantă în Israel.

— Mai încearcă! a mârâit Zamir. În cele din urmă, zbârnâitul l-a trezit pe şeful statului-major al armatei, care a ridicat receptorul. Părea pe jumătate adormit.

— Ia un lighean cu apă rece, i-a spus Zamir. Bagă-ţi picioarele în el şi ia un creion şi hârtie.

Când Freddie s-a executat, Zamir i-a dictat fraza cifrată:

— Compania va semna contractul la sfârşitul zilei. Apoi, a adăugat: Acum îmbracă-te, du-te la sediu şi trezeşte-i pe toţi.

Freddie a urmat ordinele lui Zamir întocmai. A început să sune pe liderii politici şi militari ai Israelului. Mesajul lui putea fi rezumat într-o propoziţie:

— Azi va izbucni un război.

La scurt timp după aceea, telegrama pe care o scrisese Zamir a ajuns, în sfârşit, la Tel Aviv: „Potrivit planului, egiptenii şi sirienii au de gând să atace în această seară devreme. Ei ştiu că azi este sărbătoare şi sunt convinşi că pot acosta [pe malul israelian al Canalului Suez] înainte de lăsarea întunericului. Atacul va fi executat conform planului pe care îl cunoaştem. El (Îngerul) crede că Sadat

nu poate amâna atacul din cauza promisiunii făcute celorlalţi şefi de stat arabi şi că vrea să-şi ţină angajamentul cu orice preţ. Sursa estimează că, în ciuda ezitării lui Sadat, şansele ca atacul să fie executat sunt de 99,9%. Ei cred că vor câştiga, de aceea se tem de o dezvăluire prematură care ar putea provoca o intervenţie externă; acest lucru i-ar putea descuraja pe unii dintre partenerii lor, care apoi s-ar putea răzgândi. Ruşii nu vor lua parte la operaţiune."

Dramaticul raport al ramsad-ului n-a fost crezut de toţi. Generalul Eli Zeira, chipeşul şef al Amanului, era convins că nu există nici un pericol de război, în pofida rapoartelor alarmate ale informatorilor secreţi. Concentrarea masivă de soldaţi şi blindate egiptene de pe malul african al Canalului Suez nu era decât parte a unei mari manevre militare. Într-o convorbire cu Zamir, Zeira a recunoscut că nu avea „nici un fel de explicaţie" de ce raportul Unităţii 848 (redenumită mai târziu Unitatea 8200, secţia de ascultare şi supraveghere a forţelor armate israeliene) afirma că familiile consilierilor militari ruşi din Siria şi Egipt părăseau urgent ţările în care se aflau – o indicaţie categorică a iminenţei războiului.

Şeful Amanului şi cei mai mulţi lideri ai armatei credeau ferm în teoria conform căreia Egiptul n-ar ataca Israelul decât în două situaţii: prima, dacă Uniunea Sovietică îi trimitea avioane de luptă cu reacţie capabile să înfrunte forţele aeriene israeliene, ca şi bombardiere şi rachete care să lovească oraşele Israelului; a doua, dacă şi-ar fi asigurat şi participarea altor ţări arabe. Atâta timp cât aceste două condiţii nu erau îndeplinite, teoria spunea că nu existau şanse ca Egiptul să atace. Egiptul avea să ameninţe, să hărţuiască şi să provoace, avea să execute manevre de anvergură – dar nu să pornească un război.

Însă teoria aceasta se dovedise deja falsă, în 1967. În anul acela, o mare parte a armatei egiptene se afla în Yemen, unde purta un război de durată împotriva armatei regale. Israelul fusese convins că Egiptul nu va iniţia acţiuni provocatoare sau agresive atâta timp cât o parte din armata sa era blocată în mlaştinile Yemenului. Dar, la 15 mai 1967, unităţi de elită ale armatei egiptene au traversat pe neaşteptate Peninsula Sinai şi au ajuns la graniţa Israelului, în vreme ce preşedintele Nasser îi alunga pe observatorii Naţiunilor Unite şi închidea strâmtorile de la Marea Roşie pentru vasele israeliene. Experţii israelieni ar fi trebuit să-şi dea seama că logica lor era falsă, dar, în entuziasmul de după fantastica victorie din Războiul de Şase Zile, această eroare fusese uitată.

Teoria neintervenţiei Egiptului a dominat reuniunea extraordinară a guvernului israelian din primele ore ale zilei de 6 octombrie 1973. De raportul cu privire la iminenţa atacului-surpriză egipteano-sirian se îndoiau nu numai Zeira, ci şi unii miniştri din cabinet. Până atunci se întâmplase de două ori – în noiembrie 1972 şi în mai 1973 – ca Îngerul să transmită o avertizare referitoare la un apropiat atac. Este adevărat, retractase în ultimul moment, dar în mai 1973 un număr imens de soldaţi în rezervă fuseseră mobilizaţi de urgenţă, operaţiune care costase Israelul ameţitoarea sumă de 34 500 000 de dolari.

La această şedinţă extraordinară, toţi erau conştienţi de gravitatea situaţiei. Cu toate acestea, n-a fost decisă decât o mobilizare parţială a rezerviştilor. Miniştrii au mai hotărât să nu demareze o lovitură preventivă împotriva uriaşei concentrări de trupe egiptene de-a lungul canalului.

Zamir s-a întors în Israel şi a ţinut-o pe-a lui: războiul era iminent! Cita întruna avertizarea Îngerului cu privire la o ofensivă combinată a armatelor egiptene şi siriene puţin înainte de apusul soarelui.

La ora 14.00, Zeira a convocat în biroul său corespondenţii militari de presă şi le-a spus că e puţin probabil să izbucnească un război. Încă le mai vorbea, când în biroul lui a intrat un asistent care i-a înmânat o notiţă. Zeira a citit-o şi, fără un cuvânt, şi-a luat bereta şi a ieşit în grabă din încăpere.

Câteva momente mai târziu, urletul sirenelor antiaeriene zguduia liniştea de Yom Kippur. Războiul începuse.

După război, ofiţeri superiori ai Amanului l-au acuzat furibund pe Înger că l-ar fi indus în eroare pe Zamir menţionând drept ora Z sfârşitul zilei, în vreme ce ofensiva reală începuse la mijlocul zilei. Abia mai târziu s-a constatat că ora Z fusese modificată în ultimul moment, într-o conversaţie telefonică dintre preşedintele Siriei şi al Egiptului. Îngerul era la vremea aceea deja în avion, în drum spre Londra.

Pare ciudat faptul că şefii Amanului au fost deranjaţi de greşeala Îngerului sau de fostele lui avertizări false. Ei păreau să-l considere nu o sursă de informaţii secrete, ci reprezentantul Mossadului în cancelaria preşedintelui egiptean, care trebuia să raporteze, cu lux de amănunte, tot ce se întâmpla acolo. Ignorau faptul că, în pofida poziţiei sale înalte, Îngerul nu era decât un spion, care producea rapoarte excelente, dar nu ştia de fiecare dată totul, aşa cum e cazul cu oricare alt spion.

În timpul Războiului de Yom Kippur care a izbucnit în ziua aceea, Îngerul a continuat să furnizeze Israelului informaţii secrete de primă mână. Când egiptenii au lansat două rachete Scud împotriva concentrărilor de trupe ale Forţelor de Apărare ale Israelului, un raport al agentului secret i-a liniştit pe israelieni. În el se arăta că armata egipteană nu avea să mai folosească rachete în timpul luptelor şi că Egiptul nu va escalada conflictul cu Israelul.

Războiul de Yom Kippur a luat sfârşit pe 23 octombrie. Armata siriană a fost pusă pe fugă de pe Înălţimile Golan, iar tunurile israeliene au ocupat poziţii la 30 de kilometri depărtare de Damasc. La sud, egiptenii au preluat controlul asupra unei fâşii de opt kilometri pe malul israelian al Canalului Suez, dar Armata a Treia egipteană era complet încercuită de israelieni, care îşi stabiliseră un cap de pod în teritoriul egiptean, penetraseră liniile egiptene şi ajunseseră la mai puţin de 100 de kilometri de Cairo.

Totuşi, Israelul încă nu se putea bucura de victoria sa. Războiul îl costase 2 656 de morţi şi 7 251 răniţi, iar mitul superiorităţii sale fusese distrus.

Cu toate acestea, între israelieni şi egipteni începuseră negocierile. S-au semnat acorduri, în primul rând de încetare a ostilităţilor, apoi pentru instalarea unei păci durabile între cele două naţiuni. Siria a refuzat să se alăture procesului de pace.

Zvi Zamir şi-a încheiat mandatul şi a fost înlocuit de generalul Yitzhak (Haka) Hofi.

Zamir s-a retras în elogiile tuturor. A fost aplaudat pentru că fusese singurul din serviciile secrete care avertizase

guvernul asupra pregătirilor militare ale sirienilor şi egiptenilor şi pentru că adusese raportul crucial despre iminentul atac de Yom Kippur. Dacă liderii Israelului ar fi dat mai multă atenţie avertismentelor lui şi ar fi ordonat imediat o lovitură preventivă, foarte probabil rezultatul ar fi fost mai bun pentru Israel. Unii miniştri ai cabinetului au afirmat că Israelul s-a abţinut de la o acţiune preventivă ca să nu poată fi acuzat că ar fi declanşat războiul. Afirmaţia aceasta pare nu numai o idee falsă, ci şi o decizie mioapă. Ce era oare mai important – ca Israelul să nu fie acuzat de declanşarea războiului sau să se protejeze prin toate mijloacele de care dispunea?

Şi, totuşi, istoricul israelian Uru Bar-Yossef afirmă că avertismentul Îngerului a salvat Înălţimile Golan. El scria că, în dimineaţa de 6 octombrie, echipajele tancurilor au fost urgent mobilizate ca urmare a raportului Îngerului. Ele au ajuns pe Golan după-amiaza şi au stopat avansul sirienilor în sectorul Nafah.

La sfârşitul războiului, sub presiunea fără precedent a opiniei publice, guvernul Israelului a numit un comitet de anchetă, condus de judecătorul de la Curtea Supremă Shimon Agranat, pentru a investiga procesul de luare a deciziilor în timpul Războiului de Yom Kippur. Comitetul a dispus îndepărtarea imediată din funcţie a generalului Eli Zeira (şi a altor câţiva ofiţeri, inclusiv a şefului de stat-major, David El’azar).

Dar cine era Îngerul? De-a lungul anilor, un şir nesfârşit de poveşti, reportaje şi cărţi – toate false – a fost publicat despre identitatea lui. Era evident că Îngerul era cineva extrem de apropiat de cercurile guvernante ale Egiptului şi de comandantul suprem al armatei egiptene. Dar nimic n-a străpuns armura de secrete care îi proteja identitatea

reală. Jurnaliştii şi analiştii îl numeau cu câteva nume de cod şi schiţau portretul unui om binecuvântat cu un talent excepţional. El a devenit eroul multor poveşti de spionaj şi chiar al câtorva romane de mare succes.

După înlăturarea din armată, generalul Zeira a rămas frustrat în adâncul sufletului său. Aşa că s-a hotărât să-şi dovedească nevinovăţia şi să aducă în faţa lumii propria versiune despre evenimentele din 1973.

În cele din urmă, a decis să scrie o carte în care să dea propriul răspuns la întrebarea: de ce respinsese raportul Îngerului?

Generalul a susţinut că Îngerul nu era nimic mai mult decât un agent dublu, care fusese plantat cu abilitate în Mossad de egipteni pentru a-i induce în eroare pe israelieni.

Unii reporteri au crezut povestea lui Zeira şi au început să scrie că Îngerul fusese, într-adevăr, un agent dublu par excellence. Povesteau că rolul Îngerului fusese, un timp, să furnizeze Israelului informaţii secrete corecte şi exacte, pentru a-i câştiga încrederea, pentru ca apoi, când, practic, Mossadul îl acceptase necondiţionat, să-l alimenteze numai cu minciuni monstruoase, care să-l distrugă.

Povestea era excelentă. Explica totul – în fine, aproape totul... Doar că atât Zeira, cât şi simpatizanţii săi au ales să ignore un fapt: toate rapoartele Îngerului, de la bun început şi până la sfârşit, fuseseră absolut corecte. Deci unde era minciuna?

Chiar şi atunci când Îngerul ar fi putut să inducă în eroare Israelul şi să-l informeze că masarea de trupe pe malul Canalului Suez nu era decât o manevră şi că nu exista nici un pericol de război, presupusul „agent dublu” a ales soluţia opusă: l-a sunat pe asistentul lui Zamir în Anglia şi i-a trimis avertizarea – „substanţe chimice” –, apoi s-a repezit la Londra şi l-a avertizat pe Zamir că atacul-surpriză era iminent.

Dar Zeira n-a putut fi oprit. În 2004, când a apărut o nouă ediţie a cărţii lui, el a făcut un pas mai departe şi a dezvăluit publicului identitatea Îngerului. Într-o serie de interviuri, care au culminat cu o emisiune televizată, unde moderator era experimentatul jurnalist Dan Margalit, Zeira a pronunţat numele real al Îngerului.

Ashraf Marwan.

Numele i-a consternat pe toţi cei familiarizaţi cu cercurile politice egiptene, cărora nu le-a venit să creadă că Marwan putea fi spion israelian.

Dar cine era acest maestru al spionajului? Cine era Ashraf Marwan?

În 1965, o tânără egipteană drăguţă şi timidă a întâlnit pe terenul de tenis din Heliopolis un băiat chipeş şi plin de farmec. Mona era cea de a treia fiică în familia sa şi nu tocmai cea mai inteligentă. Sora ei, Huda, mult mai înzestrată, era elevă de nota 10 la liceul din Giza. Dar Mona era drăgălaşă, fermecătoare şi, în plus, era copilul favorit al tatălui ei. Tânărul pe care îl întâlnise venea dintr-o familie respectabilă. Tocmai absolvise o facultate de

chimie şi intrase în armată. Iar Mona s-a îndrăgostit de el până peste cap.

La scurtă vreme, ea şi-a prezentat prietenul familiei. Aşa se face că tânărul l-a întâlnit pe tatăl Monei, preşedintele Egiptului, Gamal Abdel Nasser.

Nasser nu era tocmai sigur că fiica lui întâlnise partenerul ideal, dar ea nu i-a dat de ales. În cele din urmă, Nasser l-a invitat pe tatăl tânărului, un ofiţer superior din Garda Preşedintelui, în biroul lui, şi cei doi bărbaţi au căzut de acord ca tinerii să se căsătorească. Un an mai târziu, în iulie 1966, avea loc nunta. Curând după aceea, tânărul soţ al Monei a primit un post în departamentul de chimie al Gărzii Republicii şi, la sfârşitul lui 1968, a fost transferat la departamentul prezidenţial de ştiinţe.

Numele ginerului preşedintelui era Ashraf Marwan.

În mod evident, tânărul nu era mulţumit de noul său serviciu. El l-a rugat pe Nasser să-i permită să-şi continue studiile la Londra. Nasser a fost de acord, iar Ashraf Marwan s-a stabilit singur în capitala Angliei, sub stricta supraveghere a ambasadei Egiptului.

Dar se pare că supravegherea n-a fost destul de strictă. Lui Marwan îi plăceau viaţa bună, petrecerile, aventurile, iar Londra anilor 1970 i le oferea cu generozitate pe toate. Tânărului egiptean nu i-a trebuit mult ca să-şi cheltuiască toţi banii de buzunar. Avea nevoie de o altă sursă de finanţare a plăcerilor lui nocturne – şi curând a găsit-o.

Numele ei era Suad, soţia şeicului kuweitian Abdullah Mubarak Al-Sabah. Ashraf a fermecat-o pe romantica doamnă, care, în schimb, şi-a deschis baierele pungii. Dar

aranjamentul n-a durat mult timp. Povestea lor de amor a fost descoperită şi, furios, Nasser l-a trimis acasă, în dizgraţie, pe băiatul cel neascultător. I-a cerut Monei să divorţeze de soţul adulter, dar ea a refuzat fără să stea pe gânduri. Până la urmă, Nasser a hotărât ca Marwan să rămână în Egipt şi i-a permis să meargă la Londra doar pentru a le prezenta profesorilor lucrările. În plus, Marwan trebuia să-i înapoieze lui Suad Al-Sabah toţi banii primiţi de la ea. A primit un job în biroul lui Nasser şi, când şi când, i se încredinţau mici sarcini sau misiuni.

În 1969, Ashraf Marwan a venit din nou la Londra, pentru a depune un studiu la universitate. Dar, cu această ocazie, a făcut şi prima încercare de a-şi trăda socrul. Se simţea încă frustrat de umilinţa la care îl supusese acesta. N-a ezitat: a telefonat ambasadei Israelului şi a cerut să stea de vorbă cu ataşatul militar. Când i-a răspuns un ofiţer, Marwan s-a identificat cu numele său real şi a spus direct că dorea să lucreze pentru Israel. A cerut ca oferta lui să fie înaintată celor care se ocupau cu acest tip de activitate. Ofiţerul care a vorbit cu el nu l-a luat în serios şi n-a raportat întâmplarea. Nici al doilea telefon al lui Marwan n-a primit răspuns. Dar povestea a ajuns la urechile câtorva oficiali ai Mossadului. Şeful secţiei europene, Shmuel Goren, a primit un telefon de la Marwan. Goren ştia cine era Marwan, era conştient de poziţia importantă a acestuia şi i-a cerut să nu mai sune la ambasadă. I-a dat un număr neînregistrat şi i-a alertat imediat pe câţiva dintre colegii lui.

Raportul strict secret al lui Goren le-a fost înmânat lui Zvi Zamir şi lui Rehavia Vardi, şeful Tzomet, departamentul de recrutare al Mossadului. Cei doi au numit o echipă specială care să examineze în detaliu oferta lui Marwan. Pe de o parte, ea avea toate caracteristicile unei provocări clasice:

cineva sus-pus dintr-o organizaţie inamică se oferă în mod voluntar ca agent şi nu e nevoie de nici un efort pentru a-l recruta. E un gest ce trezeşte multe suspiciuni. Omul putea fi agent dublu, trimis ca momeală de serviciile egiptene.

Pe de altă parte, aceeaşi mişcare poate avea un sens opus. Cineva sus-pus dintr-o organizaţie inamică se oferă în mod voluntar ca agent. În mod cert el are acces la materiale ultrasecrete, pe care nimeni altcineva nu le poate furniza. Poate că, la urma urmei, Marwan era agentul ideal, cel pe care orice serviciu secret din lume visează să-l aibă. În plus, oamenii lui Vardi ştiau cine era Marwan – un tânăr ambiţios, un hedonist, prin urmare un personaj căruia îi plăceau banii. Pentru recrutorii Mossadului tentaţia era foarte mare.

Goren s-a întors la Londra şi a solicitat o întâlnire cu Marwan. Acesta a fost de acord şi a sosit îmbrăcat elegant şi chipeş ca întotdeauna. I-a spus deschis lui Goren că fusese profund dezamăgit de înfrângerea Egiptului în Războiul de Şase Zile din 1967 şi că decisese să se alăture învingătorului. Dar, deşi mânat de raţiuni „ideologice”, a pretins şi foarte mulţi bani: 100 000 de dolari pentru fiecare întâlnire în care livra un raport angajatorilor lui.

Goren era tentat să accepte oferta, în pofida costurilor uriaşe. Asemenea sume nu mai fuseseră niciodată plătite unui agent al Mossadului. Dar avea nevoie mai întâi de o dovadă materială că Marwan era într-adevăr atât de bun pe cât spunea. I-a cerut o mostră de document secret pe care i l-ar fi putut furniza. Un asemenea gest l-ar fi legat pe Marwan de Mossad. Ar fi fost o dovadă autoincriminatoare solidă că Marwan devenise acum agent

israelian. Din punctul de vedere al Egiptului, el ar fi devenit trădător şi agent inamic.

Marwan nu l-a lăsat pe Goren să aştepte mult şi i-a adus minuta completă a convorbirilor preşedintelui Nasser cu liderii Uniunii Sovietice din 22 ianuarie 1970. În timpul vizitei sale, Nasser ceruse ca sovieticii să-i furnizeze bombardiere moderne cu reacţie, cu rază lungă de acţiune, care puteau efectua bombardamente departe în interiorul Israelului.

Raportul i-a uluit pe toţi cei care l-au citit. Nu mai văzuseră niciodată un asemenea document; autenticitatea lui era mai presus de orice îndoială. Şefii Mossadului au înţeles că aveau în mâinile lor o comoară fabuloasă. L-au numit pe Dubi omul de legătură al lui Marwan şi l-au trimis la Londra. S-au îngrijit de asemenea imediat de toate detaliile practice: au închiriat un apartament la Londra pentru întâlnirile cu Îngerul, dotându-l cu aparate de ascultare şi monitorizare ascunse, l-au securizat şi au stabilit un fond special pentru finanţarea agentului-vedetă. Jocul putea începe.

Întâlnirile erau iniţiate de Marwan însuşi, ori de câte ori avea ceva de raportat. Conform regulilor stabilite cu Dubi, Marwan trebuia să-l sune pe un intermediar (unele surse au afirmat că obişnuia să sune evreice din Londra), care alerta Mossadul. Egipteanul a furnizat angajatorilor săi o mulţime de informaţii şi de documente politice şi militare strict secrete. Colonelul Meir Meir, şeful secţiei 6 (responsabile de armata egipteană) din Aman, a participat la câteva din aceste întâlniri. Meir obişnuia să meargă la Londra sub o identitate falsă. Toate etichetele de identificare erau scoase de pe hainele lui. Se plimba prin Londra ore în şir, pe jos, în automobile sau autobuze, ca să

se asigure că nu era urmărit, după care, în cele din urmă, ajungea la clădirea de apartamente şi urca la etajul al şaselea. Când a fost acolo prima oară, a întâlnit un bărbat frumos, dar antipatic, care îl dispreţuia făţiş şi îl privea încruntat şi condescendent. Marwan s-a mai înmuiat numai când a înţeles că Meir era un om cu vaste cunoştinţe şi cu multă experienţă. O dată, a fost rugat de un prieten al lui din Mossad să-i ducă o servietă lui Marwan. Când l-a întrebat ce era în servietă, prietenul lui i-a făcut cu ochiul şi i-a spus „un penthouse în Piaţa Hamedina” (cel mai exclusivist cartier din Tel Aviv), dându-i de înţeles că transporta o sumă de bani fabuloasă. Potrivit estimărilor Mossadului, rapoartele lui Marwan pe durata serviciului său secret la Mossad au costat statul evreu mai mult de 3 000 000 de dolari.

Nasser a murit pe 28 septembrie 1970 şi a fost înlocuit de Anwar Sadat. Profesorul Shimon Shamir, cel mai renumit egiptolog din Israel, a analizat pentru Mossad caracterul lui Sadat. E un om slab, mărginit, a spus Shamir, subliniind că Sadat nu va rămâne multă vreme la putere şi nici nu va porni un război. Mulţi lideri din Egipt erau de aceeaşi părere, dar Marwan a decis să-l susţină pe Sadat în mod necondiţionat. A luat de la soţia lui cheile de la seiful personal al lui Nasser, a scos de acolo cele mai importante dosare şi documente şi i le-a dat noului preşedinte.

I-a stat din nou alături în mai 1971, când câţiva conducători egipteni au încercat o lovitură de stat prosovietică. Printre conspiratori se aflau o serie de personaje faimoase: Ali Sabri, fost vicepreşedinte, Mahmoud Fawzi, fost ministru de Război, Sharawi Guma, ministru de Interne, şi alţi miniştri şi membri ai parlamentului. Planul era să-l asasineze pe Sadat în timpul vizitei acestuia la Universitatea din Alexandria. Dar Sadat

s-a mişcat primul şi i-a arestat pe toţi conspiratorii. Marwan a fost lângă el şi l-a ajutat să-i prindă.

Rezultatele nu s-au lăsat aşteptate. Poziţia lui Marwan în ierarhia egipteană s-a îmbunătăţit considerabil. A fost numit secretar prezidenţial pentru informaţii şi consilier special al preşedintelui. Îl însoţea pe Sadat în călătoriile lui prin lumea arabă şi lua parte la convorbiri politice la nivel înalt.

Pe măsură ce statutul lui Marwan se îmbunătăţea, la fel se întâmpla şi cu rapoartele sale. În 1971, Sadat a călătorit la Moscova de câteva ori şi i-a prezentat lui Leonid Brejnev o listă cu armamentul de care avea nevoie pentru a ataca Israelul. Lista includea, printre altele, avioane MIG-25. Marwan a transmis-o oamenilor lui de legătură din Mossad. Apoi, când ei i-au cerut minutele convorbirilor Sadat-Brejnev, Marwan le-a adus şi pe acestea. Zvi Zamir a fost profund impresionat de rapoartele lui şi s-a întâlnit personal cu el. Materialele furnizate de Marwan erau distribuite câtorva ofiţeri superiori din Mossad şi Aman, şefului de stat-major al armatei şi adjunctului său, prim-ministrului Golda Meir, ministrului Apărării, Moshe Dayan, şi confidentului Goldei, ministrul fără portofoliu Israel Galili.

Unele din documentele acestea au aterizat, se pare, şi pe birourile altor servicii secrete. Marwan a luat legătura şi cu serviciile secrete italiene şi s-a oferit să lucreze şi pentru ele. Potrivit unei surse, intrase în contact şi cu serviciul britanic MI6. Aşa se explică de ce, în acea fatală zi de 5 octombrie, în drum spre întâlnirea cu Zvi Zamir la Londra, Marwan făcuse o escală la Roma: îi informase şi pe italieni de războiul iminent.

Un alt raport al său ajunsese la italieni, dar prin intermediul Mossadului. Cu o lună înainte de Războiul de Yom Kippur, Libia ceruse ajutor Egiptului. Teroriştii palestinieni aflaţi în slujba conducătorului Libiei, Muammar Gaddafi, intenţionau să doboare un avion El Al atunci când avea să decoleze de pe aeroportul din Roma.

Acesta trebuia să fie un act de răzbunare împotriva Israelului pentru faptul că, în februarie 1973, israelienii doborâseră din greşeală un avion civil libian deasupra Sinaiului. La vremea aceea, Mossadul obţinuse dovada că teroriştii palestinieni plănuiau să deturneze un avion, să-l încarce cu explozivi şi să-l facă să se prăbuşească într-unul din marile oraşe din Israel (vezi capitolul 12). Atunci când un avion ce zbura sub culorile Libiei apăruse deasupra Sinaiului, refuzând să se identifice şi să părăsească spaţiul controlat de Israel, controlorii aerieni israelieni trăseseră concluzia că aceasta era aeronava în care se afla teroristul sinucigaş. Lansaseră câteva avioane de luptă care doborâseră intrusul. Ulterior se constatase că acesta, un avion de linie, deviase de la ruta sa din cauza unei furtuni de nisip dezlănţuite deasupra Sinaiului. Medicii israelieni găsiseră printre resturile fumegânde 108 trupuri.

Gaddafi jurase să răzbune victimele. Echipa însărcinată cu implementarea operaţiunii număra cinci terorişti Fatah, conduşi de Amin Al-Hindi. Preşedintele Sadat hotărâse să-i ajute pe libieni şi îi ordonase lui Marwan să le livreze teroriştilor două rachete Strela de fabricaţie rusească. Marwan trimisese rachetele sol-aer la Roma cu valiza diplomatică şi aici le încărcase în maşina sa. Se întâlnise cu Al-Hindi într-un magazin de încălţăminte de pe faimoasa Via Veneto, intrase cu el într-un magazin de covoare şi cumpărase două covoare mari. Împreună împachetaseră rachetele în covoare şi le transportaseră cu

metroul într-o casă închiriată de palestinieni... Teroriştii se pregătiseră să lanseze rachetele, neştiind că Marwan alertase deja Mossadul, iar Mossadul îi alertase pe italieni. Pe 6 septembrie, o echipă antiteroristă a poliţiei italiene intrase cu forţa într-un apartament din Ostia, foarte aproape de aeroportul din Roma. Italienii arestaseră câţiva membri ai bandei teroriste şi confiscaseră rachetele. Alţii fuseseră arestaţi într-un hotel din Roma. Presa italiană afirmase că Mossadul era informatorul care alertase serviciile italiene. Unii spuneau că, în timpul operaţiunii, Zvi Zamir în persoană fusese prezent la Roma.

O lună mai târziu se declanşa Războiul de Yom Kippur.

După război, Marwan a continuat să îndeplinească importante sarcini secrete pentru Sadat. A fost trimis ca mesager al preşedintelui egiptean în capitale arabe şi a avut un rol activ în împărţirea forţelor între Siria şi Egipt – şi Israel. A fost, de asemenea, prezent la convorbirile de la Amman dintre secretarul de stat al SUA, Henry Kissinger, şi regele Hussein al Iordaniei. Separarea forţelor i-a oferit lui Marwan şansa de a intra în legătură cu un alt serviciu secret – CIA, care căuta informaţii secrete credibile despre politica Egiptului de după acordurile provizorii cu Israelul. Potrivit surselor americane, relaţiile secrete dintre Marwan şi CIA au durat aproape 25 de ani. El a mers în Statele Unite de câteva ori pentru tratamente medicale şi s-a bucurat de o primire călduroasă şi de o ospitalitate generoasă, prin amabilitatea CIA.

Dar chiar şi poziţia socială înaltă şi activităţile secrete şi-au pierdut cu timpul atractivitatea, şi Marwan a început o a doua carieră, în afaceri. A cumpărat un apartament luxos la Londra, în complexul Carlton House Terrace, şi s-a

apucat să-şi investească banii în diferite proiecte. În 1975 a fost numit preşedintele Uniunii Industriale Arabe – o organizaţie fondată de Egipt, Arabia Saudită şi emiratele din Golful Persic cu scopul de a produce armament convenţional cu metode occidentale. Proiectul a eşuat, dar l-a ajutat pe Marwan să-şi facă relaţii valoroase în lumea afacerilor. Nu a rămas decât scurt timp în această funcţie şi, în 1979, s-a mutat la Paris. Doi ani mai târziu, după asasinarea preşedintelui Sadat de o grupare de terorişti fanatici, Marwan s-a mutat la Londra şi a demarat o strălucită carieră în afaceri, care l-a transformat într-un om foarte bogat. L-a primit pe Dubi, omul lui de legătură din Mossad, într-un hotel pe care-l deţinea în Majorca, în Insulele Baleare, şi i-a adus la cunoştinţă că se retrăgea din lumea spionajului. Unii susţin că, la sfârşitul anilor 1980, Marwan simţise că pământul egiptean îi arde sub picioare şi că era suspectat de menţinerea unor legături secrete cu Israelul, aşa încât a decis să părăsească pentru totdeauna atât Egiptul, cât şi Mossadul.

În anii următori, Marwan a făcut o serie de afaceri fabuloase. Şi-a investit banii cu pricepere şi curând a cumpărat o parte din clubul de fotbal Chelsea, concurând în acelaşi timp cu Mohamed Al-Fayed, tatăl prietenului prinţesei Diana, Dodi, pentru cumpărarea luxosului magazin Harrods din Londra. A rămas tributar stilului său de viaţă hedonist, era întotdeauna bine îmbrăcat şi vestit pentru nenumăratele poveşti de dragoste pe care le lăsa în urmă. Câţiva agenţi CIA, care veniseră o dată să-l vadă în hotelul lui din New York, au fost nevoiţi să aştepte afară până ce iubita lui de la vremea aceea s-a îmbrăcat şi a ieşit din apartament.

În anii 1990, numele lui Marwan a fost asociat cu tranzacţii de armament în favoarea regimului lui Gaddafi din Libia şi

a teroriştilor din Liban. Un jurnalist american relata că egipteanul a invitat un agent CIA la el acasă, l-a condus pe o terasă şi i-a arătat un Rolls-Royce strălucitor, parcat lângă casa lui.

— Este un dar de la Gaddafi, a spus.

Povestea despre legăturile lui Marwan cu teroriştii pare a fi o născocire. Marwan n-ar fi negociat cu teroriştii şi n-ar fi riscat o confruntare cu Mossadul, care să-i expună trecutul de agent israelian, ceea ce ar fi echivalat cu o condangare la moarte. Dacă s-ar fi pretat la combinaţii dubioase cu Libia sau cu teroriştii, ar fi fost doar în deplină cooperare cu Mossadul.

Dar anii au trecut şi, în 2002, la Londra a apărut o carte cu titlul O istorie a Israelului, scrisă de specialistul israelian Ahron Bregman, unde era menţionat spionul care avertizase Israelul asupra iminentului Război de Yom Kippur. Bregman îl numea în text „ginerele” – un indiciu că spionul era foarte apropiat de o personalitate importantă. Iar Îngerul era ginerele lui Nasser. Bregman scria că omul fusese agent dublu, care furnizase Israelului informaţii false.

Cartea nu pomenea numele lui Marwan, dar i-a stârnit furia. Egipteanul a reacţionat într-un interviu publicat în ziarul egiptean Al-Ahram, în care ridiculiza cercetarea lui Bregman şi o numea „o poveste poliţistă stupidă”.

Ofensat, Bregman a decis să-şi apere onoarea şi, într-un interviu acordat Al-Ahram, a declarat deschis că „ginerele” era, într-adevăr, Ashraf Marwan. Era o acuzaţie gravă, dar lipsită de dovezi. Ea n-a avut nici un impact până în

momentul când Eli Zeira a declarat că agentul dublu care „înşelase” Israelul era, într-adevăr, Ashraf Marwan.

Aşa ceva nu se mai întâmplase niciodată în Israel. Identitatea foştilor spioni nu se dezvăluia, în multe cazuri, nici după moartea lor. Iar Ashraf Marwan era în viaţă şi vulnerabil, pradă uşoară pentru asasinii Mukhabaratului egiptean. Zvi Zamir a revenit la 30 de ani după ce se retrăsese din activitate şi a încercat să ia legătura cu Marwan, dar Îngerul a refuzat să stea de vorbă cu el.

— N-a vrut, a spus trist Zamir, pentru că simţea că nu-l protejaserăm. Eu am făcut tot posibilul ca să-l apăr, dar fără succes.

Ca urmare a revelaţiilor făcute de Zeira, Zamir a rupt tăcerea pe care şi-o autoimpusese şi l-a atacat fără milă pe fostul şef al Amanului, acuzându-l că dezvăluise secrete de stat. Zeira a contraatacat, afirmând că fostul ramsad proteja un om care nu fusese altceva decât un agent dublu.

Ziaristul israelian Ronen Bergman, care urmărea la televizor o transmisiune în direct de la o ceremonie oficială din Egipt, l-a văzut pe preşedintele Hosni Mubarak strângându-i călduros mâna lui Marwan, care-l însoţea la depunerea unei coroane la mormântul lui Nasser. După emisiune, Bergman a scris că Marwan fusese agent dublu. Cât despre preşedintele Mubarak, el a sărit în ajutorul lui Marwan şi a respins ferm zvonurile conform cărora acesta ar fi fost agent israelian.

În Israel s-a revărsat un potop de acuzaţii şi contraacuzaţii. Mossadul şi Amanul au stabilit două comisii de anchetă, care au ajuns la aceeaşi concluzie: Marwan nu fusese

agent dublu şi nu adusese nici un fel de prejudicii Israelului. Zeira n-a cedat şi l-a adus pe Zamir în faţa tribunalului. Fostul judecător Theodore Or, care fusese numit arbitru de către instanţă, a decis categoric că versiunea lui Zamir era cea adevărată.

În mod evident, Zeira şi suporterii lui au ales să ignore faptul că Marwan fusese una dintre figurile marcante ale guvernului egiptean, ginerele lui Nasser şi consilier apropiat al lui Sadat. Conducătorii Egiptului nu voiau să admită că unul dintre ai lor fusese trădător şi spion sionist. O asemenea recunoaştere ar fi şocat opinia publică egipteană şi ar fi zdruncinat încrederea egiptenilor în conducătorii lor. Drept care au adoptat un altfel de demers: să-l laude şi să-l elogieze pe Marwan în public, dar să-i pecetluiască soarta în secret.

La începutul lui iunie 2007, judecătorul Or şi-a publicat concluziile. Pe 12 iunie, un tribunal israelian a confirmat oficial raportul lui Zamir cu privire la rolul lui Marwan în serviciul Mossadului. Două săptămâni mai târziu, pe 27 iunie, trupul lui Marwan a fost găsit pe trotuar, sub terasa vilei sale.

Observatorii israelieni au acuzat serviciile secrete egiptene de asasinat. Mulţi l-au acuzat pe Zeira, susţinând că, prin comportamentul lui nesăbuit, cauzase moartea egipteanului. Pe de altă parte, într-o declaraţie surprinzător de dură, văduva lui Marwan a acuzat Mossadul de asasinarea soţului ei. Anumiţi martori au spus că văzuseră nişte bărbaţi, care semănau a oameni din Orientul Mijlociu, stând cu Marwan pe terasă cu câteva minute înainte de moartea acestuia.

Scotland Yard-ul a închis şi a redeschis cazul şi, în cele din urmă, a declarat că nu putuse da de urma criminalilor. Asasinii Îngerului sunt încă în libertate.

CAPITOLUL 15

O CAPCANĂ AMOROASĂ PENTRU UN SPION PERICULOS

Mordechai Vanunu făcuse, se părea, tot posibilul pentru a-şi etala viaţa secretă. Mai lipsea doar să poarte la gât o pancartă pe care să scrie Sunt spion.

Era tehnician la reactorul atomic Dimona, cea mai secretă şi mai bine protejată instalaţie din Israel. Presa străină, ca şi multe guverne ale altor ţări, erau convinse că Israelul producea armament nuclear în fabrici strict secrete. Oricine solicita un job la Dimona trebuia să traverseze un lung şi riguros proces în cursul căruia avea de completat o serie întreagă de formulare, era supus la interogatorii, era testat şi verificat de Shabak şi de alţi specialişti în securitate, până ce – la finalul unei proceduri extenuante – căpăta permisiunea să intre în complexul secret. Supravegherea intensă şi verificarea strictă continuau pe toată durata angajării la Dimona.

Vanunu solicitase un job la Dimona după ce văzuse un anunţ într-un cotidian. Completase un formular la biroul „laboratorului de cercetări nucleare” din Beersheba, un oraş din apropiere, fusese supus unei investigaţii de

securitate de rutină şi primise jobul fără nici un fel de probleme.

Cum fusese posibil aşa ceva? Vanunu era un radical de stânga, prietenii lui erau arabi şi membri ai partidului comunist şi antisionist Rakah. El însuşi participase la proteste de partea lor, fusese fotografiat la manifestări propalestiniene extreme, purtase insigne, luase cuvântul şi dăduse interviuri în mass-media.

Găzduise militanţi Rakah în micul său apartament din Beersheba şi ceruse să fie primit în celula lor universitară, compusă exclusiv din tineri arabi radicali, ostili pe faţă statului Israel. La Universitatea Ben Gurion, unde era înscris ca student, era cunoscut pentru vederile sale extremiste.

Era un tânăr înzestrat, dar instabil. Înainte de a deveni suporter al Rakah, fusese extremist de dreapta şi admirator al rabinului rasist Kahane. Ulterior sprijinise partidul de extremă dreaptă Hatechiya („Renaşterea”), votase pentru Likud, pentru ca, în final, să plonjeze în extrema stângă. Afirma că îşi schimbase opiniile politice din cauza controversatului Război din Liban din 1982. Singuratic, aproape fără nici un prieten, credea ferm că e discriminat din cauza originii sale marocane. Convingerea i se întărise atunci când a căzut la testul de admitere în Academia de Forţe Aeriene şi a fost trimis la genişti. După ce şi-a terminat serviciul militar, începuse studii de inginerie la Tel Aviv, se răzgândise şi se mutase la Beersheba, unde începuse studii economice, se răzgândise din nou şi trecuse la filosofie. Devenise vegetarian, apoi vegan.

Colegii lui erau impresionaţi de apetitul lui pentru bani. Se lăuda că nu avea nevoie să muncească, ci doar să investească inteligent la bursa de valori. În jurnalul lui, bursa de valori era „prioritatea priorităţilor”, înaintea filosofiei şi englezei. Conducea un Audi roşu, făcuse ceva bani pozând ca model nud şi, la o petrecere studenţească, îşi dăduse jos lenjeria intimă pentru a câştiga un premiu.

Drumul lui în viaţa privată era, desigur, un lucru care-l privea numai pe el, dar activitatea lui politică de simpatizant Rakah şi de suporter al palestinienilor ar fi trebuit să tragă o mie de semnale de alarmă. Dar Vanunu fusese chemat numai la o întâlnire cu oficiali ai Shabakului, care îi spuseseră să pună capăt acestor activităţi şi îi ceruseră să semneze un document care atesta că fusese avertizat. El nu semnase şi nu-şi încetase activităţile subversive.

Agenţii Shabakului descriseseră activităţile desfăşurate de Vanunu într-un raport de rutină pentru directorul pe probleme de securitate din Ministerul Apărării. Directorul trimisese raportul colegului său de la reactorul Dimona, care îl pusese într-unul din dosarele sale – şi asta a fost tot. Nu se întreprinsese nimic, nu se iniţiase nici un fel de supraveghere a lui Vanunu. O omisiune incredibilă. Un lanţ întreg de oameni – oficiali ai Shabakului de nivel local şi naţional şi directori din minister şi de la Dimona – neglijaseră să-şi facă datoria.

Vanunu şi-a continuat viaţa fără să mai fie deranjat.

Era „operator” la Institutul 2, cea mai secretă secţie din complexul Dimona. Din cei 2 700 de angajaţi ai fabricii, doar 150 aveau permisiunea de a intra în Institutul 2.

Vanunu avea două ecusoane: 9567-8 pentru intrarea în dispozitivul Dimona şi 320 pentru intrarea în Institutul 2.

Din exterior, institutul arăta ca o modestă clădire cu două etaje, care ar fi putut fi un depozit sau o centrală termică de bloc. Dar o privire ageră ar fi observat o cabină de ascensor pe acoperişul plat şi s-ar fi întrebat la ce slujea un ascensor într-o clădire cu două etaje. Cheia acestui mister era secretul Institutului 2: ascensorul slujea nu pentru a urca, ci pentru a coborî cele şase etaje subterane, ascunse cu grijă. Vanunu era de serviciu în schimbul de noapte şi cunoştea bine clădirea. Etajul întâi cuprindea câteva birouri şi cantina. Prin câteva treceri de la parter barele de uraniu erau transportate în reactor. La acelaşi nivel mai erau nişte birouri şi câteva laboratoare de asamblare. La primul etaj subteran se aflau conducte şi valve. La cel de al doilea, un dispecerat central şi un fel de terasă numită „Balconul Goldei”. Vizitatorii importanţi, care aveau acces peste tot, puteau urmări de aici hala de producţie de dedesubt. La etajul al treilea din subteran, tehnicienii prelucrau barele de uraniu coborâte de sus. Etajul al patrulea era un mare spaţiu subteran, înalt cât trei etaje, unde se aflau hala de producţie şi dispozitivul de separare, în care plutoniul produs în reactor era îndepărtat de pe barele de uraniu. Etajul al cincilea găzduia secţia de metalurgie şi laboratorul unde erau produse componentele bombelor, iar la al şaselea etaj subteran, deşeurile chimice erau încărcate în containere speciale.

Vanunu ştia că, în reactorul nuclear, reacţia în lanţ producea plutoniul acumulat pe barele de uraniu. După ce era „răzuit” de pe bare, acesta era folosit la etajele patru şi cinci şi în procesul de asamblare a armelor atomice ale Israelului.

Într-o bună zi, fără un motiv special, Vanunu a luat cu el la Institutul 2 un aparat de fotografiat. L-a pus în geantă, l-a îndesat printre cărţile pe care avea să le ia mai târziu la cursuri, la Universitatea Ben Gurion. Dacă ar fi fost întrebat la filtrul de securitate de ce a adus un aparat de fotografiat la Dimona, intenţiona să spună că îl luase la plajă şi îl uitase în geantă. Dar nimeni nu i-a controlat geanta, nimeni nu i-a pus vreo întrebare, iar el şi-a pus aparatul în dulăpiorul propriu. În timpul pauzelor de prânz şi de seară, când în clădire nu mai era nimeni, Vanunu cutreiera prin etajele subterane, fotografia laboratoarele, echipamentele şi holurile, făcea schiţe detaliate, intra în birouri goale, citea documentele din seifurile deschise. Nimeni nu l-a văzut şi nimeni nu l-a suspectat. Oamenii de pază păreau să se fi evaporat. Superiorii lui n-aveau habar de hobby-ul acesta periculos şi îl considerau un tehnician liniştit, serios şi sârguincios.

La sfârşitul lui 1985, Vanunu a fost concediat, după nouă ani la Dimona. Nu din cauza activităţilor sale politice, ci a reducerilor bugetare. A fost pus pe liber la fel ca mulţi alţii. A primit ca despăgubire o compensaţie de 150% şi salariul pe opt luni. Cu toate acestea, el era, iarăşi, furios şi frustrat. S-a hotărât să plece în străinătate într-o călătorie lungă şi, poate, să nu se mai întoarcă niciodată, dacă ar fi reuşit să-şi găsească un nou cămin, la fel ca alte 12 milioane de evrei care trăiau în afara Israelului. Şi-a vândut apartamentul şi maşina şi şi-a lichidat conturile din bănci.

La 31 de ani, Vanunu şi-a luat bagajele şi a plecat în călătorie. Mai făcuse şi înainte călătorii lungi – o dată în Europa şi o dată în Statele Unite. Acum s-a îndreptat spre

Orientul Îndepărtat. În geantă ducea două filme pe care le făcuse la Dimona.

Prima oprire a fost Grecia. Au urmat Rusia, Thailanda şi Nepalul. La Kathmandu a întâlnit o tânără israeliană şi i-a făcut sfios curte. S-a prezentat drept „Mordy” şi a recunoscut deschis că era un pacifist de stânga şi că, probabil, nu se va mai întoarce în Israel. A vizitat un templu budist şi a cochetat cu ideea de a deveni el însuşi adept al lui Buddha.

După Kathmandu, Vanunu a călătorit în Orientul Îndepărtat şi, până la urmă, a aterizat în Australia. A avut, vreme de câteva luni, câteva joburi ocazionale la Sydney, dar în cea mai mare parte a timpului s-a simţit singur şi nenorocit. Într-o seară, hoinărea printr-unul din cele mai rău famate cartiere ale oraşului, un paradis al prostituatelor, hoţilor mărunţi şi traficanţilor de droguri. Deodată, din beznă, chiar în faţa lui, a răsărit clopotniţa bisericii Sfântul Gheorghe, cunoscută drept refugiu al sufletelor chinuite – oameni deznădăjduiţi, criminali, vagabonzi, făpturi sărace şi oprimate. Vanunu a intrat şi l-a întâlnit pe preotul anglican John McKnight. Bunul prelat a înţeles imediat că israelianul îşi căuta un adăpost şi o familie. A legat o comunicare strânsă şi caldă cu acest oaspete sfios şi nesigur pe el. În săptămânile ce au urmat, cei doi au avut conversaţii lungi şi sincere şi, în final – pe 17 august 1986 –, Vanunu a fost botezat creştin şi şi-a luat un nume nou: John Crossman.

Era o uriaşă transformare pentru un evreu născut la Marrakesh, care îşi trăise cea mai mare parte a tinereţii în şcoli talmudice şi yeshiva din Beersheba şi care, până atunci, respectase tradiţiile iudaice. Este adevărat că zelul lui religios dispăruse cu ani în urmă, dar convertirea

aceasta a fost mai mult produsul instabilităţii şi al confuziei sale decât al dezamăgirii faţă de iudaism. Dacă n-ar fi intrat în biserică şi nu l-ar fi întâlnit pe părintele John, poate că Vanunu s-ar fi convertit la budism ori la cine ştie ce altă religie. Dar, întorcând spatele iudaismului, el a întors spatele şi Israelului. Aversiunea faţă de ţara sa a devenit treptat unul dintre cele mai puternice motive ale viitoarelor lui acţiuni.

În timpul unei întâlniri cu alţi credincioşi la biserică, Vanunu le-a vorbit noilor săi prieteni despre munca lui în Israel, a descris reactorul Dimona şi s-a oferit să le prezinte nişte diapozitive cu fotografiile făcute de el. Ceilalţi l-au privit absenţi: habar n-aveau despre ce vorbea. Dar printre ei se afla un bărbat care a fost intrigat de vorbele lui: Oscar Guerrero, călător şi ziarist ocazional columbian. Cei doi vopsiseră gardul bisericii şi locuiseră un timp în acelaşi apartament. Guerrero a înţeles importanţa fotografiilor şi i-a înfierbântat imaginaţia lui Vanunu cu promisiuni de averi şi glorie.

Vanunu avea mare nevoie de bani, dar s-a gândit şi că putea profita de gloria promisă pentru a promova pacea între evrei şi arabi. Nu acesta era planul lui original: nu promovarea păcii fusese motivul pentru care plecase din Israel şi căra cu el, de luni de zile, prin toată lumea, două role de film. Dar promovarea păcii şi salvarea omenirii de bomba atomică a Israelului deveniseră, chipurile, nobila cauză a acţiunilor sale. Războiul său personal cu proiectul nuclear israelian s-a amplificat cu fiecare zi şi a devenit un motiv major de a publica fotografiile de la Dimona. Dar Vanunu ştia şi că, procedând astfel, îşi pecetluia soarta. N-ar mai fi putut niciodată să se întoarcă în Israel, unde ar fi fost stigmatizat ca trădător şi duşman al statului.

Tentaţia era însă mare. Vanunu şi Guerrero au mers împreună la un laborator fotografic din Sydney. Au developat fotografiile făcute la Institutul 2 şi au încercat să le comercializeze în redacţiile locale ale revistelor americane şi la televiziunile australiene, dar zadarnic. Au fost trataţi fie ca nişte aiuriţi, fie ca nişte escroci care căutau să câştige uşor ceva bani. Nimeni nu credea că tânărul acesta timid şi ascetic ţinea în mâinile sale cel mai bine păstrat secret al Israelului.

În cele din urmă, Guerrero a luat avionul spre Spania şi Anglia şi, de data aceasta, a avut noroc. Editorii ziarului londonez Sunday Times care i-au auzit povestea şi-au dat seama imediat de potenţialul dramatic al unui articol despre reactorul nuclear al Israelului care să se bazeze pe fotografii şi schiţe în exclusivitate. Dar trebuia să fie extrem de precauţi. Nu cu mult timp în urmă se păcăliseră cumpărând Jurnalul lui Hitler, care se dovedise a fi o farsă de proastă calitate. De aceea au cerut să verifice minuţios materialul adus de Guerrero.

Între timp, un oficial al televiziunii australiene a luat legătura cu Ambasada Israelului de la Canberra şi s-a interesat dacă străinul care le oferise fotografii de la reactorul din Dimona era, într-adevăr, cetăţean israelian. Povestea a ajuns la urechile unui jurnalist israelian, care a raportat-o ziarului său din Tel Aviv.

Pentru serviciul secret al Israelului, vestea a căzut ca un trăsnet: un fost operator de la Institutul 2 din Dimona încerca să vândă secretul vital al Israelului!

— Sistemul n-a funcţionat, n-am reuşit să punem mâna pe el la timp, a recunoscut, învins, Haim Carmon, directorul pe probleme de securitate din Ministerul Apărării.

Vestea a ajuns rapid la „clubul prim-miniştrilor” – prim-ministrul Peres şi foştii săi omologi Rabin şi Shamir, toţi membri ai guvernului Uniunii Naţionale. Ei au decis ca Vanunu să fie imediat găsit şi adus în Israel. Unii dintre consilierii lor au sugerat să fie mai degrabă asasinat decât adus înapoi, dar această idee a fost respinsă. Prim-ministrul a ridicat receptorul şi l-a sunat pe ramsad.

*

Din 1982, Mossadul avea un director nou: Nahum Admoni. După aproape 20 de ani de generali paraşutaţi din armată la cârma ei, organizaţia avea, în sfârşit, un şef venit din interior. Născut la Ierusalim, Nahum Admoni era un veteran al unităţilor Shai şi Aman. Fusese adjunctul lui Yitzhak Hofi şi căpătase râvnitul post de ramsad după ce Hofi se retrăsese în 1982. Avea să fie şapte ani ramsad, dar aceştia n-au fost cei mai buni ani ai serviciilor. Între 1982 şi 1989, Mossadul a avut de suferit de pe urma câtorva incidente: afacerea Pollard, care s-a declanşat atunci când un agent de contrainformaţii civil evreu a fost arestat la Washington pentru spionaj în favoarea unei unităţi secrete a Israelului; afacerea Iran-Contra, în care Israelul a fost implicat; arestarea câtorva agenţi ai Mossadului în ţări străine din cauza unor neglijenţe grosolane. Dar cel mai grav prejudiciu i-a fost adus Israelului de către Mordechai Vanunu. De îndată ce a discutat cu Peres, Admoni a demarat o acţiune pentru capturarea lui Vanunu. Iar computerul Mossadului a găsit numele de cod al operaţiunii: „Kaniuk”.

Nahum Admoni a trimis urgent o unitate Caesarea în Australia pentru a-l găsi pe Vanunu. Dar, când au sosit, agenţii au descoperit că veniseră prea târziu. Pasărea zburase din cuib – în Anglia.

La scurt timp după intervievarea lui Guerrero, redactorul-şef al Sunday Times îl trimisese în Australia pe Peter Hounam, o vedetă a reportajelor de investigaţii ale săptămânalului, pentru a se întâlni cu Vanunu. Atunci când se urcase la bordul avionului, Hounam ştia deja că mai mulţi oameni de ştiinţă britanici examinaseră câteva fotografii aduse de Guerrero şi le confirmaseră autenticitatea. Întâlnirea cu Vanunu la Sydney îl convinsese şi ea pe Hounam că povestea israelianului era adevărată. Ziaristul fusese deosebit de impresionat de faptul că Vanunu nega afirmaţiile exagerate ale lui Guerrero potrivit cărora el era „un om de ştiinţă israelian”. Vanunu îi spusese adevărul: la Dimona nu fusese decât un simplu tehnician.

Vanunu şi Hounam au plecat cu avionul la Londra, lăsându-l în urmă pe Guerrero. La Londra, fostul evreu a fost supus unor interogări dure de către cei de la Sunday Times. El le-a spus tot ce ştia şi le-a divulgat britanicilor că Israelul fabrica, în plus, o bombă cu neutroni capabilă să distrugă orice fiinţă vie, dar să lase intacte clădiri şi structuri. Le-a descris, de asemenea, procesul de asamblare a bombelor de la Institutul 2. Şi, cu toate acestea, de la început până la sfârşit, Vanunu a părut speriat şi nervos. Se temea că va fi ucis sau răpit de serviciile israeliene. Cei de la Sunday Times au încercat să-l calmeze; l-au mutat la alt hotel şi şi-au mobilizat tot personalul, care a trebuit să-i servească, pe rând, drept „bonă” preţiosului oaspete. În plus, au insistat – dar în zadar – ca Vanunu să nu circule singur pe străzi.

Când interogatoriul s-a terminat, britanicii i-au propus un târg fantastic: 100 000 de dolari pentru povestea şi fotografiile sale, 40% din drepturile de distribuţie ale articolelor ziarului şi 25% din drepturile cărţii – dacă avea să fie o carte. I-au spus că patronul lui Sunday Times, Rupert Murdoch, deţinea şi compania de film Twentieth Century Fox, şi că se gândea să facă un film despre viaţa şi aventurile sale. Rolul lui Vanunu urma să fie jucat de Robert de Niro.

Gazdele lui din Londra i-au oferit toate tentaţiile posibile, cu excepţia uneia: o femeie. Vanunu tânjea după sex şi după căldura unei femei. Rowena Webster, angajată în redacţie, i-a ţinut companie, el a încercat cu disperare s-o convingă să facă sex cu el, dar ea a refuzat. Sexul era călcâiul lui Ahile al lui Vanunu, dar inteligenţii redactori de la Sunday Times n-au fost în stare să-l intuiască.

Ei nu şi-au dat seama nici că temerile lui Vanunu legate de serviciile israeliene erau justificate. Unul dintre reporterii de investigaţii a fost trimis în Israel să afle dacă Vanunu era, realmente, cel care pretindea că este. A vorbit despre el cu un ziarist israelian, care a alertat imediat Shabakul. În câteva ore, câţiva membri ai echipei operative a Mossadului au aterizat la Londra. Grupul era condus de adjunctul ramsad-ului, Shabtai Shavit. Comanda operaţiunii îi aparţinea celui de al doilea adjunct al ramsad-ului şi şef totodată al Caesarea, Beni Ze’evi.

Dându-se drept fotojurnalişti, doi agenţi ai Mossadului şi-au făcut de lucru lângă clădirea Sunday Times, fotografiindu-i pe muncitorii care se întâmpla să fie în grevă. După câteva zile, l-au văzut şi l-au fotografiat pe Vanunu şi l-au urmărit pe străzile Londrei, folosind metoda „pieptenelui” elaborată de veteranul Mossadului, agentul

Zvi Malkin: în afară de urmărirea „ţintei”, agenţii „pieptănau” zonele pe unde acesta s-ar fi putut duce şi ajungeau la destinaţie înainte de sosirea lui. Şi astfel, pe 24 septembrie, Vanunu a ajuns în Piaţa Leicester, un loc îndrăgit de turişti. La un stand de ziare a văzut o fată „care semăna foarte mult cu Farrah Fawcett, starul din serialul de televiziune Îngerii lui Charlie”.

Era o blondă drăguţă, care lui i s-a părut „frumoasă şi angelică”. Vanunu a privit-o îndelung în timp ce ea stătea la rând în faţa standului de ziare. Fata a întors capul şi l-a privit şi ea, cu o căutătură lungă şi plină de înţelesuri. O clipă, ochii li s-au întâlnit, dar ea a ajuns în faţă, şi-a cumpărat ziarul şi a plecat. El s-a întors să plece în altă direcţie, dar şi-a adunat tot curajul, s-a înapoiat şi a întrebat-o dacă poate să-i vorbească. Ea a consimţit zâmbind. Au stat de vorbă amical. Ea i s-a prezentat drept Cindy, cosmeticiană evreică din Philadelphia, aflată în vacanţă prin Europa.

Vanunu era suspicios. Ultimele zile fuseseră exasperante. Cei de la Sunday Times continuau să-l interogheze fără sfârşit şi amânau publicarea poveştii lui. Temerile lui legate de serviciile israeliene se înmulţiseră după ce aflase că Sunday Times era pe punctul de a cere ambasadei Israelului la Londra să comenteze cazul. Cei de la redacţie îi explicaseră că o publicaţie respectabilă ca Sunday Times trebuie întotdeauna să solicite comentariul celeilalte părţi. El nu fusese convins. Rămăsese singur, trist şi impacientat.

Şi, dintr-o dată, Cindy.

— Eşti de la Mossad? a întrebat-o el, jumătate în glumă.

— Nu, nu, i-a răspuns ea. Nu. Ce e Mossadul?

L-a întrebat apoi cum se numeşte.

— George, a spus el. Era numele pe care-l folosea când se caza la hotel.

Fata a zâmbit.

— Ei, na! Nu te cheamă George.

Când au luat loc într-o cafenea, el i-a dezvăluit numele său real şi i-a vorbit despre Sunday Times şi despre problemele lui. Ea i-a sugerat imediat să vină la New York, unde putea găsi ziare bune şi avocaţi pricepuţi.

Dar el nu asculta, nu cu adevărat. Mordechai Vanunu se îndrăgostise de la prima vedere. În zilele următoare s-a întâlnit de câteva ori cu Cindy şi, după cum avea să afirme ulterior, acestea au fost cele mai bune zile din viaţa lui. Se plimbau prin parcuri ţinându-se de mână, s-au dus la cinema şi au văzut Martorul cu Harrison Ford şi Hannah şi surorile ei al lui Woody Allen. Au văzut şi un musical, Strada 42, şi s-au sărutat foarte mult. Îmbrăţişări fierbinţi şi săruturi dulci pe care el nu le va uita niciodată.

Cindy i-a dăruit sărutările ei dulci, dar a refuzat categoric să se culce cu el. I-a spus că nu putea să-l invite la ea la hotel, pentru că împărţea camera cu altă fată. A refuzat, de asemenea, să vină în camera lui. „Eşti tensionat şi iritabil”, îi tot spunea ea, „n-o să meargă. Nu la Londra.”

Apoi ei i-a venit o idee.

— Nu vrei să vii cu mine la Roma? Sora mea locuieşte acolo, are un apartament, putem să ne distrăm şi să uiţi de tot ce te supără.

La început, el a refuzat. Dar ea era hotărâtă să meargă la Roma, şi-a cumpărat un bilet la clasa business şi, când, în sfârşit, l-a convins, i-a cumpărat şi lui bilet.

— O să-mi dai banii mai târziu, i-a spus ea.

El a cedat ispitei.

Dacă ar fi fost un om mai serios şi mai chibzuit, Vanunu şi-ar fi dat seama imediat că se prinsese ca „musca la miere” – aşa numeau serviciile secrete capcana seducţiei feminine. Hodoronc-tronc, întâlnise o fată pe stradă, ea se îndrăgostise de el până peste cap şi fusese gata să facă orice pentru el – să-l ducă la sora ei la Roma, să-i cumpere bilet de avion, deşi de-abia îl cunoştea. Nu putuse să se culce cu el la Londra, dar avea să poată la Roma. Un om cu judecată şi-ar fi dat seama că povestea lui Cindy era suspectă, ba chiar ridicolă. Dar, de data aceasta, psihologii Mossadului făcuseră o treabă excelentă: înţeleseseră exact ce-şi dorea Vanunu şi preziseseră că va fi condus orbeşte de sărutările dulci şi promisiunile încă şi mai dulci ale frumoasei femei.

Peter Hounam de la Sunday Times era un om cu judecată. De îndată ce a auzit de Cindy, a simţit că ceva nu e în regulă. A încercat cum a putut mai bine să-l convingă pe Vanunu să nu se lege de ea, dar degeaba. Vanunu înghiţise deja momeala şi nimic pe lume nu-l mai putea face să se răzgândească.

La un moment dat, el l-a rugat pe Peter să-l ducă la cafeneaua unde îl aştepta Cindy, şi Peter a reuşit s-o zărească pe tânăra femeie (ulterior, va putea să-i schiţeze chipul, pe baza acestei scurte întâlniri). Când a aflat de intenţia lui Vanunu de a părăsi oraşul „pentru câteva zile", Peter a încercat din nou să-l convingă să n-o facă, dar fără folos. L-a avertizat atunci pe Vanunu să nu părăsească Anglia şi să nu-şi lase paşaportul la recepţionerii de la hotel. Dar nici măcar Peter Hounam nu şi-a putut imagina că Vanunu pleca la Roma ca să poată, în sfârşit, să se culce cu Cindy a lui.

Cindy a fost de acord să se culce cu Vanunu la Roma dintr-un cu totul alt motiv. Israelul nu voia să-l răpească pe Vanunu pe pământ britanic. Prim-ministrul Peres nu intenţiona să aibă de-a face cu formidabila „Doamnă de Fier", Margaret Thatcher. Mossadul nu se simţea confortabil în Marea Britanie. Cu doar câteva luni înainte, autorităţile germane găsiseră într-o cabină telefonică un portofel conţinând opt paşapoarte britanice false. Din nefericire, portofelul avea şi o etichetă pe care erau înscrise identitatea proprietarului şi legătura lui cu ambasada Israelului. Guvernul englez spumegase; Mossadul trebuise să promită că nu va încălca din nou suveranitatea britanică. De aceea, nici Peres, nici Mossadul nu puteau nici măcar concepe să demareze o operaţiune sub acoperire în Marea Britanie.

Roma a devenit cea mai bună alegere posibilă. Relaţiile dintre Mossad şi serviciile secrete italiene erau strânse şi solide. Ramsad-ul Nahum Admoni şi amiralul Fulvio Martini, şeful contrainformaţiilor italiene, erau prieteni buni. Şi, dat fiind haosul cronic care domnea în Italia, era aproape sigur că italienii n-ar fi putut dovedi niciodată că Vanunu fusese răpit pe teritoriul lor.

Pe 30 septembrie 1986, mână în mână, Cindy şi Mordy au urcat la bordul avionului British Airways 504 cu destinaţia Roma. Când au aterizat la ora 21.00, cei doi îndrăgostiţi au fost întâmpinaţi de un italian vesel cu un imens buchet de flori, care i-a luat cu maşina lui până la domiciliul surorii lui Cindy. Cât timp au mers, Cindy l-a tot îmbrăţişat şi sărutat pe fericitul ei Mordy.

Maşina a oprit în faţa unei căsuţe, şi o fată a deschis uşa. Vanunu a intrat primul. Brusc, uşa s-a trântit în urmă şi doi bărbaţi au sărit asupra lui, l-au lovit cu putere şi l-au aruncat la podea. Vanunu a apucat să observe că unul dintre ei era blond. În timp ce îi legau mâinile şi picioarele, fata s-a aplecat asupra lui şi i-a vârât un ac în braţ. Totul i s-a înceţoşat în faţa ochilor şi tânărul a căzut într-un somn adânc.

O dubă în care Vanunu zăcea în stare de inconştienţă a plecat spre nordul ţării. A mers timp de câteva ore. Lângă Vanunu stăteau doi bărbaţi şi o femeie. După câteva ore, i s-a mai făcut o injecţie. Cindy dispăruse. Maşina a ajuns în portul La Spezia şi, legat de o brancardă, Vanunu a fost îmbarcat pe o vedetă rapidă care a pornit în larg, unde îl aştepta cargobotul israelian Tapuz (potrivit altor surse, vaporul Noga). Membrii echipajului au primit ordin să intre în salonul rezervat lor şi să rămână acolo. Dar cei care erau de serviciu au văzut vedeta apropiindu-se. O scară de frânghie a fost aruncată peste bord şi doi bărbaţi şi o femeie au urcat pe vas. Conduceau un bărbat în stare de inconştienţă, pe care l-au introdus în cabina ofiţerului secund, încuind uşa în urma lor. Vasul a pornit imediat spre Israel.

În tot timpul călătoriei, Vanunu a rămas încuiat în cabina cea mică. N-a mai văzut-o pe Cindy. Îşi făcea griji pentru ea şi nu ştia ce i se întâmplase. N-a înţeles că ea era membru al echipei Mossadului. Îl lăsase în pragul casei din Roma şi, probabil, părăsise Italia în aceeaşi noapte. Femeia care-l însoţea pe Vanunu la bordul vasului era medic, iar în timpul călătoriei i-a făcut de mai multe ori injecţii cu un anestezic.

Vasul a aruncat ancora nu departe de ţărmul Israelului, şi Vanunu a fost transferat pe o navă purtătoare de rachete israeliană. Aici a fost luat în primire de ofiţeri de poliţie şi de agenţi ai Shabakului, care l-au învinuit oficial şi l-au dus la închisoarea Shikma din Ashkelon.

În timpul primului interogatoriu, Vanunu a aflat că, în timp ce el se afla în drum spre Israel, Sunday Times începuse publicarea unei serii de articole bazate pe dezvăluirile sale. Editorialele, îmbogăţite cu fotografii şi schiţe, erau reproduse în zeci de ziare din toată lumea. Sunday Times a dezvăluit că toate estimările anterioare ale puterii nucleare a Israelului fuseseră greşite. Până atunci, experţii crezuseră că Israelul poseda între zece şi douăzeci de bombe atomice primitive. Dar informaţiile aduse de Vanunu dovedeau că Israelul devenise o putere nucleară, iar arsenalul lui cuprindea cel puţin 150-200 de bombe sofisticate. Ba, mai mult, avea capacitatea de a produce arme cu hidrogen şi neutroni. Vanunu a intrat în panică din cauza acestor revelaţii senzaţionale. Se temea că israelienii îl vor ucide. Se temea şi pentru Cindy şi nu putea să creadă că ea făcuse parte din complotul împotriva lui.

Timp de aproape 40 de zile, lumea n-a ştiut ce se întâmplase cu Vanunu. Presa publica reportaje senzaţionale care n-aveau nimic de-a face cu adevărul. Ziarele britanice descriau cu lux de amănunte cum tânărul fusese răpit la Londra şi dus clandestin în Israel într-un „container diplomatic”. Alţii citau „martori” care îl văzuseră îmbarcându-se cu o tânără femeie pe un yacht ce-l dusese în Israel. Câţiva membri ai Parlamentului londonez cereau investigaţii şi măsuri severe împotriva Israelului.

Vanunu a fost pus oficial sub acuzare la mijlocul lui noiembrie şi a compărut de câteva ori în faţa instanţei. S-a hotărât atunci să-şi păcălească paznicii. Ştia exact unde aşteptau reporterii când era adus la tribunal. Înainte să intre la una dintre înfăţişări, Vanunu, aşezat pe bancheta din spate a maşinii de poliţie, a aşteptat ca automobilul să oprească în faţa mulţimii de reporteri şi fotografi. Atunci, brusc, şi-a lipit palma de fereastra maşinii. Iar reporterii şi fotografii de presă din toată lumea au putut citi următoarea frază scrisă în palma sa:

Vanunu m răpit la roma, itl, 30.9.86. 21:00. venit la roma cu ba 504.

Informaţia aceasta n-a înrăutăţit relaţiile Ierusalimului cu Londra, căci era clar că Vanunu părăsise Marea Britanie din proprie voinţă, cu un avion de linie. Însă, la Roma, şefii serviciilor secrete au fost supăraţi şi frustraţi. După un timp, israelienii au reparat totuşi prejudiciul pe care-l cauzaseră.

Vanunu a fost acuzat de spionaj şi trădare şi condangat la 18 ani de închisoare. Dar, în străinătate, el nu era considerat spion sau trădător. În Europa şi în America au

apărut aproape peste noapte asociaţii şi ligi cu numele său, care-l portretizau ca pe un luptător temerar pentru pace, un martir care îşi riscase viaţa pentru a stopa proiectul nuclear al Israelului.

Bineînţeles, Vanunu nu era nici pe departe un astfel de om. Sloganurile eroice, ideologice nu făceau decât să acopere acţiunile confuze ale operatorului frustrat de la Institutul 2. Vanunu nu încercase să protesteze împotriva proiectului nuclear israelian atunci când lucra la Dimona. Dacă n-ar fi fost concediat, ar fi lucrat poate acolo şi în ziua de azi. Chiar şi când a plecat din ţară, el nu s-a grăbit să-şi înceapă războiul sfânt, ci a călătorit prin lume, a colindat prin Nepal şi Thailanda, s-a botezat în Australia. Dacă nu l-ar fi întâlnit pe Guerrero, poate că pozele cu „Balconul Goldei" şi operaţiunile de asamblare a bombelor i-ar fi rămas în bagaje.

Dar acum, oameni buni şi naivi de peste tot din lume îl credeau un luptător împotriva pericolului atomic israelian. Un cuplu de americani l-a adoptat – deşi familia lui era încă în viaţă, iar alţi creştini continuă să îl nominalizeze la Premiul Nobel pentru pace.

Când, după 18 ani, a fost eliberat din închisoare, Vanunu a ales să trăiască într-o biserică din Ierusalim. Până în ziua de astăzi continuă să-şi afişeze ura faţă de Israel, refuză să trăiască acolo, refuză să vorbească ebraica, îşi spune John Crossman şi publică anunţuri în presa arabă, căutându-şi o soţie arabă sau palestiniană („exclus israelitele").

Iar Cindy? S-a dovedit că, din cauza caracterului urgent al operaţiunii de la Londra, Mossadul nu avusese timp să-i construiască o acoperire solidă. Ea se folosise de numele surorii ei, Cindy Hanin, şi de paşaportul ei, lucru care i-a

ajutat pe reporterii englezi şi israelieni să-i descopere identitatea reală. Au aflat că numele ei adevărat era Cheryl Ben Tov, născută Hanin, fiica unui milionar american care îşi făcuse averea din afaceri cu anvelope. Era o sionistă devotată şi emigrase în Israel la vârsta de 17 ani. Servise în armată şi se măritase cu un fost ofiţer Aman. Un agent al Mossadului o recrutase în organizaţia sa. Avea un IQ ridicat şi un binevenit paşaport american şi era foarte motivată. Făcuse un extenuant antrenament timp de doi ani înainte de a trebui să plece urgent la Londra împreună cu alţi agenţi ai operaţiunii Kaniuk. După răpirea lui Vanunu şi după explozia de publicitate din jurul ei, a fost nevoită să se retragă din activitatea operativă.

Astăzi, Cheryl Hanin Ben Tov trăieşte în Orlando, Florida. Ea şi soţul ei lucrează în domeniul imobiliarelor şi sunt o familie americano-evreiască model. Cazul Vanunu a desfiinţat-o pe Cheryl ca agent al Mossadului, iar colegii ei regretă sincer că femeia aceasta inteligentă, frumoasă şi inventivă nu mai lucrează cu ei. Datorită ei, Israelul l-a scos pe Vanunu din Anglia fără a încălca nici o lege.

Margaret Thatcher i-a strunit cu uşurinţă pe tumultuoşii membri ai Parlamentului odată ce a fost clar că nici un act ilegal nu fusese comis pe teritoriul britanic.

Dar n-a trecut mult până când Mossadul s-a hotărât să recurgă din nou la vechile sale şiretlicuri. Doi ani mai târziu, Arie Regev şi Yaacov Barad, agenţi ai Mossadului, au plantat la Londra un palestinian ca agent dublu. Palestinianul a fost prins şi arestat, dar Thatcher a închis postul Mossadului de la Londra şi i-a expulzat pe Regev şi Barad.

Mossadul a promis că se va purta onorabil. Şi aşa a şi făcut – până la cazul Mahmud al-Mabhuh...

CAPITOLUL 16

SUPERARMA LUI SADDAM

Pe 23 martie 1918, în toiul Primului Război Mondial, în Place de la Republique din Paris a explodat un imens proiectil de artilerie. După o oră, un alt proiectil a lovit centrul capitalei, omorând opt persoane. Exploziile i-au îngrozit pe locuitorii oraşului, căci se credea că Parisul, departe de liniile frontului, era în siguranţă. Comandantul departamentului capitalei a trimis imediat câteva plutoane să cerceteze pădurile din jurul oraşului, unde se ascundea o unitate de artilerie germană. Dar cercetarea n-a scos nimic la iveală. Francezii au presupus că proiectilele fuseseră trase dintr-un dirijabil, deşi nici un zeppelin nu fusese semnalat în zonă. După şase zile, în Vinerea Mare, la Paris a explodat un alt proiectil, care de data aceasta a lovit direct biserica Saint Gervais din arondismentul IV. Explozia a omorât 99 de persoane şi a rănit 100.

Panica s-a întins în tot oraşul. Patrule înarmate s-au răspândit în evantai în jurul capitalei şi n-au găsit nimic. Nimeni nici măcar nu auzise de vreun tun care să poată lovi Parisul de la o asemenea distanţă fantastică. Ziarele comparau monstrul care îi bombarda de departe cu enormul tun descris de Jules Verne în romanul De la Pământ la Lună. Tunul născocit de Jules Verne putea să lanseze o întreagă navă spaţială spre Lună.

Francezii au avut noroc. Războiul s-a terminat chiar în acel an cu victoria Aliaţilor asupra Germaniei imperiale. Încet-încet, au început să apară informaţii despre oribilul tun care împrăştiase moarte şi panică în capitala Franţei. Unii îl numeau „arma Parisului”, alţii „arma lui Wilhelm”, după Wilhelm al II-lea, împăratul Germaniei. S-a dovedit că el fusese creat de industria de armament greu a lui Krupp, care produsese trei asemenea misterioase tunuri. Arma avea nemaiauzita rază de acţiune de 128 de kilometri. Obuzele erau lungi de un metru, iar încărcătura, de patru. Proiectilele se ridicau la o înălţime de 42 de kilometri, record doborât ulterior doar de rachetele germane V-2 în al Doilea Război Mondial. Krupp a asamblat tunurile în cel mai mare secret. Erau trase de trenuri speciale care se deplasau aproape zilnic dintr-o poziţie într-alta. Fiecare era acţionat de 80 de artilerişti, cărora le era interzis să vorbească despre ele. Monstruoasele arme trebuiau neapărat să fie învăluite într-un secret total.

Pe măsură ce războiul se apropia de final, capacitatea de a manevra superarmele s-a redus rapid. Avioanele britanice au descoperit uriaşele tunuri, le-au urmărit de-a lungul căii ferate şi le-au tot bombardat. Francezii trăgeau şi ei în ele de pe poziţii foarte apropiate de linia frontului. Dar nici un atac n-a avut succes. Singurul tun neutralizat a fost unul care a explodat în timp ce trăgea. Cinci soldaţi au fost omorâţi. Celelalte două au dispărut fără urmă la sfârşitul războiului. Ce s-a întâmplat cu ele rămâne un mister. Poate că au fost demontate sau ascunse într-o peşteră adâncă ori într-o mină abandonată.

Supertunurile au devenit legendă, şi mulţi credeau că secretul lor nu va fi niciodată elucidat. Dar, în 1965, o nemţoaică în vârstă a ajuns în Canada şi a întâlnit acolo un om de ştiinţă de 37 de ani, Gerald Bull, responsabil de

programul de cercetare a altitudinii de la Universitatea McGill din Montréal. Femeia era o rudă a lui Fritz Rausenberger, răposatul director de proiectare al firmei Krupp. Ea i-a adus lui Bull un manuscris pierdut pe care îl găsise în arhivele familiei şi care descria în amănunţime marele tun şi modul său de operare.

Manuscrisul l-a entuziasmat pe Bull, care avea reputaţia unui geniu. Îşi luase doctoratul la vârsta de 23 de ani, devenind cel mai tânăr doctor în ştiinţe absolvent al unei universităţi canadiene. Visa să construiască supertunuri care să trimită obuze spre ţinte aflate la sute de kilometri depărtare şi chiar să lanseze sateliţi în spaţiul extraterestru. Folosindu-se de manuscris, el a scris o carte despre tunurile lui Wilhelm şi despre posibilităţile oferite de acestea oamenilor de ştiinţă din viitor.

Dar cartea nu i-a fost de ajuns. A obţinut fonduri din SUA şi de la guvernul canadian, ca şi de la universitatea sa şi, pe un teren de încercări din Barbados, şi-a testat propriul tun – cel mai lung fabricat vreodată. Avea 36 de metri lungime şi un calibru de 424 de milimetri. La construirea şi testarea formidabilei arme de foc participaseră sute de muncitori, tehnicieni şi ingineri, mulţi dintre ei locali.

Tunul lui Bull a funcţionat perfect, trimiţând încărcături masive la o înălţime-record. Inventatorul lui a afirmat că, dacă în loc de proiectile şi-ar fi încărcat tunurile cu rachete propulsate de combustibil solid, ar fi putut lansa o rachetă de 100 de kilograme la o distanţă de 4 000 de kilometri sau la o altitudine de 250 de kilometri.

Tunul lui Bull a fost o mare realizare, dar guvernele SUA şi Canadei au decis, din diverse motive, să oprească finanţarea proiectului. În 1968, omul de ştiinţă a fost silit

să părăsească Barbados. Frustrarea lui nu cunoştea limite. El i-a atacat, cu duşmănie şi ură, pe „birocraţii” care îi prejudiciaseră proiectul.

Un timp, Bull a produs proiectile de artilerie şi chiar a exportat 50 de asemenea proiectile în Israel, pentru a fi folosite la tunuri de fabricaţie americană. A fost chiar răsplătit cu cetăţenia de onoare a Americii. Dar canadianul se aprindea repede, nu-şi putea ţine gura şi a avut conflicte cu ofiţerii superiori şi oficialii cu care s-a întâlnit. Umilirea resimţită la încheierea testului din Barbados încă nu-i dădea pace şi era gata să facă orice pentru a putea să continue fabricarea marilor sale tunuri. Aceasta a devenit obsesia lui – şi nimic nu-l putea opri.

A construit mai întâi tunul GC-45, cel mai avansat tun din vremea sa, care avea o rază de acţiune de 40 de kilometri şi pe care l-a vândut oricui voia să-l cumpere. În ciuda embargoului impus de Statele Unite asupra furnizării de arme către Africa de Sud, Bull şi-a vândut tunurile acestei ţări, care avea nevoie de ele pentru războiul împotriva Angolei vecine. A mai vândut de asemenea Africii de Sud o licenţă de fabricare a tunurilor pe teritoriul ei.

Unii susţin că CIA a sprijinit în secret activitatea ilegală a lui Bull. Dar, de îndată ce cazul a devenit public, prietenii lui din CIA au dispărut ca prin farmec, şi canadianul a rămas singur, sub tirul acuzaţiilor Naţiunilor Unite de a fi devenit un cinic şi nemilos traficant de arme. A fost silit să se întoarcă în Statele Unite, unde îl aştepta o surpriză neplăcută: un tribunal american l-a găsit vinovat de comerţ ilegal de arme şi l-a condangat la şase luni de închisoare. Când a fost eliberat şi s-a întors în Canada, a fost amendat cu 55 000 de dolari. Supărat, Bull a plecat în Belgia, unde a fondat o companie nouă, în asociere cu

United Gunpowder Works (Poudreries Réunies de Belgique).

Dar obsesia lui nu l-a părăsit. Continua să viseze la asamblarea unui tun uriaş, demn de imaginaţia lui Jules Verne. Ca şi Faust al lui Goethe, era gata să-şi vândă sufletul diavolului pentru a-şi realiza visul. Şi, într-adevăr, diavolul şi-a făcut apariţia: era megalomanul dictator al Irakului, Saddam Hussein.

În deceniul al nouălea al secolului trecut, Irakul ducea un război crâncen împotriva Iranului. Bull a vândut irakienilor 200 de tunuri GC-45, făcute în Austria şi aduse ilegal în ţară prin portul Aqaba, din Iordania vecină. Dar acesta a fost doar începutul.

Ca şi Bull, Saddam Hussein era profund frustrat după ce Israelul bombardase reactorul nuclear de la Tamuz şi îi distrusese visul de a face din Irak o putere nucleară. Era extrem de invidios pe Israel, care se pregătea să lanseze un satelit în cosmos.

Bull s-a oferit să-i construiască lui Saddam cel mai mare şi mai lung tun din lume. Cu această armă, după cum promitea canadianul, Saddam avea să poată lansa sateliţi în spaţiu şi trimite proiectile la o distanţă de peste 1 000 de kilometri. Saddam a înţeles că va putea lovi centre populate din Israel şi a acceptat bucuros oferta omului de ştiinţă. Aşa a început „proiectul Babilon”.

Bull a elaborat planurile pentru Babilon: un tun de 150 de metri lungime, cântărind 2 100 de tone, cu calibrul de un metru! Dar, înainte de a-şi construi tunul-mamut, s-a hotărât să asambleze prototipuri mai mici, ca să le testeze. A numit tunul mai mic „Baby Babilon”, chiar dacă

acest bebeluş era mai mare decât toţi strămoşii lui. Avea 45 de metri lungime, iar comandantul artileriei lui Saddam a rămas cu gura căscată, copleşit de performanţele lui. Dar acesta nu era nimic în comparaţie cu adevăratul tun care se ivea din deşertul Irakului.

Bull a ales să-şi amplaseze uriaşul tun, cel mai lung şi mai gros din lume, pe o colină golaşă şi să-i poziţioneze componentele pe pantă. A comandat apoi părţile tunului la diferite uzine de oţel din Europa. Componenta principală era, desigur, ţeava, pe care Bull intenţiona s-o asambleze din mai multe tuburi de oţel uriaşe. Tuburile le-a comandat în Anglia, Spania, Olanda şi Elveţia, sub denumirea de „părţi ale unei mari conducte de petrol”. Pentru că Irakul fusese supus unor draconice restricţii internaţionale privind importurile de materiale strategice, comenzile erau înregistrate pe numele Iordaniei vecine.

„Conductele” au început să sosească. Uimitor este că majoritatea statelor şi companiilor implicate în fabricarea lor îşi dădeau perfect seama că ele nu erau decât părţi ale unei enorme arme letale. Dar cinismul şi cupiditatea partenerilor, ca şi indiferenţa lor faţă de războiul din Orientul Mijlociu, i-au făcut să se implice în comerţul acesta dubios fără prea multe mustrări de conştiinţă. Uriaşele conducte au primit licenţă de export, au fost încărcate pe cargoboturi şi trimise la destinaţie. Multe dintre ele au ajuns fără probleme în Irak.

Armata privată de tehnicieni şi ingineri a lui Bull a început asamblarea pieselor, orientând tunul spre vest, spre Israel. Dar proiectantul nu era încă mulţumit. A mai construit pentru irakieni două autotunuri, Al-Majnoon şi Al-Fao. Al-Majnoon („Nebunul”) a fost imediat încorporat în artileria irakiană.

Bull a acceptat de asemenea să îmbunătăţească rachetele Scud din arsenalul lui Saddam şi le-a modificat focoasele, extinzându-le raza de acţiune şi optimizându-le performanţele. Aceste rachete au putut fi folosite împotriva Israelului în Primul Război din Golf.

Bull a mers însă prea departe. Potrivit mărturiei fiului său, agenţii israelieni l-au avertizat să-şi înceteze activităţile periculoase, dar canadianul a refuzat să le dea ascultare. Israelul nu era singura ţară care voia să-l oprească. CIA şi MI6 erau şi ele îngrijorate. Iranienii aveau şi ei socoteli de încheiat cu Bull. În timpul războiului iraniano-irakian, irakienii folosiseră împotriva lor tunurile construite de el. Se pare deci că Bull nu ducea lipsă de duşmani, şi aceştia erau hotărâţi să pună capăt proiectelor lui.

Cum el ignora orice avertisment, agenţii străini s-au pus pe treabă. În iarna lui 1990, persoane necunoscute au forţat de câteva ori intrarea în apartamentul lui Bull din cartierul Uccle din Bruxelles. N-au luat nimic, dar au răsturnat mobila şi au golit dulapurile şi comodele. Avertismentul era limpede: suntem pe-aproape. Putem intra în casa ta când vrem şi s-ar putea să nu ne limităm la atât.

Încă o dată, Bull a ignorat pericolul. Părţile de tun continuau să sosească şi erau amplasate, una câte una, pe colina golaşă din Irak. Părea că nimic nu poate opri Proiectul Babilon. Sau aproape nimic.

Pe 22 martie 1990, Bull s-a întors acasă, la apartamentul lui din Bruxelles. În timp ce-şi căuta cheile prin buzunare, un bărbat a ieşit brusc din coridorul întunecat, înarmat cu un pistol cu amortizor, şi i-a descărcat cinci gloanţe în ceafă. Părintele marelui tun s-a prăbuşit şi a murit pe loc.

Presa din toată lumea a făcut nenumărate speculaţii despre identitatea asasinului. Unii spuneau că fusese trimis de CIA, alţii arătau cu degetul spre MI6, Angola, Iran... Dar majoritatea observatorilor credeau că fusese Israelul. Poliţia belgiană a demarat o investigaţie, dar n-a găsit nimic. Asasinii lui Gerald Bull n-au fost identificaţi nici până azi.

Odată cu moartea canadianului, munca la marele tun a fost întreruptă. Asistenţii, inginerii, cercetătorii, cumpărătorii s-au împrăştiat prin lume. Fiecare cunoştea o parte a proiectului, dar planul complet fusese în capul lui Bull, şi doar el ştia ce trebuia făcut mai departe. Moartea omului de ştiinţă a însemnat şi moartea proiectului Babilonul.

La două săptămâni după aceea, autorităţile britanice s-au trezit din somnolenţă. Au trimis în portul Teesport un grup de vameşi care au confiscat opt conducte de oţel Sheffield uriaşe, înregistrate în declaraţia de export sub numele de „conducte de petrol”. A fost un efort meritoriu, dar tardiv: britanicii rataseră 44 de asemenea „conducte”, care erau deja folosite în Irak. În săptămânile care au urmat, mai multe componente ale tunului-gigant au fost confiscate în alte cinci ţări europene. O investigaţie oficială în Anglia a încercat să afle cum de se putuse întâmpla ca firme respectabile, precum Sheffield Forge Masters, să se prefacă a nu vedea scopurile diabolice ale lui Saddam Hussein şi să livreze conducte de oţel pentru tunul uriaş.

În 2003, când a învins Irakul, armata SUA a găsit mormane de conducte care rugineau încet în depozitul de deşeuri Al-Iskanderiya, la vreo 50 de kilometri de Bagdad. Era tot ce mai rămăsese din grandiosul plan al lui Gerald Bull.

Asasinarea omului de ştiinţă canadian a avut loc într-o perioadă de profunde schimbări în activitatea Mossadului. În 1989, atunci când şi-a asumat atribuţiile de ramsad, Shabtai Shavit, veteran al serviciului secret, a găsit o instituţie foarte diferită de ceea ce Mossadul fusese cândva. Fost luptător în Sayeret Matkal şi şef al unităţii Caesarea, Shavit părea să fie omul potrivit pentru acest post. Dar, de la începutul anilor 1970, odată cu eliminarea sistematică a liderilor grupării Septembrie Negru, şi din ce în ce mai mult în anii 1980 şi 1990, activitatea Mossadului s-a reorientat de la informaţii şi contrainformaţii la operaţiuni speciale. Serviciul a trebuit să preia treptat majoritatea operaţiunilor de neutralizare a pericolelor nonmilitare şi neconvenţionale care ameninţau statul Israel. Organismele de stat oficiale erau incapabile să înfrunte eficient terorismul. Liderii teroriştilor trăiau în străinătate, într-o relativă siguranţă, îşi plănuiau atacurile şi-şi trimiteau oamenii împotriva organizaţiilor sau cetăţenilor israelieni în toată lumea. Chiar şi atunci când Israelul ştia cine erau şi ce făceau, nu putea să-i aresteze şi să-i aducă în faţa justiţiei. Singura metodă care-i rămânea era ca Mossadul să-i prindă şi să-i omoare. Şi o făcea prin acţiuni brutale, extrem de dificile pentru cei ca David Molad, care le duceau la bun sfârşit. Dar scopul era atins atunci când asasinarea liderilor terorişti desfiinţa sau bloca pentru mulţi ani organizaţiile conduse de aceştia. Vânătoarea liderilor grupării Septembrie Negru a fost cel mai bun exemplu. Cazul Gerald Bull a avut rezultate similare. Chiar dacă asasinii lui n-au fost niciodată identificaţi oficial, moartea lui a însemnat şi moartea diabolicului său proiect. Şi la fel a fost în cazul lui Wadie Haddad.

Totul a început de la o cutie de ciocolată.

Wadie Haddad, liderul Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei, era unul dintre cei mai periculoşi duşmani ai Israelului. Cea mai cunoscută operaţiune organizată de el a fost deturnarea unui avion Air France care zbura de la Tel Aviv la Paris, pe 27 iunie 1976. Un grup de terorişti arabi, germani şi sud-americani au forţat pilotul să aterizeze la Entebbe, capitala Ugandei, şi au cerut ca, în schimbul ostaticilor israelieni, să fie eliberaţi cei mai periculoşi terorişti din lume. Într-o eroică operaţiune de salvare, un comando israelian a aterizat la Entebbe, i-a omorât pe terorişti şi i-a eliberat pe ostatici. După Entebbe, Haddad a înţeles că viaţa lui era în pericol şi şi-a mutat sediul la Bagdad, unde se simţea în siguranţă. Din Irak a continuat să organizeze operaţiuni teroriste împotriva Israelului.

Mossadul s-a hotărât să-l ucidă. Dar cum? A fost lansată o operaţiune minuţioasă care avea ca scop strângerea tuturor informaţiilor posibile despre Haddad, în mod special despre slăbiciunile şi viciile lui.

La un an de la acţiunea de salvare de la Entebbe, agenţii Mossadului au aflat că Haddad era înnebunit după ciocolată, în special cea fină, belgiană. Informaţia venea de la un palestinian de încredere, care se infiltrase în Frontul Popular al lui Haddad.

Ramsad-ul, Yitzhak Hofi, i-a prezentat situaţia noului prim-ministru al Israelului, Menahem Begin, care a aprobat imediat operaţiunea împotriva lui Haddad. Agenţii Mossadului l-au recrutat pe unul dintre consilierii de încredere ai acestuia, care se afla într-o misiune în Europa. La întoarcere, el i-a adus şefului său o cutie mare cu

bomboane de ciocolată Godiva. Experţii Mossadului injectaseră în ele o otravă biologică letală. Presupuseseră că Haddad, care era ahtiat după ciocolată, le va mânca singur pe toate, fără să le împartă cu altcineva.

Agentul i-a dat lui Haddad cutia ambalată. Rămas singur, acesta a înghiţit pe nerăsuflate toate bomboanele, una după alta. Apoi, în câteva săptămâni, a început să-şi piardă pofta de mâncare şi să slăbească. Analizele de sânge făcute de doctorii lui au indicat o severă deficienţă imunitară. Nimeni nu înţelegea ce se petrece cu liderul Frontului Popular.

Sănătatea lui Haddad se deteriora treptat. Slăbise, devenise scheletic şi nu se mai ridica din pat. Când starea lui a devenit critică, a fost transferat de urgenţă într-o clinică din Germania de Est. Ca majoritatea ţărilor din blocul sovietic, Germania socialistă oferea teroriştilor palestinieni sprijin generos, arme şi posibilitatea antrenamentelor militare pe teritoriul ei. În ciuda vastei lor experienţe, specialiştii germani s-au dovedit de data aceasta neputincioşi. Doctorii nu l-au putut salva pe Haddad, şi la 30 martie 1978, la vârsta de 48 de ani, acesta a murit „din cauze necunoscute”. I-a lăsat surorii sale milioane de dolari, pe care îi adunase conducând războiul patriotic pentru Palestina.

Conform diagnosticului medicilor germani, Haddad murise în urma unei boli fatale, care-i atacase sistemul imunitar. Nimeni n-a suspectat Mossadul. Unii dintre cei mai apropiaţi oameni ai lui Haddad au acuzat autorităţile irakiene că îl otrăviseră, pentru că le compromisese prin acţiunile sale. Numai după mulţi ani autorii israelieni au putut să publice adevărul despre implicarea Mossadului în moartea prematură a lui Haddad. 30 de ani mai târziu,

când a murit şi Yasser Arafat, acoliţii lui au acuzat Israelul că provocase moartea liderului palestinian. Această acuzaţie n-a fost niciodată dovedită, în ciuda examinării complete şi a testelor făcute de doctorii francezi ai lui Arafat.

Odată cu moartea lui Haddad, s-a prăbuşit şi organizaţia lui. Atacurile ei împotriva Israelului au încetat aproape complet, şi lunga bătălie cu unul dintre cei mai nemiloşi duşmani ai Israelului s-a sfârşit definitiv.

După Bull şi Haddad, a venit rândul lui Shaqaqi.

La mijlocul secolului al XIX-lea, sultanul Imperiului Otoman l-a trimis pe comandantul forţelor maritime imperiale, un amiral faimos şi admirat de toată lumea, să cucerească insula mediteraneeană Malta. Amiralul a pornit în larg şi a călătorit multe luni prin Mediterana.

Dar n-a găsit Malta.

S-a întors la Istanbul, a venit în faţa sultanului şi a anunţat: Malta ioc! (Malta nu există!)

În vremurile noastre, Malta a fost însă găsită – şi nu numai insula. Tot acolo a fost găsit un bărbat deghizat, care călătorea sub o identitate falsă şi într-un secret desăvârşit. Este vorba despre Fathi Shaqaqi, liderul Jihadului Islamic.

Pe 26 octombrie 1995, spre sfârşitul dimineţii, Fathi Shaqaqi ieşea din hotelul Diplomat din oraşul maltez Selma. Se ducea să facă nişte cumpărături înainte de a se întoarce la Damasc, unde locuise în ultimii ani. Shaqaqi purta perucă şi avea un paşaport libian pe numele de

Ibrahim Shawush. Se simţea în deplină siguranţă în paşnicul oraş maltez. Nu ştia că, de o săptămână, de când plecase cu avionul din Malta în Libia pentru a participa la o conferinţă a organizaţiilor palestiniene clandestine, era urmărit de câţiva agenţi ai Mossadului.

În urmă cu nouă luni, pe 22 ianuarie, doi atentatori cu bombă sinucigaşi, membri ai Jihadului Islamic al lui Shaqaqi, îşi pierduseră viaţa într-o staţie de autobuz de la intersecţia Beit Lid, nu departe de oraşul Netania. Fuseseră ucise atunci 22 de persoane, majoritatea soldaţi, şi alte 68 fuseseră rănite, într-unul dintre cele mai sângeroase atacuri teroriste din istoria Israelului. Prim-ministrul Yitzhak Rabin, care plecase de urgenţă la Beit Lid, fusese profund impresionat de atentat. Şi furia lui nu mai cunoscuse margini când citise cum se lăudase Shaqaqi într-un interviu acordat revistei Time: „A fost cel mai mare atac militar din interiorul Palestinei (în afara războaielor arabo-israeliene).

Time: V-a dat satisfacţie?

Shaqaqi: A dat satisfacţie poporului nostru.”

Furios, Rabin i-a ordonat ramsad-ului Shabtai Shavit, ofiţer de carieră al Mossadului, să-l ucidă pe conducătorul Jihadului Islamic.

Shavit îl pândea de multă vreme pe Shaqaqi.

Potrivit săptămânalului Spiegel, Mossadul propusese să-l atace pe Shaqaqi la sediul său din Damasc. Dar Rabin a refuzat. Angajase în secret convorbiri de pace cu preşedintele Siriei, Hafez Al-Assad, şi nu voia să anuleze şansele şi aşa slabe de a stinge conflictul cu vecinul din

nordul Israelului. A cerut Mossadului să propună un plan alternativ. După cum a explicat Shavit, era o misiune foarte complicată, pentru că Shaqaqi ştia că era pe lista de priorităţi a Mossadului. De aceea părăsea Siria doar rareori. Rabin a refuzat însă să autorizeze o lovitură în Damasc şi a ordonat Mossadului să execute operaţiunea în afara graniţelor Siriei.

Dar unde? Un timp, liderii Mossadului au fost în impas. Însă, în cele din urmă, întâmplarea a făcut ca Shaqaqi să fie invitat în Libia la o conferinţă a organizaţiilor teroriste palestiniene. Mai întâi, el a refuzat invitaţia, dar apoi i s-a spus că la conferinţă intenţiona să participe rivalul său principal, Said Musa, şeful temutei organizaţii Abu Musa. Agenţii Mossadului au bănuit că Shaqaqi nu voia să cedeze teren adversarului şi că va veni până la urmă la conferinţă, cu orice preţ. Şi, într-adevăr, un raport secret din Damasc a confirmat: Shaqaqi mergea în Libia. La Ierusalim, Rabin a dat undă verde operaţiunii.

Surse europene au afirmat că pregătirile pentru lovitură au început atunci când experţii în terorism ai Mossadului au verificat zborurile anterioare ale lui Shaqaqi în Libia. A reieşit că alegea întotdeauna să ajungă în Tripoli via Malta. Ramsad-ul a hotărât să opereze în Malta, nu în Libia. Malta era o locaţie mai convenabilă şi liniştită. Agenţii Mossadului l-au aşteptat pe Shaqaqi în aeroportul Valletta, unde se presupunea că va face o scurtă escală în drum spre Libia. Shaqaqi aproape şi-a păcălit urmăritorii, sosind în Malta cu cea de a treia cursă zilnică de la Damasc, foarte bine deghizat. A rămas puţin timp în sala de aşteptare şi a luat avionul spre Libia.

Pe 26 octombrie, dimineaţa devreme, el s-a întors în Malta şi s-a cazat la hotelul Diplomat, unde mai stătuse şi

înainte. A primit camera 616 şi a părăsit imediat hotelul. Doi agenţi ai Mossadului pe o motocicletă albastră l-au urmat peste tot. Shaqaqi a cutreierat câteva ore prin magazine şi pieţe. Tocmai se întorcea la hotel, când motocicleta albastră a oprit lângă el. Unul dintre agenţi, descris ulterior ca un bărbat cu trăsături din Orientul Mijlociu, s-a apropiat de el şi a tras de la mică distanţă şase gloanţe cu un pistol cu amortizor. Shaqaqi s-a prăbuşit pe trotuar, iar asasinul a fugit pe o alee, unde partenerul lui îl aştepta pe motocicleta cu motorul ambalat. Au ţâşnit spre plaja din apropiere şi au sărit într-o şalupă rapidă care i-a dus la un cargobot ce aştepta în largul mării. Oficial, vasul transporta ciment de la Haifa în Italia. Dar, în secret, ducea şi o altă încărcătură: pe Shabtai Shavit în persoană, care monitoriza operaţiunea de la un post de comandă improvizat pe vas. Ruta de fugă fusese bine plănuită. Nimeni nu i-a urmărit pe cei doi agenţi, iar ei au ajuns pe navă vii şi nevătămaţi.

După moartea lui Shaqaqi, ajutoarele lui din Jihadul Islamic au încercat să dezlege un mister major: cine fusese trădătorul care furnizase Mossadului amănuntele privitoare la călătoria liderului islamic? Asasinii cunoscuseră fiecare detaliu: data plecării în Malta, numărul zborului, identitatea falsă, data reîntoarcerii în Malta şi la Damasc... După o investigaţie de cinci luni, liderii Jihadului Islamic au arestat un student palestinian, apropiat al lui Shaqaqi, şi l-au acuzat de trădare. Studentul a cedat la interogatorii şi a mărturisit: fusese recrutat de Mossad în timpul studiilor în Bulgaria. Angajatorii săi îi ceruseră să se mute la Damasc şi să adere la gruparea lui Shaqaqi. În următorii patru ani, el câştigase încrederea acestuia şi devenise chiar unul dintre puţinii care îi cunoşteau activităţile.

Spre deosebire de Hamas şi Hezbollah, care investeau o mare parte a resurselor lor în activităţi sociale, Jihadul Islamic avea ca unic scop teroarea. Se baza pe o reţea foarte redusă şi foarte compartimentată de celule, compuse din palestinieni care n-aveau alt scop decât să lupte împotriva Israelului. Shaqaqi însuşi era considerat de diaspora palestiniană părintele ideologic al terorismului suicidar. A fost primul care a găsit în învăţăturile sacre ale islamului o legitimare a atentatorilor cu bombe şi asasinilor sinucigaşi.

Organizaţia lui Shaqaqi era răspunzătoare de un şir lung de atacuri teroriste sângeroase: 16 morţi dintr-un autobuz cu turişti israelieni, foarte aproape de Cairo, pe 4 februarie 1990; opt morţi într-un autobuz care explodase la Kfar Darom, în sudul Israelului, pe 20 noiembrie 2000; trei soldaţi ucişi în atacul sinucigaş asupra barajului rutier Netzarim din Fâşia Gaza, pe 11 noiembrie 1994; şi teribilul bombardament de la Beit Lid, pe 22 ianuarie 1995, în urma căruia au murit 21 de soldaţi. Palestinianul îşi merita pe deplin condangarea la moarte. După dispariţia lui Shaqaqi, Jihadul Islamic aproape s-a prăbuşit şi a avut nevoie de ani de zile pentru a-şi reveni.

Israelul nu şi-a asumat niciodată responsabilitatea asasinatului. Prim-ministrul Yitzhak Rabin a spus:

— Nu ştiu nimic de asasinat, dar, dacă este adevărat, cu siguranţă n-o să fiu trist.

La scurtă vreme după această declaraţie, Yitzhak Rabin va fi el însuşi asasinat, dar nu de către un terorist palestinian, ci de către un evreu fanatic.

CAPITOLUL 17

FIASCO LA AMMAN

— Baba! Baba! (Tată! Tată!), a strigat fetiţa, sărind din jeepul negru şi alergând în urma tatălui ei spre clădirea de birouri din centrul Ammanului, în Iordania, declanşând astfel una dintre cele mai mari nenorociri din istoria Mossadului.

Operaţiunea fusese plănuită magistral. Chiar dacă părea oarecum greoaie, avea toate şansele să reuşească. Scopul ei era asasinarea lui Khaled Mash'al, proaspătul şef al Biroului Politic al Hamas. Mash'al, inginer de calculatoare în vârstă de 41 de ani, era un bărbat frumos, cu o barbă neagră, bine îngrijită. Avansase rapid în ierarhia Hamas, organizaţie care, în ultimii ani, devenise cel mai mare duşman al Israelului. Alimentată de fanatismul islamic, ea luase locul Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei în lupta crâncenă împotriva Israelului, după ce Yasser Arafat şi Yitzhak Rabin făcuseră un pas important în direcţia păcii prin semnarea acordului de la Oslo din septembrie 1993. O serie de ofiţeri superiori ai Mossadului propuseseră asasinarea lui Mash'al după un atac cu bombe sinucigaş care avusese loc la Ierusalim pe 30 iulie 1997, în aglomerata piaţă Mahane-Yehuda, şi care ucisese 16 israelieni şi rănise alţi 169. Prim-ministrul Beniamin (Bibi) Netaniahu convocase atunci o întrunire de urgenţă a cabinetului, care hotărâse asasinarea unuia dintre liderii Hamas. Ramsad-ul, generalul Danny Yatom, numit în post

în 1996, fusese însărcinat de Netaniahu să desemneze cine avea să moară.

Yatom avea o lungă carieră militară în spate. Musculos şi chel, gata oricând să zâmbească, fusese luptător şi adjunct de comandant în Sayeret Matkal, apoi ofiţer în Corpul de Blindate al armatei şi şeful statului-major israelian cu rang de general-maior. Devotat trup şi suflet prim-ministrului Yitzhak Rabin, îi servise drept secretar militar. După moartea lui Rabin, fusese numit, spre surprinderea multora, şeful Mossadului. Toţi cei care-l cunoşteau îi apreciau eficienţa şi palmaresul militar, dar îl considerau lipsit de acele calităţi de care are nevoie un om aflat la vârful unei organizaţii secrete. Numirea lui a părut să fie mai mult un tribut plătit memoriei defunctului Rabin decât o alegere a celui mai bun om pentru postul respectiv.

După întâlnirea cu Netaniahu, la începutul lunii august 1997, Yatom convocase o întâlnire de urgenţă la sediul Mossadului din Tel Aviv. În sala de conferinţe fuseseră invitaţi şefii principalelor departamente ale Mossadului. Aceştia erau Amiza Magen, adjunctul lui Yatom; B., şeful Caesarea, departamentul de operaţiuni speciale; Yitzhak Barzilai, şeful Tevelului, departamentul responsabil de cooperarea cu serviciile de informaţii străine; Ilan Mizrahi, şeful Tzometului, departamentul pentru culegerea de informaţii; D., şeful unităţii Neviot, specializată în infiltrarea în organizaţiile inamice; şi şefii departamentelor resurse şi terorism (persoanele desemnate printr-o literă în loc de nume sunt încă în serviciu).

În scurt timp, discuţia se împotmolise. Mossadul nu avea o listă completă a liderilor Hamas. Cel mai cunoscut dintre ei era Mousa Mohammed Abu Marzook, dar care avea

paşaport american, şi orice atac la adresa lui putea da naştere la complicaţii în relaţia cu Statele Unite. Khaled Mash'al fusese considerat unanim o ţintă potrivită, dar biroul lui se afla la Amman. După semnarea acordului de pace cu Iordania, în octombrie 1994, prim-ministrul Rabin interzisese orice operaţiune a Mossadului în această ţară. Atâta timp cât generalul Yatom fusese secretarul militar al lui Rabin, el urmase întocmai ordinele acestuia. Dar, după ce fusese numit ramsad, Yatom se hotărâse să ignore instrucţiunile defunctului Rabin şi propusese prim-ministrului Netaniahu numele lui Mash'al. Sugestia lui fusese susţinută de şeful Caesarea şi de ofiţerul său de contrainformaţii, Mishka Ben David.

Netaniahu se învoise, dar, pentru a evita o criză cu Iordania, ceruse o operaţiune „liniştită", nu o lovitură spectaculoasă. Yatom însărcinase cu executarea operaţiunii grupul Kidon – unitatea de elită a Caesarea. Un doctor în biochimie, angajat al departamentului de cercetare al Mossadului, sugerase folosirea unei otrăvi letale, preparată la Institutul de Biologie din Ness Ziona. Câteva picături din această otravă, ajunse pe pielea unei persoane, puteau să-i provoace acesteia moartea. Substanţa nu lăsa urme şi nu putea fi detectată nici măcar la autopsie. O otravă similară fusese folosită împotriva lui Wadie Haddad, liderul Frontului Popular de Eliberare a Palestinei (vezi capitolul 14).

— Nu v-a deranjat faptul că s-a ales otrava? l-a întrebat după câţiva ani ziaristul israelian Ronen Bergman pe Mishka Ben David. O cale atât de respingătoare de a muri...

— Spune-mi, a răspuns Ben David, un glonţ în cap sau un proiectil tras asupra unei maşini este mai uman decât

otrava?... Ar fi mai bine, desigur, să nu fie nevoie să ucidem oameni, dar în războiul împotriva terorii lucrul acesta este inevitabil. Decizia prim-ministrului de a executa o operaţiune „liniştită” pentru a nu prejudicia relaţiile noastre cu Iordania a fost logică.

În vara lui 1997, câţiva trecători de pe o stradă din Tel Aviv au văzut doi tineri care scuturau nişte cutii de Coca-Cola, apoi trăgeau brusc de inelul de pe capac şi le deschideau. Băutura spumoasă ţâşnea cu zgomot afară. Trecătorii au aruncat priviri plictisite spre cei doi tineri şi şi-au continuat drumul. N-aveau cum să ghicească, desigur, că în faţa lor se aflau doi agenţi ai Mossadului care făceau o repetiţie generală a asasinării lui Mash’al: unul dintre ei urma să deschidă aproape de acesta o doză de Coca-Cola, pentru a-i distrage atenţia, iar celălalt, să-l stropească pe ceafă cu otravă.

Cu şase săptămâni înainte de operaţiune, în august 1997, primii agenţi au sosit în Iordania. Aveau paşapoarte străine şi au studiat programul zilnic al lui Mash’al: când pleacă de acasă, cine-l ia cu maşina dimineaţa, pe unde merge şi unde se duce, cum e circulaţia pe arterele respective. Au măsurat timpul de când cobora din maşină şi până intra într-o clădire sau alta, au verificat dacă se oprea în drum să discute cu alţi oameni care se îndreptau spre aceeaşi clădire şi au adunat orice fărâmă de informaţie care putea influenţa planul operaţiunii.

Raportul trimis de această echipă către Kidon rezuma rezultatele misiunii preliminare: în fiecare dimineaţă, Mash’al ieşea din casă neînsoţit. Se urca într-un jeep negru, condus de asistentul său, şi se îndrepta spre Biroul de Asistenţă pentru Palestina din clădirea Shamia Center.

După ce el cobora, şoferul pleca de acolo cu maşina. Mash'al străbătea pe jos scurta distanţă până la clădire şi intra. Biroul era de fapt un nume de acoperire pentru sediul Hamas din capitala iordaniană.

Raportul sugera, de asemenea, cea mai bună modalitate de a-l ataca pe Mash'al: dimineaţa, pe trotuar, după ce cobora din jeep şi în timp ce mergea pe jos spre clădirea de birouri.

Pregătirile au continuat de-a lungul verii: supraveghere, trimiterea altor echipe auxiliare la Amman, închirierea de case conspirative şi de maşini. Pe neaşteptate, pe 4 septembrie, un alt atac terorist a zguduit Ierusalimul: trei membri ai Hamas au comis un atentat sinucigaş pe strada Ben Yehuda, ucigând cinci israelieni şi rănind 181. Israelul nu mai putea aştepta. Era timpul să acţioneze.

24 septembrie 1997, ziua de dinaintea operaţiunii. Doi turişti se odihnesc lângă o piscină a unui mare hotel din Amman. Bărbatul poartă un halat de baie alb. Îi spune angajatului de la hotel că se reface după un atac de inimă. Mersul său încet, prudent, arată că încă se resimte după boală. Tânăra femeie care-l însoţeşte este medic şi, din când în când, îi ia tensiunea. Mai tot timpul stau întinşi pe şezlonguri. „Bolnavul de inimă" este Mishka Ben David, responsabil cu comunicarea între sediul Mossadului şi agenţii de pe teren. Femeia, agent al Mossadului şi ea, este cu adevărat medic şi are la ea injecţia cu antidotul otrăvii menite să-l ucidă pe Mash'al. Poate fi utilizat în cazul în care unul sau mai mulţi agenţi Kidon ar fi atinşi de vreo picătură de otravă în timpul operaţiunii. Injectarea promptă a antidotului este unica modalitate de a-i salva de la o moarte sigură.

În timp ce falsul pacient şi doctoriţa aşteaptă la piscină, echipa operativă face ultimele pregătiri. În zilele din urmă, la Amman au sosit mai mulţi agenţi. Ei urmează să conducă vehiculele şi să îndeplinească diferite acţiuni secundare. După ei a sosit echipa principală: doi agenţi Kidon, pozând în turişti canadieni cu numele de Shawn Kendall şi Barry Beads, care s-au cazat la hotelul Intercontinental. Retrospectiv, în legătură cu ei se poate pune o întrebare incomodă: de ce au fost aleşi nişte oameni care nu operaseră niciodată într-o ţară arabă? Şi de ce aveau paşapoarte canadiene, când chiar şi o verificare superficială ar fi dovedit că nu erau canadieni? Engleza lor era preţioasă, vorbeau cu accent israelian şi acoperirea le putea fi pur şi simplu pulverizată de o investigaţie mai serioasă. Dar toate acestea păleau în comparaţie cu eroarea făcută de echipa de supraveghere, care a ieşit la iveală abia după ce operaţiunea fusese lansată.

Atacul trebuia să aibă loc la intrarea în clădirea Shamia Center, unde se afla biroul lui Mash'al. Se presupunea că ciocnirea dintre agenţii Kidon şi Mash'al avea să fie rapidă. „Shawn" şi „Barry" urmau să se apropie de el, să-l stropească pe ceafă şi să fugă cu un vehicul ce aştepta în apropiere. Cei doi „canadieni" erau bine pregătiţi după ce se antrenaseră pe străzile din Tel Aviv. Shawn trebuia să ţină doza de Coca-Cola; ajuns în faţa lui Mash'al, urma să tragă inelul şi să-l stropească „din greşeală". Dar, desigur, Coca-Cola era importantă. Personajul principal al operaţiunii era Barry, care ţinea micul container cu otravă. În câteva secunde, el trebuia să împroaşte otrava din containerul lui în direcţia lui Mash'al. Doza de Coca-Cola era menită să distragă atenţia teroristului. Lichidul toxic

trebuia să ajungă pe pielea lui şi să-l facă să moară aparent din cauza unui „atac de inimă”.

Alţi doi „turişti”, un bărbat şi o femeie, urmau să aştepte în holul clădirii pentru eventualitatea în care echipa operativă ar fi avut nevoie de ajutor. Se putea ca Mash’al să meargă prea repede spre clădire şi cei doi canadieni să nu poată ajunge la el. Într-un asemenea caz, cuplul de „turişti” ar fi trebuit să iasă din clădire şi să se ciocnească de Mash’al, făcându-l să întârzie, până când ceilalţi doi agenţi l-ar fi ajuns.

Organizatorii operaţiunii credeau că vor evita astfel orice confruntare cu iordanienii.

Cheia succesului era situaţia de pe teren: în zona respectivă Mash’al nu era însoţit de bodyguarzi, membri de familie, cunoştinţe, ofiţeri de poliţie, militanţi ai Hamas şi alţii care ar fi putut contracara lovitura. Şi, într-adevăr, instrucţiunile date celor opt agenţi trimişi în Iordania erau clare: operaţiunea urma să fie efectuată numai dacă toate condiţiile propice erau îndeplinite. Danny Yatom declara că le-ar fi spus agenţilor:

— În cazul în care condiţiile diferă de planificarea originală, putem oricând să amânăm operaţiunea pentru o dată ulterioară.

Aceasta s-a şi întâmplat. Agenţii au venit de câteva ori în zona respectivă, dar au abandonat lovitura din cauza unor probleme neaşteptate – prezenţa unor poliţişti iordanieni în zonă, bodyguarzi care-l escortau pe Mash’al sau hotărârea de ultim moment a lui Mash’al de a nu merge în ziua respectivă la birou.

25 septembrie 1997, ziua Z.

Şeful operaţiunii se poziţionează peste drum, în faţa clădirii de birouri. S-a decis ca în zona-ţintă să nu se folosească telefoane celulare sau instrumente de comunicare electronice. Agenţii urmează să comunice prin semne cu mâna sau prin gesturi ale corpului. În cazul în care e nevoie să abandoneze operaţiunea, şeful îşi va anunţa subordonaţii scoţându-şi chipiul cu cozoroc.

În spatele clădirii, maşina gata de pornire îi aşteaptă pe cei doi canadieni.

Shawn şi Barry sunt la locul stabilit, la fel şi cuplul din holul clădirii.

Totul e gata.

Acasă la Mash'al lucrurile se desfăşoară ca în fiecare dimineaţă, dar cu o mică schimbare de ultim moment. Soţia îl roagă să-i ducă el azi pe cei doi copii la şcoală. De regulă îi duce ea. Copiii urcă în jeep împreună cu tatăl lor, dar echipa care-l supraveghează pe Mash'al nu-i observă şi raportează celor de la Kidon că acesta este pe drum, singur în maşină cu şoferul. Agenţii n-au apucat să-i vadă pe cei doi copii, care stau în spate. Ferestrele maşinii sunt fumurii, iar copiii nu pot fi văzuţi de afară.

Mash'al ajunge la Shamia Center, iese din maşină, trece pe trotuar şi începe să urce treptele spre intrarea clădirii. Cei doi canadieni se apropie de el – zece metri, cinci, trei... Deodată, fetiţa lui Mash'al iese din jeep.

— Baba! Baba! strigă ea şi o ia la fugă spre tatăl ei. Şoferul sare din maşină şi se repede după copil. Şeful operaţiunii,

poziţionat peste drum, observă fetiţa. Îşi scoate chipiul şi încearcă să le semnalizeze celor doi canadieni abandonarea operaţiunii. Dar, în aceste câteva secunde critice, cei doi agenţi ies de după stâlpii de la intrarea în clădire şi pierd pentru un moment contactul vizual cu şeful lor. Mai rău, ei nu-i observă pe fetiţă şi nici pe şoferul care fuge după ea.

Cei doi îşi continuă misiunea. Ajung lângă Mash'al, Shawn zgâlţâie doza de Coca-Cola şi trage inelul. Dar astăzi, pentru prima oară, inelul se rupe, iar doza nu se deschide. Diversiunea eşuează. Cu toate acestea, Barry ridică mâna pentru a stropi otrava pe ceafa teroristului. Însă şoferul lui Mash'al, care fuge după fetiţă, vede mâna ridicată a străinului şi crede că acesta se pregăteşte să-i lovească şeful. Începe să strige, se repede spre Barry şi dă să-l lovească peste mână cu un ziar împăturit. Mash'al aude strigătele şoferului şi se întoarce spre el. În acest moment, Barry stropeşte cu otravă, iar câteva picături cad pe urechea lui Mash'al. Acesta simte doar o uşoară înţepătură, dar îşi dă seama că ceva nu e în regulă şi o ia la fugă cât poate de repede. Shawn şi Barry se năpustesc înapoi spre maşina gata de pornire.

În acest punct, în scenă intră un alt personaj: Muhammad Abu Seif, un militant Hamas venit să-i aducă lui Mash'al câteva documente. Seif aude strigătele şi vede confruntarea dintre liderul lui şi cei doi agenţi. În timp ce Mash'al fuge pentru a se salva, Abu Seif încearcă să-i oprească pe Shawn şi Barry. Se luptă cu Shawn, care-l loveşte cu doza de Coca-Cola rămasă intactă. Shawn şi Barry reuşesc să se urce în maşină, şi aceasta porneşte în trombă.

Dar apoi cei doi fac cea mai mare greşeală a întregii operaţiuni. Şoferul le spune lui Shawn şi Barry că l-a văzut pe Abu Seif notând numărul de înmatriculare al maşinii. Canadienii decid pe loc să abandoneze automobilul. Se tem că Abu Seif va alerta poliţia şi că, dacă vor ajunge la hotel cu această maşină, aşa cum era plănuit, vor fi arestaţi. Nu au adresa casei conspirative şi nici altă rută de fugă. Deci Barry şi Shawn ies din automobil câteva străzi mai încolo, şi şoferul porneşte în viteză, plănuind să scape de el.

Dar Abu Seif, veteran mujahedin, care a luptat în Afganistan împotriva ruşilor, n-a abandonat cursa. Încăpăţânat şi agil, a alergat după maşina israelienilor. Shawn şi Barry, care s-au dat jos din maşină şi acum merg pe trotuar de o parte şi de alta a străzii, nu îl observă până ce el nu sare asupra lui Barry, îl apucă de cămaşă şi începe să urle că acest bărbat a încercat să-l lovească pe Mash'al. Shawn, care mergea pe celălalt trotuar, sare în ajutorul partenerului său. Se năpusteşte asupra lui Abu Seif, rănindu-l uşor la cap, şi îl trânteşte în rigolă. Lupta continuă. În jurul lor se strânge repede o mulţime. Doi străini par să-l bată pe un arab. Apare un ofiţer de poliţie care împrăştie mulţimea, opreşte un taxi şi îi înghesuie în el pe cei doi străini şi pe Abu Seif, bătut măr. Taxiul porneşte spre postul cel mai apropiat de poliţie.

Aici, poliţiştii au crezut la început că Abu Seif îi atacase pe cei doi străini. Dar, după ce şi-a revenit, militantul Hamas i-a acuzat pe aceştia că îl atacaseră pe Mash'al. Anchetatorii iordanieni au verificat paşapoartele celor doi şi, când au văzut că erau canadieni, au alertat consulul canadian. Diplomatul a vorbit scurt cu Shawn şi Barry şi le-a spus iordanienilor:

— Nu ştiu cine sunt indivizii ăştia, dar de un lucru sunt sigur: nu sunt canadieni!

Iordanienii, care încă nu ştiau ce comoară le căzuse în mâini, au decis să-i ţină în custodie pe cei doi străini şi le-au permis să dea un telefon. Agenţii au sunat la sediile operaţionale ale Mossadului din Europa şi au raportat că fuseseră arestaţi. În acelaşi timp, o femeie agent a Mossadului, care luase parte la operaţiune şi văzuse ce se întâmplase la intrarea în Centrul Shamia, a înţeles că lucrurile merseseră prost şi s-a hotărât să-l alerteze pe „pacientul bolnav de inimă”, Mishka Ben David, ofiţer superior al Mossadului în capitala iordaniană. S-a dus în grabă la el, la hotel. Văzând-o, Ben David a înţeles imediat că se petrecuse o nenorocire. Ordine foarte stricte prevedeau ca nimeni să nu vină aproape de el, cu o singură excepţie: dacă operaţiunea era ratată şi toţi agenţii trebuiau scoşi din ţară fără întârziere.

Ben David şi-a scos halatul, s-a îmbrăcat rapid şi s-a dus în grabă la locul de întâlnire secret pregătit dinainte. La scurt timp după aceea a apărut acolo şi şeful operaţiunii. Ştia şi el de eşec. Dar nici unul dintre ei nu şi-a putut imagina ce haos avea să urmeze.

Mishka a trimis imediat un raport la sediul Mossadului. Ramsad-ul Danny Yatom a discutat situaţia cu şefii departamentelor şi a hotărât să ordone agenţilor să încerce să se refugieze la ambasada Israelului la Amman şi să nu folosească ruta de fugă care fusese repetată. În Iordania, toţi agenţii au părăsit locul de întâlnire şi s-au îndreptat spre ambasadă. Doar doctorul a rămas la hotel.

Între timp, într-un alt cartier al Ammanului, otrava începea să-şi facă efectul mortal asupra lui Mash’al. Teroristului i s-

a făcut rău şi a fost dus la spital. Israelienii şi-au dat seama că, dacă nu primea antidotul, avea să moară în câteva ore.

Netaniahu a primit vestea cea proastă în timp ce era în maşină, în drum spre petrecerea de Anul Nou evreiesc la... sediul Mossadului – remarcabilă coincidenţă! Yatom l-a informat scurt. Prim-ministrul a rămas stupefiat. A hotărât ca ramsad-ul să ia imediat avionul spre Amman, să se întâlnească acolo cu regele Hussein şi să-i spună totul, fără nici o diversiune sau minciună. De la sediul Mossadului, Netaniahu l-a sunat pe rege şi i-a spus că îi va trimite prin ramsad ceva foarte important. Hussein a acceptat imediat.

Consilierii lui Netaniahu, aflaţi lângă el în acel moment, afirmă că era copleşit de nelinişte şi că l-a instruit pe Yatom să accepte orice cerere a regelui în schimbul întoarcerii agenţilor în Israel. În plus, i-a ordonat lui Yatom să ofere iordanienilor antidotul şi să-l salveze pe Mash'al de la moarte sigură. Se pare că, mai târziu, Sharon ar fi spus:

— L-am văzut pe Netaniahu când cu Mash'al. Era făcut praf, a trebuit să-l punem noi pe picioare... Se încordase ca un arc şi era gata să abandoneze totul...

Tulburat, regele Hussein a ascultat raportul lui Yatom şi a ordonat oamenilor lui să afle în ce stare se afla Mash'al. Diagnosticul exact a venit imediat: sănătatea i se deteriora rapid. Regele a ordonat ca teroristul să fie transferat imediat la spitalul regal şi a acceptat oferta lui Yatom de a-i da antidotul care îl putea salva. Într-o întorsătură absurdă a acestei afaceri halucinante, israelienii şi iordanienii erau

angajaţi acum într-o cursă contra cronometru pentru a salva viaţa duşmanului lor, un terorist înverşunat.

Mishka Ben David s-a întors la hotel. Seringa cu antidotul era în buzunarul lui. „Umblam cu antidotul la mine”, avea să spună el ulterior într-un interviu acordat lui Ronen Bergman, „crezând că nu mai e de nici un folos, din moment ce nici unul din oamenii noştri nu fusese afectat de otravă. Numai Mash’al era într-o stare critică. Am decis să distrug antidotul, temându-mă că voi fi prins cu el asupra mea. Dar apoi am primit un telefon de la comandantul unităţii din Israel. M-a întrebat dacă mai am antidotul şi, când am spus că da, mi-a cerut să cobor în holul hotelului. Acolo avea să mă aştepte un căpitan al armatei iordaniene, care trebuia să ducă imediat antidotul la spital.”

În acel moment s-a ivit însă o altă problemă neaşteptată: doctoriţa care trebuia să-i administreze antidotul muribundului Mash’al a refuzat să o facă dacă ramsad-ul nu-i ordona acest lucru personal. Danny Yatom, care plecase din palatul regal şi era în drum spre ambasadă, a sunat-o şi i-a cerut să meargă cu Mishka. Dar, la venirea lor, iordanienii au refuzat categoric ca un doctor israelian să injecteze antidotul. Poate că se temeau ca femeia să nu încerce să termine ceea ce începuseră colegii ei...

Mai rău, doctorul regelui, care răspundea de salvarea vieţii lui Mash’al, a refuzat să administreze antidotul fără a cunoaşte formulele chimice ale otrăvii şi antidotului. Nu voia să-şi asume răspunderea, de teamă ca nu cumva israelienii să-l ducă de nas şi să-l ucidă pe Mash’al. A izbucnit o nouă criză. Ambele părţi s-au cramponat de poziţiile lor, iordanienii cerând formula şi israelienii refuzând să le-o dea.

Starea lui Mash’al se înrăutăţea cu rapiditate. Încetase să mai respire şi era conectat la un aparat de respirat din unitatea de terapie intensivă a spitalului regal. Tuturor celor implicaţi le era clar că moartea lui Mash’al ar fi însemnat un dezastru pentru fragilele relaţii dintre cele două ţări. Regele, care se simţea trădat de israelieni, ameninţa chiar că va ordona armatei sale să pătrundă cu forţa în ambasadă şi să-i aresteze pe agenţii Mossadului care se refugiaseră acolo. A afirmat chiar că va pune capăt oricărei cooperări politice şi militare cu Israelul.

Orele treceau, şi tensiunea continua să crească. Regele a anunţat că, dacă Mash’al murea, îi va condanga la moarte pe asasinii lui – cei doi agenţi ţinuţi în custodie de poliţia iordaniană. L-a sunat de asemenea de urgenţă pe preşedintele SUA, Bill Clinton.

Americanii au început imediat să preseze Israelul să le dea iordanienilor formula. Netaniahu a început un maraton de întâlniri cu diferite grupuri de consilieri şi miniştri ai cabinetului. În cele din urmă, a obţinut formula şi le-a transmis-o iordanienilor.

Doctorul iordanian i-a administrat lui Mash’al antidotul. Reacţia a fost imediată. Mash’al a deschis ochii.

Când ştirea despre reînvierea lui Mash’al a ajuns în Israel, toată lumea a scos un oftat de uşurare, ca şi când un frate de mult pierdut din Iordan fusese salvat, slavă Domnului!

Mishka Ben David şi doctoriţa au putut pleca din Iordania. Şase agenţi ai Mossadului au rămas la Amman – patru la ambasadă şi doi reţinuţi de poliţia iordaniană.

În unitatea de terapie intensivă, starea lui Mash’al a continuat să se îmbunătăţească. Israelul a trimis la Amman o delegaţie la nivel înalt, care îi includea pe prim-ministrul Beniamin Netaniahu, ministrul de Externe Ariel Sharon şi ministrul Apărării Yitzhak Mordechai. Cu toate acestea, regele Hussein a refuzat să primească delegaţia şi l-a trimis pe fratele său, Hassan, să stea de vorbă cu ei.

Cabinetul israelian l-a convocat pe Efraim Halevy, fost adjunct al ramsad-ului şi prieten personal al regelui Hussein. Halevy era acum ambasadorul Israelului în Uniunea Europeană, la Bruxelles. El a plecat imediat la Amman şi i-a propus regelui un târg. În schimbul celor patru agenţi din ambasadă, Israelul urma să-l elibereze din închisoare pe charismaticul fondator şi lider al Hamas, şeicul Ahmed Yassin. Regele a fost de acord, iar cei patru agenţi s-au întors în Israel împreună cu Halevy.

Negocierea finală i-a fost încredinţată lui Ariel Sharon, care era în relaţii strânse cu regele.

Sharon a cerut eliberarea celor doi agenţi Kidon aflaţi încă în custodia poliţiei. Iordanienii au cerut în schimb eliberarea a 20 de prizonieri iordanieni din Israel. Sharon a fost de acord. Dar, în ultimul moment, iordanienii s-au răzgândit şi au cerut Israelului să facă mai multe concesii. Sharon şi-a pierdut stăpânirea de sine în prezenţa regelui.

— Dacă veţi continua în felul acesta, a spus el, oamenii noştri vor rămâne în mâinile voastre, noi vă vom tăia apa (pe care Israelul o furniza Iordaniei) şi-l vom mai omorî o dată pe Mash’al.

Izbucnirea de furie a lui Sharon s-a dovedit foarte eficientă, şi târgul a fost făcut. Două elicoptere israeliene

au aterizat în Iordania. Unul dintre ele i-a preluat pe cei doi agenţi Kidon, celălalt l-a adus pe şeicul Yassin, care fusese eliberat din închisoare.

Israelienii şi presa internaţională au criticat şi ridiculizat operaţiunea Mossadului în Iordania. Netaniahu a fost şi el atacat dur pentru modul în care rezolvase cazul. Nu i-a rămas decât să numească un comitet de anchetă care să investigheze „eşecul operaţional din Iordania”.

Comitetul l-a absolvit total pe prim-ministru, dar l-a blamat pe ramsad pentru „erori repetate în executarea misiunii” şi pentru a fi lansat o operaţiune sortită din start eşecului. Nu a cerut însă demisia lui Yatom.

Ca urmare a fiascoului de la Amman, relaţiile Iordaniei cu Israelul s-au înrăutăţit considerabil. Khaled Mash’al, care era o figură relativ minoră în Hamas, a câştigat prestigiu în organizaţie şi a devenit unul dintre liderii ei importanţi. După moartea şeicului Yassin, Mash’al a ajuns conducătorul absolut al Hamas. Prestigiul Mossadului în Israel şi în lume – şi chiar şi în ochii liderilor şi ai agenţilor săi – a fost serios afectat. Danny Yatom, care ratase de la un capăt la altul, a fost criticat făţiş de mulţi dintre ofiţerii superiori ai Mossadului. Aliza Magen, adjuncta lui, a declarat fără menajamente că şeful ei nu avea calităţile necesare unui ramsad.

În ciuda valului de critici, Yatom n-a demisionat. Singurul care şi-a asumat responsabilitatea eşecului a fost şeful Caesarea, care şi-a înaintat imediat demisia. A fost nevoie să treacă mai bine de cinci luni – până în februarie 1998, când un agent al Mossadului a fost arestat în Elveţia, în timp ce încerca să intercepteze convorbirile telefonice ale unui membru al Hezbollah – pentru ca Yatom, în sfârşit, să

capituleze. „Mi-am asumat responsabilitatea de comandant”, a spus el într-un interviu pentru ziarul Haaretz, „şi am decis să demisionez din cauza întâmplărilor nefericite din Iordania şi Elveţia.”

A fost înlocuit de Efraim Halevy, fost ramsad adjunct, care negociase cu succes cu regele Hussein eliberarea celor patru agenţi implicaţi în afacerea Mash’al.

CAPITOLUL 18

DIN COREEA DE NORD, CU DRAGOSTE

O minunată seară londoneză în iulie 2007. Un oaspete a plecat din camera lui de la hotelul Kensington. A luat liftul până în holul de la intrare al hotelului şi a ieşit, luând-o spre maşina care îl aştepta în faţa intrării. Era un înalt oficial sirian, sosit la Damasc chiar în acea după-amiază, şi care o pornise acum spre o întâlnire.

De îndată ce a ieşit pe uşile turnante, doi bărbaţi s-au ridicat din fotoliile aflate într-un colţ îndepărtat al holului. Ştiau exact unde să meargă. Ajungând în faţa camerei sirianului, au intrat folosind un aparat electronic special. Erau pregătiţi să cerceteze camera metodic, dar, de data aceasta, sarcina le-a fost uşoară. Pe birou se afla un laptop. Cei doi l-au deschis şi, în câteva clipe, au instalat cu abilitate o versiune sofisticată a unui cal troian, un software care le permitea să monitorizeze şi să copieze de la distanţă fişierele salvate în memoria computerului.

Treaba odată terminată, cei doi au părăsit hotelul fără să fie observaţi.

Analiştii Mossadului de la Tel Aviv au studiat fişierele din computer şi au rămas consternaţi. La o întrunire de urgenţă a şefilor de departamente, ei au descris informaţiile nepreţuite care le căzuseră în mână: o colecţie de fişiere, fotografii, schiţe şi documente care expuneau pentru prima oară programul nuclear strict secret al Siriei. Materialul era de o importanţă colosală şi includea planuri de construcţie pentru un reactor nuclear într-o îndepărtată zonă din deşert, corespondenţa dintre guvernul sirian şi înalţi oficiali nord-coreeni şi fotografii ale unui reactor încastrat în beton. O altă fotografie reprezenta doi bărbaţi – unul din ei s-a dovedit a fi un personaj oficial din proiectul atomic nord-coreean, iar celălalt era Ibrahim Othman, şeful Comisiei pentru energie atomică din Siria.

Descoperirile au confirmat rapoartele fragmentare primite de serviciile secrete din Israel în anii 2006 şi 2007. Acestea indicaseră faptul că guvernul sirian construia în cel mai mare secret un reactor nuclear la Dir Al-Zur, în deşert, în nordul extrem al ţării. Locul acesta izolat se afla în apropiere de graniţa turcă şi la câteva sute de kilometri de Irak. Poate cea mai surprinzătoare revelaţie era faptul că instalaţia siriană fusese proiectată şi era supervizată de experţi nucleari nord-coreeni şi finanţată de Iran.

Strânsa cooperare dintre Siria şi Coreea de Nord începuse odată cu vizita din 1990 la Damasc a preşedintelui nord-coreean Kim Il-sung. În timpul ei, la propunerea preşedintelui sirian Hafez Al-Assad, cele două ţări semnaseră un acord în domeniul cooperării militare şi tehnologice. Deşi cei doi şefi de stat discutaseră problema

înarmării nucleare, Assad decisese să-i acorde atunci doar o importanţă secundară şi se interesase mai ales de producţia de arme chimice şi biologice. Mai mult, el anulase planurile de cumpărare a unor reactoare nucleare din Rusia. În februarie 1991, în cadrul operaţiunii „Furtună în deşert”, în Siria fusese descărcat primul transport de rachete Scud venite din Coreea de Nord. Rapoartele despre existenţa rachetelor ajunseseră atunci la Moshe Arens, ministrul Apărării din Israel. Câţiva generali de armată recomandaseră iniţierea unei lovituri militare pentru distrugerea Scudurilor înainte ca ele să devină operaţionale. Arens respinsese ideea, vrând să evite o nouă conflagraţie în regiune.

La funeraliile lui Hafez Al-Assad din iunie 2000, fiul şi succesorul lui, Bashar Al-Assad, se întâlnise cu o altă delegaţie nord-coreeană. Cele două părţi discutaseră în secret construirea unei instalaţii nucleare în Siria, care să fie controlată de Agenţia Siriană pentru Cercetări Ştiinţifice. În iulie 2002, la Damasc se ţinuse o altă întâlnire secretă, cu participarea unor înalţi oficiali din Siria, Iran şi Coreea de Nord, care ajunseseră la un acord tripartit. Coreea de Nord urma să construiască în Siria un reactor nuclear finanţat de Iran. Costurile întregului proces, de la faza de proiect la producţia de plutoniu pentru arme, erau estimate la două miliarde de dolari.

În următorii cinci ani, în pofida fărâmelor de informaţii care soseau din când în când de la Damasc, nici CIA, nici Mossadul nu aflaseră nimic despre proiectul sirian. Câteva lumini de avertizare se aprinseseră sporadic, dar fuseseră ignorate. Serviciile de informaţii americane nu reuşiseră să descifreze informaţiile acumulate, iar Mossadul şi Amanul erau induse în eroare de propriile prejudecăţi, conform cărora Siria n-ar avea nici capacitatea, nici dorinţa de a

produce arme nucleare. Şi nimeni nu încercase să pună la îndoială această concepţie greşită, deşi dovezile nu lipseau: în 2005, vasul Andorra, care transporta o încărcătură de ciment din Coreea de Nord în Siria, se scufundase aproape de oraşul de coastă israelian Nahariya; în 2006, un al doilea cargou nord-coreean, navigând sub pavilionul statului Panama, fusese reţinut în Cipru cu o altă încărcătură de ciment şi o staţie radar portabilă. În ambele cazuri, „cimentul" era în mod evident echipament pentru reactorul nuclear. În sfârşit, în ultimele luni ale anului 2006, mai mulţi experţi nucleari iranieni făcuseră o vizită la Damasc, pentru a vedea cum progresase construcţia instalaţiei. Serviciile de informaţii israeliene şi americane ştiuseră de această vizită, dar nu-şi dăduseră seama că viza proiectul Dir Al-Zur.

Sirienii îşi luaseră precauţii extreme pentru a proteja secretul proiectului. Întregului personal care lucra acolo i se interzisese categoric orice fel de comunicare. Era strict prohibită posesia telefoanelor celulare şi a echipamentelor coordonate prin satelit. Orice informaţie era preluată de mesageri, care transportau scrisori şi mesaje şi le livrau manual. Activitatea din locul respectiv nu putea fi identificată din spaţiu, deşi sateliţi americani şi israelieni treceau întruna pe deasupra.

Şi apoi, pe neaşteptate, la 7 februarie 2007, un pasager coborâse dintr-un avion în aeroportul de la Damasc. Era Ali Reza Asgari, general iranian şi fost ministru adjunct al Apărării, unul dintre foştii lideri ai Gărzilor Revoluţionare (vezi capitolul 2). Asgari rămăsese în aeroport până când primise confirmarea că familia lui părăsise Iranul, apoi luase un avion spre Turcia. La scurtă vreme după aterizarea la Istanbul, dispăruse.

O lună mai târziu, se aflase că Asgari trecuse în tabăra occidentală, în cadrul unei operaţiuni iniţiate de CIA şi Mossad. Fusese chestionat amănunţit la o bază americană din Germania, unde dezvăluise existenţa unui plan nuclear siriano-iranian şi acordul dintre Coreea de Nord, Iran şi Siria. Afirmase de asemenea că Iranul nu numai că finanţa proiectul Dir Al-Zur, ci şi exercita o presiune puternică asupra Siriei pentru ca aceasta să-l finalizeze cât mai curând posibil. Asgari furnizase CIA şi Mossadului o mulţime de detalii despre progresul proiectului şi îi numise pe oficialii-cheie, atât din Siria, cât şi din Iran, implicaţi în acest proiect.

Aceste noi informaţii şocaseră Mossadul, care trecuse la acţiune şi se comutase imediat în modul operativ. Din anul 2002, ramsad era Meir Dagan, care îl înlocuise pe Efraim Halevy (vezi capitolul 1). Conform surselor străine, Dagan însărcinase unităţi şi agenţi să verifice raportul lui Asgari. Prim-ministrul Ehud Olmert convocase o şedinţă cu şefii statului-major, ministrul Apărării şi reprezentanţii serviciilor de contrainformaţii. Aceştia fuseseră în unanimitate de acord să propună o operaţiune urgentă menită să obţină informaţii sigure şi cât mai detaliate despre instalaţia de la Dir Al-Zur. Israelul nu putea accepta transformarea Siriei, duşmanul său implacabil şi agresiv, într-o putere potenţial capabilă să producă arme nucleare.

Trecuseră cinci luni de la dezertarea lui Asgari, când agenţii Mossadului au capturat o pradă majoră – laptopul oficialului sirian. Şefii Mossadului şi Aman se puteau prezenta acum prim-ministrului Ehud Olmert cu dovada definitivă de care avea nevoie guvernul.

La puţin timp după aceea, Dagan pare să mai fi dat o lovitură. Într-o operaţiune temerară şi creativă, un agent a reuşit să-l recruteze pe unul dintre oamenii de ştiinţă angajaţi la reactor. El a fotografiat amănunţit reactorul, deopotrivă în interior şi exterior, şi chiar a făcut o înregistrare video a structurilor şi echipamentului din interior. Acestea au fost primele imagini ale reactorului de la nivelul solului primite de Mossad. Ele dezvăluiau o mare structură cilindrică având pereţi întăriţi, subţiri, dar rezistenţi. În alte fotografii se vedea o a doua clădire mai mică, echipată cu pompe de ulei, în jurul căreia erau parcate câteva furgonete. O a treia structură părea să fie un turn care alimenta reactorul cu apă.

Mossadul continua să-i informeze pe americani în detaliu şi să le furnizeze copii după toate rapoartele şi fotografiile, inclusiv după imagini din satelit şi transcrieri ale convorbirilor telefonice dintre Siria şi Coreea de Nord. Sub presiunea asiduă a Israelului, Statele Unite şi-au programat sateliţii să fotografieze instalaţia. Atât imaginile din satelit, cât şi urmărirea electronică a convorbirilor telefonice indicau faptul că Siria construia reactorul cu o viteză ameţitoare.

În iunie 2007, prim-ministrul Olmert a plecat la Washington cu tot materialul adunat de Israel. S-a întâlnit cu preşedintele Bush şi i-a spus că Israelul a hotărât ca reactorul sirian să fie distrus. Olmert a sugerat Statelor Unite să atace din aer reactorul, dar preşedintele a refuzat. Conform surselor americane, Casa Albă a răspuns că „Statele Unite au ales să nu atace”. Secretarul de stat Condoleezza Rice şi şeful Departamentului Apărării, Robert Gates, au încercat să convingă Israelul „să-i ia [pe sirieni] la întrebări, dar să nu-i atace”. Bush şi consilierul său pe

probleme de securitate naţională, Steve Hadley, şi-au exprimat sprijinul de principiu faţă de acţiunea militară, dar au cerut partenerilor lor să amâne orice operaţiune până ce obţineau mai multe informaţii care să confirme fără putinţă de tăgadă ameninţarea.

În iulie 2007, Israelul a executat zboruri militare la mare altitudine şi şi-a programat satelitul spion Ofek-7 să facă fotografii detaliate ale reactorului. Analizate de experţi americani şi israelieni, aceste fotografii au stabilit clar că Siria construia un reactor identic cu instalaţia nucleară nord-coreeană de la Yongbyon. O înregistrare video pe care Israelul a transmis-o Statelor Unite arăta că miejii ambelor reactoare erau identici, inclusiv modul în care barele de uraniu erau plasate în structură. În alte înregistrări se vedeau feţele inginerilor nord-coreeni care lucrau în reactor. În plus, departamentul de interceptări al Amanului, Unitatea 8200, a realizat transcrierea completă a numeroaselor comunicări dintre Damasc şi Phenian.

Toate aceste dovezi au fost retransmise la Washington, dar Statele Unite continuau să ceară dovada irefutabilă că această instalaţie era realmente un reactor nuclear şi că acolo existau materiale radioactive. Israelul a înţeles că nu-i rămânea decât să obţină şi aceste informaţii.

În august 2007, Israelul a adus dovada definitivă că instalaţia de la Dir Al-Zur era un reactor nuclear. Ea a fost obţinută de o unitate de comando de elită, Sayeret Matkal, printr-o operaţiune care a riscat vieţile multor soldaţi israelieni. Agenţii Sayeret Matkal au ajuns în Siria noaptea, în două elicoptere, îmbrăcaţi în uniforma armatei siriene. Ocolind zone populate, baze militare şi staţii radar, au aterizat fără a fi detectaţi aproape de Dir Al-Zur, apoi s-au

apropiat de locul unde era amplasat reactorul şi au colectat mostre de sol din jur. Analizele făcute ulterior în Israel au arătat că aceste mostre erau puternic radioactive, demonstrând irefutabil că în zonă se aflau într-adevăr substanţe radioactive.

Noua dovadă i-a fost prezentată lui Steve Hadley. După ce experţii lui au verificat mostrele de sol, el a înţeles că problema era extrem de gravă. Şi-a convocat consilierii cei mai apropiaţi, iar concluziile lor au fost prezentate preşedintelui Bush în cadrul raportului zilnic pe care Hadley îl făcea în Biroul Oval. Hadley a avut apoi convorbiri cu Dagan şi amândoi au ajuns la concluzia că reactorul reprezenta, realmente, un pericol indubitabil. Statele Unite au acceptat ideea distrugerii lui şi ca numele operaţiunii Dir Al-Zur să fie „Livada”. George W. Bush scria în memoriile sale că, preţ de o clipă, a luat în considerare un atac asupra reactorului, dar că, după ce a discutat opţiunile posibile cu echipa sa de consilieri pe probleme de securitate naţională, a decis totuşi să abandoneze ideea. Simţea că „bombardarea unei ţări suverane fără avertizare sau fără o justificare clară, anunţată dinainte, ar genera reacţii publice negative în America”. Bush a exclus de asemenea un raid sub acoperire al soldaţilor SUA.

Cu toate acestea, Olmert i-a telefonat preşedintelui american şi i-a cerut să distrugă reactorul. În timpul conversaţiei, Bush se afla în Biroul Oval, înconjurat de cei mai apropiaţi consilieri ai săi: secretarul de stat Condoleezza Rice, vicepreşedintele Dick Cheney, Steve Hadley şi adjunctul său, Elliott Abrams, alături de alţii. În consultările lor preliminare, Rice îi convinsese să respingă cererea Israelului.

— George, îţi cer să bombardezi complexul, a spus Olmert.

— Nu pot să justific un atac asupra unei naţiuni suverane, a replicat Bush, decât dacă serviciile mele de informaţii susţin cu tărie că este vorba de un program de înarmare.

Bush a recomandat „folosirea diplomaţiei”.

— Strategia voastră mă deranjează, a spus fără menajamente Olmert. Voi face ceea ce voi considera necesar pentru a apăra Israelul.

— Tipul ăsta are curaj, a spus mai târziu Bush. De-asta îmi place de el.

Potrivit cotidianului londonez Sunday Times, prim-ministrul Olmert s-a întâlnit cu ministrul Apărării, Ehud Barak, şi cu ministrul Afacerilor Externe, Zippi Livni. Toţi trei, împreună cu şefii instituţiilor de apărare şi ai serviciilor de contrainformaţii, au discutat despre noua dovadă, ca şi despre posibilele repercusiuni ale unei operaţiuni militare. În cele din urmă, decizia a fost luată: reactorul sirian urma să fie distrus. Prim-ministrul l-a informat despre asta pe liderul opoziţiei, Beniamin Netaniahu, care l-a asigurat de sprijinul lui necondiţionat.

Data atacului a fost fixată pentru noaptea de 5 septembrie 2007.

Cu o zi înainte, conform unui reportaj ulterior din Sunday Times, o altă unitate de comando de elită, Shaldag („Pescăruşul”) ajunsese în zona Dir Al-Zur. Oamenii rămăseseră aproape toată ziua ascunşi foarte aproape de reactor. Misiunea lor era să-l ilumineze noaptea cu fascicule laser, aşa încât avioanele cu reacţie Air Force să poată fi dirijate direct spre ţintă. Pe 5 septembrie, la ora

23.00, zece avioane F-15 au decolat de la baza militară aeriană Ramat David şi s-au îndreptat spre vest, peste Mediterana. După 30 de minute, trei dintre ele au primit ordinul de a reveni la bază. Celelalte şapte au fost instruite să se îndrepte spre graniţa turco-siriană şi să cotească spre sud, spre Dir Al-Zur. Pe drum au bombardat o staţie radar, reducând astfel capacitatea apărării aeriene siriene de a identifica apropierea unor avioane străine. Câteva minute mai târziu, au ajuns la Dir Al-Zur şi au lansat, de la o distanţă calculată cu grijă, rachete aer-sol Maverick şi bombe de jumătate de tonă, care şi-au lovit cu precizie ţinta. Reactorul sirian, menit să contribuie la fabricarea bombelor atomice pentru atacarea Israelului, a fost distrus în câteva secunde.

Vrând să evite o reacţie militară siriană, prim-ministrul Olmert a luat urgent legătura cu premierul turc, Tayyip Erdogan, şi l-a rugat să-i transmită un mesaj preşedintelui Assad. Israelul nu intenţiona să intre în război cu Siria, sublinia Olmert, dar nu putea accepta o Sirie nucleară vecină. Însă asigurările date de Olmert s-au dovedit inutile. În dimineaţa de după atac, reacţia Damascului a fost o tăcere totală. Reprezentanţii guvernului n-au suflat o vorbă. Abia la ora 15.00 în după-amiaza aceea, agenţia de ştiri siriană a dat o declaraţie oficială, în care se afirma că forţe aeriene israeliene pătrunseseră în spaţiul aerian sirian la ora 01.00. „Forţele noastre aeriene i-au silit să se retragă după ce [ei] lansaseră proiectile asupra unei zone deşertice. Nu s-au semnalat pagube umane sau materiale.”

Presa din întreaga lume voia cu disperare să afle cum reuşise Mossadul să obţină fotografii şi chiar înregistrări video din interiorul reactorului sirian. Televiziunea ABC speculase că fie Israelul îşi plantase un agent în interiorul

reactorului sirian, fie Mossadul recrutase pe unul dintre ingineri, care îi furnizase fotografii ale instalaţiei.

În aprilie 2008, la aproximativ şapte luni de la distrugerea reactorului, administraţia americană a anunţat că instalaţia siriană fusese un reactor nuclear realizat cu sprijin nord-coreean şi că „nu fusese construită în scopuri paşnice”. George W. Bush credea că lovitura „executată” de Olmert asupra reactorului sirian îi redăduse încrederea în israelieni, încredere pe care şi-o pierduse în timpul războiului din 2006 împotriva Libanului, când, după părerea lui Bush, aceştia acţionaseră ca nişte amatori[15].

Reprezentanţi ai serviciilor secrete ale SUA au arătat congresmenilor şi senatorilor uimiţi diapozitive care dovedeau clar similitudinea dintre reactorul sirian şi reactorul nord-coreean de la Yongbyon. Ele includeau fotografii din satelit, schiţe şi planuri şi, împreună cu înregistrările video, demonstrau clar natura acestor construcţii.

*

Israelul a reuşit să păstreze secretul doar două săptămâni, pe parcursul cărora a negat că ar fi atacat reactorul. Dar apoi liderul opoziţiei, Beniamin Netaniahu, intervievat indirect la o emisiune de ştiri, a declarat: „Atunci când cabinetul ia măsuri pentru securitatea Israelului, are toată susţinerea mea... şi în acest caz am colaborat din primul moment şi i-am asigurat de tot sprijinul.”

[15] În timpul acestui război, Israelul a bombardat nejustificat de intens ţinte civile din Liban, fără să producă pagube semnificative sau să facă prea multe victime printre terorişti. (n.red.).

Episodul final în anihilarea proiectului nuclear sirian a avut loc după 11 luni, pe 2 august 2008. În seara aceea, pe terasa spaţioasă a unei case de pe plaja Rimal El-Zahabiya, în nordul portului sirian Tartus, avea loc o mare petrecere. Aşezată aproape de apă, casa oferea o panoramă spectaculoasă a Mediteranei. Veranda ce dădea spre valurile întunecate se dovedea un refugiu plăcut împotriva umidităţii climatului sirian, căci aici căldura sufocantă a miezului de vară era domolită de briza marină. Oaspeţii, aşezaţi în jurul mesei ovale, erau prieteni apropiaţi ai proprietarului vilei, generalul Muhammad Suleiman, care-i invitase să petreacă la el un weekend relaxant.

Suleiman era consilierul cel mai apropiat al preşedintelui Assad în probleme militare şi de apărare. Supervizase construirea reactorului şi se ocupa de securitatea lui. În cele mai înalte cercuri ale puterii din Siria era considerat umbra lui Assad. Biroul lui se afla la palat, lângă cabinetul preşedintelui, deşi era cunoscut doar câtorva persoane atât dinăuntrul, cât şi din afara ţării.

Numele lui nu era niciodată menţionat în mass-media siriană, dar Mossadul îl ştia şi-i urmărea îndeaproape activităţile. În vârstă de 47 de ani, Suleiman studiase inginerie la Universitatea din Damasc, unde se întâlnise şi se împrietenise cu un alt student, Bassel Al-Assad, fiul favorit şi moştenitorul legal al preşedintelui Hafez Al-Assad. În 1994, când Bassel fusese omorât într-un accident rutier, Assad i-l prezentase pe Suleiman fiului său mai tânăr, Bashar. Assad murise de cancer în 2000, şi Bashar îi luase locul ca preşedinte al ţării, apoi îl numise pe Suleiman confidentul şi consilierul lui de încredere.

Curând, Suleiman ajunsese unul dintre cei mai puternici oameni din Siria. Preşedintele Assad îl însărcinase cu rezolvarea tuturor problemelor militare spinoase. Consilierul lui devenise oficialul de legătură dintre preşedinte şi serviciile secrete iraniene, în special în probleme legate de cooperarea secretă cu organizaţiile teroriste din Orientul Mijlociu. Era, de asemenea, principalul personaj sirian care ţinea legătura cu Hezbollah şi în special cu Imad Mughniyeh, şeful militar al acesteia. După ce, în mai 2000, Israelul se retrăsese din zona de securitate din sudul Libanului, Suleiman începuse să dirijeze transferul de arme din Iran şi Siria către Hezbollah, în special livrarea rachetelor cu rază lungă de acţiune. În timpul celui de-al Doilea Război din Liban din 2006, una dintre rachetele de acest tip lovise direct atelierele de reparaţii feroviare din Haifa, ucigând opt muncitori. Ulterior, Suleiman furnizase organizaţiei rachete sol-aer manufacturate în Siria, punând în pericol aeronavele militare ale Israelului în Liban.

Suleiman deţinea şi o altă poziţie, unică şi strict secretă: era membru principal al Comitetului de cercetări sirian, care se ocupa de proiectarea rachetelor cu rază lungă de acţiune, de armele chimice şi biologice şi de cercetările nucleare. El coordona relaţia cu Coreea de Nord, transportul părţilor reactorului până în Siria şi confirma măsurile de securitate menite să-i izoleze pe tehnicienii şi inginerii nord-coreeni care lucrau la construirea reactorului.

Distrugerea reactorului de către Israel fusese o grea lovitură pentru Suleiman. După ce îşi revenise din şocul iniţial, el începuse să planifice un alt reactor, al cărui amplasament nu fusese încă decis. Dar viaţa lui Suleiman devenise mai dificilă. Ştia că era vânat atât de serviciile

secrete americane, cât şi de cele israeliene. Drept care, înainte de a se apuca din nou de treabă, îşi luase câteva zile libere pe care să le petreacă în reşedinţa sa din Rimal El-Zahabiya. Un weekend liniştit cu prieteni buni şi mâncare excelentă părea cel mai bun mod de a atenua stresul.

Din centrul mesei sale mari, Suleiman urmărea valurile ce se rostogoleau spre plajă. N-a observat însă două siluete nemişcate, ghemuite în apă, la aproximativ 150 de metri depărtare. Veniseră înot din larg, unde o barcă le lăsase la vreun kilometru şi jumătate de casa magnatului sirian. Erau membri ai unui comando naval israelian şi trăgători de elită, dotaţi cu echipament de scufundări. Şi-au croit drum pe sub apă spre plaja din faţa casei şi, când picioarele lor au atins nisipul, soldaţii s-au ridicat în picioare şi au localizat casa lui Suleiman. Au studiat clădirea şi veranda, s-au uitat la toţi cei de la masă şi şi-au concentrat atenţia asupra ţintei: generalul, aşezat printre oaspeţii săi.

La ora 21.00, cei doi şi-au potrivit cătarea şi au ajustat distanţa de tragere. Veranda era plină de oameni, şi cei doi oaspeţi neinvitaţi în costumele lor negre de scufundători voiau să se asigure că puteau să tragă asupra generalului fără a răni pe altcineva. Au ieşit din apă şi au făcut câţiva paşi, apoi şi-au îndreptat armele dotate cu amortizoare spre capul lui Suleiman. În căşti s-a auzit un semnal electronic şi amândoi au tras simultan. Împuşcăturile au fost fatale. Lui Suleiman capul i s-a smucit înapoi, şi el s-a prăbuşit în faţă, pe masa încărcată cu mâncare. În primul moment, oaspeţii n-au priceput ce se întâmplase. Doar când au observat sângele prelingându-i-se din cap au înţeles că fusese împuşcat. Pe

terasă s-a dezlănţuit iadul. Unii încercau să-i vină gazdei în ajutor, alţii se ghemuiseră de frică sau alergau bezmetici încoace şi încolo, strigând şi urlând. În zarva iscată, cei doi trăgători s-au făcut nevăzuţi.

Sunday Times a publicat o versiune uşor diferită a evenimentului. Se spunea acolo că trăgătorii erau membri ai unui comando naval israelian, Flotila 13, că ajunseseră pe ţărmul sirian la bordul iahtului unui om de afaceri israelian şi că plecaseră înapoi imediat după îndeplinirea misiunii.

La Damasc, vestea a produs un şoc teribil, dar guvernul a păstrat tăcerea şi n-a răspuns la reportajele din mass-media. Cercurile militare şi de securitate erau buimăcite. Cum ajunseră israelienii la Tartus, adică la peste 200 de kilometri de Damasc? Cum fugiseră? Nu mai exista oare loc în Siria unde liderii ei să fie în siguranţă?

Abia după câteva zile un comunicat laconic a anunţat că „Siria întreprinde o investigaţie pentru a-i găsi pe autorii acestei crime”. Dar presa din alte ţări arabe nu aşteptase această reacţie oficială. A publicat de la început reportaje extinse, cu rapoarte detaliate şi speculaţii privind identitatea asasinilor. Publicaţiile arabe se întrebau în special cine ar fi fost interesat să-l elimine pe general şi arătau cu degetul spre Israel, care probabil îl executase pe Suleiman din cauza rolului jucat de el în construirea reactorului de la Dir Al-Zur.

Reacţia serviciilor secrete occidentale a fost alta. Nimeni n-a vărsat o lacrimă la moartea lui Suleiman. În iunie 2010, Flotila 13 a fost decorată de comandantul suprem al

Forţelor de Apărare ale Israelului pentru „unele fapte de arme” a căror natură nu a fost dezvăluită.

Nu ne rămâne decât să ne întrebăm dacă onorurile acordate unităţii de comando naval n-au fost cumva, măcar parţial, o recunoaştere a participării ei la operaţiunea Suleiman.

CAPITOLUL 19

DRAGOSTE ŞI MOARTE DUPĂ-AMIAZA

Pe 12 februarie 2008, câţiva bărbaţi s-au răsfirat pe furiş în evantai în jurul unei clădiri de apartamente dintr-un cartier exclusivist din Damasc. Spre sfârşitul după-amiezii, au văzut cum un jeep Mitsubishi Pajero argintiu parca în faţa clădirii. Un bărbat într-un costum negru, cu o barbă aranjată modern, a ieşit din vehicul şi a intrat în casă. Nu era însoţit de bodyguarzi. Agenţii postaţi în stradă au şoptit în transmiţătoarele lor miniaturale că „ţinta” sosise la Damasc şi se îndreaptă spre apartament. Ştiau că bărbatul în negru urma să se întâlnească aici cu iubita lui secretă, Nihad Haidar, şi că îi ducea un cadou, căci frumoasa siriancă îşi sărbătorea în săptămâna aceea a 30-a aniversare.

Amanţii au petrecut câteva ore în luxosul apartament, care le fusese pus la dispoziţie de Rami Makhlouf, om de afaceri de mare succes şi vărul preşedintelui sirian Bashar Al-Assad.

Puţin înainte de ora 22.00, bărbatul în negru a părăsit clădirea şi s-a urcat în Pajero. A pornit apoi spre o discretă casă conspirativă din cartierul Kafr Soussa, unde se întâlnea cu mesageri iranieni, sirieni şi palestinieni.

Potrivit ziarului Sunday Times, agenţii care-l urmăreau au verificat o fotografie actualizată de pe ecranele celularelor lor, pentru a se asigura că nu fac nici o greşeală de identificare. Ţineau deschise liniile de comunicare şi raportau postului de comandă al Mossadului fiecare mişcare a „obiectivului”.

Când acesta a părăsit clădirea, după ce petrecuse câteva ore cu Nihad, agenţii au avut ocazia de a-i compara chipul cu fotografiile de pe ecranele lor. Au confirmat apoi identificarea colegilor din Damasc şi sediului din Tel Aviv. Şefii de departament s-au adunat în biroul lui Meir Dagan, unde se afla tot echipamentul necesar pentru monitorizarea operaţiunii în timp real.

Bărbatul a pornit jeepul argintiu.

— A plecat, a şoptit unul dintre agenţi în microfonul lui miniatural.

Bărbatul din Pajero era Imad Mughniyeh şi de ani de zile lăsa în urma lui o dâră însângerată.

15 noiembrie 2001.

În urma atacului asupra Turnurilor Gemene, FBI publică un poster mare cu lista celor mai căutaţi terorişti din lume.

Posterul poartă logoul FBI, al Departamentului de Stat şi al Departamentului Justiţiei.

Lista afişează 22 de nume şi 22 de fotografii.

Primul nume este cel mai periculos dintre toate.

Premiul pentru capturarea acestuia este de cinci milioane de dolari.

Până la atacul asupra Turnurilor Gemene, omul acesta fusese considerat responsabil de moartea a mai mulţi americani decât oricare alt terorist în viaţă.

Imad Mughniyeh.

18 aprilie 1983 – bombă aruncată asupra ambasadei americane din Beirut, Liban – 63 de morţi.

23 octombrie 1983 – bombă aruncată asupra sediului Marinei SUA la Beirut – 241 de morţi.

23 octombrie 1983 (aceeaşi zi) – bombă aruncată asupra sediului paraşutiştilor francezi la Beirut – 58 de morţi.

Plus: răpirea şi uciderea reprezentantului CIA William Buckley; câteva atacuri asupra ambasadei americane din Kuwait; deturnarea avionului de pasageri TWA şi a două avioane Kuwait Airline; uciderea colonelului W.R. Higgins din forţele de observaţie ale ONU din sudul Libanului; masacrarea a 20 de soldaţi americani în Arabia Saudită...

Când lista de mai sus a fost trimisă Israelului, Mossadul a adăugat propriile date:

4 noiembrie 1983 – bombardarea sediului Forţelor de Apărare ale Israelului din Tyr, Liban – 60 de morţi.

10 martie 1985 – atac asupra unui convoi al Forţelor de Apărare ale Israelului la Metullah, la graniţa israeliano-libaneză – 8 morţi.

17 martie 1992 – bombardarea ambasadei Israelului din Argentina – 29 de morţi.

18 iulie 1994 – bombardarea centrului comunităţii evreieşti din Buenos Aires – 86 de morţi.

Plus: răpirea şi uciderea a trei soldaţi israelieni în sectorul de graniţă Har Dov; răpirea omului de afaceri israelian Elhanan Tannenbaum; bombă aruncată în apropierea kibuţului Matzuba; şi actul cel mai distructiv dintre toate, răpirea şi uciderea soldaţilor Regev şi Goldwasser la graniţa israeliano-libaneză, care declanşase cel de-al Doilea Război Libanez.

Imad Mughniyeh, teroristul din spatele tuturor acestor crime, era o fantomă care se mişca permanent între capitalele Orientului Mijlociu. Evita fotografii şi refuza să fie intervievat. Serviciile secrete occidentale ştiau multe despre activităţile sale, dar aproape nimic despre înfăţişarea sa, despre obiceiurile şi ascunzătorile lui. Ştiau că se născuse în 1962, într-un sat din sudul Libanului. Potrivit unor rapoarte fragmentare, părinţii lui erau şiiţi devotaţi. În adolescenţă se mutase la Beirut şi crescuse într-un cartier sărac, populat aproape numai de palestinieni, susţinători ai Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei (OEP). Părăsise liceul şi intrase în Fatah, ramura teroristă a OEP. Ulterior devenise bodyguardul lui Abu

Ayad, adjunctul lui Arafat şi membru al Forţei 17, unitatea specială de securitate a organizaţiei Fatah, formată la mijlocul anilor 1980 şi comandată de Ali Hassan Salameh, „Prinţul Roşu” (vezi capitolul 12). Dar, în 1982, Israelul lansase războiul împotriva Libanului, aşa-numita operaţiune „Pace pentru Galileea”, invadase Libanul şi zdrobise OEP. Membrii ei supravieţuitori, conduşi de Yasser Arafat, fuseseră exilaţi în Tunisia. Mughniyeh se hotărâse totuşi să rămână şi se alăturase primului grup al fondatorilor Hezbollah.

Hezbollah – textual, „Partidul lui Dumnezeu” – era o organizaţie teroristă şiită, creată în 1982 ca răspuns la invazia Libanului de către Israel. Inspirat de ayatollahul Khomeini, antrenat şi alimentat de Gărzile Revoluţionare iraniene, Hezbollah devenise un duşman înveterat al Israelului, care-şi definea scopul principal în termenii următori: „alungarea definitivă a Israelului din Liban ca preludiu la ştergerea lui de pe faţa pământului”. Din prima zi a existenţei sale, Hezbollah săvârşise acte de terorism împotriva Israelului. Iar Mughniyeh fusese un recrut ideal pentru gruparea abia născută.

Libanezul decisese să opereze în secret, ca un adevărat om din umbră, şi se abţinuse de la orice apariţii în public. Rapoartele despre el deveniseră fragmentare şi deseori contradictorii. O sursă îl descria drept bodyguardul şeicului Fadlallah, liderul spiritual al Hezbollah-ului, în timp ce un alt informator susţinea că devenise şeful operativ al organizaţiei, creierul din spatele celor mai riscante acţiuni ale Hezbollah, care se sfârşeau întotdeauna cu băi de sânge. Spre deosebire de actualul lider al Hezbollah, şeicul Nasrallah, Mughniyeh nu apărea niciodată la televiziune şi niciodată discursurile lui nu erau marcate de ură. Dar, în realitate, el era mult mai periculos decât vorbăreţul şeic.

Curând se transformase în cel mai eficient şi mai greu de prins terorist din lume, aşa cum fuseseră, la timpul lor, Carlos şi Osama Bin Laden, colegul şi marele său admirator.

Mughniyeh era un terorist crud şi inventiv. Apăruse brusc, atunci când plănuise şi comandase masacrele din Liban, la sfârşitul operaţiunii Pace pentru Galileea. N-avea decât 21 de ani în acea zi de octombrie din 1983, când trimisese autocamioane încărcate cu explozibil, conduse de terorişti sinucigaşi, până la complexul Marinei Americane şi la sediul paraşutiştilor francezi din Beirut. Câteva zile mai târziu, repetase scenariul cu sediul Forţelor de Apărare ale Israelului de la Tyr. La 22 de ani condusese un grup de terorişti într-un atac asupra ambasadei americane fortificate din Kuwait şi curând după aceea deturnase primul său avion. După fiecare operaţiune dispărea. La 23 de ani, Mughniyeh deturnase un avion TWA care se îndrepta de la Atena spre Roma şi silise pilotul să aterizeze pe aeroportul din Beirut. În timpul deturnării, îl ucisese pe scafandrul militar Robert Dean Stethem şi îi aruncase trupul afară prin uşa carlingii. După acest incident, care durase 17 zile, reuşise să scape, dar de data aceasta lăsase în urmă un memento: amprenta sa în toaleta avionului.

Despre viaţa lui personală nu se ştia aproape nimic, în afară de căsătoria cu verişoara lui, care îi dăruise un fiu şi o fiică. Ştia de la o vârstă timpurie că era în centrul atenţiei câtorva servicii secrete occidentale şi încerca să-şi ascundă identitatea. Fusese în Libia pentru o operaţie plastică rudimentară, îşi lăsase barbă şi se ţinuse deoparte de luminile reflectoarelor. O singură fotografie confirmată a lui Mughniyeh – gras, cu barbă, purtând ochelari şi şapcă – se afla în posesia serviciilor occidentale. Şi descrierea lui

era defectuoasă – FBI, de pildă, afirma că era „născut în Liban, vorbitor de arabă, păr şi barbă şaten, înălţime 170 de centimetri, greutate aproximativ 60 de kilograme”. E greu de imaginat cum ar fi putut proporţiile generoase ale lui Mughniyeh să încapă într-un corp zvelt de 60 de kilograme... Dar descrierea aceasta nu făcea decât să confirme faptul că teroristul ştia să se protejeze şi îşi deruta cu succes inamicii.

Toate atacurile, bombele şi deturnările pe care le comisese făcuseră din el un erou mult admirat al Hezbollahului. Era lăudat pentru sofisticarea, curajul şi talentul său organizatoric, care făcuseră ca braţul militar al Hezbollahului să fie temut de serviciile secrete ale lumii. Pe măsură ce puterea lui crescuse, fusese luat tot mai des în colimator de Israel şi de Occident. Mughniyeh înţelegea acest lucru şi devenise aproape paranoic, ducând o viaţă de fugă continuă, suspectând pe toată lumea, inclusiv pe cei mai apropiaţi confidenţi ai săi, schimbându-şi foarte des bodyguarzii şi dormind în fiecare noapte în altă parte. Călătoriile lui între Beirut, Damasc şi Teheran erau învăluite în cel mai mare secret.

Judecând după portretul care-i fusese făcut de Mossad şi alte servicii secrete, era un tip singuratic, foarte charismatic, foarte impulsiv şi foarte bine informat asupra celor mai noi instrumente şi dispozitive electronice. Avea o abilitate neobişnuită de a-şi schimba identitatea şi aparenţele, putând astfel să-şi inducă în eroare duşmanii. Agenţii secreţi israelieni îl numeau „teroristul cu nouă vieţi”.

Într-un interviu dat ziarului britanic Sunday Times, David Barkai, ofiţer Aman, fost maior în Unitatea 504 de contrainformaţii, care pusese la punct dosarul lui

Mughniyeh, spunea: „Spre sfârşitul anilor 1980, am încercat de câteva ori să-l surprindem. Am strâns informaţii despre el, dar, cu cât eram mai aproape, cu atât adunam mai puţine informaţii. Nu avea puncte slabe – femei, bani, droguri – nimic.”

Mughniyeh a fost vânat mulţi ani. În 1988, fusese aproape capturat de autorităţile franceze când avionul lui făcuse o escală la Paris. CIA furnizase Franţei informaţii despre Mughniyeh, inclusiv fotografia lui şi câteva detalii despre paşaportul fals de care se folosea. Dar francezii se temuseră ca arestarea lui să nu provoace uciderea ostaticilor francezi din Liban de la vremea aceea, aşa încât preferaseră să-i ignore prezenţa şi să-l lase să plece. Serviciile americane încercaseră să-l captureze în Europa în 1986 şi în Arabia Saudită în 1995. Dar el dispăruse ca întotdeauna.

În anii aceia, Mughniyeh se implicase foarte activ în plănuirea şi executarea unor atacuri împotriva israelienilor şi evreilor din Argentina. În 1992, organizase un atac cu bombă asupra ambasadei Israelului din Buenos Aires, cu ajutorul unui autocamion plin cu explozivi, condus de un musulman sinucigaş. Fuseseră omorâte atunci 29 de persoane. Unii şefi ai Mossadului văzuseră în această operaţiune un act de răzbunare pentru uciderea din elicopter a liderului Hezbollah, şeicul Abbas al-Musawi, într-un atac în sudul Libanului.

Doi ani mai târziu, un alt atac cu bombă zguduise Buenos Airesul, de data aceasta la centrul social al comunităţii evreieşti, lăsând în urmă 86 de morţi. Din nou, unii experţi se gândiseră că Hezbollah răzbuna răpirea de către Israel a unuia dintre liderii săi, Mustafa Dirani, în Liban.

Echipele de investigaţii din Statele Unite şi Israel, care luaseră avionul spre Buenos Aires pentru a cerceta cele două atentate, ajunseseră la concluzia că între ele exista o legătură.

Modul de operare era identic – un autocamion era încărcat cu exploziv şi trimis la ţintă cu un atacator sinucigaş la volan. Mughniyeh folosise exact aceeaşi metodă la Beirut şi Tyr la începutul carierei sale. Anchetatorii constataseră că serviciile secrete iraniene şi colaboratorii lor locali fuseseră şi ei implicaţi în atacurile cu bombă. Cel puţin unul dintre camioane, utilizat în atacul asupra ambasadei, fusese vândut teroriştilor de un negustor şiit de maşini din Buenos Aires, Carlos Alberto Taladin. Indiciile duceau clar spre Imad Mughniyeh.

În anii aceia, Mughniyeh petrecuse de multe ori anumite perioade de timp în Iran. După asasinarea şeicului al-Musawi, se temea că Israelul va încerca să-l omoare şi pe el. Crease la Teheran o echipă operativă compusă din luptători ai Hezbollah şi ofiţeri de informaţii iranieni. Parteneri în înfiinţarea acestei celule îi fuseseră comandantul suprem al Gărzilor Revoluţionare, Mohsen Rezaee, şi ministrul iranian al Informaţiilor, Ali Fallahian. În mod evident, această unitate era responsabilă de cele două atacuri soldate cu morţi de la Buenos Aires. Ele avuseseră un singur rezultat limpede: Mughniyeh devenise omul cel mai vânat de Israel. Prin actele sale, se condangase singur la moarte. Dar vor mai trece mulţi ani până ce condangarea să fie pusă în practică.

În decembrie 1994, Mughniyeh fusese văzut la Beirut. La scurtă vreme după aceea, scăpase dintr-o tentativă de asasinat cu o maşină-capcană într-un cartier din sudul

oraşului. Poliţia libaneză îşi publicase rapid constatările: o încărcătură explozivă fusese plasată sub maşina parcată aproape de moscheea unde şeicul Fadlallal îşi citea predica. Explozia distrusese magazinul lui Fuad Mughniyeh, fratele lui Imad, iar trupul proprietarului fusese găsit în dărâmături. Dar Imad, despre care se crezuse că ar fi acolo, se răzgândise în ultimul moment, hotărâse să nu vină şi supravieţuise. Cele nouă vieţi ale lui îl salvaseră din nou.

La câteva săptămâni după atacul cu bombă, serviciile de securitate libaneze, care acţionau în comun cu Hezbollah, arestaseră câţiva civili suspectaţi de a fi fost implicaţi în atac, în calitate de colaboratori ai Mossadului. Cel mai important dintre ei era un bărbat pe nume Ahmed Halek.

Potrivit declaraţiei oficiale a poliţiei, „Halek şi soţia lui îşi parcaseră maşina aproape de magazinul lui Fuad Mughniyeh. Halek a intrat în magazin să se asigure că Fuad era acolo, a dat mâna cu el, s-a întors la maşină şi a activat bomba.” Ziarul libanez As-Safir, citând surse de încredere, afirmase că Halek participase la o întâlnire cu un oficial al Mossadului în Cipru. Ofiţerul îl instruise cum să folosească bomba şi-i plătise 100 000 de dolari. Halek a fost până la urmă executat.

Mughniyeh scăpase de data aceasta, dar Mossadul nu depusese armele. Strângea cu migală fiecare detaliu, compila rapoarte din informaţiile serviciilor de informaţii străine şi studia metodele personale ale lui Mughniyeh. În 2002, Mossadul primise un alt raport despre libanez, care-l lega de transportul a 50 de tone de arme către teroriştii palestinieni. Dar Mughniyeh dispăruse din nou, deşi se zvonea că devenise comandantul suprem al Hezbollah şi succesorul probabil al şeicului Nasrallah. Principala lui

legătură erau serviciile de informaţii iraniene, şi se spunea că acţiona în colaborare cu brigăzile Quds, însărcinate să coopereze cu comunităţile şiite din toată lumea şi cu organizaţiile teroriste aflate sub controlul Iranului. Poziţia înaltă a lui Mughniyeh impunea cu necesitate întărirea măsurilor de securitate. Zvonuri insistente afirmau că îşi schimbase încă o dată înfăţişarea, probabil printr-o altă operaţie plastică.

Potrivit surselor europene, spre sfârşitul celui de-al Doilea Război din Liban, Mossadul recrutase destul de mulţi palestinieni care trăiau în Liban, dintre cei care se opuneau puternic Hezbollahului. Unul dintre ei avea o verişoară în satul lui Mughniyeh. Ea îi spusese proaspătului agent că Mughniyeh fusese plecat în Europa şi se întorsese în Liban cu o faţă complet schimbată.

Acum Mossadul avea o nouă misiune – să spioneze prin clinicile de chirurgie plastică din toată Europa.

Iar revelaţia a avut loc la Berlin. Potrivit scriitorului britanic Gordon Thomas, Reuven, agent al Mossadului rezident la Berlin, se întâlnise cu un informator german, care întreţinea legături discrete cu oameni din fostul Berlin de Est. Informatorul îi raportase că Imad Mughniyeh făcuse recent nişte operaţii plastice, care-i schimbaseră complet trăsăturile feţei, într-o clinică a fostelor servicii de securitate est-germane Stasi. Stasi folosise clinica pentru a remodela chipurile agenţilor şi teroriştilor trimişi în misiuni sub acoperire în Occident.

După negocieri dure, Reuven acceptase să-i dea colaboratorului său german o sumă substanţială şi primise de la el un dosar conţinând 34 de fotografii recente ale lui Mughniyeh.

Analiza fotografiilor de către experţii lui Meir Dagan arătase că Mughniyeh îşi operase maxilarul: falca de jos îi fusese tăiată şi pe ea fuseseră grefate bucăţi de os luate din altă parte din corpul lui, pentru a realiza o linie mai îngustă a bărbiei, care îl făcea să pară slab şi descărnat. Câţiva dinţi din faţă îi fuseseră înlocuiţi cu dinţi artificiali de forme diferite. Ochii îi fuseseră şi ei trataţi prin netezirea pielii din jur. În fine, părul îi fusese vopsit cărunt, iar în loc de ochelari purta acum lentile de contact. Mughniyeh nu mai semăna cu „originalul”, iar fotografiile anterioare colecţionate de serviciile occidentale în anii 1980 deveniseră irelevante.

Potrivit surselor străine, Mossadul începuse deja să plănuiască uciderea teroristului. Meir Dagan îşi convocase cei mai buni oameni, inclusiv pe şeful Caesarea, pe comandantul echipei Kidon şi pe câţiva ofiţeri superiori care asamblau dosarul teroristului. Curând devenise clar că libanezul nu putea fi atacat într-o ţară nemusulmană. Călătorea foarte rar în Occident şi nu se simţea în siguranţă decât în Iran şi Siria. Israelienii ştiau că orice acţiune pe teritoriul acestor ţări implica riscuri mari. Este adevărat că Israelul operase în trecut în ţări arabe şi dăduse mai multe lovituri la Beirut în timpul Operaţiunii „Mânia lui Dumnezeu”. Membrii unităţilor sale de comando ajunseseră chiar până la Tunis, unde se spunea că l-ar fi ucis pe liderul terorist Abu Jihad. Dar Iranul şi Siria erau mai suspicioase, mai bine înarmate şi mai periculoase decât Libanul sau Tunisia. Pe de altă parte, Meir Dagan ştia ce impact fantastic ar fi avut o operaţiune reuşită. Asasinarea la Damasc a celui mai sângeros lider terorist ar fi dovedit că nimeni nu poate să scape de braţul lung al Mossadului. Din refugiul şi fortăreaţa duşmanilor Israelului

confuzia, teama şi nesiguranţa s-ar fi răspândit ca o flacără printre ceilalţi lideri terorişti.

Potrivit ziarului londonez Independent, planul rezultat din discuţiile de la sediul Mossadului avea la bază probabilitatea ca Mughniyeh să vină la Damasc pe 12 februarie 2008. Se presupunea că, în ziua aceea, teroristul se va întâlni cu oficiali iranieni şi sirieni care urmau să participe la sărbătorirea aniversării revoluţiei din Iran.

După ce fuseseră studiate varii posibilităţi, se hotărâse ca operaţiunea să fie executată prin plasarea unui vehicul special pregătit direct lângă maşina lui Mughniyeh.

Mossadul se angajase acum într-o activitate frenetică pentru a obţine informaţii detaliate de la toate sursele sale, inclusiv de la serviciile străine. Mughniyeh va ajunge, într-adevăr, la Damasc? Şi, dacă da, ce identitate îşi va alege? Cu ce maşină va veni? Unde va sta? Cine-l va însoţi? În ce moment va avea loc întâlnirea cu reprezentanţii sirieni şi iranieni? Autorităţile siriene vor fi informate de sosirea lui? Liderii Hezbollah ştiau de această călătorie?

Raportul care înclinase balanţa în favoarea planului de a-l asasina venise din partea unui informator de încredere şi confirma intenţia lui Mughniyeh de a face o călătorie la Damasc. Potrivit ziarului libanez El-Balad, informaţia aceasta fusese coroborată de agenţii care plantaseră dispozitive de detectare pe maşinile lui Mughniyeh şi ale liderilor Hezbollah.

În această etapă intrase în funcţiune mecanismul bine rodat al unităţii Caesarea. Diferitele echipe Kidon sosiseră

pe rute labirintice la Damasc. O echipă specială introdusese pe furiş explozibil în capitala siriană.

În ultimul moment, un vechi agent al Mossadului adusese o informaţie nouă, crucială. Raportul lui afirma că, indiferent când va veni la Damasc, Mughniyeh se va întâlni cu amanta lui. Maeştrii spionajului din Mossad aflau acum pentru prima oară că Mughniyeh avea o relaţie secretă. Frumoasa Nihad Haidar îl aştepta într-un apartament discret din oraş. Nihad cunoştea dinainte datele sosirii iubitului ei la Damasc, de la Beirut sau Teheran. El obişnuia să vină să o viziteze singur, neînsoţit de bodyguarzi sau de şofer.

Mesaje urgente îi alertaseră pe agenţii observatori care se aflau deja în zonă. Îşi va vizita Mughniyeh iubita şi de data aceasta? Oare proprietarul apartamentului ştie de vizita lui?

Membrii echipei operative sosiseră la Damasc în ajunul operaţiunii, din diferite oraşe europene. Potrivit ziarului Independent, grupul număra trei agenţi: unul venise de la Paris cu o cursă Air France, al doilea decolase din Milano cu Alitalia, iar al treilea luase un avion Royal Jordanian de la Amman. Actele false îi dădeau drept oameni de afaceri, doi dintre ei în comerţul de maşini, al treilea ca agent de turism. La sosire, toţi declaraseră că veniseră pentru a petrece o scurtă vacanţă în Siria şi trecuseră fără probleme de toate punctele de control. Ajunseseră în oraş separat şi se reuniseră abia după ce se asiguraseră că nu erau urmăriţi. Mai târziu se întâlniseră cu nişte persoane venite de la Beirut să-i ajute şi fuseseră duşi într-un garaj ascuns, unde îi aşteptau o maşină închiriată şi, lângă ea, o încărcătură care includea explozive plastice şi mici bile metalice.

Cei trei executanţi se încuiaseră în garaj, pregătiseră încărcătura explozivă şi o plasaseră în maşina închiriată, dar nu – aşa cum aveau să scrie mai târziu unele ziare – în tetiera scaunului din automobilul lui Mughniyeh, ci în compartimentul radioului din maşina închiriată.

O altă echipă de observare a Mossadului aştepta sosirea lui Mughniyeh de la Beirut. Rolul membrilor ei era să nu-l scape din ochi, să se ţină foarte aproape de el până la clădirea de apartamente unde teroristul avea să-şi întâlnească amanta şi să-i raporteze plecarea. Tot ei trebuiau să-l urmărească şi să se asigure că ajunsese la întâlnirea din cartierul Kfar Sousa. Printre cei cu care Mughniyeh avea să se vadă se numărau noul ambasador iranian la Damasc şi cel mai misterios om din Siria, generalul Muhammad Suleiman. Suleiman era responsabil, printre altele, de transferul de arme din Iran şi Siria către Hezbollah şi întreţinea legături strânse cu Imad Mughniyeh. (La momentul acela, generalul, care fusese implicat în proiectul nuclear secret al Siriei, mai avea doar şase luni de trăit. El va fi asasinat în mod misterios pe 2 august, în timpul unui dineu cu prietenii la casa sa de pe plajă – vezi capitolul 16.)

În aceeaşi seară, ambasada iraniană programase o celebrare a aniversării revoluţiei la Centrul cultural iranian din Kfar Sousa, foarte aproape de casa conspirativă unde Mughniyeh urma să-i întâlnească pe oficialii iranian şi sirian. El se hotărâse totuşi să nu participe la festivităţi, ci doar să discute cu partenerii săi şi să părăsească Damascul.

Pe 12 februarie, dimineaţa, echipele Mossadului erau la post. Observatorii se poziţionaseră în jurul clădirii de apartamente, prima destinaţie a lui Mughniyeh. Târziu

după-amiaza, ei raportaseră că Mughniyeh ajunsese la locuinţa lui Nihad, iar seara, că plecase spre cea de a doua destinaţie. Care sperau să fie şi ultima.

Pajero a traversat Damascul şi a ajuns în Kfar Sousa. Agenţii observatori l-au urmărit, raportând continuu mişcările pe care le făcea Mughniyeh. Maşina specială fusese adusă în zona unde teroristul avea să parcheze. Declanşarea bombei urma să fie realizată de la mare distanţă cu ajutorul unui echipament electronic. Agenţii care echipaseră maşina părăsiseră locul cu mult timp înainte şi se îndreptau deja spre aeroport.

Senzorii electronici urmăreau jeepul argintiu. Acesta s-a oprit, iar bărbatul în negru a coborât. Un agent a parcat maşina echipată aproape de Pajero.

Puţin înainte de ora 22.00, o explozie asurzitoare a zguduit cartierul Kfar Sousa, nu departe de o şcoală iraniană (goală la acea oră) şi de un parc public. Exact în momentul în care teroristul a ieşit din jeepul lui, maşina de alături a explodat.

Mughniyeh era mort.

Moartea lui a zguduit Hezbollahul. Pentru guvernul sirian a fost o lovitură teribilă, la numai câteva luni de la pulverizarea reactorului său nuclear secret.

La şase luni de la moartea lui Mughniyeh, în noiembrie 2008, autorităţile libaneze au anunţat descoperirea unui nucleu de spioni ai Mossadului. Unul dintre cei arestaţi, un bărbat de 50 de ani, Ali Jarrah din valea Bekaa, lucrase pentru Mossad în ultimii 20 de ani pentru un salariu lunar

de 7 000 de dolari. Era acuzat că făcuse frecvent călătorii în Siria, pentru a îndeplini misiunile încredinţate lui de serviciile israeliene. În februarie 2008, cu câteva zile înainte de operaţiune, se aflase în Kfar Sousa. Serviciile libaneze care îl arestaseră descoperiseră un depozit secret de echipamente fotografice sofisticate, o cameră video şi un GPS ascunse cu pricepere în maşina sa. Jarrah a cedat la interogatorii şi a mărturisit că un agent al Mossadului îl instruise cum să supravegheze, să fotografieze şi să strângă informaţii despre cartierele unde urma să ajungă Mughniyeh, inclusiv despre apartamentul unde se întâlnea cu Nihad.

Israelul a negat orice legătură cu asasinarea libanezului, dar reprezentanţii Hezbollah au acuzat în repetate rânduri „sioniştii israelieni" de uciderea „eroului Jihadului, care a murit ca un shahid (martir)".

Purtătorul de cuvânt al Departamentului de Stat al SUA, Sean McCormack, nu le-a împărtăşit punctul de vedere. El l-a descris pe Mughniyeh drept „un ucigaş cu sânge rece, asasin sângeros şi terorist răspunzător de pierderea unui număr imens de vieţi omeneşti".

„Lumea", a conchis McCormack, „este un loc mai bun fără el."

CAPITOLUL 20

ATENŢIE, SE FILMEAZĂ!

La începutul lui ianuarie 2010, două automobile Audi A-6 negre intrau pe poarta fortificată a unei clădiri cenuşii cocoţate pe o colină din nordul Tel Avivului. Clădirea, supranumită „Colegiul”, era, de fapt, sediul Mossadului. Când a coborât din cea de a doua maşină, prim-ministrul Beniamin Netaniahu a fost întâmpinat de ramsad-ul Meir Dagan. Cu puţin timp în urmă, Netaniahu prelungise numirea lui Dagan cu încă un an.

Dagan şi şefii Mossadului erau bine dispuşi şi siguri de ei după succesul ultimelor operaţiuni israeliene: distrugerea reactorului sirian, asasinatele comise asupra lui Mughniyeh şi Suleiman. Acum trebuia să distrugă urgent o altă za de legătură dintre Iran şi terorişti, iar această za avea un nume: al-Mabhouh. Potrivit ziaristului Ronen Bergman, numele de cod dat de Mossad lui al-Mabhouh era „Plasma”.

În sala de anchetă, Dagan şi principalele sale ajutoare şi-au prezentat planul de a-l ucide pe Mahmoud Abdel Rauf al-Mabhouh, lider Hamas şi personajul principal în sistemul contrabandei cu arme dinspre Iran, via Sudan, Egipt şi Peninsula Sinai, către Fâşia Gaza. Oamenii lui Dagan spuneau că al-Mabhouh ar trebui ucis în Dubai, unul din Emiratele Arabe Unite din Golful Persic.

Netaniahu a fost de acord cu uciderea „Plasmei”, şi pregătirile au demarat imediat. Planul era ca palestinianul să fie ucis într-o cameră de hotel din Dubai. Ziarul londonez Sunday Times relata că membrii echipei de acţiune a Mossadului au repetat asasinatul într-un hotel din Tel Aviv fără a anunţa managementul hotelului.

Mahmoud al-Mabhouh, cunoscut şi sub numele de Abu Abed, se născuse în 1960 în tabăra de refugiaţi de la

Jabalia, în nordul Fâşiei Gaza. Spre sfârşitul anilor 1980, aderase la Frăţia Musulmană şi, ca un bun mahomedan, luase parte la sabotarea cafenelelor arabe unde se practicau jocuri de noroc. În 1986 fusese arestat de armata israeliană pentru posesia unei puşti de asalt AK-47, dar fusese eliberat după mai puţin de un an şi aderase la brigada Izz Ad-Din Al-Qassam, braţul militar al Hamas.

Comandantul lui al-Mabhouh, Salah Shehadeh, îi însărcinase pe el şi pe alţi câţiva terorişti Hamas cu o misiune specială: răpirea şi uciderea soldaţilor israelieni. Pe 16 februarie 1989, al-Mabhouh şi un alt membru Hamas furaseră un automobil, se îmbrăcaseră ca nişte evrei ultraortodocşi şi se oferiseră să-l ia cu maşina pe un soldat, Avi Sasportas, care stătea într-o intersecţie, făcând autostopul ca să ajungă acasă. Când Sasportas intrase în maşină, al-Mabhouh se răsucise şi îl lovise în faţă. Soldatul fusese ucis şi îngropat după ce al-Mabhouh şi acoliţii lui se fotografiaseră ei înşişi cu trupul. La trei luni de la omorârea lui Sasportas, al-Mabhouh şi alţi membri ai Hamas răpiseră un alt soldat, Ilan Saadon, din intersecţia Reem şi îl omorâseră şi pe el. Ulterior, într-un interviu pentru Al-Jazeera, al-Mabhouh recunoscuse participarea sa la asasinate şi la îngroparea soldaţilor morţi.

După cel de al doilea asasinat, al-Mabhouh fugise în Egipt, apoi în Iordania, şi-şi continuase activităţile teroriste, mai ales introducând prin contrabandă arme şi explozive în Gaza. Întors la Cairo, fusese arestat de egipteni, îşi petrecuse cea mai mare parte a anului 2003 într-o închisoare egipteană şi mai târziu fugise în Siria. Etichetat deja drept terorist periculos, era căutat de poliţia din Israel, Egipt şi Iordania. Considerat de superiorii săi un organizator talentat, el urcase în ierarhia Hamas,

concentrându-şi cea mai mare parte a eforturilor asupra introducerii ilegale de arme venite din Iran în Fâşia Gaza.

Al-Mabhouh înţelesese că Mossadul îl căuta din cauza rolului pe care îl îndeplinea. Ştia, de asemenea, că Israelul nu va ierta şi nu va uita uciderea celor doi soldaţi. Îşi luase precauţiuni stricte, îşi schimba foarte des identitatea şi se dădea drept om de afaceri care călătorea între oraşele Orientului Mijlociu cu treburi legale. Îi spusese unui prieten că, atunci când stă într-un hotel, îşi baricadează uşa camerei cu fotolii „pentru a preîntâmpina vreo surpriză urâtă”.

Într-unul din rarele interviuri date reţelei Al-Jazeera, al-Mabhouh apăruse cu capul acoperit de o ţesătură albastră. „Am fost atacat de trei ori”, spusese el, „şi aproape au reuşit să mă omoare. O dată în Dubai, o dată în Liban – acum şase luni – şi a treia oară în Siria, în urmă cu două luni, după asasinarea lui Imad Mughniyeh. Acesta este preţul care trebuie plătit de toţi cei care luptă împotriva Israelului.”

De fapt, al-Mabhouh dăduse acest interviu împotriva voinţei sale. El îl considera un risc inutil, dar trebuise să se supună ordinelor explicite ale conducerii Hamas. Ulterior, unii aveau să afirme că interviul a ajutat Mossadul să-l găsească. Al-Mabhouh fusese de acord să apară în faţa camerelor cu o singură condiţie: ca faţa să nu i se vadă clar. După înregistrarea interviului, banda video fusese trimisă în Gaza pentru a fi inspectată. Se constatase atunci că voalarea feţei lui nu reuşise, şi i se ceruse să repete înregistrarea. Transmisiunea noului interviu fusese amânată (el avea să fie difuzat abia după moartea lui al-Mabhouh). Al-Mabhouh întrebase ce se întâmplase cu prima înregistrare şi i se spusese că banda video era

păstrată în arhivele Hamas. Unii cred că aceasta a căzut în mâinile agenţilor care încercau să-l găsească.

La câteva săptămâni de la înregistrare, un membru de frunte al Hamas primise un apel telefonic de la un arab care pretindea că ţine legătura cu un grup specializat în contrabanda cu arme şi spălarea de bani. El făcuse Hamas-ului ahtiat după arme câteva oferte irezistibile şi ceruse să-l întâlnească pe al-Mabhouh în Dubai. Alegerea Dubaiului ca loc de întâlnire era ciudată; energicul oraş era, de fapt, locul unde al-Mabhouh se întâlnea cu corespondenţii iranieni. Poate că acest misterios apel telefonic fusese condangarea lui al-Mabhouh la moarte.

Şi iată un episod fără precedent în istoria războaielor-fantomă: eliminarea „Plasmei" a fost filmată, înregistrată şi imortalizată de camerele de securitate cu circuit închis instalate pretutindeni în Dubai, de la ghişeele din aeroport până în holurile hotelului, pe culoare şi în ascensoare.

Aceste înregistrări sunt un document unic al derulării operaţiunii şi al fazelor ei: ele au permis mai multor sute de milioane de spectatori din lume, instalaţi confortabil în fotoliile lor, să urmărească o operaţiune secretă soldată cu moartea unui terorist, efectuată de o echipă de acţiune.

Luni, 18 ianuarie 2010

Câţiva oameni ai Mossadului aterizează în Dubai. Sunt primii sosiţi dintr-o echipă de 27 de agenţi care vor pătrunde aici în următoarele 24 de ore. 12 dintre ei au paşapoarte britanice, patru, franceze, patru, australiene, unul, german şi şase, irlandeze.

Agenţii se cazează în hoteluri diferite din oraş.

Marţi, 19 ianuarie 2010

Ora 12.09 noaptea. Doi agenţi ai Mossadului, Michael Bodenheimer, un tip chel, de 43 de ani, cu paşaport german, şi prietenul lui, James Leonard, cu paşaport britanic, aterizează şi ei în Dubai.

Conform poliţiei locale, cei doi sunt avangarda grupului însărcinat cu asasinarea lui al-Mabhouh.

Ora 12.30 noaptea. Şeful operaţiunii, Kevin Vaderon, echipat cu barbişon şi ochelari, ajunge în Dubai la bordul unui avion direct de la Paris. Este însoţit de adjuncta lui, Gail Folliard, o roşcată plină de energie. Ambii au paşapoarte irlandeze.

Ora 01.21 noaptea. Gail Folliard se cazează în hotelul exclusivist Jumeirah şi primeşte o cameră la etajul 11. Întrebată la recepţie despre adresa de domiciliu, răspunde fără să clipească: Memmier Road numărul 78, Dublin, Irlanda. Ulterior se va constata că această adresă nu există.

Ora 01.31 noaptea. Kevin Daveron, şeful, se alătură adjunctului său şi se cazează la Jumeirah. Primeşte camera 3308.

Ora 02.29 noaptea. Peter Elvinger, coordonatorul logistic al operaţiunii, ajunge în Dubai cu paşaport francez. Este zvelt, cu barbă, şi poartă ochelari eleganţi. Conform poliţiei, duce o servietă „suspectă”.

Ora 02.36. La aeroport, Peter se întâlneşte cu un alt membru al echipei, şi cei doi pleacă împreună spre un hotel din oraş.

Ora 10.15. Mahmoud al-Mabhouh pleacă din Damasc spre Dubai, cu o cursă directă a Emirates Airline. Se presupune că în Dubai va coordona cu un mesager iranian trimiterea prin contrabandă a unui alt transport de arme în Gaza.

Ora 10.30. Peter, coordonatorul operaţiunii, părăseşte hotelul şi se întâlneşte cu echipa operativă într-un mare centru comercial.

Ora 10.50. Kevin şi Gail, şeful şi adjunctul, ajung şi ei la întâlnirea de la centrul comercial. Kevin nu poartă ochelari şi mica lui mustaţă a dispărut.

Ora 12.18. Întâlnirea s-a terminat şi echipa se dispersează. Kevin se întoarce la hotelul Jumeirah şi predă cheia. Camerele de securitate îl arată intrând într-un alt hotel, unde îşi pune o perucă, ochelari de vedere şi o mustaţă falsă.

Ora 14.12. Doi agenţi îmbrăcaţi în echipament de tenis intră în luxosul hotel Al-Bustan Rotana. Sunt observatorii, care-l aşteaptă pe al-Mabhouh. Acesta va sosi, se pare, peste o oră.

Ora 15.12. Gail pleacă şi ea de la hotelul Jumeirah. Pentru noaptea petrecută aici plăteşte 400 de dolari.

Ora 15.15. Mahmoud al-Mabhouh aterizează la Dubai. La ghişeul de imigrări prezintă un paşaport irakian fals şi declară că lucrează în comerţul cu textile de import.

Ora 15.25. Gail se mută la un alt hotel, unde îşi schimbă hainele, se machiază şi îşi pune o perucă.

Ora 15.28. Al-Mabhouh soseşte la hotelul Al-Bustan Rotana. La recepţie cere o cameră cu ferestrele etanşate şi fără terasă. I se dă camera 230 la etajul al doilea. la ascensorul până la etajul al doilea, fără să-i remarce pe cei doi observatori ai Mossadului, îmbrăcaţi în jucători de tenis, care urcă în ascensor odată cu el.

Ora 15.30. Observatorii raportează printr-un aparat de transmisiuni că al-Mabhouh a intrat la el în cameră şi că se află vizavi de camera 237.

Ora 15.53. Peter, coordonatorul operaţiunii, ajunge la hotelul lui al-Mabhouh şi intră în centrul de afaceri. Cheamă recepţia şi rezervă camera 237.

Ora 16.03. O nouă echipă de observatori o schimbă pe prima şi aşteaptă ca al-Mabhouh să plece din cameră.

Ora 16.14. Toţi membrii echipei operative se află în hotelul Al-Bustan Rotana.

Ora 16.23. Al-Mabhouh iese din cameră, inspectează holul pentru a se asigura că e „curat” şi pleacă din hotel. Observatorii îl urmăresc.

Ora 16.24. Observatorii transmit comandantului echipei detalii cu privire la maşina care îl duce pe al-Mabhouh în centrul oraşului.

Ora 16.27. Peter, coordonatorul, intră în hol şi-i dă lui Kevin Daveron servieta, care probabil conţine obiectele necesare pentru asasinarea lui al-Mabhouh.

Ora 16.33. Peter se duce la recepţie, se cazează şi primeşte cheile camerei 237, situată vizavi de camera lui al-Mabhouh.

Ora 16.40. Peter îi dă lui Kevin cheile camerei şi pleacă din hotel cu o destinaţie necunoscută.

Ora 16.44. Kevin intră în camera 237. Controlează fereastra şi vizorul din uşă, prin care îl poate urmări pe al-Mabhouh când intră în camera lui.

Ora 17.06. Gail intră în camera 237. Ea şi Kevin examinează programul şi continuă să primească rapoarte despre mişcările lui al-Mabhouh în oraş.

Ora 17.36. Unul dintre observatori intră în hotel purtând o şapcă de baseball. Într-un colţ al unui culoar gol îşi scoate şapca şi îşi pune o perucă.

Ora 18.21. Gail pleacă din camera 237, ducând servieta transmisă mai înainte lui Kevin de către Peter. Se duce în parcarea hotelului şi i-o dă unui membru al echipei operative.

Ora 18.32. Primul grup restrâns din echipa operativă pleacă din parcare şi intră în holul hotelului.

Ora 18.34. Al doilea grup din echipa operativă intră în hotel şi se aşază în fotoliile şi pe canapelele dintr-un colţ întunecat al holului luxos de la parter, cât mai departe de primul grup.

Ora 18.43. Primul grup de observatori, agenţii îmbrăcaţi ca jucători de tenis, pleacă din hotel.

Ora 19.30. Peter, coordonatorul logisticii operaţiunii, pleacă din Dubai cu o cursă spre München, Germania.

Ora 20.00. Un angajat al hotelului, care făcea curat la etajul al doilea, pleacă de acolo. Grupul din echipa de acţiune încearcă să intre în camera lui al-Mabhouh.

Ora 20.04. Kevin, care este postat lângă ascensor, le semnalizează membrilor echipei operative să intre în cameră, pentru că un ascensor se va opri la etajul al doilea şi din el va ieşi cineva. Sistemul electronic de control înregistrează o încercare de a intra cu forţa în camera 230, camera lui al-Mabhouh.

Ora 20.20. Al-Mabhouh revine la hotel. Observatorii îl informează pe Kevin că teroristul se îndreaptă spre ascensor.

Ora 20.27. Al-Mabhouh intră în camera lui. Kevin şi Gail stau de pază pe coridorul de la etajul al doilea, lângă ascensoare. În camera 230 se comite asasinatul.

Ora 20.46. Patru membri ai echipei operative părăsesc hotelul.

Ora 20.47. Gail şi un alt membru al echipei părăsesc hotelul.

Ora 20.51. Kevin intră în camera lui al-Mabhouh după omor şi agaţă de clanţa uşii semnul NU DERANJAŢI!

Ora 20.52. Grupul de observatori pleacă din hotel.

Ora 22.30. Kevin şi Gail pleacă din Dubai cu o cursă directă spre Paris. Toţi membrii echipei pleacă aproximativ în acelaşi timp, spre destinaţii diferite.

La ora 22.00, soţia lui al-Mabhouh îşi apelează soţul pe celular. Telefonul sună şi apoi trece pe robot. Femeia revine cu apelul de mai multe ori, dar fără rezultat. Un prieten apropiat încearcă şi el să dea de al-Mabhouh, dar nu reuşeşte. Mesajele scrise rămân fără răspuns. Timpul trece, şi al-Mabhouh nu dă nici un semn de viaţă. Disperată, soţia îi sună pe câţiva dintre liderii Hamas, care decid să-l trimită pe rezidentul Hamas în Dubai la hotelul Al-Bustan Rotana. Bărbatul merge la recepţie şi sună la camera 230; nici un răspuns.

După miezul nopţii, angajaţii hotelului merg, în sfârşit, la camera lui al-Mabhouh, descuie uşa şi-i găsesc trupul neînsufleţit. Un doctor venit imediat în cameră examinează cadavrul şi declară că moartea a survenit în urma unui stop cardiac.

Hamas a publicat o declaraţie oficială atribuind moartea lui al-Mabhouh unor „probleme medicale”. Dar familia palestinianului a respins diagnosticul medical şi a insistat că al-Mabhouh fusese ucis de Mossad. Corpul lui a fost trimis pentru o expertiză medicală la Dubai, iar o probă de sânge a fost expediată la un laborator din Franţa. Raportul laboratorului a sosit după nouă zile. Hamas a declarat apoi că al-Mabhouh fusese asasinat de agenţi ai Mossadului, care îl ameţiseră mai întâi cu şocuri electrice şi apoi îl sufocaseră cu o pernă. Simultan, poliţia din Dubai anunţa că în sângele lui al-Mabhouh nu fuseseră găsite urme de otravă. Cu toate acestea, ea a ajuns rapid la concluzia că Mossadul îl ucisese pe palestinian pe teritoriul Dubaiului. Pe 31 ianuarie, la 12 zile de la moartea lui al-Mabhouh, ziarul londonez Sunday Times a publicat o ştire referitoare

la otrăvirea lui de către Mossad. Reporterii lui afirmau că echipa Mossadului intrase în camera lui al-Mabhouh şi-i injectase o otravă care simula un atac de cord. Agenţii fotografiaseră apoi toate documentele pe care le avea palestinianul şi părăsiseră camera, lăsând în urmă semnul NU DERANJAŢI!

Pe 28 februarie, adjunctul şefului poliţiei din Dubai informa presa că laboratoarele din Franţa găsiseră în sângele lui al-Mabhouh urmele unui puternic anestezic hidroclorid, folosit pentru anestezii înaintea operaţiilor chirurgicale. Această substanţă provoacă relaxare musculară, urmată de pierderea conştienţei. Se presupunea că asasinii îşi injectaseră victima cu anestezicul respectiv şi apoi o sufocaseră, aşa încât moartea să pară naturală.

Ziaristul Gordon Thomas a publicat un articol în cotidianul Telegraph din Londra despre „permisul de asasinat al Mossadului”. Thomas afirma că modul de operare în cazul uciderii lui al-Mabhouh fusese similar cu al celorlalte asasinate comise de Mossad în trecut. El a adăugat că cei 11 membri ai echipei operative, dintre care şase femei, fuseseră selectaţi dintre 48 de membri ai unităţii operative a Kidon. Yossi Melman de la cotidianul Haaretz a subliniat şi el că mişcările asasinilor, aşa cum au fost reflectate de camerele de securitate şi de alte descoperiri, erau identice cu operaţiunile Mossadului din trecut: sosirea în avioane separate din diverse locuri din lume, cazarea în hoteluri diferite, apelurile telefonice prin operatori internaţionali, costumaţii care făceau dificilă identificarea şi încercarea de a poza în turişti autentici sau oameni de afaceri veniţi să îmbine utilul cu plăcutul. Alţi experţi au respins însă teoria, spunând că acestea erau exact metodele folosite de majoritatea serviciilor secrete occidentale şi ca atare

era imposibil să se stabilească clar cine a comis asasinatul.

Săptămânalul german Der Spiegel dezvăluia faptul că agenţia de informaţii germană BND îi informase pe membrii Parlamentului german că al-Mabhouh fusese ucis de agenţi ai Mossadului. Der Spiegel relata, de asemenea, cum în 2009 Michael Bodenheimer, născut în Israel, solicitase un paşaport german pentru că părinţii săi se născuseră în Germania. La 8 noiembrie 2009, el călătorise cu noul său paşaport de la Frankfurt în Dubai şi apoi în Hong Kong, un itinerar identic cu traseul său de dinainte şi după asasinat. Potrivit săptămânalului german, alţi nouă agenţi ajunseseră în Dubai în aceeaşi zi de noiembrie 2009 de pe aeroporturi diferite din Europa. Se părea că avusese loc o repetiţie generală pentru operaţiunea reală executată în ianuarie 2010.

Într-un interviu acordat ziarului Al-Arabiya, şeful poliţiei din Dubai, Dhahi Khalfan Tamim, explica de ce era sigur că Mossadul îl asasinase pe al-Mabhouh: „În primul rând, avem câteva probe ADN şi amprente. În al doilea, toţi (membrii echipei operative) aveau paşapoarte străine autentice, ale căror detalii erau false, şi, când a reieşit că unii deţinători (de paşapoarte) erau din Israel – ce credeţi, că al-Mabhouh a fost ucis de organizaţia Peace Now?... Este Mossadul, sută la sută!”

Curând, şeful poliţiei din Dubai a devenit vedetă. Îşi petrecea ore în şir în faţa televiziunilor din toată lumea, dând interviuri oricui era dispus să-l asculte. A devenit favoritul reporterilor de televiziune, mai ales datorită camerelor de securitate din Dubai. A arătat presei un film – montat, de fapt, din înregistrări ale camerelor de securitate împrăştiate în tot Dubaiul –, a explicat cu

inteligenţă cum se mişcaseră membrii echipei operative prin Emirate, cum intraseră şi ieşiseră din hoteluri, centre comerciale şi aeroport, în efortul lor de a-l urmări pe al-Mabhouh, schimbând des haine şi deghizări.

Potrivit lui Tamim, nucleul echipei criminale fusese compus din 11 membri: trei cetăţeni irlandezi, şase britanici, un francez şi un german. Ei ajunseseră în Dubai din diferite aeroporturi europene, unii cu o noapte înaintea operaţiunii, alţii în acelaşi timp cu al-Mabhouh şi câţiva cu doar câteva ore înaintea operaţiunii. 648 de ore de înregistrări de pe camerele de securitate au ajutat poliţia din Dubai să reconstituie evenimentele care culminaseră cu moartea lui al-Mabhouh.

Înregistrările şi fotografiile de la ghişeele de imigraţie ale tuturor pasagerilor intraţi şi ieşiţi din Dubai l-au condus pe şeful poliţiei la concluzia că la operaţiune nu participaseră 11, ci mai mult de 20 de agenţi ai Mossadului. El a menţionat ca număr oficial 27, dar ulterior a mai adăugat câteva nume la lista suspecţilor.

Concluziile lui generează, totuşi, câteva întrebări: Mossadul nu ştia oare că Dubaiul era împânzit de o reţea de camere de securitate? Potrivit lui Tamim, agenţii israelieni vizitaseră Dubaiul de câteva ori pentru a pregăti operaţiunea. Nu văzuseră camerele de securitate? Şi dacă da, atunci poate că intratul şi ieşitul din hoteluri, schimbarea hainelor, perucile şi mustăţile nu fuseseră decât un spectacol menit să fie surprins de camere. Iar unii dintre participanţi nu luaseră parte la operaţiune, ci fuseseră folosiţi doar pentru a-i induce în eroare pe cei care aveau să examineze mai târziu înregistrările.

Un alt element: şeful poliţiei s-a lăudat că toţi membrii echipei de acţiune fuseseră fotografiaţi când trecuseră pe la ghişeele de imigrări. Mossadul nu ştia că acesta era procedeul folosit în Dubai? Nu avusese grijă ca feţele agenţilor săi să fie machiate şi deghizate, aşa încât după aceea să fie imposibilă recunoaşterea lor?

A treia întrebare: cum putuseră camerele de securitate să înregistreze fiecare cadru şi fiecare secundă a mişcărilor agenţilor secreţi, cu exact două excepţii – intrarea şi ieşirea grupului operativ în şi din camera lui al-Mabhouh?

Tamim a dezvăluit presei că membrii echipei criminale folosiseră un număr de telefon din Austria pentru o parte din comunicările lor. Verificând înregistrările telefonice, Tamim putuse să stabilească identităţile străinilor care folosiseră acel număr şi erau, în mod evident, membri ai echipei Mossadului. El a mai arătat că unii dintre agenţi îşi plătiseră cheltuielile din Dubai cu cărţi de credit reîncărcabile Payoneer MasterCard, o companie cu sediul în Iowa, care avea în Israel un centru de cercetare şi dezvoltare.

Dezvăluirea cea mai surprinzătoare a fost că majoritatea membrilor echipei operative folosiseră paşapoarte reale de cetăţeni israelieni cu dublă naţionalitate şi doar foarte puţini avuseseră paşapoarte falsificate. Evident, dintr-un motiv anume: echipa operase într-o ţară arabă, considerată teritoriu inamic. Dacă membrii grupului ar fi fost capturaţi, ei puteau cere protecţie la consulii Marii Britanii, Germaniei, Franţei şi Australiei... Dacă respectivii consuli şi-ar fi verificat computerele, ar fi descoperit că aceste persoane existau realmente şi ar fi consimţit să le acorde asistenţă. Dacă, din contra, echipa ar fi folosit

paşapoarte falsificate, înşelăciunea ar fi fost demascată imediat, iar agenţii ar fi rămas neprotejaţi.

După ce toate acestea au ieşit la iveală, Israelul a fost criticat dur de naţiunile ale căror paşapoarte fuseseră folosite în Dubai. Marea Britanie, Australia şi Irlanda au expulzat reprezentanţii Mossadului de pe teritoriul lor. Plonezii au arestat pe aeroportul din Varşovia un bărbat numit Uri Brodski şi l-au extrădat Germaniei. Brodski era suspectat că l-ar fi ajutat pe agentul Michael Bodenheimer să obţină un paşaport german în baza unor date false. (Până la urmă, Brodski a fost eliberat de Germania după ce a plătit o amendă de 60 000 de euro. Bodenheimer n-a fost găsit.) Şi alte ţări şi-au exprimat indignarea şi furia. Aceste reacţii sunt dovezi de ipocrizie, căci folosirea paşapoartelor false sau falsificate este un procedeu standard al activităţii serviciilor secrete. Naţiunile care acuză Israelul au folosit şi folosesc paşapoarte măsluite exact la fel ca Mossadul. Când, spre sfârşitul anului 2010, o reţea de spioni ruşi a fost descoperită în Statele Unite, nimeni nu i-a acuzat pe membrii ei că se folosiseră de acte britanice şi americane.

Reportajele din presa lumii au creat impresia că operaţiunea Dubai reuşise, dar că avusese de suferit din cauza unei greşeli grave, rezultatul subestimării crase de către Israel a Dubaiului şi a ţărilor occidentale pe care le implicase în această poveste. A fost o lovitură dată imaginii internaţionale a Israelului, dar nu şi activităţii serviciilor sale secrete. Reprezentanţii expulzaţi ai Mossadului au fost curând înlocuiţi de alţii. Promisiunile şefului poliţiei din Dubai că membrii echipei care acţionase vor fi arestaţi, pentru că identităţile lor erau cunoscute de toată lumea, au rămas neonorate. Nici un agent al

Mossadului din echipa din Dubai n-a fost identificat de poliţie şi arestat.

Totuşi, Dubaiul a devenit simbolul unei noi provocări pe care trebuie să o înfrunte orice serviciu secret într-o lume în schimbare. Era de capă şi spadă s-a încheiat definitiv. Camerele de securitate, fotografiile şi amprentele digitale la imigrare, verificările rapide ale paşapoartelor, identificarea ADN-ului... toate acestea reclamă mijloace şi metode mult mai sofisticate din partea agenţilor secreţi ai lumii atunci când pornesc în misiunile lor sinistre şi misterioase.

Pe 7 aprilie 2011, un avion neidentificat a lansat un proiectil asupra unui autoturism aflat pe o şosea la 15 kilometri sud de Port Sudan, în statul african cu acelaşi nume. Potrivit surselor israeliene, maşina a fost atacată de o dronă Shoval, care poate zbura 4 000 de kilometri fără a se alimenta şi poate transporta o încărcătură de o tonă. Shoval face parte dintr-o generaţie nouă de drone, pe care Israelul le foloseşte acum în misiuni riscante în afara graniţelor, înlocuind avioanele pilotate de oameni. Dronele israeliene, printre cele mai bune din lume, execută misiuni ofensive şi de culegere de informaţii pretutindeni în Orientul Mijlociu.

Unul din cei doi oameni omorâţi în maşina din Sudan era, pare-se, un lider al Hamas. Hamasul folosea Sudanul pentru contrabanda cu arme din Iran către Gaza. Armele veneau pe vase, erau descărcate în Port Sudan şi îşi continuau drumul în convoi de vehicule via Egipt şi Sinai până la şoferii din Gaza, care îi mituiau pe agenţii de la graniţe şi de la punctele de control.

Guvernul sudanez a acuzat imediat Israelul.

Israelul fusese găsit vinovat de un alt atac misterios asupra unui convoi de arme în ianuarie 2009. Camioanele care transportau arme, proiectile şi explozibil au fost atunci distruse, iar 40 de oameni care însoţeau convoiul au fost ucişi.

Unul dintre cei care se pretinde că ar fi fost omorâţi era un lider al Hamas responsabil de contrabanda cu arme din Iran în Gaza.

CAPITOLUL 21

DIN ŢARA REGINEI DIN SABA

Un grup de copii etiopieni cu pielea neagră, îmbrăcaţi în alb, au intrat pe scena uriaşei săli de spectacole din Ierusalim. Frumoşi într-un mod aparte, copiii priveau publicul cu ochi mari şi negri, plini de curiozitate şi mândrie. La pian se afla renumitul compozitor israelian Shlomo Gronich. Primele note au plutit lin asupra mulţimii tăcute, apoi un cântec frumos, răscolitor, s-a ridicat din piepturile copiilor:

Luna priveşte de sus.

Duc în spate o traistă cu mâncare,

Deşertul se întinde în faţă nesfârşit,

Şi mama le promite frăţiorilor mei:

„Încă puţin, încă puţin,

Târâţi-vă picioarele, încă o sforţare

Către Ierusalim.”

Era Cântecul călătoriei, scris de poetul Haim Idissis, care descria călătoria eroică a evreilor etiopieni spre Ţara Făgăduinţei, Israel. Publicul a ovaţionat şi a aplaudat. Poate că nu aceasta fusese intenţia autorului şi poate că mulţimea entuziastă n-a observat, dar cântecul copiilor descria cel mai emoţionant – şi mai teribil – capitol din odiseea evreilor etiopieni în drum spre ţara strămoşilor lor:

Lumina lunii stătea neclintită.

Noi ne-am pierdut traista cu mâncare...

Noaptea, bandiţii au atacat

Cu un cuţit şi o sabie ascuţită.

În deşert, sângele mamei mele.

Martoră mi-e luna

Că le promit frăţiorilor mei:

„Încă puţin, încă puţin,

Şi visul se va împlini,

Curând vom ajunge în Ţara lui Israel.”

Nici o altă comunitate de evrei n-a suferit nenorociri atât de cumplite ca tribul etiopian în drumul său spre Israel.

Aşa s-a născut o legendă.

Simpla existenţă a acestui trib pare împrumutată dintr-o carte cu poveşti. O comunitate evreiască izolată de lumea din afară, ascunsă în inima Africii, trăia în munţii şi văile Etiopiei, ţara reginei din Saba. De-a lungul mileniilor, acest trib s-a ţinut cu îndărătnicie de credinţa sa, o religie biblică pură şi inocentă.

Timpul nu părea să treacă peste acest trib paşnic şi sfios. Conducătorii lui, aşa-numiţii kessim, bătrâni venerabili îmbrăcaţi în alb, îşi ghidau credincioşii printre regulile străvechi ale iudaismului şi obiceiurile fundamentale ale vieţii moderne. În unele vremuri, tribul trăia în pace şi linişte alături de vecinii săi, în altele era persecutat de cârmuitori cruzi. Dar trebuise de asemenea să reziste în faţa umilirilor la care era supus de către unii rabini şi experţi în teologie evrei din restul lumii, care hotărâseră că evreii etiopieni, numiţi de obicei falasha, nu erau în realitate evrei.

Dar ei n-au abandonat. Inspiraţi de tradiţia transmisă din tată în fiu şi de la mamă la fiică, generaţii după generaţii au visat la ziua când aveau să pornească pe drumul spre Ţara lui Israel.

Puţini dintre ei au ajuns în Israel în primii 30 de ani ai existenţei acestui stat. Nici în timpul domniei împăratului Haile Selassie, „Leul din Iudeea”, prieten apropiat şi aliat

al Israelului, nu s-au făcut eforturi substanţiale de a-i aduce pe evreii din Etiopia în statul evreu. Lucrurile au început să se schimbe în 1973, când rabinul-şef al Israelului, Ovadia Yosef, a publicat o halaha[16] unde se stipula clar că evreii etiopieni, care îşi spuneau ei înşişi „Beta Israel", erau evrei cu drepturi depline. Doi ani mai târziu, guvernul Israelului a hotărât să aplice evreilor etiopieni Legea întoarcerii. Şi când, în 1977, Menahem Begin a devenit prim-ministru, l-a chemat pe directorul Mossadului, generalul Yitzhak (Haka) Hofi.

— Adu-mi evreii din Etiopia! i-a spus Begin ramsad-ului.

În structura Mossadului, o unitate specială, Bitzur, era însărcinată cu protejarea evreilor din ţările inamice şi cu organizarea imigrării lor din ţările respective spre Israel. Bitzur – numită ulterior Tzafririm – s-a pus imediat pe treabă.

La scurt timp după aceea, David (Dave) Kimhi ateriza la Addis Abeba, capitala Etiopiei. Dave era director adjunct al Mossadului şi şeful Tevelului – departamentul pentru relaţii internaţionale secrete. În Addis Abeba, el s-a întâlnit cu conducătorul Etiopiei, Mengistu Haile Mariam. În acele zile, porţile Etiopiei erau închise pe dinăuntru. Naţiunea era sfâşiată de un război civil, şi Mengistu a cerut Israelului ajutor împotriva rebelilor. Kimhi a refuzat să acţioneze împotriva rebelilor în numele lui Mengistu, dar a promis să-i livreze arme. Şi aceasta cu o condiţie: ca Mengistu să permită emigrarea evreilor.

— Cerem, a spus Kimhi, ca fiecare avion Hercules israelian care aterizează aici încărcat cu echipament militar să decoleze încărcat cu evrei.

[16] Act normativ (n.red.).

Mengistu a fost de acord. Şi aşa a început exodul evreilor din Etiopia.

Acest aranjament a durat şase luni, până când a fost spulberat, în februarie 1978, de o „scăpare” a ministrului Afacerilor Externe de atunci, Moshe Dayan. Dayan dezvăluise unui ziar elveţian că Israelul furniza arme armatei lui Mengistu. Unii susţin că lăsase în mod deliberat să-i scape o asemenea declaraţie fiindcă se împotrivea comerţului cu arme cu marxistul Mengistu şi regimul prosovietic.

Mengistu s-a înfuriat. Nu putea admite în public că întreţinea în secret relaţii cu Israelul şi a anulat imediat înţelegerea cu Mossadul. Canalul direct de ieşire a evreilor din ţară fusese blocat, dar ordinul dat de Begin lui Haka rămânea valabil.

Porţile Etiopiei erau din nou închise, însă o scrisoare sosită la sediul Mossadului de la Khartoum, din capitala Sudanului vecin, a oferit brusc o nouă şansă evreilor etiopieni.

Scrisoarea era semnată de Freda Aklum, un profesor evreu etiopian care reuşise să treacă graniţa în Sudan. Din punctul de vedere al Israelului, Sudanul era o ţară inamică. Era bântuită de foamete, secetă şi de războaie tribale şi religioase. Mii de refugiaţi din diferite părţi ale ţării – şi din Etiopia vecină – se adunaseră în jalnice tabere de corturi. Aklum a trimis câteva scrisori în Israel şi către organizaţii furnizoare de ajutor umanitar din întreaga lume, într-un efort disperat de a găsi urgent sprijin pentru emigrarea evreilor etiopieni. Una din scrisorile lui a ajuns la sediul Mossadului şi a atras atenţia unui oficial. „Sunt în Sudan”, scria profesorul, „trimiteţi-mi un bilet de avion!” În locul

unui bilet de avion, Mossadul l-a trimis în Sudan pe unul dintre oamenii săi, Danny Limor, care urma să se vadă cu Aklum.

Când s-au întâlnit, cei doi au căzut de acord ca Aklum să încerce să găsească evrei în taberele de refugiaţi şi să-l ţină la curent pe Danny. În câteva luni, într-adevăr, profesorul localizase 30 de evrei, iar Mossadul a organizat discret imigrarea lor în Israel. O lună mai târziu, Aklum a fost cooptat de Mossad şi i s-a dat sarcina să-i depisteze pe evreii din Khartoum. El n-a mai găsit evrei acolo şi a hotărât să se întoarcă în Israel. Înainte de a pleca, Limor l-a sfătuit pe Aklum să vină şi el în Israel. Dar Aklum voia să rămână şi să caute evrei şi în alte părţi ale Sudanului. Limor însă a fost de neclintit. I-a ordonat lui Aklum să pună capăt activităţilor lui de investigare şi să revină în Israel în decurs de o săptămână.

Dar Aklum n-a dat ascultare ordinului şi a început să călătorească dintr-un oraş în altul, dintr-o tabără de refugiaţi în alta, sperând să mai găsească evrei. N-a mai găsit nici măcar unul. Dar ştia bine că, dacă se întorcea acum în Israel, însemna să pună capăt emigrării evreilor din Etiopia prin Sudan. De aceea, a elaborat un raport fals, menţionând numele multor evrei găsiţi, chipurile, în Sudan, l-a trimis prin fax Mossadului şi a anunţat că stătea acolo „ca să aibă grijă de ei”.

Evreii pe care Aklum îi inclusese în lista sa existau, într-adevăr, dar nu în Sudan; ei încă trăiau în satele lor din Etiopia. Aklum a început să acţioneze în Etiopia ca un lup singuratic. Mergea prin sate şi încerca să-i convingă pe evreii locali să emigreze în Ţara lui Israel. Zvonul că fusese descoperită o rută secretă spre Ierusalim s-a răspândit ca focul. La început doar câţiva oameni, apoi familii întregi,

ba în cele din urmă sate întregi şi-au strâns bunurile sărăcăcioase şi au pornit la drum. Mii de oameni, inclusiv bătrâni, femei şi copii, au părăsit în secret Etiopia. Erau inspiraţi de un vis mesianic, de promisiunile biblice de întoarcere în ţara laptelui şi mierii.

Şi-au pregătit merinde şi apă, au trecut graniţa şi au pornit într-o călătorie extenuantă şi periculoasă prin deşert. Mergeau noaptea, iar ziua se ascundeau în peşteri. Mulţi s-au îmbolnăvit şi şi-au dat sufletul. Bebeluşi au murit din cauza deshidratării în braţele mamelor lor. În cursul teribilei călătorii, un tată şi-a pierdut cei patru copii. Unii au fost muşcaţi de şerpi şi scorpioni, alţii au murit de boli infecţioase. Apa şi hrana pe care le luaseră cu ei erau insuficiente. Câteva grupuri au fost atacate de hoţi, care le-au luat avutul şi care deseori lăsau în urmă grămezi de cadavre. După ani de zile, actriţa Mehereta Barush, care luase parte la această călătorie, a descris teribilul tribut plătit de emigranţi. În fiecare dimineaţă, după cum spunea ea, călătorii numărau cadavrele prietenilor lor. Câteodată erau zece leşuri împrăştiate pe nisip, altădată 15. Nu exista familie să nu-şi fi pierdut cel puţin unul din copii.

În vara lui 1981, Danny Limor şi echipa lui din Mossad au revenit în Sudan, operând sub acoperire. Îşi spuneau „Hafis”. Îşi propuseseră să ia legătura cu evreii etiopieni din tot Sudanul.

Dar, când au încercat să-i contacteze pe trimişii Mossadului, evreii supravieţuitori au întâmpinat alte greutăţi. Chiar şi cei care ajunseseră în taberele de refugiaţi din jurul Khartoumului erau striviţi sufleteşte. Trebuiau să-şi ascundă religia şi să evite să mănânce alimente care nu erau cuşer şi pe care agenţiile de distribuire a ajutorului umanitar le împărţeau refugiaţilor.

Femeile erau violate şi fetele răpite de bătăuşi şi criminali, care erau adevăraţii stăpâni ai taberelor. Un grup de o sută de fete a fost răpit şi a dispărut. Căutându-le, rudele lor au aflat că fuseseră vândute în Arabia Saudită, unde aproximativ o sută douăzeci de mii de femei erau ţinute în sclavie. Câţiva evrei au fost identificaţi ca atare de vecinii lor din tabere şi au fost arestaţi şi torturaţi de poliţia sudaneză. Mulţi au rămas în taberele de refugiaţi luni de zile şi chiar ani până ce au putut pleca în Israel.

Evreii etiopieni au plătit un preţ foarte mare pentru visul lor de a intra pe porţile Ierusalimului. Mai bine de 4 000 dintre ei au murit în diferite etape ale călătoriei. Henry Gold, un evreu canadian care lucra ca voluntar în taberele din Sudan şi Etiopia, a fost profund impresionat de situaţia evreilor pe care i-a găsit acolo şi i-a criticat dur pe trimişii israelieni pentru că rataseră executarea misiunii aşa cum ar fi trebuit.

Dar Mossadul căuta o cale sigură pentru a-i aduce pe evrei în Israel. Exodul din Sudan începuse în avioane obişnuite de pasageri, cu paşapoarte falsificate. Dar, curând, Mossadul a hotărât să-i transporte pe evreii etiopieni pe mare, trimiţând vase care să se întoarcă pe Marea Roşie şi prin istmul Tiran până în portul israelian Eilat.

Ca acoperire, Mossadul a înfiinţat în Europa o companie de turism şi călătorii.

„Pentru a opera în acest perimetru, avem nevoie de o poveste credibilă”, spunea agentul Mossadului Yonatan Shefa, unul dintre conducătorii operaţiunii, „pentru că, dacă după o săptămână nu ai o poveste credibilă, o să înceapă întrebările: „Ce faci aici? Eşti turist? Ce e aici de văzut?”

Compania a luat în arendă o staţiune abandonată de pe o plajă aproape de Port Sudan, numită Arous, şi a semnat o înţelegere cu guvernul sudanez pentru construirea unor baze de practicare a sporturilor maritime în Marea Roşie. Toate negocierile administrative i-au fost încredinţate lui Yehuda Gil, considerat unul dintre cei mai buni agenţi ai Mossadului. Gil a venit la Khartoum, s-a întâlnit cu oficialii regimului şi, foarte competent, a explicat, convins şi mituit, până ce, în final, a obţinut toate aprobările şi licenţele necesare pentru a opera staţiunea Arous. Însărcinat cu amenajarea şi administrarea staţiunii a fost Yonatan Shefa, care participase la numeroase operaţiuni ale Mossadului. Arous era, de fapt, construit ca un sat, cu bungalowuri individuale şi puţine clădiri publice. Israelul a trimis o serie de agenţi ai Mossadului cu paşapoarte falsificate, care au devenit instructori şi angajaţi ai staţiunii. Ei au umplut magazinul local cu echipamente pentru scufundări, aparate de respirat sub apă, măşti, labe şi tuburi cu oxigen. În magazin era ascuns un aparat de emisie-recepţie, aflat permanent în contact cu sediul Mossadului. Emanuel Allon, care participase la multe operaţiuni împreună cu Shefa, inclusiv la salvarea fecioarelor siriene, a primit un telefon de la Yonatan.

— Mi-a spus: „Am nevoie de tine pentru un caz special. De data aceasta este o operaţiune fără omoruri, ceva special, de suflet. Uite, vorbesc cu tine şi mă simt copleşit de emoţie. Vreau să înfiinţez o staţiune balneară în Sudan.”

Satul a fost deschis pentru public şi, curând, afişele în care i se făcea reclamă au înflorit pe pereţii agenţiilor de turism europene.

Mulţi turişti şi-au petrecut vacanţele în Arous şi, cel puţin din punctul lor de vedere, staţiunea a reprezentat un

succes. În timpul zilei făceau scufundări, înotau, se bucurau de plaja Mării Roşii. Dar nu ştiau că, aproape în fiecare noapte, agenţii Mossadului plecau din sat pentru a aduce acolo evrei din taberele de refugiaţi. „Instructorii de scufundări” au inventat o poveste pe care să le-o livreze angajaţilor locali ai staţiunii, toţi sudanezi. Le-au spus că se duceau să petreacă nopţile cu asistentele suedeze de la spitalul Crucii Roşii din oraşul Kassala. Când plecările acestea au atins o frecvenţă dubioasă, angajaţii locali au început să suspecteze că se petrecea ceva în neregulă. Dar, atâta timp cât îşi primeau salariile generoase, au preferat să închidă ochii.

Călătoriile nocturne se făceau cu patru camioane vechi. Sub comanda lui Danny Limor, agenţii Mossadului le conduceau până în vecinătatea taberelor. Tinerii membri ai unei organizaţii secrete etiopiene, Comitetul, strângeau grupuri de evrei şi-i aduceau la camioane.

Dar nu era uşor. Israelienii se expuneau multor primejdii. David Ben Uziel, unul dintre liderii operaţiunii, a fost de părere că apropierea de tabere a reprezentat „cea mai periculoasă parte” a misiunii.

— Eram foarte aproape de tabere, a spus el. Puteam fi prinşi şi trebuia să terminăm această parte a misiunii cât mai repede.

În perioada cât Comitetul încerca să localizeze evreii din taberele de refugiaţi, mulţi au refuzat să se identifice, de teama poliţiei sudaneze. Evreii din satele de munte ale Etiopiei nu văzuseră niciodată înainte un om alb şi refuzau să creadă că israelienii erau evrei care veniseră să-i salveze, pentru că nu ştiau că există şi evrei albi. Abia atunci când Danny Limor a venit să se roage împreună cu

ei au început să-l creadă. Era un evreu ciudat, care se ruga într-un chip neobişnuit, dar totuşi evreu.

Temându-se să nu fie daţi de gol, agenţii Mossadului nu-i preveneau pe fraţii lor etiopieni. Membrii Comitetului le spuneau să fie gata de plecare în orice moment. Atunci când erau anunţaţi, trebuiau să lase totul şi să plece. Şi astfel, noapte după noapte, grupuri de evrei se strecurau afară din tabără şi mergeau pe furiş spre punctul de întâlnire dintr-o mică ravenă din apropiere, unde îi aşteptau agenţii Mossadului.

Convoiul de patru camioane avea de parcurs sute de kilometri până la ţărmul Mării Roşii. Pe drum trebuia să treacă printre soldaţi şi prin puncte de control ale poliţiei. Danny mituia paznicii, şi camioanelor li se permitea să-şi continue drumul. La locul de întâlnire de pe ţărm îi aştepta marina israeliană.

Un vas militar era acostat la oarecare distanţă, şi soldaţi din comandoul naval veneau la ţărm în bărci de cauciuc pentru a-i lua pe refugiaţi şi a-i duce la bordul navei principale. În fiecare săptămână, la ţărmul sudanez ancora Bat-Galim. Nici unul dintre agenţii Mossadului sau membrii comandoului naval nu va putea uita vreodată emoţionanta întâlnire cu fraţii lor de sânge etiopieni şi dramatica plecare a acestora spre Israel. Agentul Mossadului David Ben Uziel a descris transferul evreilor în bărci într-o înregistrare făcută cu un reportofon.

— Marea este agitată, spunea el. Ducem fiecare dintre noi în braţe pe unul din fraţii noştri, pentru ca nimeni să nu se înece. Emoţiile oamenilor noştri sunt de nedescris. Unii spun că ceea ce văd le aminteşte de părinţii lor, care au venit în Israel ca imigranţi ilegali. Au fost gata-gata să

izbucnească în lacrimi când i-au văzut pe fraţii noştri urcând pe vas.

— Veneau într-o linişte totală, povestea şi Gadi Kroll, comandantul forţelor navale. Bătrâni, femei, bebeluşi purtaţi în braţe. Am pornit imediat, pe marea agitată. Ei stăteau jos şi nu scoteau o vorbă. Vasele i-au dus la Eilat.

Într-o zi, voluntarul canadian evreu Henry Gold a venit în satul-staţiune. Era epuizat de munca grea din taberele de refugiaţi, şi câţiva prieteni îi spuseseră să-şi ia câteva zile libere ca să stea la soare, să înoate şi să facă scufundări. Habar n-avea de activităţile secrete care se desfăşurau în Arous şi în jur. Dar, cutreierând prin sat, a simţit ceva foarte straniu: a avut impresia că era înconjurat de agenţi ai Mossadului. Personalul se purta foarte ciudat.

— Aveau un accent străin. O femeie mi s-a prezentat drept suedeză, dar nu avea accent suedez, iar iranianul nu avea accent iranian. La prânz au pus pe mese o salată tăiată foarte mărunt. Fusesem în multe locuri de prin lume, dar o asemenea salată se serveşte doar în Israel.

În dimineaţa următoare, Gold n-a mai ezitat şi s-a adresat instructorului de scufundări în ebraică:

— Spune-mi, ce faceţi voi aici?

Uluit, tipul a roşit şi s-a prăbuşit pe un scaun. În cele din urmă, l-a întrebat pe Gold, tot în ebraică:

— Tu cine eşti?

În aceeaşi zi, în Arous a apărut un ofiţer superior din Mossad, care l-a luat deoparte pe Gold. Acesta l-a

înfruntat, supărat de modul în care erau trataţi evreii în taberele de refugiaţi.

Într-una din operaţiuni, în martie 1982, în timp ce câteva bărci transportau etiopieni până la vapor, într-o beznă toală, o barcă de cauciuc cu patru agenţi ai Mossadului a rămas înţepenită între nişte stânci de lângă plajă. În momentul acela, o formaţie de soldaţi sudanezi înarmaţi cu puşti AK-47 a apărut brusc pe plajă şi şi-a îndreptat armele spre micuţa barcă.

Danny Limor şi-a adunat toate puterile, s-a repezit spre soldaţi şi a urlat în engleză la comandantul lor:

— V-aţi pierdut minţile? Vreţi să trageţi în turişti?

A tot răcnit despre turiştii veniţi să facă scufundări în staţiune, despre contribuţia Arousului la turismul din Sudan, apoi a ameninţat că va depune o plângere împotriva comandantului formaţiunii la Khartoum. Consternat, ofiţerul şi-a cerut scuze şi a explicat că presupusese că cei din barcă erau contrabandişti. Apoi le-a ordonat soldaţilor săi să părăsească imediat locul.

Agenţii Mossadului erau în siguranţă, dar plecările pe mare păreau compromise. Trebuia găsit un nou mod de a-i transporta pe evrei în Israel. Într-o dimineaţă, la trezire, turiştii din Arous au descoperit că tot personalul staţiunii dispăruse, cu excepţia câtorva localnici care rămăseseră să pregătească micul dejun pentru oaspeţi. În noaptea precedentă, agenţii Mossadului părăsiseră satul. Lăsaseră scrisori de scuze, spunând că staţiunea se închidea din cauza unor dificultăţi bugetare. Turiştii urmau să-şi primească înapoi banii, pentru a se întoarce în ţările lor.

Aşa s-a şi întâmplat, în următoarele săptămâni, şi toţi scufundătorii au fost despăgubiţi.

După lungi discuţii la sediul Mossadului, ramsad-ul a hotărât ca noile transporturi să fie efectuate pe calea aerului, cu avioane Rhinos-Hercules C-130 aparţinând Forţelor Aeriene Israeliene. Era un joc riscant, care implica penetrarea spaţiului aerian al Sudanului şi aterizări repetate ale soldaţilor israelieni pe teritoriul unei ţări inamice. Dar Israelul n-avea de ales, evreii etiopieni trebuiau salvaţi.

În mai 1982, agenţii Mossadului au revenit în Sudan. Prima lor misiune a fost să localizeze zone de aterizare la sud de Port Sudan. Au găsit un aeroport britanic abandonat şi i-au reparat pistele, făcându-le apte să suporte uriaşele avioane Rhinos. Primul grup de evrei a fost adus de la punctul de întâlnire la aeroport. Pista de aterizare era luminată cu torţe. Dar, când enormul Rhinos al Forţelor Aeriene Israeliene a aterizat, evreii etiopieni s-au speriat de moarte. Uriaşa pasăre de metal pe care o vedeau pentru prima oară a aterizat în muget de motoare, ridicând nori de praf şi părând să se îndrepte direct spre ei. Mulţi au luat-o la fugă şi au consimţit să se întoarcă abia după extenuante eforturi de a-i convinge depuse de agenţii Mossadului. Alţii au refuzat cu încăpăţânare să intre în burta monstrului de oţel. Avionul programat să plece imediat a decolat, până la urmă, cu o oră întârziere, transportând 213 evrei.

Agenţii au primit o telegramă de felicitare de la sediu, dar învăţaseră o lecţie importantă. Pe viitor, camioanele aveau să aştepte până ce avionul ateriza, aşa încât evreii să nu se mai sperie.

Operaţiunea aceasta a fost un succes – dar care n-a durat mult. Autorităţile sudaneze au descoperit ciudatul trafic de pe pista abandonată, şi agenţii Mossadului au trebuit să găsească o alta. Curând au depistat-o, la 46 de kilometri sud-vest de Port Sudan. Mossadul a decis să execute o vastă misiune de salvare cu şapte avioane Hercules, în care încăpeau câte 200 de evrei.

Operaţiunea Fraţii a avut loc sub comanda personală a ramsad-ului Haka şi a comandantului Corpului de paraşutişti, generalul Amos Yaron. În cursul următorilor doi ani, de la mijlocul lui 1982 până la mijlocul lui 1984, au fost aduşi în Israel 15 000 de evrei etiopieni.

Această operaţiune era aproape să se soldeze cu un eşec. Un informator al forţelor de securitate sudaneze l-a reperat cu precizie pe omul de contact al Mossadului în taberele de refugiaţi. Addis Solomon, un evreu etiopian, a fost arestat şi torturat 42 de zile de către sudanezi, care voiau să ştie numele angajatorilor lui şi locurile de întâlnire cu agenţii Mossadului. Dar Solomon n-a cedat şi nu a dezvăluit secretul.

La sfârşitul lui 1984, situaţia în tabere s-a înrăutăţit. Foamea şi bolile infecţioase au provocat moartea multor etiopieni. În Sudan războiul civil făcea ravagii, ameninţând regimul dictatorului Jaafar Nimeiry. Supravieţuirea lui depindea de ajutorul financiar urgent şi de proviziile de alimente furnizate de Statele Unite.

Israelul a cerut Washingtonului să ajute Sudanul, dacă acesta i-ar fi permis să continue transportul aerian al evreilor etiopieni. Administraţia americană a fost de acord, iar ambasadorul Statelor Unite la Khartoum a fost instruit să negocieze o înţelegere în aceşti termeni. Rezultatul a

fost un compromis: evreii nu trebuiau scoşi pe calea aerului direct spre Israel, ci pe teritoriul unei ţări terţe; Israelul nu trebuia să se implice în operaţiune; compensaţia faţă de Sudan avea să ia forma livrărilor de alimente şi combustibil.

Ambasada Statelor Unite la Khartoum a informat Washingtonul că evreii puteau fi evacuaţi din Sudan în cinci sau şase săptămâni.

Aşa s-a născut operaţiunea Moise.

Între timp, ramsad-ul Haka fusese înlocuit de adjunctul lui, Nahum Admoni, care se distinsese în anii precedenţi prin eforturile sale energice de a organiza imigrarea evreilor etiopieni. Admoni şi-a autorizat oamenii să-i aducă pe aceştia pe calea aerului, via Belgia. Un om de afaceri evreu care avea o companie mică de avioane charter a fost de acord să ajute Mossadul cu avioanele sale Boeing de pasageri.

Şi astfel, pe 18 noiembrie, la ora 01.20 noaptea, prima aeronavă belgiană ateriza în Sudan. 250 de refugiaţi morţi de foame, sfârşiţi de puteri şi speriaţi de moarte au urcat în avion. Dar pilotul a refuzat să decoleze, pentru că avionul era echipat cu numai 210 măşti de oxigen, insuficiente pentru toţi pasagerii. Un agent al Mossadului l-a luat deoparte şi i-a şoptit, încet, dar ferm:

— Te rog, fă singur selecţia şi hotărăşte cine va trăi şi cine va muri! Apoi a adăugat, dar nu atât de încet: Dacă nu intri în carlingă şi nu porneşti motorul, te arunc cu mâna mea afară din avion şi pun alt pilot în locul tău.

A fost un argument foarte convingător. Pilotul a intrat în carlingă şi, la ora 02.40, primul avion al Operaţiunii Moise a decolat spre Israel, cu escală la Bruxelles. În următoarele 47 de zile, Boeingurile au efectuat 46 de zboruri secrete şi au adus în Belgia mai bine de 7 800 de evrei etiopieni.

În Israel, cenzura militară făcea eforturi disperate pentru a preveni orice scurgere de informaţii privitoare la operaţiune. Eforturile acestea au fost încununate de succes până când preşedintele Agenţiei Evreieşti, Arie Dulzin, a declarat în presă că „unul dintre triburile evreieşti este pe punctul de a se întoarce în ţara-mamă". Consecinţa acestui comunicat a fost că New York Jewish Press a publicat detalii ale operaţiunii, urmat de Los Angeles Times.

Trei zile mai târziu, prim-ministrul Shimon Perez spunea Knessetului: „Guvernul Israelului a făcut şi va face şi de acum încolo tot posibilul, şi chiar mai mult, pentru a continua operaţiunea, până ce ultimul evreu etiopian va ajunge în ţara-mamă." Chiar în aceeaşi zi, sudanezii au anulat zborurile şi operaţiunea a fost stopată. Sudanezii s-au înfuriat nu din cauza articolelor din presă, ci din cauza discursului prim-ministrului israelian, care confirma povestea. „Dacă israelienii mai păstrau tăcerea o lună", observa un oficial al Statelor Unite la Washington, „toţi evreii din Etiopia ar fi putut fi salvaţi."

Vicepreşedintele George H.W. Bush a fost profund impresionat de Operaţiunea Moise şi de eforturile Israelului de a-i aduce pe evreii etiopieni în ţară în ciuda riscurilor enorme ale unei asemenea întreprinderi. Aşa că a decis să acţioneze. La câteva săptămâni după anularea Operaţiunii Moise, şapte avioane Hercules ale Forţelor Aeriene ale SUA au aterizat pe aeroportul sudanez Al-Qadarif. La bord se

aflau câţiva agenţi CIA. Grupul de comando american a lansat Operaţiunea Regina din Saba şi i-a dus pe cei 500 de evrei etiopieni rămaşi în Sudan direct la baza Forţelor Aeriene Israeliene de la Mitzpeh Ramon, în deşertul Negev.

După două luni, Jaafar Nimeiry a fost înlăturat de o juntă armată. Ofiţeri de informaţii libieni au venit rapid în Sudan pentru a-i găsi pe agenţii Mossadului care mai erau la Khartoum. Ultimii trei agenţi rămaşi au fost descoperiţi de libieni, dar, în ultimul moment, au reuşit să se ascundă la domiciliul unui agent al CIA. Americanul i-a ţinut în locuinţa sa şi, ulterior, i-a dus pe calea aerului, ascunşi în nişte containere, în capitala kenyană, Nairobi. David Molan, care fusese unul dintre ofiţerii superiori ai Mossadului în Sudan, s-a strecurat afară din ţară. Salvarea evreilor etiopieni avea să fie una dintre ultimele operaţiuni la care a participat înainte de a se retrage din Mossad.

În Operaţiunile Moise şi Regina din Saba, cooperarea SUA-Israel a fost perfectă, aproape idilică. Din păcate, la scurt timp după aceste evenimente, la Washington a explodat afacerea Pollard: un angajat evreu al serviciilor de informaţii americane, Jonathan Pollard, a fost arestat pentru spionaj în favoarea Israelului. Guvernul SUA era consternat şi furibund. Şefii CIA s-au simţit înşelaţi de aliatul pe care-l ajutaseră şi care, în schimb, îl spiona.

Guvernul israelian nu mai contenea cu scuzele şi a returnat documentele furate de Pollard din Statele Unite. Dar relaţiile dintre serviciile secrete din Ierusalim şi cele din Washington au suferit o lovitură serioasă. Unul dintre oamenii de legătură ai lui Pollard s-a dovedit a fi nimeni altul decât Rafi Eitan, legendarul agent al Mossadului, care acum conducea o obscură organizaţie de informaţii în

Ministerul Apărării. Organizaţia aceasta, Lakam (Biroul pentru relaţii ştiinţifice), a fost imediat desfiinţată, iar la Washington au fost iniţiate proceduri juridice împotriva lui Eitan. Nici în ziua de azi, el nu poate intra în Statele Unite de teama de a fi arestat.

*

Operaţiunea Moise a fost sever criticată de mulţi evrei etiopieni pentru că a costat viaţa a aproape 4 000 de oameni. Şi în Mossad, ofiţerii Caesarea, conduşi la vremea respectivă de Shabtai Shavit, au dezaprobat categoric modul de planificare şi executare a operaţiunii de către departamentul Bitzur. Shavit şi oamenii lui au declarat că Bitzur era un departament marginal, insuficient dotat pentru a întreprinde o operaţiune de asemenea magnitudine. Cei din Bitzur au pretins că operaţiunea reuşise datorită caracterului ei spontan şi ad-hoc. Ei au arătat, de asemenea, că, în diferite etape, recrutaseră pe câţiva dintre cei mai buni agenţi ai Mossadului.

Conflictul intern n-a putut umbri faptul că mii de evrei s-au întors în Israel. Şi, totuşi, chiar şi după încheierea Operaţiunilor Moise şi Regina din Saba, în Etiopia au mai rămas mii de evrei. Şi ei voiau să imigreze în Israel, dar porţile ţării erau închise. Israelul a simţit că se impunea să-i scoată de acolo, din consideraţiuni ideologice şi sioniste, dar şi dintr-un motiv umanitar: multe familii erau dezbinate şi fărâmiţate, copiii ajunseseră în Israel fără părinţii lor, părinţii fără copii, soţii fără soţiile lor... Această separare dăduse naştere unor grave probleme de integrare în societate – multor tragedii personale, de pildă, precum sinuciderea unor tineri care nu putuseră face faţă

noii realităţi fără sprijinul familiilor lor. Emisarii Agenţiei Evreieşti au transferat mii de evrei în taberele din jurul capitalei Addis Abeba. Evreii etiopieni se rugau întruna să se întâmple un miracol, care să-i ducă în Ţara lui Israel.

Şi miracolul s-a întâmplat.

La şase ani după Operaţiunea Moise, în mai 1991, a fost lansată Operaţiunea Solomon, desfăşurată la apogeul războiului civil etiopian, când rebelii care luptau împotriva juntei militare guvernante se apropiaseră din toate părţile de Addis Abeba. Operaţiunea a fost posibilă datorită unei înţelegeri de ultim moment, intermediate de Statele Unite, între guvernul Israelului şi şeful de stat Mengistu, în ultimele zile dinaintea căderii acestuia.

Înţelegerea a fost negociată prin eforturile secrete ale lui Uri Lubrani, unul dintre „oamenii misterioşi" ai Israelului, trimis special în Iran şi Liban. El a întreprins această misiune la cererea prim-ministrului Yitzhak Shamir. Israelul a fost de acord să plătească Etiopiei 35 000 000 de dolari pentru emigrarea evreilor, în timp ce Statele Unite au promis azil politic câtorva persoane importante din guvernul lui Mengistu. Simultan, s-a ajuns la o înţelegere cu liderii rebelilor: ei urmau să accepte un armistiţiu pe o perioadă limitată, în care Israelul avea să-şi desfăşoare operaţiunea.

Misiunea a căzut în sarcina Forţelor de Apărare ale Israelului. Comanda a fost preluată de adjunctul şefului de stat-major, generalul Amnon Lipkin-Shahak. La ordinul său, Israelul a transferat la Addis Abeba „tot ce avea aripi". Liniile aeriene El Al au furnizat 30 de avioane de pasageri. Forţele aeriene au trimis multe din avioanele lor. Au fost aduse formaţiuni de elită ale comandourilor Shaldag

(„Pescăruş”). Alături de ele erau sute de infanterişti şi paraşutişti de origine etiopiană, care imigraseră în Israel când erau copii, cu câţiva ani în urmă. Aceştia s-au desfăşurat la marginile aeroportului şi i-au condus pe evrei în avioane. În 34 de ore au fost transportaţi la aeroport 14 400 de evrei, care s-au îmbarcat rapid şi au decolat spre Israel. În cursul operaţiunii a fost doborât un record mondial: un Boeing-747 El Al a luat la bord 1 087 imigranţi. Dar, când a aterizat, transporta 1 088. În timpul zborului se născuse un copil.

La vederea tinerilor soldaţi etiopieni, care veniseră din Israel pentru a-şi salva fraţii, emigranţii evrei au fost copleşiţi de emoţii indescriptibile. Chiar şi durii paraşutişti etiopieni, cu uniformele lor verzi, berete roşii şi ghete de asalt, au izbucnit în lacrimi.

Şi astăzi, la mai bine de 20 de ani de la Operaţiunea Solomon, în Etiopia sunt încă mulţi evrei, şi se depun în continuare eforturi pentru a-i aduce în Israel. Dar integrarea etiopienilor în societatea israeliană n-a fost uşoară, deseori din cauza prăpastiei dintre o comunitate rurală africană şi o naţiune occidentală modernă, dar şi din cauza discriminării sau a declaraţiilor nefericite ale unor lideri religioşi, după care etiopienii n-ar fi evrei adevăraţi.

Aşa cum spune ultima strofă din Cântecul călătoriei:

În lumina lunii

Imaginea mamei mele mă priveşte.

Mamă, să nu dispari!

Dacă ar fi lângă mine,

Ea i-ar putea convinge

Că sunt şi eu evreu.

EPILOG

RĂZBOI CU IRANUL?

Aeroportul Entebbe, Uganda, 4 iulie 1976

În întunericul nopţii, patru avioane israeliene Hercules, nedetectate de radarele ugandeze, aterizează discret pe aeroportul Entebbe. Au efectuat un zbor de peste 3 500 de kilometri de la baza lor aeriană din Israel, transportând un comando Sayeret Matkal şi alte câteva unităţi de elită ale armatei. Cu o săptămână în urmă, terorişti arabi şi germani deturnaseră un avion de pasageri Air France de pe ruta Tel Aviv–Paris şi aterizaseră pe Entebbe. Protejaţi şi susţinuţi de dictatorul Ugandei, generalul Idi Amin, teroriştii ţin ostatici 95 de civili israelieni. Israelul decide să lanseze o operaţiune temerară în inima Africii, pentru a-i salva.

La câteva minute după aterizare, soldaţii israelieni se răspândesc prin tot aeroportul. Yoni Netaniahu, comandantul Sayeret Matkal, îşi conduce oamenii într-un asalt asupra terminalului unde sunt ţinuţi ostaticii. În schimbul de focuri intens care urmează, Yoni se prăbuşeşte brusc, lovit de un glonţ. Un alt ofiţer Sayeret,

căpitanul Tamir Pardo, se apleacă asupra comandantului căzut, îşi deschide microfonul şi-şi cheamă camarazii. Le spune că Yoni a fost lovit. „Muki, preia comanda!” Adjunctul lui Yoni, Muki Betzer, continuă misiunea. După câteva minute, bătălia se încheie. Teroriştii sunt ucişi, ostaticii, salvaţi, şi masivele avioane Hercules decolează, întorcându-se în Israel.

Salvarea acestor ostatici, atât de departe de casă, se pregăteşte să devină o legendă. Dar ea şi-a avut preţul său: trei ostatici au murit în schimbul de focuri. Şi un soldat, locotenent-colonelul Yoni Netaniahu, fratele viitorului prim-ministru Beniamin Netaniahu. Întreaga naţiune israeliană deplânge moartea lui Yoni. În noaptea aceea, Tamir Pardo, ofiţer de comunicaţii Sayeret, bate la uşa familiei Netaniahu din Ierusalim: a fost trimis să le informeze pe rudele lui Yoni despre împrejurările morţii acestuia. O relaţie caldă se va naşte între familia Netaniahu şi Tamir Pardo, care i-a stat alături lui Yoni în ultimele sale momente.

35 de ani mai târziu, la vârsta de 57 de ani, Tamir Pardo este numit ramsad în locul lui Meir Dagan.

Născut în 1953 la Tel Aviv dintr-o familie de evrei originari din Turcia şi Serbia, Tamir s-a înscris voluntar, la 18 ani, la paraşutişti, a absolvit academia militară şi a servit în unităţile de comando Sayeret Matkal şi Shaldag („Pescăruşul”). La patru ani după Entebbe, a aderat la Mossad, a participat la câteva operaţiuni fără nume şi i s-a acordat de trei ori Premiul pentru Securitatea Israelului. În 1998 a fost numit preşedintele comitetului de anchetă care a investigat tentativa eşuată de asasinare a lui Khaled Mashal la Amman. Curând după aceea a devenit

şeful Neviothului, departamentul din Mossad însărcinat cu culegerea electronică de informaţii în alte ţări. S-a specializat în tehnologii noi şi planificare creativă. În 2002, când Dagan a fost numit ramsad, Pardo a devenit unul din cei doi adjuncţi ai lui, iar în următorii patru ani a condus statul-major operativ al Mossadului. În 2006 a petrecut un an în Forţele de Apărare ale Israelului ca general de armată, consiliind statul-major general în chestiuni legate de operaţiunile speciale. Se spune că ar fi plănuit câteva misiuni îndrăzneţe în timpul celui de-al Doilea Război din Liban. A fost rechemat în slujba lui Dagan în 2007. În 2009, când mandatul lui Dagan se apropia de sfârşit, Pardo se aştepta să fie numit ramsad, dar guvernul, impresionat de realizările lui Dagan, i-a prelungit acestuia serviciul cu încă un an. Dezamăgit, Pardo a demisionat din Mossad şi a intrat în afaceri, înfiinţându-şi o companie de servicii medicale. Dar această stare de lucruri n-a durat. La 29 noiembrie 2010, prim-ministrul Netaniahu l-a numit ramsad, iar Pardo şi-a preluat postul în ianuarie 2011.

Noul şef al Mossadului şi-a urmat în multe privinţe predecesorul. Neostoitul război sub acoperire împotriva Iranului a continuat. În noiembrie şi decembrie 2011, câteva explozii au zguduit baza militară unde erau testate rachetele Shebab şi o suburbie a Isfahanului unde gazul de uraniu, separat în cascadă în centrifuge, era din nou convertit în materie solidă. Un nou om de ştiinţă, Mostafa Ahmadi-Roshan, director adjunct al instalaţiei subterane Natanz, a fost ucis pe străzile Teheranului. Modul de operare a fost similar cu al altor câteva asasinate din trecut.

Iranul a acuzat Israelul şi a jurat răzbunare. Pentru prima dată, serviciile secrete iraniene au încercat să lovească anumite ţinte israeliene din Asia: un atac cu bombă într-o

maşină din New Delhi a rănit-o pe soţia unui diplomat israelian; o tentativă similară la Tbilisi, în Georgia, a eşuat; câteva explozii s-au produs la Bangkok, în Thailanda, una dintre ele rănindu-l chiar pe agentul care pusese bomba, un iranian. Serviciile secrete egiptene au zădărnicit un complot iranian care plănuia să arunce în aer un vas israelian ce naviga prin Canalul Suez. Războiul sub acoperire dintre Israel şi Iran ieşea la lumină. Anchetatorii poliţiilor din New Delhi, Bangkok şi Cairo au acuzat serviciile secrete iraniene. Presa internaţională a descris în detaliu tentativele mai degrabă grosiere ale agenţilor secreţi iranieni de a ataca ţinte israeliene de peste hotare.

Au ieşit la lumină şi alte detalii referitoare la operaţiunile israeliene în interiorul Iranului. Surse occidentale au afirmat că Mossadul instalase baze operaţionale în Azerbaidjan şi Kurdistan, chiar la graniţa iraniană. Ele serveau drept terenuri de antrenament şi de lansare a agenţilor pe teritoriul Iranului. Aceleaşi surse declarau că mulţi agenţi ai Mossadului care operau în interiorul Iranului erau, de fapt, membri ai mişcării de opoziţie Mujahedinel Khalq (MEK), musulmani iranieni care se puteau integra în populaţia locală mai bine decât orice ofiţer israelian. Mai mulţi militanţi MEK se antrenaseră în baze secrete din Israel şi chiar repetaseră unele operaţiuni în spaţii reconstituite special – de exemplu, o stradă din Teheran –, unde trebuia să atace o maşină a unui specialist iranian în domeniul nuclear sau să plaseze o bombă în apropierea casei lui.

În alte cazuri, disidenţii iranieni erau abordaţi pe alte căi. Câteva memorii ale agenţilor CIA menţionau că ofiţeri ai Mossadului executau misiuni de recrutare „sub pavilion fals”. Pozând, chipurile, în agenţi CIA, israelienii abordau militanţi din organizaţia teroristă pakistaneză Jundallah şi îi

trimiteau în misiuni de sabotaj şi asasinat în interiorul Iranului. Potrivit memoriilor respective, israelienii se dădeau drept ofiţeri de informaţii americani pentru a preîntâmpina opoziţia musulmanilor evlavioşi faţă de statul Israel.

În primăvara anului 2012, mai mulţi observatori internaţionali îngrijoraţi au afirmat că proiectul nuclear iranian era aproape de finalizare, iar surse din Agenţia Internaţională pentru Energie Atomică declarau chiar că Iranul produsese 109 kilograme de uraniu îmbogăţit, suficient pentru asamblarea a patru bombe atomice. Dacă Israelul se hotăra să dea o lovitură majoră proiectului iranian prin lansarea unui atac total împotriva instalaţiilor sale nucleare, războiul sub acoperire ar fi deschis calea unuia pe faţă.

Potrivit presei internaţionale şi mai multor purtători de cuvânt mai vorbăreţi, Israelul nu era singurul care lua în considerare o reacţie armată. La Ierusalim şi Washington, surse oficiale au confirmat că Israelul şi Statele Unite acţionau împreună, dar erau în dezacord asupra unui punct important: când devenea necesar ca Iranul să fie stopat prin orice mijloc – militar sau de alt fel. Serviciile americane susţineau că asta se putea întâmpla atunci când Iranul ar fi atins un nivel de îmbogăţire a uraniului de 80%, crucial în dezvoltarea capacităţii sale nucleare. Nivelul acesta putea fi foarte uşor ridicat până la 97%, concentraţia necesară pentru fabricarea unei bombe atomice.

Israelul era de altă părere şi se baza pe rapoarte de pe teren şi pe informaţiile obţinute prin satelit. Mossadul descoperise că Iranul era angajat într-o cursă disperată contra cronometru şi construia un mare număr de instalaţii

îngropate la adâncimi de sute de metri, transferându-şi toate materialele fisionabile şi laboratoarele secrete în subteran. Rapoartele obţinute de Mossad cu ajutorul mişcării de rezistenţă M.E.K. afirmau că Iranul construise o nouă instalaţie subterană aproape de Fordo. În halele uriaşe, iranienii plănuiau să instaleze 3 000 de noi centrifuge, cu mult mai rapide şi mai sofisticate decât echipamentele aflate deja în funcţiune. În această instalaţie, centrifugele puteau fi alimentate cu uraniu îmbogăţit de 3,5%, pe care îl îmbogăţeau apoi până la nivelul necesar unei bombe atomice. Israelienii erau convinşi că această subterană a iadului, ca şi multe alte baze şi laboratoare, trebuia distrusă înainte ca centrifugele să fie instalate şi să devină astfel perfect protejate împotriva unui atac aerian. „Când vor atinge faza critică a îmbogăţirii”, le spuneau americanilor reprezentanţii Israelului, „va fi prea târziu să-i mai atacăm. Ei vor fi intrat până atunci pe un «teritoriu imun», unde nici un bombardament nu le va mai putea distruge proiectul. Momentul să acţionăm este acum, în primăvara lui 2012.”

Washingtonul n-a fost convins şi a ţinut să încerce mai întâi o campanie de sancţiuni dure. Israelul n-a crezut că sancţiunile aveau să oprească Iranul. La o întâlnire la vârf la Washington, la începutul primăverii lui 2012, preşedintele Obama şi prim-ministrul Netaniahu au lăudat solida alianţă strategică dintre cele două naţiuni, dar n-au putut cădea de acord asupra căii de urmat împotriva proiectului nuclear iranian. Rapoartele Mossadului încă indicau că Teheranul urmărea asiduu să obţină puterea atomică, iar liderii iranieni ameninţau îndârjiţi Israelul cu anihilarea completă. Pericolul reprezentat, pentru Israel şi pentru omenire, de un Iran fanatic, înarmat nuclear, le

aminteşte israelienilor de un adagiu talmudic: „Dacă cineva vine să te omoare, ridică-te şi omoară-l tu primul.”

Israelul a simţit încă o dată că este singur. Şi, la fel ca în 1948, anul creării sale, şi în 1967, în ajunul Războiului de Şase Zile, se confruntă astăzi cu cea mai teribilă decizie a existenţei sale.

MULŢUMIRI

O versiune anterioară a cărţii de faţă a fost publicată în Israel în 2010 şi a rămas pe lista de bestselleruri timp de 70 de săptămâni, perioadă în care a primit o serie de distincţii pentru stabilirea unui nou record pe piaţa israeliană de carte ca număr de exemplare vândute. Autorii vor să-i mulţumească în primul rând editorului Dov Eichenwald, directorului general al editurii Yedioth Ahronoth, care le-a dat ideea cărţii şi i-a încurajat şi susţinut apoi pe tot parcursul scrierii ei.

Le suntem profund recunoscători foştilor directori şi agenţi ai serviciilor secrete israeliene – am putut menţiona în carte numai pe o parte din ei –, care ne-au sprijinit cu numeroase informaţii şi sfaturi.

Asistentele noastre de cercetare Oriana Almassi şi Nilly Ovnat au depus eforturi uriaşe ca să putem duce acest proiect la bun sfârşit. Nilly Ovnat ne-a ajutat de asemenea foarte mult în redactarea şi aducerea la zi a versiunii englezeşti a cărţii.

În SUA, ne-am bucurat să colaborăm cu editorul nostru, Dan Halpern, de la Harper Collins / Ecco, şi cu minunaţii

noştri redactori responsabili, Abigail Holstein şi Karen Maine. Vrem de asemenea să-i mulţumim redactorului cărţii, Olga Gardner Galvin, pentru agerimea şi atenţia ei remarcabile.

Această carte apare simultan în mai bine de 20 de ţări din toată lumea, şi pentru aceasta suntem recunoscători agenţiei noastre de impresariat literar, Writers' House din New York, în special „domnului Writers' House", Al Zuckerman, şi neobositei Maja Nikolic, responsabilă cu drepturile de autor.

În sfârşit, le mulţumim doamnelor inimilor noastre, Galila Bar-Zohar şi Amy Korman, pentru toate sfaturile, lecturile, corecturile, sugestiile şi observaţiile lor pătrunzătoare – şi pentru faptul că, după toate aparenţele, n-au obosit încă să ne ia în serios.

Michael Bar-Zohar

Nissim Mishal

BIBLIOGRAFIE ŞI SURSE

Această carte are la bază o mare diversitate de documente, articole de ziar şi interviuri. Întrucât ea abordează în exclusivitate operaţiuni secrete, importanţa unor surse de încredere este crucială. Majoritatea surselor în ebraică

au fost documente nepublicate şi interviuri detaliate cu numeroase personaje importante din această lume subterană. Am folosit, de asemenea, un mare număr de surse în engleză, încercând să separăm informaţia originală de invenţiile unor minţi fertile. Sperăm să fi reuşit.

În ce priveşte cărţile şi articolele în ebraică menţionate în referinţe, titlurile lor au fost traduse în engleză. Sursele marcate cu un (E) sunt în ebraică.

Printre numeroasele surse de informare pentru această carte autorii au folosit următoarele publicaţii ale lui Ronen Bergman:

Capitolul 1, Regele umbrelor, se bazează, pe lângă alte surse, pe:

Bergman, Ronen, „In his Majesty's Service", Yedioth Ahronoth, 5 februarie 2010 (E)

„Dagan Raised Chaos", Yedioth Ahronoth, 7 octombrie 2005 (E)

„Closed Institution", Yedioth Ahronoth, 3 iulie 2009 (E)

Capitolul 2, Funeralii la Teheran, se bazează, pe lângă alte surse, pe:

Bergman, Ronen, Point of No Return, Kinneret Zmora-Bitan Dvir, 2007, pp. 32, 454-456, 470-471, 473, 481-482, 491-492 (E)

„A Fantastic Incident”, Yedioth Ahronoth, 7 decembrie 2007 (E)

„The Spy Who Talked”, Yedioth Ahronoth, 12 septembrie 2009 (E)

The Brain, Yedioth Ahronoth, 19 martie 2010 (E)

Capitolul 4, O „cârtiţă” sovietică şi un leş în mare, se bazează, pe lângă alte surse, pe:

Bergman, Ronen, „That’s How the Mossad Killed Father (And Lied to Mother)”, Yedioth Ahronoth, 26 mai 2006 (E)

Capitolul 14, „De astăzi suntem în război”, se bazează, pe lângă alte surse, pe:

„Their Man in Cairo”, Yedioth Ahronoth, 6 mai 2005 (E)

„Code Name Hatuel”, Yedioth Ahronoth, 7 septembrie 2007 (E)

Capitolul 16, Superarma lui Saddam, se bazează, pe lângă alte surse, pe:

Bergman, Ronen, „Cut off His Head, Mossad Version”, Yedioth Ahronoth, 8 iunie 2007 (E)

Capitolul 17, Fiasco la Amman, se bazează, pe lângă alte surse, pe:

Bergman, Ronen, „Less Luck than Brain”, Yedioth Ahronoth, 7 iulie 2006 (E)

Capitolul 18, Din Coreea de Nord, cu dragoste, se bazează, pe lângă alte surse, pe:

Bergman, Ronen, „Asad’s Nuclear Plan”, Yedioth Ahronoth, 4 aprilie 2008 (E)

„The Nuclear General Killed on Shore”, Yedioth Ahronoth, 4 august 2008

„Wikileaks: The Attack on Syria”, Yedioth Ahronoth, 24 decembrie 2010 (E)

Capitolul 20, Atenţie, se filmează! se bazează, pe lângă alte surse, pe:

Bergman, Ronen, „Turn off the Plasma”, Yedioth Ahronoth, 31 decembrie 2019 (E)

Bergman, Ronen, Schult, Christopher, Smoltczyk, Alexander, Stark, Holger şi Zand, Bernard, „The Anatomy of Mossad’s Dubai Operation”, Spiegel online, 17 ianuarie 2011

Capitolul 21, Din ţara reginei din Saba, se bazează, pe lângă alte surse, pe:

Bergman, Ronen, „The Price: 4 000 Killed”, Yedioth Ahronoth, 3 iulie 1998 (E)

Capitolul 1: Regele umbrelor

Meir Dagan

Mahanaimi, Uzi, „Meir Dagan, the Mastermind behind Mossad’s Secret War”, Sunday Times, 21 februarie 2010

„The Powerful, Shadowy Mossad Chief Meir Dagan Is a Streetfighter”, Times, 18 februarie 2010

„Mossad Chief Meir Dagan Is a Streetfighter”, Nation (Pakistan), 18 februarie 2010

Mahanaimi, Uzi, „Vegetarian, Painter... Spy Chief”, Sunday Times, 21 februarie 2010

Thomas, Gordon, „Mossad – The World’s Most Efficient Killing Machine”, www.rense.com, 12 septembrie 2002

Sarna, Yigal, „Abu Jabel Gets the Mossad”, Yedioth Ahronoth, 13 septembrie 2002 (E)

Eldar, Mike, sumar al cărţii Unit 424, the story of Sayeret (Commando) Shaked, publicată de Asociaţia Sayeret Shaked (E)

Kadmon, Sima, „Dagan Who?” Yedioth Ahronoth, 30 noiembrie 2001 (E)

Leshem, Ron, „Mossad in Deep Freeze”, Yedioth Ahronoth, 18 ianuarie 2002 (E)

Sarna, Yigal şi Leshem, Guy, „The First Liquidations”, Yedioth Ahronoth, 26 septembrie 1997 (E)

Shavit, Amos, „For You, Grandpa”, Yedioth Ahronoth, 12 aprilie 2010 (ziua Holocaustului) (E)

Oren, Amir, „One Could Blow Up”, Haaretz, 28 martie 2010 (E)

Leshem, Ron, „Even in the Yom Kippur War the Best Generals Were Mistaken”, Yedioth Ahronoth, 14 ianuarie 2000 (E)

Barnea, Nahum, „Sharon Raised Dagan”, Yedioth Ahronoth, 13 septembrie 2002 (E)

„The Brave Officer Who Did Not Recoil from Killing”, Yedioth Ahronoth, 11 septembrie 2002 (E)

Perry, Smadar, „Meir Dagan: Israeli Superman”, Yedioth Ahronoth, 17 ianuarie 2010 (E)

Herman, Dana, „Israel Is Conducting a Liquidation Campaign in the Middle East”, Haaretz, 14 februarie 2010 (E)

Limor, Yoav şi Ben David, Alon, „His Life’s Job”, www.ynet.co.il, 4 iunie 2005 (E)

Oren, Amir, „In the Dark, It’s Not Bad to be Head of the Mossad Meir Dagan”, Haaretz, 23 martie 2010 (E)

Ben, Aluf, „Even Nasrallah Fears Dagan’s Methods”, Haaretz, 26 septembrie 2008 (E)

Ben David, Alon, „Special Profile – The Man Who Gave Back to Israel Its Deterrent”, news.nana 10.co.il / article, 4 februarie 2010 (E)

Korin Liber, Stella, „A Politician Takes Risks (About Meir Dagan)”, Globe’s, 18 februarie 2010 (E)

Ben, Aluf, „Who Will Handle the Iranian Nuclear Project”, Haaretz, 26 august 2003 (E)

Ben, Aluf, „Sharon Delegates to the Mossad Director the Dealing with the Iranian Nuclear Threat”, Haaretz, 4 septembrie 2003 (E)

Atacuri asupra liderilor terorişti din Siria şi Liban

Mroue, Bassem, „Islamic Jihad Leader Killed in Lebanon”, Washington Post, 26 mai 2006

„Syria Blast Kills Hamas Militant”, BBC News, 26 septembrie 2004

Stern, Yoav, „Report: Mashal’s Secretary Was Killed in Syria”, Haaretz, 9 septembrie 2008 (E)

Yechezkeli, Zvi, „The Explosion in Beirut Targeted Hamas Official Osama Hamdan”, www.nana10.co.il, 27 decembrie 2009 (E)

Nachmias, Roie, „Report: Hezbollah Members Were Killed in the Bombing in Beirut”, www.ynet.co.il, 13 decembrie 2009 (E)

Nachmias, Roie, „Report: 3 Hurt in the Attempt to Kill Hezbollah Member”, www.ynet.co.il, 13 ianuarie 2010; Haaretz, 20 iunie 2010 (E)

Zesna, Shlomo, „Netaniahu Thanked Dagan in the Name of the Jewish People”, Israel Hayom, 3 ianuarie 2011 (E)

Eichner, Itamar, „Dear Meir, Here Is George”, Yedioth Ahronoth, 14 ianuarie 2011

Capitolul 2: Funeralii la Teheran

General

Sokolsky, Henry şi Clawson, Patrick, editori, Getting Ready for a Nuclear-Ready Iran (PDF), Institute for Strategic Studies, 2005

Cordesman, Anthony H. şi Al-Rodhan, Khalid R., Iranian Nuclear Weapons? The Uncertain Nature of Iran’s Nuclear Programs (PDF), Center for Strategic and International Studies, 2006

Lewis, Jeffrey, „Briefings on Iran’s Weaponization Work”, www.lewisarmscontrolwonk.com, 12 martie 2008

Risen, James, State of War: The Secret History of the CIA and the Bush Administration, Simon and Shuster, New York, 2006

Cockburn, Andrew şi Leslie, Dangerous Liaisons: The Inside Story of the U.S.-Israeli Covert Relationship, Harper and Collins, New York, 1991

Cordesman, Anthony, Peace and War – The Arab-Israeli Military Balance Enters the 21st Century, Praeger, New York, 2001

Minashri, David, Iran: Between Islam and the West, Editura Ministerului israelian al Apărării, 1996 (E)

Drogin, Bob şi Murphy, Kim, „UN Calls US Data on Iran's Nuclear Aims Unreliable", Los Angeles Times, 25 februarie 2007

Kreisler, Harry, „Juan Cole Interview: Conversations with History, Iran and Nuclear Technology", www.berkeley.edu / people5 / cole

Gatt, Terence M., „The Enduring Threat – a Brief History: Iranian Nuclear Ambitions and American Foreign Policy", www.informationclearinghouse.info.article, 3 noiembrie 2005

Squassoni, Sharon, „Iran's Nuclear Program, Recent Developments", raport către Congresul SUA, 2003, fpc.state.gov / documents / organization

Wisconsin Project on Nuclear Arms Control, „Iran Nuclear Milestones 1967-2009", The Risk Report, vol. 15, nr. 16 / 2009

Bednarz, Dieter, Follath, Erich şi Stark, Holger, „The Secret Nuclear Dossier: Intelligence from Tehran Elevates Concern in the West", Der Spiegel, 25 ianuarie 2010

Parsi, Trita, Treacherous Alliance: The Secret Dealings of Israel, Iran and the U.S., Yale University Press, New Haven, 2007

„A Brief History of Iran Missile Technology”, www.liveleak.com / view, 9 iunie 2007

„Weapons of Mass Destruction, Bushehr Background”, www.globalsecurity.org / wmd / world / iran / bushehr, 15 octombrie 2008

„New Nuclear Revelations”, transcrierea conferinţei de presă a lui Mohammad Mohadessin, preşedintele Comitetului pentru Afaceri Externe al Consiliului Naţional al Rezistenţei Iraniene, www.iranwatch.org, 10 septembrie 2004

„Iranian Entity: Islamic Revolutionary Guard Corps”, www.iranwatch.org, 26 ianuarie 2004–27 august 2008

Zafrir, Eliezer (Gaizi), Big Satan, Small Satan: Revolution and Escape in Iran, Maariv, 2002 (E)

Kam, Ephraim, From the Terror to the Nuclear: The Meaning of the Iranian Threat, Editura Ministerului israelian al Apărării, 2004 (E)

Nakdimon, Shlomo, Tammuz in Flames, Yedioth Ahronoth, Tel Aviv, 2004 (E)

Reuters, „Iranian Organization: The Nuclear Project Renewed After 2003”, www.ynet.co.il, 1 decembrie 2007 (E)

Smith, Kraig, „Rajavi Against the Ayatollahs”, www.haaretz.co.il, 2005 (E)

Salomon, Ronen, „First Nuclear Explosion”, www.byclick.info / rs / news (E)

„How to Build a Nuclear Bomb”, www.minerva.tau.ac.il / bsc / 1 / 1804 (E)

International Institute for Strategic Studies, „Report: Iran Will Cross the Technological Threshold in 2010”, www.ynet.co.il, 28 ianuarie 2009 (E)

Associated Press, „Head of American Intelligence: Iran Might Threaten Europe Within Three Years” www.ynet.co.il, 17 ianuarie 2009 (E)

Bechor, Guy, „Analysing the Enigma: What Will Iran Do If Attacked? The Answer Will Surprise You”, Forum Intifada, www.internetnews.com, 8 decembrie 2008 (E)

„Iran Will Be Able to Produce a Bomb This Year”, Der Spiegel, Forum Intifada, Topics and News, 25 ianuarie 2010; www.nrg.co.il, 25 ianuarie 2010 (E)

Limor, Yoav, „How to Stop the Bomb”, www.ynet.co.il, 19 iunie 2007 (E)

Sanger, David, „War Games (Scenarios)”, New York Times şi Haaretz, 4 aprilie 2010 (E)

Yehoshoa, Yossi şi Weiss, Reuven, „Uri Lubrani: An Interview at His Retirement from the Ministry of Defense”, Yedioth Ahronoth, 15 februarie 2010 (E)

Shavit, Ari, „Palestine Iran Palestine”, Haaretz, 25 martie 2010 (E)

Ben, Aluf şi Harel, Amos, „How the Opportunity to Attack and Destroy the Iranian Nuclear Project was Missed”, Haaretz, 18 decembrie 2009 (E)

„Appointment in Iran: The Head of the Nuclear Project Is the Scientist Who Survived the Attempt on His Life”, Yedioth Ahronoth, 14 februarie 2011 (E)

Melman, Yossi, „An Analysis of the Virus in the Iranian Nuclear Reactor Confirms Its Purpose: To Sabotage the Centrifuges”, Haaretz, 19 noiembrie 2010 (E)

„Mossad, U.S., U.K. Cooperating to Sabotage Iran Nukes”, www.ipost.com.staff, 30 decembrie 2010

Khomeini şi armele nucleare „anti-islamice”

Tahiri, Amir, Allah’s spirit: Khomeini and the Islamic revolution, Am-Oved, Tel Aviv, 1985 (E)

Forsloff, Carl, „Will Worldwide Recession Create Totalitarianism Again?” Digital Journal, 14 decembrie 2008

„Khamenei Vehemently Rejects Nuclear Allegations”, www.arabianbusiness.com, 3 iunie 2008

Katajun, Kedma Amirpur, „Has Iran Been Striving for Nuclear Weapons for Many Years?” tradus după Sud Deutsche Zeitung cu permisiunea autorului, www.kedma.co.il (E)

„A Speech by the Ayatollah Khomeini about Nuclear Development and the Negative Influence of the American Technology”, www.answersyahoo.com, 9 aprilie 2006 (E)

Dahan, Yossi, „Before Starting a New War in the Middle East”, Haaretz, www.haokets.didila.com, 5 iunie 2009 (E)

1977 – Israelul oferă Iranului rachete balistice

Minutele conversaţiilor dintre ministrul Apărării, Weizman, şi generalul Toffanian, 18 iulie 1977; vezi şi: minute strict secrete ale Ministerului israelian de Externe, 18 iulie 1977, Digital National Security Archive, George Washington University, Washington, DC

Interviurile autorilor cu fostul ministru al Apărării Ezer Weizman şi cu fostul director general în Ministerul Apărării Pinhas Zusman (Siko)

Shimron, Gad, „The Israeli Past of the Iranian Nuclear Reactor”, Gad Shimron, Maariv, 8 august 2007 (E)

Abdul Khan şi programul nuclear secret al Iranului

Eurenco, profil: www.eurenco.com / en / about

Mărturisirea televizată a lui Khan, www.whitemaps.co.il

„Bin Laden’s Operatives Still Use Freewheeling Dubai”, USA Today, 2 septembrie 2004

„Abdul Qadeer Khan discută programul nuclear într-un talk show”, Karachi Aaj News television, 31 august 2009

Linzer, Daphna, „Iran Was Offered Nuclear Parts; Secret Meeting in 1987 Might Have Begun Program”, Washington Post, 27 februarie 2005

Trento, Joseph şi Susan, „How America Looked the Other Way as Pakistan Sold Nuclear Technology to Iran”, www.iraqwarnews.com, War News, Secret History, 20 octombrie 2009

Shell, Jonathan, „Are You with Us – or Against the USA?” www.wagingpeace.org, 14 noiembrie 2007

Sweet, William, „Non-Proliferation Review and Iran – Why China Owes Us One”, William Sweet, www.foreignpolicy.com

Henderson, Simon, „Investigation: Nuclear Scandal – Dr. Abdul Qadeer Khan”, Sunday Times, 20 septembrie 2009

Clary, Christopher, „A.Q. Khan and the Limits of the Nonproliferation Regime”, Center for Contemporary Conflict, Monterey, California, articole scrise între aprilie şi iunie 2004, www.unidir.org / pdf / articles

Cererea de azil politic a lui Chaudry

Kifner, John, „Pakistani Says a Strike Was Planned on India”, New York Times, 2 iulie 1998

Kifner, John, „That Pakistani Nuclear Expert May Be a Lowly Accountant”, New York Times, 3 iulie 1998

Kifner, John, „Scientists Say Pakistani Defector Is Not Credible”, New York Times, 8 iulie 1998

Rajghatta, Chidanand, „Pakistan Was 48 Hours Away from a Preemptive Strike: Scientist”, Indian Express, 3 iulie 1998

„More Disclosures After Asylum: Defector”, Tribune (India), 5 iulie 1998

Keshavan, Narayan D., „Mistifying Spy”, Outlook India, 13 iulie 1998

Rajghatta, Chidanand, „Iran Part of Pakistan-China Nexus: Khan”, Indian Express, 3 iulie 1998

Associated Press of Pakistan, „Asylum Seeker’s Story Still Doubted”, 3 iulie 1998

Wright, Robin, „Articles About Defection – Pakistani Reveals Details of Nuclear Program, Seeks Asylum”, Los Angeles Times, 2 iulie 1998

Palast, Greg, „Khan Job: Bush Spiked Probe of Pakistan’s Dr. Strangelove, BBC reported in 2001”, wwww.gregpalast.com, 2 septembrie, 2004

Diverse relatări ale conferinţei de presă ţinute de profesorul Iftikhar Khan Chaudry pe 1 iulie 1998, la sediul

biroului de avocatură Wildes & Weinberg, Madison Avenue nr. 515, New York

Israelul şi fuga lui Askari şi Amiri din Iran

Linzer, Daphna, „Former Iranian Defense Official Talks to Western Intelligence”, Washington Post, 8 martie 2007

Butcher, Tim, „Mossad Implicated in Missing Defector Mystery”, Telegraph, 9 martie 2007

Mahanaimi, Uzi, „Defector Spied on Iran for Years”, Sunday Times, 11 martie 2007

Cole, Matthew, „Iran Nuclear Scientist Defects to the U.S. in CIA ‘Intelligence Coup’”, ABC News, 1 aprilie 2010

Stern, Yoav, „Report: The Top Iranian Decided to Leave His Country and Defect to USA”, Haaretz, 7 martie 2007 (E)

Melman, Yossi, „Contradicting Reports About the Defection of the Iranian General”, Haaretz, 12 martie 2007 (E)

Melman, Yossi, „Report: Two Iranian Nuclear Scientists Defected Lately to the West”, Haaretz, 7 octombrie 2009 (E)

Melman, Yossi, „Iran: The USA Is Involved in the Disappearance of Our Atomic Scientists”, Haaretz, 8 octombrie 2009 (E)

Reuters, Report: „Uranium Scientist Who Disappeared in Saudi Arabia Defected to USA”, 31 martie 2010 (E)

„The Nuclear Scientist Who Disappeared in Saudi Arabia Assists the CIA”, Israel Hayom, 2 aprilie 2010 (E)

Mohsen Fakhrizadeh („Creierul”)

Cetăţean iranian: Mohsen Fakhrizadeh Mahabadi. Biografie completă, locuri de muncă şi funcţii deţinute, inclusiv numere de paşaport, conturi deţinute în SUA şi UE care au fost îngheţate etc. www.iranwatch.org, 8 iunie 2007 – 28 august 2008

CNRI (Consiliul Naţional al Rezistenţei Iraniene) – Conferinţa de presă despre rezistenţa din Iran, de Mohammad Mohadessin, preşedintele Comitetului de Afaceri Externe al Consiliului Naţional al Rezistenţei Iraniene, despre Fakhrizadeh: funcţii deţinute, adresă, numere de telefon, www.iranwatch.org, 17 noiembrie 2004

„Iran suspends Enrichment in Return for EU Pressure on Opposition”, www.irannuclear.org, 15 noiembrie 2005

„Verbatim: Iranian Opposition Reveals Secret Nuclear Site in Teheran”, www.iranfocus.com, 19 noiembrie 2004

Hider, James, Beeston, Richard şi Evans, Michael, „Iran Is Ready to Build an N-Bomb, It’s Just Waiting for the Ayatollah’s Order”, Times, 3 august 2009

CNRI, „Disclosing a major secret nuclear site under the Ministry of Defense”, Weapons of Mass Destruction newsletter, 17 noiembrie 2004

„Ministry of Defense Continues Secret Work on Laser Enrichment Program”, www.irannuclear.org, 12 februarie 2006

„Half Sigma: How Much Does a Nuclear Bomb Have to Weigh?” www.halfsigma.com, 29 septembrie 2009

„Fakhri Zadeh – Dr. Strangelove, seeker 401”, www.wordpress.com

Operaţiuni secrete în Iran

Conroy Scott, „U.S. Working to Sabotage Iran’s Nuke Program”, articol scris de Sheila MacVicar şi Ashley Velie împreună cu Amy Guttman, CBS Evening News, 23 mai 2007

„Report: Israel Secretly Sabotaging Iran’s Nuclear Program (Using Assassins, Sabotage, Double Agents and Front Companies)”, Daily Telegraph, citat de www.ynet.co.il, 17 februarie 2009 (E)

Agence France-Presse, „Western Sabotage Undermines Iran Nuclear Drive: Experts”, France 24, ştiri de pe mapamond, 3 aprilie 2010

Baxter, Sara, „Iranian Nuclear Scientist ‘Assassinated by Mossad’”, Times, 4 februarie 2007

„Bush Authorizes New Covert Action Against Iran”, ABC News, 22 mai 2007

Associated Press, „Jitters Over Iran Blast Highlight Tensions”, MSNBC, World News on MSNBC, 16 februarie 2005

„Massive Explosion in Parchin Missile Site of the Guard Corps”, Comitetul pentru Afaceri Externe al Consiliului Naţional al Rezistenţei Iraniene, 14 noiembrie 2007

Înregistrare video a exploziei la uzina petrochimică din provincia Bushehr, MPG, filiala Bushehr, www.marzeporgohar.org, 15 august 2009

„U.S. Sabotaged Natanz, Sent Defective Equipment to Islamic Republic (Power System Failed and 50 Centrifuges Exploded)”, Iran Times International, fostul BNET, 29 august 2008

Stratfor, „Iranian attack complicates nuclear negotiations (murder of Ali Mohammadi)”, www.globalintelligence, 12 ianuarie 2010

Blanche, Ed, „Iran-Israel covert war: the Mossad is said to wage a clandestine campaign of assassination and sabotage against Iran’s nuclear programme, but this could backfire on President Obama’s efforts to negotiate with Tehran”, www.thefreelibrary.com / _ / print, The Middle East, 1 iulie 2009

Sherwell, Philip, „Israel Launches Covert War Against Iran”, Daily Telegraph, 18 februarie 2009

„Sources Expose Covert Israel War on Iran”, www.payvand.com / news, 17 februarie 2009

Porter, Gareth, „Iran Nuke Laptop Data Came from Terror Group”, www.counterpunch.org, 4 iunie 2009

Bednarz, Dieter, „Mysterious Assassination in Iran – Who Killed Masoud Ali Mohammadi?” Der Spiegel, 18 ianuarie 2010

„Iran’s VIP Plane Crash: Sabotage or Accident?” www.stratfor.com, 10 ianuarie 2006

Broad, William J. şi Sanger, David E., „Swiss Engineers, a Nuclear Black Market and the CIA”, New York Times, 25 august 2008

Erdbrink, Thomas, „Iran Hangs Convicted Spy for Israel”, Washington Post, 23 noiembrie 2008

Ben Ishai, Ron, „British Agent Exposed True Purpose of Qom Reactor”, www.ynet.co.il, 15 decembrie 2009 (E)

Philip, Catherine, Elliot, Francis şi Whittell, Giles, „How Secrecy Over Iran’s Qom Nuclear Facility Was Finally Blown Away”, Sunday Times, 26 septembrie 2009

Ghosh, Bobby, „CIA Knew about Iran’s Secret Nuclear Plant Long before Disclosure”, Time, 7 octombrie 2009

Melman, Yossi, „How El-Baradei Misled the World about Iran’s Nuclear Program”, Haaretz în engleză, 3 decembrie 2009

Thomas, Gordon, „Mossad: Was This the Chief’s Last Hit?”, Telegraph, 5 decembrie 2010

Baker, Luke, „Israel Seen Engaged in Covert War inside Iran”, Reuters Londra, 17 februarie 2009

„West Is Assassinating Scientists as Negotiation Strategy”, www.jpost.com.staff, 1 decembrie 2010

Pepper, Anshil, „Time Magazine: The Scientist Who Was Attacked in Teheran – the Most Senior in the Nuclear Iranian Plan”, Haaretz, 3 decembrie 2010 (E)

Melman, Yossi, „Iran Blames Israel for Killing Its Defense Minister”, Haaretz, 2 ianuarie 2011 (E)

Thomas, Gordon, Gideon’s Spies, St. Martin’s Griffin, New York, 2009, p. 478

Louis, Jerry, Azulay, Orly şi Eichner, Itamar, „Report: The Mossad Killed an Iranian Nuclear Scientist”, Yedioth Ahronoth, 4 februarie 2007 (E)

Beck, Eldar şi Halili, Yaniv, „Nuclear Sting”, Yedioth Ahronoth, 26 august 2008

Ganz, Menachem, „The Enigma of the Chemical Iranian Cargo”, Yedioth Ahronoth, 25 septembrie 2008 (E)

Melman, Yossi, „They Sold Them Faulty Equipment”, Haaretz, 13 iulie 2007 (E)

Melman, Yossi, „Did the Mossad Fail?”, Haaretz, 25 noiembrie 2008 (E)

Melman, Yossi, „Straw Companies or the Mossad – How We Screwed Iran”, Haaretz, 28 noiembrie 2008 (E)

„Iran Hanged a Mossad Agent (Ali Ashtari)”, Inyan Merkazi, ultimele ştiri, 22 noiembrie 2008 (E)

Ajutorul dat de Rusia Iranului

„Nuclear Aid by Russians to Iranians Suspected”, New York Times, 10 octombrie 2008

Cohen, Ariel, „The Russian Handicap to U.S.-Iran Policy”, Jerusalem Center for Public Affairs, vol. 8, nr. 28, 22 aprilie 2009

Declaraţia făcută pe 5 octombrie 2000 de către John Lauder, director de contrainformaţii la Centrul pentru Nonproliferare Nucleară, în faţa Comitetului pentru Afaceri Externe al Senatului SUA, despre pericolul proliferării nucleare pe care îl reprezintă ajutorul dat de Rusia Iranului în domeniul armelor de distrugere în masă şi al programelor de rachete, www.faqs.org, Documents Home Page, CIA Released Documents

Gerber, T.P. şi Yorske, Deborah, „Russian Scientists and Rogue States”, International Security, nr. 4 / 2005

„Russia-Iran Nuclear Deal Signed”, BBC News, 27 februarie 2005

Walker, Shaun, „Arctic Sea Was Carrying Illegal Arms Says General”, Independent, 24 iulie 2009

Schuster, Simon, „Was Russia’ Arctic Sea Carrying Missiles to Iran?”, Time, 31 august 2009

Yoked, Zach, „Report: Netaniahu Transferred to the Kremlin a List of Scientists Who Assist Iran”, Maariv, 4 octombrie 2009 (E)

Colaborarea şi disputa Israel-Statele Unite

Sanger, David, „U.S. Rejected Aid for Israeli Raid on Iranian Nuclear Site”, New York Times, 10 ianuarie 2009

Philips, James, „An Israeli Preventive Attack on Iran’s Nuclear Sites: Implications for the U.S.”, www.heritage.org, 15 ianuarie 2010

Arens, Moshe, „Facing Iran: Lessons Learned since Iraq’s 1991 Missile Attack on Israel”, Centrul pentru Probleme Publice şi de Stat din Ierusalim, 8 martie, 2010

Segev, Shmuel, The Iranian Triangle: the Secret Relationship betweeen Israel, Iran and USA, Maariv, 1981 (E)

Stuxnet şi spionajul

Melman, Yossi, „Computer Virus in Iran Actually Targeted Larger Nuclear Facility”, Haaretz, 28 septembrie 2010 (E)

The Meaning of Stuxnet, Economist, 2 octombrie 2010

Melman, Yossi, „Israel May or May Not Have Been behind the Stuxnet ‘Worm’ Attack on Iran – and It Doesn’t Matter Whether It Was”, Tablet, 5 octombrie 2010

Yong, William, „Iran Executes 2 Men, Saying One Was Spy for Israel”, New York Times, 28 decembrie 2010

Melman, Yossi, „Iranian Citizen Hanged for Spying for Israel”, Haaretz, 29 decembrie 2010 (E)

Perry, Smadar, „Iran:’We Hanged an Israeli Spy’- Ali Akbar Siadat Was Hanged for Spying for Israel, Which Paid Him US$ 60 000”, Yedioth Ahronoth, 29 decembrie 2010 (E)

Melman, Yossi, „Tehran Demands UN Intervention, Accuses Israel for Killing Its Minister of Defense (Ali Riza Askari)”, Haaretz, 2 ianuarie 2011 (E)

Iran to the UN: Find Out What Happened to the Missing General, www.ynet.co.il, 31 decembrie 2010 (E)

„Outgoing Mossad Head Delivers Farewell Words”, www.jpost.com.staff, Jerusalem Post, 7 ianuarie 2011

Ronen, Gil şi Sheva, Arutz, „Netaniahu Bids Farewell to Mossad Chief”, www.israelnationalnews.com, 1 martie 2011 (E)

Shavit, Ari, „Iran Threat Is Too Much for the Mossad to Handle: Israel’s Intelligence Agencies Operate Brillianty but They Can’t Tackle Historic Challenges Singlehandedly”, www.haaretz.com, 18 februarie 2010 (E)

Abu el-Hul, Ashraf, „The Superman of the Hebrew State”, El-Aharam, 16 ianuarie 2010

Capitolul 3: O execuţie prin spânzurare la Bagdad

Eshed Hagai, One-Man Mossad, Reuven Shiloach: Father of the Israeli Intelligence, Idanim, Tel Aviv, 1988 (E)

Tebeth Shabtai, Ben Gurion’s Spy, The Story of the Political Scandal that Shaped Modern Israel, Columbia University Press, New York, 1990 (E)

Strasman, Gavriel, Back from the Gallows, Yedioth Ahronoth Books, Tel Aviv, 1992 (E)

Bar-Zohar, Michael, Spies in the Promised Land, Houghton Mifflin, Boston, 1972; interviuri cu Shlomo Hillel, Yehuda Taggar, Mordechai Ben Porat

Capitolul 4: O „cârtiţă” sovietică şi un leş în mare

Afacerea Avni

Avni, Ze’ev, False Flag: The Soviet Spy Who Penetrated the Israeli Secret Intelligence Service, St. Ermin’s Press, Londra, 2000

Capitolul cenzurat şi nepublicat despre Ze’ev Avni, pregătit pentru cartea lui Michael Bar-Zohar Spies in the Promised Land, cu relatarea lui Isser Harel

Interviuri cu Ze’ev Avni, cu fostul ramsad Isser Harel, cu fostul şef al Shabakului Amos Manor, cu membri ai Mossadului şi Shabakului (în anonimitate)

Un leş în mare

Capitolul cenzurat şi nepublicat despre Alexander Israel, „Trădătorul”, pregătit pentru cartea lui Michael Bar-Zohar Spies in the Promised Land

Interviuri cu Isser Harel, Amos Manor, Rafi Eitan, Raphi Medan, membri ai familiei şi prieteni ai lui Alexander Israel (în anonimitate)

Bar-Zohar, Michael, „The First Kidnapping by the Mossad”, Anashim, nr. 14, 19-15 aprilie 1997 (E)

Capitolul 5: Discursul lui Hruşciov

Interviuri cu Wiktor Grajewski, Amos Manor, Isser Harel, Yaacov Caroz

Hruşciov, Nikita, The Secret Speech on the Cult of Personality, Fordham University, Modern History Sourcebook

Rettie, John, „The Day Khrushchev Denounced Stalin”, BBC, 18 februarie 2006

Chamberlain, William Henry, „Khrushchev‘s War with Stalin’s Ghost”, Russian Review, vol. 21, nr. 1 / 1962

Ledeen, Michael, „Dreams into Lightning: Victor Grayevski”, www.asher813typepad.com / dreams_into_lightning / 2007 / 11 / victor-grayevski.html, 5 noiembrie 2007

Rabinovich, Abraham, „The Man Who Began the End of the Soviet Empire”, Australian, 27 octombrie 2007

„Victor Grayevski”, www.telegraph.co.uk, 1 noiembrie 2007

Perfit, Tom, „The Secret about Khrushchev Speech”, Guardian, citat în Haaretz, 27 februarie 2006 (E)

Shimron, Gad, The Mossad and The Myth, Keter, Ierusalim, 2002 (E)

Melman, Yossi, „There Is a Speech of Khrushchev from the Congress”, Haaretz, 10 martie 2006 (E)

Melman, Yossi, „Our Man in the KGB”, Haaretz, 22 septembrie 2006 (E)

„Total Change (turnabout) in broadcasting with the entrance of Victor Grayevski”, www.iba.org.il / kolisrael70, (E)

Capitolul 6: „Aduceţi-l pe Eichmann viu sau mort!”

Capitolele bazate pe interviuri şi documente ale lui Isser Harel care au fost cenzurate şi nu au fost incluse în cartea lui Michael Bar-Zohar Spies in the Promised Land, dar au

apărut în Yedioth Ahronoth în 1970 şi în cartea lui Michael Bar-Zohar Day of Reckoning, Tepper, 1991

Harel, Isser, The House on Garibaldi Street, Maariv, 1975 (E)

Bascomb, Neal, Hunting Eichmann, Miskal Books, Yedioth Ahronoth, Tel Aviv, 2010 (E)

Malkin, Peter Z., Eichmann in My Hands, Revivim, Tel Aviv, 1983 (E)

Avrahami, Avner, „Myth in Operation: the Capture of Adolf Eichmann", Haaretz, 7 mai 2010 (E)

Elian, Yona şi Abramov, Etty, „The Man with the Syringe", Yedioth Ahronoth, 13 mai 2010 (E)

Gvirtz, Yael, „The Age and the Trick (Rafi Eitan)", Yedioth Ahronoth, 31 martie 2006 (E)

Tavor, Eli, „Zvi Malkin: The Man Who Captured Eichmann", Yedioth Ahronoth, 15 martie 1989 (E)

Avrahami, Avner, „Fifty Years after Adolf Eichmann's Capture and Transfer to Israel, His Abductors Dispel Some Myths About the Operation and Tell How They Felt When the Top Nazi Was in Their Hands", Haaretz, 8 mai 2010 (E)

Blau, Uri, „Yehudith Nessyahu Is Dina Ron, the Woman Who Kidnapped Eichmann", Haaretz, 19 septembrie 2008 (E)

The operation to capture Adolf Eichmann, publicaţie oficială a Shabakului şi a Mossadului, 1960 (E)

Fox, Margalit, „Peter Zvi Malkin, Israeli Agent Who Captured Adolf Eichmann, Dies”, New York Times, 3 martie 2005

Daniel, Michal, „Mother, I Captured Eichmann” www.ynet.co.il, 27 mai 2003 (E)

Abramov, Etty, „A Prickly Souvenir”, Yedioth Ahronoth, 24 iunie 2011 (E)

Capitolul 7: „Unde este Yossele?”

Harel, Isser, Operation Yossele, Idanim, Tel Aviv, 1983 (E)

Interviuri cu Isser Harel, Ya’acov Caroz, Amos Manor

Etinger, Yair, „The Convert from Neturei Karta”, Haaretz, 9 iulie 2010 (E)

Levi, Eyal, „For Them, He Remained Yossele: 45 Years After the Operation, the Fighters Did Not Forget Those Days”, Maariv online, 18 octombrie 2005 (E)

Capitolul 8: Un erou nazist în serviciul Mossadului

Interviuri cu Haim Israeli, Rafi Eitan, Raphi Medan, Isser Harel, Meir Amit, Amos Manor, Wernher von Braun

Procesul lui Otto Skorzeny şi al altora, Tribunalul General Militar de Stat din zona americană a Germaniei, 18 august-

9 septembrie 1947, dosar al Serviciului Britanic de Contrainformaţii

Nakdimon, Shlomo şi Ronen, Moshe, „The Liquidation of a German Scientist in the ’60s”, Yedioth Ahronoth, 13 ianuarie, 2010 (E)

Harel, Isser, The German Scientists Affair 1962-1963, Maariv, Tel Aviv, 1982 (E)

Bar-Zohar, Michel, La chasse aux savants allemands, Fayard, Paris, 1965

Bar-Zohar, Michael, Shimon Peres: The Biography, Random House, New York, 2007

Capitolul 9: Omul nostru din Damasc

Interviuri cu familia lui Elie Cohen, cu Jacques Mercier

Segev, Shmuel, Alone in Damascus: The Life and Death of Eli Cohen, Keter, Ierusalim, 1986 (E)

Bar-Zohar, Michael, „Eli Cohen”, serie de articole în Haaretz, septembrie 1967 (E)

Hugi, Iacky, „The Daughter of the Spy Eli Cohen Opens Up All Her Wounds”, Maariv, 14 octombrie 2008 (E)

Capitolul 10: „Vreau un MIG-21!”

Interviuri cu Meir Amit, Ezer Weizman

Amit, Meir, Head to Head, Maariv, Hed-Arzi, 1999 (E)

Nakdimon, Shlomo, The Hope that Collapsed: The Israeli-Kurdish Connection 1963-1975, Miskal, Tel Aviv, 1966 (E)

Bar, Yael şi Estline, Lior, „The Jewel in the Crown”, site-ul Forţelor Aeriene Israeliene (E)

Leibovitz-Dar, Sara, „Broken wings”, Maariv online, 2 iunie 2007 (E)

Capitolul 11: Cei care nu vor uita niciodată

Interviuri cu „Anton Kunzle”, Menahem Barabash

„Anton Kunzle” şi Shimron, Gad, The Death of the Butcher of Riga, Keter, Ierusalim, 1997 (E)

Bar-Zohar, Michel, Les vengeurs, Fayard, Paris, 1968

Dromi, Uri, „Menahem Barabash, a Former Lehi Member and One of the Killers of the Butcher of Riga: An Obituary”, Haaretz, 18 octombrie 2006 (E)

Adler, Mika, „Still from the Same Village”, Israel Today, 16 aprilie 2010 (E)

Lori, Aviva şi Melman, Yossi, „Critical Mishap in Paraguay”, Haaretz, 19 august 2005 (E)

„The Butcher of Riga Was Kidnapped and Found Dead”, Yedioth Ahronoth, ultimele ştiri, 7 martie 1965 (E)

Alison, John, „ A Quick Trial for the Murderers of Cukurs”, Yedioth Ahronoth, 8 martie 1965 (E)

Nevo, Amos, „When a Hangman Is Offering You His Gun”, Yedioth Ahronoth, 25 iulie, 1997 (E)

Shimron, Gad, „Grandfather Killed a Nazi”, Bamachane, 25 februarie 2005 (E)

Capitolul 12: În căutarea Prinţului Roşu

Bar-Zohar, Michael şi Haber, Eitan, Massacre in Munich, Lyons Press, Guilford, 2005, ediţie revăzută a volumului Quest for the Red Prince, Weinfeld and Nicholson, Londra, 1983

Dittel, Wilhelm, Mossad Agent: Operation Red Prince, Bitan, 1997 (E)

Tinnin, David B., împreună cu Christensen, Dag, Hit Team, Edan Books, Ierusalim, 1977 (E)

Klein, Aharon, Open Account: Israel’s Killing Policy After the Massacre of the Athletes in Munich, Yedioth Ahronoth Books, 2006 (E)

Black, Ian, Israel’s Secret Wars: A History of Israel’s Intelligence Services, Warner Books, New York, 1991

Landau, Eli, Dan, Uri şi Eisenberg, Dennis, The Mossad, New American Library, New York, 1977

Payne, Ronald, Mossad: Israel's Most Secret Service, Corgis Book, 1991

Barnea, Nahum, „Mike Harari: A Private Citizen or an Israeli Secret Agent?", Yedioth Ahronoth, 13 decembrie 1989 (E)

Yechezkeli, Zadok, „The Spy Who Loved Me: The Husband of Sylvia Rafael...", Yedioth Ahronoth, 25 februarie 2005 (E)

„The Head of the Mossad Watched the Killing of a Terrorist Leader in Paris", corespondent la Washington, Yedioth Ahronoth, 23 iulie 1976 (E)

Lahav, Yochanan, „Avner's Liquidation Squad Avenged the Killing of the Athletes in Munich", Yedioth Ahronoth, 29 aprilie 1984 (E)

Haber, Eitan, „Revenge now", Yedioth Ahronoth, 3 octombrie 2005 (E)

„The Planner of the Munich Massacre: 'I Do Not Regret It'", www.ynet.co.il, 17 martie 2006 (E)

„Death of Muhamad Uda, One of the Planners of the Munich Massacre", Haaretz, 3 iulie 2010 (E)

Capitolul 13: Fecioarele siriene

Interviuri cu Avraham (Zabu) Ben Zeev, Emanuel Allon, Amnon Gonen, alţii (în anonimitate)

Sukenik, Gadi, „Our Forces in the Heart of Damascus”, Yedioth Ahronoth, 17 octombrie, 2005 (E)

Capitolul 14: „De astăzi suntem în război!”

Bar-Joseph, Uri, The Angel, Asraf Marwan, The Mossad and the Yom Kippur War, Kinneret Zmora-Bitan Dvir, Or Yehuda, 2010 (E)

Bregman, Aharon, Israel’s Wars 1947-1993, Routledge, Londra, 2000

Bregman, Aharon, A History of Israel, Palgrave Macmilan, Londra, 2002

Shalev, Arie, Defeat and Success in Warning: The Intelligence Assessment before Yom Kippur War, Editura Ministerului israelian al Apărării, 2006 (E)

Bar-Joseph, Uri, The Watchman Who Fell Asleep: The Yom Kippur Surprise, Zmora-Bitan, 2001 (E)

Haber, Eitan, Today We’ll Be at War!, Yedioth Ahronoth, Tel Aviv, 1987 (E)

Zeira, Eli, Myth Against Reality: The Yom Kippur War, Yedioth Ahronoth, Tel Aviv, 1993, ediţie nouă, 2004 (E)

Landau, Eli; Tavor, Eli; Carmel, Hezi, Haber, Eitan; Ben Porat, Yeshayahu; Gefen, Jonathan şi Dan, Uri, The Mishap, ediţie specială, Tel-Aviv, 1973 (E)

„Meeting the Mossad – Ira Rosen Meets the Former Head of One of the World's Top Spy Agencies", CBS, 60 Minutes, 12 mai 2009

Mahanaimi, Uzi, „Dead 'Mossad Spy' Was Writing Exposé", Sunday Times, 1 iunie 2007

Blum, Howard, „Who Killed Ashraf Marwan", New York Times, 13 iulie 2007

„Was the Perfect Spy a Double Agent?" CBS, 60 Minutes, 10 mai 2009

Melman, Yossi, „Thirty Years after Yom Kippur War, Top Secret Is Exposed by Israeli

Historian Aharon Bergman", 19 august 2003 www.freedomwriter.com / issue 28

Carmon, Haggai, „One Dead Israeli Spy, Two Theories of Double Loyalty, Three Explanations of How He Died, Four Suspects: Too Many Unanswered Questions", Huffington Post, 14 iulie 2010

Rabinovich, Abraham, „Revealing the Source", Ierusalim Post, 7 mai 2007

Hosken, Andrew, „Billionaire Spy Death Remains a Mystery", BBC Today, 15 iulie 2010

Syal, Rajeev, „Elite Detectives Called in to Probe Spy's Fatal Fall", New Zealand Herald, 6 octombrie 2008

Associated Press, „Inquest: Egyptian Spy Suspect's Death Unexplained", New York Times, 14 iulie 2010

Melman, Yossi, „Who Caused the Death of the Spy?", Haaretz, 28 mai 2010 (E)

Weiss, Efrat, „Shabak Investigation: Did Eli Zeira Revealed State Secrets", Efrat Weiss, www.ynet.co.il, 17 iulie 2008 (E)

Gorali, Moshe, „The Nightingale's Song", Maariv, 13 iunie 2007 (E)

Zeira, Eli, „Low Probability: How a Legend Was Born", Yedioth Ahronoth, 11 decembrie 2009 (E)

Ben Ishai, Ben, „They Tricked Us", Yedioth Ahronoth, 29 septembrie 1998 (E)

Rappaport, Amir, „Zamir: Zeira Should Take His Words Back or Publish the Recording", Yedioth Ahronoth, 2 octombrie 1998 (E)

In Modest Manner You Carried Out Hard and Daring Operations: Prime Minister to Haber, Eitan, „Zvi Zamir on His Retirement", Yedioth Ahronoth, 2 septembrie 1974 (E)

Bar, Yossi, „Indictment Will Be Issued in Rome Against Former Head of the Mossad Zvi Zamir", Yedioth Ahronoth, 26 februarie 1998 (E)

Nakdimon, Shlomo, „12 Days before Yom Kippur Golda Got Personal Information: Egypt and Syria Are Planning War", Yedioth Ahronoth, 8 octombrie 1989 (E)

Bar, Yossi, „Former Italian Head of Intelligence: There Is No Proof that the Mossad Blew Up the Aircraft”, Yedioth Ahronoth, 15 februarie, 1989 (E)

Bar, Yossi, „Former Head of the Mossad Was Tried and Acquitted in Italy”, Yedioth Ahronoth, 19 decembrie 1999 (E)

Tal, Rami, „Transcript of the Conversation between Eli Zeira and Zvi Zamir”, Yedioth Ahronoth, 23 octombrie 1998 (E)

Zeira, Eli, „Aman Was Mistaken in Evaluating the Enemy’s Intentions, and I Am Responsible”, Yedioth Ahronoth, 24 octombrie 2003 (E)

Zamir, Zvi, „The Mossad Alert about the Imminent Eruption of War Did Not Get to the Chief of Staff”, Yedioth Ahronoth, 24 noiembrie 1989 (E)

Melman, Yossi, „Deep Throat Denies”, Haaretz, 16 ianuarie 2003 (E)

Abramov, Etty, „This Is Not the Same State (Zvi Zamir)”, Yedioth Ahronoth, 29 martie 2007 (E)

Kreitman, Modi şi Perry, Smadar, „Suspicion: The Spy Was Thrown from His Apartment’s Balcony”, Yedioth Ahronoth, 28 iunie 2007 (E)

Ze’evi, Nadav, „The Betrayed”, Maariv, 28 decembrie 2007 (E)

Melman, Yossi, „What Do We Know about the Mysterious Death of Dr. Ashraf Marwan, the Agent Who Warned Us”, Haaretz, 28 mai 2010 (E)

Tal, Rami, „Egyptian Double Agent in the Mossad (Excerpts from Aharon Bregman’s Book)”, Yedioth Ahronoth, 9 mai 2000 (E)

Bregman, Aharon, „How a Relative of Nasser Deceived Israel”, Yedioth Ahronoth, 15 septembrie 2002 (E)

Capitolul 15: O capcană amoroasă pentru un spion periculos

„Vanunu Leaked Information ‘to Prevent a Second Holocaust’”, www.nana10.co.il, 30 aprilie 2004 (E)

Melman, Yossi, „About the Protocols of the Vanunu Trial”, Haaretz, 25 noiembrie 1999 (E)

„The Story of Vanunu’s Capture Is Published This Morning in Israel”, Yedioth Ahronoth, 24 martie 1995 (E)

Melman, Yossi, „The Life and Times of Cindy, the Mossad Agent Who Tempted Vanunu”, Haaretz, 7 aprilie 1997 (E)

Melman, Yossi, „From Australia to the Temptation by Cindy: How Vanunu Was Kidnapped”, Haaretz, 21 aprilie 2004 (E)

Yechezkeli, Zadok, „Friends Speak about Cindy”, Yedioth Ahronoth, 8 aprilie 1997(E)

Levitzky, Naomi, „Mahanaimi: She Slammed the Phone on Me Three Times”, Yedioth Ahronoth, 27 aprilie 1997 (E)

Lahav, Yochanan, Bar, Yossi şi Shaked, Roni, „The Italian Government Will Continue Investigating the Vanunu Kidnapping”, Yedioth Ahronoth, 11 ianuarie 1987 (E)

Yechezkeli, Zadok, şi Lior, Gad, „I Was Hijacked in Rome – Wrote Vanunu on His Palm”, Yedioth Ahronoth, 23 decembrie 1986 (E)

Sharav, Ohad, „Vanunu Was Not the First to Fall in the Trap... The Tempting Girls”, Yedioth Ahronoth, 17 noiembrie 1986 (E)

Lahav, Yochanan, „The Girl Who Tempted Vanunu Is Cheryl Ben Tov from Nataniya”, Yedioth Ahronoth, 21 februarie 1988 (E)

Tal-Shir, Anat, Yechezkeli, Zadok, „The Girl Who Tempted Vanunu Lives 18 Years Under His Shadow: Cindy Is Afraid”, Yedioth Ahronoth, 20 aprilie 2004 (E)

„The Sunday Times: These Are the Atom Secrets of Israel. Under a Neglected Storeroom, 35 Meters Underground, Atom Bombs Are Being Built”, Yedioth Ahronoth, 6 octombrie 1986 (E)

Ben Ishai, Ron, „He Did It Again”, Yedioth Ahronoth, 25 noiembrie 1999 (E)

Kreitman, Modi, „That Is How I Photographed the Nuclear Reactor (Second Part of the Interview to The Sunday Times)”, Yedioth Ahronoth, 6 iunie 2004 (E)

Lior, Gad, „Mordechai Vanunu: There Is No Democracy in Israel”, Yedioth Ahronoth, 6 iunie 2004 (E)

Goldberg, Micha, „‘And Then Entered the Blond Guy Who Kicked and Beat Me’. Vanunu Testifies About His Kidnapping in Court”, Yedioth Ahronoth, 24 noiembrie 1999 (E)

„Cindy from the Vanunu Affair Is Selling Apartments in Florida”, Sunday Times, citat în Yedioth Ahronoth, 20 aprilie 2004 (E)

Mula, Shosh şi Awissat, Wata, „Missing Cindy”, Yedioth Ahronoth, 1 septembrie 2006 (E)

Nakdimon, Shlomo, Zimuki, Tova, „Mordechai Vanunu: That’s How I Was Kidnapped”, Yedioth Ahronoth, 24 ianuarie 1997 (E)

Goldberg, Michal, „I Told Vanunu: Beware of Cindy”, Yedioth Ahronoth, 24 noiembrie 1999 (E)

Capitolul 16: Superarma lui Saddam

Ascensiunea şi căderea lui Gerald Bull

Kendall, Anthony, „Project Babylon: Gerald Bull’s Downfall”, www.danginteresting, 16 februarie 2007

Toolis, Kevin, „The Man Behind Iraq’s Supergun”, New York Times, 26 august 1990

Eger, Christopher, „The Paris Guns of World War One”, Military History@Suite 101, 23 iulie 2006

Glanz, James, „Shades of Supergun Evoke Hussein’s Thirst for Arms”, New York Times, 10 septembrie 2006

„Murdered by Mossad”, Canadian Broadcasting Corporation, 2 februarie 1991

Frum, Barbara, „Who Killed Gerald Bull”, video, Canadian Broadcasting Corporation, http: / / archives.cbc.ca, 5 aprilie 1990

Asasinarea lui Wadia Haddad şi Fathi Shaqaqi

„Poisoned Mossad Chocolate Killed PFLP Keader in 1977, Says Book”, Middle East Times, 5 mai 2006

Marlowe, Sara, „Interview with a Fanatic”, Time, 6 februarie 1995

Thomas, Gordon, „Mossad’s Licence to Kill”, Telegraph, 17 februarie 2010

Cockburn, Patrick, „Islamic Jihad Betrayed by Mossad’s Spy”, Independent, 21 martie 1996

Cordesman, Anthony H., Escalating to Nowhere: The Israeli-Palestinian War – The Palestinian Factions that Challenge Peace and the Palestinian Authority, Center for Strategic and International Studies, Washington DC, 3 aprilie 2005

Cockburn, Patrick şi Haeri, Safa, „Arafat’s Murder Was Foiled by Malta Killing”, Independent, 7 decembrie 1995

Sharon, Tomer, „Der Spiegel: That’s How Shaqaqi Was Killed”, Yedioth Ahronoth, 5 noiembrie 1995 (E)

Perry, Smadar, Shaked, Roni, Regev, David, „The Mossad Liquidated the Leader of the Jihad”, Yedioth Ahronoth, 29 octombrie 1995 (E)

Bar, Yossi, Perry, Smadar, „Five Bullets in the Head, from Zero Range in a Crowded Street”, Yedioth Ahronoth, 29 octombrie 1995 (E)

Fishman, Alex şi Bar, Yossi, „A Search for a Frenchman Who Brought the Motorcycle”, Yedioth Ahronoth, 31 octombrie 1995 (E)

Tomer, Israel, „The Head of the Mossad Supervised the Operation from a Boat near Malta”, Yedioth Ahronoth, 5 noiembrie 1995 (E)

Melman, Yossi, „The Assassination in Malta: The Professional Skills of the Agents vis-a-vis the Negligence of Shaqaqi. No Bullets Were Found at the Killing Location. The Motorcycle Was Brought Especially to the Island”, Haaretz, 30 octombrie 1995 (E)

Melman, Yossi, „Sometimes a Small Organization Cannot Recover”, Haaretz, 30 octombrie 1995 (E)

Melman, Yossi, „With a Gun, Explosive, Poison, Without Asking Questions”, Haaretz, 17 martie 1998 (E)

Eldar, Akiva, „Der Spiegel: Rabin Ordered the Killing of Shaqaqi”, Haaretz, 5 noiembrie 1995 (E)

Letz, Yitzakh, „5 Shots in Malta”, Globes, 15 aprilie 2001 (E)

Bechor, Guy, „Despite the Iranian Financing, the Islamic Jihad Is Falling Apart since the Murder of Shaqaqi”, Haaretz, 14 octombrie 1996

Capitolul 17: Fiasco la Amman

Yatom, Danny, Secret Sharer: From Sayeret Matkal to the Mossad, Yedioth Ahronoth, Tel Aviv, 2009

Melman, Yossi, „Back to the Scene of the Crime”, Haaretz, 26 septembrie 2007(E)

Tal-Shir, Anat, „The Mossad Affair (Mash’al): A Full Recapture of the Events”; Barnea, Nahum, „Netaniahu Will Bury the Head of the Mossad Slowly but Sophisticatedly”; Shifer, Shimon, „Breaking News: The Jordanians Threatened to Break into the Embassy in Amman. Israel Was Forced to Hand the Secret Formula of the Chemical Weapon”; Perry, Smadar, „Hussein Demands that the Mossad Fire All the People Involved in the Affair, or No Israeli Intelligence Agents Will Be Allowed into Jordan”; Ben Ishai, Ron, „Due to Previous Successes, the Mossad Developed the Notion that Such an Operation Is Foolproof”; Ringel Hoffman, Ariela şi Leshem, Guy, „Danny Yatom Was Left Alone; Now Everybody Is Turning Their Backs on Him”; Fishman, Alex, „The Rivalry between the Intelligence Agencies Is Oozing to the lower Levels; Senior Security Official: ‚If It Doesn’t Stop Immediately We’ll Pay Dearly’”, Yedioth Ahronoth, ediţie specială, 10 octombrie 1997 (E)

Capitolul 18: Din Coreea de Nord, cu dragoste

„September 6, 2007, airstrike”, www.globalsecurity.org, 29 octombrie 2007

Gartenstein-Ross, David şi Goodman, Joshua D., „The Attack on Syria’s Al-Kibar Nuclear Facility”, http: / / www.jewishpolicycenter.org, primăvara lui 2009

Sanger, David E. şi Mazetti, Mark, „Israel Struck Syrian Nuclear Project, Analysts Say”, New York Times, 14 octombrie 2007

Associated Press, „Report: Iran Financed Syrian Nuke Plans – Tip from Defector Said to Lead to Israeli Strike on Suspected Reactor in ’07”, 19 martie 2009

Daphna, Linzer, „Former Iranian Defense Official Talks to Western Intelligence”, Washington Post, 8 martie 2007

Mahanaimi,Uzi, Baxter, Sarah şi Sheridan, Michael, „Israelis Blew Apart Syrian Cache”, Sunday Times, 23 septembrie 2007

Mahanaimi,Uzi, Baxter, Sarah şi Sheridan, Michael, „Snatched: Israeli Commandos Nuclear Raid”, Sunday Times, 23 septembrie 2007

Follath, Erich şi Stark, Holger, „How Israel Destroyed Syria’s Al-Kibar Nuclear Reactor”, www.spiegel.de, 11 februarie 2009

„Background Briefing with Senior U.S. Intelligence Officials on Syria's Covert Nuclear Reactor and North Korea's Involvement", Council of Foreign Relations, www.cfr.org, 24 aprilie 2008

Ross, Michael şi Kay, Jonathan, „The Mossad Planned to Sink a Syrian Freighter with Missiles from Korea: A Chapter from the Book The Volunteer: A Biography of a Mossad Agent", Yedioth Ahronoth, 12 septembrie 2007 (E)

Ben Horin, Yitzakh, „Report: Syria and North Korea Are Building Together a Nuclear Site", Yedioth Ahronoth, 13 septembrie 2007 (E)

Rappaport, Amir, „That Is How a Syrian Nuclear Project Grew under Our Nose", Maariv, 2 noiembrie 2007 (E)

Ben Horin, Yitzakh, „The Syrian Nuclear Reactor Was Attacked Weeks before It Became Operative", Yedioth Ahronoth, 24 aprilie 2008 (E)

Melman, Yossi, „Report: A Commando Unit Landed in Syria a Month before the Nuclear Reactor Was Bombed", Haaretz, 19 martie 2009 (E)

Valdman, Amit, „Report: An Iraqi Defector Uncovered the Syrian Nuclear Reactor – Reveals a Swiss Newspaper", www.mako.co.il, 19 martie 2009 (E)

„Bush: The Revelations About the Bombing of the Nuclear Reactor in Syria: A Message to Tehran", Haaretz, 29 aprilie 2008 (E)

Ben Ishai, Ron, „Exclusive: YNET's Envoy at the Operation Site in Syria", www.ynet.co.il, 26 septembrie 2007 (E)

Ubitachon, Tzava, Sela, Yochai, „The Syrian Nuclear Plan”, The MidEast Forum, 15 septembrie 2007 (E)

„North Korea Assists the Syrians in the Nuclear Field”, www.walla.co.il, după Washington Post, 13 septembrie 2007 (E)

„Sayeret Matkal Operated in Syria prior to the Attack”, Yedioth Ahronoth, 23 septembrie 2007 (E)

Halili, Yaniv, „North Korean Scientists May Have Been Killed in Syria”, Yaniv Halili, Yedioth Ahronoth, 18 septembrie 2007 (E)

Shimron, Gad, „That Is How the ‘Agriculture Compound’ Was Bombed”, Maariv, 16 septembrie 2007 (E)

Azulay, Yuval, Ravid, Barak, „Aman Chief: Israel Recovered Its Deterrence Capacity”, Yedioth Ahronoth, 17 septembrie 2007 (E)

Perry, Snadar, Azulay, Orly, „North Korea for the Sake of Assad”, Yedioth Ahronoth, 23 septembrie 2007 (E)

„Sayeret Matkal Collected Nuclear Samples in Syria”, Yedioth Ahronoth, 23 septembrie 2007 (E)

Azulay, Orly, „Israel Had an Agent in the Syrian Nuclear Reactor”, Yedioth Ahronoth, 21 octombrie 2007 (E)

Melman, Yossi, „Who Is Assisting Damascus in Upgrading Its Falling Nuclear Program?”, Haaretz, 16 septembrie 2007 (E)

Melman, Yossi, „Israel Made the U.S. Understand”, Haaretz, 27 aprilie 2008 (E)

Melman, Yossi, „Report: Enriched Uranium in the Nuclear Site that Israel Bombed”, Haaretz, 11 noiembrie 2008 (E)

„Report: Israel Had a Mole in the Syrian Reactor”, www.ynet.co.il, 20 octombrie 2007(E)

„Report: The Compound Which Was Bombed in Syria Was the Building Site of a Nuclear Reactor. The New York Times: The Reactor Was Not in an Advanced Stage and Was Being Built According to a North Korean Design”, 14 octombrie 2007

„Israel Sent an Agent to the Syrian Reactor, or Recruited One of Its Workers”, ABC, 21 octombrie 2007

Brod, William, Mazetti, Mark, „Satellite Pictures Show: The Syrian Compound Which Was Bombed Had Been Built Six Years Ago”, New York Times, citat după Haaretz, 28 octombrie 2007 (E)

Melman, Yossi, „Iran Financed the Building of the Nuclear Reactor That Was Bombed in Syria”, Haaretz, 20 martie 2009 (E)

„The Iranian officer Who Defected to the U.S. Caused the Attack on the Syrian Reactor”, www.news.nana10.co.il., 19 martie 2009 (E)

Mendel, Yoni, „Report: The Iranian General Emigrated to the U.S.” www.news.walla.co.il, 6 februarie 2007 (E)

„Sayeret Matkal Brought Earth Samples and Bush Authorized the Bombing in the North of Syria”, Inian Merkazi, www.news-israel.net, 10 mai 2010 (E)

Melman, Yossi, „Report: A Commando Unit Landed in Syria a Month before the Reactor Was Bombed”, Haaretz, 19 martie 2009 (E)

Stern, Yoav, „Iran to Assad: We’ll Assist as Much as Needed”, Haaretz, 7 septembrie 2007 (E)

Bechor, Guy, „The Airplanes Incident: Embarassed Damascus”, www.gplanet.co.il, 15 septembrie 2007 (E)

Ziser, Eyal, „Between the Lines”, www.news.nana10.co.il, 15 noiembrie 2010 (E)

„Bush: Olmert Asked Me to Bomb the Syrian Reactor”, NRG News, 6 noiembrie 2010 (E)

Brandstein, Eli, „The Attack on the Reactor: That’s How It Happened”, Eli Brandstein, Maariv, 8 noiembrie 2010 (E)

Caspit, Ben, „Who’s Afraid of Syria”, Maariv online, 7 noiembrie 2010 (E)

Bush, George W., Decision Points, Crown, New York, 2010

Moartea generalului Suleiman

Blandford, Nicholas şi Hider, James, „Syrian General’s Killing Severs Hezbollah Links”, www.timesonline.com, 6 august 2008

„General Muhammad Suleiman Buried in Syria”, www.cafesyria.com / syrianews / 2706.aspx, 10 august 2008

Lutfi, Manal şi Majli, Nazer, „Mystery Shrouds Assassination of Syria's Top Security Adviser", Asharq El-Awsat, 5 august 2008

Mahanaimi, Uzi, „Slain Syrian Aide Supplied Missiles to Hezbollah", Sunday Times, 21 februarie 2010

Mahanaimi, Uzi, „Meir Dagan: The Mastermind Behind Mossad's Secret War", Sunday Times, 21 februarie 2010

Blanford, Nicholas, „The Mystery behind a Syrian Murder", Time, 7 august 2008

Wagner, Lilit, „There Was Total Silence", Yedioth Ahronoth, 7 iunie 2010 (E)

Yehoshua, Yossi, „Commendation of the Long Arm", Yedioth Ahronoth, 22 iunie 2010 (E)

Huggi, Jacky, „The End of the Secret Adviser of the Syrian President", Maariv, 4 august 2008 (E)

Ravid, Barak şi Stern, Yoav, „The Hezbollah Member Who Was Liquidated Was Nicknamed in Israel 'the Syrian Mughniyeh'", Haaretz, 4 august 2008 (E)

„Death of the North Korean Builder and Security Officer of the Syrian Reactor", www.debka.com, 9 august 2008 (E)

Harkov, Lahav, „Wikileaks: Syria Believes Israel Killed Top Assad Aide", Ierusalim Post, 24 decembrie 2010

Oren, Amir, „Former CIA Director: The Secrecy Around the Attack on the Syrian Reactor Is Unjustified", Haaretz, 9 iulie 2010 (E)

Capitolul 19: Dragoste şi moarte după-amiaza

Black, Ian, „Profile: Imad Mughniyeh”, Guardian, 13 februarie 2008

Associated Press, „US Official: World ‘Better Place’ with Death of Hezbollah Figure”, 13 februarie 2008

Thomas, Gordon, „Mossad Most Wanted: A Deadly Vengeance (Imad Mughniyeh)”, Independent, 23 februarie 2010

Oren, Amir, „Commentary: A Clear Message to Nasrallah and the Hezbollah”, Haaretz, 13 februarie 2010 (E)

„Hezbollah’s report about the liquidation of Mughniyeh”, www.debka.com, 28 februarie 2008 (E)

„From Argentina to Saudi Arabia, Everybody Was Looking for Mughniyeh”, Yedioth Ahronoth, 13 februarie 2008 (E)

Stern, Yoav, Melman, Yossi, „Syria: The Liquidation of Mughniyeh Is a Terrorist Act”, Haaretz, 13 februarie 2008 (E)

Melman, Yossi, „The Terror Attacks that Put Mughniyeh on the Map”, Haaretz, 13 februarie 2008 (E)

Nachmias, Roy, „The Retaliation for the Killing of Mughniyeh Is a Question of Time”, Yedioth Ahronoth, 30 iunie 2008 (E)

Melman, Yossi, „Commentary: He Was Higher on the Wanted List Than Nassrallah”, Haaretz, 13 februarie 2008 (E)

Cohen, Dudi, Nachmias, Roy, „Iran: The Killing of Mughniyeh Is an Example of the Israeli Terror”, Yedioth Ahronoth, 13 februarie 2008 (E)

Capitolul 20: Atenţie, se filmează!

Tomlinson, Hugh, „Assassins Had Mahmoud al-Mabhouh in Sight as Soon as He Got to Dubai”, Times, 17 februarie 2010

„Mahmoud al-Mabhouh Was Sedated Before Being Suffocated, Dubai Police Say”, Times, 1 martie 2010

„Report from the Sunday Times: PM Authorized Mabhouh Killing”, www.ynet.co.il, 21 februarie 2010

Worth, Robert F., „Inquiry Grows in Dubai Assassinations”, New York Times, 24 februarie 2010

Ravid, Barak, Herman, Dana, „Britain’s Prime Minister Ordered the Investigation of the Forged Passports; the Israeli Ambassador Was Summoned for a Clarification”, Barak Ravid, Dana Herman, Haaretz, 18 februarie 2010 (E)

Haber, Eitan, „The Result Test: Not a Failure, Great Achievement”, Yedioth Ahronoth, 18 februarie 2010 (E)

Perry, Smadar, „The Hit Team Visited Dubai 3 Times”, Yedioth Ahronoth, 19 februarie 2010 (E)

Melman, Yossi, „The Last Liquidation of This Kind; There Will Not Be Many More Like This One," Haaretz, 19 februarie 2010 (E)

„Netanyahu to the Hit Team: The People of Israel Trust You, Good Luck", Yedioth Ahronoth, 21 februarie 2010 (E)

Barkan, Noam şi Tubias, Benjamin, „Gail Is Checking Out (from the Hotel)", Yedioth Ahronoth, 22 februarie 2010 (E)

„Dubai Exposed 15 More Agents; Ten of Them Have Names of Israeli Citizens", Haaretz, 25 februarie 2010 (E)

Kreitman, Modi, Zinger, Zvi şi Glickman, Eitan, „The Liquidation in Dubai: 8 Israelis Carrying Forged Passports Will Be Called to Testify by British Investigators", Yedioth Ahronoth, 28 februarie 2010 (E)

Ravid, Barak şi Herman, Dana, „The Israeli Ambassador in Australia Was Summoned for Clarification", Haaretz, 25 februarie 2010 (E)

Eichner, Itamar, „London Does Not Await the Mossad", Yedioth Ahronoth, 4 mai 2010 (E)

„Australian Intelligence Report: The Mossad Is Responsible for the Forgery", Yedioth

Ahronoth, 25 mai 2010 (E)

Eichner, Itamar şi Kreitman, Modi, „Forged Passports: An Israeli Diplomat Was Expelled from Ireland", Yedioth Ahronoth, 16 iunie 2010 (E)

Issacharov, Avi şi Herman, Dana, „The Killers of the Hamas High Official Are Listed on the ‘Wanted’ List of the Interpol”, Haaretz, 19 februarie 2010 (E)

Perry, Smadar şi Shaked, Roni, „Did Not Withstand the Temptation – A Foreign Woman Is Suspected to Have Made Him Open the Door”, Yedioth Ahronoth, 1 februarie 2010 (E)

Perry, Smadar, „Dubai Presents the Hit Men, That’s How He Was Killed, a Woman Agent at the Door”, Yedioth Ahronoth, 16 februarie 2010 (E)

Perry, Smadar, „‘Thank goodness I Know to Take Precautions,’ Mabhouh in an Interview to Al-Jazeera”, Yedioth Ahronoth, 12 februarie 2010 (E)

Perry, Smadar, „A Dubai Hug – Portrait of Dhahi Khalfan,” Yedioth Ahronoth, 5 martie 2010 (E)

Aderet, Ofer şi Melman, Yossi, „Report: Germany Issued a Warrant for the Arrest of a Suspect in Assisting the Attack in Dubai”, Haaretz, 16 ianuarie 2011 (E)

Beck, Eldad, „The ‘Mossad Agent’ Fined 60,000 Euros in Germany Is Uri Brodsky, Accused of Involvement in the Liquidation of Mabhouh,” Yedioth Ahronoth, 16 ianuarie 2011 (E)

Perry, Smadar, „The Man Killed – ‘A Hamas High Official’”, Yedioth Ahronoth, 7 aprilie 2011 (E)

McGlothen, John, „Dubai Police Allege Assassination Team in Hamas Commander’s Slaying Used Credit Cards Issued

by Iowa Bank”, www.noozhawk.com, statewide news, 24 februarie 2010

McGregor-Wood, Simon, Walter, Vic şi Setrakian, Sara, „Dubai Police Release New Suspects in Hit Squad Killing”, ABC News Dubai, 19 februarie 2010

www.payoneer.com, studiu de caz – Elance

Yehoshua, Yossi, „Israel Attacked in Sudan”, Yedioth Ahronoth, 6 aprilie 2011 (E)

Perry, Smadar, „Israel Attacked in Sudan”, Yedioth Ahronoth, 7 aprilie 2011 (E)

„Sudan to File a Complaint Against Israel to the UN Over the Air Strike”, www.aljazeera.net, 7 aprilie 2011

„Israel Attacked in Sudan to Prevent Arms Smuggling to Gaza”, www.niletvinternational.net, 20 aprilie 2011

Capitolul 21: Din ţara reginei din Saba

Dintre numeroasele surse ale acestui capitol, cea mai utilă a fost cartea lui Gad Shimron, Bring Me the Jews of Ethiopia, How the Mossad Brought the Ethiopian Jews from Sudan, Maariv (Hed Arzi), Or Yehuda, 1988 (E)

„The History of the Ethiopian Jews”, www.jewishvirtuallibrary.org

Myre, Greg, „Israel to Speed Immigration for Jews in Ethiopia”, New York Times, 1 februarie 2005

Heilman, Uriel, „Distant Relations”, Ierusalim Post, 8 aprilie 2005

Jacobovich, Simcha, Falasha: Exile of the Black Jews of Ethiopia, documentar 1983

„The emigration of the Ethiopian Jews, Operation Moses 1984 and Operation Salomon 1991”, www.jafi.org.il / JewishAgency / Hebrew (E)

Sanbato, Ainao Freda, „Operation Moses”, Haaretz, 11 martie 2006 (E)

Shalit, David, „Then I Said in Hebrew: What Are You Doing Here?”, Haaretz, 17 mai 1996 (E)

Perfit, Tudor, „The Exodus from Ethiopia”, Yedioth Ahronoth, 25 octombrie 1985 (E)

„Fleet 13 on the Sudan Shores”, Yedioth Ahronoth, 15 martie 1994 (E)

Kizel, Arie, „Fleet 13 Landed in Sudan”, Yedioth Ahronoth, 18 martie 1994 (E)

Geinosar, Shahar, „Last Stop Sudan”, Yedioth Ahronoth, 27 iunie 2003 (E)

Mosko, Yigal, „First, Bring Some Samples”, Yedioth Ahronoth, 12 octombrie 2001 (E)

Adino Ababa, Dani, „Israel Lover”, Yedioth Ahronoth, 23 septembrie 2005 (E)

Shir, Smadat, „Following Me in the Desert”, Yedioth Ahronoth, 17 iulie 2009 (E)

Regev, David, „In the Prairies of Ethiopia”, Yedioth Ahronoth, 19 martie 2010(E)

Hamasa L’Eretz Israel („Călătorie în Ţara lui Israel”), versuri de Haim Idissis, muzica de Shlomo Gronich

Dvori, Nir, „25 Years to Operation Moses: Interviuri cu Emanuel Allon, Gadi Kroll, David Ben Uziel şi Yonathan Shefa”, The News, Canalul 2, 15 iunie 2010 (E)

Duvdevani, Harel şi Eran, „Operation Solomon – Bring the Ethiopian Jews”, www.sky-high.co.il (E)

Surse generale

Cărţi în ebraică

Edelist, Ran, The Man Who Rode a Tiger, Zmora-Bitan, 1995

Bar-Zohar, Michael, editor, 100 Men and Women of Valor, Editura Ministerului israelian al Apărării, 2007

Golan, Aviezer şi Pinkas, Danny, Code Name: The Pearl, Zmora-Bitan Modan, 1980

Golan, Aviezer, Operation Susanna, Yedioth Ahronoth, 1990

Thomas, Gordon, Gideon’s Spies: The Secret History of the Mossad, Or-Am, 2008

Gilon, Carmi, Shin-Beth between the Schisms, Miskal Yedioth Ahronoth, Tel Aviv, 2000

Melman, Yossi, Haber, Eitan, The Spies: Israel’s Counter-Espionage Wars, Miskal Yedioth Ahronoth, Tel Aviv, 2002

Halevi, Ephraim, A Man in the Shadows, Matar, 2006

Westerby, Gerald, A Mossad Agent in Hostile Territory, Matar, 1988

Melman, Yossi, editor, Report of the CIA on the Israel Intelligence Services, Zmora-Bitan, Tel Aviv, 1982

Amidror, Yaacov, Intelligence from Theory to Practice, Editura Ministerului israelian al Apărării, 2006

Fine, Ronald, The Mossad, Or-Am, 1991

Kimche, David, The Last Option, Miskal Yedioth Ahronoth, 1991

Sagi, Uri şi Tal, Rami, editori, Lights in the Fog, Yedioth Ahronoth, 1998

Shimron, Gad, The Mossad and the Myth, Keter, Ierusalim, 2002

Cărţi în engleză

Posner, Steve, Israel Undercover: Secret Warfare and Hidden Diplomacy in the Middle East, Syracuse University Press, Syracuse, New York, 1987

Raviv, Dan şi Melman, Yossi, Every Spy a Prince: The Complete History of the Israeli Intelligence Community, Houghton Mifflin, Boston, 1990

Landau, Eli, Dan, Uri şi Eisenberg, Dennis, The Mossad, Paddington Press, New York, 1978

Bar-Zohar, Michael, Spies in the Promised Land, Houghton Mifflin, Boston, 1972

Cărţi în franceză

Dan, Uri, Mossad: 50 ans de guerre secrète, Presses de la Cité, Paris, 1995

Bar-Zohar, Michel, Les vengeurs, Fayard, Paris, 1968

Interviuri

Isser Harel, Yaa'cov Caroz, Izzi Dorot, Yitzhak Shamir, Amos Manor, Meir Amit, „Anton Kunzle", Menachem Barabash, Wiktor Grajewski, Yitzhak Rabin, Ezer Weizman, Haim Israeli, Pinhas (Siko) Zusman, Uri Lubrani, Wernher von Braun, Rafi Eitan, Raphi Medan, Yitzhak Sarid, Eli Landau, Hanoch Saar, Avraham (Zabu) Ben Zeev, Emanuel Allon, Amnon Gonen, membrii familiei lui Elie Cohen, membrii familiei lui Alexander Israel, Ze'ev Avni şi mulţi alţii, care au preferat să rămână anonimi.

INDEX[17]

[17] Numărul paginilor se referă la ediţia tipărită a cărţii şi la ediţia digitală în format PDF.

A

Abd el Hir, Hussein

Abrams, Elliott 330

Abu Al-Haul, Ashraf 39, 401

Abu Seif, Muhammad 14, 317, 318

Adenauer, Konrad 144, 145, 152, 153

Admoni, Nahum 287, 288, 292, 375

Adwan, Kamal 168, 170, 171, 174, 175, 176, 177, 183, 239, 241

Ahituv, Avraham 140, 155, 156

Ahmadinejad, Mahmoud 22, 24, 38

Aklum, Fereda 367, 368

AI-Oin, Zaher 178

Al-Jazeera 352, 353, 418, 419

Aliya Beth, organizaţie 63, 73

Amana, Ben 245

Amin, Iddi 381

Amit (Slutzky), Ze’ev 217, 219, 220, 222

Angleton, James Jesus 74, 75

Arafat, Yasser 225, 235, 238, 248, 252, 253, 306, 310, 339, 411

Arens, Moshe 325, 400

Asgari, Ali Reza 35, 327

Assad, Bashar al- 325, 333, 337

Assad, Bassel al- 333

Avni, Ze’ev (aka Wolf Goldstein) 55-59, 402, 421

Azar, Shmuel 161, 164

B

Bar-Hon, Meir 103

Barak, Ehud 19, 239, 241, 330

Baranowska, Łucja 69, 71

Barzani, Mullah Mustafa 194

Batzri, Joseph 52, 53

Bauer, Fritz 79-82, 84, 85, 108

Bedell Smith, Walter 74

Be’eri, afacerea 40

Begin, Menahem 157, 249, 250, 305, 366, 367

Beit Lid (Israel) 306, 307, 309

Ben Barka, Mehdi 192, 193

Ben David, Claude / Ariel

Ben David, Mishka 312, 314, 318, 319-321

Ben David, Ruth (aka Madeleine Ferrallle) 124-126, 128, 130, 132, 133, 136, 137

Ben Gal, Joseph 152-154

Ben Gurion, David 42-45, 59, 60, 73, 74, 79, 87, 97, 107-109, 112-114, 118, 135, 141, 143-145, 152, 153, 157-160, 162, 164, 191, 233

Ben Porat, Mordechai (aka Zaka Havlv) 49-51, 402

Ben Simon, Daniel 253

Ben Tov, Cheryl (Hanin) (aka Cindy) 290-294, 296, 409, 410

Ben Uziel, David 371, 372, 420

Bergman, Ronen 279, 312, 320, 351, 388, 389

Betzer, Muki 241, 381

Bin Laden, Osama 181, 340, 395

Bitar, Salah Al- 177, 180

Blau, Rabbi Amram 138

BND 359

Bodenheimer, Michael 354, 359, 362

Boudia, Mohammad 243-245

Bourghalter, Edith 243

Bourghalter, Pierre 243

Brandner, Ferdinand 142, 143

Bregman, Aharon 279, 407, 409

Brejnev, Leonid 275

Buckley, William 338

Bull, Gerald 298-304, 306, 410, 411

C

Carmel, Yehuda 102-104

Caroz, Yaacov 97, 122, 126, 129, 130, 132, 191, 402, 404, 421

Chambers, Erika Mary 250-252

Chaudhry, Iftikhar Khan 28

Cheney, Richard 330

China 26, 395, 396

Cohen, Arye 217

Cohen, Baruch (aka Moshe Hanan Ishal) 235

Cohen, Haim 84, 85

Cohen, Iris 180, 182

Cohen, Nadia 166, 182

Cohen, Shaul Elie 161, 163, 164, 166, 170, 174-176, 178, 180, 181, 184-189, 259, 404, 405, 421

Cohen, Shula 205

Cohen, Sophie 163

Cohen, Victor 127, 130-132

Coreea de Nord 27, 324-328, 334, 389, 412

Crossman, Richard 164

D

Dagan, Meir (aka Meir Huberman) 14-20, 24, 29, 30, 32-34, 37-40, 327, 328, 330, 337, 345, 346, 351, 382, 388-391, 416

Daguto, familia 84

Daily Telegraph 24, 33, 397, 398

Danny, Shalom 89, 104, 105, 107

Darom, Shaul 79-81

Daveron, Kevin 355, 356

Dayan, Moshe 190, 205, 229, 264, 275, 366

de Gaulle, Charles 193

Domb, Joseph 126, 127

Dubai 26, 351, 353-355, 357-363, 389, 395, 417-419

Dulles, Allen 74, 75

E

Eban, Abba 90

Eichmann, Adolf 44, 67, 79-85, 87, 89, 91, 92, 94, 95, 97-113, 121, 140, 144, 156, 207, 208, 211, 264, 403, 404

Eichmann, Dieter 86

Eichmann, Nicolas 86

Eichmann, Sylvia 80, 82-84

Eichmann, Vera de Liebl 87, 100

Eisenhower, Dwight D. 75

El-Ard, Majeed Sheikh 173-175, 184, 187, 188

El-Baradei, Mohamed 28, 399

El’azar, David (Dado) 240, 256, 269

Elian, Yona 65-67, 89, 403

Elvinger, Peter 355

Erdogan, Tayyip 331

Ethiopia 46, 419, 420

F

Fabrica 36, 141

Fabrica 333 142, 143, 145, 146, 151

Fadlallah, Sheikh 340

Faisal 236

Fakhrizadeh, Mohsen 34, 35, 36, 397

Fatah 16, 225, 226, 239, 248-250, 252, 253, 276, 339

FBI 10, 28, 59, 134, 135, 338, 341

Folliard, Gail 354, 355-358, 418

Freyer, rabin 127

G

Gaddafi, Muammar 276, 278

Gat, Yaacov 88, 94

Gates, Robert 328

Gertner, familia 133, 134

Gibli, Binyamin 162, 164

Goerke, Heidi 152, 155

Goerke, Paul 151

Golan, Înălţimile 166, 263, 268, 269

Gold, Henry 369, 372, 373

Goren, Shmuel 272, 273

Grayevski, Victor 402, 403

Guerrero, Oscar 286-288, 295

Gur-Arie, Ze’ev (aka Wolfgang Lutz) 134, 135, 146

H

Haaretz 153, 323, 359, 390, 391, 393, 394, 396, 399, 401, 403-406, 408, 409, 412-419

Habash, George 236, 243

Hadar, Avraham „Pashosh” 131,

Haddad, Wadie 304-306, 312, 411

Hadley, Steve 328-330

Hafez, Assad-Al 255, 307, 325, 333

Haidar, Nihad 337, 347-349

Halek, Ahmed 344

Halevy, Efraim 20, 321, 323, 327

Hamas 19, 39, 40, 309-311, 313, 315, 317, 318, 321, 322, 351-353, 358, 363, 391, 418-420

Hamshari, Mahmoud 233, 234, 236, 244

Harari, Mike 229, 234, 245, 246, 255, 406

Harman, Avraham 134, 135

Hatechiya („Renaşterea”), partid 282

Hatum, Salim 177, 179, 186, 187

Hermann, Lothar 81-85

Hermann, Sylvia 80-85

Hezbollah 10, 20, 40, 309, 323, 334, 340, 341, 343-345, 347-349, 391, 415, 416

Hindi, Amin Al- 276

Hitler, Adolf 79, 124, 139, 142, 154, 208, 209, 287

Hod, Mordechai (Motti) 200-202

Hoffstetter, Efraim (aka Karl Huppert) 82, 83

Holocaust 17, 18, 64, 69, 88, 91, 95, 109, 110, 122, 145, 157, 196, 208, 228, 390, 409

Hosseinpour, Ardeshir 23

Hounam, Peter 288, 292

Hruşciov, Nikita 69-75, 78, 402

Hushi, Abba 42, 43

Hussein, Saddam 25, 297, 300, 301, 303, 389, 410

I

Independent 346, 347

Idissis, Haim 364, 420

Ingleby, Jonathan 234, 246

Intra Corporation 145, 148 153

Iran-Contra, afacerea 288

Iran-Irak, războiul 302

Irlanda 121, 355, 362

Irgun, grupul 59, 64

Itzikel, rabin 123, 124

Izz Ad-Din Al-Qassam brigada (Hamas) 352

J

Jaafar, Nimeiry 375, 377

Jarrah, Ali 349

Jihad, Abu 346

Joklik, Otto 148-155, 158

Jundallah 384

K

Kahane, rabin 282

Kamil, Hassan 143

Kassem, Abdal-Karim 53

Kassem, Ali 41, 43

Katz, Zelig 72, 73

Keitzner, Miriam 210

Kendall, Shawn 314

Kennedy, John F. 150

Kennedy, Robert 135

KGB 43, 76, 77, 114, 235, 403

Khalil, Mahmoud 141, 142, 149

Khan, Abdul Qadeer 26, 27, 29, 395

Khomeini, ayatollah 24, 25, 46, 340, 394

Kidon 229, 237, 245, 312-314, 316, 322, 346, 347, 359

Kim Il-sung 325,

Kissinger, Henry 277

Kleinwachter, Hans 142, 150-152

Knesset 107-109, 113, 117, 118, 157, 376

Krug, Heinz 143, 145, 148, 149

L

Lakam, organizaţia 378

Lansky, Meyer 147

Lavi, Naftali 153

Lavon, Afacerea 162, 204, 205

Lavon, Pinhas 162, 164

Lenin, Vladimir Ilici 71, 78

Leshem, Ron 17, 390

Liban, războiul din (1982) 18

Liban, războiul din (2006) 20

Libia 11, 27, 226, 276, 278, 306, 307, 308, 341

Limor, Danny 367, 368, 371, 373

Lipkin, Amnon 239

Lipkin-Shahak, Amnon 379

Liron, Ze’ev (Londner) 196-200, 204

Lod, aeroport 102, 107, 135, 137, 169, 176, 236, 242

Lorenz, Shlomo 117

M

Mabhouh, Mahmoud al- 352, 355, 417

Malkin, Fruma 88, 110

Malkin, Zvi 88, 93, 95, 98, 110, 112, 264, 289, 403, 404

Mann, H. 151, 155, 157

Manor, Amos 62, 72-75, 119, 131, 157, 159, 402, 404, 421

Margalit, Dan 270

Mash’al, Khaled 310-323, 412

Medan, Raphael 64 Raphi Medan este acelaşi?

Meidad, Yaacov (Mio) 91, 92

Meir, Golda 150, 152, 157, 223, 226, 236, 238, 248, 253, 256, 261, 264, 275

Meizish, rabin 117, 125, 136

Mengele, Josef 111-113

Mengistu, Haile Mariam 366, 379

Mercier, Jacques 185-187, 404

Messerschmitt, Willy 141-143, 160

MI6 29, 33, 276, 302

Michael, Sami 165, 166

Mohammadi, Masoud Ali 22, 23, 39, 398

Mordechai, Yitzhak 321

Moshe, Nissim 47, 49

Mubarak, Hosni 10, 279, 280

Mukhabarat 182, 183, 199, 204, 257, 259, 279

Munich, masacrul de la 406

Murdoch, Rupert 289

Musawi, Sheikh Abbas al- 343

Musa, Said 307

N

Nahmias, Joseph 117, 119

Nasrallah, şeic 340, 344, 390, 416

Nasser, Gamal Abdel 76, 77, 140-142, 146, 174, 191, 205, 239, 241, 263, 267, 271-275, 279, 280, 409

Nasser, Kamal 239, 241

Nativ, organizaţia 64, 65

Nejad, Darioush Rezaei 21

Netaniahu, Beniamin 39, 310, 321, 331, 332, 351, 382

Netaniahu, Yoni 39, 381, 382

Neviot 311, 382

New York Times 32, 75, 393, 395, 398, 400, 401, 404, 407, 408, 410, 411, 413-415, 417, 419

Nissiyahu, Yehudith 89, 91, 92, 98, 121, 130

O

Obama, Barack 385, 398

Operaţiunea Chameleon (Israeli) 14

Operaţiunea Cleopatra 149, 150

Operaţiunea Diamantul 195, 197, 204

Olmert, Ehud 327, 328, 330-332, 415

Operaţiunea Fraţii 374

Operaţiunea Furtună în deşert 325

Operaţiunea Ibis 149, 150

Operaţiunea Inginerul 60

Operaţiunea Kaniuk 288, 296

Operaţiunea Livada 330

Operaţiunea Mânia lui Dumnezeu 228, 229, 238, 248, 346 vezi Septembrie Negru

Operaţiunea Moise (Moses) 375-379, 419, 420

Operaţiunea Pace pentru Galileea 339, 340

Operaţiunea Primăvara tinerilor 238, 242 vezi Septembrie Negru

Operaţiunea Puiul de tigru 114

Operaţiunea Pygmalion 59, 60

Operaţiunea Regina din Saba 377, 378

Operaţiunea Smicha 257

Operaţiunea Solomon 379, 380, 420

Or, Theodore 280

Oslo, acordul de la (1993) 310

Oufkir, Mohammad 122, 192, 193

P

Pahlavi, Reza 24

Pakistan 26-28, 36, 390, 395, 396

Palmach 48, 63, 64, 227

Panetta, Leon 33

Parchin 31, 398

Pardo, Tamir 39, 381-383

Patwag 143, 153

Pearlman, Moshe 100

Peres, Shimon 145, 158, 159, 287, 288, 292, 404

Pilz, Wolfgang 142, 143, 145, 146, 149

Polonia 17, 41, 69, 70, 72, 75, 76, 88, 115, 196

Porat, Yehuda 198

R

Rabin, Yitzhak 15, 19, 307, 309-311

Rakah, Partidul 281, 282

Redfa, Camille 196

Redfa, Munir 196-204

Republica Arabă Unită 172

Rice, Condoleezza 328, 330

Roma 10, 62-64, 66, 102, 198, 226, 230, 231, 238, 264, 276, 277, 291-293, 295, 341,

România 73, 121, 122

Russell, Bertrand 188

S

Sadat, Anwar 263, 266, 274-278, 280

Salah, Shalom 52, 53

Salehi, Ali Akbar 22, 35

Salhun, Ismail 47

Sarid, Ytzhak (aka Anton Kunzle) 207, 208, 421

Satu Mare 121

Sayeret, Matkal 15, 16, 223, 239, 241, 249, 303, 310, 329, 381, 382, 390, 412, 414, 415

Sänger, Eugen 142, 143

Schmidt, Francisco 84, 85, 128

Schuchmacher, Ida şi Alter 115

Schuchmacher, Yossele 113, 127, 130, 137, 138

Scotland Yard 280

Segev, Shmuel 153, 400, 404

Seif, George Salem 175, 184

Selassie, Haile 122, 365

Septembrie Negru 224-226, 228-231, 233-239, 242-246, 248, 249, 253, 303, 304

Shalit, Gliad 39

Shalom, Avraham (Avrum) 88, 94, 112, 119, 120

Shamir, Shimon 274, 275, 287

Shamir, Yitzhak 64, 379, 421

Shapira, Danny 202, 203

Shaqaqi, Fathi (aka Ibrahim Shawush) 306-309, 411, 412

Sharett, Moshe 66, 67, 162

Sharon, Ariel (Arik) 14, 15, 17, 19, 20, 217, 319, 321, 322, 390-392, 411

Shavit, Shabtai 289, 303, 307, 308, 378

Shefa, Yonatan 369, 370, 420

Sheffield, Forge Masters 303

Shemesh, Camille 202

Shemesh, Yossef 195, 196, 198, 202

Shiloah, Reuven 44, 45, 54, 59

Shirazi, Amir 35

Shomron, David 192

Skorzeny, Otto 139, 140, 155-157, 160, 404

Stasi 345

Stern, grupul 64

Strauss, Franz Josef 145, 159

Stuxnet, virus 37, 38, 401

Sudit (Sharon), Eliezer 217

Sunday Times 23, 286, 288-290, 292, 294, 330, 331, 335, 337, 342, 351, 358, 389, 390, 395, 396, 399, 407, 410, 413, 416, 417

T

Taggar, Yehuda (aka Yudke Tadjer) 47-49, 52-54, 402

Talmor, Emmanuel (Emma) 64, 81

Tamim, Dhahi Khalfan 360, 361

Taussig, Oswald 217-221

Tavor, Moshe 88, 93

Tayara 182

Teitelbaum, Joel 137

Tel Aviv 17, 25, 42, 51, 52, 56, 62, 66, 75, 76, 79, 81, 82, 111, 115, 116, 136, 159, 165, 172, 179, 192, 198, 199, 201, 204, 242, 243, 249, 255, 261, 265, 274, 282, 287, 304, 311, 312, 314, 324, 337, 351, 381, 382, 393, 394, 401-407, 412, 420, 421

Thatcher, Margaret 292, 296

The Times 35

Thomas, Gordon 345, 359, 390, 399, 411, 416, 420

Time 32, 33, 307, 399, 400, 411, 416, 417

Tohar, Zvi 90, 104

Tubiansky, Meir 42, 43

U

United Arab Airlines 145, 149

United Gunpowder Works 300

W

Weizman, Ezer 25, 195, 203, 394, 405, 421

Wiesel, Elie 135

Wiesenthal, Simon 155

X, Y

X, Comitetul 229, 234

Yariv, Yoske 207, 208, 213, 217-220, 227-229

Yatom, Danny 15, 310-312, 315, 318-320, 322, 323, 412

Yemen 150, 266

Yom, Kippur războiul (1973) 18, 222, 227, 248, 264, 265, 267, 268, 269, 276, 277, 279, 390, 407, 408

Yonatan „Prosper” 254

Yussef, Abu 225, 239, 241, 242

Z

Zablodovici, Shlomo 156

Zagros, Munţii 33

Ze’evi, Beni 194, 195, 289

Zeira, Eli 266, 267, 269, 270, 279, 280, 407, 408

Zelinger 171-173

Zur, Zvi 144

Zwaiter, Wael 230-232, 236, 237

1. Amplasamentul uzinei nucleare de la Natanz – mulţumită agerimii unui agent de contrainformaţii al Mossadului. (Google Earth)

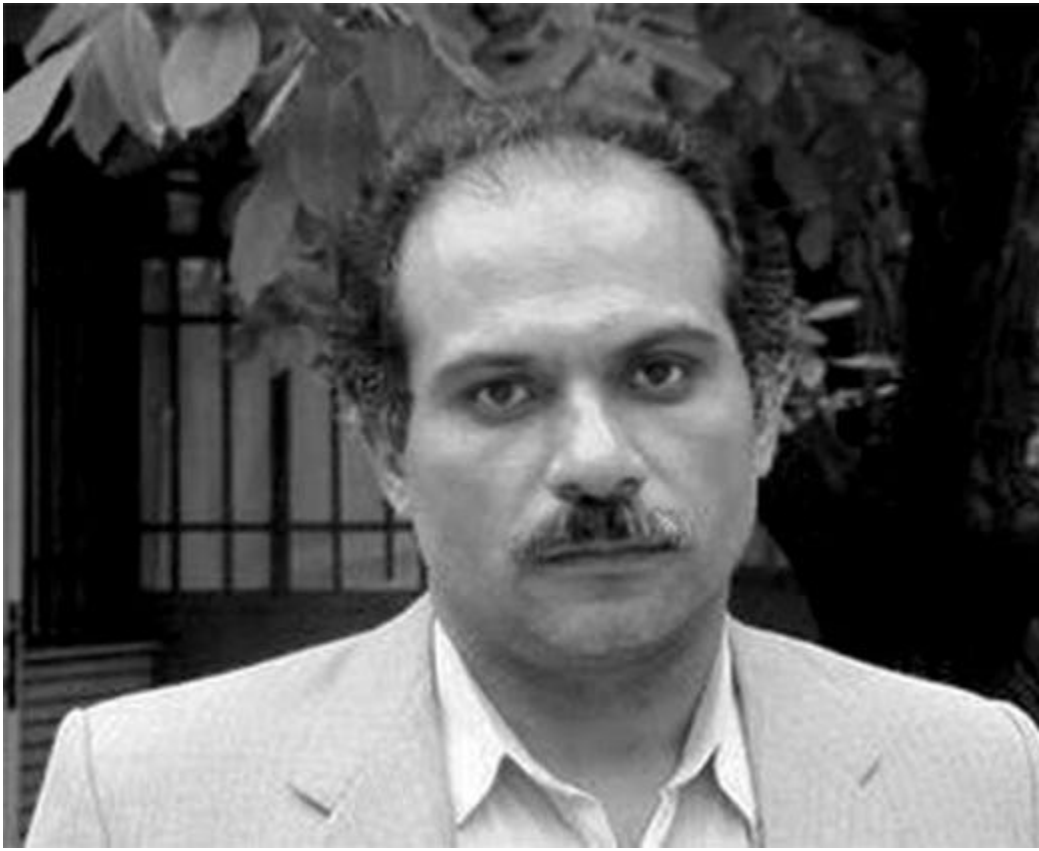

2. Ali Mohammadi. Explozibil într-o motocicletă.
(Wikipedia)

3. Meir Dagan. Agenţii lui l-au numit „Regele umbrelor”. (Dan Balilti)

4. Dagan: „Bătrânul acesta este bunicul meu.” (prin amabilitatea centrului Yad Vashem)

5. Isser Harrel. Ben Gurion i-a spus: „Aduceţi-l pe Eichmann viu sau mort!” (Amit Shabi)

6. Adolf Eichmann la procesul organizat la Ierusalim.
(Oficiul de Presă al Guvernului israelian)

7. Madeleine Ferraille, cunoscută de asemenea sub numele de Ruth Ben David – o Mata Hari a evreilor ultraortodocşi. (Arhivele Yedioth Ahronoth)

8. Yossele Schuchmacher cu părinţii săi, după ce a fost găsit şi adus înapoi în Israel. În dreapta este Yechezkel Adiram, reporterul de la Yedioth Ahronoth. (David Rubinger)

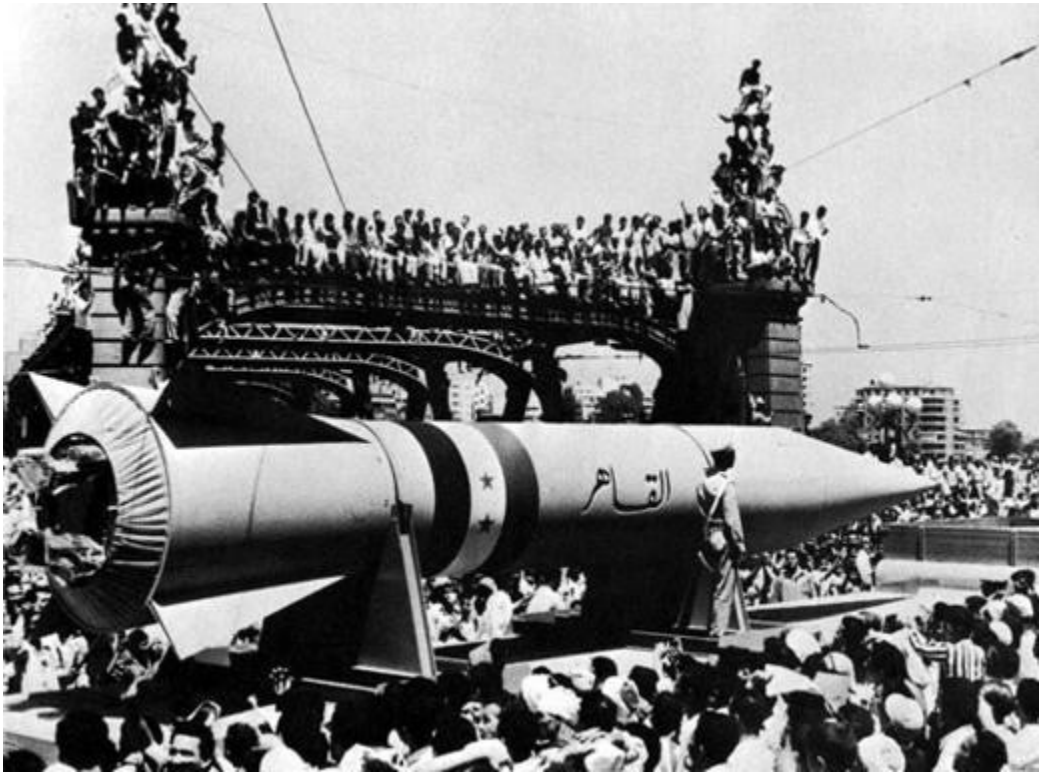

9. Al-Qahir, „Cuceritorul” – racheta construită în Egipt de oamenii de ştiinţă germani. (Arhivele Yedioth Ahronoth)

10. Profesorul Eugen Sänger cu Otto Joklik.

11. Dictatorul italian Benito Mussolini şi salvatorul său Otto Skorzeny.

12. Elie Cohen şi familia sa într-un rar moment de fericire.

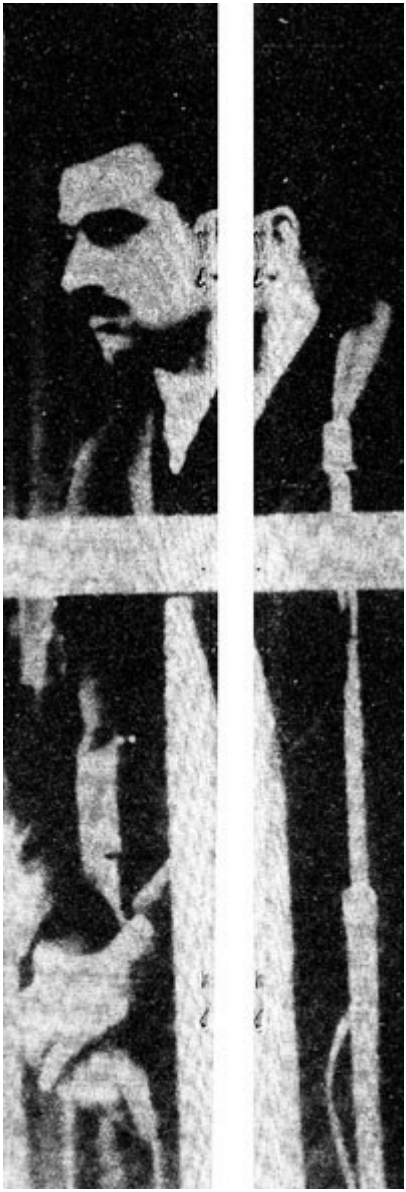

13. Elie Cohen la proces, în Damasc.

14. „Kamal Amin Tabet” în tovărăşia unor ofiţeri sirieni pe Înălţimile Golan. (Arhivele Yedioth Ahronoth)

ידיעות אחרונות

ורס, רוצח יהודי ריגה, נחטף
צא הדוג באורוגוואי

ן בשם „לעולם לא נוכל לשכוח" הודיע בבון
ית הפושע הנאצי נמצאת בבית סגור במונטבידאו

רוסים מגינים על אמריקנים מפני סינים

15. Prima pagină a ziarului Yedioth Ahronoth din 7 martie 1965, anunţând asasinarea lui Cukurs.

16. Cufărul în care a fost găsit corpul lui Cukurs în Montevideo.

17. Anton Kunzle fotografiat de Herbert Cukurs. „Dacă voi fi ucis, ucigaşul meu va fi într-una dintre fotografiile acestea.”

18. MIG-21. Ezer Weizman a vrut un asemenea avion. (Zvika Tishler)

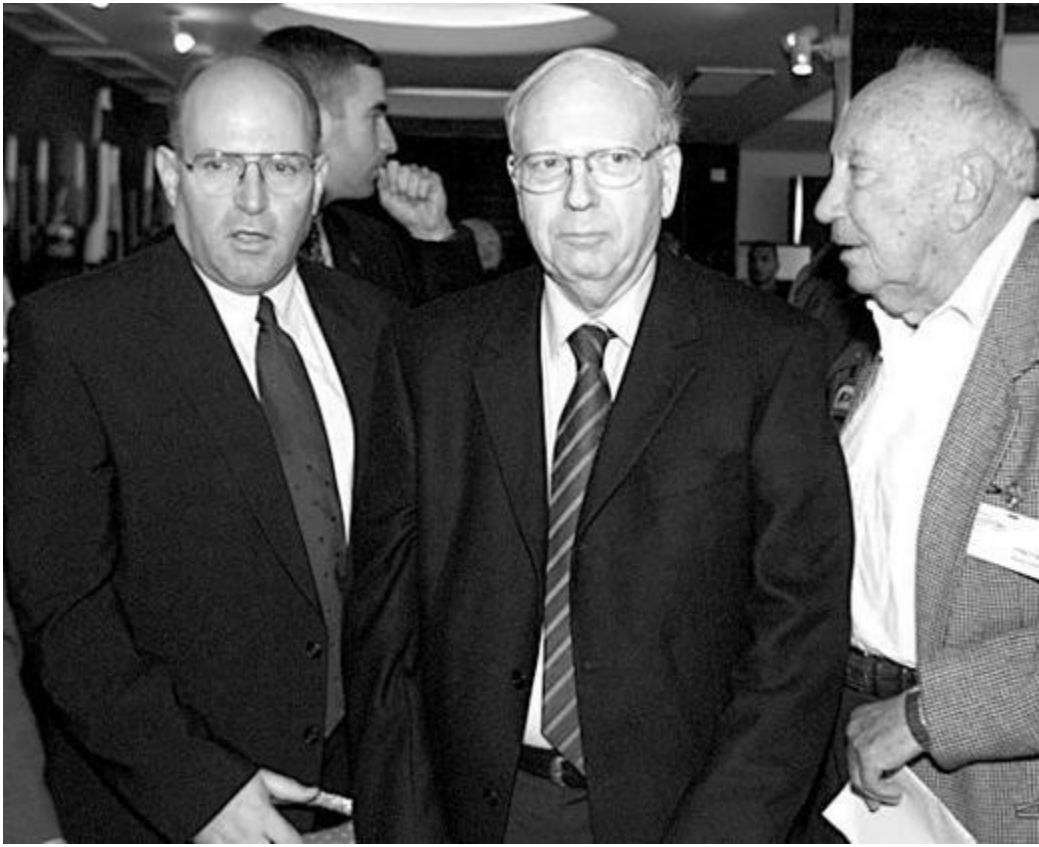

19. Şefii Mossadului: Meir Amit şi Efraim Halevi. (Michael Kremer)

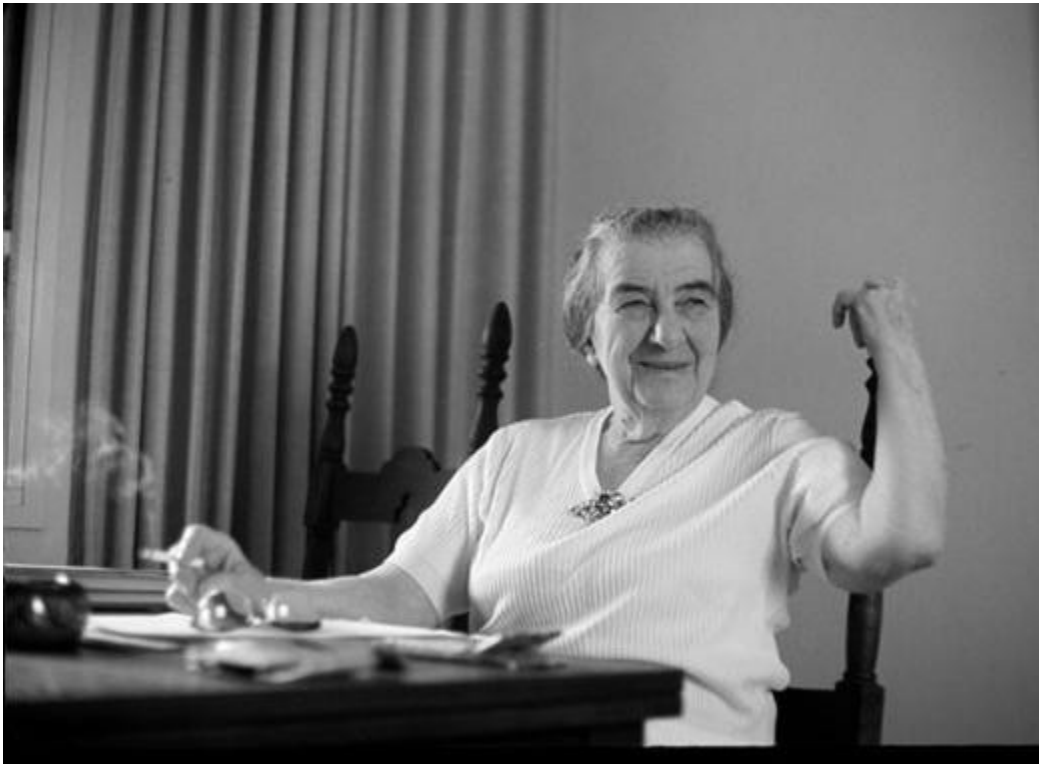

20. Golda Meir: „Trimite-ţi-vă oamenii!” (David Rubinger)

21. „Prinţul Roşu” şi cea mai frumoasă femeie din lume.

22. Funeraliile Prinţului Roşu – Yasser Arafat şi fiul lui Ali Hassan Salameh.

23. Zvi Zamir: „De astăzi suntem în război!” (Oficiul de Presă al Guvernului israelian)

24. Ashraf Marwan, omul nostru în cabinetul preşedintelui egiptean. (Wikipedia)

25. Yitzhak (Haka) Hofi. Forţele lui Haka în Sudan. (David Rubinger)

26. Gerald Bull, omul care şi-a vândut sufletul diavolului. (Wikipedia)

27. Nahum Admoni, pe urmele lui Vanunu. (Arhivele Yedioth Ahronoth)

28. Ubicuul Rafi Eitan, primind un certificat de merit pentru capturarea lui Eichmann. (Oficiul de Presă al Guvernului israelian)

29. „John Crossman” (Mordechai Vanunu) ieşind din închisoare. (Oficiul de Presă al Guvernului israelian)

30. Şefii Mossadului: Danny Yatom şi Shabtai Shavit. (Meir Partush)

31. O capcană amoroasă pe nume „Cindy”. (Arhivele Yedioth Ahronoth)

32. Imad Mughniyeh, numărul 1 pe lista FBI a celor mai căutaţi infractori. (Hezbollah)

33. Khaled Mash’al. Încurcătura care i-a salvat viaţa.
(Oficiul de Presă al Guvernului israelian)

34. Reactorul nuclear sirian, înainte şi după bombardarea lui de către Forţele Aeriene Israeliene (Guvernul S.U.A.)

35. Mahmoud al-Mabhoud. Atenţie, se filmează!
(Wikipedia)

36. Agenţii Mossadului în acţiune. (prin amabilitatea poliţiei din Dubai)

37. „Visul se va împlini: curând vom ajunge în Ţara lui Israel.” (Elad Gershgoren)

38. Tamir Pardo, ramsad. (Tomeriko)

Table of Contents

Mossad. Istoria sangeroasa a spionajului israelian
Introducere. Singur în bârlogul lupului
Capitolul 1. Regele umbrelor
Capitolul 2. Funeraliile la Teheran
Capitolul 3. O execuţie prin spânzurare la Bagdad
Capitolul 4. O „cârtiţă“ sovietică şi un leş în mare
Capitolul 5. Discursul lui Hruşciov
Capitolul 6. „Aduceţi-l pe Eichmann viu sau mort!“
Capitolul 7. Unde este Yossele?
Capitolul 8. Un erou nazist în serviciul Mossadului
Capitolul 9. Omul nostru din Damasc
Capitolul 10. „Vreau un MIG-21!“
Capitolul 11. Cei care nu vor uita niciodată
Capitolul 12. În căutarea Prinţului Roşu
Capitolul 13. Fecioarele siriene
Capitolul 14. „De astăzi suntem în război!“
Capitolul 15. O capcană amoroasă pentru un spion periculos
Capitolul 16. Superarma lui Saddam
Capitolul 17. Fiasco la Amman
Capitolul 18. Din Coreea de Nord, cu dragoste
Capitolul 19. Dragoste şi moarte după-amiaza
Capitolul 20. Atenţie, se filmează!
Capitolul 21. Din ţara reginei din Saba
Epilog. Război cu Iranul?
Mulţumiri
Bibliografie şi surse
Index